శ్రీ హనుమద్వ్రతజయంతి ప్రదక్షిణ కల్పము

గ్రంథకర్త

మంత్రశాస్త్ర ప్రవీణ – హనుమద

బ్ర॥ శ్రీ॥ శిష్ట్లా చంద్రమౌ

వెల రు. 25.00

ప్రథమ ముద్రణము
ప్రతులు - 1000
1981 ఏప్రియల్
దుర్మతి చైత్రము

వెల - 25-00 రూ

కాపీలకు :
బ్ర. శ్రీ. శిష్ట్లా చంద్రమౌళిశాస్త్రి
పెదపాడు (S. O.)
పశ్చిమగోదావరి జిల్లా
ఆంధ్రప్రదేశ్

'ముముక్షువు ముద్రణాలయము'
పవరుపేట
ఏలూరు

THIS BOOK IS

PUBLISHED WITH THE FINANCIAL ASSISTANCE OF

TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS

UNDER THEIR SCHEME

"AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS".

గ్రంథకర్త

మంత్రశాస్త్ర ప్రవీణః హనుమదుపాసకః

బ్ర॥ శ్రీ శిష్ట్లా చంద్రమౌళి శాస్త్రి

పెదపాడు (S.O.) ప॥ గో॥ జిల్లా

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

పండితాభిప్రాయములు

"వసంతవల్లోకహితం చరంతో వసంతి సంతః" అనునట్లు సజ్జనులు, లోకోపకారకరణపరాయణులు నైన శ్రీ శిష్టా చంద్రమౌళిశాస్త్రిగారు గురుకటాక్షలబ్ధ మంత్రోపదేశ తదనుష్ఠానములచే తాము కృతార్థులగుటయేగాక, లోకహితమునాకాంక్షించుచు, తమ మంత్రశాస్త్ర పాండిత్యమును తదనుష్ఠానప్రావీణ్యమును పురస్కరించికొని, అనేకానేకగ్రంథముల నుండి సంగ్రహించి వ్రాసిన గ్రంథములు ననేకములు.

వీరు హనుమద్బ్రహ్మోపాసకులగుట, తన్మంత్ర రహస్యములు, తద్భేదములు, తదనుష్ఠానక్రమ, నియమములు తదనుకూల యోగ్యదేశకాలాదులు వివరించుచు నీ గ్రంథములు రచింపబడినవి. వానిలో నీ శ్రీ హనుమద్వ్రతజయంతీ ప్రదక్షిణ వ్రతకల్పము, హనుమద్భక్తుల కత్యంతోపకారకమై విలసిల్లు ననుటలో నెవ్వరికిని విప్రతిపత్తి యుండజాలదని నా దృఢవిశ్వాసము.

సహస్రపూర్ణ చంద్రదర్శన మొనరించిన వయోవృద్ధులయ్యు లోకోపకారబుద్ధితో నిట్టి గ్రంథముల ప్రకటించు నీమంత్రశాస్త్ర ప్రవీణుని హనుమద్బ్రహ్మము ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాదు లొసంగి, యింకను నిట్టి గ్రంథగ్రథన శక్తి

యుక్తుల నొసంగుగాక యని శ్రీ యాంజనేయస్వామిని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈ గ్రంథమును జదివి తా ముపకృతినంది భక్తవరులు పరోపకారపరు లగుదురు గాక.

ఓం తత్సత్

ఏలూరు
30-4-8

సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ, విద్వాన్
ఇంద్రకంటి సూర్యనారాయణమూర్తి

శ్రీ గురదేవతః

కాంశోక్తి

శ్లో॥ శో నామ బ్రహ్మ తస్యాంశో హృదయాకాశ ఈరితః
తదుక్తిరపి కాంశోక్తి రంతర్వాణీతి కథ్యతే ॥
క కారః కలగోపాఖ్య శ్చాంజనేయ స్తథైవ చాం
శాస్త్రీ శ కార ఇత్యుక్తః కాంశోక్తి స్తస్య వాగ్ఝరీ ।

వాయభిప్రాయము

మంత్రశాస్త్ర ప్రవీణ, హనుమదుపాసక, బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా చంద్రమౌళి శాస్త్రులవారికి

సౌమ్య శ్రీ స్వామ్యమృతానందతీర్ధ కలగ ఆంజనేయ శాస్త్రి తద్వాని నమస్కారములు.

అయ్యా !

తాము పంపిన శ్రీ హనుమ న్మంత్రానుష్ఠానప్రకాశిక 2. శ్రీ హనుమద్వ్రత జయంతీ ప్రదక్షిణకల్పము, హనుమ త్సేవామాహాత్మ్యము యథామతి పరికించితిని అందు మొదటిది 428 పుటలు. రెండవది ౫౧౪ పుటలు కలిగి లోకమునం దున్న హనుమ దుపాసకుల కత్యంతోపయుక్తములై యున్నవి.

ఇంతకుముందు తమచే ప్రకటింపబడిన తమ గ్రంథములలో సుందర హనుమద్వైభవమను గ్రంథమును నేను నా నిత్యానుష్ఠానమునం దుంచుకొని బ్రహ్మానందము నొందుచున్నాను. నాటికిని నేటికిని తాము చేయుచున్న కృషి యందలి స్వారస్యము సామర్థ్యము వర్ణనాతీతమై వృద్ధావ్య

ముఖందున్నైత మత్యంతాభివృద్ధినొంది సురసన్నిధిని హనుమద్దేహమువలెను రావణసన్నిధిని హనుమంతుని తోకవలెను పెరిగి దేశ కాల పాత్రానుసార మధికారి తారతమ్యము ననుసరించి సంకోచ వ్యాకోచముల నిగ్రహానుగ్రహసమర్థములై యున్నవి.

ఇందునుగురించి వాస్తవమును స్వభావోక్తిని జెప్పవలెనన్న

"ఆనగ ననగ రాగ మతిశయిల్లుచునుండు

తినగ తినగ వేము తియ్యనుండు" అని యున్నట్లు

సర్వదా భగవంతుని నామమును అనగ ననగ అహం బ్రహ్మస్మ్యహం బ్రహ్మాస్మి" యని స్వరూపానుసంధానమునుచేయగా చేయగా భగవంతునియందు అనుసంధానాత్మకమైన భక్త్యనురాగము లభివృద్ధి నొందును. అట్లే ముముక్షుదశ యందు వైరాగ్యదృష్టిని ముందు వెగటుగ దోచిన విషయ ప్రపంచ మంతయు బ్రహ్మాభ్యాసమున "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" అను వాక్యానుసారము పరబ్రహ్మాకారమై తోచి మధుబ్రహ్మవిద్యను మధురాతిమధురమై యుండు నన్నట్లు తమ హనుమ త్సారస్వత మంతయు తదుపాసక లోకమునకు కొంగుబంగారమై యుండునని నా నిశ్చయాభిప్రాయము.

ఇతి సర్వం శివమ్

ఓం తత్సత్

అమృతానంద విద్యాపీఠం
సత్యనారాయణపురం
విజయవాడ 11 (కృష్ణా)
ది. 24-4-1981

సౌమ్య శ్రీ
కలగ ఆంజనేయశాస్త్రి తద్వివి

వి ష య సూ చి క

ప్ర థ మ భా గ ము

ద్వితీయ భాగము

పంచమ భాగము

ఓమ్

శ్రీ సువర్చలాసహితాంజనేయాయ నమః

శ్లో, శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే.

—♦ ఇష్టదేవతా ప్రార్థన ♦—

శ్లో. సీతారాఘవదత్తమౌక్తికలసద్ధారావళీ శోభితం, హస్తాంభోజవరాభయాంకిత మనేకాకల్పరత్నోజ్జ్వలం.వాలావేష్టితమౌళి మీశ్వరతనుం భక్తానుకల్పద్రుమం, రాజన్మౌంజ్యజినోపవీత మనిశం శ్రీ ఆంజనేయం భజే.

—♦ గురు ధ్యానమ్ ♦—

శ్లో॥ విజ్ఞాతసర్వాగమతత్త్వమూర్తిం। నివారితాంఘ్రిప్రణతాఖిలార్తిం। జంధ్యాలవంశోద్భవ మానమామి।శ్రీసూర్యనారాయణదేశికేంద్రమ్,

—♦ మాతా పిత్రాదిక ధ్యానమ్ ♦—

శ్లో॥ శ్రుత్యుక్తకర్మాచరణ ప్రపూతం। విద్యోపదేశోద్ధృతశిష్యవర్గం। ప్రసిద్ధశిష్టాన్వయరత్నదీపం। గోపాలకృష్ణం పితరం ప్రపద్యే.

శ్లో॥ తామాదిలక్ష్మీపదకీర్తనీయాం। పతివ్రతానాం పురతోభిధేయా। లక్ష్మీసమానాం సుగుణావదాతాం। వందే మదీయాం జననీం శుభాప్త్యై

శ్లో॥ అష్టాదశాఽప్యనుపమాన్ ప్రథితాగ్రహారాన్। సంపాద్య పూర్వ మిహ మంత్రజపప్రభావాత్॥ కీర్తింనిజామకలయత్కిలయస్సమర్థ। స్తం సాధుమత్పితృపితామహావర్గమీడే

అయం గ్రంథః శిష్టోపనామకగోపాలకృష్ణ దైవజ్ఞద్వితీయసూనునా చంద్రమౌళిశాస్త్రిణా ప్రకటితస్సన్ విజయతే.

శ్రీ హనుమద్భక్తుల కొరక విజ్ఞప్తి

సువర్చలాసమేత హనుమద్భక్తులారా ! సర్వదేవాంశ సంభూతుడును సకలదేవతా స్వరూపుడును త్రిమూర్త్యాత్మకుడును భక్తమనోరథపూరకుడునగు అంజనాపుత్రు నిచరిత్రము లోకవిదితము. ఇట్టి మహానుభావుని జన్మోత్సవము - అనగా : జయంతి, వ్రతము, ప్రదక్షిణావిధానము మొదలైనవి మన దేశమునం దచ్చటచ్చట భక్తులెల్లరు ఆచరించుచునే యున్నారు. కాని అందులో నెందరో విధ్యుక్తరీతి నాచ నాచరించుచునే యున్నారు. జనసామాన్యమునకు విధివిధానము సరిగా తెలియునని తోచదు. కారణ మేమన మామూలుగా వాడుకలోనున్న వ్రతపురాణాదులయందును జననము మొదలైన విషయములు ఆమూలాగ్రముగా లేనిహేతువు చేతను మంత్రశాస్త్రసంబంధమైన తాళపత్రగ్రంథములయందు రహస్యముగా నుండుటచేతను సర్వులకు తెలియకపోవుచున్నది. **14-4-1934** వ సం॥ ఈజయంతి, వ్రతము, ప్రదక్షిణములు మొదలగువానిని గురించి ప్రచారముచేసి రామజయంతి, కృష్ణజయంతి శంకరజయంతి మొదలగు జయంతులరీతిగా హనుమజ్జయంతి బాగుగా వెల్లడియై, సర్వులు ఆచరించు కోరిక కలవారమై హనుమదాలయములుగల పెద్ద పెద్ద పట్టణములయందు ఉపన్యాస రూపముగా ప్రజలకు బోధచేయు తలంపుతో అనేక పట్టణములకు వెళ్ళి అచ్చట పెద్దలుగానున్న కాలేజీ పండితులలో ప్రధానులగు మహామహోపాధ్యాయ మొదలైన

బిరుదములు వహించిన బ్రహ్మశ్రీ తాతా వెంకటసుబ్బారాయ శాస్త్రులవారిని దర్శించి, వారితోను మరికొంతమంది పెద్ద మనుష్యులతోను ఈ హనుమజ్జీవితమును గురించి ఉపన్యసించెదనని మనవిచేసి అయనో నేనువద్ద వేంచేసియున్న ఆంజనేయుని ఆలయమువద్ద శ్రీ సుబ్బారాయశాస్త్రులవారి ఆధిపత్యముక్రింద సభ జరిపి యుంటిని. ఆసభామధ్యమందు శ్రోతలకుగల సందియముల కొన్నిటిని నన్ను ప్రశ్నించిరి. నా శక్తికొలది వారికి సమాధానమిచ్చితిని. అందుముఖ్య ప్రశ్నము 'ఆంజనేయమూర్తి వివాహితుడు కాడనియు సూర్యునివద్ద విద్యల నభ్యసించు సమయమున ఆంజనేయమూర్తి సూర్య పుత్రియగు సువర్చలను వివాహమాడినట్లు చెప్పిన వాక్యములు సమ్మతములుకావనియు గురుపుత్రిని గ్రహించుట అశాస్త్రీయమనియు' మొదలైన సంగతులను ముచ్చటించిరి. అందులకు నేను చెప్పినవిషయముల ననుసరించి సభాసదులలో పండితులు తద్విషయమును సిద్ధాంతీకరించుచు గురుపుత్రి యను శబ్దమునకు అనేక అర్థములుకలవనియు నేను చెప్పిన విషయములు సశాస్త్రీయములనియు వ్రాసిచ్చియున్నారు. తదుపరి గతసంవత్సరము ఈ హనుమజ్జయంతి వ్రతాదులనుగురించి మద్రాసునందు ఉత్తరాదిమఠమనే పేరుగల మధ్వాపీఠమునందును ఉపన్యాసము జరిగెను. తరువాత మద్రాసుహైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తులగు సర్ వేపా రామేశం పంతులుగారి అధ్యక్షత క్రింద తిరిగి ఉపన్యాసమిచ్చితిని. నెల్లూరు తాలూకా ఉదయగిరి యందు సబురిజిష్ట్రారుగా పనిచేయుచున్న గాడె పద్మనాభంగారు మొదలగు వారియెదుటను పై

విషయములనుగూర్చి ఉపన్యాసమిచ్చితిని. ఏలూరులో వాసు దేవాలయము నందును ఉపన్యాసములు జరిగెను గాని నాకు గల కొద్ది అనుభవములో ప్రతిస్థలమందును పెక్కుమందికి ఈహనుమన్మూర్తిని గురించిన సందియములు పెక్కులు గల వని గ్రహించినవాడ నగుటచేతను అనేకమంది హనుమద్భక్తులు శ్రీస్వామివారి పూజావ్రతాదులు మొదలైనవి గ్రంథరూప మునా వెల్లడి చేయుమని కోరినందునను నాకు మా పెద్దల వలన తెలిసినంతవరకు మంత్రశాస్త్ర సంబంధమైనటువంటియు హనుమదుపాసనకు ప్రధాన మైనటువంటియు సంహితలను కొన్నిటిని సంగ్రహించి శ్రీ స్వామివారివ్రతము జయంతి ప్రదక్షిణములు మొదలైనవి సప్రమాణ వచనములతో సర్వు లకు తెలుపవలె నను కోరికకలవాడనై యీ గ్రంథరూపమున లోకమునకు వెల్లడించుచున్నాను. ఇందు పొరపాటు లనేకము లుండవచ్చును. చదువరులు అట్టిపొరపాట్లుగాని యే యితర విషయములుగాని సశాస్త్రీయములుగా నుండి నాకు తెలిపిన యెడల అవి నాచే వ్రాయబడనున్న హనుమద్విషయకమైన గ్రంథములందు ప్రకటింతును, గాన భక్తులెల్లరు ఈ వ్రతా దుల నాచరించి ఇష్టసిద్ధుల నొంది హనుమత్సాయుజ్యము నొందుదురుగాక !

గ్రంథరచనా ప్రశస్తి

మహాశయులారా! సమస్త ప్రాణిజాలమును ఇహము నందును పరమునందును సుఖమునే యభిలషించును. అట్టి సుఖము విహితకర్మానుష్ఠానము చేతను నిషిద్ధకర్మపరిత్యాగము

చేతను సంభవించును. విహితకర్మానుష్ఠానమనునది కాయిక వాచిక మానసిక దోష రాహిత్యముగను అనుష్ఠింపబడిననే సఫలమగును. సామాన్యముగ కాయిక మానసిక దోషము లనబడు ఆధివ్యాధులచే పీడింపబడనివా రరుదు. అట్టి ఆధి వ్యాధులు విహితకర్మానుష్ఠానమునకు ప్రతిబంధకములు, గాన ఆధివ్యాధులుకలవారలు సత్కర్మానుష్ఠానాసమర్థులగనుకతత్ఫల మగు ఐహికాముష్మిక సుఖములను పొందజాలరు. ఆదివ్యాధు లను తొలగించుకొనినచో సత్కర్మల నాచరించి తత్ఫలమగు సుఖమును బడయగలరు. ఆధివ్యాధులన్ననో సామాన్యమైనవి కావు. ఆధియన, మనోవికారము. అయ్యది భూతప్రేతపిశా చాది దుష్టగ్రహావేశమువలన గాని ఇష్ట వస్తువుయొక్క అలా భమువలనగాని భ్రాంత్యాదులవలనగాని సంభవించును. అట్టి చిత్తవికారమును ఉపాయాంతరములచే పోగొట్టుకొనుట దుర్ఘ టము. యోగాభ్యాస రూపమగు ఉపాయమున్నను అయ్యది సంప్రదాయపరిభ్రష్ట మగుటచే సులభముగ ననుష్ఠించుటకు శక్యమైనదికాదు. వ్యాధులన్ననో శరీరమునకు వికృతిని సంపా దించి తద్ద్వారా దుఃఖకరములుగాన కాయికము లనబడును. అట్టివ్యాధులు కుష్ఠాపస్మారాదులని తద్భేదములు చరకసంహి తాది గ్రంథములయందు విపులముగ వర్ణింపబడినవి. ఆవ్యా ధులు సామాన్యముగ నూటికి తొంబదివంతులు అసాధ్యము లనియే చరకసంహితయందు వర్ణింపబడినవి. ఐనను తాత్కాలి కోపశాంతికొరకు చికిత్సలును చెప్పబడినవి. అట్టి చికిత్సలు ఓషధీ సంప్రదాయము ననుసరించియు రసాది సంప్రదాయము

ననుసరించియు ద్వివిధములుగ నున్నవి. అందు ఓషధులు హిమవద్వింధ్యాది మహాపర్వత ప్రాంతములయందు ఉత్పన్నమైనవియేః వ్యాధి నివారకములనియు ఆ యోషధులను సంప్రదాయానుసారముగ గుర్తించి కాల విశేషమునందు సంగ్రహించి వాడవలెననియు నిర్ణయించబడినది. ప్రకృతమున్ననో మనకు అట్టి ఓషధులే దొరకుటలేదు. 'కాకోళ్యాదిగణము జీవంతి కాదిగణము సోమలత జ్యోత్స్నలత సుదంతీలత' మొదలగు ఓషధిరాజములు మహాపర్వత ప్రాంతములయందును దృష్టిగోచరములు అగుటలేదు. యథాసంభవమగు స్వల్పౌషధులైనను దేశకాలనియమము లేక సంగ్రహించబడిన వగుటవలన నిస్సారముగనున్నవి. రససంప్రదాయమున్ననో రసవిషగంధకములు అష్టాదశసంస్కారములచే సంస్కరింపబడిననేగాని నిర్దుష్టమై ఫలజనకము కానేరవు. అట్లు గాకపోవుటయేగాక అపరిశుద్ధతవలన నితరవికారములను గూడ కలిగించుచున్నవి కనుక ఆధివ్యాధులకు చెప్పబడిన ఉపాయములచే ఆత్యంతిక నివృత్తిదుర్లభము. అట్టి ఆదివ్యాధులను సుకరముగ అత్యంతము నశింపజేయుటకు సాధనమును అన్వేషించుటకు యత్నము చేయవలసియున్నది. ఈనాచే ఉపదేశించబడు సాధనము ప్రతిగ్రామమునందును ప్రతిమతమునందును ఆబాలగోపాలమునకు విదితము. అట్టిసాధన మేమనగా : శ్రీసువర్చలాసమేతహనుమత్ప్రదక్షిణపూజానమస్కారములు మొదలగునవి. సామాన్యముగా ఆస్తిక దేశమగు మన భరతఖండమునందు ఆంజనేయాలయము రామాలయము లేని గ్రామమే లేదు. ప్రతిగ్రామము

సందును చిన్నదియో పెద్దదియో కలయమును నిర్మించి యందు శిలావిగ్రహమునుగాని పటమును గాని ప్రతిష్ఠించి భక్తిపూర్వకముగా ఆచండాలాంతము ఏకమత్యముతో ఆస్తిక బుద్ధితో శ్రేయస్సు నభిలషించి సేవించుచున్నారు. ఆంజనేయ విగ్రహముగాని పటముగాని ఆంజనేయస్మరణగాని లేని ప్రతి గ్రామమునందును శ్రీరామాజ్ఞచే రాక్షసులు భూతప్రేత పిశాచాద్యావేశరూపముగా మానవులను భక్షించుచుందు రనియు శ్రీ ఆంజనేయపూజాదులచేగాని స్మరణమాత్రముచే గాని భక్తితో ఆంజనేయు నుపాసించువారలకు అట్టిబాధలు తొలగిపోవుననియు అనేక ప్రమాణములు కలవు. వానిలో కొన్నిటి నుదాహరించుచున్నాను. శిలసంహితయందు ఈక్రింది విధముగా చెప్పబడి యున్నది.

శ్లో॥ మమ పార్శ్వగతా వీరా రాక్షసాః పిశితాశనాః॥ యాచంతే జానకీనాథం నరభోజనమేవ చ॥ ఇతి శ్రుత్వా రామచంద్రః అబ్రవీ జ్జానకీపతిః। ఆంజనేయం వినా యత్ర తత్ర భక్షంతు మానవాన్.

తా॥ మాంసభక్షణయందు ఆసక్తిగల రాక్షసులు, తమకు నరభోజనముకావలెనని శ్రీరామచంద్రుని కోరగా ఆసమయమునందు రామచంద్రమూర్తి ఆరాక్షసులను జూచి ఆంజనేయ విగ్రహముగాని తత్స్మరణముగాని యేగ్రామము నందుగాని యేగృహమునందుగాని లేదో అచ్చటమనుష్యులను భక్షింపుమని ఆజ్ఞయిచ్చెను. ఇట్లు ఆజ్ఞయిచ్చి తక్షణామే హనుమంతునితో ఇట్లు పలికెను.

శ్లో॥ గచ్ఛ శీఘ్రం మహాభాగ కురు రక్షోవిదారణం।
హే కపే విశ్వాం కపిశ్రేష్ఠ రక్షోగణవిదారణ.

తా॥ ఓ ఆంజనేయా! నీవు శీఘ్రముగ గ్రామముల యందు నివసించి రాక్షసులను నశింపజేయుము. నేను రాక్షసులకు బ్రహ్మోక్త ప్రకారముగా వరమునిచ్చియుంటిని. నీవు లేనిచో రాక్షసులు మనుష్యులను బాధింతురు గనుక విశ్వమును రక్షింపుము. అనిన—

శ్లో॥ ఇత్యేతద్వచనం శ్రుత్వా రామదూత స్సుబుద్ధిమాన్। తదారభ్య దివారాత్రం రక్షన్ సర్వం చ రాష్ట్రకమ్।

తా॥ ఈప్రకారముగా పలికిన రామచంద్రునియొక్క వాక్యములను విని సర్వభూతదయాపరుడగు హనుమంతుడు అప్పటినుండియు దివారాత్రములయందు తనధ్యానాదికము చేయు భక్తులను సంరక్షించుచు సర్వరాష్ట్రములయందు నిండియుండెను. ఇట్లు అనేకములగు ప్రమాణములు తాళపత్రాదులయందును సుదర్శనసంహిత శౌనకసంహిత హనుమచ్ఛాబరచింతామణి యను గ్రంథములయందు అనేకము లున్నను గ్రంథవిస్తరభీతిచే సంగ్రహముగ నుదాహరించితిని. సామాన్యముగ పూజావిధానమని సమష్టిరూపముగ చెప్పబడు పూజావిధానము సాంగోపాంగముగ కల్పోక్తప్రకారముగ నాచరించబడినయెడల ఆధివ్యాధిరూపము లగు సమస్తదుఃఖములు నివర్తించును. చిత్తస్వాస్థ్యము కలుగును. స్వస్థచిత్తులై సత్కార్యానుష్ఠానముచే ఐహికాముష్మిక సుఖములను బడయగలరు.

ఇందుకు 'హనుమచ్ఛాబరచింతామణి' యను తాళపత్రిగ్రంథ మునందుగల ప్రమాణవచనముల నుదాహరించుచున్నాను.

శ్లో॥ ఆంజనేయమను ర్లోకే శంకరేణ ప్రకాశితః।భూత ప్రేతపిశాచాద్యా శ్శాకినీబ్రహ్మరాక్షసాః। దృష్ట్వైవ ప్రప లాయంతే మంత్రానుష్ఠానతత్పరమ్.

తా॥ ఆంజనేయమంత్రము శంకరునిచే ప్రకాశింపచేయ బడినది. అట్టిమంత్రము నుపాసించువానిని చూచుటతోడనే భూత ప్రేతపిశాచాదులు పారిపోవును.

శ్లో॥ భూతిం జలం మూలికాం చ హనుమన్మనునా ప్రియే । మంత్రయిత్వాతు దాతవ్యం రోగశాంత్యర్థమేవ చ.

తా॥ ఆంజనేయమంత్రముచే నభిమంత్రించబడిన విభూతి గాని ఉదకము గాని ఔషధము గాని సేవించినయెడల తత్క్ష ణనే సమస్తవ్యాధులు తొలగిపోవును.

శ్లో॥ వజ్రవల్లీం సమాదాయ విదద్యా ద్వైష్ణవీదినే । విసృజ్య గ్రంథిదేశం తు సూక్ష్మం చూర్ణం తు లేపయేత్ ॥ బిడాలపదమాత్రం తు మంత్రితం శతశః ప్రియే।శర్కరాఘృత సంయుక్తం భక్షయేచ్చ ద్విపంచకమ్॥ అశీతివాతా నశ్యంతి యే యే దారుణసంభవాః । మాసద్వయేన ముచ్యంతే నాత్ర కార్యా విచారణా.

తా॥ వజ్రవల్లిని (నల్లేరును) విష్ణుప్రియమగు ద్వాదశి యందు సంగ్రహించి కణుపులను విడచి మిగిలినభాగమును

చూర్ణించి హనుమన్మంత్రముచే నూరుపర్యాయములు అభి మంత్రించి కొద్దిచూర్ణమును శరీరమునకు లేపనముజేసి మిగత చూర్ణములో మూడుబ్రేళ్ళకు వచ్చిన చూర్ణమును పంచ దారా ఆవునేతులతో కలిపి పదిభాగములుచేసి ఒకరోజు సేవించు పద్ధతిని రెండుమాసములు సేవించినయెడల అతిదారుణములగు అకాలవాతములు నివారించును. ఈఔషధమును సేవించునప్పుడు ఆంజనేయుని సభక్తికముగ హృదయమునందు నిలిపి నిత్యము ఆంజనేయమంత్రమును గాని కవచమును గాని మాలామంత్ర మును గాని మొదలైనవి పఠనచేయుచుండినయెడల నిస్సం శయముగ ఫలము కలుగును. ఇట్టి చికిత్సలే ప్రతివ్యాధికిని హనుమన్మంత్రసంపుటిచే చెప్పబడి యున్నవి. ఇందు ఇట్టి పరమహంసక్రియలను వెల్లడిచేయుట అశాస్త్రీయము గనుక ఉదాహరణముగ కొన్నిటిని నిరూపించి యున్నాను.

ఆంజనేయమంత్రోపాసన యనునది ఉత్తమాధికారు లకు తన్మంత్రజపము హోమము తర్పణము మార్జనము ద్విజ భోజనము అని కల్పములయందు చెప్పబడియున్నది. శౌనక సంహితయందు-శ్లో॥ జపో హోమ స్తర్పణం చ మార్జనం ద్విజభోజనం।పంచాంగోపాసనం ప్రోక్తం ప్రవదంతి మనీషిభిః. మధ్యమాధికారులకు విగ్రహపూజా ప్రదక్షిణ నమస్కార ములు, అశక్తులగు మందాధికారులకు తద్దేవతాదర్శనతన్నామ స్మరణములు ఇట్లు నియమముగ సభక్తికముగ ఆంజనేయ దేవు నుపాసించుటచే ఆధివ్యాధులు నశించుటయేగాక సమస్తా భీష్టకార్యసిద్ధులు కలుగును. ఇందుకు పరాశరసంహితయందు

గల ప్రమాణవచనము వ్రాయుచుంటిని. శ్లో॥ యద్య దిష్ట తమం లోకే త త్తత్సిద్ధి ర్నసంశయః॥ ఇట్టి భ క్తకల్పతరువగు ఆంజనేయదేవ్రని మంత్రానుష్ఠానము మొదలై నవానియందు దైవ గురుభ క్తి కలిగిన బ్రిహ్మ క్ష త్రియ వైశ్య శూద్రు లగు చాతుర్వర్ణ్య స్త్రీపురుషులకు బాలవృద్ధులకు అజ్ఞ విజ్ఞులకు త త్తద్వర్ణవిహితరీతిని అర్చనాదికమును గాని కాలశుద్ధిని గాని విచారింపకయే శ్రేయోభిలాషులగువారు తన్మంత్రానుష్ఠాన మునుగాని తద్విగ్రహపూజనముగాని ప్రదక్షిణములనుగాని తద్ధ్యానమునుగానిచేయుటకు అర్హత కలిగియున్నారు. ఇందుకు ప్రమాణవచనములుగలవు. గాలు డనుకిరాతుడు కుష్ఠవ్యాధిచే పీడింపఁబడి పుష్కలుడను మహర్షి నాశ్రయింపగా నామహర్షి హనుమన్మంత్రమును కిరాతునకు ఉపదేశించు విషయములో సందేహముకలవాడై తదిష్టదైవమగు ఆంజనేయమూ ర్తి వలన తనకుగల సందియముబాపుకొనదలచి హనుమంతుని ధ్యానించి ప్రత్యక్షము చేసికొని తనకుగలిగిన సందేహమును బాపుకొని ఆంజనేయాజ్ఞచే తన్మంత్రమును కిరాతున కుపదేశించి అతని కుష్ఠవ్యాధి నశింపజేసెను. ఈ అర్థమును ప్రతిపాదించు హనుమ దాజ్ఞా వాక్యముల నుదాహరించుచున్నాను ॥శ్లో॥ గాలోయం మృగయుర్నీచః కథం మంత్రస్య తే ప్రభో। యోగ్యోయ మితి సందేహో బాధతే మా మహర్నిశమ్॥ హనుమద్వాక్యము:- శ్లో॥ కపీంద్ర స్తమువాచాథ మా కురుష్వాత్ర సంశయం। మన్మంత్రజాలవిషయే మద్భ క్తేష్వయ్యపి ద్విజ॥ ఉపదేశగురౌ చాపి భ క్తిరేవాత్ర కారణమ్। శూద్రోవా విప్రకీర్ణోవా

షైశ్చోక్త్వా తృతీయోపివా।మన్మంత్రవిషయే సర్వేషాంత్రతాన్యేవ న సంశయః॥

ఈప్రకారము పరాశరసంహితయందు చెప్పబడి యున్నది. కనుక హనుమన్మంత్రము నుపాసించుటకు సర్వులు అర్హతకల వారై యున్నారు. ఈహనుమదుపాసనచే అగస్త్యులు పరాశరులు మైత్రేయులు భీముడు అర్జునుడు గాలుడు పుష్కలుడు ధ్వజదత్తుడు సోమదత్తుడు యువనాశ్వుడు విశ్వామిత్రుడు భరతుడు దేవేంద్రుడు హరిశర్మయను విప్రపుంగవుడు సీతాదేవి ద్రౌపది మొదలుగా గలవారలు వారివారి అభీష్టములను పొందినవిషయములు హనుమద్దైవాహికవిషయ నిర్ణయమునకు తగిన సప్రమాణమగు శ్లోకరూపమైన ఉదాహరణలతో హనుమద్వైవాహమాహాత్మ్యమునందు వ్రాయబడినవి. ఈ గ్రంథమునందు హనుమన్మాహాత్మ్యము హనుమద్వ్రతము చేయుటకు యోగ్యమైన మాస తిథ్యాదులనిర్ణయము పూజావిధానము అష్టోత్తరశతనామావళి సహస్రనామావళియు ఆంజనేయుని వ్రతమువలన అభీష్టములను పొందిన భక్తులయొక్క కథలు హనుమజ్జయంతి మాసతిథ్యాదులనిర్ణయము జయంతిదివసమున ఆచరించవలసిన విధులు మారుతియొక్క జన్మవృత్తాంతము హనుమత్ప్రదక్షిణవిధానము ప్రదక్షిణములుచేయుటకు హనుమద్యంత్రము ప్రదక్షిణయోగ్య స్థలము మందవారవ్రత మాహాత్మ్యము మార్గశీర్ష మాసమున కదళీవనమునందు హనుమత్పూజా మాహాత్మ్యము మూర్ఛ విషూచి మొదలైన వ్యాధులను నశింపజేయు హనుమన్మంత్రరాజము హనుమత్కవ

చము మాల మున్నగునవియు విపులముగ వ్రాసియుంటిని. పాఠకులయొక్క సౌకర్యముకొరకు వ్యాకరణాది గ్రాంథికనియమములను పరిపాలింపకయే ఆంధ్రవ్యవహారభాషలో లిఖించియున్నాను. ఇందువలన భక్తులందరకు విషయము కరతలామలకము కాగలదు.

ఆస్తికులగుభక్తులెల్లరు శ్రీహనుమద్దేవుని యథాశక్తిగ పూజించి సమస్తారిష్టములవల్లనుండితొలగి వారి వారి అభీష్టములను పొంది ఐహికాముష్మికసుఖములను శ్రీ హనుమద్దేవునిప్రసాదముచే బడయుదురుగాక!

శుభం భూయాత్.

ఇట్లు ఆశాసించు హనుమదుపాసక,
మంత్రశాస్త్రప్రవీణ,
శిష్టా చంద్రమౌళి శాస్త్రి,

పెదపాడు, ఏలూరుతాలూకా, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

శ్రీ

హనుమద్వ్రత జయంతీప్రదక్షిణ కల్పము

హనుమత్సేవామాహాత్మ్యము

హనుమదుపాసనాప్రాశస్త్యము

శ్లో॥ యత్రాస్తి భోగో నహ తత్ర మోక్షో యత్రాస్తి మోక్షో నహితత్రభోగః । శ్రీమారుతే స్సేవనతత్పరాణాం భోగశ్చ మోక్షశ్చ కరస్థఏవ॥ ఏవం శౌనకసంహితాయామ్.

తా॥ ఎచ్చట భోగముండునో అచ్చట మోక్షములేదు. ఎక్కడ మోక్షముకలదో అచ్చట భోగము లేదు. ఆంజనేయోపాసన జేయువారికి భోగమోక్షములుకరతలామలకములై ఉన్నవనే శాస్త్రప్రమాణమువలన అన్యదేవతారాధనకంటె ఈ హనుమదుపాసన సర్వమతసమ్మత మైనదని వేరు చెప్పనక్కరలేదు.

శ్లో॥ ప్రాప్తం కలియుగం ఘోరం లోభమాయాసమాకులమ్। అధర్మానృతసంయుక్తం దారిద్ర్యవ్యాధిపీడితమ్॥ తస్మిన్కలియుగే ఘోరే కిం సేవ్యం శివమిచ్ఛతా। దస్యుప్రాయాస్సదా భూపా స్సాధవో విపదన్వితాః॥ పీడితాః కలిదారిద్ర్యద్వ్యాధిభి శ్చాపరే జనాః। కిం పఠ్యం కిం ప్రజప్తవ్యం సద్యో విజయకారణమ్॥ సంసారతారకం కింవా భోగస్వర్గాపవర్గదం। తస్మాదుత్తీర్యతే పాపం సద్య ఉపత్సుముదర్తితః॥ కిమత్ర బహునోక్తేన సద్య స్సకలసిద్ధిదమ్। శిష్యం మాం కృపయా వీక్ష్య వద సారం కృపానిధే॥ ఏవం పరాశరసంహితాయామ్.

తా॥తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుడైన పరాశరమహామునిని మైత్రేయ మహాముని నమస్కరించి, ఓతపోధనా, ఘోరమైనదియు పాప భూయిష్ఠమైనదియు మోహమాయాసమాకులమైనదియు అధ

ర్మము గలదియు అసత్యముగలదియు నైన కలియుగమునందు జనులు దారిద్ర్యవ్యాధులచే పీడింపబడినవారై, అపత్సముద్రము నందు మగ్నులై యుందురు. అట్టి దుఃఖమగ్నులైన వారిని రక్షించుటకు యేమి పఠింపతగినది ? యేమి జపింపతగిన దని ప్రశ్నించెను.

శ్లో॥ పరాశరః॥ సాధు పృష్టం త్వయావత్స లోకనాముప కారకం। సద్య స్సిద్ధికరం వక్ష్యే శృణుష్వావహితోభవ॥ శైవ వైష్ణవశాక్తార్క-గాణపత్యేందుసంభవాః। న శీఘ్రసిద్ధిదాః ప్రోక్తా శ్చిరకాలఫలప్రదాః॥ తతో౽పి పంచవ క్త్రస్య మారుతే స్తగదీశితుః। విద్యా సిద్ధికరీ శీఘ్రం గుర్వనుగ్రహతో మునే॥

తా॥ ఓమైత్రేయా నీవు అడిగిన ప్రశ్నము లోకోపకారక మైనది. శీఘ్రసిద్ధి నిచ్చు మంత్రరాజమును చెప్పుచుంటిని, వినుమా ! శైవములు శాక్తములు సౌరములు వైష్ణవములు గాణపత్యములు చాంద్రమంత్రములు అను అనేకమహామంత్ర ములు కలవు. అవి అన్నియు చిరకాలము సేవించిన సుఖకరము లగునుగాని శీఘ్రసిద్ధినిచ్చునవి కావు గనుక సర్వమంత్రసార భూతమైనట్టియు శీఘ్రసిద్ధినిచ్చునట్టియు కలియుగమునందు సమస్త వాంఛితార్థసిద్ధినిచ్చునదియు నగు విద్య శ్రీహనుమ ద్విద్యయే కాని మరి వేరు లేదు.

శ్లో॥ అనయా సదృశీ విద్యా నాస్తి నాస్త్యేవ తే శపే ప్రీత్యర్థం న ప్రశంసా తు క్రియతే సత్యమేవ తత్॥

తా॥ ఈహనుమద్విద్యతో సమానమగువిద్య రెండవది లేదు. ఇది శపథముచేసి చెప్పుచుంటిని. ప్రీతికొరకు ప్రశంసిం

చుటలేదు. సత్యముగా ఈహనుమత్సేవ భోగమోక్షములను ఇచ్చునని పరాశరమహాముని హనుమద్భక్తితత్పరుడగు మైత్రేయునకు చెప్పెను.

అన్యత్ర చ ॥ శ్లో ॥ తృణమపి న చల త్యశేషబంధో కపికులనాథ తవాజ్ఞయా వినా వై । ఇతి జగదఖిలం విధేయ భూతం విదితవతాం న కదాపి దుఃఖలేశః ॥ తాళపత్రగ్రంథః.

తా॥ ఓ ఆంజనేయా సమస్తలోకబంధువుడవైన నీ ఆజ్ఞ లేనిదే తృణమైనను చలించదు. సమస్తలోకములు నీకు అధీనమై యున్నవి అని తెలుసుకొనినవారికి దుఃఖలేశమును బాధించదు.

శ్లో॥యస్తు గేహే హనూమంతం భక్త్యానిత్యంప్రపూజయేత్ । తస్యగేహే తత్ప్రభావేన నిత్యం లక్ష్మీ రచంచలా॥ దీర్ఘమాయుర్లభేతైవ సర్వతోవిజయీభవేత్ । మార్యాది భూతసంక్షోభ స్తద్దేశే నైవ జాయతే॥ ఇతి సుదర్శనసంహితాయామ్.

తా॥ లోకమునకు హితముచేయుటకొరకు ఆంజనేయ మంత్రము శంకరునివలన ప్రకాశింపచేయబడినది. ఈహనుమన్మంత్రము యెచ్చట జపించబడునో ఆగృహమందు లక్ష్మి అచంచలమై నివసించియుండును. సర్వత్ర విజయముకలుగును. మంత్రోపాసనచేసినను మాలాకవచము స్తోత్రములు మొదలైనవి పారాయణముచేసినను ఇష్టకార్యసిద్ధులు కలవారై సమస్తరోగములవల్ల విడువబడి అంతమందు శ్రీహనుమత్సాయుజ్యము నొందుదురు. పరాశరసంహితయందు ఈక్రింది రీతిగా చెప్పబడెను.

పరాశర మైత్రేయ సంవాదము :—

శ్లో॥ పూజయిత్వా పురా కోవా సంగతః కీదృశంఫలం।
తన్మమాచక్ష్వ యోగీంద్ర పరాశర కృపాంబుధే॥

తా॥ మైత్రేయులు పరాశరునిగూర్చి, ఓ కృపాసముద్రుడా! పూర్వమందు ఎవరు హనుమంతుని పూజించి ఏమి ఫలము నొందిరో ఆఫలమును చెప్పుమని అడిగెను.

శ్లో॥ మునే విచిత్రం వక్ష్యామి గుహ్యాద్గుహ్యతమం మహత్ । సర్వలోకోపకారాయ సావధానమనాః శ్రుణు॥

తా॥ సర్వలోకములయొక్క ఉపకారముకొరకు విచిత్రమైనటువంటిన్ని అతిరహస్య మైనటువంటిన్ని గొప్పదైన మంత్ర రహస్యమును చెప్పుచుంటిని. సావధానచేతస్కుడవై వినుమా.

శ్లో॥ చైత్రే పుష్యార్కనక్షత్రే మైందో నామ ద్విజోత్తమః । భజమానో హనూమంత మభూత్పూర్ణమనోరథః॥

తా॥ మైందుడనే బ్రాహ్మణోత్తముడు చైత్రమాసమున పుష్యమీనక్షత్రమందు హనుమంతుని పూజించినవాడై సమస్తాభీష్టములను పొందెను.

శ్లో॥ ఆశ్లేషఋక్షే వైశాఖే ధ్వజదత్తో మహాద్విజః । సంపూజ్య శ్రీహనూమంతం మహదైశ్వర్యమాప వై॥ ॥

తా॥ ధ్వజదత్తుడనే బ్రాహ్మణోత్తముడు ఆశ్లేషా నక్షత్రముతోకూడుకొన్న వైశాఖమాసమునందు ఆంజనేయ మూర్తిని పూజించి మహదైశ్వర్యమును పొందెను.

శ్లో॥ వైశాఖమాసి కృష్ణాయాం దశమ్యాం యవనాశ్వకః।పూజయిత్వాహనూమంత మపస్మారాద్విమోచితః

తా॥ యువనాశ్వు డనే బ్రాహ్మణోత్తముడు వైశాఖ బహుళ దశమియందు శ్రీ హనుమంతుని పూజించి అపస్మార రోగమువల్ల విడువబడినవా డాయెను.

శ్లో॥ వైశాఖమాస్యమావాస్యాం చ కపిలో విప్రపుంగవః। సంపూజ్య శ్రీహనూమంత మంతే ముక్తిమవాప సః॥

తా॥ కపిలు డనే బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడు వైశాఖమాస అమావాస్యయందు శ్రీ హనుమంతుని పూజించి అంతమందు మోక్షమును పొందెను.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠమాసి మఘాబుక్షే హరిశర్మా ద్విజోత్తమః। హనూమంతం భజన్నాస్తే నివృత్తాన్యప్రయోజనః। ॥ తీర్థ యాత్రామటన్ జాతు పరిశ్రాంతః కిలాధ్వనా। తదా కిరాత వేషేణ హనూమాన్ ఖ్యాతభావనః। దదౌ ఫలాని పక్వాని భక్తాయ హరిశర్మణే॥

తా॥ హరిశర్మ యను బ్రాహ్మణోత్తముడు మఘా నక్షత్రముతో కూడుకున్న జ్యేష్ఠమాసమునందు ఆంజనేయ మూర్తిని సేవించుచూ ఇతరపనులులేనివాడై తీర్థయాత్రలు సేవించుచు ఒకరోజున మార్గాయాసముకలవాడై యుండగా ఆసమయమునందు ఆంజనేయమూర్తి బోయవానిరూపముగా వచ్చి పండినఫలములను భక్తుడైన హరిశర్మకొరకు ఇచ్చెను.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠశుద్ధద్వితీయాయాం గాలో నామ కిరాతకః। సువర్చలాపతిం ధ్యాయన్ కుష్ఠవ్యాధిం చ తీర్ణవాన్ ॥

తా॥ గాలు డనే కిరాతుడు జ్యేష్ఠశుద్ధ విదియయందు

సువర్చలాపతియగు హనుమంతుని ధ్యానించినవాడై కుష్ఠ వ్యాధినుంచి విముక్తుడాయెను.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠశుద్ధదశమ్యాం చ సుముఖోఽప్యంజనాసుతమ్। భజమానో హనూమంతం ప్రత్యక్షం తస్య లబ్ధవాన్॥

తా॥ సుముఖు డనే భక్తుడు జ్యేష్ఠశుద్ధదశమియందు అంజనాపుత్రుడైన శ్రీ ఆంజనేయమూర్తిని సేవించుచుండగా ఆ ఆంజనేయమూర్తియొక్క ప్రత్యక్షదర్శనమును పొందినవాడాయెను.

శ్లో॥ ఆషాఢమాసి రోహిణ్యా మింద్ర స్సంపూజ్య మారుతిమ్। జితవాన్ వృత్రనామాన మసురం లోకకంటకమ్॥

తా॥ దేవేంద్రుడు ఆషాఢమాసమున రోహిణీనక్షత్రమునందు మారుతిని భక్తితో పూజించి లోకకంటకుడగు వృత్రాసురుని జయించెను.

శ్లో॥ శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యాం చ కశ్యపః కేసరీసుతమ్। సంపూజ్య సకలాభీష్టా నవాప మునిపుంగవ॥

తా॥ కశ్యపు డనే మహర్షి శ్రావణశుద్ధపూర్ణిమయందు కేసరీపుత్రుని పూజించి, ఓ మైత్రేయమహర్షీ, సమస్తమైన కోరికలను పొందెను.

శ్లో॥ మాసి భాద్రపదేఽశ్విన్యాం నాగకన్యా సుమధ్యమా। హనూమత్పూజనా శీఘ్రం నాగలోకేశతామగాత్॥

తా॥ నాగకన్యక యను మహాపతివ్రత భాద్రపదమాసమున అశ్వినీనక్షత్రమున హనుమంతుని పూజించి శీఘ్రముగా నాగలోకఆధిపత్యమును పొందెను,

శ్లో॥ మృగశీర్షాఖ్యతారాయాం మాఘమాసే మాసు తిథౌ । సంపూజ్య ద్రౌపదీ భక్త్యా ప్రసిద్ధిమతులామగాత్ ॥

తా॥ ద్రౌపదీదేవి మృగశీర్షానక్షత్రముతో కూడు కున్న ఆశ్వయుజమాసమందు భక్తిచేతను మారుతిని పూజించి గొప్పప్రసిద్ధిని పొందెను.

శ్లో॥ ద్వాదశ్యాం కార్తికే మాసే శుక్లపక్షేతు కుంభజః । హనూమద్భజనాదేవ చులుకేఽబ్ధిం చకార హై ॥

తా॥ అగస్త్యమహర్షి కార్తీకశుద్ధ ద్వాదశియందు హనూమత్సేవవల్ల సముద్రమును పానముచేసెను.

శ్లో॥ మార్గశీర్షే త్రయోదశ్యాం సోమదత్తః కపీశ్వరమ్। హనూమద్భజనేనైవ రాజ్యం పున రవాప్తవాన్॥

తా॥ సోమదత్తుడనే మహారాజు మార్గశిరశుద్ధత్రయోదశియందు కపీశ్వరుని పూజించుటచేతనే తిరిగి రాజ్యమును పొందినవాడాయెను.

శ్లో॥ ఉత్తరాయాం సుషేణాఖ్యో గంధర్వః పుష్య నామకే । ఆంజనేయం సమభ్యర్చ్య గానవిద్యాతిగై పుణః॥

తా॥ సుషేణుడనే గంధర్వుడు పుష్యమాసమునందు ఉత్తరానక్షత్రమున ఆంజనేయుని పూజించి గానవిద్యయందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠుడాయెను.

శ్లో॥ మాఘే చార్ద్రాఖ్యనక్షత్రే హనుమంతం భజం స్తతః । విభీషణసుతో నీల స్సర్వాభీష్టానవాప సః॥

తా॥ విభీషణునికుమారుడైన నీలుడు మాఘమాస

మున ఆర్ద్రానక్షత్రమునందు హనుమంతుని పూజించినవాడై సమస్తకోరికలను పొందెను.

శ్లో॥ పునర్వస్వాఖ్యనక్షత్రే ఫాల్గునే మాసి చాంగదః ।
హనుమంతం భజన్ శీఘ్రం యువరాజత్వమాప్తవాన్॥

తా॥ అంగదుడు ఫాల్గునమాసమున పునర్వసునక్షత్రమున హనుమంతుని పూజించి యువరాజత్వమును పొందెను.

శ్లో॥ ఆదిత్యహస్తనక్షత్రే శౌర్యశాలీ ధనంజయః ।
హనూమంతం భజన్ కృష్ణం సారథిం కృతవాన్హరిమ్॥

తా॥ అర్జునుడు హస్తానక్షత్రముతో కూడిన ఆదివారమున హనుమంతుని సేవించి హరిరూపుడైన కృష్ణుని సారథిగా పొందినవాడాయెను.

శ్లో॥ మృగశీర్షాఖ్యనక్షత్రే భానువారే వృకోదరః ।
హనూమంతం భజన్ సద్యో జితవానఖిలానరీన్॥

తా॥ భీముడు మృగశీర్షానక్షత్రముతో కూడిన భానువారమున హనుమంతుని పూజించి అప్పుడే సర్వశత్రువులను జయించెను.

శ్లో॥ పూర్వాభాద్రాఖ్య నక్షత్రే పుష్కరో వానరేశ్వరమ్। భజన్ లోకే మహాఖ్యాతిం తపస్సిద్ధిమవాప్తవాన్॥

తా॥ పుష్కరుడనే మహాభక్తుడు పూర్వాభాద్రానక్షత్రమునందు వానరేశ్వరుని పూజించి లోకమందు గొప్పకీర్తిగల తపస్సిద్ధిని పొందెను.

శ్లో॥ సతతం మందవారేషు భరతః క్షత్రియోత్తమః ।
హనుమంతం భజన్నస్థా నిరంకుశపరాక్రమః॥

తా॥ క్షత్రియోత్తముడైన భరతుడు ప్రతిశనివారము నందును హనుమంతుని సేవించి నిరంకుశమైన పరాక్రమము కలవాడాయెను.

శ్లో॥ ప్రతివైధృతియోగేషు సంపూజ్య పవనాత్మజన్।
లేభే దృఢాం తపస్సిద్ధిం దుర్వాసా మునిపుంగవః ॥

తా॥ మునిపుంగవుడైన దూర్వాసమహర్షి ప్రతివైధృతి నామయోగమునందును హనుమంతుని పూజించి దృఢమైన తపస్సిద్ధిని పొందెను.

శ్లో॥ అమాయుక్తేందువారే చ హనుమద్భజనాత్కిల।
తారయా సంగతశ్శ్రీమాన్ సుగ్రీవో విగతవ్యథః॥

తా॥ సుగ్రీవుడు సోమవారముతో కూడుకున్న అమావాస్యయందు హనుమత్సేవ వలన పోయినటువంటి దుఃఖము కలవాడై తారతో కూడుకున్న వాడాయెను.

శ్లో॥ భౌమవారే హనూమంతం సీతా సంపూజ్య యత్నతః। గతవ్యథా మనోవాంఛాసిద్ధిం శీఘ్ర మవాప సా॥

తా॥ సీతాదేవి ప్రతి మంగళవారమునందును హనూమంతుని భక్తిశ్రద్ధలచే పూజించి పోయిన దుఃఖముకలదై శీఘ్రముగా ఇష్టసిద్ధిని పొందెను.

శ్లో॥ తస్మాదుక్తేషు కాలేషు మైత్రేయ మునిసత్తమ।
భజస్వ వాయుపుత్రం త్వం సర్వాభీష్టమవాప్స్యసి॥

తా॥ ఓ మైత్రేయమహర్షీ, ఈ చెప్పబడిన కాలములయందు వాయుపుత్రుని సేవించుమూ, నీవు సమస్తమైన కోరికలను పొందగలవు అని పరాశరమహర్షి మైత్రేయునకు చెప్పెను.

ఇట్టి దృష్టాంతములు శౌనకసంహితయందును సుదర్శనసంహిత యందును తాళపత్ర గ్రంథములయందును అనేకములు గలవు గాని ఇంకను వ్రాయుటకు గ్రంథవిస్తరభీతిచే ముగించ బడినది.

మ రి ఒ క వి ష య ము :

ఈ హనుమన్మూర్తినిగురించిన సందేహము లనేకములు కలవు కాని అందు ముఖ్యఅనుమాన మేమన : ఆంజనేయునకు వివాహము కాలేదనియు కేవలబ్రహ్మచారియనియు పెద్దప్రతీతి గలదు. బ్రహ్మచారియను శబ్దమునకు అనేక అర్థములు కలవు గాన ఈ సందేహమును పోగొట్టి వివాహితుడని నిర్ణయించు టకు తగిన దృష్టాంతములను పరాశరసంహితాది గ్రంథముల యందు గల శ్లోకములను వ్రాయుచున్నాను.

విశ్వకర్మకు ఛాయాదేవియను కుమార్తెకలదు. ఆకుమా ర్తెను సూర్యునకిచ్చి వివాహముచేసినంత తనభర్తయగు సూ ర్యునివద్ద నివసించుటకు ఆతీవ్రమైన వేడిమికినిలువజాలక ఛాయా దేవి తనతల్లినిన్నీ తండ్రియగువిశ్వకర్మనున్నూ తనభర్తయగు సూర్యదేవుని వేడిమి తగ్గించుమని వేడినంత విశ్వకర్మ కుమార్తె యందుగల ప్రేమచే సూర్యునివేడిమితగ్గించనిశ్చయించి సూర్య బింబమును సానపట్టెన, ఆ సానపట్టెనరజనునుండి అతిసౌందర్య వతియగు చిన్నది బయలుదేరెను. ఆ సౌందర్యాతిశయమును జూచి సువర్చల యను నామకరణము ఆ బాలికకు చేసిరి. ఆ చిన్నది దినదినప్రవర్ధమాన యగుచు సూర్యునిసమీపమున పెరుగుచుండెను. అంత ఆంజనేయమూర్తి సూర్యునివద్ద విద్యా

భ్యాసమునకు వెళ్లి వేద వేదాంగములను అతి కొలదికాలములో చదివినంత సూర్యునకు సంతోషముకలిగి తన కుమార్తెయగు సువర్చలనిచ్చి వివాహముచేయుదు ననుతలంపు హనుమంతు నకు తెలిపెను. ఆంజనేయమూర్తియు గురుభక్తిగలవాడగు టచే అంగీకరించి వివాహమాడెను.

పరాశరసంహితయందు :—

శ్లో॥ తస్యవిద్యాం చ బుద్ధిం చ బలశౌర్యపరాక్రమాన్। విచార్య తస్మై ప్రదదౌ తస్య కన్యాం సువర్చలామ్॥ తా ముద్వాహ్య మహాతేజా హనుమాన్మరుతాత్మజః। భూయఃకిల కిలాంకుర్వ న్ననర్తాయమ్మహాకపిః॥

తా॥ శౌనకసంహిత మొదలైన గ్రంథములయందు కూడా ఈ క్రిందిరీతిగా పూజా విధానమునందు ఆహ్వానము చేయునప్పుడు చెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ ఆగచ్ఛ హనుమద్దేవ త్వం సువర్చలయా సహ। పూజాసమాప్తిపర్యంతం భవ సన్నిహితో ముదా॥

తా॥ ఓ ఆంజనేయమూర్తీ నీవు సువర్చలతో కూడు కున్నవాడవై పూజాంతమువరకు నాసమీపమున నుండుము.

మరియొకభక్తుడు ఈ విధముగా హనుమన్మూర్తిని గూర్చి ప్రార్థనచేసినట్లు తాళపత్రగ్రంథమందుగలదు :—

శ్లో॥ జాయా చాపి సువర్చలా రవిసుతా దివ్యం చ హేమాంబరం। మాణిక్యాంచితకుండలే శ్రవణయోః కంఠేచ ముక్తావళిః॥ సుగ్రీవాంగదగంధమాదనముఖా స్సత్పార్షదా

స్సంతితే । కిందాస్యామి మనః ప్రియాణి హనుమాన్ సంపూర్ణ కామో భవాన్॥

నానాగీతలయందు ఇదేవిధముగా కలదు :—

శ్లో॥ మాతా సువర్చలాదేవీ పితా మే వాయునందనః। బాంధవా హమమద్భక్తాః స్వదేశం భువనత్రయమ్॥ భక్త కల్పతరుం సౌమ్యం లోకోత్తర గుణాకరమ్ । సువర్చలాపతిం వందే మారుతిం వరదం సదా॥

మహాభక్తురాలగు నాగకన్యక యెదుట ఈ విధముగా ప్రత్యక్షమాయెను. పరాశరసంహిత :—

శ్లో॥ తస్మిన్కాలే మహాబాహో వరదో భీమవిక్రమః। పరివారయుతో ధీరః సామాత్యో భక్తవత్సలః। సర్వాలంకార సంయుక్త ముష్ట్రి మారుహ్య వేగవాన్ । త్రిమూర్త్యాత్మా మహావీరో హనూమా న్ససువర్చలః॥ భక్తసంరక్షణాధియా భగవాన్వాయునందనః । పురతో నాగకన్యాయాః ప్రోవాచ కపికుంజరః॥

తా॥ సర్వాలంకారములతో కూడుకున్న ఒంటెను సువర్చలా సహితముగా అధిష్ఠించి భక్తరక్షణుడగు హనుమంతుడు నాగకన్యక యొక్క ముందర ప్రత్యక్షమై పలికెను.

సువర్చలాద్వాదశాక్షరి యను మంత్రమునందు ఈ ధ్యానము కలదు :—

శ్లో॥ ఏకేనాభయదం పరేణ వరదం భోజ్యం పరం చాపకే । హాన్యేనాపి సువర్చలాకుచయుగం హస్తేన సంబిభ్రతమ్। కారుణ్యామృత పూర్ణలోచనయుగం పీతాంబరాలం

కృతం । సౌమ్యం వాయుసుతం చతుర్భుజయుతం ధ్యాయే హనూమత్ప్రభున్॥ పరాశరసంహితా :—

శ్లో॥ కస్మిన్దేశే నివసతి కిమాచరతి సర్వదా । కీదృశాః పార్షదా స్తస్య కింకుర్వంతి మహాత్మనః॥ కి మాహారో విహారో వా కాలక్షేపం చ కిం హరేః । శ్రోతు మిచ్ఛా మ్యహం బ్రహ్మన్ వక్తుమర్హసి సువ్రత ॥

తా॥ ఓ పరాశరమునీంద్రా, ఆంజనేయమూర్తికి ఏదేశమందు నివాసము? ఏమిచేయుచుండును? పార్షదులు ఎటువంటివారు ? ఆ మహానుభావునకు ఏమిచేయుచుందురు? ఏమి ఆహారము భుజించును? విహారమెచ్చట ? ఏమి కాలక్షేపముచేయుచుండును? ఇదంతయు వినుటయందు కోరిక కలవాడను. చెప్పుటకు తమరు సమర్థులు అని మైత్రేయులు పరాశరుని అడిగెను.

పరాశరః:-శ్లో॥ సాధు పృష్టం త్వయావిద్వన్ హనూమచ్చరితం శుభమ్। శృణుష్వైకమనా భూయో వక్ష్యామి ముని పుంగవ ॥

తా॥ ఓ మైత్రేయా నీచేతను శుభమైన హనుమచ్చరిత్రము అడుగబడినది. ఏకాగ్రతకలవాడవై వినుమా, తిరిగి చెప్పెదను.

శ్లో॥ సుమేరో ర్నైఋతే భాగే పర్వతో గంధమాదనః। సర్వపాదపసంకీర్ణో విచిత్రో ధాతుమండితః॥నానాశకుంతవిరుతై ర్నానాకుసుమరాశిభిః। సువర్ణకదలీషండై ర్నీరంధ్రఫలరాశిభిః॥ మునీనాం పర్ణశాలాశ్చ బహవ స్తత్ర శోభనాః। గంధర్వమిథునానాంచ క్రీడాగుంజా స్సహస్రశః॥ ఏలా లవంగతక్కోలచంద

నాగరుశాఖినః। కర్పూరరంభా జంబీరమాతులుంగలవంగకాః॥ నారికేళామ్రపనస జంబూఖర్జూరదాడిమాః। ద్రాక్షాబదరీ నారంగ చామంతీ చంపకాదయః॥ పున్నాగాశోకమాలత్యో వాసంతీ నవమాలికాః। తాళా స్తమాలా హింతాళా వకుళాః కేతకాదయః॥ తత్రత్య సర్వజంతూనాం జాతివైరం న విద్యతే। తరవస్సర్వకాలేషు ఫలితా స్తత్ర పుష్పితాః॥ పుష్పాంబుకుల్యా స్సర్వత్ర కస్తూరీమృగిణ స్తథా। బహుకుంకుమ కేదారా స్సంతి కర్పూరరాశయః॥ ఏవం విచిత్రశైలేంద్రే కపీంద్రో గంధమా దనే। మనోహరై ర్మహాకుంజై ర్మకరందసరోవరైః। సర్వ స్సు సంపన్నే సర్వప్రాణిసుఖావహే॥గిరినిర్ఝరసాహస్రైః శ్రితై కమలాకరైః। సింహవ్యాఘ్రవరాహైశ్చ శరభై ర్గవయై శ్శశైః। కృష్ణసారై ర్మృగై రన్యైః శ్వాపదైశ్చ సమాకులే॥ తత్ర దివ్యగుహారమ్యావిశాలా యుక్తమానుతా। దశయోజనవి స్తీర్ణ సువర్ణ మణిరంజితా। తస్యాంహనూమతీప్రీత్యర్థం నిర్మితా విశ్వ కర్మణా। మహేంద్రస్యాజ్ఞయా రత్నశాలా స్సౌవర్ణ శాలికాః।కాశ్చి ద్గానుడశాలాశ్చ కాశ్చిన్మౌక్తికశాలికాః ఇంద్ర నీలామయాశ్శాలాః ప్రవాళఖచితాంతరాః॥ పద్మరాగమ యాః కాశ్చిత్ కురువిందైశ్చ భూషితాః। వైదూర్యమణికుడ్యాశ్చ శుద్ధస్ఫటికవేదికాః। శాతకుంభమయ స్తంభాః దాంతరాజిత తోరణాః। పుష్యరాగమ యద్వారా మణికుట్టిమ భూమయః॥ ముక్తావితానసాహస్రై ర్గ్రథితాశ్చ సమంతతః। మహాస్తా స్త రణోపేతా నైజయంత్యధిక ప్రభాః॥సుధర్మాతుల్యసౌభాగ్యాః విచిత్రాః పుష్పకోపమాః। సువర్చలాయుతో నిత్యం తాసు క్రీడతి మారుతిః॥

తా॥ మేరుపర్వతముయొక్క నైరృతి భాగమునందు గంధమాదన పర్వతము కలదు. ఆపర్వతరాజము సమస్తమైన వృక్షములతోటిన్నీ చిత్రవిచిత్రములైన గైరికాది ధాతువుల తోటిన్నీ బంగారు అరటిచెట్లతోటిన్నీ అనేకమైన పక్షుల తోటిన్నీ అనేక పుష్పరాసులతోటిన్నీ మునులయొక్క పర్ణ శాలలతోటిన్నీ గంధర్వక్రీడాగృహములతోటిన్నీ ఏలాలవం గాది తీగలతోటిన్నీ నారికేళ మామిడి నిమ్మ అరటి పనస నేరేడు ఖర్జూర దానిమ్మ ద్రాక్ష మొదలుగాగల ఫలవృక్ష ములతోటిన్నీ సర్వజంతు జాతివైరము లేనటువంటిన్నీ సర్వ ఋతువులయందు ఫలించు వృక్షపుష్పసముదాయములతోటిన్నీ సింహశరభమృగాదులతోటి వ్యాప్తమైనటువంటి ఆ పర్వతము నందు పది ఆమడల విస్తీర్ణముగలదియు సువర్ణ మణులచేత రచించబడినదియు హనుమత్ప్రీతికొరకు విశ్వకర్మ చేతనునిర్మించ బడిన గాయత్ర్యాదిశాలలయందు సువర్చలాసమేతుడై ఆంజనేయ మూర్తి క్రీడించుచునుండెను. అని పరాశరసంహితలో కలదు. ఇట్టి దృష్టాంతములు అనేకములు గలవు.

ఆంజనేయుని వివాహమాసతిథ్యాదులున్నూ పరాశర సంహితయందుగల శ్లోకములు వ్రాయుచుంటిని :—

శ్లో॥ జ్యేష్ఠశుద్ధదశమ్యాంచ భగవాన్భాస్కరో నిజాం। సుతాం సువర్చలాం నామ ప్రాదా త్ప్రీత్యా హనూమతే ॥ అత స్తస్యాం తిథౌ భక్తో వివాహోత్సవ మాచరేత్ । మూర్తిం సువర్చలాయాశ్చ తథైవ చ హనూమతః॥ కారయిత్వా సువ ర్ణాద్యైః స్వగృహోక్త విధానతః।నృత్తగీతైశ్చ వాద్యైశ్చకార

యేచ్ఛ యథావిధి। నృత్యంతు ద్వివిధం ప్రోక్తమేకం ద్రష్టుర్మనోహరమ్॥ అంగభంగాత్మకం చాన్య త్సర్వపాపప్రణాశనమ్। వివాహే వాయుపుత్రస్య బ్రాహ్మణా నపి భోజయేత్ ॥ పూర్ణిమాయాం నాకబలిం వివాహానభృథం చరేత్ । ఏవం యఃకురుతే తస్య గేహే లక్ష్మీః స్వయం వసేత్॥భుక్త్వాభోగా న్యథాకామం హనుమల్లోక మాప్నుయాత్॥

తా॥ జ్యేష్ఠశుద్ధదశమియందు సూర్యుడు తనకుమార్తెయగు సువర్చలాదేవిని హనుమంతున కిచ్చి వివాహము చేసెను. ఆతిథియందు భక్తులు సువర్చలయొక్క మూర్తిన్ని ఆంజనేయమూర్తిన్ని సువర్ణము మొదలైనవాట్లచేతను యథాశక్తిగా విగ్రహములను చేయించి స్వగృహ్యోక్త విధానముగ నృత్యగీతాదులతోటి కల్యాణమును చేసి అనంతరమునందు బ్రాహ్మణసమారాధనముచేసి పిమ్మట అవభృథమును గావించిన వారల ఇంటియందు లక్ష్మీదేవి అచంచలయై నివసించును. ఈలోకమునందు ఇష్టసిద్ధులనుపొంది అంతమందు హనుమత్సాయుజ్యమును పొందుదురు గాన భక్తులెల్లరు కల్యాణమును ఇచ్చట వివరించిన మాసతిథ్యాదులయందు చేసి తరింతురుగాక. ప్రవరనున్ను వ్రాయుచుంటిని:—

ఆంజనేయప్రవర :	సువర్చలప్రవర :
ముత్తాత అంగిరసుడు	బ్రహ్మ ముత్తాత
తాత మరీచుడు	కశ్యపుడు తాత
తండ్రి వాయుదేవుడు	సూర్యుడు తండ్రి
వరుడు ఆంజనేయులు	కన్య సువర్చల
కౌండిన్యసగోత్రం	కాశ్యపసగోత్రం

ఆంజనేయనవావతారనిరూపణము

శ్లో॥ ఆద్యః ప్రసన్నహనుమాన్ ద్వితీయో వీరమారుతిః। తృతీయో వింశతిభుజః చతుర్థః పంచవక్త్రకః॥ పంచమో ఒష్టాదశభుజః శరణ్య స్సర్వదేహినామ్। సువర్చలాపతి ష్షష్ఠః సప్తమస్తు చతుర్భుజః॥ అష్టమః కథితః శ్రీమాన్ ద్వాత్రింశద్భుజమండలః। నవమో వానరాకార ఇత్యేవం నవరూపధృత్॥

శ్లో॥ యస్య శ్రవణమాత్రేణ జంతుర్జన్మఫలం లభేత్। పురా బ్రహ్మా మహోత్సాహః చతుర్ముఖ ఇతి స్మృతః॥ మారుతిం వింశతిభుజ ముపాస్యాసీ త్ప్రజాపతిః కపిలస్తు మహాతేజా బ్రాహ్మణో వేదపారగః॥ చతుర్భుజహనూమంతం ఉపాస్యాసీ ద్విమోచితః। విజయస్తుమహాశూరః క్షత్రియో లోకపాలకః॥ ప్రసన్నహనుమద్ధ్యానా త్సంసారాబ్ధి మతీతరత్। విభీషణసుతో నీలః సతతం సాధుపూజితః॥ పంచవక్త్రహనూమంతం ఉపాస్యాసీ త్సమృద్ధిభాక్। ఉపాస్య వానరాకారం గాలో నామ వనేచరః॥ ప్రాప్తవాన్ పరమాం శుద్ధి మారోగ్యం శ్రీహనూమతః। ధ్వజదత్త స్సువిప్రేంద్రః సర్వశాస్త్రవిశారదః। సువర్చలాహనూమంత ముపాస్య ధనికోఽభవత్॥ మైంద స్సర్వవిదాం శ్రేష్ఠః ధ్యాత్వా వై వీరమారుతిమ్। త్రీంల్లోకాంశ్చ సరిన్మధ్యే బహుచిత్ర స్సువిస్మయమ్॥ సోమదత్తో మహారాజ ద్వాత్రింశద్భుజమారుతిమ్ రాజ్యభ్రష్టో గతాశంకో సోఽభూద్రాజ్యమవాపహ। ఉపాస్యాష్టాదశభుజం హనూమంతం మహాప్రభుమ్॥ లేభే పరమయోగిత్వం దుర్వాసా లోకవిశ్రుతః। ఏవం బ్రహ్మర్షయోఽప్యన్యే తథా రాజర్షయః పరే॥ ఉపాస్య నవ

రూపాణి లేభిరే న్యాన్మనోరథాన్। ద్వయీ హనుమతో వృత్తిః సమంతాద్భక్తరక్షణమ్। శిష్టానాం పాలనం త్వాద్యం ద్వితీయం దుష్టమర్దనమ్। ఇతిపరాశరసంహితాయామ్॥

తా॥ హనుమదవతారములు అనేకములు కలవు. కాని వానిలో ముఖ్యమైన అవతారములు తొమ్మిది కలవు. మొదటిది ప్రసన్న హనుమదవతారము. విజయు డను క్షత్రియోత్తముడు ప్రసన్న హనునుదుపాసనవలన సంసారసాగరమును తరించెను. రెండవది వీరాంజనేయావతారము. మైందు డను మహానుభావుడు వీరాంజనేయోపాసనవలన మూడులోకములను సాగరమధ్యమున తేల్చెను. మూడవది వింశతిభుజాంజనేయావతారము. బ్రహ్మదేవుడు వింశతిభుజాంజనేయోపాసనవలన ప్రజాపతి యయ్యెను. నాల్గవది పంచముఖాంజనేయావతారము. విభీషణపుత్రుడగు నీలుడు పంచముఖాంజనేయోపాసనవలన ఇష్టసిద్ధికలవాడాయెను. అయిదవది అష్టాదశభుజాంజనేయావతారము. దూర్వాసుడు అష్టాదశభుజాంజనేయోపాసనవలన పరమయోగియయ్యెను. ఆరవది సువర్చలాహనుమదవతారము. ధ్వజదత్తుడనుదరిద్రబ్రాహ్మణుడు సువర్చలాహనుమదుపాసనవలన ధనవంతుడాయెను. ఏడవది చతుర్భుజాంజనేయావతారము. కపిలుడను బ్రాహ్మణుడు చతుర్భుజ హనుమదుపాసనవలన ముక్తిని పొందెను. ఎనిమిదవది ద్వాత్రింశద్భుజాంజనేయావతారము. సోమదత్తుడను మహారాజు రాజ్యభ్రష్టుడై ద్వాత్రింశద్భుజాంజనేయోపాసనవలన మరల రాజ్యమును పొందెను. తొమ్మిదవది వానరాకారాంజనేయావతారము. గాలు డను కిరాతుడు వానరాకారాంజనేయోపాసన

వలన కుష్ఠవ్యాధినుండి విముక్తుడాయెను. ఇట్లు అనేకులు బ్రహ్మర్షులును అనేకులు రాజర్షులును తదితరులును హనుమ దుపాసనవలన తమతమమనోరథములను పొంది కృతార్థులయిరి. శిష్టులనురక్షించుటయు దుష్టులను శిక్షించుటయు అను రెండు కార్యములకొరకు హనుమదవతారములు యేర్పడినవని పరాశరసంహితయందు మైత్రేయునికి పరాశరుడు తెలిపెను.

శుభం శుభం శుభమ్.

స ప్త మ ప ట ల ప్రా ర ం భ ః.

మైత్రేయః॥ ఆంజనేయస్వరూపం తస్యోత్పత్తి ర్మంత్రవైభవః। కథితాని త్వయా బ్రహ్మన్ శ్రుతానీహ మయా ప్రభో॥ ౧॥ సువర్చలా సమేత శ్రీ హనుమద్ద్వాదశాక్షరః। కీదృశః తత్పురశ్చర్యా తస్యోత్పత్తిశ్చ కీదృశీ॥ ౨॥ పురా కేవా పురశ్చర్యాం కృత్వా సిద్ధి మవాప్నువన్। శ్రోతు మిచ్ఛామి తత్సర్వం వక్తవ్యం భగవన్మునే॥ ౩॥ పరాశరః- శ్లో॥ సప్తకోటి మహామంత్రాః ప్రోక్తా గౌర్యైహి శంభునా। శైవాశ్చ వైష్ణవా సౌరాః గాణపత్యాశ్శివాత్మికాః ॥ ౪॥ కౌమారా భైరవా శ్చాన్యే కేచి న్మంత్రా హనూమతః। కేచి ద్భుక్తిం ప్రయ చ్ఛంతి కేచిన్ముక్తిం దిశంతి చ ॥౫॥ దేవతానాం యథా విష్ణు ర్నక్షత్రాణాం యథాశశీ గ్రహాణాంతు సహస్రాంశు ర్నదీనాం జాహ్నవీ యథా ॥౬॥ తథా సువర్చలాయుక్తహనుమ ద్ద్వాదశాక్షరః। మంత్రః శ్రేష్ఠతర శ్శీఘ్రం భుక్తిం ముక్తిం ప్రయచ్ఛతి ॥౭॥ న కాలదేశనియమో నారిమిత్రాదిశోధనమ్।

ప్రసన్నోపాసక గురో ర్ముఖా ల్లబ్ధ్వా మనుంత్విమమ్॥౮॥ గురుం
సంతోషయే ద్ధీమాన్ శుశ్రూషాస్వర్ణ భూషణైః వస్త్రై
శ్చాన్యై ర్ధూపదీపై రభీష్టైః మృష్టభోజనైః ॥౯॥ గురో
స్సంతోషణేనైవ హనుమాన్ భక్తవత్సలః। సంతుష్య సకలా
నిష్టాన్ దదాతీహ న సంశయః॥ ౧౦॥ అత్యాశ మతిలుబ్ధం చ
దాంభికం జ్ఞానవర్జితమ్।అసంతుష్ట మశాంతంచ న పాపం గురు
మాశ్రయేత్॥ ౧౧॥ నాస్తికాయ కృతఘ్నాయ పంచకాయాతి
లోభినే। అనాచారాయ పాపాయ నైతన్మంత్రం ప్రదాప
యేత్॥౧౨॥ జగత్ప్రాణ తనూజత్వా జ్జగతః ప్రాణ ఏవ సః।
తదధీనం జగత్సర్వ మితి మే నిశ్చితా మతిః॥ ౧౩॥ ఆదౌ
ప్రణవముచ్చార్య శ్రీబీజంతదనంతరమ్। తతఃశ్రీవర్ణ ముచ్చార్య
సువర్చలా పదం తథా॥౧౪॥ హనుమత్పద ముచ్చార్య నమ
శ్శబ్దం తతః పరమ్। ద్వాదశాక్షరమంత్రోఽయం పురశ్చర్యా
విధిం శృణు॥ ౧౫॥ అహమేవ ఋషి స్తత్ర గాయత్రీ చ్ఛంద
ఏవ వా। సువర్చలాసమేత శ్రీహనుమాన్ దేవతా తథా॥౧౬॥
మారుతాత్మజబీజంచ అంజనాసుతశక్తి చ। కీలకం వాయు
పుత్రస్తు మమ శ్రీపదముచ్చరేత్ ॥ ౧౭॥ సువర్చలేశహనుమ
త్ప్రసాదే వినియోజనమ్। అంగన్యాసం కరన్యాసం కుర్యా
ద్వై మూలమంత్రతః ॥౧౮॥అంజనాసుతాయేతి తథాతతో వై
రుద్రమూర్తయే। వాయుసుతాయేతి తథా అగ్నిగర్భాయతతః
పరమ్॥౧౯॥ శ్రీరామముఖ్యదూతశ్చ బ్రహ్మాస్త్రాదినివారణః।
భూర్భువస్సువరో మితి దిగ్బంధన పదం వదేత్ ॥౨౦॥
ధ్యానమ్.సువర్చలాధిష్ఠితవామభాగంవీరాసనస్థం కపిబృందసేవి

తన్॥ స్వపాద మూలం శరణం గత్వా నా మభీష్టదం శ్రీహను మంతమిాశే॥ ౨౧॥ గ్రంథాంతరే-శ్లో॥ భక్తకల్పతరుం సౌమ్యం లోకోత్తరగుణాకరన్ సువర్చలాపతిం వందే మారుతిం వరదం సదా॥ ౨౨॥ పద్మాసనం సమాస్థాయ పూర్వాభిముఖతో నరః। ప్రాతఃకాల ఉపక్రమ్య అపరాహ్ణే జపే న్మనుమ్॥ ౨౩॥ ఆంజ నేయః పూజిత శ్చే త్పూజితా స్సర్వదేవతాః। హనుమ న్మహిమా౽శక్యో బ్రహ్మణాపి న వర్ణితుమ్॥ ౨౪॥ సింధుసంగమ మధ్యేతు నదీతీరే విశేషతః హనుమత్సన్నిధౌ వాపి గృహ మధ్యే విశేషతః॥ ౨౫॥ అశ్వత్థ తరుమూలేతు పర్వతాగ్రే తథైవచ। అయుతం తు పురశ్చర్యా మితాహారో జితేంద్రియః ౨౬॥ జపమధ్యే వ్యథశ్చాయీ హవిష్యం భక్షయే త్తతః। ప్రథమేహ్ని యథాహార ఆసమాప్తి తథైవహి॥ ౨౭॥ దశాంశం తర్పయే ద్ధీమాన్ తద్దశాంశం హువే త్తథా। పాయసాపూప దధ్యన్నై ర్బ్రాహ్మణా న్భోజయే త్తతః॥ ౨౮॥ గోక్షీరశర్కరా జ్యైశ్చ తర్పణంతు సమాచరేత్। మధ్వాజ్యశర్కరాభిశ్చ అపూపైశ్చ హువే త్తతః॥ ౨౯॥ ఖర్జూర కదళీభిశ్చ నారికేళ ఫలై స్తథా। మల్లికాజాతి పుష్పైశ్చ చంపకైః కేతకై స్తథా॥ ౩౦॥ హువే దష్టోత్తరశతం కుబేర సదృశో భవేత్। సురరాజ సమం లోకే ఐశ్వర్యం శాశ్వతం ధ్రువన్॥౩౧॥ హనూమ త్కృపయా నిత్యం సర్వలోకో వశో భవేత్। ఏత స్యైవ జపే నేంద్రో వృత్రాసుర మనాశయత్॥ ౩౨॥ ఇమం జప్త్వా భీమ సేనో జరాసంధ మసూదయత్। స్వాస్త్రావికార సిద్ధ్యర్థ మేత ద్బ్రహ్మో జజాపహ॥ ౩౩॥ ఏవం విభీషణం లబ్ధ్వా త్రాణ్లో

ప్యమృతమాహరత్ । గర్గాచార్యాదిమం లబ్ధ్వా సీతా సా జన
కాత్మజా॥ ౩౮॥జఘాన లీలయా పూర్వంశతాననమహాసురమ్ ।
ఏతన్మంత్రపురశ్చర్యా కృతా పూర్వం మహాత్మభిః॥ ౩౯॥
మైత్రేయః॥ శతాననవధం సీతా కథం కృతవతీ పురా। రామే
చ లక్ష్మణేచైవ శత్రుఘ్నే భరతే స్థితే। హనూమత్యపి సుగ్రీవే
తత్సర్వం వర్ణ్యతాం మునే। శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం బ్రహ్మన్
పరం కౌతూహలంహి మే॥ ౪౦॥ పరాశరః సప్తమపటలమ్.

యంత్రోద్ధారః.

అథ పూజావిధానార్థం యంత్రలక్షణ ముచ్యతే। సర్వ
యంత్ర శ్రేష్ఠతమం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్॥ ౪౧॥ ప్రథమం
వర్తులం లేఖ్య మష్టకోణం చ విన్యసేత్॥ తద్బహిః ర్వృత్త
మాలిఖ్య షోడశాబ్జం చ లేఖయేత్॥ ౪౨॥ తద్బహిర్వృత్త
మాలిఖ్య లేఖయే ద్భూపురద్వయం। తతః పరం చతుర్ద్వారం
సుందరం తద్విలేఖయేత్॥ ౪౩॥ పరమోత్కృష్ట మోంకారం
యంత్రమధ్యే విలేఖయేత్। అష్టాక్షరీమహామంత్ర మష్ట
కోణేషు లేఖయేత్॥ ౪౪॥ ఏకాక్షరీమహామంత్రం దేవస్యాపి
హనూమతః।షోడశాబ్జేచతుర్ష్వేవదళేష్వేవంవిలేఖయేత్॥౪౫॥
షోడశాబ్జే మహారమ్యే పత్రేషు ద్వాదశస్వపి। సువర్చలా
హనుమతో ర్లేఖయేద్ద్వాదశాక్షరీమ్॥ భూపురాణాం షోడశాబ్జే
దళానాం మధ్యభాగతః। అష్టాక్షరీమంత్రరాజం చతురాశాసు
లేఖయేత్॥ చతుర్వింశత్యక్షరం చ భూపురేషు విలేఖయేత్ ।
యథా మాతా సుతం రక్షేద్యథా యుద్ధేషు కంచుకం। తథా
రక్షేన్మహాయంత్రం తద్ గేహే యస్య చాస్తిచేత్॥ తాత్రమే

వా రజతే వాథ సువర్ణే వా విశేషతః। యంత్రం లిఖిత్వా ప్రాణస్య ప్రతిష్ఠా మాచరే త్తతః। సూర్యేందుగ్రహణే కాలే పుణ్యక్షేత్రే నదీతటే॥ అష్టోత్తరశతం సూర్యసంఖ్యాక్షరమనుం జపేత్। మధ్వాజ్యశర్కరాక్షీరై రభిషేకం సమాచరేత్॥ షోడశైరుపచారైశ్చ పూజయేద్యంత్ర ముత్తమమ్। సర్వ కామప్రదం నృణాం మందవారేవిశేషతః॥ ప్రత్యహంపూజయే ద్యంత్రం తత్ర లక్ష్మీరచంచలా। యంత్రపూజా యస్య గేహే తత్ర చోరాగ్నినాశనమ్॥ రక్షోభూతపిశాచేభ్యో భయం నాస్తి నసంశయః। రాజద్వారే రణద్వారే యంత్రధారీ న సీదతి॥ అరణ్యే వ్యాఘ్రసింహాద్యై నహితస్య భయం క్వచిత్॥

ఇతి పరాశరసంహితాయాం పంచముఖహనుమన్మంత్ర వివరణే పరాశరమైత్రేయ సంవాదే హనుమజ్జన్మకథా సువర్చలాహనుమద్ద్వాదశాక్షరీ మంత్రప్రభావ శతాననవధ హనుమద్యంత్రోద్ధార కథనం నామ సప్తమ పటలం సమాప్తమ్.

అష్టమపటలప్రారంభః.

ధ్వజదత్తచరిత్రమ్॥ మైత్రేయః॥ పరాశర మహాప్రాజ్ఞ హనుమన్మంత్రవైభవమ్। భూయోఽపి శ్రోతుమిచ్ఛామి కృపయా వద మే ప్రభో॥ కేన చాదౌ పురా జప్తం హనుమన్మంత్ర ముత్తమమ్। కేనోపదిష్టం గురుణా కస్మై శిష్యాయ ధీమతే॥౨॥ కస్య సిద్ధిప్రదం శీఘ్రం జప్తం విశ్వాసపూర్వకమ్। విలంబితం ఫలం కస్య తత్సర్వం ప్రతిపాద్యతామ్॥ పరాశరః॥ ఇతిహాసం

మహాపుణ్యం స్తోత్రాణాంసర్వకామదమ్। సర్వపాపహరం
నృణాం నారీణాంవా విశేషతః। సనత్కుమారవదనాచ్ఛ్రు
త్వేమం బ్రహ్మసంసది।యథాశ్రుతం ప్రవక్ష్యామి శృణుష్వ ముని
సత్తమ ॥౫॥ పురా కృతయుగే భూమహా పుష్కరాఖ్యో మహా
మునిః సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః సర్వాగమ విశారదః।౬ శాంతో
దాంతస్సదాచారః శ్రద్ధావానసూయకః। సర్వవేదార్థసారజ్ఞః
సదామంత్రార్థతత్పరః ॥౭ఏవం సర్వగుణోపేతః హనూమా
న్భక్తిమాన్మునిః।కదాచిదాత్మనో జప్తుం హనూమన్మంత్రముత్త
మమ్॥౮॥ నైమిశారణ్యమాకీర్ణం సర్వైర్మునిగణైస్సదా। సిద్ధా
శ్రమమితిజ్ఞాత్వా సిద్ధయోగీ సమావిశత్ ॥౯॥ తత్ర గత్వామహా
యోగీ పుష్కరః పుష్కరేక్షణః। జజాప పరమం జప్యం
హనూమన్మంత్రముత్తమమ్॥ ౧౦॥ సిద్ధత్వాన్మంత్రరాజస్య
ఫలవ్యగ్రో న చాభవత్। నాపేక్షాం కురుతే తస్మిన్సదామంత్ర
రతో భవేత్॥ ౧౧॥ అథాస్మిన్నంతరే బ్రహ్మన్ ధ్వజ
దత్తాహ్వయో ద్విజః। వేదవేదాంగపారజ్ఞః దరిద్రో బహు
పుత్రవాన్॥ ౧౨॥ ఉపాదానరతో నిత్యం ప్రతిగృహ్ణాతి సద్గృ
హాత్। నాలం క్షుధార్తయే తస్య శిశూనాం ధాన్యమార్జితమ్॥
౧౩॥ శాకాహారేణతద్భార్యా జీవనంకురుతే స్వకం। శీలానామ
సుశీలా చ మహాసాధ్వీ కుటుంబినీ॥ ౧౪॥ కదాచిదపి నోవేత్తి
హ్యన్నం వా సిద్ధమాత్రకమ్। పాతివ్రత్యాద్వివేకాచ్చ సా నో
పాలభతే పతిమ్॥ ౧౫॥ నిజకర్మఫలం నూనం భోక్తవ్య మితి
జానతీ।పతిం శుశ్రూషమాణా సా న చకంపే క్షుధా సతీ॥ ౧౬॥
శోకమాత్రేణ నా సాధ్వీ బహుకాలం నినాయ హ। న వివేద

పతి స్త స్యాః శాకాహారం కదాచన ॥౧౭॥
అన్నం భుక్త్వావశిష్టం తు భోక్ష్యతీత్యేవమన్యతే। సాపిన
ప్రేయసీ ప్రాహ నాన్నం మే ఽస్తీతి భామినీ ॥౧౮॥ ధ్వజ
దత్తో మహాప్రాజ్ఞ ఉవాదాసరతోఽపి సన్ । అధ్యాపయ
న్బహూన్విప్రాన్ తిష్ఠ స్స బ్రహ్మచారిణః ॥౧౯॥ అథాసి
నోర్బహిర్వేదాద్యం పరీక్షాం కర్తుముద్యతః । సామగాన్
కతిచి ద్విప్రాన్ యాజుషా న్బహ్వృచానపి॥ ౨౦॥ అన్యానాథ
ర్వణాం శ్చైవ గాంధర్వానపి గారుడాన్॥ హనుమద్వేదశిరసి
నిష్ణాతా నపి వై ద్విజాన్॥ ౨౧॥ మండూకాన్నీకినీనాంశ్చ
తాన పరీక్షితవాన్ద్విజః । ఆహూతవా న్నిజం పుత్రం
ధ్వజద త్తః పరీక్షితుమ్॥ ౨౨॥ ఆహూతోఽపి న నిష్క్రాంతః
క్షుధార్తో మాతృసన్నిధేః । క్షుధితాపి మహాసాధ్వీ శాకా
హారం స్వకం దదౌ॥ ౨౩॥ పుత్రాయ క్షుధితాయాశు పరీక్షా
దీయతామితి ॥ పుత్రే చిరాయమాణే తు ధ్వజద త్త
ముపాగమత్ ॥ ౨౪॥ దదర్శ భక్షమాణం తం శాకం తన్మాతృ
సన్నిధౌ । అథాబ్రవీత్సపుత్రాం తాం ప్రేయసీం మితి
భాషిణీమ్॥౨౫॥ త్వయా కిం భక్ష్యతే సాధ్వి యతో నాయాతి
పుత్రకః । స్వవృత్తదర్శనాత్సాధ్వీ లజ్జితా చ ముహు
ర్ముహుః॥ ౨౬॥ ఉచ్యమానాపి భర్త్రా సా నోత్తరం ప్రతి
పద్యతే। విలంబాసహమానస్సన్ శాకంవాస్పర్శపాత్రతః ॥౨౭॥
అన్నాభావాదిదం భుక్తమితి నిర్విణ్ణమానసః ॥ సనిందాత్మాన
ముద్బుద్ధః ధిగ్జీవనమిదం మమ॥ ౨౮॥ శ్రుతం ధిఙ్మేఽఖిలం
శాస్త్రం ధిగాచార మితీరయన్ ॥ యత సాధ్వీ మహాప్రాజ్ఞీ
శాకాహారేణ జీవతి॥ ౨౯॥ అథోవాచ ప్రియాం విప్రః

దయయావిష్టచేతసః। దుఃఖగద్గదయా వాచా ప్రేయసీదైన్య
దర్శనాత్ ॥ ౩౦॥ యత్ర కుత్రాప్యటన్ భార్యే త్వన్ముఖాం
భోజదర్శనాత్ । విస్మృత్యాధ్వపరిశ్రాంతిం సద్యో నిర్వృతి
మాప్నుయాత్ ॥ ౩౧॥ స్త్రీణాం పుత్రః ప్రియో భర్తుః లోకే
సర్వత్ర దృశ్యతే। మయి తే తు పరా ప్రీతిః పుత్రేభ్యోఽప్యతి
రిచ్యతే॥ ౩౨॥ ప్రసన్నవదనా నిత్యం స్మితాపూర్వాభిభాషిణీ।
స్వప్నేపి ప్రతికూలత్వం న జానాతి హితైషిణీ॥ ౩౩॥ జలం
శాకం చ మూలం వా త్వయా సంపూర్ణచిత్తయా। దత్త
మశ్నామ్యహం నిత్యమమృతం దేవతా యథా॥ ౩౪॥యౌవనం
మధ్యమం లోకే ప్రసూత్యంతమితీర్యతే। బహుపుత్రాపి మాన్య
త్వం యథా షోడశవార్షికే ॥౩౫॥ వాసంతీమాలికావత్త్వం
యదా శయ్యా మధిష్ఠితా। తదాహం తృణవన్మన్యే గంధర్వీం
వా సురాంగనామ్॥ ౩౬॥ ఆనుకూల్యాచ్చ నారీణాం ప్రాతి
కూల్యం వరంస్మృతం। వియోగే ప్రతికూలాయాః పతిస్సంతోష
మృచ్ఛతి ॥ ౩౭॥ మత్పూర్వపుణ్యవిభవాత్తవ దుష్కృతకార
ణాత్ । మన్యే పాణిగృహీతాం మే భవంతీమమరాంగనామ్॥౩౮॥
అరుంధత్యా అహల్యాయా ద్రౌపద్యా అపి సువ్రతే। తారాయా
అపి సీతాయాస్సత్యాత్యాస్తథైవ చ॥ ౩౯॥ అన్యాసామపి
నారీణాం పాతివ్రత్యమనుత్తమమ్। ఇతిహాస పురాణాద్యైః
శ్రూయతే నైవ దృశ్యతే ॥౪౦॥ భవత్యాం తు విశేషేణ
కాలేన మహతా ప్రియే। పాతివ్రత్యపరాన్ధర్మాన్ దృష్టవానస్మి
సాంప్రతమ్॥౪౧॥కల్యాణగుణపూర్ణత్వాత్ పశ్యతోఽహర్నిశం
మమ। చక్షుస్మత్తేయమన్వర్థా చిరాయు చరితం ప్రతి ॥౪౨॥

సహస్రముఖ్యాయే శ్రీ శే తవ సౌందర్యమిశ్రితమ్। వర్ణితం తవ సౌశీల్యం సహస్రరసనా అపి॥ ౪౩॥ సహస్రం భుంజశాకాశ్చ తవాంగముపగూహితమ్। అతిసౌందర్యసాలేపిగర్వలేశోనచాస్తితే॥౪౪। నచావమన్యసే కాంశ్చిత్కురూపామపి భామినీమ్॥ తవ సౌందర్యసంపత్త్యా పాతివ్రత్యగుణేన చ॥ ౪౫॥ దారిద్ర్యమపి దుర్ధర్షన్ మనునన్యే కథంచన। ఈదృశీం భవతీం భార్యాం మామేవ ధ్యాయతీం సదా॥ ౪౬॥ విహాయ క్వ గమిష్యామి ప్రియే దారిద్ర్యకారణాత్ । మదీయం గృహమావిశ్య కిం ను భుక్తం త్వయా ప్రియే॥ ౪౭॥ ధర్మార్థకామమోక్షాణాం త్వంమూలమితినిశ్చయః॥అన్నపానైర్యథాకామం వస్త్రైరాభరణైరపి॥ ౪౮॥ న ప్రీణయతి యో భార్యాం స పుమాన్ పురుషాధమః। పితా రక్షతి కౌమారే భర్తా రక్షతి యౌవనే॥ ౪౯॥ పుత్రా రక్షంతి వార్ధక్యే న స్త్రీ స్వాతంత్ర్యమర్హతి। అనుకూలా ప్రియా సాధ్వీ యస్యాస్తినిజమందిరే॥౫౦॥ తదేవ భవనం నోచే ద్యథారణ్యం తథా గృహమ్। పతివ్రతా సుశీలా చ సురూపా సాధుభాషిణీ॥ ౫౧। కులజా భవతీ సాధ్వీ కథం త్వాం త్యక్తుముత్సహే। సాధ్వీ భార్యా చ యస్యాస్తిస మాన్యో బంధుభిర్జనైః॥ ౫౨॥ స ఏవ పురుషః శ్లాఘ్యస్స యోగ్యస్సర్వకర్మసు। వృద్ధౌ చ మాతాపితరౌ సాధ్వీ జాయా సుతశ్శిశుః॥ ౫౩॥ అప్యకార్యశతం కృత్వా భర్తవ్యా మనురబ్రవీత్ । పఙ్క్తిభేదీ పృథక్పాకీ నిత్యం బ్రాహ్మణదూషకః॥ ౫౪॥ విప్రద్రవ్యాపహర్తా చ బ్రహ్మహంతా తథైవ చ। ఏతే చతుర్దశ ప్రోక్తాః మహాపాతకసంజ్ఞకాః ॥౫౫॥

తస్మా దుపేక్షమాణస్య సాధ్వీం త్వాం హితభాషిణీమ్।ప్రాయ శ్చిత్తోపదేశం మే వక్తుమర్హాసి సాంప్రతమ్॥౫౬॥ ఇతి నిందిత మాత్మానం ఖిద్యంతం చ పునః పునః। భర్తారం ప్రాహ సా సాధ్వీ కిమర్థం ఖేద ఈదృశః॥౫౭॥ఉచితం కిం మహాప్రాజ్ఞ ధీరో దాత్తస్య తే ప్రియా। సర్వశాస్త్రార్థ తత్త్వజ్ఞ కిమర్థం కథ్యతే ప్రభో॥౫౮॥ నిజకర్మాణి సర్వాణి భోక్తవ్యాని న సంశయః। ఈదృశా న్యేవ కర్మాణి కృతాన్యస్మాభిరంజసా। కణ మాత్రం జలం వాపి అన్నం వా సిద్ధమాత్రకమ్। సత్పాత్రే నార్పితం యస్మా త్తస్మాద్దారిద్ర్యమాగతమ్॥ ౬౦॥ కో వా విచారయేదర్థే అవశ్యంభావినీదృశే। తస్మాద్వివేకిన స్తత్ర విచారో నైవ సాంప్రతమ్॥ ౬౧॥ ఇత్యుక్త్వా వచనం సాధ్వీ పాదయోర్న్యపతత్తదా॥ నిపతంతీం నిజాం భార్యామాలింగ్యచ పునఃపునః॥ ౬౨॥ ఆదృత్య సాంత్వవచసా దేశకాలోచితేన సః। ఆదాయ దేవతాం స్వాంచ ఉపాదాన పరో యయౌ॥ ౬౩॥ తదేవ చింతయానస్య గచ్ఛతో దిశము త్తరామ్॥చింతాసముద్భవ త్తస్య ధ్వజద త్తస్య ధీమతః ॥౬౪। తనుసా వా మహోగ్రేణ వేతనేనాథవా పునః। యజనాధ్యాపనాభ్యాం వా ఆనయిష్యే ధనం బహు॥ ౬౫॥ ఇతి ముదితమనా ఉపాయయోగాన్నిజ సుఖలేశ పరాఙ్ముఖాభిమానః। జ్వలితహుతభుజం ప్రభాత కాలే మునివనమండల మధ్యగాద్ద్విజేంద్రః॥౬౬॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం ధ్వజద త్తచరిత్ర కథనం
నామ అష్టమపటలం సమాప్తమ్.

శ్రీపరాశరసంహితాయాం నవమపటల ప్రారంభః

మైత్రేయః॥శ్లో॥ కిమకార్షీ ద్వనం గత్వా ధ్వజదత్తః పరాశర।తద్వనంచా కిమాఖ్యాతంతన్మే బ్రూహిమహామునే॥౧॥ శ్రీపరాశరః-తద్వనం నైమిశారణ్యంయత్రాస్తేపుష్కరోమునిః యత్రాసతే మునివ్రాతా అపరే కశ్యపాదయః ॥౨॥ జపంతో భవ్యమంత్రాంశ్చ ధ్యాయంత శ్చేష్టదేవతాః । ప్రాయశో హనుమద్భక్తా స్తన్మంత్రజపతత్పరాః॥ 3 । నిత్యహోమపరాః కేచిత్ కామ్యహోమ పరాః పరే । అన్యే కర్మపరిత్యక్తాః కేవలధ్యానతత్పరాః॥౪॥ ఇత్యేవం వివిధై ర్వ్యాప్తం బహుభి ర్మునిపుంగవైః । ధ్వజదత్తో వనం వీక్ష్య విస్మయం పరమం యయౌ ॥ ౫ ॥ దంతధావనపర్ణాని సమిత్పుష్పఫలాని చ ॥ గృహీత్వా నిజపాణిభ్యాం ప్రవిష్టో వనగహ్వరమ్ ॥ ౬ ॥ యత్రాస్తే పుష్కరో యోగీ హనుమద్ధ్యానతత్పరః । సూర్య బింబసమజ్యోతి ర్హనుమన్మంత్రవైభవాత్ ॥౭॥ తం దేశగమ ద్దీప్తం శనైర్భీతో మహాత్మనః । తూష్ణీం తస్థౌ తదభ్యాసే విస్మృత స్వార్థసంభ్రమః॥ ౮॥ యదృచ్ఛయా మునీంద్రోపి మాధ్యాహ్నిక ముపాసితుం।నివృత్తయోగం తత్రైవంనివృత్త స్యాంతికే ద్విజమ్॥ ౯॥ ధ్వజదత్తో మహాప్రాజ్ఞో వీక్ష మాణే మహాత్మని। ఉపహారం నివేద్యాదా వష్టాంగం ప్రణ తో౽భవత్॥ ౧౦॥ అథాబ్రవీన్మహాభాగో ధ్వజదత్తద్విజ ర్షభః। కిమర్థమాగతో బ్రహ్మన్ కేన వాపకృతో భవాన్ ॥౧౧॥ నిర్విణ్ణవదనో భూత్వా చింతాక్రాంత ఇవ స్థితః। ఏత త్సర్వం యథావృత్తం విచార్య బ్రూహి తత్త్వతః॥ ౧౨॥

శ్రుత్వా తద్వచనం విప్రః పృష్టః స్యమహాత్మనః। ప్రత్యుత్తరం యథాన్యాయం వక్తుం సముపచక్రమే॥ ౧౩॥ కుండినం నామ నగర మాసీ త్త్రైలోక్యవిశ్రుతం। యత్రాఢ్యా వర్ణ జానిత్యం కుబేరాధికసంపదః॥౧౪॥ బ్రాహ్మణాశ్చాఽపి విద్వాంసస్సురరాజ గురూపమాః। నిత్యాన్నదాననిరతా నిత్యహోమపరాయణాః॥ స్త్రియః పతివ్రతా స్సర్వా శ్శూద్రా బ్రాహ్మణసేవకాః। క్షత్రియా ధర్మయోద్ధారో న క్వచి ద్వర్ణసంకరః ॥౧౬॥ నాభూతవిద్వా న్యః కోఽపి నావాదకుశల స్తథా। నోపకుంగ విప్రత్రాసీన్న యజ్వాత్రత్ర పట్టణే॥ ౧౭॥ ఏవం సర్వసమృద్ధేస్మిన్ ధ్వజశర్మా బహుశ్రుతః। బహ్వృచో గార్గ్య గోత్రశ్చ జితాంతర్బాహ్యశాత్రవః॥ ౧౮॥ తస్యాహం జ్యేష్ఠపుత్రశ్చ కనీ నాన్మమ భద్రకః। తస్యానుజో భద్రబాహుస్సర్వవేద పరాయణః॥ ౧౯॥ అనుజౌ తౌ మహాపుర్యా ముపాదానపరా యణౌ। తేషాం మమాపి పుత్రాశ్చ నాలం తస్యత్రాంతయే మునే॥ ౨౦॥ పుత్రాశ్చ బహవస్సంతి సాధ్వీ భార్యా ప్రియం వదా। ఉపాదానార్జితం ధాన్యం నాలం గ్రాసాయ నో మునే॥ ౨౧॥ శాకాహారేణ సా సాధ్వీ జీవనం కురుతే భృశమ్। ఉప వాసపరా ప్రాయః శాకాభావే పతివ్రతా ॥౨౨॥ తద్దైన్య దర్శనా ద్దేవః కదాచిచ్చ తనూనపాద్। ఆశ్వాస్య తాం ప్రియాం వాక్యై ర్వంచయిత్వాహమాగతః ॥ ౨౩॥ తస్మాద్గురిర్భిక్షు హంతారం సర్వసౌభాగ్యదాయకం। సర్వదుఃఖహరం చాపి హ్యుపాయం వక్తుమర్హసి॥ ౨౪॥ బహునాఽత్ర కిము క్తేన మమైతద్వచనం శృణు। దారిద్ర్యసాగరే మగ్నా నస్మాను

ద్ధారయిష్యసి॥ ౨౫॥ ఇత్యుక్త్వా ధ్వజదత్తస్తు పాదయోర్నిప
పాత హ । తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దయార్ద్రమనసో మునేః॥
౨౬॥ న్యపతత్ప్రణతస్యాంగే నేత్రాభ్యామశ్రుబిందవః ।
హనూమంతం హృది ధ్యాత్వా ధైర్యమాస్థాయ పుష్కరః॥ ౨౭॥
(ధ్వజదత్తం సముత్థాప్య మా భైషీరితి చాబ్రవీత్ ।అస్త్యనర్థపరి
హారస్సమర్థో హనుమాన్ ప్రభుః॥ ౨౮॥) ఆసత్తే హనుమన్మం
త్రా దైన్యం కిం ను ద్విజోత్తమ॥ ౨౮॥ దైవతాని కతి
సంతి న భూమహా నైవ తాని మనసో మతాని మే। వీక్షితం జగ
దరిద్రరక్షణే దైవతం హనుమదాఖ్యమేవ యత్ ॥ ౨౯ ॥
మంత్రజాలమపి నాన్యగోచరం రోచతే కమపి మంత్రకం వినా।
కారణం కిమతిరిక్తమత్ర నో వాయునందన మహోపరి
గ్రహాత్ ॥3౦॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివమైథిలీశివాః కార్యసిద్ధిశిథిలోద్య
మా ముహుః । అంజనాసుతమనుప్రభావతో భుంజతే సుఖ
మహర్నిశం ద్విజ॥ 3౧॥ తత్ర తత్ర భవతే మనూత్తమం
కార్యసిద్ధివిషయే దృఢవ్రతం। దానపాత్ర భవతే దిశామ్యహం
పుణ్యతీర్థసలిలే విగాహ్యతామ్ ॥3౨॥ ఇత్థమాహ వచనం
మనోరమం బ్రాహ్మణం భృశదరిద్రశేఖరం । నిత్యకర్మ
సిధయో మునీశ్వరాః పుణ్యతీర్థమవిశత్సహాముసా ॥ యత్ర
సిద్ధిమగమన్మునీశ్వరాః స్నానపానహతకిల్బిషాః క్షణాత్ ।
తత్ర పుణ్యసలిలే ద్విజస్స్వయం స్నానపూర్వకవిధిం చకార
యత్ ॥3౪॥ స్నాత్వా తు పుష్కరశీఘ్రం పుణ్యతీర్థోదకే
శుభే। కృతమాధ్యాహ్నికాయథ ధ్వజదత్తాయధీమతే ॥3౫॥
సువర్చలాసమేతశ్రీహనూమన్మంత్రముత్తమం । ద్వాదశాక్షరి

విద్యేత ప్రసిద్ధం జగత్రాంత్రయే । హనూమద్ధ్యానమాస్థాయ ధ్యాత్వాగురుపదాంబుజం । విన్యస్య మస్తకే హస్తం విప్రాయోపాదిదేశ హ ॥౩౭॥ ధ్వజదత్తో మహామంత్రముపదిష్టం మహర్షిణా । అత్యాదరేణ జగ్రాహ నిక్షేపం నిర్ధనో యథా ॥౩౮॥ తతో నియమ మాస్థాయ జజాప హనుమన్మనుం । గురూపదిష్టవిధినా తత్రి పుణ్యజలాంతరే ॥౩౯॥ ఉపదిశ్య మహామంత్రం పుష్కరోపి మహామునిః । ధ్వజదత్తాయ విప్రాయ జగామాశ్రమమాత్మనః ॥౪౦॥ స్వావేక్షణోత్సుకలసన్మఖ కృష్ణనాగా మాశాసితాత్మహిత లోభఖగేంద్ర నాథా । మాపాదితాతిథిబిల ప్రకరాంగణాన్తిమధ్యాస్త పుష్కరముని ర్నిజపర్ణశాలామ్ ॥౪౧॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం ధ్వజదత్త చరిత్రకథనం నామ నవమపటలం సమాప్తమ్.

శ్రీ పరాశరసంహితాయాం దశమపటల ప్రారంభః.

మైత్రేయః ॥ ధ్వజదత్తో జపన్మంత్రం కదా సిద్ధిమ విందత । పురశ్చర్యాః కతి కృత్వా బ్రూహి పారాశర ప్రభో ॥ ౧॥ పరాశరః- శాస్త్రోక్తవిధినా విప్రో జపన్మంత్రం మహర్నిశం । సిద్ధిం నావాప మంత్రస్య తథాపి జపతి సః ॥౨॥ గ్రీష్మే తప్తశిలాయాం చ వర్షాసు సికతాతలే। హేమంతే శిశిరర్తౌ చ రాత్రౌ శీతజలాంతరే ॥౩॥ జపన్నపి మహామంత్ర సిద్ధిం నైవాప స ద్విజః । నిరాహారో జితస్వాపస్సర్వదా విజితేంద్రియః ॥౪॥ మనస్తత్రైవ సంయోజ్య బాహ్యం నైవ

వివేద సః । గురుదేవపదం చైవ వినా విందతి తద్ద్విజః ॥౫॥
తస్మాత్పంచపురశ్చర్యావిధా వపి న సిధ్యతి । దైవ మేవ
మహామాన్యం తతో మాన్యో మహామనుః ॥౬॥ ఇతి
నిశ్చితవాన్ విప్రో నత్వైవం గురువైభవం । చిరాయాపి
మహామంత్ర సిద్ధ్యభావా ద్ద్విజోత్తమః॥౭॥ నిర్వేదం పరమం
చాగాత్ గురువిశ్వాసవర్జనాత్ । సిద్ధ్యభావే నిదానం
యద్గురువిశ్వాసవర్జనమ్ ॥౮॥ ఏవం స జ్ఞాతవాన్ విప్రస్తదేవ
జ్ఞాతవాన్ గురుః । సప్తకోటిషు మంత్రేషు విద్యమానేషు
పుష్కరః ॥౯॥ దిష్టవాన్ జడమంత్రం మే యత స్తన్మంత్ర
వంచకః । మహాంతో మునయ స్సంతి తా నవేక్ష్యాయ
మర్థితః ॥౧౦॥ మాం జహాతి స దౌర్భాగ్యం వనే వా పట్టణేపి
వా । ఇత్యేవం ఖిద్యమానస్సన్ జపా దుపరతోభవత్ ॥౧౧॥
అథాస్మి న్నంతరే వ్యాధో గాలో నామ మహాధనుః । మహా
వ్యాధిపరీతాంగో దుఃఖితో వ్యాధిపీడయా ॥౧౨॥ మృగయా
వశ మాపన్నో నైమిశారణ్య మావిశత్ । ధ్వజదత్తం దద
ర్శాదౌ దరిద్రధ్వజ ముత్తమమ్ ॥౧౩॥ తత్సమీపం సమా
గత్య వ్యాధో వచనమబ్రవీత్ । బ్రహ్మన్ మే వ్యాధిపీడాస్తి
కేనోపాయేన శామ్యతి ॥౧౪॥ తముపాయం వద స్వామిన్
త్వత్సేవాం కరవాణ్యహమ్। ఇత్యుక్తస్తేన విప్రోఽపి వ్యాధం
చేద మువాచ హ ॥౧౫॥ అహం దారిద్ర్యదుఃఖాబ్ధౌ మగ్న
స్త్వాం కథముద్ధరే। కశ్చి త్పుష్కరనామాస్తి హ్యత్రా దత్రైవ
లక్ష్యతే ॥౧౬॥ తముద్దిశ్య న గంతవ్యం యతో వంచక
శేఖరః । దరిద్రతావినాశాయ బహుధా ప్రార్థితో మయా ॥

మంత్రాభాసం మమాదిశ్య వంచయిత్వా గతో యతః ।
మంత్రాభాసం జపన్భూయః సిద్ధిం నైవాప్నువామ్య
హమ్ ॥౧౮॥ దుశ్చరం హి తపస్తప్తం తత్తథాపి న సిధ్యతి ।
పురశ్చర్యా చ బహుధా కృతా సిద్ధిర్నదృశ్యతే॥౧౯॥తస్మా
త్ప్రారబ్ధకర్మాణి భోక్తవ్యాని న సంశయః । దైవం నాస్తి
మనుర్నాస్తి గురుర్నాస్తీతి మే మతిః ॥౨౦॥ అథవా విద్యతే
మంత్రో గురుర్వా దైవతం తథా । కింతు పుష్కరమాసాద్య
మా గృహ్ణీష్వ మనుం త్విమమ్ ॥౨౧॥ తదన్యం ముని
మాసాద్య యథారుచి తథా కురు । ఇత్యుక్తం విప్రవర్యేణ
వ్యాధః శ్రుత్వా ప్రియంవచః ॥౨౨॥ ధ్వజదత్తనిషిద్ధోఽపి
దిదృక్షుః పుష్కరం మునిం। నివృత్తికామో రోగస్య తమేవ
శరణం య్యయౌ ॥౨౩॥అబ్రవీత్పుష్కరం వ్యాధ స్సాష్టాంగా
నతిపూర్వకం।జాత్యాహంమృగయుర్బ్రహ్మన్ గాలోనామ్నా
మహామునే ॥౨౪॥ వ్యాధినా దుర్నివారేణ పీడ్యమానో దివా
నిశమ్ అన్నం నరోచతే మహ్యం న వా భార్యాతిసుందరీ॥౨౫॥
న వా వస్త్రాణి ముఖ్యాని సుగంధకుసుమాన్యపి । చందనం
చంద్రబింబాభం శయ్యా వా హంసతూలికా ॥౨౬॥ రసాశ్చ
షడ్విధా చాపి న రోచంతే మహామునే। నోత్సహే క్వాప్యవ
స్థాని వ్యాధిగ్రస్తో నిరంతరమ్॥౨౭॥ ఆఖేటనాపదేశేన పర్యటన్
గహనాంతరే । పూర్వజన్మార్జితాత్పుణ్యాదద్రాక్షం త్వాం
మహామునే ॥౨౮॥ అధునాహం కృతార్థోఽస్మి మన్యే వ్యాధిం
వినాశితం । సమ్యక్పరీక్షితుం శీలం వ్యాధస్య మునిసత్తమః।
సన్మహార్తాపదేశేన కాలక్షేపం చకార సః। తథాపి మృగయు

ర్గాలః పరిచర్యాముపాచరత్ ॥౩౦॥ ఫలాని పరిపక్వాని
మధురాస్వాదనానిచ । మునయే దత్తవాన్ గాలో గృహీత్వా
వనగహ్వరాత్ । సమిత్పల్లవపుష్పాణి బర్హీంష్యపి సకందకం ।
సమాహృత్యార్పయామాస పుష్కరాయ మహాత్మనే ॥౩౧॥
తథాపి పుష్కరో యోగీ కించిన్నాదత్త గాలకాత్ । మౌనమేవ
సమాస్థాయ పరీక్షన్ వ్యాధవర్తనమ్॥ ౩౩॥ మనస్యేవ ముమో
దాంతః తస్య విశ్వాసదర్శనాత్ । ఏవం బహువిధః కాల స్త
స్యాభూత్పరిచర్యయా॥ ౩౪॥ ఉత్తరోత్తరముత్పానం విశ్వాసం
న జహౌ తు సః । తమేవం పరిచర్యంతం వ్యాధం వ్యాధినిపీ
డితమ్॥ ౩౫॥ కృపయా వీక్షయామాస కదాచి త్పుష్కరో
మునిః । కృపయా వీక్షణాదేవ గాలస్సంహృష్టమానసః ॥౩౬॥
నిర్వృత్తం తు తథా మేనే రోగం రోగార్తపీడితః । అబ్రవీ
త్పుష్కరో వాక్యం వ్యాధం గురుపరాయణమ్॥౩౭॥ వ్యాధస్య
మంత్రదానార్థం సందేహేన మహామునిః । హనూమన్తం
నిజాభీష్టం దధ్యౌ దైవతశేఖరమ్॥ ౩౮॥ ధ్యాతశ్చ హనుమాం
స్తేన భక్తాభ్యాసముపాగమత్ । సువర్ణ కుండలజ్యోతి
ర్దీప్తగండస్థలద్వయః ॥ ౩౯ ॥ హేమోపవీతసంవీతో దివ్య
పీతాంబరావృతః।రత్నకంకణ సన్నాదీ ధ్వనన్మంజీర మంజులః॥
౪౦॥ నవరత్నాంశు సంవీత మహార్హమకుటోజ్జ్వలః ।
పశ్చాల్లంబిశిఖోపేతక్వథితస్వర్ణ వర్ణకః।సువర్చలాం దధానశ్చ
వామభాగే నిజప్రియాం । హనూమత్పాదపద్మాంతర్న్యస్తనే
త్రమధువ్రతాన్॥౪౧॥ ధ్యాయంతీం హృదిభర్తారం పార్వతీమివ
శంకరమ్। కంబుకంఠీం మహాభాగాం పీనోన్నతకుచద్వయామ్

॥౪౩॥ కింకిణీజాలసన్నాది మేఖలా దామశోభితాం। పదాంగుష్ఠ నఖజ్యోతిర్జితోద్యచ్చంద్రమండలామ్॥౪౪॥ఆదర్శ సదృశప్రఖ్య గండభాగస్ఫురన్ముఖాం। స్వర్ణ తాటంక సంరోచిశ్శ్రీకార సదృశ ప్రభామ్ ॥౪౫॥ నవచంపక సూనాభ నాసాం చంద్రనిభాననాం। కర్ణాంతాయతనేత్రాం తాం కామచాపాయితభ్రువమ్ ॥౪౬॥ మయూరబర్హ ధమ్మిల్లాం కలహంస గతా మపి। పక్వబింబాధ రోష్ఠీం తాంస్ఫురద్దశన దాడిమామ్ ॥౪౭॥ ముక్తాతిలకసంరాజ త్ఫాల పట్టాంసుమధ్యమాం। శిరీషపుష్పమృదులబాహుయుగ్మ మనోరమామ్॥ ౪౮॥ అంగులీయకముద్రాంత స్ఫురదంగుళి పాణినా। వీజయంతీం స్వభర్తారం చామరేణ శనైశ్శనైః ॥౪౯॥ రంభాసౌందర్యసర్వస్వ హారిరంభోరుసంభ్రమాం। సిక తామయ సౌందర్య జఘనాం ఘనవిభ్రమామ్॥౫౦॥ ఆవర్త నిమ్న వివరస్ఫురన్నాభిగుహా మపి। రక్తపంకేరుహప్రఖ్య పద ద్వయ మనోరమామ్ ॥౫౧॥ ఇంద్రనీలావలీప్రఖ్య రోమరాజి విరాజితాం। ముక్తాహారస్ఫురద్గ్రీవాం సర్వాభరణభూషితామ్ ॥౫౨॥మందస్మితాం సువర్ణాభాం సూర్యపుత్రీం సువర్చలాం। కౌశేయ పరిధానం చ దధానాం చ కుశేశయమ్ ॥౫౩॥ ఏవం సర్వగుణోపేతాం ప్రేయసీం మారుతాత్మజః। వామభాగేవహ న్భార్యాం క్షణాత్ప్రాదురభూన్మనే ॥౫౪॥ కరభకలభవాహః స్వర్ణరంభావనాంత ప్రచలదచలశృంగో వ్యక్తచంచత్కరా గ్రాత్ ॥ అధికుతల మగాత్తత్పుష్కరాధిష్ఠితం య ద్రవిసుత కరగ్రాహీ లంబహారో హనూమాన్ ॥౫౫॥

ఇతిశ్రీపరాశరసంహితాయాం వ్యాధచరిత్రకథనంనామ

దశమపటలం సమాప్తమ్

శ్రీ పరాశరసంహితాయామేకాదశపటల ప్రారంభః.

మైత్రేయః — హనూమన్మునిసంవాదం శ్రోతుమిచ్ఛామి హే మునే । తం మమాచక్ష్వ పాపఘ్నం పరాశర సుతాపస ॥ ౧ ॥ పరాశరః — తమాగతం హనూమంతం స్వదృష్టివిషయం ద్విజః। దృష్ట్వైవ సహసోత్థాయ సాష్టాంగం ప్రణతోఽభవత్ ॥ ౨ ॥ పునరుత్థాయ సంహృష్ట స్తుష్టావాభీష్ట దైవతం । హనూమంతమువాచాథ పుష్కరో దీనవత్సలః॥౩॥ గాలోఽయం మృగయుర్నీచః కథం మంత్రస్య తే ప్రభో । యోగ్యోఽయమితి సందేహో బాధతే మాం మహన్నిశమ్॥౪॥ అయం తు చిరరాత్రాయ మాముపాస్తే కృతాంజలిః। కపీంద్ర స్తమువాచాథ మా కురుష్వాత్ర సంశయమ్ ॥ ౫ ॥ మన్మంత్ర జాలవిషయే మద్భక్తే మయ్యపి ద్విజ । ఉపదేశగురౌ చాపి భక్తిరేవాత్ర కారణమ్॥౬॥ శూద్రో వా విప్రకీర్ణో వా వైశ్యో వా క్షత్రియోపి వా। విప్రో వా యశ్చ కశ్చాపి యోషిద్వా పురుషోఽపి వా॥౭॥ మన్మంత్రవిషయే సర్వే పాత్రాణ్యేవ న సంశయః। వంచకాయ కృతఘ్నాయ దాంభికాయాతిలోభినే॥౮॥ గురువిశ్వాసహీనాయ న దేయం మంత్రముత్తమం । తస్మాదస్త్యస్యవిశ్వాసః స్థిరా భక్తిరభూద్ద్విజ॥౯॥ దేయమేవాస్య మంత్రం మే ద్వాదశాక్షర ముత్తమమ్ । ఇత్యుక్త్వా హనుమాన్ భక్తం తత్రైవాంతరధీయత॥౧౦॥ తతస్సారసచక్రాంగ హంసకూజితశోభితమ్। జలకుక్కుటకోయష్టిదాత్యూహాకలకూజితమ్ ॥౧౧॥ వికచత్కమలవ్రాత భ్రమమాణ మధువ్రతమ్ ।

మల్లికాజాతిలకుచసురభిక్రాంతకాననమ్ ॥ ౧౨ ॥ హనూమ
త్పాదనిర్మాల్యశోభితో భయపార్శ్వకం । పురంధ్రీకుచహారిద్ర
రంజితోరువిరాజితమ్ ॥ ౧౩ ॥ జపతా మునిబృందేన సేవ్య
మాన మహర్నిశం। సర్వపాపహరం నౄణా మవిదూరేభయా
పహామ్॥౧౪॥పుణ్యతీర్థ మితి ఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతం।
దర్శయామాస గాలాయ పుష్కరో హ స్తసంజ్ఞయా ॥ ౧౫ ॥
పుణ్యతీర్థం ప్రదర్శ్యాశు ప్రాహ గాలం మునీశ్వరః। స్నాత్వా
త్వత్ర మహాపుణ్యే శీఘ్రము మాగమ్యతా మితి ॥౧౬॥ గాల
స్తమబ్రవీద్విప్రో భవత్పాదాంబు ధీయతాం। తదేవపుష్కరం
గంగా తదేవ కుశికాత్మజా ॥ ౧౭ ॥ కావేరీ యమునా చైవ
కృష్ణవేణీ సరస్వతీ । తదేవ మానసం తీర్థం తదేవ సరయూ
నదీ। ౧౮॥ తదేవ చంద్రభాగాపి ఫల్గునీసింధుసంగమః । రేవా
నదీ మహాపుణ్యా గురుపాదోదకం ప్రభో ॥౧౯॥ యస్యాస్తి
నాత్రవిశ్వాసో గురుపాదోదకే శుభే । న పునంత్యథ దుర్మతిం
తీర్థానామయుతా న్యపి॥ ౨౦॥ హంత్యాశతసహస్రాణి వ్యాగ
మ్యాగమనాని చ । స్వర్ణ స్తేయాదిపాపాని సురాపానకృతా
న్యపి॥ (౨౧ ॥ గురుపాదోదకస్పర్శవిశ్వాసాద్గతకిల్బిషః। సద్యో
నివృత్తిమగమ ద్వ్యాధేర్వ్యాధో దురాత్మనః ॥౨౨॥ తతో
విమలదేహస్య గాలస్య విమలాత్మనః॥) ౨౧॥ గురుపాదోదక
స్స్నాత్వా ద్వినశ్యంతీతి మే శ్రుతం । తస్మా దిదం శరీరం మే
భవత్పాదాంబుధారకమ్ ॥౨౨॥ ఆపాదమ స్తకం శీఘ్రుం సిచ్య
తాం కరుణానిధే । యద్వై భవాదహం సద్యః కార్యసిద్ధి
మవాప్నుయామ్ ॥౨౩॥ ఇత్యుక్తః పుష్కర స్తేనవ్యాధేన దృఢ

బుద్ధినా। స్వగురుం చ హనూమంతం ధ్యాత్వా యోగపీఠం వరః॥ ౨౪॥ ప్రోక్షయామాస తస్యాంగే నిజపాదోదకం మునిః। గురుపాదోదకస్పర్శవిశ్వాసాద్ధతకిల్బిషః ॥౨౫॥ సద్యోనివృత్తి మగమద్వ్యాధేర్వ్యాధోదురాత్మనః తతోవిమలదేహస్య గాఢస్య విమలాత్మనః ॥౨౬॥ సువర్చలాసమేత శ్రీహనూమద్ద్వాదశాక్షరం। మంత్రరాజమితిఖ్యాతం దిష్టవాన్ కరుణానిధిః॥ గాఢో జపన్మహామంత్రం సన్నిధావేవసద్గురోః। అష్టోత్తరశతావృత్త్యా సద్యస్సిద్ధి మవాపసః। గురువిశ్వాసమాహాత్మ్యా ద్గురుపాదాంబుసేవనాత్ । మనోనైర్మల్యవత్త్వాచ్చసద్యస్సిద్ధి మవాప సః॥ ౨౭॥ అతీంద్రియసూక్ష్మజాలాని భూతభవ్యభవంతి చ। దిష్టమాత్రే మహామంత్రే బుద్ధవాన్ మృగయుస్తథా ॥౩౦॥ ఏవం సర్వార్థవిజ్ఞానా త్స్వాగహం సుప్తవానపి। బుద్ధోఽహమధునా చేతి జజాప వ్యాధవల్లభః॥౩౧॥ నిధయోఽపి సమృద్ధిశ్చ విషయాస్తస్య చక్షుషః। గురువిశ్వాసమాహాత్మ్యాదభవన్నస్య వల్లభాః ॥౩౨॥ ఖేచరత్వమభూత్తస్య సంచారస్స్వేచ్ఛయాపి సః। సిద్ధచారణగంధర్వా ఇంద్రాద్యా అపి దేవతాః॥౩౩॥ వ్యాధస్య గురువిశ్వాసా ద్విస్మయం పరమం యయుః। పపాత పుష్పవృష్టిశ్చ ననృతు శ్చాప్సరోగణాః॥౩౪॥ దేవదుందుభయో నేదుర్వ్యపుర్వాతా యథాసుఖం । తతః పరమసంతుష్టో గాఢోగురుమథాబ్రవీత్ ॥౩౫॥ కృతార్థోఽస్మి మహాభాగ తవపాదాంబుసేవనాత్। మహామంత్రప్రదానాచ్చ సిద్ధోఽస్మి జగతాం త్రయే॥ ౩౬॥ సంప్రార్థయే పరం బ్రహ్మన్ భవంత మధునా గురో । తవ పాదాబ్జయుగళే భక్తిర్భూయాన్నిరంతరమ్॥౩౭॥ ఇదమేవ

మమాభీష్టమితోఽస్త్యన్యాస్తి మేమునే। ఆదిశ్యతాం మమాజ్ఞా ప్యం మాభూత్కాలవిపర్యయః॥ ౩౮॥ వ్యాధస్య వచనం శ్రుత్వా పుష్కరః పుష్కరేక్షణః। తథేతి ప్రతిజగ్రాహ ముఖ్యశిష్యో భవానితి॥ ౩౯॥ మంత్రసిద్ధ ఇతి జ్ఞాత్వా న త్యాజ్యోఽసి కదాచన। ప్రత్యవాయో భవేన్నూనం దారిద్ర్యం చ భవేన్మహత్ ॥౪౦॥ యథాశక్తి జపః కార్యః హనూమ త్ప్రీతయే సదా। భోక్తవ్యా హి మహాభోగా యథేష్టం బంధుభి స్సహ॥ ౪౧॥ భుక్త్వా భోగాన్ తతో గాల హనూమత్పద మాప్నుహి। ఇత్యుక్త్వా ప్రేషయామాస వ్యాధం తద్వేశ్మ పుష్కరః॥౪౨॥ ప్రేషితో గురుణా గాలో విసృజన్ బాష్ప ముత్తమం। ప్రదక్షిణనమస్కారైః పూజయామాస తం గురుమ్॥ ౪౩॥ అథ గురుపదపద్మలగ్నచేతాః శ్రితనిజకార్యభరో గురు ప్రసాదాత్। నిజగృహముపచక్రమే నిగంతుం నిజగురుసంప్ర తిపన్నసౌమ్యభావః॥౪౪॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం సువర్చలాహనూమద్ద్వాదశాక్షర **మాహాత్మ్యకథనం నామ ఏకాదశపటలం సమాప్తమ్.**

శ్రీ పరాశరసంహితాయాం ద్వాదశపటల ప్రారంభః.

మైత్రేయః॥ కార్యసిద్ధిముపాగమ్య వ్యాధో మన్మథ సుందరః। తతః కిం కృతవాన్ గాలః మధ్యేమార్గం పరాశర॥౧॥ శ్రీపరాశరః॥ మైత్రేయ శ్రుణు వక్ష్యామి గాలవృత్తం యథాక్రమం। యచ్ఛృత్వా తద్దర్శనాద్భాగ్యో దేవా అపి

ముదం యయుః॥౨॥ గచ్ఛన్మార్గే స నైర్గాలః ధ్వజదత్తమనైక్షత । పృష్టమాత్రే ద్విజే తస్మిన్ త్యక్త్వా తత్పదవీం హఠాత్॥ 3॥ భీతో మార్గాంతరం ప్రాప్తో గుప్తనిందా యతోభవత్ ॥ గచ్ఛంతమద్భుతాకారం సూర్యబింబమివ స్థితమ్ ॥ ౪॥ దృష్ట్వా తు సహసోత్థాయ విప్రస్తిర్యక్సమాగతః । జవేన మహతా ధావన్మహానిశ్వాస ముత్సృజన్॥౫॥ మహతా రంహసా సోపి క్షణాద్గాలేన సంగతః । తం తథావిధ మాసాద్య విప్రో వచన మబ్రవీత్ ॥౬॥ మాముపేక్ష్య క్వ గంతాసి సుహృన్మిత్రాణ సమో మమ । త్వదాగమనమేవాత్ర ప్రతీక్ష్యాహమవస్థితః॥౭॥ ఋజుభావం పరిత్యజ్య కథం గంతాసి వక్రతామ్ । ఇదం రూపం కుతో లబ్ధం కందర్పస్యాపి మోహనమ్ ।౮॥ కుత్సితం పూర్వరూపం తు నివృత్తం కేన హేతునా। ఏతత్సర్వంమమా ఖ్యాహి పృచ్ఛతో దీనవత్సల॥౯॥ ఏవం సంప్రార్థితో గాలో యథావృత్తమవేదయత్ । ప్రసన్నస్తు మహాయోగీ గురుర్గా రవగోచరః॥౧౦॥ నిజపాదోదకేనైవ దుర్దశాం మే జహార సః । తదనుగ్రహవాయం శ్రేయోహేతుః పరో మమ।౧౧। తతో రూపమిదం ప్రాప్తం రమణీయం మయా ద్విజ । ఇదానీమహ మాగచ్ఛన్మృగయాభ్యాసపాటవాత్ ॥౧౨॥ చమరీం ద్రష్టు కామస్సన్వక్రమార్గ ముపాగతః । ఇత్యుక్త్వా వ్యాధవర్యోపి నిజవేశ్మ క్షణా దగాత్ ॥ ౧3॥ ఆగత్య స్వగృహం గాలో భుంజన్భోగాన్యథేప్సితాన్ । పుత్ర మిత్ర కళత్రా ద్యైర్బహుకాలం విహృత్య సః ॥ ౧౪ ॥ హనుమన్మంత్రమాహాత్మ్య దగమ త్పరమాం గతిం । ధ్వజదత్తోపి విప్రేం

ద్రస్మిన్వ్యభావాచ్చిరాదపి ॥ ౧౫ ॥ వ్యాధావిలంబ సిద్ధేశ్చ
నిర్వేదం పరమం గతః॥ మహావేగేన సంభ్రాంతః పుష్కరం
పునరాయయౌ ॥౧౬॥ ప్రణమ్య శిరసా విప్రో వచనం పునర
బ్రవీత్ । బ్రహ్మన్నహం ద్విజశ్రేష్ఠో వేదవేదాంగపారగః॥౧౭॥
సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞస్సదాచారో జితేంద్రియః । ఏవంవిధం
జపన్మంత్రం న సిద్ధిం కథమాప్నుయామ్॥౧౮॥ పురశ్చర్యాశ్చ
బహుధా కృతా అపి మహామునే । మహాత్మా నియమేనాహ
మజపం మంత్రముత్తమమ్॥౧౯॥ నిరాహారో జితశ్వాసస్స
త్యాప్యపరిజ్ఞశే।వర్షాసు సికతాస్వేవ హేమంతే జలమధ్యమే
॥౨౦॥ గ్రీష్మే తప్తశిలాయాం చ జపన్నపి మహామనుం సిద్ధిం
కదాపి నైవాపం విలంబః కేన హేతునా ॥౨౧॥ వ్యాధస్తు నీచ
జన్మాపి దురాచారో ద్విపాత్పశుః । క్రూరకర్మా దురాహార
స్సదా విషయలంపటః ॥౨౨॥ సురాపానరతశ్చాపి వ్యాగ
మ్యాగమనోత్సుకః । దురాచారశ్చ యే చాన్యే తేషు సర్వ
త్ర తత్పరః॥౨౩॥ కథం మంత్రస్య యోగ్యోయంకథం జానాతి
తద్విధిం । భవతా వా కథం దత్తం వ్యాధాయ క్రూరకర్మణే
॥౨౪। కథమర్హతి గాలోయం శ్వా యథా హవిరాధ్వరమ్ ।
ఆగంతుం వా కథం యోగ్యశ్శునీ వాఽధ్వర మండపమ్॥౨౫॥
అథవా జపతో మంత్రం కిం న సిధ్యతి మే మునే। ఇత్యుక్తవ
స్తం ధ్వజదత్తమగ్రతః కిమేతదాశ్చర్యమిహేతి చింతయన్ ।
నివారయామాస స గాలదూణాచ్ఛ నైశ్శశ్శనైస్సాంత్వ
వచోభిరాత్మవాన్॥౨౬॥ శీఘ్రం దిదృక్షుశ్శిఖిలాన్యకృత్యో
మహామనోస్సిద్ధి విలంబహేతుం । ప్రత్యగ్రహృశా దైవతసార్వ

భ్రామం విభావయామాస నిజాంతరంగే॥౨౭॥ తతో యోగం
సమాస్థాయ దృష్టవాన్ నిఖిలం జగత్ । వర్తమానం యదే
వాస్య భూతం భావి చ యత్పునః ॥౨౮॥ వివిచ్య సకలం
పశ్యన్ ద్విజవృత్తాన్తసంగ్రహం । నిశ్చికాయ మహాయోగీ
హేతుం చాస్య విలంబనే॥౨౯॥ నిశ్చిత్యైవం మునిస్సమ్యగ్ద్విజ
దత్తమథాబ్రవీత్ । అవిశ్వాసో మహానస్తి ద్విజ తే గురు
గోచరః ॥౩౦॥ తస్మాద్విలంబతే మంత్రం విధివజ్జపతోఽపి వా ।
మంత్రే తీర్థే ద్విజే దైవే దైవజ్ఞే భేషజే గురౌ ॥౩౧॥ యాదృశీ
భావనా యత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ । మంత్రే దైవే చ విశ్వాస
స్తవాస్తి ద్విజసత్తమ ॥౩౨॥ కిం తు నాస్తి తవ శ్రద్ధా గురౌ
మంత్రోపదేష్టరి । దైవాదప్యధికం మాన్యో గురుర్మంత్రోప
దేశకః ॥౩౩॥ దైవస్వరూపమఖిలం బోధితం యేన చాత్మనః ।
గురువిశ్వాసమాహాత్మ్యాద్ద్విజో నీచతరోఽపి వా ॥౩౪॥ ఇష్ట
సిద్ధిమవాప్యైవం భుంక్తే భోగాన్యథేప్సితాన్ । గురురేవ పరం
దైవం గురోర్నాన్యద్ధి కించన ॥౩౫॥ గురుదైవతయోరైక్య
భావాత్తరతి చేతనః।గురుణోదీరితం వర్ణం వ్యర్థం వా సార్థ
మేవ వా॥౩౬॥ తదేవ తారకం మంత్రమితి వేదవిదో విదుః ।
త్వదర్థమహముద్దిశ్య హనూమంతమభావయమ్॥౩౭॥ మామను
గృహ్య కృపయా యథార్థకథనేన సః।ద్విజదత్త భవానేవసర్వ
సర్వశాస్త్రార్థకోవిదః॥౩౮॥ గురువిశ్వాస హీనత్వాన్మంత్రసిద్ధిం
న విందతి।గురువిశ్వాసపర్యంతం పురశ్చర్యావిధిర్వృథా॥౩౯॥
మంత్రదైవతమాహాత్మ్యం యస్మాద్బోధయతి స్ఫుటం ॥
తస్మాద్గురుర్మహాదైవమిత్యవోచత్కపీశ్వరః ॥౪౦॥ తదిదానీం

పునర్విప్ర గురువిశ్వాసపూర్వకం। ఇదమేవ మహామంత్రం జప నిశ్చలమానసః॥౪౧॥ తతస్సిద్ధ్యతి మంత్రం తే మాకురుష్వాత్ర సంశయమ్ । ఇత్యుక్తో గురుణా విప్రో హితవిశ్వాస పూర్వకమ్ ॥౪౨॥ ధ్వజదత్తః పునః ప్రాహ గురుం దైవతసన్నిభం । పాపోహం పాపకర్మాహం పాపాత్మా పాపసంభవః ॥౪౩॥ అవిశ్వాసాబ్ధిమగ్నోహం తస్మాన్మాముద్ధర ప్రభో । గురువిశ్వాస హీనస్య ప్రాయశ్చిత్తం వద ప్రభో ॥౪౪॥ ప్రాయశ్చిత్తవిహీనస్య నాస్తి కర్మాధికారితా । అధికార విహీనస్య కృతం కర్మాపి నిష్ఫలమ్॥౪౫॥ నహింశ్యాద్రక్ష్యతో నాగః ఫలతీత్యనుశుశ్రుమః । తస్మాత్పాపనోదాయ ప్రాయశ్చిత్తంసదూహ్యతామ్ ॥౪౬॥ దుర్లభం సులభంవాపి కరిష్యే నాత్ర సంశయః। ఏవం దృఢమతిం విప్రమకృతార్థం దరిద్రకమ్ ॥౪౭॥ హానూమత్పాదతీర్థేన ప్రోక్షయామాన పుష్కరః । సంప్రోక్షణాన్నివృత్తస్య గురువిశ్వాసకర్దమః ॥౪౮॥ తతో గురుపదాంభోజ జలేన స్నానమాచరేత్ । ఇదమేవ మహానంత జన్మసంపాదితేనసః ॥౪౯॥ ప్రాయశ్చిత్తమితి వ్యక్తముచ్చైరుచ్చారయన్ద్విజః। అద్యప్రభృతి యోగ్యోయం సర్వకర్మస్వితీరయన్ ॥౫౦॥ పాదసక్తమృదా తస్యచక్రే స్వస్యోర్ధ్వపుండ్రకం। తతోవిప్రోగురుం నత్వా జప్తుం తేన ప్రబోధితః ॥౫౧॥ కార్యసిద్ధిం సముద్దిశ్య పుణ్యతీర్థముపాగమత్ । ఆచమ్య విధివత్తత్ర ధ్యాత్వా గురుపదాంబుజమ్॥౫౨॥సమభావనయా యుక్తో గురుదైవతయోర్ద్వయోః।అష్టోత్తరశతం భూయో జజాప ద్వాదశాక్షరీమ్॥౫౩॥ సిద్ధప్రాయో మహామన్త్రే జప్తమాత్రే మహాత్మనా । అయాస

మంత రేక్తైవ సిద్ధిస్తస్యవ్యజాయత॥౫౪॥తతో జపంతమవ్యగ్రం పుష్కరచ్ఛాత్రముత్తమం। సువర్చలాపతిః శ్రీమాన్ కర్తుం వైవిప్రవీక్షణమ్ ॥ ౫౫ ॥ అంగదాన్మహాభక్తానవాదీత్కపి నాయకః। సజ్జం భవంతః కుర్వంతు వాహనం గమనాయనే॥౫౬॥యత్రాస్తే పుష్కరాఖ్యాశే ధ్యజదత్తో మహామతిః। తపశ్చరన్మహాఘోరం పుణ్యతీర్థజలాంతరే॥౫౭॥ సిద్ధిం నావింద తాద్యాపి స దేశో గమ్యతామితి। భర్తురాజ్ఞావచః శ్రుత్వా సర్వే ప్రీతిమవాప్నువన్ ॥ ౫౮॥ నవరత్నాంచితాకార సింహాసనసమన్వితమ్। ఉష్ట్రీం హేమాద్రిసంకాశం నిన్యుః పరిజనాజవాత్ ॥౫౯॥ఆనీతమద్భుతాకారముష్ట్రీం వాయుజవాన్వితం। నీలదత్త కరాలంబో హనూమాన్నారురోహ తమ్ ॥౬౦॥ మృగేంద్ర ఇవ శైలేంద్రమింద్ర ఐరావతం యథా। హరిర్యథా గరుత్మంతం వృషం వృషభకేతనః॥౬౧॥వాహనోత్తమమారుహ్య హనూమాన్మారుతాత్మజః। చిత్రావసుకృతస్తోత్రసేనోంగద పురస్సరః॥జగామ నిజవామాంక దీప్యమాన సువర్చలః ॥౬౨॥ అథ గురుపదపద్మభక్తి యోగాత్కృతనిజమంత్రఫలే ఘనోన్ముఖే। ద్విజవరవరదానసంభ్రమోఽగాన్నిజపరివారవృతో హనూమాన్॥౬౩॥కరభకలభసంనిరీక్షణాత్స్వరసాజ్ఞయనినదశ్రవణాచ్చ మాగధానాం। హనుమదభిఖ్యానాంకితధ్వజాగ్రాత్పరిబుబుధే నిజదైవతం ద్విజేంద్రః ॥౬౪॥

ఇతి శ్రీ పరాశర సంహితాయాం శ్రీ సువర్చలా హనుమద్ద్వాదశాక్షరీమంత్రమహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్వాదశపటలః సమాప్తమ్.

అథ త్రయోదశపటల ప్రారంభః

మైత్రేయః॥ తతః కిమకరోద్విప్రః నిశ్చిత్యాశు స్వదైవతమ్. । ఆఖ్యాహి తన్మహాభాగ పరాశర కృపాంబుధే॥ ౧॥ తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా మహాయోగీ పరాశరః। తత్కథా శ్రవణేవ్యగ్రం మైత్రేయమిదమబ్రవీత్ ॥౨॥ మైత్రేయ త్వం కృతార్థోఽసి యతస్తే ధార్మికీ మతిః । హనుమద్భక్తి విషయే నాలం బుద్ధిం తు విందసి ॥౩॥ అనంతరం తు వృత్తాంతం ధ్వజదత్తస్య ధీమతః । మైత్రేయ తే ప్రవక్ష్యామి సావధాన మనాః శృణు ॥౪॥ శ్రీపరాశరః॥ తతః ప్రేక్ష్య హనూమంతం వరదానార్థమాగతం । ప్రత్యుత్థానాభివాదాభ్యాం పూజయామాస వై ద్విజః ॥౫॥ నిజదైవమువాచేదం ప్రాంజలిర్ద్విజ సత్తమః॥ఇదమర్ఘ్యమిదం పాద్యం పూజార్థం కుసుమాన్యపి॥౬॥ ఫలానీమాని గృహ్ణీష్వ భక్తానుగ్రహతత్పర । పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యస్తే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి ॥౭॥ సిధ్యంతి తస్య కార్యాణి పరం శ్రేయశ్చ విందతి । తదత్ర గృహ్యతాం స్వామిన్ జల పుష్ప ఫలాదికమ్ ॥౮॥ భక్త్యా సమర్పితం తాత మదనుగ్రహకాంక్షయా । ఇత్యేవం ప్రార్థితో భక్త్యా హనూమానాత్మసుతాత్మజః ॥౯॥ విప్రోపహారం హస్తేన స్పృష్టవాన్ సాదరం హసన్ । ద్విజస్సంతుష్ట చిత్తస్స న్నుపహారప్రతిగ్రహాత్ ॥౧౦॥ యథామతి యథాన్యాయం తుష్టావ ప్రయతాంజలిః । వేదవేద్య మహాభాగ పురాణ పురుషోత్తమ ॥౧౧॥ తవ సందర్శనేనైవ దురితం మే నివర్త్యతామ్ తవ సందర్శనం దేవ యోగినామపి దుర్లభమ్ ।౧౨॥ బహుజన్మార్జితాత్పు

త్వాం భావానస్మి సాంప్రతం। బ్రహ్మాదయః సురాస్సర్వే
కాంక్షంతే యస్య దర్శనమ్ ॥౧౩॥ సజహస్తాంబుజైర్నిత్యం
పూజయంతి పదద్వయం । గుర్వనుగ్రహ మాహాత్మ్యాత్స
త్వం సాక్షాత్కృతో మయా ॥౧౪॥ తదన్యదుర్లభం ప్రాప్తం
మద్భాగ్యం కేన గణ్యతే । సర్వవేదశిరోభిస్త్వం భగవాన్
భూతభావనః ॥౧౫॥ స్తోతుం న శక్యసే దేవ కిమాన్స్తౌమి
మహం ప్రభో । యస్య స్వరూపమజ్ఞాత్వా తత్త్వతిస్సచరా
చరమ్ ॥౧౬॥ జగద్భ్రమతి సంసారచక్రే నక్రాయతే నృణాం।
కిమన్యదధికం మన్యే త్వత్పాదాంబుజసేవనాత్ ॥౧౭॥ అతస్త
దేవ మే భూయాజ్జన్మజన్మాంతరేష్వపి । అపవర్గ నిదానం
యద్దర్శనం భవతః పుమాన్ ॥౧౮॥ విసియుక్తో భవే నీచే
సనీచః పరమో మతః । త్వన్నామస్మరణేనైవ మహాపాతక
రాశయః ॥౧౯॥ నశ్యంతి తత్క్షణాదేవ తూలభార ఇవాగ్నినా ।
ప్రసీద జగతాం నాథ దీనబంధో దయానిధే ॥౨౦॥ శిశుభా
వాత్కృతం యద్యత్తదాగః క్షంతుమర్హసి । త్వామామనంతి
శ్రుతయో జగతామాదికారణమ్ ॥౨౧॥ త్వామేవ సృష్టిక
ర్తారం పురుషం ప్రకృతేః పరమ్ । ఆనందాంబుధిమగ్నోఽహం
విస్మృతాన్యప్రయోజనః ॥౨౨॥ కిం కార్యం కరవాణ్యద్య
హానూమన్నుచ్యతాం ప్రభో।అద్య మే పితరస్సర్వే పరాం గతి
మవాప్నువన్ ॥౨౩॥ వ్రతాని ఫలితాన్యద్య ఫలితా బ్రాహ్మ
ణాశిషః । ఫలితాశ్చ తపశ్చర్యా బహుజన్మార్జితా అపి॥౨౪॥
గంగాదిసర్వతీర్థాని ఫలితాన్యద్య మే ప్రభో । అద్య మే సఫ
లం జన్మ జీవితం చ సుజీవితమ్ ॥౨౫॥ గతాన్యహాని సర్వాణి

దుర్దినానీతి మే మతిః । యస్త్వం సాక్షాత్కృతో దేవో బ్రహ్మ
ద్యైరపి దుర్లభః ॥౨౬॥ ప్రమాదాదథవా లోభాత్ప్రేయసీ
దైన్యదర్శనాత్ । శైశవాద్వా మయా పూర్వం కాంక్షితా
స్సర్వసంపదః ॥౨౭॥ అధునా తు న తాః కాంక్షే దుఃఖ
భూతా హి సంపదః॥ దేవ త్వాం ప్రణిపత్య సప్రశంసా
యాచే వరం సాంప్రతం । భావస్తే పదపంకజే భవతు మే భక్తిః
పరా శాశ్వతీ ॥౨౮॥ త్వద్భావస్తవ భక్తజాలవిషయే
భూయాత్సదేకాశ్రయే । స్వాంతే కాంక్షితమేత దేవ హను
మన్న త్వాం పరం ప్రార్థయే ॥౨౯॥ ఇత్యేవం ధ్వజదత్తేన
ప్రార్థితో భక్తవత్సలః । సువచన్లాముఖం ప్రేక్ష్య జహాస పవ
నాత్మజః ॥30॥ సువర్చలే పశ్య నితాంతవల్లభే గురుప్రసాదా
స్మతిమాంశ్చ తాపనః । మద్భక్తభక్తిం నిరపాయనిర్మలాం
పృథగ్జనైర్దుర్లభనామధేయామ్ ॥3౧॥ అహం తు సర్వలోకస్య
పూజ్యో భాస్కరనందిని । మద్భక్తో మమ పూజ్యస్స్యాదయం
పూజ్యతరః ప్రియే ॥3౨॥ సద్వంశో నిరహంకారో జితామర్షో
జితస్పృహః । బహుశ్రుతో మహాయోగీ తస్మాత్పూజ్యతరో
మమ ॥33॥ జితేంద్రియో జితస్వాపో జితద్వంద్వో జితశ్రమః ।
అధ్యాత్మవిద్యానిరతస్సర్వభూదదయాపరః ॥3౪॥ ఆత్మప్రశంసా
విముఖస్సుముఖో మత్కథాశ్రుతౌ ।పరనిందావిహీనశ్చపంచయజ్ఞ
పరస్సదా ॥3౫॥ ధ్వజదత్తో ద్విజశ్రేష్ఠస్తస్మాత్పూజ్యతరో మమ।
దుష్కరం హితపస్తప్తమనేన క్రాంతవర్ష్మణా ॥3౬॥ తస్య శ్రమాప
నోదాయ త్వయా సహ సమభ్యగాం। ప్రచలేదపి మేరుర్వా నేదీ

యోఽహాస్యాగ్రోపి వా ॥౩౭॥ మద్భక్తస్య పరిశ్రాంతిం న ద్రక్ష్యే
హం కదాచన మమాజ్ఞాంచ దుస్సోఢాం వియోగం వా సహే
తవ ॥౩౮॥ మద్భక్తవిషయే దైన్యం కదాచిదపి నోత్సహే। స
త్యం బ్రవీమి సుశ్రోణి శృణుష్వాఽనన్యమానసా। మద్భ
క్తస్యావమానస్తు హృది శల్యాయతే మమ ॥౩౯॥ ఇత్యుక్తవం
తం నిజసర్మవల్లభం సువర్చలా ప్రాహ శుచిస్మితా సతీ। జిజ్ఞాస
మానా ధ్వజదత్తపైభవం కపిస్స్వాభ్యాస్యం హేమభూషణా
॥౪౦॥ కథం ను తత్తం శ్రవణాద్ద్విజేన తత్పరిశ్రమో భక్తజనేన
దుర్లభః॥ అయంతు తే భక్త ఇతీరితం పురా విరుధ్యతే పూర్వ
మిదం పరం ప్రభో ॥౪౧॥ ఇతీవ సందేహపరం ప్రియావచో
నిశమ్య భర్తా ధ్వజదత్తసన్నిధౌ। ప్రచక్రమే వక్తుమసంశయం
వచస్సుధారసస్యంది పదే పదే పునః॥ ౪౨। ధ్వజదత్తస్య
వృత్తాంతం వదేయం తవ సువ్రతే। యస్య శ్రవణమాత్రేణ
నశ్యేత్సందేహ ఈదృశః ॥౪౩॥ అయం ప్రియే పూర్వభవే యు
ముత్తమం జపన్ హి మంత్రం మమ సప్తవర్ణకం। ఘస్స్రమహా
లబ్ధవిలంబమత్సరస్త్యాజ నిందాం గురుమాచరత్స్వరః ॥౪౪॥
పురాఽయం పురుషశ్రేష్ఠో ధర్మసారో మహాసభూత్ శ్రుతిస్మృతి
పురాణజ్ఞస్సర్వయోగాగమోత్తమః। ౪౫॥ సత్యకర్మపరో నిత్యం
సదాచారేషు తత్పరః। స కదాచిద్ద్విజశ్రేష్ఠశ్శిష్యసంఘైరను
ద్రుతః॥౪౬॥ సమిత్పుష్పముపాహర్తుం ప్రవిష్ట ఉపగహ్వరం।
తత్రాపశ్యద్ధర్మసారః భరతం క్షత్రియోత్తమమ్ ।౪౭।
హనూమద్భక్తమత్యర్థం తృణీకృత జగత్త్రయం। వ్యగ్రం జపం
తమత్యుచ్చైర్హనూమత్సప్తపర్ణకమ్ ॥౪౮॥ గురుదైవతమంత్రేషు

సమవిశ్వాసంభవాత్ ।స్థిరీకృత్య నిజస్వాంతం ధ్యాయన్నాస్తే నిజ దైవతమ్॥౯॥ తం తు దృష్ట్వా మహాత్మానం సర్వే విస్మయ మాగతాః । తత్సమీపం శనైర్గత్వా ధర్మసార స్తమబ్రవీత్ ॥౧౦॥ జప్యతే కిమిదం మంత్ర మనేన విధినా మునే । మంత్రం తూపాంశు జప్తవ్య మితి యోగవిదో విదుః ॥౧౧॥ త్వ మేవం భైరవస్వానై ర్మంత్రోచ్చారణ సంభవైః । ప్రోత్సారయసి మహాసత్త్వాన్ కిమిదం జపసే స్వయమ్ ॥౧౨॥ న శ్రుతోపి న వా దృష్ట ఈదృశోజపసంభ్రమః । ముద్రాం వా మాతృకా న్యాసమంగన్యాసం పునః పునః ॥౧౩॥ న్యాసహీనజపాన్మంత్రో నిష్ఫలః పరికీర్తితః । కేనాయ ముపదిష్ట స్తే మంత్రోభ్యాసోంగ వర్జితః ॥౧౪॥ దివాత్వశున్నసందేహస్సర్వకర్మబహిష్కృతః। త్వం చాపి తాదృశో మూఢో యోగ్యో యోగ్యో న భిద్యసే। ॥౧౫॥ ఆచార్యో వేదసంపన్నో విశుద్ధాత్మా జితేంద్రియః।విమత్స రః కృతజ్ఞశ్చ మంత్రాంగన్యాసకోవిదః॥౧౬॥ అధ్యాత్మవిద్యా నిరతో నిర్మాయో నిరహంకృతిః। జితక్రోధో జితస్వాపో మం త్రధ్యానపరాయణః ॥౧౭॥ యస్తు నైవంవిధః కశ్చిత్ పశు రేవ స సంశయః। అథవా మునివేషేణ భవతా పురుషర్షభ ॥౧౮॥ మనోవినోదలాభాయ జపాభ్యాసో యదీప్సితః ॥ తథా శ్రమా తిరేక స్తే నిరాహారకృతో వృథా ॥౧౯। అతిమాత్రదకృశత్వేన నిరాహారోనుమీయసే।ఇహచాముత్ర చ శ్రేయో మూఢో వా నేచ్ఛతి స్వయమ్ ॥౨౦॥ ప్రయోజనమనుద్దిశ్య న మందోపి ప్ర వర్తతే।ఇతి భిన్నోపి వాగ్వజ్రైః క్షత్రియో ద్విజజన్మనః।న చకంపే విశాలాక్షి ధారాహత ఇవాచలః । తథైవోచ్చైర్జప

న్నాస్తే గురుదేవతభావనః ।౧౨॥ ఇతి హుంకృత్య రాజేం
ద్రం స్మయమానముఖో ద్విజః। ఫలపుష్పాదిలోభేన చచార
వనమండలే॥౧౩॥అథాంతరే మహాప్రాజ్ఞం మృకండుం మహిత
ప్రభం। సప్తకోటిమహామంత్రా న్యభీష్టం దాయకం నృణామ్
॥౧౪॥ దదర్శ సపరివారం బ్రహ్మాణం కాశ్యపో యథా। తతః
ప్రణమ్య విధివత్ ధర్మసారో మునీశ్వరమ్॥జగాద పరమప్రీతః
కంచిన్మంత్రం దిశేతి సః। మృకండురపి ధర్మాత్మా ప్రార్థయం
తం మహామనుమ్॥ అనుజగ్రాహ విప్రేంద్రం కృపయా దీనవత్స
లః। దిదేశ ధర్మసారస్య మంత్రం సప్తాక్షరం మమ॥౧౫॥యథా
న్యాసం యథాధ్యానం ప్రయోగముపసంహృతిం । దిష్టవాన్
సరహస్యం చ ధర్మసారాయ వై మునిః ॥౧౬॥ గురూపదిష్ట
విధినా ధర్మసారో జపన్ మనుం। మంత్రసిద్ధిం తు నో వేత్తి
స్వయం పండితవాద్యపి ॥౧౭॥ క్షత్రియస్యావమానేన తద్గురో
ర్నిందయా పునః। న ప్రసన్నో మహామంత్ర స్తతో దుఃఖమవాప
సః ॥౨౦॥ తతో నిర్విణ్ణచేతస్కస్త్యక్తవాన్ మంత్రముత్త
మం। క్షత్రియస్య చ ధిక్కారాన్మద్భక్తస్య మహాత్మనః ॥౨౧॥
మంత్రసారవిహీనోభూద్ధర్మసారస్తథా ప్రియే । ఉచ్చైరుపాంశు
వా మంత్ర జపన్ భక్త్యా న సీదతి॥౨౨॥ స్వాచారో వా దురా
చారస్సద్వంశో వాపి దుష్కులః । స్త్రీ వా పుమాన్ వాయః
కశ్చిన్న మే భక్తః ప్రణశ్యతి॥ ౨౩॥మంత్రత్యాగాత్తథావిప్రోగు
ర్వవజ్ఞానకారణాత్ । తదవిశ్వాసవశగోమగ్నో దారిద్ర్యవారిధౌ
॥౨౪॥ తత్సంస్కారవశాదేవ భవేస్మిన్ సూర్యనందిని । గుర్వను
గ్రహహీన స్సన్ సిద్ధిం నావిందత ద్విజః॥ ౨౫॥ తతః ప్రసా

దయాంచక్రే స్వగురుం సిద్ధికారణాత్ । నివృత్తవాసనో
విప్రో గురుపాదంబుసేవనాత్ ॥౨౬॥ యదభావాత్సువిప్రస్య
పరిశ్రాంతిరభూత్పురా । తత్ప్రసాదాన్మహామంత్ర స్సిద్ధ్యతిస్మ
సువర్చలే॥ ౨౭॥ ధ్వజదత్తః కృతార్థోద్య విహాయ ఫలకామ
నాం। మహామంత్రప్రసాదేన సంసారం తర్తుమిచ్ఛతి॥ ౨౮॥
ఏతత్తేకథితం దేవి ద్విజస్య చరితం మహత్ । యస్య శ్రవణ
మాత్రేణభక్తిస్స్యాదనపాయినీ ॥౨౯॥ ద్విజస్య చరితం శ్రుత్వా
భర్త్రా సమ్యగ్వ్యవస్థితం । భూయోపి శ్రోతుకామేన
ప్రియా వచనమబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥ కిమీప్సితం ద్విజస్యాఽస్య
కిముద్దిశ్య జపత్యసౌ । త్వయా కిం దాతుముద్యుక్తం తత్స
ర్వం వద మే ప్రభో॥౩౧॥ ఏవం సంప్రార్థితో దేవ స్స్వభార్యా
మబ్రవీద్వచః। విప్రోయం పూర్వసంస్కారా ద్దరిద్రత్వ
ముపాగతః॥ ౩౨॥ ఉపాదదత్సదా విప్రో బహుకాలం నినాయ
హ । కదాచిత్సకళత్రస్య దైన్యదుఃఖవిహ్వలః॥ ౩౩॥ ధన
మాహర్తుకామస్సన్ నైమిశారణ్య మాగతః। ఇదానీం మంత్ర
మాహాత్మ్యద్గురర్వనుగ్రహ వైభవాత్ ॥౩౪॥ మహాఫలాభిలాష
స్సన్ జపతీతి ధనవాంఛితం । తథాపి మమ భక్తేన కాంక్షితా
ధనసంపదః॥ ౩౫॥ అతస్తు ధ్వజదత్తోయం నిజబంధుసమా
వృతః।ధనకుసకలాన్ భోగా నంతే గచ్ఛతు మత్పదమ్॥౩౬॥
మమ సందర్శనాదేవ సిద్ధిం కైవల్యముత్తమం । మహాఫలాభి
లాషోస్య పునర్ముక్తః సువర్చలే ॥౩౭॥ అతోఽస్య ధ్వజద
త్తస్య సర్వసంపత్సమృద్ధయే । సమర్పయ శ్రియం సాక్షా
దంశభూతాం తవ ప్రియే॥ఏవం సంబోధితా భర్త్రా తథాజ్ఞాం

ప్రతిగృహ్ణాతి । నిజాంశం ప్రేషయామాస ధ్వజదత్తగృహం
ప్రతి॥ ౮౯॥ హనూమద్వచనం శ్రుత్వా నిజసంపత్తికారణం ।
ధ్వజదత్తః పునః ప్రాహ స్వ దే వం ప్రయతాంజలిః॥ ౯౦॥
స్వామిన్ కుతోఽనుమాజ్ఞాతం పునస్సంసారబంధనం। తవ సంద
ర్శనాజ్జంతు స్తరేత్సంసారసాగరమ్ ॥ ౯౧॥ దుర్లభం తవ పా
దాబ్జం త్యజేయం కథమీశ్వర । సంసారబంధవిచ్ఛేదః కాంక్షి
తోఽద్య మయా ప్రభో ॥ ౯౨ ॥ సఫలం కురు మత్కామం
విలంబం న సహామ్యహం। సిద్ధం ఫల ప్రాప్య కో వా కథం
జహ్యాత్తు బుద్ధిమాన్ ॥౯౩॥ అతి స్తుచ్ఛఫలం మాభూద్దీయతాం
శాశ్వతం ఫలమ్। ఏవంసంప్రార్థితో దేవో ధ్వజదత్తేన ధీమతా॥
౯౪॥గృహీత్వా చుబుకే విప్రం ప్రార్థయామాస మారుతిః
ఇద మేకంతు మద్వాక్యం శ్రోతవ్య మవసూయయా ॥౯౫॥
భోక్తవ్యా హి మహాభోగా స్త్వయాద్య సహ బంధుభిః నచే
ల్లోకాపవాదస్స్యా ద్యావదాచంద్రతారకమ్॥౯౬॥ ధ్వజదత్తో
దరిద్రస్సన్ హనూమన్మంత్రతత్పరః । సంపత్కామో జప
న్నాయ స్సంపదం నాప్తవానితి ॥ ౯౭ ॥ అతో మంత్రస్య సి
ద్ధ్యర్థం మమాజ్ఞాపాలనాయ చ। మన్మంత్రజప సిద్ధ్యర్థః
భోగాన్ భుక్ష్వ యథేప్సితమ్॥ ౯౮॥ తతో మత్పదమాసాద్య
సర్వోపప్లవవర్జితమ్।సంసారసాగరో తీర్ణో భవిష్యసి న సంశయః॥
౯౯॥ భక్తసంరక్షణార్థాయ పర్యటన్ తస్య వేశ్మని। వసామి
పిహితాకారః సర్వోపద్రవనాశకః॥౧౦౦॥ డిండిమధ్వనినా విప్ర
ప్రతిజానీహి సత్వరః । యత్ర కుత్రాపి విషయే న మే భక్తః
ప్రణశ్యతి॥ ౧౧॥ ఇత్థం ప్రభంజనసుతేన నిజోన్ముఖేన సంచో

దితో ద్విజవరో బహువార మీశ్వరః । అద్వైతనిశ్చితమతి
ర్బహుమాన్య దేవమంగీచకార నియతో ధియమాత్మభోగన్॥
౧౦౨॥ కాన్యం విధాయ సఫలం ద్విజనందనస్య వాతాత్మజోపి
గమనాయ మతించకార।సుగ్రీవమైందపనసాంగద గీయమాన
లీలావదాతమహిమా గుణభూమదామా॥౧౦౩॥ అథ సజపద
ముచ్చైచ్చ సప్తవాహాధిరూఢో హరిరివ గరుడాంకో ధర్మపత్నీ
సహాయః। జయజయశుభశబ్దై రూపణీయప్రయాణః స్సకలగమ
వేద్య శ్శ్రీహనూమాన్ జగామ ॥౧౦౪॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం సువర్చలాహనూమన్మంత్రప్రభావే ద్విజదత్తచరిత్రకథనంనామ త్రయోదశపటలం సమాప్తమ్.

అథ చతుర్దశపటలప్రారంభః.

మైత్రేయః॥ కిమకారి ద్విజేనాథ ధ్వజదత్తేన ధీమతా ।
పరాశర మహాప్రాజ్ఞ వృత్తాంతం బ్రూహి మే ప్రభో ॥ ౧ ॥
శ్రీపరాశరః॥ ప్రాప్తకామస్తు మైత్రేయ విప్ర స్సంతుష్ట
మానసః । ఉపవేదే యతాత్మానం ప్రస్కారం గురుమాత్మనః॥
౨॥ ప్రదక్షిణనమస్కారైః పూజయన్ విధివద్గురుం। ముఖ
ప్రసాదం సంభావ్య కార్యసిద్ధిమువాచతం॥ ౩॥ బ్రహ్మా న్నద్య
కృతార్థోస్మి తవానుగ్రహవైభవాత్ । దైవతం చ మయా
దృష్టం బ్రహ్మాద్యైరపి దుర్లభమ్॥౪॥ శ్రేయసోస్య భవాన్మూల
మత స్త్వాంశరణం వ్రజే। త్వదనుగ్రహలేశేన దరిద్రోధనితా
మగామ్॥ ౫॥ ఋణప్రతిక్రృతిం కర్తుం న శక్నోమి. మహామునే।
అనేకజన్మసాహస్రైరితి మే నిశ్చితా మతిః॥౬॥. భవతః ప్రియ

శిష్యేణ విధేయేన మయా గురో । కిం విధేయ మిదానీం తే
తద్బ్రూహి కరవాణ్యహమ్॥ ౭॥ ఇత్యుక్తో ధ్వజదత్తేన పుష్కరిః
శిష్యవత్సలః । జగాద వదతాం శ్రేష్ఠః స్మితోదంచితవాఙ్ముఖః।
౮॥ హనూమతః ప్రసాదేన కృతకృత్యోఽసి శిష్యక । నాస్తి
కృత్యావశేషోఽద్య నిష్కామ తపసో మమ ॥౯॥ త్వమేవ
యోగ్యకాలేషు హనూమన్మంత్రముచ్చరన్ । ప్రమాదం మా
భజ త్వాపి భజతో నిజదైవతమ్॥ ౧౦॥ హనుమద్భక్తపోషణే
మా కృథా వ్యగ్రతాం ద్విజ।అస్మాక మిష్టదేవస్య త్వ మాజ్ఞాం
పరిపాలయ॥ ౧౧॥ ఉపభుజ్యాఖిలాన్ భోగాన్ శీలయా సాధు
వృత్తయా। అంతే హనుమతః స్థానం ప్రాప్నుహి ద్విజసత్తమ॥
౧౨॥ అహం వసామి చాత్రైవ తదాజ్ఞాగౌరవాత్సదా। హితోప
దిష్టో గురుణా ధ్వజదత్తో మహామతిః॥౧౩॥ తథేతి ప్రతిజగ్రాహ
పాదమూల ముపాగతః । అథ సమ్మానితశ్శిష్యః పుష్కరేణ
ద్విజోత్తమః॥ ౧౪॥ ద్విత్రాంస్తు పదవిన్యాసా ననుయాతో
మహాత్మనా । తిర్యక్కృత్య నిజగ్రీవాం గురుం పశ్యన్ ముహు
ర్ముహుః॥ ౧౫॥ తత్పాదాబ్జం హృది ధ్యాయన్ జగామ నిజ
పట్టణమ్। శనైర్గచ్ఛంస్తథా విప్రో దదర్శ నిజమందిరమ్॥ ౧౬ ॥
సుధామండలసంస్పర్ధిప్రాసాదశత శోభితం । నానారత్నాంచిత
ద్వారం హేమప్రాకార వేష్టితమ్ ॥౧౭॥ ధ్వజదత్తాభిధానాంక
ధ్వజైశ్చ సమలంకృతం । మహాజవైర్మహోత్సాహైర్హయైశ్చ
పరివారితమ్॥౧౮॥ ఐరావతసమాకారైర్గజైశ్చ గజయూథపైః।
ఉష్ట్రైరష్టాపదాకారైర్వేష్టితం చ యథాక్రమమ్ ॥ ౧౯ ॥
ఆపీనభారవహనాద్గచ్ఛంతీభి స్సుమంజులం । ధేనుభి శ్చ బహు

సంఖ్యాభి స్సమంతాత్పరివేష్టితమ్॥౨౦॥ దాసీభి ర్దాసముఖ్యైశ్చ
సేవితం తు దివానిశమ్ । ద్వీపాంతరసమానీతనానావస్తుసమ
న్వితమ్॥ ౨౧॥ రాశీకృతై ర్ధనై ర్ధాన్యై రత్నైశ్చ వివిధై రపి ।
పట్టవస్త్రై ర్మహామూల్యై ర్దివ్య పీతాంబరై రపి॥ ౨౨॥ దుకూ
లై ర్భూషణైశ్చాపిసమంతాదుపశోభితం।గృహోపకరణై రన్యై
రుపభోగోపశోభితమ్॥౨౩॥ అనర్ఘైః స్వర్ణ పాత్రైశ్చ
సర్వతస్సమలంకృతమ్ఏవంసర్వసమృద్ధంతద్ గృహారత్నంనిరీక్ష్య
సః॥౨౪॥ విస్మయం పరమం ప్రాప హనూమద్వైభవంస్మరన్।
నిజాగమనసంభ్రాంతైర్బంధుభిర్బ్రాహ్మణోత్తమః॥ ౨౫॥
ప్రత్యుద్గతస్సుహృద్భిశ్చప్రవివేశగృహోత్తమమ్।స్వగృహీతాం
గుళీభిశ్చసఖిభిః సంహృష్టోరుభిః ॥౨౬॥పశ్యన్ గృహాగరీయ స్త్వం
నిజాంతఃపుర మావిశత్ । తత్ర సాధ్వీ నిజాం భార్యాం సఖీభిః
పరివారితామ్॥ ౨౭॥ మహాభాగ్యవతీత్యేవ నిత్యం బంధుజనైః
స్తుతాం।సర్వలక్షణసంపన్నాంవామాంగీంవారిజేక్షణామ్॥౨౮॥
తారామధ్యగతాం తన్వీం చంద్రరేఖామివ స్థితాం ! స్వర్ణ
తాటంకసంరోచత్కపోలద్వయజృంభితామ్॥ ౨౯॥ నవరత్న
ప్రభాలిప్తమేఖలాదామశోభితాం। క్వణత్కంకణవిద్యోతిమణి
బంధాంసుమధ్యమామ్॥3౦ కంఠలంబిమహామూల్యముక్తాహార
మనోహరాం। మంజుమంజీరనినదాం దివ్యపీతాంబరావృతామ్॥
3౧॥ ఏవం విచిత్రభూషాఢ్యాం బాలాం దృష్ట్వా ద్విజోత్తమః।
ఉవాచ వచనం ధీర స్సుహృద్బంధుసమావృతః॥ 3౨॥ అయి
ప్రియే కృతార్థోస్మి తవ సౌశీల్యవైభవాత్ । పుష్కరో నామ
ధర్మాత్మా మహాయోగీ మహాతపాః॥33॥ సాక్షాత్కృతహనూ

మాంశ్చసర్వభూతదయాపరఃసర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞస్సదాచారో
జితేంద్రియః॥ ౩౪॥ ఏవంభూతస్తు వివేంద్రో నైమిశారణ్య
గహ్వరే।పుణ్యతీర్థం సమాసాద్య జపన్నాస్తే నిరంతరమ్॥ ౩౫॥
నిష్కామజపకర్తా సన్ హనూమన్మంత్రతత్పరః । సంపూర్ణ
సర్వకామోపి దీనానుగ్రహవాంఛయా ॥౩౬॥ జపత్యనుదినం
సాక్షాత్ హనూమద్ద్వాదశాక్షరీమ్। అథాస్మన్నంతరే సాధ్వి
తవ దైన్యనిరీక్షణాత్ ॥౩౭॥ అతీవ దుఃఖితో భూత్వా త్వత్సం
భాషణవిహ్వలః।ఉపాదానఫలేనైవ నిష్క్రాంతోహం గృహాం
గణాత్ ॥౩౮॥నిర్గత్యతు చిరంధ్యాత్వా స్మృత్వాతవ ముఖాం
బుజం। క్వగంతవ్యం మయా చేతి చింతాక్రాంత ఇవాభవమ్॥
౩౯॥ తతో ధైర్యం సమాస్థాయ సర్వసంపజ్జిఘృక్షయా।నిద్రా
హారవిహీనోహం నైమిశారణ్య మావిశమ్ ॥౪౦॥ ప్రవిశ్య తు
మహారణ్య మద్రాక్షం పుష్కరం మునిం। దృష్ట్వా తు సుమ
హాత్మానం జపంతం పావకోపమమ్ ॥౪౧॥ విజ్ఞాప్య మమ
వృత్తాంతంగతోస్మి శరణంమునిం। తతఃశ్రుత్వాఽమద్వాక్యం
పుష్కరోదీనవత్సలః॥౪౨॥హనూమన్మంత్రదానేనసద్యోమామ
న్వగృహ్ణాత। తదనుగ్రహమాత్రాద్య దృష్టం దైవతముత్తమమ్ ॥
౪౩॥తతో హనుమతా తేన దత్తో మే వరఉత్తమః।ఇహసర్వసమృ
ద్ధిశ్చ పరత్రచ పరా గతిః॥౪౪॥ఏవం వరం గృహీత్వాహమా
గతోస్మి తవాంతికం।వినా తవవియోగాత్తం నాస్తి క్లేశో మమ
ప్రియే ॥౪౫॥ త్వద్దైన్యస్మరణాదేవ ఖేదో భవతి నాన్యథా ।
త్వయైవాఽప మహాకష్టం భుక్తం దారిద్ర్యసంభవమ్ ॥౪౬॥
ఇత్యుక్తవంతం ప్రోవాచ పతిశీలా పతివ్రతా। స్వామిన్కించి

ర్త్రష్టం మే త్వత్పాదాసక్తచేతసః ||౮౭|| కింతు దృష్ట్వామి
మాం దుష్టాం త్వద్వియోగేపి జీవతీం। జ్ఞాత్వా తు నానుగంత్రీం
మాం భవతః పాదపద్ధతిమ్ ||౮౮|| అంతరంగమిదం మన్యే శత్రు
రేవ న సంశయః। త్వద్గతం ఖిద్యమానాయా స్త్వద్వార్తాం మే
న వక్ష్యతి ||౮౯|| ఉపకర్త్రీం తు తాం మన్యే మూర్ఛనాం తు
కథంచన। యయా వియోగదుఃఖాని నైవాజ్ఞాసిష మన్వహమ్ ||
౯౦|| పురస్సరం మమ స్వాంతం తవ మార్గప్రదర్శకం। పున
ర్నాయాతి శత్రుత్వాత్త్వాముపాదాయ సంభ్రమాత్ ||౯౧||
ఇదానీం బహు మన్యే తాం గాఢాం జీవంత్యహం పునః। త్వద్ద
ర్శనమహానందసముద్రోదకసంప్లుతామ్ ||౯౨|| ఏవం వదంతీం
భార్యాం తు బాష్పపూరితలోచనః। ఆలిలింగ జవాద్విప్రః
పరమానందనిర్భరః ||౯౩|| తతస్సంతుష్టచిత్తస్స స్వభార్యా
మిదమబ్రవీత్। కష్టాన్యహోన్యతీతాని లంఘితో దుఃఖసాగరః ||
౯౪|| ఇదానీం త్యజ కష్టాని హనూమద్దయయా ప్రియే।
అధునా త్వం మహాభాగే భుంక్ష్వ భోగాన్యథేప్సితాన్ ||౯౫||
భునక్తు సకలాన్భోగాన్ భద్రబాహుర్యథేప్సితం। భద్రకోపి
మహాప్రాజ్ఞో భ్రాతా మే భ్రాతృవత్సలః ||౯౬|| గుప్త్వనుగ్రహ
మాహాత్మ్యల్లబ్ధహనూమన్మంత్రివైభవాత్। తవ భాగ్యోదయా
చ్చైవ సమృద్ధాస్సర్వసంపదః ||౯౭|| అథో యథేష్టమన్నాని
భుంజతామర్థినస్సదా। బాంధవాశ్చ యథాకామమీప్సితార్థా
న్భుంజంతు నః ||౯౮|| ఇత్యాదిశ్య వధూం విప్రో విరరామ మహా
మతిః। చక్రే తదాజ్ఞాం శీలాపి సుశీలా భర్తృచోదితా ||౯౯||
తతః కదాచిద్విప్రేంద్రః పుణ్యకాలే నదీతటే। స్నాత్వా

సుశీలయా పూర్వం శీలయా భార్యయా సహ॥౬౦॥ యథావిధి యథాన్యాసం హనూమద్ద్వాదశాక్షరం । దారిద్ర్యపంకశమన మజ్ఞానధ్వాంతనాశనమ్॥౬౧॥ఏవంవిధం మహామంత్రం కళత్రా యదిదేశసః। అష్టాక్షరం మహామంత్రం భద్రకాయ దిదేశవై॥ ౬౨॥ స ప్తమాత్రాత్మికాం విద్యాం భద్రకాహో స్తుదిష్టవాన్। ఏవం హనుమతో మంత్రాన్ పితృమాతృకులద్వయే ॥౬౩॥ విప్రః ప్రవర్తయామాస యథాన్యాసం యథారుచి। ధ్వజదత్తో మహాప్రాజ్ఞ స్సుహృద్బంధుసమన్వితః ॥౬౪॥ యథాసుఖం యథాన్యాయం సర్వాన్ కామా నభుంజత॥ ఇతి బహుతిథ కాలం భుక్తభోగో ద్విజేంద్రో దురితచరితదూరం వాయు సూనోపదంతద్। అలభతసులభాత్మా శాంతచిత్తప్రచారో ణవనిధననిరాసం కర్తుకామ స్సకామమ్ ॥౬౫॥

ఇది శ్రీపరాశరసంహితాయాం పంచముఖహనూమన్మంత్రవివరణే పరాశరమైత్రేయసంవాదే సువర్చలాద్వాదశాక్షరప్రకాశే ధ్వజదత్తచరిత్రంనామ చతుర్దశపటలం సమాప్తమ్.

తా॥ ఓపరాశరమహామునీ హనుమంతుని మంత్రమును మరల నేను వినుటకు కోరికగలిగి యున్నాను, నాకు చెప్పుము. పూర్వకాలమునందు ఈ హనుమన్మంత్రము ఎవనిచే జపింప బడినది ? ఎవనిచే ఉపదేశింపబడినది ? ఏ శిష్యుడు దీనివలన శీఘ్రసిద్ధిని పొందెను ? ఎవనికి శీఘ్రముగా ఫలము కలిగెను ? ఇది అంతయు నాకు చెప్పవలయునని మైత్రేయుడు అడిగెను. అంతట పరాశరుం డిట్లనియె:- ఓ మైత్రేయా స్త్రీలుగాని పురుష

షులుగాని ఆచరించి తరింపతగిన యొకానొక ఇతిహాసమును బ్రహ్మసభలో సనత్కుమారునివలన నేను వినియుంటిని. అది నీకు చెప్పెదను. కృతయుగమునందు పుష్కరుడను ఒక మహాముని హనుమంతునిమంత్రజపమునందు నిష్ఠగలవాడై ఒకానొక సమయమున నైమిశారణ్యమునకుపోయి అచ్చట జపముచేయ నారంభించెను. అతనికి మంత్రరాజము సిద్ధించినదియే గనుక నిష్కామస్థితితో మంత్రమును జపించుచుండెను. అట్లుండగా ధ్వజదత్తుడను వేదవేదాంగపారగుడైన బ్రాహ్మణుడు చాల దరిద్రుడును బహుపుత్రులుకలవాడును అగుటచే ఉపాదానము చేయుచు ప్రతిరోజును కొంచెము బియ్యము సంపాదించుకొని పోవుచుండెను. కాని ఆ బియ్యము తన పిల్లలకును తనకును చాలకపోవుచుండెను. అందువలన అతని భార్య అన్నమును వర్జించి శాకాహారము మాత్రము చేతనే కాలము గడుపుచుండెను. ఆమె చాల పతివ్రత యగుటచే అది తన కర్మఫల మని భావించుకొని భర్తను పల్లెత్తి యొకమాట యైనను ఆడదాయెను. పతిశుశ్రూషయందు ఏమాత్రమును ప్రమాదపడక శీల, సుశీలాది మహాపతివ్రతా శిరోమణులవలె ప్రవర్తిల్లుచుండెను. ధ్వజదత్తుడు ఒకానొక సమయమున విద్యాపరీక్షార్థము తన కుమారుని పిలిచెను. కుమారుడు ఆకలికలవాడగుటచే తన తల్లి తినెడి శాకాహారమును ఆమెచే పెట్టించుకొని తినుచు రాకపోయెను. అంతలో ధ్వజదత్తుడు అచ్చటికి వచ్చి శాకాహారమును చూచి 'అయ్యో నాభార్యకు ప్రతిదినమును అన్నము మిగులకున్నది కాబోలు, శాకా

హారము చేతనే కాలము గడుపుచున్నదికాబోలు దైవమా నే నేమిచేయఁగలవాడను ? అగ్నిసాక్షిగ వివాహమాడిన భార్యను పోషింపలేనివాడు పురుషాధముఁడు గాని పురుషుఁడు కానేరడు. నాజీవనము నిరర్థకము. నేను చదివినచదువు లన్నియును పనికి మాలినవై పోయినవి. ఇంతవరకును నాకడుపునకే చూచు కొనుచుంటిని గాని, పరమపతివ్రతాశిరోమణి యగు భార్య యవస్థ విచారింపనైతినిగదా! యని చింతాక్రాంతుఁడై ఆమెను చూచి, 'సాధ్వీమణీ వృద్ధులైన తలిదండ్రులును పతివ్రతయగు భార్యయును శిశువు లైన సుతులును ఎన్ని అకార్యములు చేసినను పోషింపతగినవా రని మనువు చెప్పియున్నాడు. పంక్తి భేదము చేయువాడును, పృథక్పాకము కావించుకొనువాడును; బ్రాహ్మణులను దూషించువాడును, బ్రాహ్మణద్రవ్యము అపహరించువాడును, బ్రాహ్మణులను చంపువాడును— ఈ అయిదుగురును మహాపాతకులని శాస్త్రమునందు చెప్పబడినది. మహాపతివ్రతవగు నిన్ను పోషింపలేని నేను మహాపాతకిగణ ములో చేరినవాడ నైతినిగదా! నా కింతకంటె చింత వేరొకటి లే'దని పలికెను. అంతట ఆతనిభార్య ఇట్లనియె. 'స్వామీ సర్వ శాస్త్రార్థములును కరతలామలకములై యున్న మీరిట్లు దుఃఖిం చుట అర్హముకాదు. నేను పూర్వజన్మమునందు కణమాత్రము అన్నముగాని జలముగాని యొకరి కిచ్చి యుండలేదు. కనుక నే నీయవస్థ ననుభవించుచున్నాను. దీనికిమీరు విచారించి ప్రయో జనము లేదు' అని భర్తపాదములపై బడెను. అంతట ధ్వజ దత్తుఁడు ఆమెను లేవనెత్తి; ప్రియురాలా నేను నావిద్యాశక్తి

వలన పుష్కలముగా ధనము సంపాదించుకొని వచ్చెదను. మన దారిద్ర్యము నివారించెదను. నీవు సుఖముగా ఇంటియందు నుండుమని భార్యను ఓదార్చి నైమిశారణ్యమున మునిమండల మధ్యమునందున్న పుష్కరునికడకు వచ్చి, సాష్టాంగ ప్రణామములాచరించి; మహానుభావా నాది కుండినపట్టణము. నేను ధ్వజశర్మయను పండితుని జ్యేష్ఠకుమారుడను. గార్గ్యగోత్రోద్భవుడను. నాకంటె చిన్నవాడు భద్రదత్తుడనువాడు కలడు. వానికంటె చిన్నవాడు భద్రబాహు వనువాడు కలడు. నేను ఉపాధ్యాయులను సేవించుచుంటిని. నాసంపాదన నాపుత్రికలకునాకును చాలకపోవుటచే పతివ్రతామణి యగు నాభార్య శాకాహారముచే జీవింపవలసవచ్చినది. అది నేనులకస్మాత్తుగా [illegible] చూచి చింతాక్రాంతుడనై మా దారిద్ర్యము పోవుటకు ఉపాయమును చెప్పు మహాత్ములు ఎవరైన నుందురా యని వెదకుకొనుచు ఇచ్చటికి వచ్చితిని. దారిద్ర్యసాగర నిమగ్నుడనైన నన్ను ఉద్ధరింపుము మహాత్మా!, అని పుష్కరుని పాదములపై బడెను. అంతట పుష్కరుడు ధ్వజదత్తుని లేవదీసి, 'ఆచార్యా నీవు వేద వేదాంగములు పఠించినమహానుభావునివలె కాన్పించుచున్నావు. నీ దారిద్ర్య మంతయును పోవుటకు నేను ఒక మంత్రరాజము నుపదేశించెదను. ఇతర మంత్రము లెన్నియైనను; శీఘ్రసిద్ధియందు దీనితో సమానమైనవి కావు' అనిచెప్పి అతనికి సువర్చలా హనుమద్ద్వాదశాక్షరీ మంత్రమును నుపదేశించెను, అంతట ధ్వజదత్తుడు గురువుచెప్పిన నియమములను పాటించుచు శాస్త్రోక్తవిధిప్రకారము మండల జపము

చేయుచు గ్రీష్మకాలమున తప్తశిలయం దుండియు వర్షాకాల
మున ఇసుకయం దుండియు హేమంతశిశిరఋతువులయందు
రాత్రులందును చల్లనిజలమందుండియు అతిఘోరముగా మహా
మంత్రమును జపించుచున్నను మంత్రసిద్ధిని బొందకపోయెను.
అంతట ధ్వజదత్తుడు తనకు మంత్రసిద్ధి కలుగక పోవుటకు
ఖిన్నుడై గురువగు వృష్ణుండు నాకు మంచిమంత్రమును నుపదే
శింపలేదు. మహామంత్రములు ఇతరములును లనేకము లుండగా ఇతని
వలననే నేల ఉపదేశింపబడినవాడ నైతిని? నా దౌర్భాగ్యము
ఇచ్చటికి వచ్చినను నన్ను వదలలేదు. అనుకొని జపము మాని
వేసెను. అంతలో గాలుడను పేరుగల కిరాతుడు కుష్టువ్యాధిచే
పీడితుడై యుండి దైవికముగా నైమిశారణ్యమునకువచ్చి ధ్వజ
దత్తుని చూచి 'అయ్యా నేనుకుష్టువ్యాధిచే పీడింపబడుచున్నాను.
నా వ్యాధి పోవుటకు ఉపాయము చెప్పి నన్ను రక్షింపుము'
అని పలికెను. అంతట ధ్వజదత్తుడు వాని కిట్లనియె. 'నాయనా
నేను దారిద్ర్య వ్యాధిచే పీడింపబడుచున్నాను. నిన్ను నేను
ఉద్ధరింపగల సామర్థ్యము కలవాడనుకాను. వృష్ణుడను పేరు
గల దొంగముని యొకడు అక్కడనే కనబడుచున్నాడు. వాని
యొద్దకుమాత్రము నీవు పోవలదు. నాకు పనికిమాలిన మంత్రము
నొకదాని నుపదేశించి నన్ను బాధ పెట్టినాడు. కనుక
ప్రారబ్ధకర్మము ననుభవింపవలసినదే కాని వేరొక మార్గము
లేదు. దేవుడు లేడు; గురువు లేడు; మంత్రము లేదు. అని నా
సిద్ధాంతము. నీకుమంత్రములనుగూర్చి వునుకలవను భ్రాంతియున్నచో
వృష్ణునియొద్దకుమాత్రముపోక మరియొకని నాశ్రయింపుము

అని పలికెను. అంతట కిరాతుడు ధైర్యముగా పృష్కరుని యొద్దకే పోయి తనకుగల వ్యాధిని విన్నవించి అనుగ్రహింపుమని అతని పాదములపై బడెను. అంతట పృష్కరుడు కొంతకాలము వానిభక్తిని పరీక్షించి కిరాతునకు మంత్రరాజము ఉపదేశింపవచ్చునా కూడదా అను సంశయముకలవాడై తనదైవమైన ఆంజనేయుని ధ్యానించెను. హనుమంతుడు అతనికి సువర్చలాసమేతముగా ప్రత్యక్షమై 'నాయనా పృష్కరా! నీతలంపు నాకు తెలిసినది. నాయందు భక్తికలవాడెవ్వడైనను వానికి నామంత్రము నుపదేశింపవచ్చును. స్త్రీయనియు పురుషుడనియు బ్రాహ్మణుడనియు శూద్రుడనియు విచారముతో అవసరము లేదు. అందరును నా మంత్రరాజమును జపించుటకు అర్హతకలవారైయున్నారు' అనిపలికి అంతర్ధానము చెందెను. అంతట పృష్కర మహాముని సువర్చలాహనుమద్ద్వాదశాక్షరీ మంత్రరాజమును యథావిధిగా కిరాతున కుపదేశించెను. కిరాతుడు మహాభక్తితో ఆ మంత్రరాజమును స్వీకరించి గురుభక్తి ప్రభావమువలన వెంటనే మంత్రసిద్ధికలవాడై కుష్ఠరోగవిముక్తుడై గురునియాజ్ఞను తీసుకొని ఇంటికి పోవుచు నడుమ ధ్వజదత్తుని చూచియు గురునిందావాక్యములు మరల తన చెవిలో బడు నను భయముచే శీఘ్రముగా పోవుచుండగా ధ్వజదత్తుడు సూర్యబింబమువలె ప్రకాశించుచున్న గాలునియాకారమును చూచి వాని దారికి అడ్డమువచ్చి "అయ్యా నీ వ్యాధి యెట్లు పోయినది? నీకీసురూపము యెట్లుగలిగినది?" అని ప్రార్థించియడిగెను. అంతట కిరాతుడు 'అయ్యా పృష్కరమహాముని హనుమ

స్మంత్రరాజము నుపదేశించి నన్ను అనుగ్రహించుటచే నాకు ఈ అదృష్టము పట్టినది. నేను శీఘ్రముగా ఇంటికిపోవలెను'అని అచ్చట క్షణకాలమునుఉండక వెడలిపోయెను.తరువాత ఆగాలు వను వ్యాధుడు హనుమన్మంత్రరాజ ప్రభావమువలన ఇహ భోగము లన్నియు అనుభవించి పరలోకమున హనుమత్సాయుజ్యము నొందెను. అంతట ధ్వజదత్తుడు పుష్కరునివలననే మంత్రోపదేశముపొంది కృతార్థుడైనవ్యాధుని వృత్తాంతము నకును పుష్కరునివలననే ఉపదేశముపొంది కృతార్థుడు కాజాలని తనవృత్తాంతమునకును మిగుల ఆశ్చర్యముచెంది వెంటనే పుష్కరునియొద్దకు పోయి సాష్టాంగవందనము లాచరించి 'స్వామి నేను వేద వేదాంగములు చదివిన బ్రాహ్మణుడను. సదాచార తత్పరుడను; జితేంద్రియుడను. నాకు నీవు ఉపదేశించిన హనుమన్మంత్ర రాజమును నే నెంతయో శ్రద్ధగా పురశ్చరణముచేసితిని, కాని నా కది సిద్ధింపకపోయెను. నా తరువాత నిన్నగాక మొన్నవచ్చి నీవలన ఉపదేశమును పొంది నీచవంశస్థుడగు వ్యాధుడు సులభముగా కృతార్థుడాయెను. దీనికికారణమేమి?, యనిఅడిగెను. పుష్కరుడు అతని మాటలకు ఆశ్చర్యము చెంది తన మంత్రాధి దేవతయగు హనుమంతుని తన మనస్సులో భావించెను. అంతలో పుష్కరునకు ఆ హేతువు విస్పష్టముగా పొడగట్టెను. అంతట పుష్కరుడు ధ్వజదత్తునితో 'నాయనా నిజమునకు నీవు గొప్ప వంశమందు పుట్టినవాడవైనను వేద వేదాంగాదివిద్యలు చదివిన వాడవైనను గురువునందు విశ్వాసములేని కారణముచేత నీకు

నేను ఉపదేశించిన మంత్రము సిద్ధింపలేదు. గొలుడు నీచకులస్థు
డైనను విద్యారహితుడైనను గురువునందు మిగుల విశ్వాసము
కలవాడగుటచేత వానికి మంత్రము శీఘ్రముగా సిద్ధించినది.
ఇంతియే కాని నీకు మంత్రము సిద్ధింపకపోవుటకు మరియొక
లోప మేమియును లేదు. నేను నీ నిమిత్తమై హనుమంతుని
నా అంతరంగమున భావింపగా ఆ స్వామి నాకు దర్శనమిచ్చి
ఈ సంగతి చెప్పెను. కనుక నీవు గురువిశ్వాసపూర్వకముగా
ఈ మంత్రమునే జపింపుము. నీకు శీఘ్రసిద్ధి కాగలదు' అని
పలికెను. అంతట ధ్వజదత్తుడు తాను చేసిన పాతకములకు
పశ్చాత్తాపమును పొంది 'స్వామి గురువిశ్వాసహీనుడనైన
నాకు ప్రాయశ్చిత్తము చెప్పు'మని పుష్కరుని పాదములపై
బడెను. అంతట పుష్కరుడు హనుమత్పాదతీర్థముచే అతనిని
ప్రోక్షించి 'నీవుపాపవిముక్తుడవైతివి. ఇక పొమ్మ'ని పలికెను.
అంతట ధ్వజదత్తుడు గురువునందు దేవతాబుద్ధినుంచి ఒకపుణ్య
తీర్థమునకు వచ్చి యథావిధిగా అచ్చట సువర్చలాద్వాదశా
క్షరి అష్టోత్తరశతమున్మాత్రమే జపించెను. అంతలోనే అతనికి
మంత్రసిద్ధిలక్షణములు కాన్పించెను. అంతట హనుమంతుడు
అంగదాదికపినాయకులతో కూడుకొని సువర్చలాసమేతుడై
ధ్వజదత్తునకు ప్రత్యక్షమాయెను, ధ్వజదత్తుడు భగవంతుని
నిరుపమానమైన యాకారమును చూచి సాష్టాంగప్రణామ
ములు గావించి అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులచే పూజించి నిలువం
బడి 'దేవా మహానుభావా సర్వదా నీపాదపంకజములందు నా
మనస్సు నిల్చునట్లు ప్రసాదింపవలయును, దీనికన్నా నాకు

ఇతరమగు కాంక్ష యేదియును లేదు' అని ప్రార్థించెను. అప్పుడు ఆంజనేయుడు తనపత్నియగు సువర్చలముఖమును చూచి చిరునవ్వునవ్వి సువర్చలా ఇతడు ధ్వజదత్తుడను బ్రాహ్మణుడు, వేదవేదాంగపారగుడు, నన్నుగూర్చి ఘోరమైన తపస్సు చేసియున్నాడు. ఇతనితపస్సునకు నేను ఏమి యిచ్చినను చాలదు అని పలికెను. అప్పుడు సువర్చల 'నాథా ఇతనివృత్తాంతమును నాకు తెలుపు'మని అడిగెను. అంతటహనుమంతుడుసువర్చలా చెప్పెదను వినుము. ఈ ధ్వజదత్తుడు పూర్వజన్మమునందు హనుమత్సప్తాక్షరిని ఉపదేశమునుపొంది ఫలస్పృహచేత మంత్రసిద్ధియాలస్యమును సహింపనివాడై గురువును నిందించి మంత్రమును వదలిపెట్టెను. ఇతడు పూర్వజన్మమునందు ధర్మసారుడను ఒక బ్రాహ్మణోత్తముడు; శ్రుతిస్మృతిపురాణాదిసకలవిద్యలును తెలుసికొనినవాడు; నిత్యకర్మపరాయణుడు. అతడు ఒకనాడు శిష్యునితోకూడి సమిధలను పుష్పములను తీసుకొని వచ్చుటకు ఒకవనమున కేగెను. అచ్చట భరతుడను ఒకానొక క్షత్రియుడుహనుమత్సప్తాక్షరినిఉచ్చైస్స్వరముచేత జపించుచు గురుదేవతామంత్రములయందు ఐక్యభావము నుంచి ఘోర తపస్సు గావించుచుండెను. అప్పుడు ధర్మసారుడు అతని యొద్దకు బోయి 'అయ్యా ఈ మంత్రజపము నీ వెచ్చట నభ్యసించితివి? పరులకు వినబడకుండ జపము చేయవలెనని పండితులు చెప్పుదురు. నీ వీ భైరవధ్వనులతో జపము చేయుట ఎక్కడ నేర్చుకొంటివి? ముద్రలును మాతృకా న్యాసమును అంగన్యాసమును లేని జపము నిష్ఫలమని పెద్దలు చెప్పుదురు.

ఈ సగిలిపోలిన మంత్రము నీకు యెవరు ఉపదేశించిరి? నీవు పశుప్రాయుడ వగుటయే గాక నీ గురువుగూడ నీతో సమాను డనియే చెప్పవలసియున్నది' అని వానిని తిరస్కరించెను. కాని భరతుడు ఆమాటలకు లేశమాత్రము రోషపడక నిశ్చల భావముతో యథాపూర్వముగా ఆ మంత్రమును జపించుచునే యుండెను. అంతట ధర్మసారుడు సమిధలకొరకు వనములో తిరుగుచు ఒక చోట సప్తకోటి మహామంత్రములను కోరిన వారికెల్ల ఉపదేశించుచున్న మృకండు మహర్షిని చూచి నమస్కరించి 'స్వామీ నాకొక మంత్రము నుపదేశించు'మని ప్రార్థించెను. అంతట మృకండుమహర్షి అనుగ్రహించి ధర్మ సారునకు యథావిధిగా హనుమత్సప్తాక్షరిని ఉపదేశించెను. ధర్మసారుడు ఆ మంత్రమును యెంత జపించినను మంత్ర సిద్ధి కలుగకపోవుటచే అతను ఆ మంత్రమును విడిచిపెట్టి దుఃఖముకలవాడాయెను. ప్రాణేశ్వరీ ఆ ధర్మసారుడే ఈ ధ్వజదత్తుడు నాభక్తుడగు భరతుని తిరస్కరించుటవలన అతనికి మంత్రసిద్ధికలుగలేదు. భక్తికలవాడు పెద్దగాజపించినను మెల్లగా జపించినను తత్ఫలమును వాడు పొందగలడు. భక్తి లేనివాడు యెంతశాస్త్రీయముగా జపించినను మంత్రసిద్ధినిపొంద జాలడు. కావున ఇతడు మంత్రత్యాగ దోషమువలనను భరతుని యొక్కయు తదుపదేశకునియొక్కయు తిరస్కారకారణము వల్లను దరిద్రుడాయెను. దైవయోగమువలన ఈ జన్మమందు ఇతడు గుర్వనుగ్రహమునుసంపాదించుకొని ఇప్పటికిఫలకామనా వర్జితుడై సంసారము తరించుటకు కోరుచున్నాడు' అని పలి

కెను. అంత సువర్చల "దేవా ఇతనికి కోరికయేమి? ఇతడు దేని నుద్దేశించి జపించుచున్నాడు? ఇతనికి నీవు ఏమి ఈయదలచి ప్రత్యక్షమైతివి, చెప్పు" మని ప్రార్థించెను. అంతటహనుమంతుడు 'ప్రాణేశ్వరీ ఈ బ్రాహ్మణుడు పూర్వజన్మసంస్కారమువలన ఈజన్మమందు దరిద్రుడై బహుకాలము ఉపాదానవృత్తిచే గడపి కొంతకాలమునకు భార్యాపుత్రుల దీనావస్థను చూచి లేనివాడై ధనము నార్జించుటకు నైమిశారణ్యమునందు ఒక గురువు నాశ్రయించి సువర్చలాద్వాదశాక్షరీ మహామంత్రోప దేశమును పొందెను. కాని గుర్వనుగ్రహమువలన ఇప్పుడు ఆస్వల్పకాంక్ష పోయినవాడై సంసారనివృత్తి నభిలషించు చున్నాడు. ఐనను ఇతడు మొదట ధనకాంక్షకలవాడగుటచేత కొంతకాలము పుత్ర మిత్ర కళత్ర పరివార సమేతుడై సకలభోగములను ఇహలోకమునఅనుభవించి అంతమున నాస్థానమును పొందగలడు. ఇదియే నే నీతని కిచ్చెడివరము' అనిపలికి ధ్వజదత్తుని తనవరముచే సంతుష్టచిత్తునిచేసి తాను తనధామమునకు చేరెను. అంతటధ్వజదత్తుడు తనగురువగు పుష్కరుని సన్నిధికిపోయి తనకు స్వామిప్రత్యక్షమైన వృత్తాంతమంతయువిన్న వించి "గురూత్తమా! నీవలననేను కృతార్థుడనైతిని. నాజన్మము తరించిన"దని అతని పాదములపై బడెను. పుష్కరుడు మిగులసంతసించి "నాయనా! హనుమంతునియందుభక్తిభావము నెన్నడును విడువక హనుమత్పూజాపరతంత్రుడవై సువర్చలాద్వాదశాక్షరిని సర్వదాజపించుచుండుము. ఇంతకంటె నీకు నేను చేయదగినఉపదేశము వేరొకటి లేదు పొమ్ము" అనిపలికె. అంత, ధ్వజదత్తుడు

గుర్వాజ్ఞ శిరసావహించి బయలుదేరి ఇంటికివచ్చెను. అంతలో తన తాటియాకులకుటీరము పెద్దమేడయైయుండెను. జీర్ణవస్త్రములతో నుండెడి తనభార్య పీతాంబరములతోడను నానాభూషణములతోడను పరిచారికలతోడను దేదీప్యమానియై మహాలక్ష్మి వలె ప్రకాశించుచుండెను. అది యంతయు ధ్వజదత్తునకు అత్యంతాశ్చర్యము కలిగించెను. అనంతరముధ్వజదత్తుడు ఒకానొకపుణ్యకాలమున సువర్చలా హనుమద్ద్వాదశాక్షరిని తన భార్యకును హనుమదష్టాక్షరిని తనతమ్మునకును సప్తాక్షరిని తన మరియొకతమ్మునకును ఉపదేశించెను. వారెల్లరునుహనుమజ్జపనిష్ఠాగరిష్ఠులై మంత్రసిద్ధిని బడసి సకలేష్టసిద్ధులనుపొందిరి అని పరాశరమహర్షి మైత్రేయునకుచెప్పెను (పరాశరసంహిత).

మైత్రేయుడు పరాశరుని చూచి 'స్వామి! సువర్చలా హనుమద్ద్వాదశాక్షరీ మహామంత్రప్రభావము నీవలన విని యుంటిని. ఈమంత్రమునకు పురశ్చరణవిధి నాకు చెప్పి నన్ను తరింపజేయుము' అని అడిగెను. పరాశరుడు 'నాయనా! లోకములో సప్తకోటిమహామంత్రములు కలవు. వానిలో కొన్ని శైవమంత్రములు, కొన్ని వైష్ణవమంత్రములు, కొన్ని సౌర మంత్రములు, కొన్ని గాణపత్యమంత్రములు, కొన్ని కౌమార మంత్రములు, కొన్ని భైరవమంత్రములు, కొన్ని హనుమన్మంత్రములు కలవు. వీనిలో భుక్తిముక్తులను రెంటిని ప్రసాదించునవి హనుమన్మంత్రములై యున్నవి. దేవతలలో విష్ణువు వలెను నక్షత్రములలో చంద్రునివలెను గ్రహములలో సూర్యునివలెను 'నదులలో గంగానదివలెను మంత్రములలో

సువర్చలాహనుమద్ద్వాదశాక్షరి మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. దీనికి దేశకాలనియమము లేదు. అర్ణమును చూడ నక్కరలేదు. హనుమదుపాసనాపరతంత్రుడగు గురువువలన ఉపదేశమును పొంది హనుమంతునియందును గురువునందును సమానదృష్టిగలవాడై భక్తిశ్రద్ధలతో మంత్రజపము చేసికొనవలయును. ఈ మంత్రమును నాస్తికునకును కృతఘ్నునకును వంచకునకును అతిలోభికిని విశ్వాసము లేనివానికిని అనాచారునకును పాపికిని ఉపదేశింపకూడదు. అని చెప్పెను. సువర్చలాహనుమద్ద్వాదశాక్షరీమహామంత్రోద్ధారము ఇందులో ప్రకటింపబడిన సంస్కృత శ్లోకములనుండియే గ్రహింపతగును.

గ్రంథాంతరే దశవిధన్యాసాః :—

శుద్ధం బిందుయుతం విసర్గసహితం హృల్లేఖయా సంశ్రితం। బాలాసంపుటితం తథైవ పరయా శ్రీవిద్యయాలంకృతమ్। ఆరోహాదవరోహతశ్చ సతతం న్యాసం పునర్వాంసయో। ర్యో జానాతి స ఏవసర్వజగతాం సర్గస్థితిన్యాసకః॥ ౭౫॥ సప్తకోటిమహామంత్రావినాబ్రహ్మాస్త్రవిద్యయా। హనుమన్మంత్రజాలానాం మిత్రాణీతి విదుర్బుధాః॥౭౬॥ యస్యోచ్చారణమాత్రం తు దేవతాహ్వాన మాచరేత్। దేవతాభినివిష్టం తద్బీజాక్షరముదాహృతమ్॥౭౭॥ మహామంత్రేషుసర్వత్ర వర్ణసంఖ్యా వ్యవస్థితా॥క్వచిత్ప్రణవసాహిత్యాత్క్వచిచ్చ ప్రణవం వినా॥౭౮॥తస్మాన్న్యూనాతిరేకిత్వం సందేహోనైవ

యుజ్యతే । అర్వాఙ్మాంతు మంత్రాణాం ప్రణవస్తు ప్రయుజ్యతే॥౭౯॥ మోక్షకామీ శుక్లవర్ణం పీతం తు ధనకామవాన్ । వశ్యకామో రక్తవర్ణ మారణే నీలవర్ణకమ్॥ ఉచ్చాటనే ధూమ్రవర్ణం విద్వేషే హ్యాస్వవర్ణకమ్ । వశ్యకామః సర్వజనే పద్మవర్ణ మనుస్మరేత్ । స్వాభీష్టదేవతామేవం షట్ప్రయోగేషు చింతయేత్ ॥

ఇతి శ్రీ పరాశరసంహితాయాం షట్ప్రయోగో నామ ఏకోనవింశపటలం సమాప్తం.

అథ వింశతితమపటలప్రారంభః.

మైత్రేయః॥ హనుమద్ద్వాదశార్ణస్య మంత్రస్య మాహాత్మ్యమ్ । ప్రభావం శ్రోతుమిచ్ఛామి కేన జప్తస్స కీర్తితః॥ పరాశరః॥ హనుమద్ద్వాదశార్ణస్య మాహాత్మ్యమతులం ద్విజ। శృణు వక్ష్యామి మంత్రోయం ధర్మకామార్థప్రదః ॥౧॥ అగస్త్య ఋషిరేవాత్ర గాయత్రీ ఛంద ఉచ్యతే। సువర్చలావల్లభశ్చ హనుమాన్దేవతా భవేత్ ౹॥ బీజం పింగళనేత్రాయ శక్తిశ్చైవ మహాబలః । ధనంజయసఖానామ కీలకం సముదీరితమ్॥ త్రిభువనాదస్య సిద్ధ్యర్థే వినియోగః ప్రకీర్తితః। న్యాసద్వయం తతః కుర్యాత్ర్త్యైనేనైవ ముదిరయేత్ ॥ ఆద్యా సంజీవనీహర్త్రే కాలనేమిహరాయ చ । భీమసేనాగ్రజాయేతి ధరితం రక్షకాయ చ॥ ౨॥ ధాన్యమాలీశాపహం తేనతత స్తు హాదశాక్షరే । దేవతాంతే కరాద్యంతే చతుర్థ్యంతే నమో భవేత్ ॥ ౩॥ ఆదౌ ప్రణవముచ్చార్య మాయాబీజం

తతః పరం । శ్రీబీజం తత ఉచ్చార్య శ్రీవర్ణం చ తతః పరమ్॥
౮॥ సువర్చ్చలావల్లభేతి హనుమత్పదముచ్చరేత్ । అంతే
స్వాహాపదేనైవ మంత్రమేవం ప్రపూరయేత్ ॥ ౯॥ ధ్యానమ్
ఏకేనాభయదం పరేణ వరదం భోజ్యం ఫలం చాపరే। ణాన్యే
నాపిసువర్చ్చలాకుచయుగం హస్తేన సంబిభ్రితం।కారుణ్యామృత
పూర్ణలోచనయుతం పీతాంబరాలంకృతం। సౌమ్యం వాయు
సుతం చతుర్భుజధరం ధ్యాయేద్ధనూమత్ప్రభుమ్ ॥ ౧౦ ॥ లక్ష
మేకం పురశ్చర్యాం దశాంశం తర్పణం విదుః । తద్దశాంశం
హోమకర్మ తద్దశాంశం తు భోజనమ్॥ అత్రైవోదాహరంతీమ
మితిహాసం పురాతనం। బార్హస్పత్యం పురం నామ గంగా
తీరే మహామునే ॥౧౨॥ స్థితో జనపదస్తత్రి కాపిలో నామ
భూసురః । సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో వేదవేదాంగపారగః ॥౧౩॥
దరిద్రో బహుపుత్రశ్చ వీతరాగస్తపోధనః । భాగీరథ్యాం॥
జపన్మంత్రం హనుమత్షోడశాక్షరమ్ ॥౧౪॥ ఆసాయంపర్యట౯
శాకం గృహీత్వా గృహమేతి సః । ఇత స్తత స్తస్య భార్యా
యాచిత్వా తండులాదికమ్ ॥౧౫॥ అన్నం పచతి తచ్ఛాకం
తేవ జీవంతి నిత్యశః । ఏవం బహువిధాం తస్య దేహయాత్రాం
ప్రకుర్వతః ॥౧౬॥ వ్యతీయాయ సుఖేనైవ ప్రత్యహం నిమిషో
యథా । ప్రాతః స్నాత్వా శుచిర్భూత్వా భాగీరథ్యాశ్చ
భోదకే ॥౧౭॥ జపతో హనుమన్మంత్రం కపిలస్య మహాత్మనః ।
ఆవిర్బభూవ హనుమానేకదా భక్తవత్సలః ॥౧౮॥ సువర్చ్చా
పతిః శ్రీమాన్ధ్యాయమానో రఘూద్వహాన్।-చతుర్భుజశ్చంద్ర
సమప్రిభావా౯ ॥ స్వర్ణోపవీతీ నవరత్నకుండలః ॥౧౯॥ దుకూల

ముక్తామణిహారశోభితః పిశంగమౌంజీధ్వల్కోర్ధ్వ వస్త్రః కౌశేయకౌపీనశ్చత్రైశ్చామరైశ్చోపచారః పుష్పదామతాంత్రిక రూపో భక్తజనానందకృత్యవ్॥ ౨౦॥ సీతామనోహ్లాదకరో హనుమాన్వానరోత్తమః లోకత్రితయం । మహాత్మా॥ జాంబవాన్వినతో నీలః పనసో గంధమాదనః । సుషేణ మైంద ద్వివిదా ఏతైః పరివృతః కపిః ॥ విలోక్య తం స్తోత్రపదైః పరాభిః స్తువన్నమస్కారపురస్సరం ద్విజః విధాయ పూజాం మనసోపచారైః స్థితో ముదా బాష్పకులాకులేక్షణః॥ భక్త్యా ముహూర్తం నిర్మగ్నో మహాత్మ్యానంద సాగరే । చిరాయ లబ్ధ్వా సంజ్ఞాం వై ఇద మాహ కపిం చన ॥౨౧॥ అద్యప్రభృతి యోగ్యోఽహం తవ సందర్శనాత్ప్రభో । సర్వపాపవినిర్ముక్తో న స్మరేయం యమాలయమ్॥౨౨॥ భక్త్యా సమర్పితం తాత ఫలం వా పత్రమేవ వా । మదనుగ్రహలోభేన గృహాణ కపిపుంగవ ॥౨౩॥ జాయా చాపి సువర్చలా రవిసుతా దివ్యం చ హేమాంబరం । మాణిక్యాంచితకుండలే శ్రవణయోః కంఠే చ ముక్తావళిః । సుగ్రీవాంగదగంధమాదనముఖాః స్సత్పార్షదాః స్సంతి తే । కిం దాస్యామి మనఃప్రియాణి హనుమన్ సంపూర్ణ కామో భవాన్ ॥౨౭॥ ఏవం స హనుమాం స్తస్య కపిలస్య మహాత్మనః। భక్త్యుద్రేకం సముద్వీక్ష్య ఛందయామాస తం వరైః॥౨౯॥ స యాచేహం వరం కంచిన్ముముక్షుర్వీతరాగవాన్ । హనూమంతమువాచేదం నేత్రే కే వానరర్షభః॥ శ్రీహనుమాన్ ॥ గంధమాదననామ్నాస్తి పర్వతో ధాతుమండితః। హేమరంభాతరువృతః శ్రీమచ్ఛిఖర భూషితః ॥ 30 ॥ ఏతే తత్ర మహా

ఖాగాస్సంతి మత్పార్షదా ద్విజ। జాంబవా న్వినతో నీలః పనసో గంధమాధనః ॥30॥ సుషేణ మైందద్వివిదా రామకార్య ధురంధరాః। ఆరాధయంతో మాం నిత్యం జపంతో మంత్ర తత్పరాః ॥ నిత్యాభిషేకం కుర్వంతి ధూప దీప బలిప్రదాః। క్షీరాభిషేకతీర్థేన వాలాగ్రాత్ప్ర చ్యుతేన చ ॥ వాలసాగర నామ్నాత్ర నదీ జాతా సుపావనీ। తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ శుద్ధో భవతి మానవః॥31॥ సర్వసిద్ధిమవాప్నోతిశీఘ్రమేవ న సంశయః। అనేనారాధనేనాహం సంతుష్టోద్విజసత్తమ॥32॥ వరయధ్వం యథాన్యాయమిత్యవోచం మహాత్మకమ్।ఊచు స్తే పరమప్రీతా జాంబవత్ప్రముఖా ఇమే ॥33॥ ప్రాప్నుయామః పరాంపూజాంభవదావరణేవయం।ఇత్యుక్తేహిమయాప్యుక్తం తథాస్త్వితి పునః పునః॥34॥తానేతాన్వ మహాభాగానారాధ్య ప్రథమం ద్విజ। అనంతరం తు మత్పూజాం కుర్వంతు మనుజోత్తమాః ॥35॥ మద్భక్తారాధనేనాహ మత్యంతపరి తోషవాన్। మద్భక్తస్యావమానేన హ్యత్యంత మవమానితః॥ 36॥మమావతారాబహవోమద్రూపాణి బహూనిచ।యథాహం సేవితో భక్తైస్తథా వావిర్భవా మ్యహమ్॥37॥ ఏవముక్తస్తు కపిలో నమశ్చక్రేంజనాసుతమ్। ఏవం హితోపదేశేన తోషయిత్వాద్విజోత్తమన్॥ జగామ మానసే రామం చింత యన్నంజనాసుతః। సంధ్యాముపాస్య విధివద్గృహం విప్రో ఽన్వపద్యత॥38॥ తస్య భార్యాఽవదద్విప్రం శోకం నాస్తిత వానసి। సోమదత్తోవదత్సాధ్వి హనుమానపి తోషితః॥ భగ వాన్భక్తవాత్సల్యాన్మమ ప్రత్యక్షతాం గతః తేన సంభాష

మాణస్య పరిత్యక్తానాభివందనైః ॥౪౮॥ స్తువతో నావకాశో
ఽభూచ్ఛోకస్యాహరణే మమ । ఇతి శ్రుత్వావద త్తస్యభార్యా
కౌతూహలాన్వితా ॥హనూమాన్యది తే బ్రహ్మన్దేవః ప్రత్య
క్షతాం గతః॥అస్మద్గృహే మహాక్రూరదారిద్ర్యస్య స్థితిఃకథమ్॥
నైవం యది భవేత్సత్యం ప్రత్యక్షంవాభవేద్యది।సర్వకామాః
ప్రసంధ్యేయురితో మిథ్యేతి మే మతిః॥ త్వత్ప్రసాదాన్మహా
లబ్ధాః కుమారాశ్చకుమారికాః॥బహవస్సూర్యసంకాశాశ్చంద్ర
రేఖాసమాః క్షమాః॥ నాన్నమేషాం న వస్త్రం వా న సువర్ణాది
భూషణం।న వివాహాద్యుత్సవాశ్చ న మనోరథసిద్ధయః॥ కిం
కేవలైర్వేదపాఠైశ్శాస్త్రైస్మార్తాదికర్మభిః । న వా దందహ్య
మానానాం బాలానాం జఠరాగ్నినా॥ కథం రక్షణ దైవం తే
హనుమాన్వరదో హ్యతః । అవిజ్ఞాయ కదాప్యన్నం మృతా
నస్మానవేక్షతే॥౫౧॥ కదా వా త్రాయతే నోస్మాన్క్షుధార్తాన్
సహపుత్రకాన్ । త్వాంయథా త్రాయతే స్వామింస్తవ భర్తా
తథా సతి॥ పితా మే న విజానాతి భవంతం పురుషాధమమ్ ।
అహో బత సుతా బాలా మనసైవాన్నభోజినః ॥ ౫౩ ॥
పటచ్చరైః కందమూలైః పత్రశాకాదిభిస్తలైః ॥ భృత్యా సమ
ర్థితైర్ధాన్యైరపథ్యాపైశ్చ వస్తుభిః॥ శరీరస్థితిమాత్రేణ
పుత్రా జీవంతి మే కృశాః। హతం సర్వమపత్యం మే తపసా
తవ చైవమే ॥౫౫॥ వివాహాద్యుత్సవైరన్యైస్తథా పుంసవ
నాదిభిః । ప్రీతిదానైశ్చ బంధుభ్యోముకుందారాధనోత్సవైః
॥౫౬॥ నైతానికర్మభిశ్చాస్యాతిథ్యేన చ సర్వదా । హ్యాప్త
పుష్టాశ్చ దృశ్యంతే సభానా గృహమేధినః॥౫౭॥ ఇతి శ్రుత్వా

ఉవసద్విప్రో భార్యాందారిద్ర్యకర్శితాం।శృణుమూఢేన భోగా
ఖ్యం నహో మే ముక్తికారణమ్॥౫౭॥ సా హసిత్వావదత్సాధ్వీ
న దదాత్యైహికం సుఖమ్ । ఆముష్మికం కథం దద్యాద్దేవతం
తామనుగ్లభమ్॥ ఇతి శ్రుత్వా తదా విప్రో హనూమద్ధ్యా
నం వనః । తస్మాద్దేశాదపాక్రామ ద్వీతరాగ స్తపోధనః॥తతః
ప్రాదురభూ త్తత్ర హనూమాన్భక్తవత్సలః॥ దైత్యానామశని
స్తృణాం కపివరస్యాదంజనాయా శ్శిశుస్త్రతూర్యా రావణ
సంభవస్య నితరాం రామానుజప్రాణదః । సీతాహృద్ధరం
ఘనః రఘుపతేః కార్యప్రధానాగ్రణీర్యోధ్యేయసువర్చలా
ప్రియసఖస్తన్మందిరం ప్రావిశత్ ॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం కపిలచరిత్రకథనం నామ వింశతి తమం పటలం సమాప్తమ్.

అథ ఏ క విం శ తి త మ ప ట ల ప్రా ర ం భః.

శ్రీపరాశరః॥ ఉవాచ కుశలం భార్యా తవ కిం వక్తి
మే వద । తమువాచ మహాబాహో పోష్యవర్గస్య కార
ణాత్ ॥౧॥ వన్యశాకముపాదాయ జపాంతే గృహమాగతః ।
స యాతదివసే త్వద్య శాకం నానీతవానహమ్॥౨॥ అత ఏవం
విధా వాచః క్షుదార్తా వక్తి మామితి । పరిహాస్యో
వాచ కపీంద్రం హనుమాన్భాతభావనః॥ వరంవరయభద్రం
తే మాకురుష్వాత్ర సంశయం । శ్రుత్వా హనుమతో వాక్యం
కపిలో హృష్టమానసః ॥౪॥ ఉవాచ వచనం ధీమాన్దేశకాలో

చితం యథా । వరమన్యం న యాచేహంత్వత్పాదాంబుజభక్తి
తః ॥౭॥ తతః ప్రోవాచ హనుమాన్భక్తిం ముక్తిం దదామి
తే।తవ భార్యాం వద బ్రహ్మన్పశ్చాద్భాగే గృహస్య తే॥
బదరీవృక్షమూలే తు నిక్షేపో వర్తతే మహాన్ । తన్గృహీత్వా
ధనం ప్రాజ్యం యథేష్టం భుజ్యతామితి॥ తద్వైవోక్తాస్వపతినా
ప్రహస్య ప్రాహతం ద్విజమ్ । అహం తు మందభాగ్యాస్మి
మాదృశీన జగత్త్రయే । యతో దారిద్ర్యదుఃఖేన సర్వేషా
మస్మిగోచరా । గృహేతు సరుషంచోరమాదిశ్య బిలభేదనే
॥౯॥ వృథా మాం బాధతే బ్రహ్మన్నైతద్దైవస్య వంచితమ్ ।
అథవా విద్యతే నాథ కథ్యంతే ధనసంపదః॥ । తా ఉద్ధర్తుం
కథం నాలం దైవం తే గిరిభేదకం । కథం వాశక్తిరుద్ధర్తుం
శాకసాత్కృతవత్మనః ॥౧౧॥ నితాంతకృశదీనాయాః క్షుధి
తాయా దివానిశమ్ । అస్మాసు యద్యనుక్రోశః కపిరాజస్య
ధీమతః ॥౧౨॥ ఉద్ధృత్య నఖరాగ్రేణ దీయతాం ధనపేటికా ।
అస్మాక మతిమూఢానాం హతభాగ్యోపజీవినామ్ ॥ న చాపి
మహాత్మో లోకే విద్యతే శక్త్యగోచరః । గిరిం చ గిరిశృంగాణి
వహతో లీలయా కపేః ॥ నిక్షేపపాత్రాహరణే కియా
న్యాసో భవిష్యతి। ఉపచ్ఛందేన వాక్యేన న సంతోషో భవేదితి॥
ఇతి శ్రుత్వా తు హనుమాన్నిద్రాంచ భజతే వధూః ।
తతో గత్వా ధనస్థానం హనుమాన్పాదకుట్టనైః ॥ భిత్త్వా
తద్ధనపాత్రంతం మే శిరసి స్థాపయ ద్విజ । ఇత్యుక్తః ప్రాహ
తం విప్రేంః కథం తేశిరసి ప్రభో । స్థాపయామీదృశం భాగ
మపరాధస్య కారణం । తమువాచ హరిర్విప్రం మమ భర్తార్థ

భారతః ॥ న మే గ్లానిర్భవేదేవ మహాత్మా న తు సీదతి ।
పురాహం సేతుబంధార్థం సముద్రే రామచోదితః ॥ కనకా
చలమాలోక్య వాలేనోద్ధర్తుమీప్సితః । ఏతద్ జ్ఞాత్వా సుర
శ్రేష్ఠో మాం ప్రార్థయితుమాగతః॥ అవోచంస్త్రిదశాస్సర్వే లోక
పాలా మరుద్గణాః । వసవస్సిద్ధసాధ్యాశ్చ గంధర్వాప్సరసాం
గణాః ॥ దేవర్షయో వసంత్యత్ర కథం నేతుమిహార్హసి ।
విరించినైవముక్తోహమవోచం భారతీపతిం। రామో దాశరథిః
శ్రీమాన్సత్యసంధో మహాబలః ॥ రావణం జేతుకామస్సన్సేతు
బంధం సముద్యతః । తదర్థమేనం హేమాద్రిం శీఘ్రం నేతు
మిహాగతః॥ కిమన్యైః పర్వతస్తోకైరితి మత్వా నిమంత్రితః ।
ప్రసారయామిలాంగూలం తస్యాగ్రేసర్వదేవతాః॥ తిష్ఠంత్వేనం
మహాశైలం న త్యజామి కథంచన ॥ శ్రుత్వా తు మే బలో
పేతం చలవాక్యం పితామహః ॥ ఉపాయేన జగత్కర్తా
సుందరం రామవిగ్రహమ్॥ కల్పయిత్వా తన్ముఖేన మాం
న్యవారయదీశ్వరః। వృత్తాంతమేవజ్ఞాత్వా తం రామశాసనగౌర
వాత్ । అహం మేరుం పరిత్యజ్య గిరీనన్యాన్గృహీతవాన్ ॥
మదానీతైశ్చ వై రామో బంధయామాస సాగరమ్ ।
అతో ధనకటాహోయం న మే భారాయ కల్పతే॥ ద్విజస్సం
చోదితోప్యేవం కపీంద్రేణ మహాత్మనా । న మేనే తస్య
తద్భారం మూర్ధ్నా వాహయితుం పునః కపీంద్రోపి నిరీ
క్ష్యైవం తస్య భక్తిమహైతుకీం స్వయమేవానుమేనే తం
భారముద్వోఢుమాదరాత్ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య మనసా భారము
ద్వాహ్య మాళినా । నిద్రాళోర్ద్విజభార్యాః పురోదేశే

స్యపాతయత్ ॥ తతః కపిలమాహులయ హానుమాన్భక్తవత్సలః
ఆముష్మికంచ దాస్యామిత్యుక్త్వాంతరధీయత॥ సావధూః
ప్రాతరుత్థాయ ధనరాశిం విలోక్య తం । కౌతూహలసమా
విష్టా ప్రోవాచ స్వపతిం సతీ ॥ తతః ప్రభావం విప్రేంద్ర తవ
పూర్వమజానతీ। సాధారణం ద్విజం మత్వా త్వాం తు లోక
విలక్షణమ్॥ దారిద్ర్యకర్శితా నిత్యం క్షుత్క్షామైశ్చైవ
బాలకైః అహోచమహామేతావత్తద్భవాన్నంతు మర్హసి॥
ఇత్యుక్తో బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠో భార్యాసుతసమన్వితః । భుక్త్వా
భోగాన్వీతరాగః కాలే ముక్తిమవాప సః॥ ఇత్యేవం షోడ
శార్ణస్య మహిమా స హనూమతః కథితస్తవ మైత్రేయ
పునః కిం శ్రోతుమిచ్ఛసి॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం షోడశాక్షరీప్రభావో నామ
ఏకవింశతితమం పటలం సమాప్తమ్.

గంగాతీరమునందు బాహ్వాస్వత్య మను ఒక పట్టణము
కలదు. అచ్చట కపిలుడను ఒకబ్రాహ్మణు డుండెను. అతడు
దరిద్రుడు, బహుపుత్రుడు. అయినను, నిష్కామభావముచే
సువర్చలాహనుమత్ షోడశాక్షరీ మహామంత్రమును సాయం
కాల పర్యంతము గంగానదీతీరమున జపముచేసి సాయంకాల
మునకు ఏదో యొక శాకము తీసుకొని గృహమునకు వెళ్లు
చుండెను. అతనిభార్య ఇరుగుపొరుగువారి యొద్ద కొంచెము
కొంచెము యాచించి తండులములు తెచ్చి అన్నము గావించి

భర్త తెచ్చిన శాకముగూడ పచనముచేసి పిల్లలకు భర్త కును పెట్టుచు మిగిలినది తాను భుజించుచు కాలముగడుపు చుండెను. కపిలుడు హనుమన్మహామంత్రమును నిష్ఠతో జపము చేయుచుండగా ఒకనాడుసువర్చలానసమేతుడగుహనుమంతుడు, అతనికిప్రత్యక్షమాయెను.కపిలుడు హనుమద్దర్శనమునకు చాల సంతోషించి అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులచే హనుమంతుని పూజించి స్తోత్రములు కావించెను. అంతట ఆంజనేయుడు ప్రసన్నుడై 'నాయనా నీభక్తికి మెచ్చితిని. ఇది మొదలుకొని నీవు నాభక్త లగు సుషేణ మైంద ద్వివిద అంగద జాంబవత్ప్రముఖులను పూజించుచు నన్ను పూజించినచో మిగుల ఆనందించెదను. నాభక్తులను ఆరాధించుటయే నన్ను ఆరాధించుట. నాభక్తు లకు అవమానించుటయే నన్ను అవమానించుటసుమా!' అని పలికి అంతర్ధానము చెందెను. అంతట కపిలుడు ఈసందర్భములో ప్రొద్దుపోవుటచేత శాకము లేకయే ఇంటికివచ్చెను. అతనిభార్య అతనినిజూచి 'నాథా నేడు శాకముగూడ దొరకలేదా?' అని పలికెను. కపిలుడు 'దేవీ' నేడు నాకు హనుమంతుడు ప్రత్యక్ష మగుటచేత ఆనందపరవశుడనై చాలకాలము స్వామిసమీ పముననే గడపితిని. అందువలన ప్రొద్దుపోవుటచే శాకము లభించినదికాదు.' అనిపలికెను. అతనిమాటలువిని ఆమె 'ప్రియా భగవంతుడు ప్రత్యక్షమైనప్పుడు మన దారిద్ర్యము ఆయన యొద్ద మనవిచేయవలదా?' అనిపలికెను. కపిలుడు 'పిచ్చిదానా నిష్కామముగా భగవదారాధనచే ముక్తిని పొందగోరు నేను తుచ్ఛమగు దారిద్ర్యమును పోగొట్టుమని భగవంతు

సంతతీవానిని కోరెద ననుకొంటివా?' అనెను. అంతట అతని ఇంతకాలమునుండి సేవించుచున్న మీకు తుచ్ఛమగు దారిద్ర్యమునే పోగొట్టలేని హనుమంతుడు శాశ్వతమగు ముక్తిని ఈయగలడా? మీరెంతపిచ్చిలో పడిపోవుచున్నారు? ఇంతకంటె మరియొకని నెవ్వని నైన ఆశ్రయించినచో మనము మన పిల్లలును ఇంతఅన్నము తిందుముగదా' అని విసువుతో పలికెను. అంతట కపిలుడు ఆమెమాటలు తనచెవులకు ములుకులుగా తోచుటచేత 'పరమనిర్భాగ్యురాలా దైవదూషకురాల వగు నీమొగము చూడరాదు. నే నిక్కడనే ఉండను' అని శీఘ్రముగా మరల జపమునకు పోయెను. అంతట పరమదయాళువగు ఆంజనేయుడు అతనికి ప్రత్యక్షమై 'బ్రాహ్మణోత్తమా నేడు నీ వేల భుజింపనియట్లు కనబడుచున్నావు?' అని అడిగెను. కపిలుడు జరిగిన వృత్తాంత మంతయు చెప్పెను. ఆంజనేయుడు వాని దారిద్ర్యమును పోగొట్టదలంచి నిద్రించుచున్న అతని భార్యశయ్యవద్ద సువర్ణభాండము నొకదానిని ఉంచిపోయెను. అంతట ఆమె ప్రాతఃకాలమున మేలుకొని ఆ సువర్ణభాండమును చూచి మిగుల విస్మయమును చెందెను. అంతట కపిలుడు ఇదియంతయును హనుమంతుని ప్రసాదమేయని తలంచి దానివలన భార్యాపుత్రులతోడ ఇహలోకమున సమస్తభోగము లనుభవించి తుదకు హనుమత్సాయుజ్యము నొందెను. అనిమైత్రేయునకు పరాశరుడు సువర్చలాహనుమత్ షోడశాక్షరీమహిమను చెప్పెను. (పరాశరసంహిత)

అథ ద్వావింశతితమపటలప్రారంభః.

మైత్రేయః॥ మహాదేవాంశసంభూతం వాయునా ప్రేరితం బలాత్। అంజనాగర్భసంభూతం హనుమంతముపాస్మహే॥ హనూమన్మంత్రమాహాత్మ్యం శ్రుతం విస్తరతో మయా।తద్భక్తానాం ప్రభావం చ శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం ప్రభో॥ శ్రీపరాశరః॥ బ్రహ్మావర్త ఇతి గ్రామస్సర్వసంపత్సమృద్ధిమాన్। బ్రాహ్మణః కశ్యపో నామ స్థిత స్తత్రగృహాశ్రమీ।సదాచారరతశ్శాంతో వేదవేదాంగపారగః। హనూమంతం భజన్నిత్యమర్ఘ్యపాద్యాసనాదిభిః॥ పుష్పైః పత్రై ర్ధూపదీపై ర్బలిభిర్వందనైః స్తవైః।నామసంకీర్తనై ర్ధ్యానై స్సదా సాధనతత్పరః॥ ఏవం నివసత స్తస్య విప్రస్య ద్విజపుంగవ। హనూమానేవ ధర్మిష్ఠధనాఢ్యానాం హృదిస్థితః॥ప్రేరయన్సర్వవస్తూని తైర్దాపయతి నిత్యశః। ధనేన బహునా తేన సమృద్ధోభూద్ద్విజోత్తమః॥ తస్య హర్తుం ధనం చోరః కశ్చిన్నిశ్చితపాపభృత్। అవకాశం ప్రతీక్షన్స్వకరోత్యేవగతాగతమ్॥ యదా యదాంతర్గృహమేతి చోర స్తదా భిన్నవిచిత్రవేషః। విభీషయత్యేవ సుగూఢరూపః కపిప్రవీరః పరవీరహంతా॥. దండీ కదాచిన్ముసలీ కదాచిత్ఖడ్గీ కదాచిత్కవచీ కదాచిత్। శిఖీ కదాచిద్విశిఖీ కదాచిద్విప్రః కదాచిత్సుభటః కదాచిత్॥ ఏవం సదా రక్షణతత్పరః ప్రభుర్విలోచనం పక్ష్మయథా కపీంద్రః। స్వభక్తవాత్సల్యమథ ప్రకాశయన్గృహీతుకామో న హి దర్శనం గతః॥ అవకాశంతతో లబ్ధ్వాసంతోషేణ మలిమ్లుచః। చిరాయచింతయామాస ప్రాప్తమేవమహాధనమ్॥అద్యాస్యవిప్రస్యగృహం ప్రవిష్ట

ప్రాజ్యం ధనం ప్రాప్య నయామి గేహం। భార్యాం యువత్యా
తనయాన్కుమారికాః సంతోషయిష్యామి సహాత్మబంధుభిః॥
ఇతి బద్ధ్వా పరికరం చతుర్భిస్సహ బంధుభిః । ఆజగామాస్య
విప్రస్య గేహం పాటచ్చరః ఖలః॥ నిశి సర్వేషు సుప్తేషుధనం
హర్తుకామస్తదా । కుడ్యంభిత్త్వా ఖనిత్రేణ ప్రవేష్టుముప
చక్రమే॥ ౧౫॥ హనూమానపి సర్వాత్మా భక్తపాలన దీక్షి
తః । ప్రవిశంతం బిలద్వారా చోరం జగ్రాహ పాణినా ॥౧౬
కాశ్యపం వేషమాశ్రిత్య చోరాంతికముపాగతః । దృష్ట్వా
చోరానుగాశ్చైనం దుద్రువుర్భయవిహ్వలాః॥ బలాదాకృష్య
మాణోపి గృహీతోఽప్యయుగే ముహుః । ననిర్గచ్ఛతి లోభేన
బ్రహ్మస్వేషు మలిమ్లుచః ॥ హన స్తి కపిశ్చైనం సర్వభూత
దయాపరః । నివర్తయితుకామస్సన్నాచకర్ష పునః పునః ॥
చోరస్తు ధనలోభేన బలదర్పేణ భూయసా । మామాక్రష్టు
మయం విప్రో నాలమిత్యేవ మన్యతే॥కపిస్త్వాకృష్య చోరంవై
తాడయామాస ముష్టిభిః । ఇదమేవైనసస్యస్య ప్రాయశ్చి
త్తమితీరయన్ ॥ అహతోఽపి న చక్రంద భిదురైరివ ముష్టిభిః।
తథా హనూమాన్సర్వజ్ఞః కశ్యపస్య స్వరూపధృత్ ॥ కస్కోఽ
త్ర ఇతి శబ్దేన ఉచ్చైశ్చోరమథాగిరత్ ॥ న జానంతి యథా
గేహే సర్వేపి గృహవర్తినః ॥ తథా గృహీత్వా తం చోరం
బహిరానీయ వేగతః । ముష్టిజానుపదాఘాతైరకుట్టయదరింద
మః॥ అక్షమః క్రందితుం భూయో ధైర్యేణ త్రపయా పునః।
అసోఢవేదనశ్చోర ఉచ్చైశ్చక్రంద దీనవత్ ॥ తస్యాక్రందన
శబ్దేన సంబుద్ధాః ప్రాతివేశికాః। విలోక్యానునయంతస్తే తథా

తం గృహమేధినమ్ ॥ రాజభృత్యా వధం కుర్యుర్జ్ఞాతా యేయు
ర్యది స్వామికాః । ఇతి చోరం వినిర్భర్త్స్య పునరేవం న
కుర్వితి ॥ కృపయా మోచయిత్వా తం సర్వే జగ్ముర్యథాగ
తమ్। తతః ప్రాతస్సముత్థాయ కశ్యపో బ్రాహ్మణోత్తమః ॥
భిత్తిరంధ్రం సమాలోక్య విస్మయం పరమం గతః॥ బహిరా
గత్య తద్వీథ్యాం చోరాశ్చోరా ఇతి బ్రువన్॥ క్రందయా
మాస తచ్ఛ్రుత్వా తమూచుః ప్రాతివేశికాః । అకాండే క్రి
యతే బ్రహ్మన్ కిమిదం క్రందనం వృథా ॥30॥ అస్మాభిరత్ర
చితశ్చోరో నిష్పిష్టో భవతా నిశి। స్వామికా యది శృణ్వంతి హ్యన
ర్థస్తు మహాన్భవేత్ ॥ ఇత్యుక్తః కశ్యపో విప్రస్తూష్ణీం చింతాపరో
భవత్ ॥ హనుమత్కృత్యమేతద్ధి నాన్యథా భవతీదృశమ్‌। చోర ఏవ
మహాఘన్యో హనూమన్మూర్తిదర్శనాత్ । పాణిపాదతలస్పర్శం
ప్రాప్తో నాస్తి తు తన్మమ॥ సదా తదారాధనతత్పరోపి న ప్రాప్త
ఏవాహమముష్య దర్శనం। చిరం మహాపాపపరాయణస్య చోర
స్య దేవః కథమావిరాసీత్। మలిమ్లుచో యో మనుజాధమః కథం
మునీంద్రబృందైరపి మాననీయం। యమాంజనేయో నిజపాద
పంకజైః స్పృశం మర్దయామాస కరాంబుజైరపి॥ అహం తు నిర్భా
గ్యతరో వృథోద్యమః ఖలస్తు నీచోతినృశంసచేష్టితః । కథం
సముద్రాక్షమహం కపీశ్వరం తపోబలేనాతినికృష్టకర్మణా॥ చో
రోపి తేనైవ సమీక్షితో మహాన్సాతౌత్కృతో నైవ మయా
ఉఘుమూతిఽనా। శ్రుతో మయా చోరకపీశ్వరోద్య హో మదీయ
దౌర్భాగ్యవిభూతిరీదృశీ ॥ అథవా మయ్యనుక్రోశో విద్యతే
మారుతేర్ధ్రువం। యదజ్ఞాతయదేవైష చోరం మత్పీడనోద్య

మన్ ॥ యోగీశ్వరాణామపి యత్సుదుర్లభం యద్దర్శనం కిం చ సురాసురాణాం । పాపీయసా దృష్టిపథం గతో యస్తం వానరేంద్రం శరణం భజామి॥ లక్షయోజన విస్తీర్ణం ద్విలక్షోన్నతభాస్కరం । నమోస్తు వాయుపుత్రాయ గ్రసతే బాలలీలయా ॥ ఉదయాస్తాచలద్వంద్వే పాదమూలం ప్రసార్య చ॥ అర్ఘ్యేశంభాస్కరాద్వేదానఖిలాన్గృహ్ణతే నమః॥ సర్వవేదాంత వేద్యాయ పూర్ణాయ పరమాత్మనే । సచ్చిదానందరూపాయ భవిష్యద్బ్రహ్మణే నమః ॥ ఇత్యసౌ కశ్యపో విప్రః స్మరన్హనుమతః కృపాం । బుభుజేసకలాన్భోగాన్పుత్రమిత్రకళత్రవాన్॥ భుక్త్వా తు సకలాన్భోగానిందాద్యైరపి దుర్లభాన్ । అంతే జగామ కైవల్యం హనుమత్కృపయా ద్విజః॥౭౭॥ మైత్రేయ వాయుతనయస్య హరేః ప్రభావం భక్త్యా శృణోతి కథయత్యమలం జనేభ్యః । యస్సర్వకామనివహం పరిభుజ్య లోకే సంసారతాపవిరతిం స ప్రయాన్ల భేత॥౭౮॥

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం కశ్యపచరిత్రకథనం నామ ద్వావింశతితమపటలం సమాప్తం.

బ్రహ్మావర్తమను ఒక గ్రామముకలదు. అక్కడ కశ్యపుడను ఒక బ్రాహ్మణుడుండెను. అతడు సర్వకాలసర్వావస్థలయందును హనుమద్భజన తత్పరుడై ఇతరవిషయములయందు మనస్సును పోనీయక చరించుచుండెను. అతని అవ్యాజభక్తికి మెచ్చి హనుమంతుడే అతనికి కావలసిన వస్తుజాతము వంత

యను సమర్పించుటకు తద్గ్రామస్థులగు ధనికుల ప్రాపకము లను ప్రేరేపించుచుండెను. ఆ గ్రామస్థులగు ధనికు లందరును ప్రతిదినమును కశ్యపుని యోగక్షేమములు విచారించుచు అత నికెయెందును లోపము లేకుండ చేయుచుండిరి. అట్లుండగా ఒక నాడు పాపాత్ముడగు ఒక చోరుడు కశ్యపుని ఇంటియందుగల ధనమును అపహరించుటకై కనిపెట్టుకొని యుండి వచ్చుచు పోవుచు ఉండెను. అట్టి సమయమున ఆంజనేయుడు ఒకసారి దండముపట్టుకొనియు ఒకసారి ఖడ్గము పట్టుకొనియు ఒకసారి బ్రాహ్మణుడయ్యు ఒకసారి యుద్ధభటుడయ్యు కశ్యపుని ద్వారమునందు కనబడుచు ఆచోరునకు మాటిమాటికిని భయము కలిగింపసాగెను. ఒకనాడు రాత్రియందు తనబంధు జనులతో కూడి ఆచోరుడు కశ్యపునిఇంటికి కన్నమువేసెను. అప్పుడు భక్తపరాయణుడగు హనుమంతుడు కశ్యపవేషమును దాల్చి యాచోరుని కన్నములోనుండి లోపలికి లాగి రెండు గ్రుద్దులుగ్రుద్దెను. ఆగ్రుద్దులువినుటతోడనే వానిసహాయులంద రును పరుగెత్తిపోయిరి.ఆచోరుడుమాత్రము తానుబలిష్ఠుడగుట చేత దుర్బలుడగు ఈబ్రాహ్మణుడు నాచేతిలో యెంతవాడని తలంచి అతనితో పోరాడసాగెను. కాని హనుమంతునిపిడికిటి పోటుపులకు వాడు నిలువలేక పెద్దపెట్టున యేడువసాగెను.అంత హనుమంతుడు వానిని బజారులోనికి నెట్టివేసెను. గ్రామస్థు లందరును చేరి ఆవృత్తాంతమంతయు తెలుసుకొని ఆచోరునకు మరికొంతశిక్షవిధించిరి.ఇదిఅంతయుజరిగినపిమ్మట కొంతసేపటికి తెల్లవారెను. కశ్యపుడు తెల్లవారుజామున స్నానము చేసు

కొని వచ్చుచు తన యింటికిగోడకు వేసినకన్నమును చూచి 'అయ్యో, నాయింటిలో రాత్రి దొంగలుపడినారు'అని గ్రామస్థులతో చెప్పెను. అంతట గ్రామస్థులు 'అయ్యో, రాత్రి మీయింటియొద్ద చాలయల్లరిజరిగినదికదా? ఇప్పుడుక్రొత్తగా తెలియనివాడవువలె మాతో చెప్పుచున్నావేమి? మీయింటికి కన్నము వేసిన చోరుని ప్రక్కలు విరుగునట్లు నీవు రాత్రి కొట్టలేదా? మేము ప్రత్యక్షముగా చూచితిమిగదా? వానికి నేముకూడా తగినశిక్ష విధించియున్నాముకాదా?' అని పలికిరి. అంతట కశ్యపుడు, ఈవృత్తాంతమేమియును తానుయెరుగనివాడగుటచే విస్మయమును పొంది తన వేషము దాల్చి రాత్రి చర్యయంతయు జరిపినవాడు తనదైవమగు ఆంజనేయుడేయని నిశ్చయించుకొని. చోరునకు హనుమంతునిదర్శనమును స్పర్శనమునుగూడకలిగినందులకువానిపూర్వపుణ్యమును స్తుతించుచు తనకు భగవద్దర్శనము కాకపోవుటకు తనయాత్మను బహు ప్రకారముల నిందించుకొనుచుండెను. అంతలో భక్తవశుడగు ఆంజనేయుడు కశ్యపునకు ప్రత్యక్షమై అతనిని ఆనందాబ్ధి నోలలాడించెను.అంతట కశ్యపుడు పుత్ర మిత్ర కళత్రాదులతో పరిపూర్ణముగా ఇహభోగముల ననుభవించి పరమున హనుమత్సాయుజ్యము నొందెను. అని మైత్రేయునకు పరాశరుడు చెప్పెను. (పరాశరసంహిత.)

అథ త్రయోవింశతితమ పటల ప్రారంభః

పరాశరః॥ పునర్వక్ష్యామి మైత్రేయ హనుమద్భక్తసత్కథాం। శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్మనో మే సుప్రసీదతి॥ పుణ్యే గోదావరీతీరే మహామునినిషేవితే। బ్రాహ్మణో హరిశర్మేతి న్యవసత్కుశతర్పణే। వేదవేదాంగపారజ్ఞో దృఢభక్తో హనూమతి। తస్య మంత్రార్చనధ్యాననామకీర్తనతత్పరః॥ సత్యవాదీ తపోనిష్ఠో విశుద్ధాత్మా జితేంద్రియః। గురౌ చ హనుమద్భక్తేష్వన్యవిద్వత్సు సత్సు చ॥ వినీతస్సత్యసంపన్నస్సర్వభూతహితే రతః। కరోతి హనుమత్ప్రీత్యై శ్రౌతస్మార్తాదికాం క్రియామ్॥ ఏకదా చింతయామాస స తు తీర్థపరాయణః। అహం సంసారజలధౌ నిమగ్నో దురితాలయే। బద్ధ్వా భార్యాం సుతాన్కంఠే తరితుం నైవ శక్తవాన్। కిమియం మమ దుర్బుద్ధిర్హనుమన్నామ్ని సంస్థితే॥ పారం గంతుమశక్తస్సన్నాకర్ణ్యాం పరమం గతః। తస్య ప్రసాదతస్సర్వపుణ్యక్షేత్రాణి పర్యటన్॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్॥ ఏవం నిశ్చిత్య విప్రేంద్రో నిర్గత్య స్వగృహాత్తదా। శ్రీశైలమాగన్తో గచ్ఛన్నాససాద మహానదీమ్॥ కృష్ణవేణీం మహాభాగాం కృష్ణదేహసముద్భవాం। తత్రస్నాత్వా చ పీత్వా చ తర్పయిత్వా పితౄనథ॥ నివాసం పార్వతీజానేః సంప్రాప్తః శ్రీగిరిం ద్విజః। తత్ర గత్వా మహాదేవం దేవదేవం వృషధ్వజం। ప్రణమ్యారాధయాంచక్రే భవానీసహితం శివమ్॥ తతో గచ్ఛన్విప్రేంద్రో గరుడాద్రిదిదృక్షయా। ఆససాద మహాపుణ్యం

శ్రీమాఞ్ఛ్రీమదహోబిలమ్॥ తత్రతలక్ష్మీసమాయుక్తంనృసింహం
కరుణాలయం । త్రైలోక్యనాథం దేవేశం ప్రహ్లాదప్రవణం
హరిమ్॥ శ్రీభూమిసహితం దేవం శ్రీనికేతం నరం హరిం ।
హిరణ్యకశిపుఘ్నం తం భక్తాభీష్టవరప్రదమ్॥ భక్తిపూర్వం
నమస్కృత్వా స్తోత్రైస్తుష్టావ చక్రిణమ్॥ సరఃస్థానాని పుణ్యాని
సమారాధ్య మహామతిః । తర్పయిత్వా పిత్యాంస్తత్ర వేంక
టాఖ్యగిరిం గతః॥మార్గేణ చండాంశుకిరణైస్తప్తదేహః క్షుధా
తురః॥ తృష్ణాపరీతస్తన్మార్గే మూర్ఛితో న్యపతద్భువి॥హనూ
మాన్భక్తవాత్సల్యాద్దృష్ట్వా విప్రం కృతశ్రమమ్ । ఆగత్య
శూద్రరూపేణ తమువాచ దయాకులః ॥ ఉత్తిష్ఠ విప్ర కిం
శేషే భూమావాతపతాపితః । కిమర్థమాగతః కిం వా తవా
గమనకారణమ్॥ ఇత్యుక్తః ప్రాహ తం శూద్రం వేంకటేశ
దిదృక్షయా॥ ౨౦॥ సమాగతః క్షుధార్తోహం మూర్ఛితో
విజనే పథి । ఉవాచాసౌ మమాభ్యాసే పేటికాయాం మహా
గుణమ్॥ వర్తతేన్నం ప్రదాస్యామి భుక్త్వా తృప్తిమవాప్స్యసి।
ఉవాచ త్వం శూద్రవర్ణః కథమశ్నామ్యహం ద్విజః॥ సుప
క్వాని ఫలాని త్వం దేహి కారుణ్యమస్తి చేత్ । ఇత్యుక్తస్స
దదౌ పక్వఫలాని వివిధాని చ ॥ రంభామ్రబదరీజంబూకపిత్థపన
సాని చ । ఆనీయామృతకల్పాని సుగంధీని ద్విజాతయే ॥
భక్షయిత్వా ద్విజస్తృప్తిమవాప్య విగతశ్రమః । తేన సంభా
షితుం బుద్ధ్యా సమంతాదవలోకయన్॥నదదర్శ ద్విజశ్శూద్రం
విస్మయం పరమం గతః॥ కిమాశ్చర్యమిదం శూద్రో మహ్యం
దత్త్వా ఫలాని చ। క్షణేనాంతర్దధే కోయం హనూమాన్వా

భవిష్యతి॥ బాల్యాత్ప్రభృత్యగచ్ఛయతో జపతః స్తువతస్సదా।
స్వరూపం ద్రష్టుకామస్య హనూమాన్వానరోత్తమః॥ కదాచి
దపి మే ప్రీతో న హి ప్రత్యక్షతాం గతః। పాపీయ
సో మే దౌర్భాగ్యం మహదస్తి న సంశయః॥ మహాపదం
వా గచ్ఛామి ప్రవేక్ష్యామి హుతాశనం। వదంతి వేదతత్త్వ
జ్ఞా దైవమస్తీతి సర్వదా॥ సంశయో మే మహానత్ర మిథ్యేవ
ప్రతిభాతి మే। ఇతి చింతాపరే విప్రే హనూమాన్కృపయా
ఽన్వితః॥స్వరూపందర్శయామాస దేవానామపి దుర్లభమ్॥కంఠే
హారం శ్రవణపుటయోః కుండలే స్కంధదేశే। బ్రాహ్మం
సూత్రం కరకమలయోః కంకణాన్యంచితాని। మధ్యే పీతం
కనకవసనం చోర్ధ్వపుండ్రం లలాటే। వామే దేవీం మిహిరతన
యాం బిభ్రతం వానరేంద్రమ్॥ ౩౭॥ విలోక్య విస్మితో
భూత్వా ప్రణమ్య శిరసా హరిం। స్తోత్రైశ్చ వివిధైర్నుత్వా
ప్రదక్షిణపురస్సరమ్॥ ననామ శిరసా భూయో హరిశర్మాంజ
నాసుతం। బాల్యాత్ప్రభృతి మే రూపం ద్రష్టుకామోఽహమీ
శ్వరమ్॥ భవాన్కదాచిదపి మే న చక్షుర్విషయం గతః।
ఇతి దుఃఖాకులస్యాసీద్భవాన్లోచనగోచరః॥ ధన్యోఽహం కృత
కృత్యోఽహంనాస్తిమత్సదృశో భువి। ఇత్యుక్తః ప్రాహ హనూ
మాన్నాహం వర్తే త్వయా వినా॥ నిగూఢరూపస్సతతం
తవ భక్తిపరాయణ। మమ భక్త ఇతి బ్రహ్మన్నిదానీం
శూద్రరూపిణా॥ ఫలైరమృతపిండాభైర్భవాన్సంతర్పితో
మయా। వరం వరయ భద్రం తే ప్రసన్నోఽహం తవానఘ॥
ఇత్యుక్తః ప్రాహ విప్రేంద్రస్తవ పాదాబ్జభక్తితః। త్వద్భక్త

జనవాత్సల్యా న్నాన్యమిచ్ఛామ్యహం వరమ్ ॥ ఇతి శ్రుత్వా
ఉవదద్విప్రం హనూమాన్భక్తవత్సలః। భుక్తిం ముక్తిం ప్రదా
స్యామీత్యుక్త్వాన్తర్ధీయత। హరిశర్మాపి సంతుష్టః ప్రభావం
శ్రీహనూమతః। స్మరన్వేంకటశైలస్థం వేంకటేశ ముదీక్షితుమ్
॥౮౧॥ గత్వా కుమారసరసీం సంప్రాప్తః పావనాశనం । తత్ర
స్నాత్వా చ పీత్వా చ సంతర్ప్య చ పితౄనథ॥ శ్రీవైకుంఠం
పరిత్యజ్య లక్ష్మ్యా సహ ముదా యుదమ్ । ఆనందనిలయాం
తస్థం నారాయణముదైక్షత ॥ ప్రణమ్య శిరసా భూయః ప్రద
క్షిణపురస్సరం । నానావిధైః స్తోత్రజాలైః స్తుత్వా ముదమ
వాప సః । ప్రసాదాన్నం సమాసాద్య మధురం పావనం
హరేః ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో బభూవ విగతజ్వరః ॥ సమస్త
తరుమండితం సకలపుష్పసంవాసితం । సహస్రగిరినిష్కుటరం
సకలసింహశాబాకరం । విశాల సరసీయుతం వివిధవిద్యాధరా
ధితం । సరోజవనవాసినీనఖవిలాస సంచారితమ్ ॥౮౨॥ శేషా
చలం సమాలోక్య వైకుంఠేచ్ఛాం పరిత్యజన్ । ఉవాస కతిచి
న్మాసాన్ముకుందారాధనేచ్ఛయా। తతో వరదరాజం తు స్థితం
కాంచ్యాం విలోక్య చ । శ్రీరంగ దివ్యభవనం ద్రష్టుకా
మో యయౌ ద్విజః । తత్ర చోభయకావేరీమధ్యే శ్రీరంగ
మందిరే। స్వయం వ్యక్తం జగన్నాథం భుజంగశయమీశ్వరమ్
॥౮౩॥ లక్ష్మీభూమిసమాయుక్తం యుక్తం పరమయోగిభిః ।
చంద్రపుష్కరిణీతీరే విరాజంతం శ్రియఃపతిమ్॥ ౮౪॥ దృష్ట్వా
స్తుత్వా స్తవైర్భూయో ముదా పరమయా యుతః । తత్ర
స్నాత్వా చ పీత్వా చ సంతర్ప్య చ పితౄనథ॥ ౮౫॥ మహా

పాపహారం సేతుం దృష్ట్వా తీర్థం హనూమతః। తస్య తీరే హనూమంతం విలోక్య తమపూజయత్॥ తతో రామేశ్వరం దేవమర్చయామాస సద్విజః। తస్మాద్దేశాత్సమృద్ధార్థః పున స్స్వగృహమాగతః॥ భుక్త్వాభోగాన్సధర్మాత్మా కాలే ముక్తి మవాపవహ.

ఇతి శ్రీపరాశరసంహితాయాం త్రయోవింశతితమం పటలం సమాప్తమ్.

గోదావరీతీరమునందు కుశతర్పణమను గ్రామమున హరిశర్మయను ఒక బ్రాహ్మణు డుండెను. అతడు హనుమ న్మంత్రోపాసన కావించుచు కాలముగడపుచుండెను. హరి శర్మకు ఒకనాడు తీర్థయాత్రలు గావించుటకు కోరికకలిగి బయలుదేరి శ్రీశైల మార్గమునుండి వెళ్ళుచూ కృష్ణవేణిలో స్నానతర్పణాదిక్రియలు నెరవేర్చుకొని శ్రీశైలమునకు చేరెను. అక్కడ పరమేశ్వరుని దర్శించి అక్కడినుండి గరుడాద్రికేగి అచ్చట అహోబిలమున లక్ష్మీసమేతుడైన నృసింహస్వామిని దర్శించి అచ్చటనుండి వేంకటగిరికి పోవుచు మార్గమధ్యమున తీక్ష్ణమైన ఎండదెబ్బతగిలి నేలపై బడెను. అప్పుడుభక్తరక్షకు డగు ఆంజనేయుడు శూద్రరూపముతో అతనికడకువచ్చి, "అయ్యా బ్రాహ్మణోత్తముడా! నీవేల ఇచ్చట పడియుంటివి" అని అడిగెను. అంతట హరిశర్మ "అయ్యా వేంకటేశ్వరుని దర్శించుటకు వచ్చుచుండగా నాకు యెండదెబ్బతగిలి పడి పోతిని, ఆహారమెద్దియేని ఇచ్చి పుణ్యము కట్టుకొనుము" అని

పలికెను. శూద్రవేషధారియగు హనుమంతుడు "స్వామీ నా యొద్ద అన్నము ఉన్నది. ఇది కొంచెము తిని ప్రాణములు నిలుపబెట్టుకొనుము" అని తనయొద్దనున్న అన్నము అతనియొద్ద పెట్టెను. హరిశర్మ ఆకృత్రిమ శూద్రవ్యక్తిని జూచి "నాయనా నేను బ్రాహ్మణుడను, నీవు శూద్రుడవు, నీయన్నము నేను భుజించినచో పతితుడనగుదును. కావున పతితుడనై బ్రతుకుటకంటె బ్రాహ్మణుండనై చచ్చుటయే ఉత్తమము. కనుక నీకు కరుణయున్నచో ఫలము లేవియైనను తెచ్చిపెట్టుము." అని పలికెను. హనుమంతుడు అతని స్వధర్మనిర్వహణ బుద్ధికి మిగుల ఆనందించి వెంటనే మంచి మంచి అరటిపండ్లును మామిడిపండ్లును పనసతొనలను లేతకొబ్బెరయు దాహమార్చుటకు నారికేళజలమును సిద్ధము చేసిపెట్టెను. హరిశర్మ క్షణకాలములో సిద్ధపడిన యావస్తుజాతమునకు విస్మయపడుచు ఆఫలములు తృప్తికరముగా భుజించి నారికేళజలముచే దాహ మార్చుకొని అతని వృత్తాంతమును తెలుసుకొను తలుంపుతో నుండగనే అతను అంతర్ధానమొందెను. అంతట హరిశర్మ చింతాకులచిత్తుడై ఇతడు నా ఇష్టదైవమేకాని మరియొకడు కాడు స్వస్వరూపముతో నా దైవము నాకెన్నడును కనబడినవాడు కాడుగదా! నే నెంత నిర్భాగ్యుడను. అని ఆత్మనింద చేసుకొనుచుండెను. అంతలో హనుమంతుడు స్వస్వరూపముతో అతనికి దర్శనమిచ్చి, "నాయనా నీవు చింతింపకుము నేను యెల్లప్పుడును గూఢరూపముతో నాభక్తులవెంటనే యుందును. ఇప్పుడు శూద్ర

రూపముచే ఫలములిచ్చువాడను నేనే. నీకు కావలసినవర
ములు కోరుకొనుము” అని పలికెను. అంత హరిశర్మ హను
మత్పాదాబ్జభక్తిమాత్రమే కోరుకొనెను. హనుమంతుడాతని
కోరిక నీడేర్చి అంతర్ధానము నొందెను. హరిశర్మ భగవద్దర్శ
నమునకు మిగుల ఆనందించుచు వెంకటగిరిచేరి వెంకటేశ్వరదర్శ
నము కావించి అక్కడి కుమార రన్నులో స్నానతర్పణాదులు
కావించి అచ్చటినుంచి శేషాచలమునకుచేరి అచ్చట వైకుంఠ
దర్శనముచే ధన్యుడై అచ్చటినుండి కాంచీపురమున కేగి
అచ్చట వరదరాజస్వామిని దర్శించి అచటినుండి శ్రీరంగమున
కేగి అక్కడ నుభయ కావేరిలో స్నానమాడి ఉభయకావేరి
మధ్యమున నుండు శ్రీరంగపురమున చంద్రపుష్కరిణీ తీరము
నందు సర్పశయ్యపై లక్ష్మీసహితుడై శయనించియున్న రంగ
నాథుని సందర్శించి అచ్చటనుండి సేతువునకుజేరి అచ్చట
హనుమత్తీర్థమును సేవించి తత్తీరమున హనుమద్దర్శనము
కావించి అచ్చట రామేశ్వరుని అర్చించి అచ్చటనుండి స్వ
గృహమునకు వచ్చి హనుమత్ప్రసాదమువలన ఇహలోకమున
సకలభోగముల ననుభవించి పరమున హనుమత్సాయుజ్యమును
పొందెను. అని మైత్రేయునకు పరాశరుడు చెప్పెను.
(పరాశరసంహిత.)

అథ చతుస్త్రింశత్పటలప్రారంభః

పరాశరః॥ శృణు మైత్రేయవక్ష్యామి త్వితిహాసంపురా
తనం । యస్య శ్రవణమాత్రేణనరోఽభీష్టం సమశ్నుతే॥ శ్రీభ
ద్రంనామ నగరం సర్వలోకేషు విశ్రుతం।సుముఖోనామతత్రా

సీద్ద్విజో ధర్మపరాయణః॥ హనూమచ్చరణధ్యానవిమలీకృత మానసః। సప్తాక్షరీ జపపరః సదా బ్రాహ్మణపూజకః॥ హనూమత్ప్రీతయే నిత్యం విప్రాణామన్నదాయకః। తస్యైవం ద్విజవర్యస్య కుర్వతో నియమం సదా॥ సమీపగ్రామ నిలయో గోపాలో బహుగోధనః। ధేనుమాలీతి వై ఖ్యాతో నిత్యమాజ్యం ప్రయచ్ఛతి॥ క్రయవిక్రయసంబంధం తయోరేవం ప్రకుర్వతోః। వ్యతీయాయ మహాన్ కాలో హనూమత్కరుణావశాత్॥ ఏకదా గోపవర్యస్య స్కంధేనాజ్యం సినీషతః। మార్గమధ్యే గిరినదీ ప్రావర్తత దినద్వయమ్॥ ధేనుమాలీ నదీకూలే తస్థౌ తర్తుమశక్నువన్। దినద్వయం చ మైత్రేయ విప్రశాపభయాకులః॥ సుముఖోపి తదా తత్రవిప్రానాహూయ సర్వశః। ఆజ్యం గృహీత్వా నాయాతి ధేనుమాలీ మహాద్విజః॥ తత్రాంతరాయః, కిం జాతో ఘృతానయనకర్మణి। ఆజ్యం వినా ప్రచలతి నాన్నదానమితీరయత్॥ భక్తవాత్సల్యనిరతో హనుమాన్కరుణానిధిః! భక్తసంకల్పవిహతిం న సేహే లోకనాయకః॥ తదా గోపాలవేషేణ స్కంధేనాజ్యం సముద్వహన్। ఆగత్య విప్రముఖ్యస్య పపాత చరణాబ్జయోః॥ ఆజ్యం గృహీత్వా నాయాతి గోపాల ఇతి భూసుర। మా కృథా మయి కోపం త్వం మార్గకృత్యం వదామి తే॥ మయ్యాయాతే గిరినదీ మార్గమధ్యే ద్విజోత్తమ। కూలంకషోదకా జాతా సమర్థో నాస్మి తారితుమ్॥ తస్మాద్దినద్వయం తత్రోషిత్వా భీతిసమాకులః॥ ఆగతస్తే విప్రవర్య ఆనుహ్యోడుపమంతికమ్॥ మయి సంస్థాప్య కారుణ్యమాగః క్షంతుం త్వమ

శ్లో॥ సుముఖోపి తదాశ్చర్యాచ్ఛ్రుత్వా గోపాలభాషితమ్॥ మేనే హ్యాజ్యప్రదాతారం హనూమంతం కృపానిధిమ్ । ఏవం మత్వా తదా విప్రస్తుష్టావ జపతాం వరః ॥ విప్రః ॥ నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే రాక్షసాంతక । నమస్తే లోకనాథాయ సీతాశోకాపహారిణే ॥ స్వామిం స్త్వయా కృతం హ్యద్య యదాజ్య వహనం మమ । జాతం మమాపరాధాయ తత్క్షమస్వ దయానిధే॥ త్వయా యథా నియుక్తోహం తథా కుర్వే న చాన్యథా॥ సాధు వా యది వాఽసాధు మమదోషో న విద్యతే॥ ఇతి స్తువంతం విప్రేంద్రం దృష్ట్వా వాయుతనూభవః । తప్త కాంచనసంకాశం ముక్తాహారవిభూషితమ్॥దివ్యపీతాంబర ధరం మణికుండలమండితం । దర్శయామాస చాత్మానమిదం చోవాచ తం ద్విజమ్॥ శ్రీహనుమాన్॥ భక్తప్రతిజ్ఞాం విప్రేంద్ర సత్యాం కర్తుం మయా కృతం । భక్తప్రేమ్ణాజ్యవహనం గోప వేష భృతా తదా॥విప్రైతదేవ మే కృత్యం న చాన్యద్విద్యతే మమ । యద్భృత్యా భీష్టకరణం భృత్యానిష్టనివారణమ్॥ తవ సంతతయా భక్త్యా తుష్టోస్మి ద్విజసత్తమ । యద్యదిష్టతమం లోకే తవ సర్వం భవిష్యతి॥ లోకేస్మిన్నఖిలాన్భోగాన్భుక్త్వా దివ్యం మహాఫలమ్॥ కళత్రపుత్రపౌత్రైశ్చ సహితో ధేను మాలినా।దివ్యదేహసమాయుక్తో హ్యంతే మోక్షమవాప్స్యసి॥ ఏవం దత్త్వా వరం విప్రం చాభాష్యానిలనందనః। అదృశ్యత్వం గతో యోగి తదా విప్రస్య పశ్యతః॥ తదారభ్య పునర్విప్రో నియమాస క్తమానసః । ధ్యాత్వా నిత్యం హనూమంతం జపన్

సప్తాక్షరీమనుమ్॥ఏవం ప్రభావో మంత్రోఽయం హనుమత్ప్రీతి పాదకః । కథితం త్వేత్థమాశ్చర్యం మయా తుభ్యం శుభా వహామ్॥

ఇతి శ్రీపరాశర సంహితాయాం పంచముఖ హను మన్మంత్రవివరణే పరాశర మైత్రేయసంవాదే సుముఖచరిత్ర కథనం నామ చతుస్త్రింశత్పటలమ్॥

తా॥ భూలోకమున శ్రీభద్రమను ఒక పట్టణము కలదు అచ్చట సుముఖుడను బ్రాహ్మణోత్తము డుండెను. అతడు హనుమత్సప్తాక్షరీ మహామంత్ర జపపరాయణుడై యెల్లప్పు డును బ్రాహ్మణులకు అన్నదానము చేయుచు వచ్చెను. శ్రీభద్రమునకు సమీపగ్రామములో ధేనుమాలియను ఒక గొల్లవా డుండెను. వాడు ప్రతిదినమును, గోఘృతమును సుముఖునకు అమ్ముచుండెను. ఇట్లు వారిరువురకును క్రయ విక్రయవ్యాపారము చాలకాలమునుండి జరుగుచుండెను. ఒక నాడు గొల్లవాడు నెయ్యి తీసుకొని వచ్చుచుండగా మార్గ మధ్యమున నున్న నదిపొంగి రెండుదినములవరకును వరద తీయకుండెను. అప్పుడు ధేనుమాలి ఆ రెండుదినములును నది దాటుటకు వీలులేకపోవుటచేత ఆ నదీతీరముననే ఉండెను. సుముఖుడు, బ్రాహ్మణులను భోజనమునకు ఆహ్వానించి తత్కాలమునకు ధేనుమాలి నెయ్యితో రాకపోవుటచే ఖిన్నుడై

ఆత్మలో ఆంజనేయుని ధ్యానించెను. అంతలో హనుమంతుడు గొల్లవాని వేషము దాల్చి నేతికుండలు మోసికొనివచ్చి ఆ బ్రాహ్మణుని పాదములపై బడి 'స్వామీ, రెండుదినములనుండి మార్గమధ్యముననున్న నది పొంగి దాటుటకు వీలులేని స్థితిలో నున్నది. అయినను బ్రాహ్మణభోజన భంగమగునను ఆవేగముతో ఒక పడవ నెక్కి నేను యెట్లేని మీ సమీపము జేరితిని. నా ఆలస్యమును క్షమించి నన్ను మన్నింపుడు' అని విన్నవించెను. అప్పుడు సుముఖుడు అతి విస్మయమును పొంది వానిని హనుమంతునిగా భావించి అనేక స్తోత్రములు గావించెను. అంతట ఆంజనేయుడు అతనికి ప్రత్యక్షమై 'నాయనా నేను నాభృత్యునకు భృత్యుడనై భృత్యకార్యము నావేర్చుటకే యవతరించితిని. కనుక నీవు నన్నింతగా స్తోత్రము సేయునవసరము లేదు. నీకు ఇహపరలోకములందు కూడ సహాయభూతుడనై సర్వదా నిన్ను రక్షించుచుందును. నీవును నీకు తోడ్పడిన ధాన్యమాలియును తప్పక ముక్తిని పొందగలరు.' అని అనుగ్రహించి అంతర్ధానము నొందెను. అని మైత్రేయునకు పరాశరుడు చెప్పెను. (పరాశరసంహిత)

మైత్రేయః॥ పరాశర మహాయోగి న్నారుతేః పర మద్భుతం। వద మంత్రప్రభావం మే శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః॥ పరాశరః॥ పురా వాల్మీకినా ప్రోక్తం హను మన్మంత్రముత్తమం। సంక్షేపతః ప్రవక్ష్యామి శృణు నాన్య

మనా మునే॥ పురా కాంభోజనగరే యవనాశ్వ ఇతి శ్రుతః। బ్రాహ్మణో జటిలో నిత్యం శివపూజాపరాయణః॥ ఉపవాస మిషేణైవమోహయామాస లౌకికాన్। శక్తిక్షేత్రం సమాగమ్య చోవాస బహువత్సరమ్॥ అర్పితం కుసుమం చాపి పంచగవ్యఫలాని చ। కేనాపి నైవ భోజ్యాని తాని కూపే వ్యనిక్షిపత్॥ షణ్మాసం తత్ఫలాశీ చ క్షీరాజ్యమధుసేవకః। అపస్మారీ సమజని తస్మిన్జన్మని స ద్విజః॥ తేనార్పితం తు యద్వస్తు తద్దివ్యం వస్తు భక్షయేత్। యస్సంత్యజేత్ప్రసాదం త మపస్మారీ స జాయతే॥ ఏవం గతే బహుదినే బ్రహ్మర్షిం గాధినందనం। ప్రణమ్య స్వస్య వృత్తాంతం స్వదేహస్థితిమేవ చ॥ విజ్ఞాపయామాస తదా యవనాశ్వో ద్విజోత్తమః। శ్రుత్వా ద్విజస్య వృత్తాంత మశేషం చ తపోనిధిః॥ దయార్ద్ర మానసో భూత్వా విశ్వామిత్రో మహామునిః। ధ్యాత్వా చోపదిదేశాస్మై సుందరీప్రథమం మనుమ్॥ శ్రీసుందరీప్రథమ మంత్రస్య వాల్మీకి ఋషిరుచ్యతే। ఆంజనేయో దేవతా చ మారుతాత్మజబీజకమ్॥ శక్తిశ్చాఽవ్యంజనాసూను ర్వాయుపుత్రేతి కీలకం। మమ సకలశబ్దం చ పురుషార్థం చ ఉచ్చరేత్। వినియోగపదం చైవ క్రమేణ మనురుచ్యతే॥ ధ్యానమ్॥ ఆంజనేయమతిపాటలాననం కాంచనాద్రికమనీయ విగ్రహం। పారిజాత తరుమూలవాసినం భావయామి పవమాన నందనమ్॥ ఇతి ధ్యాత్వా జపేదార్తో మారుతేర్మనుమాదరాత్॥ హనూమానంజనాసూను ర్వాయుపుత్రో మహాబలః॥ కపీంద్రః పింగళాక్షశ్చ లంకాద్వీపభయంకరః। ప్రభంజనసుతో వీరః

స్సీతాశోకవినాశకః ॥ అతుహంతా రామసఖో రామకార్య ధురంధరః । మహౌషధిగిరేర్హారీ వానర ప్రాణదాయకః॥ వారీశతారక శ్శైవ మైనాకగిరిభంజనః నిరంజనో జితక్రోధః కదళీవనసంవృతః ॥ ఊర్ధ్వ రేతా మహాసత్వ స్సర్వమంత్ర ప్రవర్తకః । మహాలింగప్రతిష్ఠాతా భావ్యశ్శబ్దపతాంవరః॥ శివధ్యానపరో నిత్యం శివపూజాపరాయణః సప్తవింశతి సంఖ్యాకా న్యేతాని శ్రీహనూమతః ॥ పఠ న్నామాన్య సౌ విప్రో నియమేనాప్యతంద్రితః । తేన శ్శాంతిస్సమభవదప స్మారస్య ధీమతః॥ బహుకాలం హనూమంతం ధ్యానం కుర్వ న్ప్రపూజయన్ । యవనాశ్వో మహావిప్ర । శ్లాఘ్యే కాంభోజ పట్టనే॥ పుత్రమిత్రకళత్రాద్యైః పరిచారక బంధుభిః । ఇహ భుక్త్వాఖిలా న్భోగాన్ప్రాజ్యః పుణ్యఫలార్జితాన్ ॥ ఆంజనేయ ప్రభావేన విష్ణులోకమవాప సః । కథామన్యాం ప్రవక్ష్యామి పవిత్రాపం శ్రీహనూమతః॥ శృణు మైత్రేయవిప్రేంద్ర సమ్య గ్భక్తిసమన్వితః॥ తతో రావణనీతాయా స్సీతాయా శ్శత్రు కర్శనః ॥ ఇయేష పదమన్వేష్టుం చారణాచరితే పథి ॥ సముద్ర మధ్యే హ్యుత్పన్నా అంతరాయాః పృథక్ పృథక్ । తాని సర్వాణి నష్టాని దానమశోత్రియే యథా ॥ శ్రీరామసేవినాం నృణాం న కదాచిత్ క్షయః ప్రియే । శ్రీరామస్మరణాదేవ తరంతి భవసాగరమ్ ॥ రామాంకితధరో వార్ధిం తీర్ణవాన్స్వ క్రమేణ హి । ప్రదోషే ప్రావిశల్లంకాం హనుమాన్వానరే శ్వరః ॥ లంకాప్రవేశసమయే లంకా నామ నిశాచరీ । పద్మా సనాల్లబ్ధవరా తాడయామాస వానరమ్॥ నారీతి మన్య

మానసేన తాడితా వామబాహునా । విహ్వలా విక్రృతాకారా
పపాత సమరక్షితౌ ॥ విహ్వలాం భగినీం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మ
లోకాన్నిశాచరీ । విషూచిర్లోకసంహర్త్రీ కర్కశా ఘోర
రూపిణీ ॥ ఆగత్య హనూమన్నికటముపాచేదం మహాస్వనా ।
బ్రహ్మాజ్ఞావర్తినీ హ్యేషా లంకాయాం కామరూపిణీ ॥ హతా
త్వయా కథం వీర లంకిణీ భగినీ మమ। యద్బ్రహ్మవరలబ్ధాహ
మతివిక్రమశాలినీ॥ తస్మాదహం హనిష్యామి క్షణేన త్వాం
సమీరజ॥ వజ్రం దండం గృహీత్వాసా హనూమంతం సమా
యయౌ।హనూమంతం తు దండేన కర్కశా తాడయత్స్వయమ్
తాం జ్ఞాత్వా లోకసంహర్త్రీం తద్ధస్తాద్వజ్రదండకం
గృహీత్వా తాడయామాస సా పపాత మమార చ॥
తస్మిన్ క్షణే సమాయాతో బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥ ఉవాచ
రామదూతం తం క్రోధవిస్ఫురితోష్ఠకమ్॥ జ్ఞానిత్వం దోష
రాహిత్య మాకల్పపరివర్తనం।దత్త్వామదంతికే బద్ధ్వా స్థాపితా
లోకఘాతుకీ॥ మా మనాదృత్య సా దుష్టా విషూచీ లోక
ఘాతుకీ । ఇదం లోకహితాయైవ జపతాం పవనాత్మజ॥
అనయా పీడ్యమానానాం మర్త్యానాం ముక్తిమిచ్ఛతాం ।
త్వన్నామస్మరణేనైవ త్వన్మంత్రపఠనాదపి ॥ త్వత్పాదపూజ
నాచ్చాపి బ్రాహ్మణానాం చ పూజనాత్ ॥ శాంతిర్నిత్యం
భవత్యేవ ఇదం జపతి మారుతే । శ్రీరామముద్రాదానం చ
యే కుర్వంత్యాదరేణ తు ॥ నిర్జిత్య శత్రూన్సంగ్రామే స్థిరం
రాజ్యం వ్రజంతి తే। భవేల్లోకహితో ధర్మో విషూచీవధకార
ణాత్॥ సప్తవింశతినామాని లోకే తవ పఠంతి యే । విషూచీ

వ్యాధయ స్తేషాం న భవంతి కదాచన॥ రామాంకితధరో భూత్వా ప్రీణయిత్వాథ జానకీం । సంతుష్టమానసం రామం కృత్వా కపికులోత్తమ॥ శ్రీరామాత్పరమం శ్రేయో లబ్ధ్వా కీర్తిం చ సుస్థిరాం । నానాలోకాధిపో భూత్వా దేవదేవో భవిష్యసి॥ ఇత్యుక్త్వా తం సమాధాయ యయౌ లోకపితా మహః॥

తా॥ పరాశరమహర్షీ ! హనుమంతుని అద్భుతప్రభావము మరియొకటి చెప్పుమని మైత్రేయుడు అడుగగా పరాశరుడు వానికిట్లనియె:- పూర్వకాలమున వాల్మీకిచే చెప్పబడిన హనుమన్మంత్రప్రభావమును సంక్షేపముగా నీకు చెప్పెదను. పూర్వము కాంభోజనగరమున యవనాశ్వుడను ఒక బ్రాహ్మణోత్తముడు కలడు. అతడు శివపూజాధురంధరుడు, సర్వదా ఉపవాసము చేయువాడు. అతడు శక్తిక్షేత్రమునఅనేక వత్సరములు నివసించి భగవన్నివేదితములైన కుసుమములను పంచగవ్యాదికమును ఫలములను నైవేద్యమును తాను ముట్టుకొనక కూపమున పారవేయుచుండెడివాడు. ఆరుమాసములు ఫలములను క్షీరమును ఘృతమును తేనెయును పుచ్చుకొను చుండెడివాడు. అట్లుండగా అతడు ఆజన్మమునందే అపస్మారరోగముకలవాడాయెను. ఈశ్వరారాధన చేయుచు ఈశ్వరప్రసాదమును స్వీకరింపకపోవుటచే అతనికి అపస్మార రోగము కలిగెను. అట్లుండగా కొంతకాలమునకు యవనాశ్వుడు విశ్వామిత్రుని కడకేగి తనదేహస్థితిని విన్నవించెను. అంతట విశ్వా

మిత్రుడు కరుణార్ద్రహృదయుడై అతనికి సుందరీప్రథమ మం
త్రము నుపదేశించెను.

"అస్య శ్రీ సుందరీ ప్రథమమంత్రస్య వాల్మీకిఋషిః ఆంజనేయో దేవతామారుతాత్మజో బీజమ్ అంజనాసూనుశ్శక్తిః వాయుపుత్రః కీలకమ్॥ మమ సకలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థేజపే విని యోగః. ధ్యానమ్॥ ఆంజనేయమతిపాటలాననం కాంచనాద్రి కమనీయవిగ్రహం॥ పారిజాతతరుమూల వాసినం భావయామి పవమాననందనమ్"ఇట్లుధ్యానముచేసఆ ద్రుహగువాడు ఈక్రింద చెప్పబోవు హనుమన్నామములను జపింపవలెను:-హనుమతే నమః అంజనాసూనవే నమః వాయుపుత్రాయ నమః మహా బలాయ నమః కపీంద్రాయనమః పింగాక్షాయనమః లంకా ద్వీపభయంకరాయనమః ప్రభంజనసుతాయనమఃవీరాయనమః సీతాశోకవినాశకాయ నమః అక్షహంత్రేనమః రామసఖాయ నమః రామకార్యధురంధరాయనమః మహౌషధి గిరిహారిణే నమః వానరప్రాణదాయకాయ నమః వారీశతారకాయనమః మైనాకగిరిభంజనాయ నమః నిరంజనాయనమః జితక్రోధాయ నమః కదళీవనసంవృతాయనమః ఊర్ధ్వరేతసే నమః మహా సత్త్వాయనమః సర్వమంత్రప్రవర్తకాయ నమః మహాలింగ ప్రతిష్ఠాత్రేనమః భావ్యకృతే నమః జపతాంవరాయనమః శివ ధ్యాన పరాయ నమః శివపూజాపరాయణాయ నమః.

ఈ ఇరువదియేడు నామములను ఆబ్రాహ్మణుడు ప్రతి దినమును పారాయణము చేసికొనుచు అపస్మార రోగము

నుండి వీము క్తుడై పుత్రమిత్రకళత్రాదిపరివారముతో ఇహలోకమున సకలభోగముల ననుభవించి పరమున విష్ణుసాయుజ్యము నొందెను.

మరియొక కథ చెప్పెదను వినుము. ఓమైత్రేయా ఆంజనేయుడు రావణాసురునిచే కొంపోబడిన సీతాదేవిని వెదకుటకు బయలుదేరెను సముద్ర మధ్యమున అనేక విఘ్నములు కలిగెను. అవి అన్నియును రామభక్తుడగు హనుమంతునియెడ శ్రోత్రియుడుకానివాని కుపయోగించిన దానమువలె నిరర్థకములయ్యెను. హనుమంతుడు అనాయాసముగా సముద్రము దాటి ప్రదోషకాలమున లంకను ప్రవేశించెను. లంకాప్రవేశ సమయమున బ్రహ్మవలన వరమును బడసి లంకయనెడు ఒక రాక్షసి హనుమంతుని లంకలోనికి పోకుండ నివారించి ఒకదెబ్బ వేసెను. హనుమంతుడు స్త్రీ యనెడు తలఁపుచేత నిర్లక్ష్యముగా వామహస్తముచేత దాని నొకదెబ్బకొట్టెను. అంతట లంకిణీ పడిపోయెను. పిమ్మట లంకిణికి అక్కయగు విషూచి యనునది ఘోర రూపమును దాల్చి బ్రహ్మలోకమునుండి అతివేగముగావచ్చి 'ఓరీ వానరా బ్రహ్మయాజ్ఞ చొప్పున లంకా పట్టణమును రక్షించుచుండెడి మా చెల్లెలగు లంకిణిని చావకొట్టెదవా! నిన్ను నేను చంపెదను చూడుము' అని వజ్రదండమును తీసుకొని హనుమంతుని కొట్టెను. హనుమంతుడు దానిని లోకసంహారిణిగా తెలుసుకొని దానిచేతిలోనున్న వజ్రదండమును తాను లాగికొని

దాని నోకదెబ్బ కొట్టెను. అంతట విషూచి ఆదెబ్బ తీసి గిరగిర తిరిగి క్రిందపడి చచ్చెను. అంతట బ్రహ్మదేవుడు అచ్చటికి వచ్చి అతనికి ఆత్మజ్ఞానమును నిర్దోషత్వమును ప్రసాదించి ఆకల్పమును జీవించునట్లు దీవించి 'నాయనా ఈ విషూచి యను లోకఘాతకురాలిని లోకహితముకొరకు నా సమీపమందు బంధించి వుంచితిని. ఇప్పుడు దీనిని సంహరించి లోకోపకారము కావించితిని. ఆంజనేయా! నిన్ను స్మరించినను నీ మంత్రము జపించినను నీ పాదపూజ చేసినను నిన్ను భావించి బ్రాహ్మణులను పూజించినను జనులు సర్వ సౌఖ్యములను పొందుదురు. నీ శ్రీరామ ముద్రాదాన కథను ఆదరముచే విన్న మనుష్యులు యుద్ధమున సకల శత్రువులను జయింతురు. స్థిరముగు రాజ్యసంపద నొందుదురు. నీ ఇరువది యేడు నామములను లోకములో పఠించెడు వారికి విషూచి వ్యాధులు యెన్నటికిని కలుగవు. ఓ ఆంజనేయా శ్రీరామాంగుళీయకమును సీతామహాదేవికి శీఘ్రముగా సమర్పించి ఆమె వార్తను శ్రీరామచంద్రునకు తెలిపి నీవు లోకములో గొప్ప శ్రేయస్సును కీర్తిని పొందగలవు. సర్వలోకములకు అధికుడవు కాగలవు. దేవతలలోనెల్ల ప్రధానదేవతవు కాగలవు' అని దీవించి బ్రహ్మదేవుడు సత్యలోకమునకు వెడలిపోయెను. అని పరాశరుడు మైత్రేయునకు చెప్పెను. (పరాశరసంహిత).

మార్గశీర్ష మాసే కదళీవనే హనుమత్పూజా.

పరాశరః ॥ అన్యం విశేషం వక్ష్యామి మైత్రేయ శృణు తత్త్వతః । కదళీవనమధ్యస్థః పూజయేద్యః కపీశ్వరమ్॥

తస్య పుణ్యఫలం ప్రోక్తం గుణితం కోటిసంఖ్యయా ॥ హను
మద్విషయం మంత్రం యంత్రం కవచమేవ వా । సిధ్యంతి
సర్వకార్యాణి జపతః కదళీవనే॥ ఆవర్తయంస్త్రివారంతుకదళీ
వన మధ్యగః॥ అన్యత్ర శతసాహస్ర కోట్యావృత్తి ఫలం
లభేత్ ॥3॥ రంభావనాంతరే రమ్యే హనుమత్ప్రీతయేపుమాన్ ॥
కించిత్స్వర్ణం రౌప్యం వా దద్యాచ్ఛేదమితంఫలమ్।ఏవంవిధం
హి కుర్వంతో మునయస్సిద్ధిమాగతాః॥౪। సంపూజ్య కదళీ
మధ్యేధ్రువోపి ధ్రువనిశ్చయః।అంజనాసుతమభ్యర్చ్య ధ్రువం
పదమవాప్తవాన్॥౫॥స ప్తర్షయో ముని శ్రేష్ఠాః కాదళే కపినాయ
కం । సంపూజ్య విధివత్సర్వే సంప్రాప్తాశ్శాశ్వతం పదమ్॥
మార్గశీర్షే మహామాసే మందవారేశుభావహే॥రంభావనేమహా
రమ్యే బ్రాహ్మణాన్భోజయేద్యది॥౭॥ తస్య ప్రసన్నో హనుమా
న్సర్వకామఫలప్రదః ॥ దదాతి శాశ్వతీం భక్తిం పరత్ర చ
పరాం గతిమ్ ॥౮॥ అపూపాని సుపుష్పాణి తాంబూలాని
ఫలాని చ ॥ హనుమత్ప్రీభవే నిత్యమర్చయేత్పంచసంఖ్యయా
॥౯॥ బహునాత్ర కిముక్తేన దీయతే బ్రాహ్మణాయచ ।
హనుమత్ప్రీతి లాభాయ తద్దేయం పంచసంఖ్యయా ॥౧౦॥

ఓ మైత్రేయా ఇంకొక విశేషమును చెప్పుచుంటిని వినుము. అరటిచెట్లమధ్యయందు కూర్చుని యెవరు హనుమంతుని పూజింపుదురో వారికి కోటిరెట్లు ఫలము కల్గును. హనుమత్సంబంధమైన మంత్రమునుగాని కవచమునుగాని హనుమంతుని సంబాధమైన ఇతరధ్యానములుగాని ఆనామమును గాని ఎవరు జపింపుదురో అటువంటివారు సర్వకార్య

సాఫల్యము నొందుదురు ఎవరు కదళీవనమందు మూడు పర్యాయములు హనుమద్ధ్యానాదికము చేయుదురో అట్టి వంటి మహానుభావులు ఇతరస్థలములయందు కోటిపర్యాయములు చేసిన ఫలము నొందుదురు. హనుమత్ప్రీతికొరకు సువర్ణమునుగాని రౌప్యమునుగాని దానముచేసినయెడల అధికమైన ఫలము నొందుదురు. ఈ ప్రకారముగా పూర్వమందు మహర్షులు ఆచరించి మహాసిద్ధి నొందిరి. ధ్రువుడు కదళీవనమందు హనుమత్పూజనుచేసి ధ్రువపదమును పొందెను. సప్త మహర్షులు కదళీవనమందు జపపూజాదికముచే హనుమత్సేవచేసి ఇష్టసిద్ధులను బడసిరి. ఎవరు మార్గశీర్ష మాసమున శుభప్రదమైన శనివారమందు కదళీవనమున హనుమత్ప్రీతిగా బ్రాహ్మణ సమారాధన చేయుదురో వారికి ఆంజనేయుడు సకలకార్యసిద్ధులను చేకూర్చును. అయిదు అప్పములను దక్షిణా తాంబూల సహితముగా ఆంజనేయ ప్రీతికొరకు అయిదుగురు బ్రాహ్మణులకు దానము చేయవలెను. బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు వారివారి మతానుసారము చేసుకొనవలెను. వివరించి చెప్పనక్కరలేదు. ఈ ప్రకారము చేయువారికి హనుమత్ప్రసాదమువలన సకల కార్యసిద్ధులు చేకూరును.

హనుమత్సేవామాహాత్మ్యము (ప్రథమభాగము) ముగిసెను.

ఓమ్

శ్రీసువర్చలాసమేతహనుమతే నమః

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః

హనుమద్వ్రత జయంతీప్రదక్షిణ కల్పము

(ద్వితీయ భాగము)

హనుమద్వ్రత కల్పము

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥

శ్లో॥ వాగీశాద్యాస్సుమనసస్సర్వార్థానాముపక్రమే ।
యం నత్వాకృతకృత్యాస్స్యుస్తంనమామిగజాననమ్॥

శ్లో॥ సర్వలోకాధిపూజ్యాయ సర్వసిద్ధిప్రదాయినే ।
సర్వదేవాధిదేవాయ గణాధిపతయే నమః॥

శ్లో॥ ఉద్యద్భానుసహస్రాభం సర్వకార్యైకసాధకం ।
సర్వవీరాగ్రగణ్యం తం హనూమంతముపాశ్రయే॥

శ్లో॥ హనుమద్వ్రతకల్పోయం ప్రాచీనగ్రంథసంమతః।
జనానాం సుఖబోధాయ ప్రోచ్యతే సర్వకామధుక్॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథసంమతమైన హనుమద్వ్రతకల్పము జనులు సుఖముగా ఆచరించి సమస్త వాంఛితార్థములను పొందుటకుగాను చెప్పబడుచున్నది.

ఇదం శాపద్ర్వతం మార్గశీర్ష శుద్ధ త్రయోదశ్యాం వైశాఖకృష్ణదశమ్యాం తదమావాస్యాయాం వా మాఘాది పంచమాసేషు శుక్లపక్షే యస్మిన్కస్మిన్ శుభదినే వా మృగశీర్ష నక్షత్రే వా శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యాం వా కార్తీకశుద్ధద్వాదశ్యాం వా పూర్వోక్త మాస పంచకే మాసాద్యస్థిరవాసరే వాకర్తవ్యమ్. తత్ర పూర్వేద్యూరాత్రౌ బ్రహ్మచర్యవ్రతే స్థితస్సన్ బ్రాహ్మే ముహూర్తేస్వాపాదుత్థాయ గురుధ్యానపురస్సరం కృతనిత్యక్రియస్సన్ వ్రతార్థం సంకల్పం కుర్యాత్. గంగానదీతీరే వా గోష్ఠే వా బృందావనసమీపే వా పర్వతాగ్రే వా వృక్షాధఃస్థలే వా స్వగృహే వా ఇదం వ్రతం కర్తవ్యమ్. పంపాసర స్తీరేచేత్ కోటిగుణితం భవేత్; కల్పేషు తంథోక్తత్వాత్, పంపాతీరాదన్యత్రచేత్ పంపాం పురతస్సంపూజ్య తతో హనూమంతం పూజయేత్. యస్మిన్కస్మిన్‌శుద్ధస్థలే ఆసనె సమ్యగుపవిశ్య బ్రాహ్మణాన్బంధూంశ్చాహూయ ఆచార్యం పురస్కృత్య తదనుజ్ఞాం లబ్ధ్వాసంకల్పం కుర్యాత్.

తా॥ ఈ వ్రతమును మార్గశిర శుద్ధత్రయోదశియందు గాని వైశాఖకృష్ణ దశమియందుగాని తదమావాస్యయందు గాని మాఘము ఫాల్గునము చైత్రము వైశాఖము జ్యేష్ఠము అను అయిదుమాసములయందు శుక్లపక్షమున శుభదినమందు గాని మృగశీర్షనక్షత్రమందు గాని శ్రావణశుద్ధపూర్ణిమ యందుగాని కార్తీక శుద్ధ ద్వాదశియందుగాని చేయవలెను. మాఘాదిమాసములయందు చేయునప్పుడు మాసాదిని వచ్చు

శనివారమునందు ప్రారంభించి చేయవలెను. ఈ వ్రతము చేయువారు పూర్వరాత్రియందు బ్రహ్మచర్య పరాయణులై ఉషఃకాలమందు లేచినవారై గురుధ్యానము చేయుచు స్నానాది నిత్యక్రియలను చేసుకొని సంకల్పమును చేయవలెను.

వ్రతము చేయుటకు యోగ్యస్థలము.

గంగానదీతీరము, గోశాల, తులసీవనసమీపము, పర్వతాగ్రము, అశ్వత్థాదిపుణ్యవృక్ష సమీపము, స్వగృహము నందును ఈవ్రతము చేయవలెను. హనుమద్వ్రతము చేయుటకు పంపానదీతీరము కోటిగుణితఫలప్రదమని కల్పములయందు చెప్పబడియున్నది. పంపానదీసమీపమందుగాక ఇతర స్థలముల యందు చేయునపుడు పంపానదిని ముందుపూజించి పిమ్మట ఆంజనేయుని పూజింపవలెను. ఇది ప్రాచీనగ్రంథసమ్మతము.

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌసంకీర్త్య అస్యాం॥ తిథౌ గో॥ నా॥ మమ క్షేమస్థైర్యవిజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం సమస్త శత్రుపలాయనార్థం సమస్త మంగళావాప్త్యర్థం శ్రీసువర్చలాసమేతహనుమత్ప్రసాద సిద్ధ్యర్థం సమస్త దురితక్షయద్వారా శ్రీసువర్చలాసహిత హనుమద్దేవతా పూజాం కరిష్యే. కలశపూజాపురస్సరం గణాధిపతిపూజాం కృత్వా గణపతి ముద్వాస్య పంపాపూజాం కుర్యాత్ ॥

తా॥ 'కరిష్యే' అని సంకల్పముచేసి కలశపూజనున్నూ గణపతిపూజనున్నూ చేసి గణపతి నుద్వాసన మొనర్చి పంపా పూజ చేయవలయును.

పంపా పూజా.

పంపాపూజార్థం కలశం నిక్షిప్య ఆపో వా ఇతి జలేనాపూర్య॥

తా॥ పంపాపూజార్థము కలశమునుంచి ఆపో వా అను మంత్రముచే జలము నుంచి—

శ్లో॥ హేమకూటగిరి ప్రాంత వనేషు గిరిసానుగాం। పంపామావాహయామ్యస్యాం నద్యాం హృద్యాం ప్రయత్నతః॥ పంపా మావాహయామి ॥౧॥ తరంగ శతకల్లోలే రంగత్తామర సోజ్జ్వలే। పంపానది నమస్తుభ్యం గృహాణాసన ముత్తమమ్॥ పంపా...ఆసనం సమర్పయామి ॥౨॥ హృద్యం సుగంధసంపన్నం శుద్ధం శుద్ధాంబుసత్కృతం। పాద్యం గృహాణ పంపాఖ్యమహానది నమోస్తు తే॥ పంపా...పాద్యం ॥౩॥ భాగీరథి నమస్తుభ్యం సలిలేన సుశోభనే। అనఘన్మఘర్ఘ్య మనఘే గృహ్యతా మిద ముత్తమమ్ ॥పంపా...అఘర్ఘ్యం స॥ మి ॥౪॥ పంపానది మహాపుణ్యే సంపాదితసుశోభనే। గోదావరీ జలేనాద్య గృహాణాచమనీయకమ్॥ పంపా...ఆచమ...॥౫॥ దుగ్ధాజ్యేక్షురసైః పుణ్యై ర్దధ్నా చ మధునా తథా। పంచామృతై స్స్నాపయిష్యే పాపహంత్రి నమోస్తుతే॥ ॥పంపా॥ పంచామృతస్నానం...॥౬॥శుద్ధనీలై శ్శుద్ధజలై నాన్ రికేళాంబుభి స్తథా।పుణ్యైః కృష్ణాసరిత్తోయై స్సించామి త్వాం సరిద్వరే॥ పంపా॥ శుద్ధోదకస్నానం॥౭॥మహామూల్యం చ కౌశేయం దివ్య వస్త్రమనుత్తమం।పంపానదిమహాపుణ్యే ధారయామ్యతిశోభనే॥ పంపా॥ వస్త్రం॥౮॥ శ్రౌతిస్మార్తాదిసత్కర్మఫలసంపావనంశుభం యజ్ఞోపవీతమధునా కల్పయేసరిదుత్తమే ॥ యజ్ఞోపవీతం ॥౯॥

కర్పూరగుటికామిశ్రం కస్తూర్యా చ విమర్దితం । యత్నేన కల్పితం గంధం లేపయేంగే సరిద్వరే॥ పంపా॥ గంధం సమర్పయామి ॥౧౦॥ లక్షణోక్తాన్ హారిద్రాక్తా నక్షతాం శ్చోత్తమాన్ శుభాన్ । పంపానది గృహాణేమాన్ శుభశోభాతివృద్ధయే ॥ పంపా ॥ అక్ష ॥౧౧॥ అతసీకుసుమోపేతంపంకేరుహాదశోజ్జ్వలం । కుంకుమం శంకర జటాసంభూతం సరిదర్పయే ॥ పంపా॥ కుంకుమంసమర్పయామి।౧౨॥ కజ్జలం త్రిజగద్వంద్యే మహాపుణ్యతరంగిణి । నేత్రపంకేరుహద్వంద్వే గృహ్యాతాం సరితాంవరేపంపా॥నేత్రాంజనం॥౧౩॥శతపత్రైశ్చకల్హారైః కుముదైర్వకులైరపి । మల్లికాజాతిపున్నాగైః కేవలైశ్చాపి చంపకైః తులసీదామభిశ్చాపి తథా బిల్వదళైరపి । పూజయామి మహాపుణ్యే పంపానది నమోస్తుతే॥పంపా॥ పుష్పాణి సమర్పయామి॥౧౪॥

అథాంగపూజా.

గోదావర్యై నమః పాదౌ పూజయామి కృష్ణాయై నమః గుల్ఫౌ పూజయామి పాపహారిణ్యై నమః జంఘే పూజయామి సుభ్రువే నమః జానునీ పూజయామి ఉరుతరంగిణ్యై నమః ఊరూ పూజయామి తటిదుజ్జ్వలజలాయై నమః కటిం పూజయామి అంబుశోభిన్యై నమః నితంబం పూజయామి అణుమధ్యాయై నమః మధ్యం పూజయామి సుస్తన్యై నమః స్తనౌ పూజయామి కంబుగళాయైనమః కంఠం పూజయామి లలితబాహుతరంగాయైనమః బాహూ పూజయామి

దీఘున్ వేణ్యై నమః వేణీం పూజయామి సువక్త్రాయై నమః వక్త్రం పూజయామి దుర్వాసవారిపూరాయై నమః శిరః పూజయామిసహస్రముఖాయైనమః సర్వాణ్యంగానిపూజయామి సదశాంగం శుభం దివ్యం గుగ్గులుం చాధికోత్తమం। సాజ్యం పరిమళోద్భూతం ధూపం స్వీకురు పావని ॥పంపా॥ ధూపం॥౧౫॥ సాజ్యమగ్నిప్రకాశోద్యత్కోటిసూర్యసమప్రభం పశ్య దీపం ప్రసన్నాంగి పంపానది నమోఽస్తుతే॥పంపా॥దీపం దర్శయామి ॥౧౬॥ శాల్యన్నం స్వర్ణపాత్రస్థం శాకాపూప సమన్వితం దధ్యాజ్యపాయసోపేతం నైవేద్యంప్రతిగృహ్యతామ్ పంపా॥ నైవేద్యం॥ ౧౭ ॥ పూగైస్సుశోభనైశ్చాపి నాగవల్లి దళైర్యుతం। తాంబూలం గృహ్యతాం దేవి పంపానది నమోఽస్తుతే ॥ పంపా ॥ తాంబూలం ॥౧౮॥ వ్రతపూర్తిమహా కీర్తిదివ్యస్ఫూర్తిప్రకీర్తితం। కర్తుకామో వ్రతమిదం సౌవర్ణం పుష్పమర్పయే॥పంపా...సువర్ణపుష్పం ॥౧౯॥ ప్రదక్షిణ త్రయం దేవి ప్రయత్నేన ప్రకల్పితం। గృహాణ పావనే దేవి పంపానది నమోఽస్తుతే॥పంపా॥ ప్రదక్షిణం సమర్పయామి। ౨౦॥ అపరాధశతం దేవిమత్కృతం చ దినేదినే క్షమ్యతాం పావనే దేవి పంపానది నమోఽస్తుతే పంపా ॥ క్షమాపణం ॥ ౨౧ ॥ పంపానది మహాపుణ్యతరంగిణి నమోఽస్తుతే। త్వత్తీరేహనుమత్పూజా కృతా రామేణ ధీమతా ॥౨౨॥ మనోరథఫలావాప్తిస్తస్యాభూన్నైవ సంశయః। సుగ్రీవేణ చ తీరేస్మిన్కపివర్యవతే వ్రతం॥౨౩॥ సత్కృతం చ మనోవాంఛా సద్యస్తస్య బభూవహ। అతస్త్వన్నీరపులినే కృతే హనుమతో వ్రతే

॥౨౯॥ శ్రేయాంసి మమ సర్వాణి నవిఘ్నాని భవంత్విహ ।
ఇతి సంప్రార్థ్య పంపాఖ్యాం నదీం శుభతరంగిణీమ్ ॥౩౦॥
కలశోదక పాణిశ్చ గచ్ఛేత్స్వగృహ మాదరాత్ ॥ ఇతి పంపా
పూజా సమాప్తా ॥

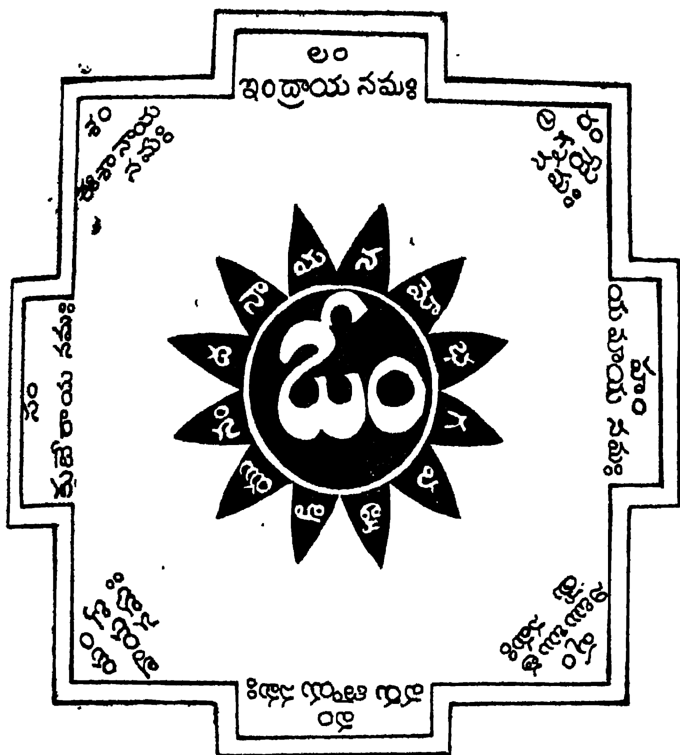
అథ హనుమద్వ్రత పూజా

పంచరంగైః స్వస్తికశంఖపద్మైశ్చ రంగవల్లీం విలిఖ్య తన్మధ్యే త్రయోదశదళపద్మాని విలిఖ్య తేషుదళేషు క్రమేణ ఓం నమో భగవతే వాయునందనాయ ఇతి లిఖిత్వా తదుపరి శుభతండులాన్వినిక్షిప్య నూతనకలశం స్థాపయిత్వా శుద్ధోదకేన కలశం పూరయిత్వా తదుపరి పీఠం దుకూలగ్యాలి వస్త్రఖండం నిక్షిప్య తస్మిన్ పూర్వోక్తమంత్రంచ పూర్వోక్త యంత్రం సిందూరేణ విలిఖ్య త్రయోదశగ్రంథియుతం నూతనం హారిద్రవర్ణం రక్తవర్ణం వా దోరకం నిక్షిప్య హనూమద్దేవతాం పూజయేత్ ॥

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య సువర్చలాసమేత హనుమద్దేవతాప్రసాదసిద్ధ్యర్థం హనుమద్దేవతా పూజాం కరిష్యే. ఆగమార్థంతు దేవానాం గమనార్థంచ రక్షసాం కుర్యాద్ఘంటారవం తత్ర దేవతాహ్వానలాంఛనమ్. అపసర్పంతు యే భూతా యే భూతా భువి సంస్థితాః, యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తే నశ్యంతు శివాజ్ఞయా. పృథ్వీత్వయా ధృతాలోకా దేవి త్వం విష్ణునాధృతా, త్వం చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాసనం. అపక్రామంతు తే సర్వే

భూత ప్రేత పిశాచకాః సర్వేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమా రభే॥ తీక్ష్ణదంష్ట్ర మహాకాయ కల్పాంతదహనోపమ భైర వాయ నమస్తుభ్య మనుజ్ఞాం దాతు మర్హసి ॥ అనంతా నాయనమః కమలాసనాయ నమః విమలాసనాయనమః యోగాసనాయనమః కూర్మాసనాయనమః మధ్యేపరమసుఖా య నమః ఇతిఅష్టాత్రై స్సంపూజ్య సమ్యగాసనే ఉపవిశ్య హనూమంతం పూజయేత్. తతః కలశారాధనం కుర్యాత్ । కలశస్య ముఖే విష్ణుః...సన్నిధిం కురుఇతి కలశోదకేన దేవ మాత్మానం యాగోపకరణాని సంప్రోక్ష్య తతః పూజాం కు ర్యాత్. పీఠస్యాధోభాగే అతలాయ నమః వితలాయ నమః సుతలాయనమః రసాతలాయనమః తలాతలాయనమః మహా తలాయనమః పాతాలాయనమః సర్వతోభద్రాయ నమః. తత్ర కమలే కమలాయనమః సహస్రఫణిఫణాప్రకాశమాన శేషాయనమః దిగ్గజేభ్యోనమః భూలోకాయనమః భువర్లో కాయనమః సువర్లోకాయనమః జనలోకాయనమః తపోలోకా యనమః మహర్లోకాయనమః సత్యలోకాయనమః దిక్పాలకే భ్యోనమః మధ్యేమేరవేనమః తద్దక్షిణభాగే ద్రోణశైలాయ నమః కల్పవృక్షాయనమః తన్మూలే సువర్ణవేదికాయైనమః వేదికాయాం నవరత్నఖచిత సింహాసనాయనమః ఇతిసంపూజ్య అనునీతే...ఇతి మంత్రేణ హనుమద్యంత్రే ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా ధ్యాయేత్ ।

ఈ త్రయోదశాక్షరీయంత్రమును పట్టుగుడ్డమీద వేయవలెను.

ఆంజనేయషోడశోపచారపూజ.

శ్లో॥ అథ ధ్యాయేత్కపిశ్రేష్ఠం చతురావరణాన్వితం
వామభాగస్థితాం పత్నీం సూర్యపుత్రీం సువర్చలామ్॥౧॥ పశ్య
న్తంస్నిగ్ధయా దృష్ట్యా స్మితవక్త్రముఖాంబుజం। ఛత్రచామర
సంయుక్తం వినతాద్యైస్సుసేవితమ్॥౨॥ ముక్తాహారగణోపేతం
రత్నకుండలభూషితం। గ్రైవేయభూషితగ్రీవం కనకాంగదధా

రిణమ్ ॥౩॥ నానా మణిసముత్కీర్ణ కిరీటోజ్జ్వల శేఖరం । మేఖలా దామసంవీతం మణినూపురశోభితమ్ ॥౪॥ రత్నకంకణవిద్యోతి పాణిరక్తాంబుజద్వయం । క్వథితస్వర్ణవర్ణాంగముష్టిధ్వజసమన్వితమ్ ॥౫॥ పద్మాసనే సమాసీనం పీతాంబరసమన్వితం । చతుర్భుజధరం శాంతం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ॥౬॥ సర్వదేవ పరీవారం సర్వాభీష్టఫలప్రదమ్ । ఆవాహయామి సర్వేశం సూర్యపుత్రీప్రియం విభుమ్ ॥౭॥ అంజనాతనయం దేవం మాయాతీతం జగద్గురుమ్ ఏవం ధ్యాత్వా హనూమంతంపూజయేచ్ఛ్రద్ధమానసః ॥౮॥ సువర్చలాసమేత శ్రీహనుమతే నమః ధ్యాయామి॥ శ్లో॥ ఆగచ్ఛ హనుమద్దేవ త్వం సువర్చలయా సహ పూజాసమాప్తిపర్యంతం భవ సన్నిహితో ముదా ॥౧॥ శ్రీ సువర్చలాసమేతహనుమతే నమః॥ ఆవాహయామి ॥ భీమాగ్రజ మహాప్రాజ్ఞ త్వం మమాభిముఖో భవ। సువర్చలాపతే శ్రీమాన్ ప్రసీద జగతాం పతే॥౨॥ హేస్వామిన్ మమ ప్రసన్నో భవ॥ దేవ దేవ జగన్నాథ కేసరిప్రియనన్దన । రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి హనుమత్ప్రభో ॥శ్రీ సు॥ హ॥ నవరత్నఖచిత హేమసింహాసనం సమర్పయామి ॥౩॥ యోగిధ్యేయాంఘ్రి పద్మాయ జగతాం పతయే నమః । పాద్యం మయార్పితం దేవ గృహాణ పురుషోత్తమ ॥౪॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి॥ లక్ష్మణప్రాణసంరక్ష సీతాశోకవినాశన గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం పార్వతీప్రియనందన॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥౫॥ వాలాగ్రిసేతుబంధాయ శతాననవధాయ చ ।

తుభ్యమాచమనం ద_త్తం ప్రతిగృహ్ణీష్వ మారుతే॥ శ్రీ॥ సు॥ హా॥ నమః ము॰ఖే ఆచమనీయం సమర్పయామి ॥౬॥ అఞ్జన ధ్వజసంవాస దశాననమదాపహ। మధుపర్కం ప్రదాస్యామి హనుమన్ప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్రీ॥సు॥హా॥ నమః మధుపర్కద్వయం సమర్పయామి ॥౭॥ గంగాదిసర్వతీర్థేభ్యస్స మానీతైర్నవోదకైః। భవంతం స్నాపయిష్యామి కపినాయక గృహ్యతామ్ ॥శ్రీ॥సు॥హా॥ నమః శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥౮॥ పీతాంబరమిదం తుభ్యం త_ప్తహాటకసన్నిభం। దాస్యామి వానరశ్రేష్ఠ సంగృహాణ నమోస్తుతే ॥శ్రీ॥సు॥హా॥ నమః వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి ॥౯॥ బ్రహ్మసూత్రమిదం దివ్యం ముక్తాదామోపశోభితం। స్వీకురుష్వాంజనాపుత్ర భ_క్తరక్షణతత్పర శ్రీ॥సు॥హా॥ యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి ॥౧౦॥ ఉ_త్తరీయం తు దాస్యామి సంసారోత్తారకారణ గృహాణ పరమప్రీత్యా నతోస్మి తవ పాదయోః॥ శ్రీసువర్చలాసమేత శ్రీహనుమతే నమః ఉ_త్తరీయం సమర్పయామి॥ ౧౧॥ భూషణాని మహార్హాణి కిరీటప్రముఖాన్యహం తుభ్యం దాస్యామి స_ర్వేశ గృహాణ కపినాయక॥ శ్రీ॥సు॥హా ఆభరణాని సమర్పయామి ॥౧౨॥ కస్తూరీకుంకుమోన్మిశ్రం కర్పూరాగరువాసితం। శ్రీచందనం తు దాస్యామి గృహ్యతాం హనుమన్ప్రభో ॥శ్రీ॥సు॥హా॥ దివ్య శ్రీచందనం సమర్పయామి ॥౧౩॥ సుగంధీని సురూపాణి వన్యాని వివిధాని చ। చంపకాదీని పుష్పాణి కమలాన్యుత్పలాని చ॥ తులసీదళబిల్వాని మనసా కల్పితానిచ గృహాణ హనుమద్దేవ ప్రణతోస్మిపదాం

బుజే ॥శ్రీ॥సు॥హ॥ పుష్పాణి సమర్పయామి॥ ౧౮॥ శాలీయానక్షతాన్దివ్యా న్పద్మరాగసమప్రభాన్ అఖండాన్ఖండిత ధ్వాంత స్వీకురుష్వ దయానిధే॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ అక్షతాన్సమర్పయామి ॥౧౯॥

అంగ పూజా

మారుతయే నమః పాదౌ పూజయామి

సుగ్రీవసఖాయ నమః గుల్ఫౌ పూజయామి

అంగదమిత్రాయ నమః జంఘే పూజయామి

రామదాసాయ నమః ఊరూ పూజయామి

అక్షఘ్నాయ నమః కటిం పూజయామి

లంకాపహానాయ నమః వాలం పూజయామి

సంజీవినీహర్త్రే నమః స్తనౌ పూజయామి

సౌమిత్రిప్రాణదాయ నమః వక్షస్థలం పూజయామి

కుంఠితదశకంఠాయ నమః కంఠం పూజయామి

రామాభిషేకకారిణే నమః హస్తౌ పూజయామి

మంత్రరచితరామాయణాయ నమః వక్త్రం పూజయామి

ప్రసన్నవదనాయ నమః వదన పూజయామి

పింగనేత్రాయ నమః నేత్రే పూజయామి

శ్రుతిపారాయణాయ నమః శ్రోత్రే పూజయామి

ఊర్ధ్వపుండ్రధారిణే నమః కపోలం పూజయామి

మణికంఠమాలినే నమః శిరః పూజయామి

సర్వాభీష్టప్రదాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

అథ దోరగ్రంధి పూజా

౧ ఓమ్ అంజనాసూనవే నమః ప్రథమగ్రంథిం పూజయామి

౨ ఓం హనుమతే నమః ద్వితీయగ్రంథిం పూజయామి

౩ ఓం వాయుపుత్రాయ నమః తృతీయగ్రంథిం పూజయామి

౪ ఓం మహాబాలాయ నమః చతుర్థగ్రంధిం పూజయామి

౫ ఓం రామేష్టాయ నమః పంచమగ్రంథిం పూజయామి

౬ ఓం ఫల్గునసఖాయ నమః షష్ఠగ్రంథిం పూజయామి

౭ ఓం పింగళాక్షాయ నమః సప్తమగ్రంథిం పూజయామి

౮ ఓమ్ అమితవిక్రమాయ నమః అష్టమగ్రంథిం పూజయామి

౯ ఓం కపీశ్వరాయ నమః నవమగ్రంథిం పూజయామి

౧౦ ఓం సీతాశోకవినాశకాయనమః దశమగ్రంథిం పూజయామి

౧౧ ఓం లక్ష్మణప్రాణదాత్రే నమః ఏకాదశగ్రంథిం పూజయామి

౧౨ ఓం దశగ్రీవదర్పఘ్నే నమః ద్వాదశగ్రంథిం పూజయామి

౧౩ ఓం భవిష్యద్బ్రహ్మణే నమః త్రయోదశగ్రంథిం పూజయామి

అథాష్టోత్తరశతనామపూజా

ఓమ్ ఆంజనేయాయనమః
కేసరిప్రియనందనాయ
వాయుకుమారాయ
అనఘాయ

ఓం ఈశ్వరపుత్రాయనమః
పార్వతీగర్భసంభూతాయ
వానరనాయకాయ
సకలవేదశాస్త్రపారగాయ

ఓం సంజీవపర్వతోత్పాటనాయ
లక్ష్మణప్రాణరక్షకాయ
భీమప్రాణరక్షకాయ
సీతాదుఃఖనివారణాయ
దుర్దండిబంధమోచనాయ
నీలమేఘరాజ్యదాయకాయ
సుగ్రీవరాజ్యకారణాయనమః
భీమసేనాగ్రజాయ
ధనంజయధ్వజవాహనాయ
కాలనేమిసంహారకాయ
మైరావణమర్దనాయ
వృత్రాసురభంజనాయ
సప్తమంత్రిసుతధ్వంసనాయ
ఇంద్రజిద్వధకారణాయ
అక్షకుమారసంహారకాయ
లంకిణీభంజనాయ
రావణమర్దనాయ
కుంభకర్ణవధపరాయణాయ
జంబుమాలినిషూదనాయ
ఏకవీరాయ
రాక్షసకులదహనాయనమః
అశోకవనవిదారకాయ
లంకాదహనాయ
శతముఖవధకారణాయ
సప్తసాగరవాలాయ

ఓం సేతుబంధనపాలాయనమః
నిరాహారాయ
నిర్గుణాయ
సగుణస్వరూపాయ
హేమవర్ణాయ
పీతాంబరధరాయ
సువర్చలాప్రాణనాయకాయ
త్రయస్త్రింశత్కోట్యర్బుద రుద్రగణపోషకాయ
భక్తపాలనచతురాయ
నవరత్నకుండలాభరణాయ
రత్నకిరీటహారనూపురశోభితాయ
శ్రీరామభక్తితత్పరాయ
హేమరంభావనవిహారాయ
వజ్రతక్షతాంకితాయ
—౧౪ మేఘవాహనాయ
నీలమేఘశ్యామాయ
సూక్ష్మకాయాయనమః ౪౦
మహాకాయాయ
బాలసూర్యగ్రసనాయ
ఋశ్యమూకగిరినివాసకాయ
మేరుపీఠార్చనాయ
ద్వాత్రింశదాయుధధరాయ
చిత్రవర్ణాయ

ఓంవిధిబ్రహ్మసృష్టినిర్మాణకర్త్రే
అనంతనామ్నే
దశావతారాయ
అఘటనాఘటనసమర్థాయ
అనేకబ్రహ్మాండనాయకాయ
దుర్జనసంహారకాయ
సజ్జనసంరక్షకాయ
దేవేంద్రవందితాయ
సకలలోకారాధ్యాయ
సత్యసంకల్పాయ
భక్తసంకల్పపూరకాయ
అతిసుకుమారదేహాయ
యక్షకర్దమవిలేపనాయ
కోటిమన్మథాకారాయ
రణకేళీమర్దనాయ
విజృంభమాణాయ
సకలలోకకుక్షింభరాయ
సప్తమహామంత్రతంత్రస్వరూ
పాయనమః
భూతప్రేతపిశాచశాకినీఢాకినీ
విధ్వంసనా ౭౫
శివలింగప్రతిష్ఠాపనకారణాయ
దుష్కర్మవిమోచనాయ
దౌర్భాగ్యనాశనాయ
జ్వరాదిసకలరోగనివారణాయ

ఓం భక్తిముక్తిదాయకాయ
కపటనాటకసూత్రధారిణే.
లీలావినోదాయ
అగణితకల్యాణగుణపరి
మంగళప్రదాయ [పూర్ణాయ
గానలోలాయ
గానప్రియాయ
అష్టాంగయోగనిపుణాయ
సకలవిద్యాపారీణాయ
ఆదిమధ్యాంతరహితాయ
యజ్ఞకర్త్రేనమః
యజ్ఞభోక్త్రే [రాయ
మన్మతవైభవానుభూతిచతు
సకలలోకాతీతాయ
విశ్వంభరాయ
విశ్వమూర్తయే
విశ్వాకారాయ
దయాస్వరూపాయ [రాయ
దాసజనహృదయకమలవిహా
మనోవేగినే
మనోభావజ్ఞనిపుణాయ
ఋషిగణగేయాయ
భక్తజనమనోరథదాయకాయ
భక్తరక్షకాయ

ఓం దీనపోషకాయనమః
దీనమందారాయ
సర్వస్వతంత్రాయ
ఓం శరణాగతరక్షకాయనమః
ఆర్తత్రాణపరాయణాయ

శ్రీ సువర్చలాసమేతహనుమతే నమః నానావిధ పరిమళపత్రపుష్పాక్షతాన్ సమర్పయామి॥

శక్తశ్చేత్సహస్రనామభిః పూజయేత్.

అథ ఆంజనేయ సహస్రనామ ప్రారంభః.

ఓం హనుమతే నమః
శ్రీప్రదాయ
వాయుపుత్రాయ
రుద్రాయ
అనఘాయ
అజరాయ
అమృత్యవే
వీరవీరాయ
గ్రామవాసాయ
జనాశ్రయాయ
ధనదాయ
నిర్గుణాయ
శూరాయ
వీరాయ
నిధిపతయే
ఓం మునయేనమః
పింగాక్షాయ
వరదాయ
వాగ్మినే
సీతాశోకవినాశకాయ
శివాయ
శర్వాయ
పరాయనమః
అవ్యక్తాయ
వ్యక్తావ్యక్తాయ
ధరాధరాయ
పింగకేశాయ
పింగరోమ్ణే
శ్రుతిగమ్యాయ
సనాతనాయ

ఓంఅనాదయేనమః
భగవతే
దేవాయ
విశ్వహేతవే
జనాశ్రయాయ
ఆరోగ్యకర్త్రే
విశ్వేశాయ
విశ్వనాథాయ
హరీశ్వరాయ
భర్గాయ
రామాయ
రామభక్తాయ
కల్యాణాయ
ప్రకృతిస్థిరాయ
విశ్వంభరాయ
విశ్వమూర్తయే
విశ్వాకారాయ
విశ్వపాయ
విశ్వాత్మనే
విశ్వసేవ్యాయ
విశ్వాయ
విశ్వహరాయ
రవయే
విశ్వచేష్టాయ
విశ్వగమ్యాయ
విశ్వధ్యేయాయ

ఓంకలాధరాయనమః
ప్లవంగమాయ
కపిశ్రేష్ఠాయ
జ్యేష్ఠాయ ౬౧
విద్యావనేచరాయ
బాలాయ
వృద్ధాయ
యూనే
తత్త్వాయ
తత్త్వగమ్యాయ
సుఖాయ
అజాయ
అంజనాసూనవే
అవ్యగ్రాయ
గ్రామశాంతాయ
ధరాధరాయ
భూర్భువస్స్వర్లోకాయ
మహర్లోకాయ
జనోలోకాయ
౭౦ తపసే
అవ్యయాయ
సత్యాయ
ఓంకారగమ్యాయ
ప్రణవాయ ౮౦
వ్యాపకాయ
అమలాయ

ఓం శివాయనమః
ధర్మప్రతిష్ఠాత్రే
రామేష్టాయ
ఫల్గునప్రియాయ
గోష్పదీకృతవారాశయే
పూర్ణకామాయ
ధరాపతయే
రక్షోఘ్నాయ ౯౦
పుండరీకాక్షాయ
శరణాగతవత్సలాయ
జానకీప్రాణదాత్రే
రక్షఃప్రాణాపహారకాయ
పూర్ణసత్త్వాయ
పీతవాససే
దివాకరసమప్రభాయ
ద్రోణహర్త్రే
శక్తినేత్రే
శక్త్యై ౧౦౦
రాక్షసమారకాయ
రక్షోఘ్నాయ
రామదూతాయ
శాకినీజీవహారకాయ
బుభుక్కారహతారాతిగర్వాయ
పర్వతభేదనాయ
హేతుమతే

ఓం ప్రాంశుబీజాయనమః
విశ్వభర్త్రే
జగద్గురవే ౧౧౦
జగత్త్రాత్రే
జగన్నాథాయ
జగదీశాయ
జనేశ్వరాయ
జగత్పిత్రే
హరయే
శ్రీశాయ
గరుడస్మయభంజనాయ
పార్థధ్వజాయ
వాయుపుత్రాయ
అమితపుచ్ఛాయ
అమితప్రభాయ
బ్రహ్మపుచ్ఛాయ
పరబ్రహ్మణే
పుచ్ఛాయ
రామేష్టాయ
సుగ్రీవాదియుతాయ
జ్ఞానినే
వానరాయ
వానరేశ్వరాయ ౧౩౦
కల్పస్థాయినే
చిరంజీవినే
ప్రసన్నాయ

ఓంసదాశివాయనమః
సన్నతయే
సద్గతయే నమః
భుక్తిముక్తిదాయ
కీర్తిదాయకాయ
కీర్త్యై
కీర్తిప్రదాయ
సముద్రాయ
శ్రీవదాయ
శివాయ
ఉదధిక్రమణాయ
దేవాయ
సంసారభయనాశనాయ
వార్ధిబంధనకృతే
విశ్వజేత్రే
విశ్వప్రతిష్ఠితాయ
లంకారయే ౧౫౦
కాలపురుషాయ
లంకేశగృహభంజనాయ
భూతావాసాయ
వాసుదేవాయ
వసవే
త్రిభువనేశ్వరాయ
శ్రీరామదూతాయ
కృష్ణాయ
లంకాప్రాసాదభంజకాయ

ఓంకృష్ణాయ నమః ౧౬౦
కృష్ణస్తుతాయ
శాంతాయ
శాంతిదాయ
విశ్వపావనాయ
విశ్వభోక్త్రే
మారీఘ్నాయ
బ్రహ్మచారిణే
జితేంద్రియాయ
ఊర్ధ్వగాయ
లాంగూలినే ౧౭౦
మాలినే
లాంగూలహతరాక్షసాయ
సమీరతనూజాయ
వీరాయ
వీరమారాయ
జయప్రదాయ
జగన్మంగళదాయ
పుణ్యాయ
పుణ్యశ్రవణకీర్తనాయ
పుణ్యకీర్తయే ౧౮౦
పుణ్యగతయే
జగత్పావనపావనాయనమః
దేవేశాయ
జితరోధాయ
రామభక్తివిధాయకాయ

ఓం ధ్యాత్రే నమః
ధ్యేయాయ
భగాయ
సభస్సాక్షిణే
చేతసే
చైతన్యవిగ్రహాయ
జ్ఞానదాయ
ప్రాణదాయ
ప్రాణాయ
జగత్ప్రాణాయ
సమీరణాయ
విభీషణప్రియాయ
శూరాయ
పిప్పలాశ్రయసిద్ధిదాయ
సుహృదే
సిద్ధాశ్రయాయ
కాలాయ
కాలభక్షకభర్జితాయ
లంకేశనిధనాయ
స్థాయినే నమః
లంకాదాహకాయ
ఈశ్వరాయ
చంద్రసూర్యాగ్ని నేత్రాయ
కాలాగ్నయే
ప్రళయాంతకాయ
కపిలాయ

ఓం కపీశాయ నమః
పుణ్యరాశయే
ద్వాదశరాశిగాయ
సర్వాశ్రయాయ
అప్రమేయాత్మనే
రేవత్యాదినివారకాయ
లక్ష్మణప్రాణదాత్రే
సీతాజీవనహేతుకాయ
రామధ్యేయాయ
హృషీకేశాయ
విష్ణుభక్తాయ
జటినే
బలినే
దేవారిదర్పఘ్నే
౨౦౦ హోత్రే
కర్త్రే
హర్త్రే
జగత్ప్రభవే
నగరగ్రామపాలాయ ౨౩౦
శుద్ధాయ
బుద్ధాయ
నిరంతరాయ
నిరంజనాయ
నిర్వికల్పాయ
౨౧౦ గుణాతీతాయ
భయంకరాయ

ఓం హనుమతే నమః
దురారాధ్యాయ
తపస్సాధ్యాయ ౨౮౦
అమరేశ్వరాయ
జానకీఘనశోకోత్థతాప
[హర్త్రే] పరాత్పరాయ
వాఙ్మయాయ
సదసద్రూపాయ
కారణాయ
ప్రకృతేః పరాయ
భాగ్యదాయ
నిర్మలాయ
నేత్రే ౨౯౦
పుచ్ఛలంకావిదాహకాయ
పుచ్ఛబద్ధయాతుధానాయ
యాతుధానరిపుప్రియాయ
ఛాయాపహారిణే
భూతేశాయ
లోకేశాయ
సద్గతిప్రదాయ
ప్లవంగమేశ్వరాయ
క్రోధాయ
క్రోధసంరక్తలోచనాయ
క్రోధహర్త్రే
తాపహర్త్రే

ఓం భక్తాభయవరప్రదాయ నమః
భక్తానుకంపినే
విశ్వేశాయ
పురుహూతాయ
పురందరాయ
అగ్నయే
విభావసవే
భాస్వతే
యమాయ
నిర్ ఋతయే
వరుణాయ
వాయుగతిమతే
వాయవే
కుబేరాయ
ఈశ్వరాయ
రవయే
చంద్రాయ
కుజాయ
సౌమ్యాయ
గురవే
కావ్యాయ
శనైశ్చరాయ
రాహవే
కేతవే
మరుతే

ఓం హోత్రే నమః
ధాత్రే
హర్త్రే
సమీరజాయ
మశకీకృతదేవారయే
దైత్యారయే
మధుసూదనాయ
కామాయ
కపయే
కామపాలాయ
కపిలాయ
విశ్వజీవనాయ
భాగీరథీపదాంభోజాయ
సేతుబంధవిశారదాయ
స్వాహాయై
స్వధాయై
హవిషే
కవ్యాయ
హవ్యకవ్యప్రకాశకాయ
స్వప్రకాశాయ
మహావీరాయ
లఘవే
అమితవిక్రమాయ
ప్రడీనోడ్డీనగతిమతే
సద్గతయే
పురుషోత్తమాయ

ఓం జగదాత్మనే నమః
జగద్యోనయే
జగదంతాయ
అనంతకాయ
విపాప్మనే
నిష్కళంకాయ
మహతే నమః
మహదహంకృతయే
ఖాయ
వాయవే
పృథివ్యై
అద్భ్యో నమః
300 వహ్నయే
దిక్పాలాయ
క్షేత్రజ్ఞాయ
క్షేత్రపాలాయ
పల్వలీకృతసాగరాయ
హిరణ్మయాయ 330
పురాణాయ
ఖేచరాయ
భూచరాయ
మనవే
హిరణ్యగర్భాయ
సూత్రాత్మనే
రాజరాజాయ
విశాంపతయే

ఓం వేదాంతవేద్యాయనమః 308	ఓం అపస్మారహారాయ నమః
ఉద్గీథాయ	స్మర్త్రే
వేదవేదాంగపారగాయ	శ్రుతయే
ప్రతిగ్రామస్థితాయనమః	గాథాయై
సాధ్యాయ	స్మృతయే
స్ఫూర్తిదాత్రే	మనవే 320
గుణాకరాయ	స్వర్గద్వారాయ
నక్షత్రమాలినే	ప్రజాద్వారాయ
భూతాత్మనే	మోక్షద్వారాయ
సురభయే	కపీశ్వరాయ
కల్పపాదపాయ 310	నాదరూపాయ
చింతామణయే	పరబ్రహ్మణే
గుణనిధయే	బ్రహ్మబ్రహ్మణే
ప్రజాపతయే	పురాతనాయ
అనుత్తమాయ	ఏకాయ
పుణ్యశ్లోకాయ	నైకాయ
పురారాతయే	జనాయ
జ్యోతిష్మతే	శుక్లాయ
శార్వరీపతయే	స్వయంజ్యోతిషే
కిలికిల్యారవత్రస్తభూతప్రేతపిశాచకాయ	అనాకులాయ
ఋణత్రయహరాయ	జ్యోతిర్జ్యోతిషే
సూక్ష్మాయ	అనాదయే
స్థూలాయ	సాత్త్వికాయ
సర్వగతయే	రాజసత్తమాయ
పుంసే	తమోహర్త్రే
	నిరాలంబాయ

ఓంనిరాకారాయనమః
గుణాకరాయ
గుణాశ్రయాయ
గుణమయాయ
బృహత్కాయాయ
బృహద్యశసే
బృహద్ధనవే
బృహత్పాదాయ
బృహన్మూర్ధ్నే
బృహత్స్వనాయ
బృహత్కర్ణాయ
బృహన్నాసాయ
బృహన్నేత్రాయ
బృహద్గళాయ
బృహద్యత్నాయ
బృహచ్చేష్టాయ
బృహత్పుచ్ఛాయ
బృహత్కరాయ
బృహద్గతయే
బృహత్సేవ్యాయ ౪౧౦
బృహల్లోకఫలప్రదాయ
బృహచ్ఛక్తయే
బృహద్వాంఛాఫలదాయ
బృహదీశ్వరాయ
బృహల్లోకనుతాయ
(ద్రష్ట్రే)

ఓంవిద్యాదాత్రేనమః
జగద్గురవే
దేవాచార్యాయ
సత్యవాదినే
బ్రహ్మవాదినే
కళాధరాయ
సప్తపాతాళగామినే
మలయాచలసంశ్రయాయ
ఉత్తరాశాస్థితాయ
శ్రీదాయ
దివ్యౌషధవశాయ
ఖగాయ
శాఖామృగాయ
కపీంద్రాయ
పురాణాయ
శ్రుతిసంచరాయ
చతురాయ
బ్రాహ్మణాయ
యోగినే
యోగిగమ్యాయ
పరాత్పరాయ
అనాదినిధనాయ
వ్యాసాయ
వైకుంఠాయ ౪౪౦
పృథ్వీపతయే
పరాజితాయ

ఓం జితారాతయేనమః
సదానందాయ
ఈశిత్రే
గోపాలాయ
గోపతయే
గోప్త్రే
కలయే
కాలాయ
పరాత్పరాయ
మనోవేగినే
సదాయోగినే
సంసారభయనాశనాయ
తత్త్వదాత్రే
తత్త్వజ్ఞాయ
తత్త్వాయ
తత్త్వప్రకాశాయ
శుద్ధాయ
బుద్ధాయ
నిత్యముక్తాయ
యుక్తాకారాయ
జయప్రదాయ
ప్రళయాయ
అమితమాయాయ
మాయాతీతాయ
విమత్సరాయ
మాయానిర్జితరక్షసే

ఓంమాయానిర్మితవిష్టపాయనమ
మాయాశ్రయాయ ౪౨౦
నిర్లేపాయ
మాయానిర్వంచకాయ
సుఖాయ
సుఖినే
సుఖప్రదాయ
౪౨౭ నాగాయ
మహేశకృతసంస్తవాయ
మహేశ్వరాయ
సత్యసంధాయ
శంభాయ
కలిపావనాయ
రసాయ
రసజ్ఞాయ
సమ్మానాయ
తపశ్చక్షుషే
౪౬౦ భైరవాయ
ఘ్రాణాయ
గంధాయ
స్పర్శనాయ
స్పర్శాయ
అహంకారాయ
మానదాయ
నేతి నేతీతి గమ్యాయ
వైకుంఠభజనప్రియాయ

ఓం గిరీశాయనమః
గిరిజాకాంతాయ
దుర్వాసనే
కవయే
అంగిరసే
భృగవే
వశిష్ఠాయ
చ్యవనాయ
తుంబురవే నమః
నారదాయ
అమలాయ
విశ్వక్షేత్రాయ
విశ్వబీజాయ
విశ్వనేత్రాయ
విశ్వపాయ
యాజకాయ
యజమానాయ
పావకాయ
పితృభ్యో
శ్రద్ధాయై
బుద్ధ్యై
క్షమాయై
తంద్రాయై
మంత్రాయ
మంత్రయుక్తాయ
సురాయ

ఓం రాజేంద్రాయనమః
భూపతయే
కంఠమాలినే
సంసారసారథయే
నిత్యాయ
సంపూర్ణకామాయ నమః
భక్తకామదుహే
ఉత్తమాయ
గణపాయ
కేశపాయ
భ్రాత్రే
పిత్రే
మాత్రే
మారుతయే
సహస్రశీర్షాయ
౧౧౦ పురుషాయ
సహస్రాక్షాయ
సహస్రపదే
కామజితే
కామదహనాయ ౧౫౦
కామాయ
కామ్యఫలప్రదాయ
ముద్రాపహారిణే
రక్షోఘ్నాయ
క్షితిభారహరాయ
౧౨౦ బలాయ

ఓంనఖదంష్ట్రాయుధాయనమః
విష్ణుభక్తాయ
అభయవరప్రదాయ
దర్పఘ్నే
దర్పదాయ
దృప్తాయ
శతమూర్తయే
అమూర్తిమతే
మహానిధయే
మహాభోగాయ
మహాభాగాయ
మహార్థదాయ
మహాకారాయ
మహాయోగినే
మహాతేజసే
మహాద్యుతయే
మహాకర్మణే
మహానాదాయ
మహామంత్రాయ
మహామతయే
మహాశయాయ
మహోదారాయ
మహాదేవాత్మకాయ
విభవే
రుద్రకర్మణే
క్రూరకర్మణే

ఓం రత్ననాభాయనమః
కృతాగమాయ
అంభోధిలంఘనాయ
సింహాయ
నిత్యాయ
ధర్మాయ
ప్రమోదనాయ
జితామిత్రాయ
జయాయ
సామాయ
విజయాయ
వాయువాహనాయ
జీవదాత్రే
సహస్రాంశవే
ముకుందాయ
భూరిదక్షిణాయ
సిద్ధార్థాయ
సిద్ధిదాయ
సిద్ధసంకల్పాయ
సిద్ధిహేతుకాయ
సప్తపాతాళభరణాయ
సప్తర్షిగణవందితాయ
సప్తాబ్ధిలంఘనాయ
వీరాయ
సప్తద్వీపోరుమండలాయ
సప్తాంగరాజ్యసుఖదాయ

ఓం సప్తమాతృనిషేవితాయ
సప్తలోకైకమకుటాయ
సప్తహోత్రే
స్వరాశ్రయాయ
సప్తచ్ఛందోనిధయే
సప్తచ్ఛందసే
సప్తజనాశ్రయాయ
సప్తసామోపగీతాయ
సప్తపాతాళసంశ్రయాయ
మేధావినే
కీర్తిదాయ
శోకహారిణే
దౌర్భాగ్యనాశనాయ
సర్వవశ్యకరాయ
భర్గాయ
దోషఘ్నాయ
పుత్రపౌత్రదాయ
ప్రతివాదిముఖస్తంభాయ
దుష్టచిత్తప్రసాదనాయ
పరాభిచారశమనాయ
దుఃఖఘ్నాయ
బంధమోక్షదాయ
నవద్వారపురాధారాయ
నవద్వారనికేతనాయ
నరనారాయణస్తుత్యాయ
నవనాథాయ

ఓం మహేశ్వరాయనమః
మేఖలినే
౬౦౧ కవచినే
ఖడ్గినే
భ్రాజిష్ణవే
విష్ణుసారథయే
బహుయోజనవిస్తీర్ణపుచ్ఛాయ
పుచ్ఛహతాసురాయ
దుష్టగ్రహనిహంత్రే
పిశాచగ్రహఘాతుకాయ
బాలగ్రహవినాశినే
౬౧౦ ధర్మాయ
నేత్రే
కృపాకరాయ
ఉగ్రకృత్యాయ
ఉగ్రవేగాయ
ఉగ్రనేత్రాయ
శతక్రతవే
శతమన్యవే
స్తుతాయ
స్తుత్యాయ
౬౩౦ స్తుతయే
స్తోత్రే
మహాబలాయ
సమగ్రగుణశాలినే
వ్యగ్రాయ ౬౪౦

ఓం రక్షోవినాశకాయనమః
రక్షోఘ్నహస్తాయ
బ్రహ్మేశాయ
శ్రీధరాయ
భక్తవత్సలాయ
మేఘనాదాయ
మేఘరూపాయ
మేఘవృష్టినివారకాయ
మేఘజీవనహేతవే
మేఘశ్యామాయ ౧౬౦
పరాత్మకాయ
సమీరతనయాయ
బోద్ధ్రే
తత్త్వవిద్యావిశారదాయ
అమోఘాయ
అమోఘవృద్ధయే
ఇష్టదాయ
అనిష్టనాశకాయ
అర్థాయ
అనర్థాపహారిణే ౧౭౦
సమర్థాయ
రామసేవకాయ
అర్థినే
ధన్యాయ
అసురారాతయే

ఓం పుండరీకాక్షాయనమః
ఆత్మభువే
సంకర్షణాయ
విశుద్ధాత్మనే
విద్యారాశయే
సురేశ్వరాయ
అచలోద్ధారకాయ
నిత్యాయ
సేతుకృతే
రామసారథయే
ఆనందాయ
పరమానందాయ
మత్స్యాయ
కూర్మాయ
నిధయే ౧౯౦
శమాయ
వరాహాయ
నారసింహాయ
వామనాయ
జమదగ్నిజాయ
రామాయ
కృష్ణాయ
శివాయ
బుద్ధాయ
కల్కినే 200

ఓం రామాశ్రయాయనమః
హరాయ
నందినే
భృంగినే
చండినే
గణేశాయ
గణసేవితాయ
కర్మాధ్యక్షాయ
సురాధ్యక్షాయ
విశ్రమాయ ౨౧౦
జగతాంపతయే
జగన్నాథాయ
కపిశ్రేష్ఠాయ
సర్వావాసాయ
సదాశ్రయాయ
సుగ్రీవాదిస్తుతాయ
శాంతాయ
సర్వకర్మణే
ప్లవంగమాయ
నఖదారితరక్షసే ౨౨౦
నఖాయుధవిశారదాయ
కుశలాయ
సుధనాయ
శేషాయ
వాసుకయే
తక్షకాయ

ఓం స్వరాయనమః
స్వర్ణవర్ణాయ
బలాఢ్యాయ
రామపూజ్యాయ ౨౩౦
అఘనాశనాయ
కైవల్యదీపాయ
కైవల్యాయ
గరుడాయ
పన్నగాయ
గురవే
కిల్యారావహతారాతిగర్వాయ
పర్వతభేదనాయ
వజ్రాంగాయ
వజ్రవేగాయ
భక్తాయ
వజ్రనివారకాయ
నఖాయుధాయ
మణిగ్రీవాయ
జ్వాలామాలినే
భాస్కరాయ
ప్రౌఢప్రతాపాయ
తపనాయ
భక్తతాపనివారకాయ
శరణాయ
జీవనాయ
భోక్త్రే

ఓం నానాచేష్టాయనమః
అచంచలాయ
సుస్వస్థాయ
అష్టాస్యఘ్నే
దుఃఖశమనాయ
పవనాత్మజాయ
పవనాయ
కాంతాయ
భక్తాగస్సహానాయ
బలాయ
మేఘనాదరిపవే
మేఘనాదసంహృతరాక్షసాయ
క్షరాయ
అక్షరాయ
వినీతాత్మనే
వానరేశాయ
సతాంగతయే ౨౨౦
శ్రీకంఠాయ
శితికంఠాయ
సహాయాయ
సహానాయకాయ
అస్థూలాయ
అనణవే
భర్గాయ
దేవాయ
సంసృతినాశనాయ
ఓం అధ్యాత్మవిద్యాసారాయ
అధ్యాత్మకుశలాయ ౨౩౦
సుధియే
అకల్మషాయ
సత్యహేతవే
సత్యగాయ
సత్యగోచరాయ
సత్యగర్భాయ
సత్యరూపాయ
సత్యాయ
సత్యపరాక్రమాయ
అంజనాప్రాణలింగాయ
వాయువంశోద్భవాయ
సుధియే
భద్రరూపాయ
రుద్రరూపాయ
సురూపాయ
చిత్రరూపధృతే
మైనాకవందితాయ
సూక్ష్మదర్శనాయ
విజయాయ
జయాయనమః
క్రాంతదిఙ్మండలాయ
రుద్రాయ
ప్రకటీకృతవిక్రమాయ
కంబుకంఠాయ

ఓం ప్రసన్నాత్మనే నమః
ప్రాస్యనాసాయ
వృకోదరాయ
లంబోష్ఠాయ
కుండలినే
చిత్రమాలినే
యోగవిదాంవరాయ
విపశ్చితే
కవయే
ఆనందవిగ్రహాయ
అనన్యశాసనాయ
ఫల్గునీసూనవే
అవ్యగ్రాయ
యోగాత్మనే
యోగతత్పరాయ ౮_౨౦
యోగవేద్యాయ
యోగకర్త్రే
యోగయోనయే
దిగంబరాయ
అకారాదిక్షకారాంత వర్ణనిర్మిత విగ్రహాయ
ఉలూఖలముఖాయ
సింహాయ
సంస్తుతాయ
పరమేశ్వరాయ
శ్లిష్టజంగాయ

ఓం శ్లిష్టజానవే నమః
శ్లిష్టపాణయే
శిఖాధరాయ
సుశర్మణే
అమితశర్మణే
నారాయణపరాయణాయ
జిష్ణవే
భవిష్ణవే
రోచిష్ణవే
గ్రసిష్ణవే
స్థాణవే
హరయే
రుద్రానుకృతే
వృక్షకంపనాయ
భూమికంపనాయ
గుణప్రవాహాయ నమః
సూత్రాత్మనే
వీతరాగాయ
స్తుతిప్రియాయ
నాగకన్యాభయధ్వంసినే
రుక్మవర్ణాయ
కపాలభృతే
అనాకులాయ
భవోపాయాయ
అనపాయాయ
వేదపారగాయ

ఓం అక్షరాయనమః
పురుషాయ
లోకనాథాయ
రక్షః ప్రభవే ౮౭౦
దృఢాయ
అష్టాంగయోగఫలభుజే
సత్యసంధాయ
పురుష్టుతాయ
శ్మశానస్థాననిలయాయ
ప్రేతవిద్రావణక్షమాయ
పంచాక్షరపరాయ
పంచమాతృకాయ
రంజనధ్వజాయ
యోగినీబృందవంద్యాయ
శత్రుఘ్నాయ ౮౮౦
అనంతవిక్రమాయ
బ్రహ్మచారిణే
ఇంద్రియరిపవే
ధృతదండాయ
దశాత్మకాయ
అప్రపంచాయ
సదాచారాయ
శూరసేనవిదారకాయ
వృద్ధాయ
ప్రమోదాయ
ఆనందాయ

ఓం సప్తజిహ్వాపతయేనమః
ధరాయ
నవద్వారపురాధారాయ
ప్రత్యగ్రాయ
సామగాయకాయ
షట్చక్రధామ్నే
స్వర్లోకాయ
భయహృతే ౮౯౦
మానదాయ
ఆమదాయ
సర్వవశ్యకరాయ
శక్త్యై
నేత్రే
అనంతమంగళాయ
అష్టమూర్తిధరాయ
నేత్రే
విరూపాయ
సర్వసుందరాయ ౯౦౦
ధూమకేతవే
మహాకేతవే
సత్యకేతవే
మహారథాయ
నందిప్రియాయ
స్వతంత్రాయ
మేఖలినే
సమరప్రియాయ

ఓం లోహితాంగాయనమః
సర్వవిదే
ధన్వినే
షట్కాలాయ
శర్వాయ
ఈశ్వరాయ
ఫలభుజే
ఫలహస్తాయ
సర్వకర్మఫలప్రదాయ
ధర్మాధ్యక్షాయ
ధర్మఫలాయ
ధర్మాయ
ధర్మప్రదాయ
అర్థదాయ
పంచవింశతితత్వజ్ఞాయ
తారకబ్రహ్మతత్పరాయ
త్రిమార్గవతయే
భీమాయ
సర్వదుఃఖనిబర్హణాయ
ఊర్జస్వతే
నిర్గళాయ
శూలినే
మాలినే
గర్భాయ
నిశాచరాయ
రక్తాంబరధరాయ

ఓం రక్తాయనమః
౧౧౦ రక్తమాలావిభూషణాయ
వనమాలినే
శుభాంగాయ
శ్వేతాయ
శ్వేతాంబరాయ
యూనే
జయాయ
జయపరీవారాయ
సహస్రవదనాయ
కవయే
౧౨౦ శాకినీఢాకినీయక్షరక్షోభూ
తౌఘభంజనాయ
సద్యోజాతాయ
కామగతయే
జ్ఞానమూర్తయే
యశస్కరాయ
శంభుతేజసే
సార్వభౌమాయ
విష్ణుభక్తాయ
ప్లవంగమాయ
చతుర్నవతిమంత్రజ్ఞాయ
పౌలస్త్యబలదర్పఘ్నే
సర్వలక్ష్మీప్రదాయ
శ్రీమతే
అంగదప్రియాయ

ఓంశుచితాయనమః
స్మృత్యై
బిజాయ
సురేశానాయ
సంసారభయనాశనాయ
ఉత్తమాయ
శ్రీపరివారాయ
శ్రీభూదుర్గాయై
కామదృశే
సదాగతయే
మాతరిశ్వనే ౯౭౦
రామపాదాబ్జషట్పదాయ
నీలప్రియాయ
నీలవర్ణాయ
నీలవర్ణప్రియాయ
సుహృదే
రామదూతాయ
లోకబంధవే
అంతరాత్మనే
మనోరమాయ
శ్రీరామధ్యానకృతే ౯౮౦.

ఓం వీరాయనమః
సదాకింపురుషస్తుతాయ
రామకార్యాంతరంగాయ
శుద్ధ్యై
గత్యై
అనామయాయ
పుణ్యశ్లోకాయ
పరానందాయ
పరేశాయ
ప్రియసారథయే
లోకస్వామినే
ముక్తిదాత్రే
సర్వకారణకారణాయ
మహాబలాయ
మహావీరాయ
పారావారగతయే
గురవే
సమస్తలోకసాక్షిణే
సమస్తసురవందితాయ
సీతాసమేతశ్రీరామపాద
సేవాధురంధరాయ ౧౦౦౦

ఆంజనేయసహస్రనామావళిః సమాప్తా.

కపిలాఘృతసంయుక్తః కృష్ణాగురుసముద్భవః । మయా సమర్పితో ధూపో హనుమన్ప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ ధూపమాఘ్రాపయామి॥ నిరస్తాజ్ఞానతిమిర తేజోరాశే జగత్పతే । దీపం గృహాణ దేవేశ గోఘృతాక్తం దశాన్వితమ్॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ దీపం దర్శయామి॥ ఇదం దివ్యాన్నమమృతం సూపశాకఫలాన్వితం । సాజ్యం సదధి సక్షీరం శర్కరామధు సంయుతమ్॥ భక్ష్యం భోజ్యం చ లేహ్యం చ చోష్యం చాపి చతుర్విధం । గృహాణ హనుమద్భక్త్యా స్వర్ణపాత్రే నివేదితమ్॥ శ్రీ॥సు॥ హనుమతే నమః మహానైవేద్యం సమర్పయామి॥ సమర్పయామి పానీయం మధ్యే మధ్యే సుధోపమం। సచ్చిదానందరూపాయ సృష్టిస్థిత్యంతహేతవే॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ మధ్యే మధ్యే పానీయం సమర్పయామి॥ పూగీఫలైస్సమాయుక్తం కర్పూరాదిసమన్వితం । స్వర్ణదళోపేతం తాంబూలం గృహ్యతాం హరే॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ తాంబూలం సమర్పయామి॥ నీరాజనమిదం దివ్యం మంగళార్థం కపిప్రభో । మయా సమర్పితం తాత గృహాణ వరదో భవ॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నీరాజనం దర్శయామిః నృత్యం గీతం చ వాద్యం చ కృతం గంధర్వసత్తమైః । ప్రకల్పయామి మనసా రామదూతాయ తేనమః॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నృత్యగీతవాద్యాని సమర్పయామి॥ రాజోపచారైస్సతతం పురాణపటవాదిభిః । సంతుష్టో భవ సర్వాత్మన్ సర్వలింగమయాత్మక॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ రాజోపచారాన్దేవోపచారాన్సమర్పయామి॥ మైరావణమహాదైత్యప్రాణవాయుబిలేశయ । పునరర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి పవనాత్మజ గృహ్య

తామ్॥ (శ్రీ)॥ సు॥ హ॥ పునరర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ మందారపారిజాతాదిపుష్పాంజలి మిమం ప్రభో। స్వర్ణపుష్పసమాకీర్ణ ముష్ట్రిధ్వజ గృహాణ వై। (శ్రీ)॥ సు॥ హ॥ పుష్పాంజలిం సమర్పయామి॥ ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ త్వష్టాంగాన్పంచసంఖ్యయా। దాస్యామి కపినాథాయ గృహాణాభీష్టదాయక॥ (శ్రీ)॥ సు॥ హ॥ ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి॥ దేవదేవ జగన్నాథ పురాణ పురుషోత్తమ। అనేన పూజావిధినా సుప్రీతో భవ సర్వదా॥ సువర్చలాసమేత స్త్వం చతురావరణాన్వితం। హంసతూలికయోపేతే మమ హృత్పంకజే వస॥ అనయా ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజయా చ భగవాన్ సర్వాత్మకః (శ్రీ)సువర్చలాహనుమాన్ సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదో భవతు॥ నమస్తేస్తు మహావీర నమస్తే వాయునందన। విలోక్య కృపయా నిత్యం త్రాహి మాం భక్తవత్సల॥ నమస్కారపంచకం॥ యె పుత్రపౌత్రాదిసమస్తభాగ్యం వాంఛంతి వాయో స్తనయం ప్రపూజ్య। త్రయోదశగ్రంథియుతం తదంకం బధ్నంతి హస్తే వరదోరసూత్రమ్॥ ఈ పూజానంతరము దోరము ధరించవలెను.

దోరగ్రహణమ్.

అంజనాగర్భసంభూత రామకార్యార్థసంభవ। వరదోరకృతాభాస రక్ష మాం ప్రతివత్సరమ్॥ ఈమంత్రము నభిమంత్రింపుచు దోరమును ధరించవలెను.

పూర్వదోరకో త్తరణమ్॥ పూర్వమునందు ధరించిన పాతతోరమును తీసి జనులుతొక్కని ప్రదేశమందు పారవేయ వలెను. యస్య స్మృత్యా...చ॥ వాయనదానం, తదంగత్వేన బ్రాహ్మణపూజనమ్॥ బ్రాహ్మణుని ఆంజనేయమంత్రముచే లఘుపూజన మొనర్చి అపూపములు ౧౩ పదమూడు వాయన మీయవలయును.

వా య న దా న మం త్ర ము

శ్లో. దదాతి ప్రతిగృహ్ణాతి హనుమానేవ స స్వయం, ప్రతస్యాస్య చ పూ ర్త్యర్థం ప్రతిగృహ్ణాతు వాయనమ్.

ఈ ప్రకారము వాయనదాన మిచ్చినతరువాత కథా శ్రవణమొనర్చి బ్రాహ్మణులతో గూడిభోజనము చేవలయును.

అ థ క థా

శ్లో. మునయో జాహ్నవీతీరే శౌనకాద్యా ద్విజో త్తమాః। ప్రణమ్య జగతాం నాథం రమానాథం ముహు ర్ముహుః ॥౧॥ సూతం పురాణవక్తారం మహాభాగవతో త్తమం। దృష్ట్వా ప్రాంజలయస్సర్వే ప్రోచుర్వ్రతపరాయణాః ॥౨॥

తా॥ గంగానదీతీరమునందు శౌనకాదిమహర్షులు సర్వ పురాణవేత్త యగు సూతమహామునిని చూచి ప్రశ్న చేసిరి.

శ్లో. వాసుదేవకథాప్రశ్నే వ్రతాని బహుశ స్త్వయా। ప్రోక్తాని కృపయాస్మాకం వ్రతమన్యద్వదస్వ నః ॥౩॥

తా॥ ఓసూతమహాసీంద్రా మీవల్లనుంచి అనేకవ్రతము లను వినియుంటిమి, మరియొకవ్రతమును చెప్పవలసినది అని అడిగిరి.

సూతఉవాచ॥శృణుధ్వమృషయస్సర్వే మత్తః పరతరం వ్రతం । చతుర్ణామపి వర్ణానాం కర్తవ్యం పావనోత్తమమ్॥౮॥ గుహ్యాద్గుహ్యతమం లోకే మంగళానాం చ మంగళమ్।ఆయు రారోగ్యఫలదం పుత్రపౌత్రఫలప్రదమ్ ॥ ౯ ॥ సంపత్కరం ప్రతిదినం విద్యాప్రదమనుత్తమమ్॥

తా॥ ఓ మహాసీంద్రులారా నాలుగువర్ణములవారికి ఆచ రించతగినదియు పవిత్రమైనదియు రహస్యమైనదియు మంగళప్రదమైనదియు ఆయురారోగ్యములను పుత్రపౌత్రులను విద్యాసంపత్తులను ఇచ్చునట్టి మరియొక వ్రతమును చెప్పు చున్నాను వినుమని పలికెను.

శ్లో॥ కదాచిద్భగవాన్వ్యాసః సహశిష్యైర్దయానిధిః॥౬॥ యుధిష్ఠిరం ద్వైతవనే ద్రష్టుమభ్యాగతో మహాన్ । నిర్వైరం మృగసంకీర్ణం సుపుష్పఫలసంకులమ్ ॥ ౭ ॥ సపంచమపికాకీర్ణం సషట్పశిఖిరంకులం ॥ శ్రుతాధ్యయనసంపన్నైర్వ్యజ్వాభి ర్బహు వేదిభిః॥౮॥ పుత్రపౌత్రైః పరివృతైః కలితం లలితం తతం । శాస్త్రవ్యాఖ్యానచతురైర్వేద ఘోషోపశోభితమ్॥౯॥ మహా భాగవతోద్గీతలీలాహరికథాశ్రయం । నిత్యాన్నదాననిలయం స్తుత్యం సర్వాశ్రమేషు చ ॥౧౦॥

తా॥ నిత్యాన్నదానముతోఁ గూడినదియు హరికథలతో నున్ను వేదధ్వనులతో నున్ను శాస్త్రధ్వనులతో నున్ను నిండి నదియు వైరములేని మృగములతో నున్ను పుష్ప ఫల వృక్షములతో నున్ను కోకిలలతో నున్ను నెమళ్ళతో నున్ను నిండినదియు వేదవేదాంగసంపన్ను లగు బ్రాహ్మణులతో నున్ను నిండిన ద్వైతవనమునందున్న ధర్మరాజును చూచుటకై శిష్యసహితుడైన వ్యాసమహాముని వచ్చినవాడాయెను,

శ్లో॥ సానుజం సకళత్రం చ తత్రాపశ్యద్యుధిష్ఠిరమ్॥

తా॥ తమ్ములతో నున్నూ భార్యతో నున్నూ కూడిన ధర్మరాజును చూచెను.

శ్లో॥ కృష్ణద్వైపాయనంసోపి శ్రుత్వాఽభ్యాగతమాదరాత్ ॥౧౧॥ అతిదూరంచ నిర్గమ్యపురస్కృత్యసహానుజైః। ఏకాన్తరదనం నీత్వా నివిష్టం పర్యపూజయత్ ॥౧౨॥

తా॥ ధర్మరాజున్నూ యెదుర్కొని నమస్కరించి ఆసనమందు కూర్చుండ నియోగించి అర్ఘ్యపాద్యాది విధులచే పూజించి—

శ్లో॥ ద్రౌపదీరచితాం పూజామురరీకృత్యసద్విజైః। సాదరం కుశలం ధర్మం పప్రచ్ఛేంద్రం యథా గురుః॥

తా॥ బృహస్పతి దేవేంద్రుని కుశలమడిగినట్లుగా ధర్మరాజు వ్యాసమహామునిని కుశలమడిగెను.

వేదవ్యాస ఉవాచ॥శ్లో॥ భద్రం ఖలు మహారాజకుశలం ఖలు పార్థివ। అస్తే ఖలు మహావీరస్సుఖమేవ వృకోదరః ॥౧౪॥ ధనంజయస్సుఖీ చైవ యమౌ చ సుఖినావుభౌ। సంపాదితం పాశుపతం దివ్యమస్త్రం కిరీటినా ॥ ౧౫॥

తా॥ భీమార్జుననకుల సహదేవులు నూ నీవున్నూ సుఖముగా నుంటిరిగదా? గొప్పదైన పాశుపతాస్త్రము అర్జునుని చేత సంపాదింపబడినదిగదా? అని అడిగి—

శ్లో॥ అన్యద్గుహ్యతమంవక్ష్యే శృణుతన్మమ। అస్తి వ్రతం మహారాజ కేవలం సాంప్రదాయకమ్ ॥౧౬॥ కృతే తస్మిన్వ్రతే శీఘ్రం భవద్రాజ్యాగమో భవేత్॥

తా. రహస్యమైనదియు శీఘ్రముగా సంపత్తులను ఇచ్చునదియు రాజ్యమును ఇచ్చునదియునగు గొప్పదైన వ్రతరాజమును చెప్పెదను వినుమా.

ధర్మపుత్ర ఉవాచ ॥శ్లో॥ కిన్నామ వ్రతమాహాత్మ్యమైశ్వర్యం తస్య కీదృశమ్ ॥౧౭॥ దేవతా తత్ర కా ప్రోక్తా కో విధిః పూజనం కథం। కస్మిన్మాసే చ కైః పూర్వం వ్రతమాచరితం ప్రభో ॥౧౮॥

తా. అని చెప్పిన వ్యాసమహర్షిని చూచి ధర్మరాజు అడుగుచున్నాడు :-ఓదయామయా తాము సెలవిచ్చినవ్రతము యెంతగొప్పది? ఆ వ్రతమునకు దేవత యెవరు? ఏమాసమునందు యేవిధానముగా ఆచరించవలెను? ఆ వ్రతమును ఆచరించి యెవరేమిఫలమును పొందిరి?

శ్లో॥ ఇదానీమేవ తత్కార్యం యది శీఘ్రఫలప్రదం ।
ఇత్థం తవాతిదుఃఖార్తే కృపా చేన్మయి సానుజే ॥౧౯॥ భవా
దృశానాం మహతాం బాన్ధవో మమ నాపరః । యుధిష్ఠిరేణ
స మునిస్సవిశ్వాసముదీరితః ॥౨౦॥

తా. శీఘ్రముగా ఫలమునిచ్చునని తాము సెలవు
యిచ్చి యుంటిరిగనుక ఆ వ్రతమును ఇప్పుడే ఆచరింతును.
తమకంటె నాకు యితరబంధువులులేరు. దుఃఖసముద్రములో
మునిగియున్న మాయందు కృపగలవాడవై ఆ వ్రతమును
చెప్పుమని కోరెను.

శ్లో॥ ప్రత్యువాచ స్మరన్ చిత్తే హనుమంతం ముహు
ర్ముహుః॥

తా॥ ఈప్రకారముగా అడుగబడినవాడై తన ఇష్ట
దైవమగు హనుమంతుని ధ్యానించి ఆవ్రతమును చెప్పుటకై
ప్రారంభించెను.

వేదవ్యాస ఉవాచ ॥శ్లో॥ శృణు రాజేంద్ర తన్నామ
హనుమద్వ్రతమద్భుతమ్ ॥౨౧॥ ఉచ్చారణాదేవతస్య కార్య
సిద్ధిర్నసంశయః । దుష్టగ్రహోచ్చాటనం చ మహాజ్వరనివార
ణమ్ ॥౨౨॥ అలం హి బహుభిర్వాక్యైరభీష్టదమితి స్మృతం ।
పురా హి భగవాన్ కృష్ణః పాంచాల్యా ప్రార్థితో భృశమ్
॥౨౩॥ ఆచచక్షే వ్రతమిదం సవిశేషం హనూమతః । తత్ప్ర
భావాదేవ లబ్ధాస్తయా పరమసంపదః ॥౨౪॥

తా॥ ఓ ధర్మరాజా అది హనుమద్వ్రతము. వినుమూ.
హనుమన్నామోచ్చారణచే సకలభూతప్రేతపిశాచములున్నా

సర్వజ్వరములున్నూ నశించును. సకలకార్యసిద్ధులు కలుగును. విశేషించి చెప్పనక్కరలేదు. ఏ కోరిక కలవాడై ఈహనుమద్వ్రతముచేయునో ఆ కోరికలన్నియు చేకూరును. పూర్వమునందు కృష్ణపరమాత్మను ద్రౌపదీదేవి అడుగగా ఈవ్రతమును చెప్పెను. ద్రౌపదియు యథావిధిగా హనుమద్వ్రతమును ఆచరించుటయే మీకు సకలసంపత్తులు కలుగుటకు కారణమని చెప్పెను.

శ్లో॥ కదాచిదపి పాంచాల్యాః కంఠస్థం వ్రతదోరకం।
దృష్ట్వా ధనంజయః ప్రాహ కిమేతద్ధ్రుతమిత్యలమ్ ॥౨౭॥

తా॥ ఒకానొకసమయమునందు ద్రౌపదికంఠమందున్న వ్రతదోరమును చూచి అర్జునుడు, ఈ దోరమును ధరించుటకు గతంబేమి ? యని అడిగిన—

శ్లో॥ సాచ చక్షే సుమధురం వ్రతాగమన ముత్తమం।
శ్రుత్వైతద్దైవవశగః పార్థః క్రోధసమన్వితః ॥౨౮॥ ప్రాహావై పరుష వాక్యముచ్చైశ్వర్యాతిగర్వితః॥

తా॥ అర్జునునితో ఆద్రౌపది వ్రతాగమనవిధానమును చెప్పినంత, ఐశ్వర్యముచే గర్వితుడైన అర్జునుడు కోపముతో

శ్లో॥ ధ్వజే మమ నిబద్ధోయంవానరోనిరతం మయా ॥౨౯॥ కిం దాస్యతి మమ బ్రూహి పటుర్వ్యాకనో మృగః తిర్యగ్జన్మా వనాధీనో యోషితో బుద్ధిరీదృశీ ॥౩౦॥ ఏతాదృశైర్వ్రతైరస్మాన్న వంచయితుమర్హసి॥

తా॥ నారియొక్క జెండాయందు కట్టబడినవాడున్నూ అరణ్యవస్తుభక్షణముచేయువాడున్నూ తిర్యగ్జన్మను పొందిన వాడున్నూ అయిన హనుమంతుడు నీకు యేమి ఇవ్వగలడు? స్త్రీలయొక్కబుద్ధి చులకనగనుక ఈ విధమైన వ్రతముల నాచరించి మమ్ములను వంచించదలచితివి.

శ్లో॥ ఇత్యుక్తా పాతిదుఃఖార్తా ప్రాహ రథ్యం ధనంజయమ్ ॥౨౯॥ భోరాజన్ వాసుదేవేన మమాఖ్యాతమిదం వ్రతం। జగన్నాథేన కృష్ణేన తదాచర్య మయా ధృతమ్ ॥౩౦॥

తా॥ అని పలికిన అర్జునునియొక్క వాక్యములను విని దుఃఖించినదై యథార్థమగు విషయమును, ఓ అర్జునుడా ఈ వ్రతమును నా సోదరుడగు కృష్ణుడు నాకు ఉపదేశించెను. అందువల్ల నేను ఈ హనుమద్వ్రతమును ఆచరించి దోరమును ధరించితిని అని చెప్పిన ద్రౌపదిని చూచి అర్జునుడు—

శ్లో॥ దుశ్శీలే ఛద్మనా తుభ్యం తేన హాస్యాత్సమీరితం। మన్ని బద్ధస్య తస్యైవ మదధీనస్య దాసవత్ ॥౩౧॥ పూజా తేన కథం ప్రోక్తా దుష్టచిత్తేన విష్ణునా। పతివ్రతా న చ త్వం వై పతివాక్యపరాయణా ॥౩౨॥ త్యాజ్యం తద్దోరకం తే తు వ్రతాంగం వ్రతమవ్యత ॥

తా॥ ఆకృష్ణుడు నీకొరకు పరిహాసముగా ఈ వ్రతమును చెప్పెనుగాని యథార్థముకాదు. నాకు దాసుడై ఉన్నట్టి హనుమంతునియొక్క పూజ నీకు యెట్లు చెప్పెను? ఇట్టి దుష్టవాక్యమును వినుటవల్లనుంచి నీవు పతివ్రతవు కావు. కాబట్టి ఆవ్రత

సంబంధమైన దోరమునున్నూ ఆ వ్రతమునున్నూ విడువుమని పలికెను.

శ్లో॥ ఇతీరితేయం సంత్రస్తా సతీ త్వాత్పతిదేవతా ॥ 33॥ త్యక్త్వా తు దోరకం తత్ర న్యస్తముద్యాపనాత్పురా ॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా పతివల్ల పలుకబడినదై భయమును పొంది పతివ్రత యగుటవలన ఉద్యాపనమును చేయక మునుపే ఆదోరమును విసర్జించెను.

శ్లో॥ తతస్సకలసంపత్తిర్వ్యభాగతమగాత్తథా ॥34॥ భవద్భిర్దృశం ప్రాప్తమాయాసాద్వనసేవనం । త్రయోదశగ్రంథియుక్త దోరస్యోల్లంఘవేన హై ॥35॥ భోక్తవ్యం తత్ఫలం సమ్యగ్వత్సరైశ్చ త్రయోదశైః ॥

తా॥ ఓ ధర్మరాజా ఆదోరమును విసర్జించుటవల్లనుంచి నీకు సమస్తసంపత్తులు నశించుటయేగాక అరణ్యనివాసమున్నూ కలిగెను. పదమూడు ముళ్లుకలిగిన దోరమును విడుచుటచేత పదమూడు సంవత్సరములు ఈ అరణ్యవాసము చేయవలసివచ్చెను.

శ్లో॥ ఇత్యేతత్సకలం శ్రుత్వా కృష్ణాసస్మారతద్వ్రతమ్ ॥36॥ సత్యమిత్యాహ సర్వేషాం పతీనాం పురతస్తదా॥

తా॥ ఈ సమస్తమును వ్యాసమహర్షి చెప్పగా విని ద్రౌపదీదేవి జ్ఞాపకమును దెచ్చుకొని భర్తలయొక్క యెదుట సత్యమని పలికెను.

వ్యాస ఉవాచ॥ శ్లో॥ అపరం శ్రోతుమిచ్ఛా చేత్సేతి హాసం వదామి తే॥ ౩౭॥

తా॥ ఇట్లు పలికిన తరువాత ధర్మరాజాదులను చూచి వ్యాసమహర్షి ఇంకొక కథాసందర్భమును చెప్పుచుంటెని వినుమని పలికెను.

శ్లో॥ పురా హి రాఘవస్సీతాం ద్రష్టుకామస్సలక్ష్మణః॥ ఋశ్యమూకముపాగమ్య హనూమంతం దదర్శ హ ॥ ౩౮ ॥ ససుగ్రీవేణ తేనాసౌ రామస్సఖ్యం చకార హ॥

తా॥ పూర్వమునందు రాముడు సీతను వెదకుచు ఋశ్యమునుచేరి హనుమంతుని చూచి సుగ్రీవునితోను హనుమంతునితోను సఖ్యముచేసెను.

శ్రీహనుమానువాచ॥ శ్లో॥ రామ రామ మహాబాహో యద్వక్ష్యే శృణుతద్వచః॥ ౩౯॥ భక్తస్య తవ మే రామ కార్యాతురవశేరితమ్ । అహం పురా మఘవతా వజ్రేణ హనుతాడితః ॥౪౦॥ తదాప్రభృతి ఖ్యాతోస్మి హనుమానితి భూతలే॥

తా॥ ఓ శ్రీరామచంద్రప్రభూ నే నొకవాక్యమును చెప్పుచుంటెని, ఆదరముకలవాడవై వినుమా. నేను పూర్వమునందు ఇంద్రునియొక్క వజ్రాయుధముచే హనుప్రదేశమందు కొట్టబడినవాడనైనందున నన్ను హనుమంతుడని చెప్పుదురు.

శ్లో॥ తదా మాం మూర్ఛితం దృష్ట్వా పితా మే వాయురబ్రవీత్ ॥౪౧॥ యతో నిపాతితః పుత్ర ఇతి క్రుద్ధస్తదోదధే॥

తా॥ ఆ దేవేంద్రుని వజ్రాయుధముచే కొట్టబడిన సమయమున నేను మూర్ఛనొందినవాడనైతిని. అట్లు మూర్ఛ నొందిన నన్ను జూచి నాతండ్రియగు వాయుదేవుడు కోపము గలవాడై యెవరికిని కానరాక దాగియుండెను. ఆసమయమున ప్రపంచ మంతయు మృతప్రాయమగుట చూచి—

శ్లో॥ తదా బ్రహ్మాదయోదేవా స్తాతాద్భ్యాయ వదన్నివై ॥౪౨॥

తా॥ బ్రహ్మాదిదేవతలు ప్రత్యక్షమై యిట్లు పలికిరి.

శ్లో॥ ఆంజనేయ చిరంజీవ త్వమమేయ పరాక్రమః। అశేష రామకార్యాణి సాధయత్వం కపీశ్వర ॥౪౩॥ వాయు పుత్ర ప్లవంగేశ హనుమద్వ్రితనాయకం । తద్యశ్చ్చకార విమలం భృశం ప్రియతమాద్భుతమ్ ॥౪౪॥ తస్య సర్వాణి సిధ్యంతీతి వరం దదుః॥

తా॥ ఓ ఆంజనేయా నీవు చిరకాలము జీవించుమూ. విశేషపరాక్రమశాలివై సమస్త రామకార్యములను సాధించ గలవు. నిన్నుగురించి హనుమద్వ్రితమును భక్తిశ్రద్ధలతో యెవరు ఆచరింతురో వారివారికార్యములు నిర్విఘ్నముగ సిద్ధించునని వరమిచ్చిరి.

శ్లో॥ కార్యార్థినా రాఘవేణ కృతమిత్యబ్రవీచ్చ మామ్ ॥౪౫॥ స్మృతిం తద్వై రామవాక్యం కురు స్వామిన్ మయేరితం । న మంతవ్యం వృథానాథ సత్యం మంతవ్యమీ దృశమ్॥౪౬॥ రోచతే యది త్వచ్చిత్తే తత్కురుష్వార్థసిద్ధయే॥

తా॥ కార్యాసక్తుడగు రాముడు ఈవ్రతమును చేయ గలడు అని బ్రహ్మ నాకు చెప్పెను. ఓరామచంద్రా ఆబ్రహ్మ దేవుని వాక్యమును వృథాచేయకుము. నీవు ఈవ్రతమును చేతువని చెప్పినవాక్యము ఇప్పుడు నాకు జ్ఞప్తికి వచ్చినది. ఈవాక్యమును వృథాచేయక సత్యముగా తలచి నీకు ఇష్ట మయ్యేనేని ఈవ్రతమును చేయుము. తప్పక నీకు కార్యసిద్ధి కాగలదని చెప్పెను.

శ్లో॥ ఇత్యుక్త్వా సంస్థితే తస్మిన్ తదా సంక్రమతే హనాత్ ॥౪౭॥ ఆకాశవాణీ తత్రోచే యదుక్తం సత్యమేవ తత్॥

తా॥ ఈప్రకారముగా ఆంజనేయులు పలుకగా అశరీర వాణి సత్యమని పలికెను.

శ్లో॥ ఇతి రామప్రసన్నశ్చశ్రుత్వాగగనభాషితమ్ ॥౪౮॥ చికీర్షయా వ్రతస్యాస్య హనుమన్తమథాబ్రవీత్॥

తా॥ ఈప్రకారముగా పలికిన ఆకాశవాణివాక్యములను రాముడు విని సంతసించి వ్రతముచేయనిశ్చయించినవాడై హనుమంతునితో పలికెను.

శ్లో॥ హనుమన్కో విధిస్తస్య కదా కర్తవ్యమేవ తత్ ॥౪౯॥ బ్రూహీతి వచనం శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ మరుత్సుతః॥

తా॥ ఓ ఆంజనేయా ఆవ్రతమునకు విధానమేమి! ఎప్పుడు ఆచరించవలెను? అని పలుకగా రామునితో హను మంతుడు ఇట్లు చెప్పెను.

శ్లో॥ మార్గశీర్షే సితే పక్షే త్రయోదశ్యాం జయప్రదే ॥౫౦॥ త్రయోదశగ్రంథియుతం దోరకం కలశేస్థితం। హరి ద్రాభం తత స్తత్ర మామావాహ్య ప్రపూజయేత్ ॥౫౧॥

తా॥ మార్గశిర శుద్ధ త్రయోదశిరోజున కలశమందు పదమూడుముళ్ళువేసిన దోరమును పచ్చదానిని ఉంచి నన్ను ఆవాహనచేసి పూజించవలసినది.

శ్లో॥ పీతగన్ధం పీతపుష్పం పీతద్రవ్యం విశేషతః॥

తా॥ పచ్చని గంధమును పచ్చని పుష్పములను తెచ్చి నన్ను పూజించవలసినది.

శ్లో॥ నమో భగవతే వాయునన్దనాయేతి మంత్రతః ॥౫౨॥ ఓంకారపూర్వతః పూజాం కుర్యాత్షోడశ యత్నతః। శోపచారం బ్రాహ్మణాయ దద్యాద్వాయన ముత్తమమ్ ॥౫౩॥ త్రయోదశాపూపమాత్రం గోధూమాన్నం ప్రదాపయేత్। సదక్షిణం సతాంబూలం బ్రాహ్మణాన్భోజయే త్తతః॥౫౪॥

తా॥ 'ఓం నమో భగవతే వాయునందనాయ' అను మంత్రముచే, అనగా పై మంత్రమును పఠింపుచు పదమూడు ముళ్లను వేయువలెను. ఆముళ్లువేసినదోరమునందు నన్ను షోడ శోపచారములచేపూజచేసి గోధూమాన్నమును నైవేద్యము పెట్టవలెను. దక్షిణాతాంబూల సహితముగా పదమూడు గోధుమ అప్పాలు బ్రాహ్మణునకు దానము చేయవలెను. బ్రాహ్మణసమారాధన చేయవలెను. దక్షిణా తాంబూలా దులచే బ్రాహ్మణుల సంతోషపెట్టవలెను. తరువాత వారి ఆశీర్వచనమును పొందవలసినది. అని శ్రీరామునితో చెప్పెను.

శ్లో॥ ప్రారంభే త్వస్య కార్యాణి సిధ్యంతే న సంశయః । తావత్కర్తవ్యమేతద్వై యత్నతశ్చ త్రయోదశ ॥౫౫॥

తా॥ ఈ వ్రత ప్రారంభమునందే సమస్త కార్యములు సిద్ధించును. ఈ వ్రతమును పదమూడుసంవత్సరములు విడువక ఆచరించవలెను.

శ్లో॥ ఉద్యాపనం యథాన్యాయం కుర్యాత్కలశ వస్త్రకైః । సంపూర్ణమితిచేత్యుక్తమిత్యుక్త్వా విరరామ హ ॥౫౬॥

తా॥ పదమూడు కలశములు పదమూడు వస్త్రములు పదమూడు హనుమత్ప్రతిమలు మొదలగు పరికరములతో ఆదియందుగాని మధ్యమందుగాని అంతమందుగాని వ్రతోద్యాపనమును చేయవలయును. అట్లుచేసిన వ్రతపూర్తియగును. ఈప్రకారము చేసినవారు నా అనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురని రామునితో చెప్పెను.

శ్లో॥ రామోపి సహసుగ్రీవస్సానుజస్తచ్చకార హ । కార్యసిద్ధిరభూత్తస్య సుగ్రీవశ్చ విభీషణః ॥౫౭॥ విభీషణోపి రామోక్తం వ్రతం కృత్వా యథోదితం । తదాప్రభృతి లోకేస్మిన్ప్రశుతం హనుమద్వ్రతమ్ ॥౫౮॥

తా॥ ఆవాక్యమును విని రాముడావ్రతము చేసెను. కార్య సాఫల్యమును గలిగెను. సుగ్రీవుడున్నూ ఈ వ్రతమును చేసి ఇష్టసిద్ధిని పొందెను. విభీషణుడున్నూ అదేప్రకారము

ఫలము నొందెను. అది మొదలుకొని హనుమద్వ్రతము లోకమునందు ప్రసిద్ధినొందెను.

శ్లో॥ భవేత్సహాయో హనుమాన్ కృతే తస్మిన్వ్రతే శుభే।తస్మాత్త్వయాపి కర్తవ్యం వ్రతమేతన్నృపోత్తమ॥౫౯॥

తా॥ ఈ వ్రతము చేసినవారియందు హనుమంతుని అనుగ్రహము కలుగును. ఓ ధర్మరాజా నీవున్నూ ఈ వ్రతమును చేయుమూ.

శ్లో॥ మాసానాం మార్గశీర్షోహమిత్యుక్తం స్వామినా స్వయం।తస్మాత్త్వమపి తత్కృత్వా లబ్ధరాజ్యో భవిష్యసి॥౬౦॥

తా॥ మాసములలో మార్గశిరమాసము నారూపమని కృష్ణపరమాత్మ అర్జునునకు చెప్పెను. ఆకారణమువలన ఆ మాసమునందు చేయుట మిక్కిలి శ్రేష్ఠము గనుక హనుమద్వ్రతమును శీఘ్రముగ నాచరించినయెడల వెంటనే రాజ్యమును పొందగలవు.

శ్లో॥ ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య సర్వేపి ముదమాయయుః। అథ సాయమభూత్తత్ర సూర్యే వారాశిమాగతే ॥౬౧॥

తా॥ ఈవాక్యమునువిని అందరు సంతోషించిరి. అంత సూర్యుడస్తమించెను.

శ్లో॥ నీత్వా రాత్రిం తతః ప్రాత రుత్థాయ చ స ధర్మజః। వ్యాసస్య పురతశ్చక్రే వ్రతమేతత్సవిస్తరమ్ ॥౬౨॥

తా॥ ఆ రాత్రిని గడపి ప్రాతఃకాలమందులేచి వ్యాసముని సాన్నిధ్యమున వ్రతము నాచరించెను.

శ్లో॥ ఉద్యాపనం తథా హోమం సఘృతం పాయసైస్తిలైః। మూలమంత్రోక్తసూక్తేన వ్రతాంగమకరోత్తథా ॥౬౩॥

తా॥ అనంతరము ధర్మరాజు ఉద్యాపనమును చేసి ఆజ్యసిక్తపాయసాన్నముచేత యోదశాక్షరమూలమంత్రముచే హోమముచేసి వ్రతపూర్తి చేసెను.

శ్లో॥ సాత్త్వద్ధనుమతః పూజా పాంచాల్యా సహ కల్పితా। అథ సంవత్సరేతీతే పాండవో రాజ్యమాయయౌ ॥౬౪॥

తా॥ పత్నీసమేతుడై ధర్మరాజు ఈవ్రతమును చేసి ఒకసంవత్సరమునకే రాజ్యమును పొందెను.

శ్లో॥ తస్మాత్కురుధ్వం మునయో వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్। ఇతి కృత్వా భవన్తశ్చ ప్రాప్తాభీష్టమనోరథాః॥౬౫॥

తా॥ కనుక ఓమునులారా మీరున్నూ ఈవ్రతము చేసి కృతార్థులగుదురుగాక యని సూతుడు శౌనకాదులకు చెప్పెను.

శ్లో॥ తేపి చక్రుర్యథాన్యాయం వ్రతమేతత్సుమంగలమ్॥

తా॥ సూతునివల్లనుంచి ఈవ్రతమాహాత్మ్యమునువినిన వారైన మునులందరు ఇష్టసిద్ధులుకలవారైరి.

ఇతి శ్రీహనుమద్వ్రతకథాయాం ప్రథమాధ్యాయః సమాప్తః.

అథ ద్వితీయాధ్యాయః

సూతః॥శ్లో॥ శృణుధ్వమృషయస్సర్వేకథామన్యాంవదా మ్యహం । పరాశరేణ కథితాం మైత్రేయాయాత్రపృచ్ఛతే॥౧॥ మైత్రేయః ॥ హనుమద్వ్రతమిత్యుక్తం పూర్వాధ్యాయేత్వయా మునే । కేన వాఽఽదౌపురా చీర్ణం తత్ఫలం వద మే విధిమ్॥

తా॥ సూతు డిట్లు చెప్పుచున్నాడు:-ఓ సమస్తమైన ఋషీశ్వరులారా పరాశరమహర్షి మైత్రేయునకు ఉపదేశించిన ఈహనుమద్వ్రతకథను మరిఒకదానిని చెప్పుచున్నాను, సావధానముకలవారై వినవలసినది. మైత్రేయుడు ఒకానొక సమయమునందు పరాశరమహాసీంద్రునిచూచి, ఓ మహాసీంద్రా ఈ హనుమద్వ్రతమును యెవరు ఆచరించి యేమిఫలమునొందిరి ? దానివిధాన మెట్టిదని అడిగెను.

పరాశరః ॥శ్లో॥ అత్రానువర్ణయిష్యామి కథాం పాప ప్రణాశనీం । యాం శ్రుత్వా మానవో నిత్యం హనుమద్భక్తి మాన్భవేత్ ।3॥

తా॥ ఓ మైత్రేయా పాపరాశినినశింపజేయునట్టి కథను చెప్పుచున్నాను. ఈకథను వినుటవలన హనుమంతునియందు భక్తికలవార లగుదురు.

శ్లో॥ సోమదత్తో మహానాసీత్పురా సోమకులోద్భవః । రాజా పరమధర్మజ్ఞో బంధువానహంకృతః ॥౪॥ సత్యవాదీ సదా మానీ హ్యతిథేయో బహువ్రిదః । సత్సు పూజాం

వ్రేతురాన్యోన్యో౽భవచ్ఛత్రువరాక్రమః ॥౬॥ బుభుజేభువమవ్యగ్ర స్సరత్నాకర మేఖలామ్ ॥

తా॥ సోమవంశోత్పన్నుడును ధర్మముగలవాడునుసత్యసంధుడును అహంకారములేనివాడును అతిధులను పూజించువాడును శత్రువులయందు పరాక్రమము కలవాడును సముద్రముద్రితమగు భూమండలమును ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముగ నేలినవాడునగు సోమదత్తుడనే పేరుగల ఒకానొక రాజు గలడు.

శ్లో॥ తేన సంపీడితా రాజ్ఞా సమేతాశ్శత్రవః పరే ॥౭॥ మాహిష్మతీపురం యాతాస్తైరాహూతో రణే తు సః॥

తా॥ సోమదత్తునికి శత్రువులుగానున్న రాజులు గుమిగూడి మాహిష్మతీపట్టణమునకు వచ్చి సోమదత్తుని యుద్ధమునకు పిలిచిరి.

శ్లో॥ అక్షౌహిణీసహస్రైశ్చ హ్యాయుక్తైః కరియూథపైః ॥౭॥ అశ్వైః కాశ్మీరజైస్తాత లక్షకోటిసమన్వితైః । సంగ్రామస్తుములస్తస్య సోమదత్తస్య తైరభూత్ ॥౮॥ శక్తితోమర ఖడ్గైశ్చ భిండివాలైస్తథాశ్మభిః । యథా దైవాసురం యుద్ధం తథాభూత్కిం ను వర్ణ్యతే ॥౯॥

తా॥ అక్షౌహిణీసహస్రములచేతనున్నూ అనేక ఏనుగులచేతనున్నూ అనేక అశ్వములచేతనున్నూ శక్తితోమరము మొదలైన ఆయుధములచేతనున్నూ పూర్వమునందు దేవాసురులు యేవిధముగా యుద్ధముచేసిరో ఆప్రకారము సోమదత్తునికిన్నీ శత్రువులకున్నూ యుద్ధము జరిగెను.

శ్లో॥ వైరైర్జ్ఞాతబలస్సంఖ్యే నిశి సంగృహ్య దేవికాం ।
ప్రియమంతఃపురాత్తస్మాత్ప్రాగాద్గార్గ్యాశ్రమం ప్రతి ॥౧౦॥

తా॥ ఆయుద్ధమునందు శత్రువులవల్లనుంచి పరాజయ మును పొందినవాడై సోమదత్తుడు భార్యాసహితుడై రాత్రి యందు బయలుదేరి గార్గ్యాశ్రమమునకు వెళ్లెను.

శ్లో॥ తత్రైవ పంచ మాసాం స్తు స్థిత్వా శోకసమన్వితః।
పంగుత్వమపి మూకత్వమంధత్వమగమన్నృపః ॥౧౧॥

తా॥ ఆగార్గ్యాశ్రమమునందు శోకముచే కుంటివాడుగా నున్నూ గుడ్డివాడుగా నున్నూ మూగవాడుగా నున్నూ వుండి అచ్చట అయిదుమాసములు గడిపెను.

శ్లో॥ రాజ్యభ్రష్టం పతిం ధీరా ప్రాప్తుకామం పునః శ్రియం । ప్రలపంతం ముహుః పుత్రాన్జ్ఞాత్వాన్యుద్ధే సుదుర్ల భాః ॥౧౨॥ శ్రియం రాజ్యం చ భోగం చ సముద్దిశ్య పునః పునః । ఆశ్వాసయంతీ సా దేవీ జగౌ శ్లోక చతుష్టయమ్ ॥౧౩॥

తా॥ రాజ్యభ్రష్టుడైనటువంటిన్నీ, కుమారులగురించిన్నీ రాజ్యభోగములను గురించిన్నీ మాటిమాటికి శోకమునొందు చున్న భర్తను చూచి మహాపతివ్రతయగుభార్య ఊరడించు చున్నదై నాలుగుశ్లోకములను చెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ ధైర్యం విపత్తౌ కర్తవ్యం సంపత్తౌ చ క్షమా వరా వాచాలత్వం సభామధ్యే తద్వై శాస్త్రపురస్సరమ్॥౧౪॥ విక్రమో యుధి కర్తవ్యః స్థిరత్వం స్త్రీసమీపతః । ఐశ్వర్యే చ సదా శాంతిర్భక్తిః శ్రద్ధా చ భూసురే ॥౧౫॥

తా॥ ఓనాథా ఆపత్తులయందు ధైర్యమున్నూ సంపత్తులయందు ఓర్పున్నూ సభామధ్యమందు శాస్త్రయుక్తముగా మాట్లాడుటయున్నూ యుద్ధమునందు ధైర్యముతో పోరాడుటయున్నూ స్త్రీసమీపమందు స్థిరత్వమున్నూ బ్రాహ్మణులయందు భక్తిశ్రద్ధలున్నూ వుండవలెను.

శ్లో॥భవితవ్యంభవత్యేవనారికేళఫలాంబువత్ ।గంతవ్యం గచ్ఛతి సదా గజభుక్తకపిత్థవత్ ॥౧౬॥

తా॥ రాదలచినసంపత్తులు టెంకాయలో నీరు మోస్తరుగావచ్చును. పోతే సమయమునందు యేనుగుతిన్న వెలగపండులోని గుంజువలె పోవును.

శ్లో॥ యద్భావి తద్భవత్యేవ యదభావి న తద్భవేత్ । ఇతి నిశ్చితబుద్ధీన్హి న చింతా బాధకే క్వచిత్ ॥౧౭॥ ఏవం మనీషిణః ప్రాహుర్నీతిశాస్త్రవిదో నృప । ముంచ శోకం చ మోహం చ చింతాం దేహవినాశనీమ్ ॥౧౮॥

తా॥ జరుగనున్నది జరుగకమానదు; కానిది కాదు; అని నిశ్చయబుద్ధికలవారిని చింతయనునదిబాధింపదనినీతిశాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుదురు. శోకమోహములనువిడువుము. చింతయనునది దేహమును నాశముచేయును. స్వస్థచిత్తుడవు కమ్మని పలికెను.

శ్లో॥ గార్గ్యాశ్రమోయం రాజేంద్ర ప్రవయిష్యే తదంతికం । న తే దాస్యతి ధర్మాత్మా సర్వాన్కామాన్సుదుర్లభాన్॥౧౯॥

తా॥ ఓమహారాజా మనకెదురుగా గార్గ్యమునియొక్క-ఆశ్రమము కనబడుచున్నది. అచ్చటికి నిన్నుతీసుకొనివెళ్లెదను. ఆమహర్షి నీఅభీష్టములను నెరవేర్పగలడు.

శ్లో॥ సాంత్వయిత్వా తతో వీరం నృపతిం రాష్ట్రవర్జితమ్। అశక్తం గమనే దేవీ బిభ్రతీ నిజకంధరే ॥౨౦॥

తా॥ ఈప్రకారముగా భర్తను ఊరడించినదై నడుచుటకు శక్తిలేనిభర్తనుభుజములయందు కూర్చుండబెట్టుకొని—

శ్లో॥ ప్రాపయామాసముదితా గార్గ్యాశ్రమ మకల్మషమ్॥ పతిం తత్ర ప్రతిష్ఠాప్య మునిం నత్వాపునః పునః॥౨౧॥ కంపమానా తదా సాధ్వీ పీనోన్నతపయోధరా। చంద్రాననా సుకేశీ చ బింబోష్ఠీ మంజుభాషిణీ॥౨౨॥ కర్ణాంతనయనా బాలాచంద్రికేవామలచ్ఛవిః। దేవికా వారిమధ్యా సా పంచవింశతి వార్షికీ॥౨౩॥ కోమలాంగీ తు సాదేవీ శ్యామాసాధూత్పలేక్షణా। మునిం ప్రోవాచ ధర్మిష్ఠా పాహి పాహీతి మే పతిమ్ ॥౨౪॥

తా॥ గార్గ్యమహామునిఆశ్రమము చేరినదై శరీరకంపమును పొందుచు మృదువచనములచే 'నాభర్తను రక్షింపు' మని ఆమునిని ప్రార్థించెను.

శ్లో॥ భగవన్పతినా సార్థ మాగతా శత్రుపీడితా। రాజ్యభ్రష్టో హ్యయం రాజా త్వామేవ శరణం గతః ॥౨౫॥

తా॥ ఓమహర్షీ, శత్రువులవల్ల బాధను పొందినవారలమై నేనున్నూ రాజ్యభ్రష్టుడైన నాభర్తయున్నూ నిన్ను శరణము పొందినాము. అని పలికెను.

శ్లో॥ మునిస్తత్ర చిరం ధ్యాత్వా ధ్యానమార్గేణ చక్షుషా।దృష్టవాన్సర్వమేవైతద్రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః॥౨౬॥ ఉవాచ మునిశార్దూలో రాజానం మహిషీసఖమ్॥

తా॥ అంత నామునీశ్వరుడు తనజ్ఞానదృష్టిచేత సర్వమును తెలుసుకొని భార్యతోకూడిన రాజును చూచిపలికెను.

గార్గ్య ఉవాచ॥ శ్లో॥ యువయోఃకష్టమత్యుగ్రం సర్వభావాత్సుదుస్సహమ్ ॥౨౭॥ యేనేదమీదృశం ప్రాప్తం తద్బ్రవీమి హి తేఽనఘా । సర్వవిద్యోత్తమా విద్యా నోపాస్తా విజయప్రదా ॥ ౨౮ ॥ కృతాని న త్వయా వీర హ్యుత్తమాని వ్రతాన్యపి । తస్మాత్త్వమీదృశీం ప్రాప్తో గతిం దురవబోధనామ్ ॥౨౯॥

తా॥ ఓమహారాజా మీకు ఈకష్టము ఉత్తమవిద్యోపాసనచేయక పోవుటవల్లనుంచి, ఉత్తమవ్రతమును ఆచరించక పోవుటవలనను సంప్రాప్తమైనది అని చెప్పెను.

రాజోవాచ॥ శ్లో॥ ఉపాసనే వా విద్యానామశక్తోహం వ్రతేషు చ । యథాశక్తి కరిష్యామి తథాపి భగవన్మునే ॥౩౦॥ సర్వమంత్రే మహారాజ విద్యామేకాం ఫలప్రదాం । శ్రేష్ఠం వ్రతానాం సర్వేషామేకం దీనాయ మే వద ॥౩౧॥ వాత్సల్యవంతః సర్వేషు యూయం దీనేషు సర్వదా యద్యస్తి మయి కారుణ్యం గురో శిష్యస్త్వహం తవ ॥౩౨॥

తా॥ ఓమునిశ్రేష్ఠా నేను విద్యోపాసనచేయుటకు గాని వ్రతములు చేయుటకుగాని సమర్థుడనుకాను గనుక సమస్త

మంత్రసారభూతమైనదిన్నీ జయప్రదమైనదిన్నీ అగు ఒక్కవిద్యనున్నూ సమస్తవ్రతములలోను శ్రేష్ఠమగు ఒకవ్రతమునున్నూ తమశిష్యుడనైననాకు చెప్పుమని కోరెను.

శ్లో॥ ఇత్యుక్తస్తేన రాజ్ఞాథ వృద్ధగార్గ్యో మహాయశాః।
క్షణం ధ్యాత్వా నృపం ప్రాహ శ్రూయతామితి పుత్రక ॥౩౩॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా సోమదత్తునిచేత కోరబడినవాడై గార్గ్యమహాముని క్షణకాలము ధ్యానించి వినుమని పలికెను.

శ్లో॥ రాజన్ స్సకలవిద్యానాం సారభూతా హనూమతః।
పంచవక్త్రస్య విద్యాస్తి తాం దదామి నృపోత్తమ ॥౩౪॥
సద్యో దురితరాశిఘ్నీ సకలార్తినివారిణీ । అనాయాసేన జయదా సామ్రాజ్యఫలదాయినీ ॥౩౫॥ తాం జపస్వ మహాబాహో జయసిద్ధిర్భవిష్యతి॥

తా॥ ఓమహారాజా సమస్తవిద్యలకు సారభూతమైనట్టిదియు సమస్తపాపములను నశింపజేయునదియు సమస్త ఆపత్తులను తొలగించునదియు శీఘ్రముగా రాజ్యమును జయమును ఇచ్చునదియు నగువిద్య పంచవక్త్రహనుమద్విద్యయే గాని మరి వేరొండు లేదుగాన దానిని ఆస్తుడవగు నీకు చెప్పెదను; శ్రద్ధగలవాడవై దానిని జపించి జయమును పొందుము. అనిచెప్పి-

శ్లో॥ అన్యచ్చ తవ వక్ష్యామి వ్రతం శ్రీహనుమత్ప్రభోః ॥౩౬॥ సద్యస్సమస్తఫలదం సతతం విజయప్రదమ్॥

తా॥ ఇదియేగాక సమస్తఫలమునున్నూ జయము నున్నూ ఇచ్చునదియగు హనుమద్వ్రతమును చెప్పుచుంటిని.

శ్లో॥ వైశాఖే దశమీ కృష్ణాప్యమావాస్యా తతః పరమ్ ॥౩౭॥ మాఘాదిపంచమాసేషు చైకస్మిఞ్ఛుక్లపక్షకే । మందవాసర ఆద్యశ్చ తారా మృగశిరోభిధా ॥౩౮॥ శ్రావణే పౌర్ణమీ చైవ కార్తికే ద్వాదశీ తథా । మార్గశీర్షే తథా శుక్లే సంప్రోక్తా చ త్రయోదశీ ॥౩౯॥ ఏష్వేవ దివసేష్వేక దివసే వ్రతమాచరేత్, భక్తిమాంశ్చేత్సర్వదినేష్విదం వ్రత మథాచరేత్ ॥౪౦॥

తా॥ హనుమద్వ్రతమును చేయువారు వైశాఖకృష్ణ దశమ్యమావాస్యలయందుగాని మాఘాది పంచమాసముల యందు శుక్లపక్షములో వచ్చు మొదటిశనివారమందు గాని మృగశిరనక్షత్రమందు గాని శ్రావణపౌర్ణమియందు గాని కార్తికశుద్ధ ద్వాదశియందు గాని మార్గశిరశుద్ధ త్రియోదశి యందు గాని ఈ వ్రతమును ఆచరించవలసినది. భక్తిగల వారలు సమస్తదినములయందు ఈవ్రతము ఆచరించవలయును.

శ్లో॥ ఏకస్మిన్దోరకం బద్ధ్వా పూజామాత్రం తతః పరం॥ కుర్యాచ్ఛ్రీవాయుపుత్రస్య దివసేష్వపరేష్వథ ॥౪౧॥

తా॥ నిత్యము ఆచరించువారు వ్రత ప్రారంభమందే దోరమును ఉంచినవారై పూజ నాచరించవలెను. దోరమును మార్చనక్కరలేదు. సంవత్సరనియమముతో ఒకపర్యాయము ఆచరించువారుమాత్రము పూర్వము ధరించిన దోరమును విడిచి క్రొత్తదోరమును ధరించవలెను.

శ్లో॥ బ్రాహ్మే ముహూర్తే సాయం వా మధ్యాహ్నే ప్రాతరేవ వా । పూజయేదంజనాసూనుం గురో రాజ్ఞాపురస్సరమ్ ॥౪౨॥

తా॥ బ్రాహ్మముహూర్తమునందుగాని సాయంమధ్యాహ్న ప్రాతఃకాలములయందుగాని ఈ వ్రతమును చేయవలెను.

శ్లో॥ స్వర్ణ రాజత తామ్రేషు భూర్జే వా స్థండిలేంభసి । క్షౌమే వా పూజయేద్ధీమాన్యంత్రే వా ప్రతిమాసు వా ॥౪౩॥ త్రయోదశగ్రంథియుక్తంధృత్వా దోరకముత్తమం । త్రయోదశఘృతాపూపవాయనం తత్ర దాపయేత్ ॥౪౪॥ గురుం సంపూజ్య విత్తాద్యైర్విత్తశాఠ్యవివర్జితః । విత్తశాఠ్యకృతం కర్మ పుణ్యం తన్నిష్ఫలం భవేత్ ॥౪౫॥ బ్రాహ్మణైస్సహ భుంజీయాద్యథాశక్తి సమాహితః । త్రయోదశ చ వర్షాణిసిద్ధి కామస్సమాచరేత్ ॥౪౬॥

తా॥ బంగారము వెండి రాగి మొదలగు యంత్రములయందుగాని భూర్జపత్రమునందుగాని పిండితో వేసిన యంత్రమందుగాని ప్రత్యేకము ఉదకపూరితమైన కలశమందుగాని పట్టుగుడ్డయందు గాని ప్రతిమలయందుగాని హనుమంతుని పూజించవలసినది. పదమూడుముళ్ళుకలిగిన పచ్చని దోరమం దును పూజించవలసినది. పదమూడు నేతితో వండిసలఅపూపములను వాయనదానము చేయవలెను. గురువును ద్రవ్యవస్త్రాదులచే పూజించవలసినది. విత్తలోపముచేయక యథాశక్తి

బ్రాహ్మణసమారాధనము గావించి ఆబ్రాహ్మణులతో కలసి భుజించవలెను. ఈ ప్రకారము పదమూడు సంవత్సరములు చేయవలసినది. ఈ వ్రతప్రారంభమందే సకలకార్యసిద్ధులు చేకూరును; సత్యము.

శ్లో॥ అనేన సకలాఞ్ఛత్రూన్దుర్ధర్షానమరైరపి । విజిత్య సుమహద్రాజ్యం చిరకాలమవాప్స్యసి॥౧౦॥ భవిత్రీ పుత్రసంపత్తిస్తన శ్రీః కీర్తిసంయుతా ॥

తా॥ ఈ వ్రతముచే సమస్త శత్రువులను జయించినవాడవై మహారాజ్యమును పొందగలవు. నీకు ఐశ్వర్యము కీర్తి పుత్రసంపత్తి కలుగును.

శ్లో॥ ఇత్యుక్తో గార్గ్యమునినా సోమదత్తో మహీపతిః ॥౧౧॥ పత్న్యా సార్ధం మహావిద్యాం పంచవక్త్రహనూమతః । సంప్రాప్య సద్యశ్చక్షుష్మాన్కందర్పసమరూపవాన్॥౧౨॥ గురోస్సమీపే కృత్వాథ హనుమద్వ్రతముత్తమం । హనూమతః ప్రసాదేవ ఖడ్గసిద్ధిమవాప్తవాన్ ॥౧౩॥

తా॥ అని చెప్పిన గార్గ్యమహామునియొక్క వాక్యములను విని సోమదత్త మహారాజు భార్యతో కూడా పంచవక్త్ర హనుమద్విద్యను స్వీకరించి గురుసమీపమునందు హనుమద్వ్రతము నాచరించెను. ఆప్రభావమువలన దివ్యమైన నేత్రములు కలవాడై మంచిశరీరకాంతినిన్నీ పొందెను.

శ్లో॥ తతస్సమస్తారిగణానేకాహ్నైవ విజిత్య సః । స్వరాజ్యం పాలయామాస గార్గ్యం కృత్వా పురోహితమ్ ॥౧౪॥

తా॥ తరువాత హనుమద్వ్రతప్రభావముచే నిమిష మాత్రమున శత్రువులను జయించినవాడై గార్గ్యమహామునిని తనకుగురువునుగా చేసుకొని తనయొక్క రాజ్యమునునిష్కంటకముగా పాలించెను.

శ్లో॥ స్వర్ణకోటిసహస్రాణి తస్మాద్గార్గ్య మహామునిః ॥ సంప్రాప్య వర్షసాహస్రం సత్రయాగమథాకరోత్ ॥౫౫॥

తా॥ అంత సోమదత్తునివల్లనుంచి గార్గ్యమహాముని విశేషద్రవ్యము గురుదక్షిణగా నివ్వబడినవాడై వేయిసంవత్సరములు సత్రయాగము చేసెను.

శ్లో॥ స పృథ్వీంవవతీం ధాత్రీం గార్గ్యానుగ్రహాతో నృపః । పాలయామాసధర్మాత్మా త్రింశద్వర్ష సహస్రకమ్॥౫౬॥

తా॥ గార్గ్యమహామునియొక్క ఆశీర్వచనమును పొందుచున్నవాడై సోమదత్తమహారాజుముప్పది వేలసంవత్సరములు రాజ్యముచేసెను.

శ్లో॥ అష్టౌ పుత్రానవాప్యాథ జ్యేష్ఠం రాజ్యేభిషిచ్య చ । బ్రహ్మలోకమవాపాంతే పత్న్యాసహామహాయశాః ॥౫౭॥

తా॥ అనంతరము ఎనిమిదిమంది పుత్రులను కనినవాడై పెద్దకుమారునీ రాజ్యమునందు పట్టాభిషిక్తుని చేసి తాను భార్యాసహితముగా బ్రహ్మలోకమును పొందెను. ఈప్రకారముగా పరాశరుడు మైత్రేయునకు చెప్పెనని సూతుడు మహర్షులకు చెప్పెను.

ఈ శ్రీహనుమద్వ్రతకథాయాం సోమదత్తచరిత్ర
కథనం నామ ద్వితీయోధ్యాయః.

అథ తృతీయాధ్యాయః

అత్రార్థే సంప్రవక్ష్యామి పూర్వవృత్తాంతమద్భుతం ।
విభీషణసుతః శ్రీమాన్నీలో నామ మహాబలః॥౧॥ సర్వవిద్యాసు
నిష్ణాతో నిత్యం ధర్మపరాయణః ॥

తా॥ ఓమైత్రేయమహామునీ పూర్వమునందు జరిగిన అద్భుతచరిత్రను చెప్పుచుంటిని వినుము. విభీషణునకునీలుడనే కుమారుడుకలడు. అతనుసమస్తవిద్యలయందును పరిపూర్ణుడును సమస్తధర్మములను తెలిసినవాడును.

శ్లో॥ స ఏకదా మహారాజం విభీషణమరిందమమ్ ।౨॥
ఉవాచ భగవన్నస్మిన్పురే లక్ష్మీరచంచలా॥

తా॥ ఆనీలుడు తండ్రియగువిభీషణునిజూచి, హేప్రభో ఈలంకాపట్టణమువందు మహదైశ్వర్యము కలదు.

శ్లో॥ త్వదధీనం మహారాజ్యమిదం లంకాపురస్య తే ॥౩॥
ధనధాన్యాకులం సర్వమపి భోగసమన్వితమ్ । అనర్ఘ్యాముక్తా రత్నాడ్యైర్దివ్యజాంబూనదాదికైః ॥౪॥ ఇదం పురంచరాష్ట్రం చ సుఖసంపత్సమన్వితం । తథాపి పుర్యాం రాష్ట్రే వా తవ రాజగృహేపి వా॥౫॥ చింతామణిః కామధేనుః కల్పవృక్షో న దృశ్యతే॥

తా॥ ఓవిభీషణమహారాజా మనపట్టణమునందు మహాలక్ష్మిస్థిరముగానున్నది. ధనధాన్యాదులు ముత్యము మొదలగునవి అన్నియు ఉన్నవికాని చింతామణియు కామధేనువు కల్పవృక్షమును కాన్పించుటలేదు.

శ్లో॥ సాతస్త్వం జానకీనాథచరణాంభోజసేవయా ॥౬॥
సంప్రాప్య మహదైశ్వర్యం మహారాజోసి సువ్రత । చింతా
మణ్యాదయో భోగా న సంప్రాప్తాః॥ కథం త్వయా ॥౭॥
యద్యాజ్ఞా దీయతే మహ్యమానేష్యే ద్రుత్రయం పునః॥

తా॥ నీవు శ్రీరామచంద్రునియొక్క పాదాంబుజసేవ
చేత మహైశ్వర్యమునుపొంది మహారాజువై నప్పటికి చింతా
మణ్యాదులను పొందజాలవైతివిగావున నాకు ఆజ్ఞఇచ్చిన
యెడల ఆమూడింటిని తీసుకురాగలను.

విభీషణ ఉవాచ॥ శ్లో॥ శ్రీరామచరణాంభోజమకరంద
సుధారసే ॥౮॥ భృంగాయతే మమ మనస్సతతం నీలబాలక ॥

తా॥ ఇట్లుపలికిన కుమారునిచూచి, ఓకుమారా రామ
చంద్రపాదారవిందములయందు నామనంబు తుమ్మెదగాతిరుగు
చుండును.

శ్లో॥ బ్రహ్మానందరసాంభోధౌ మగ్నోహం తత్ప్రసా
దతః ॥౯॥ తత్ప్రసాదాన్మయా ప్రాప్తం మహదైశ్వర్యమక్ష
యం । దీర్ఘాయుష్యం చ సామ్రాజ్యం దుర్లభం యత్సురై
రపి ॥౧౦॥ చింతామణిః కల్పతరుః కామధేనుస్స ఏవ మే ।

తా॥ శ్రీరామచంద్రునిఅనుగ్రహమువల్లనుంచి దీర్ఘా
యుష్యమునున్నూ సామ్రాజ్యమునున్నూ పొందితిని గాన
చింతామణి మొదలైనవి అన్నియు ఆరాముడేగాని ఇతరము
లేదని నమ్ముచుంటిని.

శ్లో॥ ఏకాంశేనాపి వైకుంఠ్యే హరేశ్చరణకింకరః ॥౧౧॥
ఏకాంశేన మయా ప్రాప్తం పరమైశ్వర్యమక్షయమ్॥

తా॥ వైకుంఠమునందు ఏకాంశచేత విష్ణుకింకరుడను; అట్టి మహైశ్వర్యమును పొందితిని.

శ్లో॥ శ్రీజానకీశకృపయా శక్రాద్యా లోకపాలకా ॥౧౨॥
మద్వంశే సంస్థితా దేవాః కిము మర్త్యా మహీతలే॥

తా॥ రామానుగ్రహముచే ఇంద్రాదిదిక్పాలురు నాకు వశవర్తులై చరించుచున్నారు. మనుష్యులలెక్క నాకేమియు లేదు.

శ్లో॥ కిమల్పసారైర్మే నీల చింతామణ్యాదికైరపి ॥౧౩॥
ఇత్యుక్త్వా స మహారాజో నీలం ధర్మపరాయణః ॥

తా॥ అల్పములైన చింతామణ్యాదులతో నాకేమి ప్రయోజనము? సమస్తము శ్రీరామచంద్రుడేగాని నాకువేరు లేదని నీలునితో చెప్పెను.

శ్లో॥ అథాస్యాపి యశో భూయా దితి ధ్యాత్వాబ్రవీత్పునః ॥౧౪॥ చింతామణిః కల్పతరుః కామధేనుస్సురాలయే।
అమరైరేవ భుజ్యంతే దివ్యరత్నాని సర్వదా ॥౧౫॥

తా॥ ఇట్లు చెప్పియు కొంచెముసేపు ధ్యానించి తన కుమారునకు కీర్తి రాగలదని తలచి తిరిగి కుమారుని చూచి చింతామణ్యాదులను స్వర్గమునందు దేవతలు అనుభవించుచున్నారు.

శ్లో॥ అకృత్వా చార్యశుశ్రూషామనుపాస్య చ దేవతాః భోక్తుం న శక్యతే దివ్యరత్నజాతం మహీతలే ॥౧౬॥

తా॥ ఆచింతామణ్యాదులు దేవతోపాసన గురుశుశ్రూషయు చేయకయే అనుభవించుటకు ఎవరికిని శక్యముగావు.

శ్లో॥ తవాపేక్షాస్తి చేద్దివ్యరత్నజాతేషు పుత్రక । కురుష్వాచార్యశుశ్రూషాం స తే శ్రేయః ప్రదాస్యతి ॥౧౭॥

తా॥ నీకు చింతామణ్యాదులయందు కోరిక ఉన్నయెడల గురుసేవ జేసితివేని ఆగురుకటాక్షముచే సకలశ్రేయస్సులను పొందగలవు.

శ్లో॥ ఇత్థం విభీషణేనోక్తో నీలః పుత్రో మహాత్మనా । ఆజ్ఞాం ప్రగృహ్య శిరసా పితరం ప్రణిపత్య చ ॥౧౮॥ జగామ భార్గవం శుక్రం సేవార్థం గురుమాదరాత్ ॥

తా॥ అని చెప్పిన తండ్రియగు విభీషణునివాక్యములను శిరసావహించి నమస్కరించి తమకులగురువగు శుక్రాచార్యుని ఆశ్రయించుటకు బయలుదేరినవాడై గురుసాన్నిధ్యమును చేరెను.

శ్లో॥ పాదసంవాహనాద్యైశ్చ దీప్తరత్నాదికార్పణైః ॥౧౯॥ భార్గవం తోషయామాస దశద్వాదశవత్సరాన్ ॥

తా॥ పాదసేవచేతనున్నూ రత్నాదుల చేతనున్నూ పన్నెండువత్సరములు శుక్రుని సేవించి సంతోషముకలవానినిగా చేసెను.

శ్లో॥ సంతుష్య స్తేకదా తస్య భార్గవ స్తపసాంనిధిః।
॥౨౦॥ కిమభీష్టం కరోమీతి నీలం ప్రాహ మహామతిః ॥

తా॥ శుక్రుడు సంతోషించినవాడై నీకోరికను చెప్పుమనెను.

శ్లో॥ సోపి విజ్ఞాపయామాస స్వాభీష్టం సర్వమద్భుతమ్॥

తా॥ అంత నీలుడు తనకోరికను శుక్రునికి విజ్ఞాపనచేసెను.

శ్లో॥ సుప్రీతో భ ర్గవః ప్రాహతతోనీలం మహాసురం।
రాజ్ఞిం సకలవిద్యానాం సద్యఃసిద్ధి విధాయినీమ్ ॥౨౧॥ ఉపదే
క్ష్యామి తే విద్యాం వ్రతం చానుత్తమం భువి ॥

తా॥ ఆవాక్యమును విని శుక్రుడు సంతసించినవాడై సమస్తవిద్యలలో ఉత్తమమైన విద్యనున్నూ వ్రతములలో ఉత్తమమైన వ్రతమునున్నూ నీకు ఉపదేశించెదను.

శ్లో॥ యేన తే దివ్యరత్నానాం ప్రాప్తిశ్శక్రాదికై రపి
॥౨౩॥ అజేయత్వమవధ్యత్వం దీర్ఘాయుష్యమనుత్తమం। కిం చ
తే కీర్తిరచలా జగతి స్థాస్యతి ధ్రువమ్ ॥౨౪॥

తా॥ ఈ వ్రతమహిమచే నీకు దివ్యరత్న ప్రాప్తియు యుద్ధమందు జయమున్నూ దీర్ఘాయుష్యమున్నూ కలుగును.

శ్లో॥ నక్షత్రం మృగశీర్షాఖ్యం శ్వో నక్షత్రోత్తమం
శుభం। కురు శ్రీరామదూతస్య పంచవక్త్రిహనూమతః॥౨౫॥
వ్రతం సమస్తఫలదం సద్యస్సిద్ధివిధాయకమ్। ఇత్యుక్త్వోపాదిశ

ద్విద్యామాంజనేయస్య మాసతేః ॥౨౬॥ కౌరయామాస
హనుమద్వ్రతం పరమశోభనం । వ్రతాంతే భార్గవగురుం
రత్నైరర్ఘ్యైశ్చ పుష్కలైః ॥౨౭॥ పూజయిత్వా మహా
విద్యాం జపన్నాస్తే సమాహితః॥

తా॥ ఈ విద్యను ఉపదేశము పొందుటకున్ను ఈ వ్రతారంభము చేయుటకున్ను మృగశీర్ష నక్షత్రము శ్రేష్ఠమైనది. రేపు మృగశీర్ష నక్షత్రమై ఉన్నది గనుక ఈవిద్యను పొంది ఈ వ్రతమును చేయుమనిచెప్పి ఆవిద్యనున్ను ఆవ్రతమునున్ను ఉపదేశించెను. ఆవ్రతమును నీలునిచే చేయించెను. నీలుడున్ను వ్రతాంతమందు రత్నాదులచేత గురువగు శుక్రుని సంతోషపరచి హనుమన్మంత్రమును జపించుచుండెను.

శ్లో॥ తతః శ్రీరామచంద్రస్య సచివానా మథాగ్రణీః
॥౨౮॥ ప్రాదురాసీ త్ప్రియ స్త్రింశత్కోట్యర్బుదగణైర్వృతః॥

తా॥ ఇట్లు భక్తికలవాడై జపించుచున్న నీలునకు అనేకభృత్యులతో కూడుకొన్నవాడై హనుమంతుడు ప్రత్యక్షమాయెను.

శ్లో॥ తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ప్రాంజలిః పురతః
స్థితమ్ ॥౨౯॥ తుష్టావ నీలో ధర్మాత్మా స్తోత్రైః పవన
నందనమ్॥

తా॥ అట్లు ప్రత్యక్షమైన హనుమంతుని జూచి నీలుడు ఆశ్చర్యముతో నిలబడి దోసిలిబట్టి అనేకవిధముల స్తుతించెను.

శ్లో॥ అథ స్తోత్రేణ సంతుష్టో భక్త్యా నీలకృతేన చ ॥30॥ ఉవాచ వచనం నీలం హనుమాన్వాయునందనః॥

తా॥ స్తోత్రముచే హనుమంతుడు సంతోషించినవాడై నీలునిజూచి—

శ్లో॥ అగ్రగణ్యోఽసి భక్తానాం మమ నీల సదా భవాన్ ॥31॥ విభీషణ స్తవ పితా సఖా మమ మహామతే॥

తా॥ ఓ నీలుడా నీవు నాకు భక్తశ్రేష్ఠుడ వైతివి. నీ తండ్రియగు విభీషణుడు నాకు స్నేహితుడు. నీభక్తికి నేను సంతోషించితిని.

శ్లో॥ జ్ఞాతం మయా తవాభీష్టం తద్దదామి న సంశయః॥32॥ శ్వో మహేంద్రపురం గత్వా జిత్వా త్రిభువనేశ్వరం। చింతామణ్యాదికం దివ్యరత్న జాతమవాప్స్యసి ॥33॥

తా॥ ఓనీలుడా నీవు రేపు అమరావతీపురమునుగురించి వెళ్ళి ఇంద్రుని జయించి చింతామణి మొదలగు రత్నముల రాశిని పొందగలవు.

శ్లో॥ రూపశీలవయోభాగ్య సహితా వనసుందరీ। రత్నభూతా సురస్త్రీణాంసా చాపిప్రాప్స్యతే త్వయా॥34॥ అగత్యతేంతికం పశ్చాచ్చతుర్వక్త్రః పితామహః। అప్రార్థితమభీష్టం చ ప్రదాస్యతి మహామతే ॥35॥

తా॥ మరిన్ని దేవతాస్త్రీలలో శ్రేష్ఠమైన రూపయావనసంపత్తికల వనసుందరినిన్ని పొందగలవు; బ్రహ్మదేవుడు నీకు ప్రత్యక్షమై అనేకవరములనున్నూ ఇచ్చును.

శ్లో॥ మద్విద్యాం ప్రజపేద్యస్తు మద్రత్యం కురుతే భువిః భవాన్యథా తథైవాసౌ సద్యస్సిద్ధిమవాప్స్యతి ॥36॥ పురుషోత్తమ సంస్థానం త్వన్నామ్నా ఖ్యాతి మేష్యతి । మృగశీర్షాఖ్యనక్షత్రం భవానంతే భవిష్యతిః ॥37॥ మమ త్వం దక్షిణే భాగే స్థితిం ప్రాప్య మహామతే । సర్వే మనోరథా॥ శ్రేష్ఠాః ప్రాప్స్యంతే మత్ప్రసాదతః॥38॥ ఇత్యుక్త్వా భగవాన్దేవః శ్రీరామప్రియకింకరః । అంతర్దధే రుద్రగణైస్సారర్షిభి రభీష్టదః॥39॥

తా॥ నావిద్యను యెవరైతే జపించుదురో యెవరునావ్రతమును చేయుదురో నీవలెనే వారున్నూ ఇష్టసిద్ధిగలవారగుదురు. ఈక్షేత్రమునకు పురుషోత్తమక్షేత్ర మని నీవల్ల ఖ్యాతి రాగలదు. నీవుమృగశీర్ష నక్షత్రము కాగలవు. నీవు నాయొక్క దక్షిణభాగమందు నివసించగలవు. నీకన్ని కోరికలు సిద్ధించును. అని చెప్పి హనుమంతుడు అంతర్ధానము నొందెను.

శ్లో॥ విభీషణసుతశ్శ్రీమాన్సవాప్తవరః లేప్సితః । భార్గవస్య గురోః పాదౌ భూయో భూయః ప్రణమ్య చ ॥40॥ లంకామాగత్య పితరౌ వవందే వినియాన్వితః ॥

తా॥ నీలుడున్ను హనుమంతునివలన వరములనుపొంది గురువైన శుక్రునికి నమస్కరించి ఆయనఅనుజ్ఞను పొంది లంకకు చేరి తల్లితండ్రులకు నమస్కరించి సుఖముగానుండెను.

ఇతి శ్రీహనుమద్వ్రతకథాయాం నీలచరిత్రకథనం నామ
తృతీయోధ్యాయః సమాప్తః

అథ చతుర్థాధ్యాయః

శ్లో॥ తతో నీల శ్శౌర్యశీలస్సర్వరక్షోహితంకరః ॥౪౧॥
ఫలితోగ్రతపోవృత్తిర్మనస్యేవమతర్కయత్ ॥

తా॥ ఓ మైత్రేయా అనంతరమందు నీలుడు తపస్సంపన్నుడై రాక్షసులకు హితుడై ఓకానొకసమయమునందు—

శ్లో॥ వితథం బలినశ్శౌర్యం శత్రుభీతిమకుర్వతః॥ ౪౨॥
కులధర్మస్సురాన్జిత్వా కీర్త్యుత్పాదనమేవ నః ॥విచింత్యేత్య
సురాధీశో దండయాత్రాం వితత్య చ ॥౪౩॥ దూతమేకం
సమాహూయ బభాషే. పరభీకరః॥

తా॥ శత్రువులను భయపెట్టని బలవంతుని శౌర్యము వ్యర్థము. దేవతలను జయించి కీర్తిని సంపాదించుట రాక్షసుల కులధర్మము. అని ఈప్రకారముగా ఆలోచించినవాడై యుద్ధయాత్రను నిశ్చయించి తనయొక్క భృత్యుని పిలిచి—

శ్లో॥ గచ్ఛ దూతామరావాసం మద్వాచో వద
వజ్రిణే ॥౪౪॥ మమ జ్యేష్ఠపితృవ్యశ్చ రావణో రణకర్కశః ।
పురా యోద్ధుం త్వమాహూత స్తేన కోపితమనుసంయుతః॥
౪౫॥ యువయోరభవద్యుద్ధం భూరిమాయాస్త్రసాయకైః ।
భవంతమగ్రజో వీర్యాన్మేఘనాద స్తదా ఖలు ॥౪౬॥ ఆన
యచ్చ తదా లంకాం తతోభ్యేత్య పితామహః । వినుత్యేం
ద్రజి దిత్యాఖ్యాం తస్మై దత్త్వా మనోరథాన్ ॥౪౭॥ ప్రయ
యాచామోచయిత్వా త్వాం వేత్తి సర్వమిదం భవాన్ ॥

తా॥ ఓ దూతా నీవు ఇంద్రునిలోకమునకు వెళ్ళినటు వంటివాడవై (నావాక్యములుగా) ఇంద్రునితో చెప్పుము. మా పెత్తండ్రిగారైన దశకంఠుడు ఒకప్పుడు నీతో యుద్ధము చేయుటకు వచ్చెను. నీవున్ను క్రోధముతో యుద్ధముచేసితివి. మీరిరువురు గొప్ప యుద్ధము చేయుచుండగా మా అన్నగారైన మేఘనాదుడు నిన్ను కట్టివేసి లంకకు తీసుకువచ్చెను. ఆసమయమందు బ్రహ్మదేవుడు వచ్చి బతిమాలుకొని మేఘనాదునకు 'ఇంద్రజిత్' అను బిరుదమునున్ను అనేక వరములనున్ను ఇచ్చి నిన్ను విడిపించుకొనిపోయెను. ఆసందర్భము నీకు తెలిసియేయున్నది.

శ్లో॥ తస్మాద్యోద్ధుం న తేశక్తి ర్దేహి దేవ భవాన్మమ ॥౪౮॥ చింతామణ్యాదికం దివ్యరత్నజాతమనుత్తమం। కామధేనుం చ దేహీతి దూతస్తత్ప్రహితో యయౌ ॥౪౯॥

తా॥ ఆ కారణముచేత నీవు నాతో యుద్ధముచేయుటకు శక్తిలేదు గనుక చింతామణిని్ని కామధేనువునున్ను కల్పవృక్షమునున్ను నాకు యివ్వవలసినది అని చెప్పుమనెను. అనిన, ఆ దూత ఇంద్రునితో చెప్పుటకై వెళ్ళెను.

శ్లో॥ అథ గత్వామరావాసం దదర్శ చ శచీపతిం। మహాద్రిపక్షవిచ్ఛేదనక్షమం బిభ్రతం పవిమ్ ॥౫౦॥ పులోమజాలసద్వామపార్శ్వం నిర్జరసేవితం। గంధర్వోద్గీతసద్గీతం బృహస్పతికృతాశిషమ్ ॥౫౧॥ వళ్యంతమప్సరోలాస్యం భ్రాజమానం సభాంతరే। తతో నీలాసురేణోక్తం కథయామాస గర్వతః ॥౫౨॥

తా॥ వెళ్ళినటువంటివాడై వజ్రాయుధమును ధరించినటువంటివాడును శచీదేవితో కూడినటువంటివాడును దేవతలచే సేవింపబడువాడును అప్సరః స్త్రీల నాట్యమును చూచుచున్నవాడును బృహస్పతియొక్క ఆశీర్వచనమును పొందుచున్నవాడును సభాస్థలియందు దేవతలు మొదలైనవారితో కూడుకొనియున్న దేవేంద్రుని చూచి గర్వముతో నీలుని యొక్క దూత యీ వాక్యములను పలికెను.

శ్లో॥ శ్రుత్వా దూతేరితం వాక్యం కోపాదూచే శతక్రతుః। బలపాకాదిజంభాద్యా మత్కరాశనిహా హారాః॥౫౩॥

తా॥ దూతపలికిన వాక్యములను దేవేంద్రుడు విన్నవాడై కోపోద్రేకముతో, బలాసురుడు పాకాసురుడు జంభాసురుడు మొదలగు రాక్షసులు నాచే కొట్టబడిరిసుమా.

శ్లో॥ పాతాళే చ భయచ్ఛన్నాః కేచి త్తేష్వయమాసురః। దైత్యేషు కేవ వాతుల్య స్సంరంభాతిశయోజ్జ్వలమ్ ॥౫౪॥ వజ్రం దధానం మామత్ర ప్రపశ్యతు పురందరమ్॥

తా॥ కొంతమంది రాక్షసులు భయమునుపొంది పాతాళమునందు డాగిరి. అటువంటి రాక్షసులలో వీని లెక్కయేమి? కోపముతో వజ్రాయుధమును ధరించిన ఈ దేవేంద్రుని మీ నీలుడు యుద్ధమందు చూడగలడు.

శ్లో॥ శతకోటిప్రహారస్య శతకోటిసురారయః ॥౫౫॥ న శక్తాస్సహనే యుద్ధే కీదృశోఽమే పురోఽసురః॥

తా॥ యుద్ధమందు శతకోటిరాక్షసులకైనను దేవేం
ద్రుని యెదుర్కొన శక్యముగాదు. ఈనీలుడు యెంతటివాడు?

శ్లో॥ ఉక్త్వా దూతం ససంరంభమవాదీత్పార్శ్వ
వర్తినమ్ ॥౫౬॥

తా॥ అని ఈ ప్రకారముగా నీలునిదూతతో పలికి
ఇంద్రుడు తనదూతను జూచి పలికెను.

శ్లో॥ దూతస్య హింసా నో కార్యా తదస్య కరబం
ధనం । కృత్వా వితనుత క్షిప్రం శిఖాచ్ఛేదమహంకృతః ॥౫౭॥

తా॥ ఓదూతలారా దూతను హింసించకూడదు గనుక
అహంకారము కలిగిన ఈదూతను కట్టివేసి శిఖాచ్ఛేదమును
చేయవలసినది.

శ్లో॥ శ్రుత్వాచ తేతథా చక్రు స్సచ ఖేదం పరం గతః।
ఆతుర స్తత్క్షణం గత్వా ప్రచఖ్యౌ నీలరక్షసే॥ ౫౮॥

తా॥ ఇంద్రునియొక్క వాక్యమును విని ఇంద్రదూతలు
నీలునియొక్క దూతకు శిఖాచ్ఛేదనముచేసిరి. అంత, అవమా
నముచే ఖేదముకలవాడై యాదూత శీఘ్రముగా వెళ్ళి
నీలునితో చెప్పెను.

శ్లో॥ స చాతికుపితో ఘోరం భేరీంసనదభిన్నదిక్ । రథ
కేతూత్థపవన జాలక్షుభ్యన్నదీజలః॥ ౫౯॥ కరస్ఫురితకాక్షేయ
రుచిచ్ఛన్నజనేక్షణః । సేనాంగచరణాఘాతచూర్ణీకృతగిరిస్థలః
॥౬౦॥ స్వసైన్యైః ప్రస్థలద్దైన్యైశ్చలితమన్యముపాద్రవత్ । గత్వా

విలయకాలోత్థమేఘ స్తనిత భీకరమ్ ॥౬౧॥ అట్టహాసం చకా రోచ్చై ర్చిర్వ్యక్షుర్ది గధీశ్వరాః । ససైన్యాన్సహసా గత్వా పరి వవ్రుర్బలాంతకమ్॥ ౬౨॥

తా॥ ఆ వాక్యములను విని నీలుడు కోపగించినవాడై భేరీధ్వనులచే దిక్కులను బ్రద్దలు చేయుచున్నవాడును రథమునకు కట్టబడిన జెండాలయొక్క వాయువులచే కదల్ప బడిన నదీజలముకలవాడున్నూ ఆయుధము ధరించినవాడున్ను సైన్యములయొక్క నడకలచే చూర్ణముగా చేయబడిన పర్వ తములుకలవాడున్నూ దైన్యమును వదలినవాడున్నూ అగుచు అట్టహాసముచేయుచు బయలుదేరిన, దానిజూచి భయముకల వారై దిక్పాలకులు ఇంద్రుని చుట్టుకొనిరి.

శ్లో॥ తైస్సమేతః స్ఫురత్తీవ్రధారవజ్రలసత్కరః । జగామాయోధనభువం జిష్ణుః పార్శ్వగతామరః ॥౬౩॥

తా॥ అంతట దిక్పాలకులతోటన్నీ సైన్యములతోటన్నీ దేవతలతోటన్నీ కలసినవాడై ఇంద్రుడు యుద్ధభూమిని ప్రవే శించెను.

శ్లో॥ అథాదితేయదైత్యానాం బభూవాయోధనం మహాత్ । జగతాం భయదం భూరి సింహనాదసమా కులమ్ ॥౬౪॥

తా॥ అనంతరము దేవదానవులకు భయంకర మగు యుద్ధము జరిగెను.

శ్లో॥ తారాః పేతురథ క్షీణా వార్ధయశ్చేతసుర్భ్రమన్ । యయౌ దిక్ష్వథాత్మూర్యశ్చచాల చ వసుంధరా॥ ౬౫॥

తా॥ అట్టియుద్ధసమయమునందు నక్షత్రములురాలెను. సముద్రములు ఇంకెను. చంద్రుడు తిరిగిపోయెను. సూర్యుడు ఇతరమార్గమున నడిచెను. భూమి కదలెను.

శ్లో॥ వపుర్మహానిలా నేముః ఫణీంద్రస్య ఫణా జవాత్ ॥

తా॥ గొప్పవైన వాయువులు వీచినవి. ఆదిశేషుని వెయ్యిపడగలు వంగినవి.

శ్లో॥ ఏవం ప్రవృత్తే తుములే సంయుగే సురరక్షసామ్ ॥ ౬౬ ॥ నిర్మాయ మాయామసురాన్సురాన్మగ్నాని వాంబుధౌ। విధాయ మోహితాన్సర్వాన్సింహనాదాన్ప్రచక్రముః ॥ ౬౭ ॥

తా॥ ఈప్రకారముగా దేవదానవులకు భయంకరమగు యుద్ధము జరుగుచుండగా రాక్షసులు మాయను నిర్మించి దేవతలను ఉదకములయందు ముంచివేసి మోహితులనుగా చేసి సింహనాదము చేసిరి.

శ్లో॥ అశక్తాశ్శస్త్రాతుమమరాః పలాయంతదిశో భయాత్। మఘవాన్వీక్ష్య సకలానమరాన్నోపదీపితః। ౬౮ ॥ ఘోరారిభేరీరవణమారుహ్య ధవళం గజం। వహ్నిత్యర్థిమర్మదళనం కులిశం పాణినా దధత్ ॥ ౬౯॥ దైత్యానాం గణహుంకారైరహంకారం విజృంభయన్ । జంభారిరభ్యయాన్నీలం రయాద్దానవనాయకమ్॥౭౦॥ అబ్రవీచ్చ సమాసాద్య రాక్షసాధిపతింపునః॥

తా॥ ఇట్లు సింహనాదముచేసిన రాక్షసులను జూచి యెదిరించుటకు భయపడి దేవేంద్రుని భటులు పారిపోయిరి. అంత దేవేంద్రుడు కోపాతిశయముకలవాడై వజ్రమును ధరించి యైరావతమునుయెక్కి నీలుని యెదుర్కొని ఇట్లు పలికెను.

శ్లో॥ మదాత్మసంభవో వాలీ త్వత్పితృభ్రాతరం పురా ॥20॥ లాంగూలాగ్రేణ తం బద్ధ్వా రావణం వారిరాశిషు। మజ్జయామాస తత్సర్వం పితృవ్యాన్న శ్రుతంకిము ॥21॥

తా॥ ఓ నీలుడా నా కుమారుడైన వాలి మీ పెదతండ్రి యైన దశకంఠుని వాలాగ్రముచే బంధించి సముద్రములయందు ముంచివేసెను. ఆ సంగతి నీకు మీ పెదతండ్రి యెన్నడూ చెప్పియుండలేదా ? అని పలికిన—

శ్లో॥ శక్ర త్వామగ్రహీద్యుద్ధే మేఘనాదో మదగ్రజః। స్వగృహం చానయద్బద్ధ్వా చేంద్రజిద్బిరుదాంకితః ॥23॥

తా॥ దేవేంద్రునిజూచి నీలుడు పలుకుచున్నాడు :- ఓ దేవేంద్రుడా మా అన్నగారైన మేఘనాదుడు యుద్ధమధ్యమందు నిన్ను బంధించినవాడై గృహమునకు తీసుకొనివచ్చి 'ఇంద్రజిత్' అను బిరుదమును పొందలేదా? ఈ సంగతిమూడు లోకములకు తెలుసును ఆసంగతి మరచితివా? (బలపౌరుషములు గణనచేయవలసివచ్చినప్పుడు నీ గొప్పతన మేమియు లేదు. గౌతమునిభార్యకు జారుడవై కోడికూత కూసితివిగదా ? ఇదిసర్వ లోకవిదితముగాదా ? నీ పౌరుషము ఇట్టిదియేకదా?)

శ్లో॥ ఇతిసోల్లుంఠవాన్యుక్త్వా సజ్యం కృత్వా సకార్ముకం।
నీలో విధాయ ధనుషా బాణాన్ప్రయుంక్త వాసవే ॥౭౪॥

తా॥ అని నీలుడు పరిహాసవచనములు పలికి ధనుస్సును ఎక్కుపెట్టి ఇంద్రునిమీదికి బాణములు ప్రయోగించెను.

శ్లో॥ సచ్ఛిత్వా తాన్ శరాద్బాణై స్తనుశ్చిచ్ఛేద రక్షసః।
సోన్యం గృహీతవాంశ్చాపం బహుధేంద్రోభినచ్చ తమ్ ॥౭౫॥

తా॥ అట్లు ప్రయోగించిన నీలునిబాణములను ఇంద్రుడు బాణములచే ఛేదించెను. నీలుడుమరియొక బాణమును ప్రయోగించెను అదియును ఇంద్రుడు తునిమెను.

శ్లో. నీలోథ చంద్రహాసేన దంభోళిం కుంఠితం వ్యధాత్ । తతశ్శచీపతిః కోపాదవరుహ్య గజాత్ప్రభిః ॥౭౬॥ గృహీత్వా తేన దేవారిమాజఘాన ఘనధ్వనిః॥

తా. ఇంద్రుడు కోపగించినవాడై ఐరావతమునుండి దిగి మేఘధ్వనిచేయుచు అంకుశముచే నీలుని కొట్టెను.

శ్లో. గదామాదాయ స తదా బభంజాంకుశమాశరః ॥౭౭॥ శక్రం గృహీత్వా ఖడ్గేన నీలో హంతుం సముద్యతః॥

తా. నీలుడున్నూ తనగదచే దేవేంద్రుని అంకుశమును త్రుంచి ఖడ్గముబూని ఇంద్రుని సంహరించుటకై చేయి యె త్తెను.

శ్లో. విదిత్వా తత్క్షణాదేత్య విధిర్మా సాహసం కురు ॥౭౮॥ ఇత్యుక్త్వా తత్కరం రుద్ధ్వా తరసా తమువోచత॥

తా. ఆసమయమునందు బ్రహ్మదేవు డావృత్తాంత మును తెలుసుకొని యుద్ధభూమియందు ప్రత్యక్షమై, ఓనీలుడా సాహసింపకుము. అని నీలునిచేయి పట్టుకొని—

శ్లో. నీల నీలాపతే ర్భక్త్తో జనక స్తే విభీషణః ॥౭౯॥
ముకుందస్యాగ్రజశ్చాయం మహేంద్రఃశృణు మే వచః॥

తా. ఓనీలుఁడా విష్ణుమూర్తికి నీతండ్రి భక్తుఁడు. విష్ణుమూర్తికి ఇంద్రుడు అన్న గారు. అనినీలునితో చెప్పి కోపమును తగ్గించినవాడై దేవేంద్రుని చూచి, నీకు క్షేమకరమగు ఒక వాక్యమును చెప్పుచుంటిని వినుమని పలికెను.

శ్లో. మైత్రీం విధాయ విపులాం త్వమనేన వవిం త్యజ॥ ౮౦॥

తా. ఓదేవేంద్రుడా ఈనీలునితో స్నేహమును చేయుము వజ్రాయుధమును విడువుము. అనిచెప్పి నీలుని జూచి—

శ్లో. చింతామణిం కల్పతరుం కామధేనుమహంచ తే।
ప్రదాస్యే దేవరాజేన మైత్రీయుక్తస్సదా భవ॥ ౮౧॥

తా. ఓనీలుడా చింతామణినిన్నీ కామధేనువునున్నూ కల్పవృక్షమునున్నూ నీకు ఇచ్చెదను. నీవు ఇంద్రునితో స్నేహయుక్తుడవు కావలసినది.

శ్లో. అన్యచ్చ శృణువక్ష్యామి విభీషణవరాత్మజ।
పూర్వం హిమాచలే తీవ్రం చచారాత్రిర్మహత్తపః ॥౮౨॥

తన్నేత్రాదుదభూచ్చైచ్చకం దివ్యం తేజ స్తపోమయం । తద్వై వృక్షేషు బహుధా జర్జరం మారుతః స్వయమ్ ॥౮౩॥ రాశి ద్వయం చకారాథ చంద్ర స్త త్రైకరాశితః । సౌందర్యైకనిధి ర్జజ్ఞే ద్వితీయాద్రాశితి స్తతః ౮౪॥ త్రిలోకకన్యకాశ్రేష్ఠా కన్యా చ వనసుందరీ॥

తా. నీలుడా ఇంకొకవాక్యమును చెప్పుచుంటినివినుము. పూర్వకాలమున అత్రిమహాముని హిమవత్పర్వతమందు గొప్ప తపస్సు చేసెను. అయన నేత్రమువల్లనుంచి దివ్యమైన తేజస్సు బయలుదేరి వృక్షములయందు వ్యాపించెను. ఆ తేజస్సును వాయుదేవుడు రెండుభాగములు చేసెను. ఒకరాశివలన సుందరరూపుడగు చంద్రుడుద్భవించెను. రెండవరాశివలన త్రిలోకసుందరియగు వనసుందరి ఉద్భవించెను.

శ్లో॥ ఓషధీశ స్తతో జాతశ్శంభోర్మూర్ధని భూషణమ్ ॥౮౫॥ మధునావర్ధయత్తాం తు కన్యకాం వనసుందరీమ్ ॥

తా॥ అట్లు ఉద్భవించిన చంద్రుడు ఈశ్వరునిశిరస్సున ధరింపబడినవాడాయెను. రెండవదియగు వనసుందరిని తేనె చేత వృద్ధిపొందించెను.

శ్లో॥ దుహితృత్వం గతైతస్య ప్రాప్య సంపూర్ణయౌవనమ్॥ ౮౬॥ అతులేన చకోరాక్షీ సౌందర్యేణ విరాజతే॥

తా॥ ఈచంద్రునికి ఆచిన్నది చెల్లెలుగానున్నది సుమా. యౌవనముకలదియై ఉపమానములేని సౌందర్యముతో ప్రకాశించుచున్నది.

శ్లో॥ తాం చ దేవీం ప్రదాస్యామి చింతామణ్యాదిభి స్సహా ॥౮౭॥

తా॥ ఓనీలుడా చింతామణ్యాదులతో సహా ఆ చిన్న దానిని నీకు ఇచ్చెదను.

శ్లో॥ భవతో పాసితా విద్యా సర్వసింహాసనేశ్వరీ। శ్రీరామ సచివాగ్రస్య సాక్షాచ్ఛ్రీహనుమత్ప్రభోః॥౮౮॥ వ్రతం కృతం హనుమతో నక్షత్రే మృగశీర్ష కే॥

తా॥ నీవు మృగశీర్ష నక్షత్రమందు హనుమద్వ్రతమును చేసినవాడవును పంచముఖహనుమద్విద్య నుపాసించినవాడవును గనుక నీకు సాధింపరాని కార్యము లేదు.

శ్లో॥ అస్మదాదిభిరభ్యర్చ్య స్తేనాసి సుమహామతే।౮౯।

తా॥ ఆహనుమద్విద్యనుపాసించుటచేతనే మావంటివారలచేతనున్నా పూజింపతగినవాడవు.

శ్లో॥ రహస్యమన్యద్వక్ష్యామి సద్యస్సకలసిద్ధిదం।మయా నోక్తమితః పూర్వం యస్య కస్యాపి సువ్రత॥ ౯౦॥ మాఘే శ్రీరుద్రదైవత్యే ఫాల్గునేదితిదైవతే। చైత్రే పుష్యేఽర్క నక్షత్రే పూజయేద్ధనుమత్ప్రభుమ్ ॥౯౧॥ జ్యేష్ఠమాస్యథవా కుర్యాద్వ్రతం నక్షత్రపంచకే॥

తా. ఓ నీలుడా యెవ్వరికి చెప్పరాని రహస్యమును చెప్పాచుంటిని వినుము. మాఘమాసమున ఆర్ద్రానక్షత్ర మందున్నూ ఫాల్గునమాసమందు పునర్వసునక్షత్రమందున్నూ

చైత్రమాసమందు పుష్యమీనక్షత్రమందుగాని హస్తానక్షత్రమందుగాని జ్యేష్ఠమాసమునందు మృగశిర ఆర్ద్ర పునర్వసు పుష్యమి హస్తలయందున్నూ ఈ హనుమద్వ్రతమును చేయవలెను.

శ్లో॥ పూర్వోక్తస్యైవ దోరస్య పూజాం కుర్యాద్దినే దినే ॥౨॥ ఏకభుక్తో హ్యథశ్వాయీ బ్రహ్మచారీ జితేంద్రియః । జపేదష్టోత్తరశతం పంచవక్త్రమహామనుమ్ ॥౩॥ యం కంచిదపి తన్మంత్రం జపేత్సర్వాదినేష్వపి । విప్రేభ్యః పంచ సంఖ్యేభ్యో దద్యాద్వాయన ముత్తమమ్ ॥౪॥ అపూపపంచకం నీల ఫలపంచకసంయుతమ్ । ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాద్విత్తశాఠ్యవివర్జితః ॥౫॥ పూజయేద్వటుకాన్ పంచబ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ ॥

తా॥ పూర్వమునందు చెప్పబడిన దోరమును పూజింపవలెను. ఏకభుక్తవ్రతము బ్రహ్మచర్యము చేయవలెను. ఆంజనేయమంత్రమును అష్టోత్తరశతము జపించవలెను. అయిదు అయిదు అప్పములు, అయిదు అయిదు ఫలములతో అయిదుగురు బ్రాహ్మణులకు వాయనదాన మీయవలయును. విశేష ద్రవ్యములచే గురువును పూజింపవలెను. అయిదుగురు బ్రహ్మచారులకు పూజచేసి బ్రాహ్మణ సమారాధనమును శక్తికొలది చేయవలయును.

శ్లో॥ అస్మిన్కృతే కృతే సాక్షాద్ధనూమత్కథయా
ఽన్వితే ॥౯౭॥ ఆయురారోగ్యమతులం ధనధాన్యాదిసంపదః।
విజయః పుత్రపౌత్రాశ్చ సౌభాగ్యమమలం శుభమ్ ॥ ౯౮ ॥
కిము క్తేనాత్ర బహునా సర్వసిద్ధిర్భవిష్యతి ॥

తా॥ ఈ వ్రతమును చేయునప్పుడు కథాశ్రవణమును చేయవలయును. ఈ వ్రతమును ఆచరించుజనులు ఆయురారోగ్య ధన ధాన్యములున్నూ పుత్రపౌత్రులున్నూ కలవారగుదురు. సకలకార్యసిద్ధులు చేకూరును.

శ్లో॥ తస్మాత్త్వం కురు యత్నేన వ్రతమేతదనుత్తమమ్ ॥౯౯॥ భవిష్యతి మహాసిద్ధి స్సతతం విజయప్రదా । శతవర్షసహస్రాణి భుక్త్వా భోగాన్మనోరథాన్ ॥౧౦౦॥ ఎకాంశేనాపి వైకుంఠే భగవత్కింకరాగ్రణీః । నీలాద్రిరితి విఖ్యాతం క్షేత్రం శ్రీపురుషోత్తమమ్॥౧౦౧॥ జగన్నాథప్రియో భూత్వా చైకాంశేనమహీతలే । దర్శనాన్ముక్తిదో నౄణాం సుందర్యా సహ సంతతమ్ ॥౧౦౨॥ కీర్తిస్తే లోకవిఖ్యాతా భవిష్యతి న సంశయః ॥

తా॥ ఓ నీలుడా ఈ వ్రతమును నీవు తప్పక చేయుమా. నీకు మహాసిద్ధి కలుగును. అనేక వేలసంవత్సరములు ఇహలోకమునందు భోగములను అనుభవించి అంతమందు నారాయణునికింకరుడవు కాగలవు. ఈ ప్రదేశము 'నీలాద్రి' అని పేరు పొందును. పురుషోత్తమక్షేత్రమనియు పేరును పొందును. నీవు విష్ణుమూర్తికి ఇష్టుడవై వనసుందరితో కలుసుకుని విశేషకీర్తిని గాంచగలవు.

శ్లో॥ ఇత్థం బహూన్వరాన్లబ్ధ్వా సీతో రత్నాదిభిస్సహ
॥౧౦౨॥ భుక్త్వా భోగాన్మహాయోగీ భగవత్కింకరోభవత్ ॥

తా॥ ఇట్లు బ్రహ్మదేవునివల్లనుంచి అనేకవరములను పొంది ఇహలోకమునందు అనేకభోగములననుభవించి అనంతరము వైకుంఠమును పొందెను.

ఇతి హనుమద్వృత్తకథాయాం సీతాచరిత్రకథనం నామ చతుర్థోధ్యాయః
సమాప్తః.

ఫలశ్రుతిః

శ్లో॥ హనూమతో వ్రతస్యాయం ప్రభవో ముని పుంగవ । శ్రుతో వా పఠితో యైశ్చ సర్వదా విజయప్రదః ॥౧॥

తా॥ ఓ మైత్రేయా ఈహనుమద్వ్రతమహిమ ఇట్టిది సుమా. ఈవ్రతమాహాత్మ్యమును వినినను పఠించినను జయ మును పొందుదురు.

శ్లో॥ అథాన్యత్సంప్రవక్ష్యామి సర్వవ్రత ఫలప్రదం। వ్రతం హనుమతో గోప్యం సద్యో విజయసిద్ధిదమ్ ॥౨॥ ఆదిత్య హ సనక్షత్రే పూర్వవద్భోజయే ద్విభుం । ఫలాది వా హవి ష్యాశీ క్షీరాహారోఽథవా మునే ॥3॥

తా॥ ఇంకొకరహస్యమును చెప్పుచుంటిని వినుము. సమస్తసిద్ధులను ఇచ్చే హనుమద్వ్రతమును ఉపవసించిగాని క్షీరాహారుడై గాని ఫలభక్షకుడై గాని హవిష్యమును భక్షించి గాని ఆదివారముతో కూడిన హస్తానక్షత్రమునందు చేయ వలయును.

శ్లో॥ వర్షే సమాప్తే దోరంతు ధారయేదన్యదుత్తమమ్॥ హస్తార్కే కురుతే యస్తువ్రత మేత దనుత్తమమ్ ॥౪॥ పరేద్యు ర్వాయనం దత్త్వా గురుం సంపూజ్య యత్నతః । హనుమ త్కథయా యుక్తస్సతతం విజయీ భవేత్ ॥౫॥

తా॥ సంవత్సరాంతమందు పాతదోరమును విసర్జించి కొత్తదైన దోరమును విధ్యుక్తముగా పూజించి ధరించవలెను.

హస్తానక్షత్రముతో కూడిన ఆదివారమునందు హనుమద్వ్రత మును వ్రతకథా కాలక్షేపమున్నూ చేసి మరునాడు వాయనదానముచేసి తరువాత బ్రాహ్మణ సమారాధనము మొదలగునవి చేయవలెను. అనగా ఆదివారముహస్తానక్షత్రము నాడు వ్రతముచేసి కథ మొదలైనవి, సోమవారమునందు వాయనదానము, సమారాధన చేయవలెను. ఈవ్రతమును చేసినవారు సర్వాభీష్టములను పొందుదురు.

శ్లో॥ ధనధాన్యాకులాం లక్ష్మీం పుత్రపౌత్రవతీమపి । అవాప్య శక్రసంకాశో నృపాన్నారీనరాధికాన్ ॥ దాసభూతా న్కరోత్యేవ ప్రాజ్ఞైరపి ధనైరపి । దీర్ఘమాయుమ్యమారో గ్యం వాక్సిద్ధిం విపులామపి ॥ అవాప్య మహతీమృద్ధిం భుక్త్వా భోగాన్మనోఽమాన్। అంతే శ్రీతారకం బ్రహ్మ లబ్ధ్వా ముక్తో భవేన్నరః ॥

తా॥ ఈవ్రతమును చేయువారు ధనధాన్యసమృద్ధినిన్నీ పుత్రపౌత్రసమృద్ధినిన్నీ సర్వజనుల వశ్యమునున్నూ పొంద గలరు. విశేషఆయురారోగ్యములనున్నూ, వాక్సిద్ధినిన్నీపొంది ఇహలోకమునందు సమస్తసౌఖ్యములను పొంది పరలోకము నందు తారకబ్రహ్మమును పొందగలరు.

శ్లో॥ అష్టాక్షరేణ కృత్వాపి పూజనం హనుమత్ప్రభోః। మంత్రరాజేన వా కుర్యాద్యేనకేనాపి వా మునే ॥

తా॥ ఓమహానింద్రా ఈహనుమద్వ్రతమును అష్టాక్షరీమం త్రముచేతగాని మరియొక హనుమన్మంత్రముచేతగాని చేయ వచ్చును. ఇది ఒక విధము సుమా.

శ్లో॥ పురా పార్థో మహాబాహురర్జునః కృష్ణసారథిః। హస్తాదిత్యవ్రతం కృత్వా వ్రజప్త్వాష్టాక్షరంమనుమ్॥ అతుల్యం బలమాసాద్య విజయం ప్రాప సంతతిమ్ ॥

తా॥ పూర్వమునందు అర్జునుడు హస్తాదిత్యవ్రతమును చేసి అష్టాక్షరమంత్రమును జపించి అధికమైన బలమును పొంది శత్రువులను జయించి కీర్తినిపొందెను.

శ్లో॥ నక్షత్రపంచకే కృత్వావ్రతంహానుమతః వరం। భీమసేనో మహాబాహుర్జితవాన్సకలానరీన్ ॥

తా॥ నక్షత్రపంచకమందు భీమసేనుడు ఈహానుమద్వ్రతమును జేసి సకలశత్రువులను జయించెను.

శ్లో॥ కే వా న పూజయంతీహ ప్రత్యక్షవరదాయకమ్। అర్చయంతి హనూమంతం బ్రహ్మవిష్ణుశివా అపి ॥

తా॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివాదులున్నూహనుమంతునిపూజించుచుందురు. ఇటువంటి ప్రత్యక్షవరములను ఇచ్చే హనుమంతుని యెవరు పూజింపకుందురు?

శ్లో॥ హనుమత్సదృశం దైవం నాస్తి నాస్త్యేవ భూతలే। అనేనైవ ప్రమాణేన జయసిద్ధికరం వరమ్ ॥

తా॥ హనుమంతునితో సమానమగుదైవము ముల్లోకములయందు వెతకిచూచినను కానరాదు. ఈప్రమాణముచేత హానుమద్వ్రతము గొప్పదియు జయసిద్ధుల నిచ్చునదియు నగును.

శ్లో॥ తస్మిన్ సంపూజితే భానుర్బ్రహ్మా గౌరీమహేశ్వరః। శ్రీజానకీపతిస్సాక్షాదాదినారాయణః ప్రభుః ॥ ఈశశక్రాది

దిక్పాలాః కుమారో గణనాయకః । బ్రహ్మర్షయో వసిష్ఠా ద్యాస్సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ పితరో వసవో రుద్రాః పూజితాః స్యుర్న సంశయః । హనూమంతం మహాత్మానం జపకామః ప్రపూజయేత్ । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శ్రీరామ ప్రియకింకరమ్ ॥

తా॥ ఈ ఆంజనేయమూర్తిని పూజించినయెడలసూర్యుడు బ్రహ్మ గౌరి మహేశ్వరుడు రాముడు దిక్పాలకులు కుమార స్వామి గణపతి వసిష్ఠాదిమహర్షులు సనకాదిసిద్ధయోగులుపితృ దేవతలు అష్టవసువులు ఏకాదశరుద్రులు పూజింపబడినవారై ఇష్టసిద్ధుల నిచ్చుదురు. కావున ఆంజనేయుని ముఖ్యముగా పూజింపవలెను.

శ్లో॥ య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః । స లబ్ధ్వా సకలాభీష్టాన్ బ్రహ్మలోకే మహీ యతే॥ చంద్రహీనా యథా రాత్రిర్నథహీనో యథా నృపః॥ వృథా ప్రబంధో హనుమన్నామహీన స్తపోధన ॥

రా॥ ఎవరు దీనిని భక్తిశ్రద్ధలతో విందురో వారు ఇహలోకమున సకలాభీష్టములనుపొంది పిదప బ్రహ్మలోకమున ఉందురు. హనుమన్నామములేని ప్రబంధము చంద్రుడులేని రాత్రివలెను నిర్ధనుడగు ప్రభువువలెను వ్యర్థమగుచున్నది. అని మైత్రేయునకు పరాశరుడు చెప్పెనని సూతుడు మహర్షులకు జెప్పెను.

ఇతి హనుమద్వ్రతకథాయాం ఫలశ్రుతిర్నామ పంచమోధ్యాయః

సమాప్తః.

శ్రీ హనుమద్వ్రతోద్యాపనము

అథ యజమానో మహానద్యాం మాధ్యాహ్నికస్నానం కృత్వా నిత్యకర్మ విధాయాచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్భిః సహోప విశ్య ప్రాణానాయమ్య ఏవం గుణేత్యాది శుభతిథౌ ధర్మపత్నీ సమేతస్య మమ హనుమద్వ్రత కల్పోక్త సంపూర్ణఫలావాప్త్యే ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం శ్రీ మదాంజనేయప్రీత్యర్థం హనుమద్వ్రతోద్యాపనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే॥

అస్మిన్కర్మణి ఆచార్యత్వం భవంతఃకుర్వంత్వితి వేద వేత్తారం కుటుంబినం విత్తహీనం శాంతమాచారవంతం బ్రాహ్మణమాచార్యత్వేనయోజ్య॥ ఏవం లక్షణ సంయుక్త మపరం బ్రాహ్మణం బ్రహ్మత్వేనయోజ్య॥తతః త్రయోదశ కలశానాహనార్థం త్రయోదశబ్రాహ్మణానృత్విగ్విధానియోజ్య। ఏవమావరణం కృత్వాతతో నిష్కమాత్రసువర్ణేన తదర్ధేన యథాశక్త్యా హనుమత్ప్రతిమాం కృత్వాప్రాణానాయమ్య హనుమద్వ్రతోద్యాపనంగత్వేన పంపాపూజాంకృత్వా ॥పునః ప్రాణానాయమ్య॥ శుభతిథౌధర్మపత్నీసమేతస్యమమ మనో వాంఛాఫలసిద్ధ్యర్థం । శ్రీమదాంజనేయ ప్రీత్యర్థమాంజనేయ ప్రతిమాపూజాంకరిష్యే । ఇతిసంకల్ప్య॥ తత్ప్రతిమాశుద్ధ్యర్థం పంచామృత స్నపనం కృత్వా మూలమంత్రేణశుద్ధోదకస్నప నం కృత్వా। పంచప్రస్థ పరిమిత శ్వేత తండులోపరిఅలంకృత్య పూర్ణకలశం సంస్థాప్య తదుపరి వస్త్రంనిధాయతదుపరి ప్రతిమా

మాధాయ ప్రాణప్రతిష్ఠాంకృత్వా తతః త్రయోదశకలశాన్ప్రీతి మావేష్టితాన్ స్తండులేషునిధాయ ! కలశపూజాం కృత్వా తేషు కలశేషు వస్త్రాణ్యావేష్ట్య తేషునానావిధఫలానిదత్వా ! సువర్ణానికృత్వా అంజనేయపూజార్థం కలశపూజాంకృత్వాతతః పీఠార్చనంకుర్యాత్ ॥ పీఠస్యాధః స్తలాధః । తలాయనమః । వితలాయనమః । సుతలాయనమః । రసాతలాయనమః । తలాతలాయనమః । మహాతలాయనమః । పాతాళాయనమః ॥ తత్రాగాధసర్వతోముఖసుధాబ్ధిభ్యానమః । తత్రకస్మైచిత్కమఠాయనమః । తదుపరి సహస్రఫణీఫణామండితమణి ప్రకాశితా శేషలోక శేషాయనమః । అష్టదిగ్గజేభ్యోనమః ॥ తదుపరిభూమండలాయనమః, దిక్పాలకేభ్యోనమః । తన్మధ్యే మేరవేనమః । మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే కస్మైచిద్రత్నసానవేనమః । తన్మధ్యే సురతరవేనమః । తన్మూలేసువర్ణవేదికాయైనమః । వేద్యాం వృక్షస్యపూర్వభాగే నవరత్నఖచితనూతనపీఠాయనమః । ఏవంభావయిత్వా ॥

స్వామిన్సర్వజగన్నాథయావత్పూజావసానకం తావత్త్వం ప్రీతిభావేనప్రతిమాయాం స్థిరోభవ తత్ర త్రయోదశగ్రంథియుక్తదోరకం ప్రతిష్ఠాప్య ॥

అథధ్యానం ॥

శ్లో॥ వందే విద్యుద్వలయలసితం బ్రహ్మసూత్రం దధానం
కర్ణద్వంద్వే కనకవలయేకుండలే ధారయంతం
సత్కౌపీనం కటుపరివృతం కామరూపం కపీంద్రం
నిత్యంధ్యాయేదనిలతనయం వజ్రదేహం వరిష్ఠం ॥ ౧

శ్లో॥ ప్రతప్తజాంబూనదదివ్యభాసం దేదీప్యమానాగ్ని విభాసు
రాక్షం ప్రఫుల్లపంకేరుహ శోభనాస్యం ధ్యాయే హృదిస్థం
పవమానసూనుం॥ ౨

అథకల్పోక్తప్రకారేణ ఆవాహనాది షోడశోపచారా
న్కృత్వా-

శ్లో॥ నమః సర్వహితార్థాయ జగదారాధ్యకర్మణే
అమేయాయాంజనేయాయ పునరర్ఘ్యంపురోర్పయేత్. 3

ఇతి ప్రసన్నార్ఘ్యం॥

శ్లో॥ భక్త్యా ప్రకల్పితైరేతైరుపచారైశ్చషోడశైః
భగవన్హనుమానీశ ప్రీయతాం మే ప్రియోక్తిభిః. ౪

ఉపచార సమర్పణం॥

శ్లో॥ యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యా తపః పూజాక్రియాదిషు
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతం

శ్లో॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం కపీశ్వర
యత్పూజితం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ ౫

ఏవం రాత్రౌ ప్రథమయామపూజాం కృత్వా॥

తస్యాం రాత్ర్యాం ప్రతియామపూజాం కుర్వన్గీతవాదిత్రాదిమంగళధ్వనిభిర్భాగవతపఠనాదిపురాణశ్రవణాదిభిర్జాగరణం కృత్వా, పరేద్యుః ప్రభాతే మహానద్యాం బ్రాహ్మణైః సహ స్నానంకృత్వా। నిత్యకర్మవిధాయ। గంధాదిభిరలం కృత్య గృహమాగత్య పూర్వవత్పూజాంకృత్వా। హనుమద్వ్రతోద్యాపనాంగహోమంకుర్యాత్॥ క్షీరాన్నేన ఆజ్యేనపిప్పల సమి

ద్భిఃశకల్యోప్తక్తద్రవ్యేణమూలమంత్రేణాష్టోత్తర సహస్రమష్టోత్తర
శతంవా హోమంకుర్యాత్। పూర్ణాహుతించదత్వా బ్రాహ్మణే
దక్షిణాందత్వా। తత ఆచార్యం పూజయిత్వా। ప్రతిమాం
సవస్త్రాం సాలంకారాం సతండులాంచదత్వా తద్దానసాద్గు
ణ్యార్థం దక్షిణాందత్వా॥ ఆచార్యాయసవత్సాం సాలంకారాం
పయస్వినీంగాం దద్యాత్॥ తతఋత్విగ్భ్యః సవస్త్రాన్కలశా
న్దత్వా। దక్షిణాం దత్వాపిశిష్యవంగుదీనాంధ కృపణజనా
న్బ్రాహ్మణాన్సంతర్ప్య। ఋత్విగాదిబ్రాహ్మణాన్ఛతం పంచా
శత్పంచవింశత్త్రయోదశవా బ్రాహ్మణాన్మిష్టాన్నభోజనేన
సంతర్ప్య। భూరిదానం। విభవానుసారేణకుర్యాత్॥ ఏవం
కుర్వన్యజమానః కృతార్థో భవతి॥ హనుమాన్సంప్రీతో వరదో
భూత్వా। పుత్రపౌత్రాది సర్వకామాన్ప్రయచ్ఛతి॥

ఇతి శౌనకాదికంప్రతిసూతః ప్రోవాచ

ఇతి హనుమద్వ్రతోద్యాపన పూజాప్రయోగవిధిః॥

ద్వితీయ భాగము సంపూర్ణము.

ఓమ్

శ్రీ హనుమజ్జయంతీ విధానం

ఆచమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, శ్రీసువర్చలాసహితాంజనేయస్వామి దేవతాముద్దిశ్య । శ్రీసువర్చలాసహితాంజనేయస్వామి ప్రీత్యర్థం । రాజ రాష్ట్ర గ్రామ యజమానాచార్యా, ద్యర్చక । పరిచారకాభి వృద్ధ్యర్థం । అస్మిన్ గ్రామేస్థితానాం ప్రజానాం బ్రాహ్మణాది చాతుర్వర్ణ్యానాం సర్వేషాం భక్త జనానాం, వ్యాధిచోర దుర్భిక్షానావృష్టి రాజ్యబాధాది సర్వోపద్రవ శాన్త్యర్థం । ఏతద్గ్రామాభి వృద్ధ్యర్థం । మారీ స్ఫోటకాది సర్వబాధా నివారణార్థం । స్వస్త్యర్థం । సమస్తమంగళా వాప్త్యర్థం । ఉత్సవ కర్తుః...గోత్రస్య...నామధేయస్య, ధర్మపత్నీ సమేతస్య, క్షేమస్థైర్య విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థ కామమోక్ష చతుర్విధ ఫలపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం. శ్రీహనుమత్ప్రసాదేన నిరన్తర నిరతిశయ తత్పాద సేవాప్రాప్త్యర్థం । శ్రీమదాంజనేయస్య । సాలోక్య, సారూప్య, సామీప్య, సాయుజ్యా వాప్త్యర్థం అస్య దేవ దేవస్య । శ్రీసువర్చలా సహితాంజనేయ స్వామినః ప్రత్యబ్ద క్రియ మాణ శ్రీహనుమజ్జయంతీ ప్రయుక్త పాంచాహ్నిక మహోత్సవే అస్మిన్ దివసే కల్యాణోత్సవాఖ్యం కర్మకరిష్య మాణః । తదంగత్వేన । తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే । ఆదౌ నిర్విఘ్న ప్రారంభ పరిసమాప్త్యర్థం

శ్రీమహాగణపతి పూజాంచకరిష్యే । ఆదౌ గణపతి పూజాం కృత్వా । పుణ్యాహం వాచయిత్వా । అనంతరం ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్ । శ్రీసువర్చలాసహిత హనుమజ్జయంతీ ప్రయుక్త పాంచాహ్నిక మహోత్సవే కర్మణి ఆచార్యం త్వా మహాం వృణే । బ్రహ్మాణం త్వా మహాం వృణే । అర్చకం త్వా మహాం వృణే । పరిచారకం త్వా మహాం వృణే । హనుమద్ద్వాదశాక్షరీ మహామంత్రానుష్ఠానార్థం త్వా మహాం వృణే । మన్యుసూక్త సంపుటితైకాదశ రుద్రాభిషేకార్థం త్వా మహాం వృణే । శ్రీమద్రామాయణాంతర్గత సుందర కాండ పారాయణార్థం త్వా మహాం వృణే । ఇత్యాది ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్ । అనంతరం అఖండదీప స్థాపనం కరిష్యే । అఖండ దీపస్థాపనానంతరం వాస్తుపూజా । వాస్తుహోమంచకుర్యాత్ । వాస్తుహోమానంతరం అంకురారోపణం కుర్యాత్ । వాస్తుహోమాంతే తమగ్నిం విసృజ్య । అథాతోంకురేత్యాది సర్వం నిర్వర్త్య । తదంగ నాందీ దేవతాహ్వానం । తత్ర నాందీ దేవతేత్యాది ఇడా వాచనాంతం కృత్వా । - ఉత్సవాదౌస్నపనం. ఉత్సవాదౌ దేవాలయం ప్రవిశ్య । దేవం ప్రణమ్య । ఉత్సవ విగ్రహాస్య। మూల మూర్తేః పంచామృత స్నపనం కరిష్యే । క్షీర, దధ్యాజ్య, మధు, శర్కరోదక, పూరితాన్ । పంచప్రధాన కలశాన్ । పంచకలశాన్ యవధాన్యషుతండులేషువా అవక్రేణ పంక్తిన్ దక్షిణాద్యుత్తరాంతాన్ కృత్వా

వస్త్రే తైంతై కేన కలశాన్ సంవేష్ట్య కలశేషు అక్షత పల్లవ కుశకూర్చాదీన్నిక్షిప్య! క్షీరే అథర్వణ వేద మావాహ యామి। తత్కలశోపరి అశ్వినా ఆవాహయామి। దధ్ని ఆదిత్యమావాహయామి। ఉపరిస్థానే అప్సరస ఆవాహయామి। ఘృతే సామవేద మావాహయామి। తత్కలశే వత్సరా నావాహయామి। మధుని యజుర్వేద మావాహయామి। తత్కలశే వాయు మావాహయామి।గుడోదకే కశ్యప మావాహ యామి। తత్కలశే మరుత ఆవాహయామి। దశకలశాధి దేవతాభ్యోనమః ప్రాణప్రతిష్ఠాది షోడశోపచారాన్ సమర్ప యామి। ఆప్యాయస్వేతి మంత్రేణ క్షీరేణ స్నపయామి। ఆపోహిష్ఠామ యో భువేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకేన స్నప యామి। దధిక్రావిణ్ణేతి మంత్రేణ దధ్నాస్నపయామి। ఆపో హిష్ఠేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకేన స్నపయామి। మధువాతేతి మంత్రేణ మధునా స్నపయామి। ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకేన స్నపయామి। శుక్రమసీతి మంత్రేణ ఆజ్యేన స్నపయామి। ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకేన స్నపయామి। తాశ్శర్కరేతి మంత్రేణ శర్కరయా స్నపయామి। ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకేన స్నపయామి। యాఃఫలినీర్యేతి మంత్రేణ ఫలోదకేన స్నపయామి ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకేన స్నపయామి। మిత్రస్సుపర్ణ ఇతిశ్లోకేన విమృజ్య। మిత్ర స్సువర్ణశ్చంద్ర ఇంద్రోథ రుద్రస్త్వష్టా విష్ణు స్సవితా గోపతి స్త్వం। త్వం విష్ణు భూర్తాని త్రాతాస్థు దైత్య స్త్వయా వృతం జగదుశ్చేపగృహ్య। విష్ణోర్నుకమితి వస్త్రాభరణం।

శన్నోదేవీరిత్యాచమనం । తద్విష్ణోః పరమ మితి పుష్పం । తద్విప్రాస ఇతి గంధం । పరోమాత్రయేతి ధూపం । పరో మాత్ర యాతను వావృధాన । నతేమహిత్వ మన్వశ్నువన్తి। ఉభే తే విద్మ రజసీ పృథివ్యా విష్ణోదేవత్వం । పరమస్యవిత్సే। శ్రీమదాంజనేయస్వామినే నమః ధూపం సమర్పయామి । విష్ణోః కర్మాణీతి దీపం । విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇంద్రస్యయుజ్యస్సఖా । దీపం సమర్పయామి । త్రిర్దేవ ఇత్యర్ఘ్యం । త్రిర్దేవః పృథివీ మేషఏతాన్ । విచక్రమే శతర్చసంమహిత్వా । ప్రవిష్ణు రస్తు తవస స్తవీ యాన్ । త్వేషగ్ంహ్యస్యస్థ విరస్యనామ । అర్ఘ్యం సమర్ప యామి । శన్నోదేవీ రిత్యాచమనం । శన్నోదేవీ = వంతునః ఆచమనీయం సమర్పయామి॥

పట్వాత్రప్రయోగేన అగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । (ఆజ్యేనజుహుయాత్ ఏవం = శిక్షా । శ్రీసువర్చలా సహిత ఆంజనేయస్వామినః ప్రత్యబ్దం క్రియమాణ శ్రీహనుమజ్జయంతీ ప్రయుక్తపాంచాహ్నిక మహోత్సవే ప్రథమదినే సాయంకాలే అగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । స్థండిలోల్లేఖనాద్యాజ్య సగ్ంస్కారాంతంచ తుష్పాత్ర ప్రయోగం కుర్యాత్ । పూర్వ పరిషేచనం కుర్యాత్ । సాయంకాలే సాయమౌపాసనం హోష్యే । ప్రాతఃకాలే ప్రాతరౌపాసనం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య । చత్వారి శృంగా ఇతిధ్యాత్వా । అగ్నిమలం కృత్య । శ్రీమదాంజనేయ మావాహయామి । వాయుపుత్ర

మావాహయామి । అంజనీసుత మావాహయామి । కేసరి ప్రియ మావాహయామి । - అర్ఘ్యం పరిషిచ్య ఓం హ్రీం హరిమర్కట మర్కటాయ స్వాహా । ఆంజనేయా యేదం॥

ఆం అంజనాసుతాయనమః హృదయ దేవాయస్వాహా ।
అంజనాసుతాయ హృదయదేవాయే దంనమమ ।
ఈం రుద్ర మూర్తయేనమః శిరో దేవాయ స్వాహా ।
రుద్రమూర్తయే శిరో దేవాయేదం నమమ ।
ఊం వాయుసూనవే నమః శిఖా దేవాయ స్వాహా ।
వాయుసూనవే శిఖా దేవాయేదం నమమ ।
ఐం అగ్ని గర్భాయనమః కవచదేవాయ స్వాహా ।
అగ్ని గర్భాయ కవచదేవాయేదం నమమ ।

ఔం శ్రీరామ ముఖ్యదూతాయనమః నేత్రత్రయ దేవాయస్వాహా । శ్రీరామ ముఖ్యదూతాయ నేత్రత్రయ దేవాయేదం నమమ ।

అః బ్రహ్మాస్త్ర నివారణాయనమః అస్త్రదేవాయ స్వాహా । బ్రహ్మాస్త్ర నివారణాయ అస్త్రదేవాయేదం నమమ।

జాం జాం బవతే స్వాహా జాంబవత ఇదం । విం వినతాయస్వాహా । వినతాయేదం । నీం నీలాయస్వాహా । నీలాయేదం పం పనసాయస్వాహా । పనసాయేదం । గం గంధ మాదనాయస్వాహా । గంధమాదనాయేదం । సుం సుషేనాయ స్వాహా । సుషేణాయేదం। మైం మైందాయస్వాహా । మైందా యేదం । ద్విం ద్వివిదాయస్వాహా । ద్వివిదాయేదం ।

లం ఇంద్రాయస్వాహా । రం అగ్నయే స్వాహా । హాం యమాయ స్వాహా ॥ షం నిర్ఋతయేస్వాహా । వం వరుణాయస్వాహా । యం వాయవే స్వాహా । సం కుబేరాయ స్వాహా । శం ఈశానాయస్వాహా । వం వజ్రాయస్వాహా । శం శక్తయేస్వాహా । దం దండాయస్వాహా । ఖం ఖడ్గాయ స్వాహా । పం పాశాయస్వాహా । ధ్వం ధ్వజాయస్వాహా । గం గదాయస్వాహా। త్రిం త్రిశూలాయస్వాహా । భూస్స్వాహా। భువస్స్వాహా। సువస్స్వాహా । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ప్రజాపతయ ఇదం నమమ. ఉత్తర పరిషేచనం కుర్యాత్ । స్వస్తి శ్రద్ధామితి నమస్కారాంతం—

శ్రీ సువర్చలాంజనేయ కల్యాణోత్సవ విధిః॥

జ్యేష్ఠశుద్ధ దశమ్యాం కల్యాణోత్సవః కార్యః ।

అథ కర్తా ప్రక్షాళిత పాణిపాదః కల్యాణమంటపం ప్రవిశ్య । నమస్సదస ఇతి పరిషదముపస్థాయ। నమస్సదసే= = నమః పృథివ్యై । ఏతత్కల్యాణ మంటపాంతస్థిత విద్వన్మహాజనాః శ్రీసువర్చలాంజనేయ కల్యాణోత్సవం కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ఇతిప్రార్థ్య । యోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితి తైరనుగృహీతః । తేభ్యో దక్షిణా తాంబూలాని దత్వా । సపత్నీక ఉపవిశ్య । ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । శ్రీసువర్చలాసహితాంజనేయస్వామి కల్యాణోత్సవంకరిష్యే। ఆదౌగణపతిపూజాం పుణ్యాహంచ వాచయిత్వా । ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్ ॥ ఆచార్యం త్వా మహాం వృణే ॥

బ్రహ్మాణంత్వామహాంవృణే । ఆచార్యకంత్వామహాంవృణే ॥ పరిచారకం త్వామహాంవృణే । హనుమద్ద్వాదశాక్షరీమంత్రానుష్ఠానార్థంత్వామహాం వృణే । (ఇత్యాదిఋత్విగ్వరణం) తతః॥ మహీంద్యౌరితిమంటపాంతర్భూమిం స్పృష్ట్వా । మహీద్యౌః పృథివీచన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్। పిపృతాన్నోభరీమభిః । అభివస్త్రాసువసనేతి వస్త్రమభిమంత్ర్య । అభివస్త్రాదేవసోమ । ఓషధయఇతితండులాన్యభిమంత్ర్య ఔషధయః॥ అనాతురమ్ । తండులోపరి శ్రీసువర్చలాంజనేయ విగ్రహాంచ మంగళవాద్యపురస్సరం మహారాజోపచారైస్సహాయుంజానః ప్రథమం మనఇతి వివాహాగారం ప్రవేశ్య । అష్టదళపద్మమధ్యే సంస్థాప్య । యుంజానః ప్రథమం మన స్తత్వాయసవితాధియః । అగ్నింజ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్ । యుక్త్వాయమనసాదేవాన్ సువర్యతోధియాదివమ్ । బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యతస్సవితా ప్రసువాతితాన్ । యుక్తేనమనసావయం దేవస్య సవితుస్సవే । సువర్గేయాయశక్త్యై । దేవస్య అర్ఘ్య పాద్యాచమనీయానిదత్వా ॥

అస్య శ్రీమదాంజనేయస్యదేవస్య చతుర్దశ భువనాధీశ్వరస్య । శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటుంబినః సకలలోక జనన్యాః సువర్చలాయాశ్చపాణిగ్రహణాధికారసిద్ధ్యర్థంజగద్రక్షణార్థంఅద్యకౌతుకధారణాఖ్యం కర్మ కరిష్యే । సువర్ణ కౌతుకం సుగంధేనానులిప్య । అస్య మణ మితి మంత్రేణాభి మంత్ర్య । అస్యమణం బృహస్పతి

మింద్రా నాయచోదయ । వా చం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారంచ వాజినమ్ । సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమ న్వారభామహే । ఆదిత్యాన్ విష్ణుగ్ం సూర్యంబ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిమ్ । విష్ణోరరాట మసీత్యష్టవార మభిమంత్ర్య । విష్ణోరరాట మపి = విష్ణవేత్వా । కౌతుకదేవతాభ్యోనమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి । జితంత ఇతిదేవస్య దక్షిణకరే కంకణం బధ్వా । జితంతే దక్షిణతో వృషభ ఏధిహావ్యః । ఇంద్రోజయాతి నపరాజ యాతా అధిరాజో రాజసురాజ యాతి । బృహత్సామేతి దేవ్యావామకరే కంకణం బధ్వా । బృహత్సామక్షత్ర భృ = రక్ష = రక్షాబంధనముహూర్తో అస్తు । ఆచమ్య । శుభ తిథౌ । అస్య భగవతో దేవ దేవస్య చతుర్దశ భువనాధీశ్వ రస్య శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య। జగత్కుటుం బినః శ్రీమదాంజనేయస్య అనంతరాత్రిమ సౌగ్యతా సిద్ధ్యర్థం యజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే । యజ్ఞోపవీతం కస్తూరీ కుంకు మాభ్యా మనులిప్య । గంధ ద్వారా మిత్యభిమంత్ర్య । షోడశోపచారై స్సంపూజ్య । దేవస్యా చ మనం సమర్ప్య । విష్ణో రరాట మసీతి యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్ర మితిచ మంత్ర ద్వయేన యజ్ఞోపవీతధారణం కుర్యాత్। పునరాచమ నీయం దత్వా । (కన్యావరణము) శ్రీమదాంజనేయార్థం కన్యాం వృణీధ్వమి చతురోవరాన్ బ్రాహ్మణాన్। వైష్ణవాన్ ప్రేమయిష్యన్ । దక్షిణా తాంబూలాని దత్వా । తాన్ విష్ణో

ర్శుక మితిమంత్రేణాభి మంత్ర్య॥విష్ణోర్నుకం వీర్యాణిప్రవోచం యః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసియో అస్కభాయదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయః । తే బ్రాహ్మణాః కన్యా వరణార్థం కన్యాదాతారం శ్రీసూర్యనారాయణస్వామి నంగత్వాబ్రూయాత్ । చతుస్సాగరపర్యంతంగో... భవతు యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినః వాసిష్ఠమైత్రావరుణ కౌండిన్య త్రయార్షేయ।ప్రవరాన్విత కౌండిన్యసగోత్రోద్భవస్య ఆంగీరస శర్మణోన ప్త్రే । చతుస్సాగరపర్యంతంగోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభంభవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః వాసిష్ఠమైత్రా వరుణ కౌండిన్యత్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత కౌండిన్య గోత్రోద్భవస్య మరీచిశర్మణః పౌత్రాయ । చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు । యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినే ॥ వాసిష్ఠ = కౌండిన్యసగోత్రోద్భవస్య వాయుదేవశర్మణః పుత్రాయ । చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య = భవతు యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినే । వాసిష్ఠ = కౌండిన్యస గోత్రోద్భవాయ శ్రీ ఆంజనేయ శర్మణే శ్రీమహా శివస్వరూపాయ వరాయ ।

చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః కాశ్యప ఆవత్సారనై ధృవత్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత కాశ్యప సగోత్రోద్భవస్య బ్రహ్మణోన ప్త్రీం । చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు । యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః కాశ్యప

ఆవత్సార, నైధ్రువత్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత కాశ్యప
సగోత్రోద్భవస్య కశ్యపప్రజాపతేః పౌత్రీం। చతుస్సాగర
పర్యంతం = శ్రీ సూర్యనారాయణస్య పుత్రీం। చతుస్సాగర
పర్యతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు. యజుర్వేద
శాఖాధ్యాయినీం కాశ్యప, ఆవత్సార। నైధ్రువత్రయా
ర్షేయ ప్రవరాన్విత కాశ్యపస గోత్రోద్భవాం శ్రీసువర్చలా
నామ్నీం సాక్షాత్పార్వతీ స్వరూపిణీం కన్యాం వృణీమహే।
వృణీధ్వం తస్మై దాస్యామీతి। త్రివారంవదేత్। తతః
సామ్రాజ్యం యశస్కర మితి ఆశీర్వాదం కుర్యాత్। తతః
ఉదగగ్రం ఆంజనేయస్య ఆసనార్థం కూర్చాం దద్యాత్।
అహం వర్ష్మనే సజాతానాం విద్యుతామివ సూర్యః। ఇదం
తమధి తిష్ఠామి యోమాగస్త్వాభిదాసతి। ఇత్యుదగగ్రే
విష్టర ఉపవిశేత్। తతః ప్రతద్విష్ణుఃఇతి పాదప్రక్షాళనం
కృత్వా। ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ మృగోనభీమః కుచరో
గిరిష్ఠాః। యస్యోరుషుత్రిషు విక్రమణేష్వధి క్షియంతి భువ
నాని విశ్వా। 'న' య శ్చక్రాయ విద్మహే సహస్ర
జ్వాలాయ ధీమహి తన్నః శ్చక్రః ప్రచోదయాత్। ఇమంమే
గంగ ఇత్యనువాక శేషేణ పుష్పోదక స్నపనం కృత్వా।
ఇమంమే గంగే యమునే...సుషోమయా। అర్చత ప్రార్చ తేతి
దేవమలంకృత్య। అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత।
అర్చంతు పుత్రకా ఉతపుర్న ధృష్ణ్వర్చత। హిరణ్య
రూపస్సహిరణ్య...హిరణ్యా దాదదత్య న్నమస్మై। సకలా
రాధనైః స్వర్చితమస్తు। అథమధుపర్కం। దధిమధు సం

మిశ్రం స్వర్ణపాత్రేనిధాయ । పవిత్రద్వయం నిక్షిప్య । మధు పాత్రేత్యు దానేక్ష్య మధువా తా ఋతాయతే - మాధ్వీర్నా వోభవంతునః । అయంతే మధుపర్కో మధుపర్కో మధు పర్కః । అమృతోపస్తరణ మసీత్యపః పీత్వా । అమృతోపస్త యన్మధున ఇతి మధుపర్కం సకృత్ప్రాశ్య । యన్మధునో రణమసి । మధవ్యం పరమమన్నాద్యం వీర్యం । తేనాహం మధునోమధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోన్నాదో మధవ్యోసాని । సకృన్మంత్రేణ । ద్విస్తూష్ణీం । అమృతాపి ధానమసీ త్యపపీత్వా అమృతాపి ధానమసి । హస్తప్రక్షాళనం కృత్వా । తతః యువం వస్త్రా ణీతి వస్త్రం దద్యాత్ । యువం వస్త్రాణి పీవసా ...సచేథే । తతః చరణం పవిత్రమితిగాం విసృజేత్ । చరణం పవిత్రం... లోకే సుధితాం దధాతు । సిద్ధమన్నం భూతమిత్యుక్తే । భూతం సావిరాట్ । తన్మాక్షాయి! తస్యతేక్షీయ । తన్మ ఊర్జంధాః । ఓం కల్పయత । అన్నం ప్రాణమన్న మపాన మాహుః । అన్నం మృత్యుంతము జీవాతు మాహుః । అన్నం బ్రహ్మణోజరసంవద న్తి । అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానాం । తతోదైవజ్ఞో ఘటికాజల మంత్రేణ ముహూర్తం సమ్యగవలోక్య । నక్షత్ర మార్గేణవా । యవనికాం నిధాయ। అథానంత వీర్యస్యేతి మహాసంకల్ప పఠనం కృత్వా॥ అథా నంత వీర్యస్య । శ్రీమదాదినారాయణస్య । అచింత్యాపరిమిత శక్త్యాభ్రియమాణస్య । మహాజలౌఘమధ్యే। పరిభ్రమ మాణా నామనేకకోటి బ్రహ్మాండానా మేకతమే అవ్యక్త ప్రకృతి మహ

దహంకారాకాశవాయువహ్ని జల పృథివ్యావరణై స్సప్తభిరా
వృతే స్మిన్ మహతి బ్రహ్మాండ కరండమండలే । ఆధారశక్తి
శ్రీవరాహ కూర్మానంతాద్యష్ట దిగ్గజోపరి ప్రతిష్ఠితస్య
పాతాళాది సప్తలోకస్యోపరితలే । ప్రతిలోమేన సత్యాది
లోకషట్కస్యాధోభాగే । మహానాళాయమాన ఫణిరాజ
రాజశేషస్య సహస్ర ఫణామండలమండితే । దిగ్దంతి శుండా
దండోత్తంభితే । లోకాలోకాచలవలయితే । లవణేక్షుసురా
సర్పిర్దధిక్షీరోదకార్ణవైః పరివృతే । జంబూప్లక్షకుశ క్రౌంచ
శాక శాల్మలి పుష్కర సప్తద్వీపైరావృతే । ఇంద్రకశేరు
తామ్రగభస్తినాగ సౌమ్య గంధర్వచారణ భారతాఖ్య నవ
ఖండ మండితే । మహాసరోరుహాకారే పంచాశత్కోటి
విస్తీర్ణ భూమండలే । లక్షయోజన విస్తీర్ణ జంబూద్వీపే ।
సుమేరునిషధహేమకూట హిమాచలానాం హరివర్ష కింపురుష
వర్షయోశ్చదక్షిణే । సేతుబంధమలయాచల యోరుత్తరే
సహస్రయోజన విస్తృతే । భరతవర్షే । భరతఖండే । ప్రజా
పతిక్షేత్రే । దండకారణ్యే । కర్మభూమౌ । అయోధ్యాకాశీ
కురుక్షేత్ర గయాప్రయాగ కాంచీ శ్రీరంగ శ్రీవేంకటాచలాది
పుణ్యక్షేత్రైః గోదావరీ కృష్ణా కావేరీ గంగా యమునా
సరయూ నర్మదాది పుణ్యనదీ భిర్విరాజితే । సమ భూమధ్య
రేఖాయాం పూర్వదిగ్భాగే । శ్రీశైలస్య ఈశాన్య ప్రదేశే ।
కృష్ణా గోదావర్యోర్మధ్య దేశే సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణస
న్నిధావస్మిన్ కల్యాణమంటపే పరబ్రహ్మణానియుక్తస్య సకల
జగత్స్రష్టుః పరార్థ ద్వయ జీవినః కారణబ్రహ్మణః । పర

పంచాశద్వత్సరే । ప్రథమమాసే । ప్రథమపక్షే । ప్రథమ దివసే । అహ్ని ద్వితీయయామే । తృతీయముహూర్తే । శ్వేత వరాహకల్పే । స్వాయంభువ స్వారోచిషాది మనుషట్సు వ్యతీతేషు సప్తమే వైవస్వత మన్వంతరే । బౌద్ధావతారే । అష్టావింశతితమే । మహాయుగే । కృతాది త్రిషు యుగేషు యాతేషు కలియుగే । ప్రథమపాదే । శాలివాహనశకే । ప్రభవాదిషష్టి సంవత్సరాణాం మధ్యే । వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన అముకసంవత్సరే । అముకఅయనే । అముక ఋతౌ । అముకమాసే । అముకపక్షే । దినేవారే । ఇదానీం అనాద్య విద్యావాసనయా సంసారచక్రేఽస్మిన్ మహతి నానాయోనిషు జనిత్వా కేనాపి భాగ్య విశేషేణ । ఇదానీం మనుష్యజన్మ విశేషం ప్రాప్తవతో మమజన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణ పర్యంతమనోవాక్కాయకర్మభిః జ్ఞానతోఽ జ్ఞానతః కృతానాం మహాపాతకోపపాతకాదీనాం నవవిధానాం పాపానాం సద్యః అపనోదన ద్వారా శ్రీమదాంజనేయ ప్రీత్యర్థం ఇహలోకే మనోభిలషిత కామనాసిద్ధి ద్వారా శ్రీమదాంజనేయ సాయుజ్య ప్రాప్త్యర్థం చ యథాశక్తి సాలంకృత కన్యాదాన మహం కరిష్యే । హిరణ్యగర్భ ఇతిమంత్రేణ కుశకుసుమాక్షత హిరణ్యఫలోదకంగృహీత్వా । హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేకఆసీత్ । సదాధారపృథివీంద్యాముతేమాంకస్మై దేవాయహవిషావిధేమ । కన్యాంకనక సంపన్నాం కనకాభరణోజ్జ్వలాం । దాస్యామివిష్ణవేతుభ్యం బ్రహ్మలోకజిగీ

వయా । కన్యాం సాలంకృతాం సాధ్వీం సుశీలాయ సుధీమతే।
ప్రయతోఽహం ప్రయచ్ఛామి ధర్మకామార్థ సిద్ధయే । సువ
ర్చలా రవిసుతా సహధర్మచరీతవ । ప్రతీచ్ఛ చైనాం భద్రం తే
పాణింగృహ్ణీష్వ పాణినా । పతివ్రతా మహాభాగా ఛాయే వాను
గతా సదా । ప్రయతోఽహం ప్రయచ్ఛామి ధర్మకామార్థ
సిద్ధయే । ఇత్యుచ్చార్య పునః కన్యావరగోత్రనామాన్యుక్త్వా ।
చతుస్సాగర పర్యన్తం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం భవతు ।
యజుః శాఖాధ్యాయినః కాశ్యప । ఆవత్సార । నైధ్రువ
త్ర్యార్షేయప్రవరాన్విత కాశ్యపస గోత్రోద్భవస్య బ్రాహ్మ
ణోన ప్త్రీం । చతుస్సాగరపర్యన్తం । గోబ్రాహ్మణేభ్య
శ్శుభం భవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః కాశ్యపఆవత్సార
నైధ్రువత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత । కశ్యపప్రజాపతేః
పౌత్రీం । చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం
భవతు యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినః కాశ్యపఆవత్సార నైధ్రువ
త్ర్యార్షేయప్రవరాన్విత కాశ్యపసగోత్రోద్భవస్య శ్రీసూర్య
నారాయణస్వామినః పుత్రీం । చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రా
హ్మణేభ్యశ్శుభం భవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినీం
కాశ్యపఆవత్సార నైధ్రువత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత కాశ్యపస
గోత్రోద్భవాం శ్రీసువర్చలానామ్నీం సాక్షాత్పార్వతీ స్వరూ
ణీం కన్యాం । చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం
భవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః వాసిష్ఠమైత్రావరుణ
కౌండిన్యత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్వితకౌండిన్యస గోత్రోద్భవస్య
ఆంగీరసశర్మణోన ప్త్రే। చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణే

భ్యశ్శుభం భవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః వాసిష్ఠ మైత్రావరుణ కౌండిన్యత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత కౌండిన్యస గోత్రోద్భవస్య మరీచిశర్మణః పౌత్రాయ। చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణే భ్యశ్శుభం భవతు యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినః వాసిష్ఠమైత్రావరుణ కౌండిన్యత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత కౌండిన్యస గోత్రోద్భవస్య వాయుదేవశర్మణః పుత్రాయ। చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణే భ్యశ్శుభం భవతు యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినః వాసిష్ఠమైత్రావరుణ కౌండిన్యత్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత కౌండిన్యస గోత్రోద్భవాయ శ్రీమదాంజనేయశర్మణే శ్రీమహాశివస్వరూపాయవరాయ। తుభ్యంప్రజాసహత్వకర్మభ్యః ప్రతిపాదయామీతి సహిరణ్యాం కన్యాంహస్తముదక పూర్వం వరహస్తే దద్యాత్। వరః దేవస్యత్వేతికన్యాం ప్రతిగృహ్ణీయాత్ దేవస్యత్వాస వితుః... పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి। రాజాత్వావరుణోనయతు దేవిదక్షిణే ప్రజాపతయేకన్యాం। తేనామృతత్వమశ్యాం। వయోదాత్రే। మయస్తుయోమహ్యంప్రతిగ్రహీత్రే। కఇదంకస్మాఅదాత్। కామః కామాయ। కామోదాతా। కామః ప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమావిశ। కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషాతేకామదక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు। ఇతికన్యాం ప్రతిగృహ్ణీయాత్। తతః కన్యాదాననాద్గుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షిణాంతుభ్య మహాంసంప్రదదేనమమ గోదాన, భూదాన, సాల గ్రామదానాది షోడశమహాదానానికుర్యాత్। గవామంగే

షుతిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాదస్యాః ప్రదానేన హ్యాతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే । సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వ రాహేణసముద్ధృతా । యస్మాదస్యాః ప్రదానేనహ్యాతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే । సాలగ్రామశిలాచక్రీభువనాని చతుర్దశ । యస్మాదస్య ప్రదానేనహ్యాతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే । కన్యాదానేన, భూదానేన, సాలగ్రామదానేనచ శ్రీమదాంజనేయః పరమాత్మా సుప్రీతితో వరదో భవతు । తతః లోకాచార క్రమేణ మంగళాష్టకానిపఠిత్వా ।

లగ్నాష్టకములు

1. శ్రీమద్వాయుసుతో మహామునిగణైః సంసేవ్యమానోవిభుః
పాకారిప్రముఖాభినందిత మహాశ్లోకోపకారః ప్రభుః
జ్ఞానీకల్పతరోస్సముచ్ఛ్రితతతీక్ష్ణకైర్యుతోభీష్టదః
దీవ్యద్ధానప్రచక్షణ శ్శుభకరః కుర్యాత్సదా మంగళమ్.

2. హేమాభోబల విక్రమాదికలిత శ్రీరామకార్యప్రియః
సుగ్రీవాంగద జాంబవన్ముఖయుతో ఘోరాటవీ మధ్యగః
సందారీబహుదేశ మార్గణరతో భూమీసుతాదర్శనే
మైత్రీకార్య విచక్షణశ్శుభకరః కుర్యాత్సదా మంగళమ్.

3. రామాజ్ఞాంశిరసావహన్ జనకజా తాన్వేషణాయోద్యతః
లీలామాత్ర వితీర్ణఘోరజల ధిర్లంకా పురీశోధకః
సౌధాంతర్గ్రృహాదేవ గోపురవనీప్రతా కరాన్వేషణో
జానక్యా నిజదర్శన ప్రియకరః కుర్యాత్సదా మంగళమ్

4. సీతాయాబహుదుఃఖభారహరణః శ్రీరామవాక్యప్రియో
దివ్యం హేమమయాంగులీయక మదాత్తస్యై మణి
ప్రోజ్వలం
తద్ధృత్వాశిరసి ప్రియాయశుభదం సందేశమాభాషితో
భూపుత్రీకరుణావలోకనధనీ కుర్యాత్సదా మంగళం

5. దైత్యారణ్యదవానలోగుణనిధిర్లంకాపురీదాహకో
నిర్విఘ్నం నిజశౌర్యసంస్తుత సురోరత్నాకరోల్లంఘనః
రామం దాశరథిం దయాజలనిధిం స్వాంతేసదాచింతయన్
కార్యాకార్య విచక్షణోవిభురసౌకుర్యాత్సదా మంగళం

6. కార్యాలోచనకోవిదః కపివరః కారుణ్యరత్నాకరో
ధైర్యస్థైర్య మహత్వవానుపనిషద్వ్యాఖ్యామణో భీషణః
రామంయుక్తమనేక వానరభటైశ్శౌర్యేణ సంతోషయన్
దైత్యధ్వంసన పండిత శ్శుభకరః కుర్యాత్సదా మంగళం

7. భూపుత్రీరఘునాయకాంఘ్రి యుగళధ్యానామృతానందితో
వేదాంతాగమశాస్త్రతత్వ విదుషాంవిజ్ఞానచూడామణిః
దీవ్యత్కోటి సహస్రభానుసుమహోదీనాళిసంరక్షక
శ్రీమాన్ సేవకకల్పభూరుహనిభః కుర్యాత్సదా మంగళం

8. భవ్యేశ్రీరఘురామభూమితనయా పట్టాభిషేకోత్సవే
సౌందర్యోజ్వలమంటపే మణిమయేసింహాసనప్రాంగణే
భక్త్యా ఫాలనివిష్ట పాణియుగళః పాదేప్రభోశ్చింతయన్
ఆనందస్తుతి గానతన్మయతనుః కుర్యాత్సదా మంగళం

తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ తారాబలం చంద్రబలంతదేవ। విద్యాబలం దైవబలంతదేవ లక్ష్మీపతే తేంఘ్రియుగం స్మరామి।

శ్రీదేవీతనయః శివస్సుఖకరో మిత్రశ్శశీ కంపసః । సర్వే తే మునయశ్చలా దశదిశః స్వర్గాప్సరోగేంద్రాః ఖగాః । నద్యః పుణ్యసరోవరాణిదితిజా స్త్రీర్థాని కంజాసనశ్చేంద్రోపవస్థ్యమరాః సదాజలధయః కుర్వంతువాం మంగళం । సావధానా స్సుముహూర్తాస్సావధానాః ఇత్యన్యాని మంగళాష్టకాని పఠన్ ।

సుముహూర్తేవధూవరయోశ్శిరసి సజీరకగుడంనిక్షిపేత్ ధ్రువం తే రాజా బ్రహ్మణస్పతిః తతః అఘోరచక్షురితి శ్రీమదాంజనేయః సువర్చలాం దృష్ట్వా । అఘోరచక్షురపతిఘ్నియేధిశివాపతిభ్యస్సుమనాస్సువర్చాః । జీవసూర్దేవకామాస్యోనాశంనోభవద్విపదేశం చతుష్పదే। తతస్సువర్చలాంవస్త్రభూషణాదిభిరలంకృత్య । అభివస్త్రాసువసనాదేవసోమ హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య నమస్మై సకలారాధనై స్వర్చితమస్తు తతః। మాంగల్యతంతునానేతి మంగళసూత్రం కంఠేబధ్నాతి । మాంగల్యదేవతాభ్యోనమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాః కృత్వా మాంగల్యసూత్రం సర్వజనదర్శనానంతరం । మాంగల్యతంతునానేనజగజ్జీవనహేతునా । కంఠేబధ్నామి సుభగేసజీవ శరదశ్శతం । ఇతిమంగళసూత్రంబధ్వా తతః ఏకస్మిన్స్వర్ణాదిపాత్రే ప్రస్థపరిమితం మంగళాచారతండులం నిధాయ । సఘృతేనక్షీరేణ శ్రీసువర్చలాంజనేయయోర్గంజ

లోప్యప స్తీర్య । ద్వి స్తండులానోప్యద్వీరభిఘార్య । బ్రాహ్మ
ణైరైర్వణ్వైస్సహకపిలాన్ స్మారయేత్ । దక్షిణాః పాంతు ।
బహుదేయంచాస్తు । పుణ్యంవర్ధతాంగే శాంతిరస్తు పుష్టిరస్తు
తుష్టిరస్తు వృద్ధిరస్తు । అవిఘ్నమస్తు ఆయుష్యమస్తు ఆరోగ్య
మస్తు సువర్చలాంజనేయస్వామి జన్మనక్షత్రే శతభిషక్
పూర్వాభాద్రానక్షత్రే । శనిచంద్రగ్రహే । వరుణాదిదైవతైః
సహాసోమేనక్రియేతాగ్ం శాంతిరస్తు । ప్రజాపతి స్త్రియాం
యశః ముష్కయోరదధాత్సపం । కామస్యతృప్తిమానందం
తస్యాగ్నేభాజయేహమా । మోదః ప్రమోద ఆనందః ।
ముష్కయోర్నిహితస్సపః । సృత్వేవకామస్యతృప్యాణి । దక్షి
ణానాం ప్రతిగ్రహే । మనసశ్చిత్తమాకూతిం వాచస్సత్యమశీ
మహి । పశూనాగ్ంరూపమన్నస్య యశశ్శ్రీ శ్రీయతాంమయి
యథావామస్యా అతృపగ్ంస్త్రియైపుమాన్ । యథాస్త్రీతృ
ప్యతిపుగ్ంసిప్రియే ప్రియా । ఏవంభగస్యతృప్యాణి । యజ్ఞ
స్యగామ్య । ప్రియః, దదామీత్యగ్నిర్వదతి । త థేతివాయు
రాహతత్ । హంతేతిసత్యం చంద్రమాః । ఆదిత్యస్సత్యమో
మితి । ఆప స్తత్సత్యమాభరన్ । యశోయజ్ఞస్య దక్షిణాన్ ।
ప్రజామేకామస్సమృధ్యతాం । ఇతిసువర్చలాంజనేయోశ్శిరస్య
క్షతారోపణం కృత్వా । ఏవంసఘృతేనక్షీరేణ పత్న్యా
సహాయజమానస్యాం జలోప్యసువ స్తీర్యేత్యాది పశవోమేకామ
స్సమృధ్యతాం యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం । ఇతిద్వితీయం
తృతీయం । మంత్రవత్కృత్వా । తూష్ణీంచతుర్థం । ఏవమక్ష
తారోపణంకృత్వా । యోవైతామితిబ్రహ్మగ్రంధింకుర్యాత్ ।

యోవైతాం బ్రహ్మణో వేదా... ప్రజాంపదుః అనంతరం శ్రీసువర్చలాంజనేయయోః కల్యాణోత్సవ ప్రయుక్తషోడశో పచారపూజాంకృత్వా । అష్టోత్తర సహస్రనామభిశ్చ పూజాంచకృత్వా । మహానీరాజనందద్యాత్ । ఏవంకల్యాణో త్సవంకృత్వా । తత్పీఠకలశవస్త్రసహిత శ్రీసువర్చలాంజనేయ ప్రతిమాం వాచకాయాచార్యాయవాదద్యాత్ । యథాగంధ పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య । అస్మై బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ నామ్నేసువర్చలాంజనేయ ప్రీతింకామయమానః శ్రీసువర్చ లాంజనేయ ప్రతిమాం, పీఠవస్త్రకలశసహితాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ధరణీగర్భసంభూతే ధరధీధరవల్లభే । ధరణింమేప్రయచ్ఛాశు ప్రీత్యాభవ శుచిస్మితే। అంజనాగర్భ సంభూత భూభారోత్తారణాయచ । ప్రతిమాదానతుష్టస్సన్ వాంఛితంయచ్ఛమారుతే ॥ ఇతిమంత్రద్వయేనదత్వా । అనేన సువర్చలాంజనేయ కల్యాణమహోత్సవేన । అష్టోత్తరసహస్ర నామపూజయాచ ప్రతిమాదానేనచ భగవాన్‌సర్వాత్మకః సుప్రీణాతు ఏతత్ఫలం శ్రీసువర్చలాంజనేయ పరబ్రహ్మార్పణ మస్తు ఆశీర్వాదంకుర్యాత్ ॥ —

హ ను మ జ్జ యం త్యాం పూ జా ప్ర కా ర ః

వైశాఖ కృష్ణదశమ్యాం హనుమజ్జయంతీ. తస్యాం హనుమాన్పూజనీయః, తత్ర ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశ కాలౌ సంకీర్త్య అస్యాం వైశాఖ కృష్ణదశమ్యాం హనుమ జ్జయంత్యాం సమస్తపాపక్షయార్థంసకలాభీష్టసిద్ధ్యర్థం హనుమ త్పూజాం కరిష్యే. తస్యాంచిద్వేదికాయాం స్వర్ణమయే పీఠే

హనుమన్మూర్తిం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రాణప్రతిష్ఠాపనపూర్వకం పూర్వవ్రతకల్పోక్తరీత్యా షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య హనుమజ్జన్మవృత్తాంతాయ కల్పంశ్శృణుయాత్. అజ్ఞానాత్ కల్పం యే నశృణ్వంతి తేషాం పూజా సఫలదా. అస్యాం పూజాయాం విశేషః :- దోరపూజా దోరగ్రహణం చ నస్తః. వత్సరనియమోపి నాస్తి. పూజాప్రకారస్తు పూర్వమేవ కథితః. కల్పోపి లిఖ్యతే, సాదరం శృణ్వంతు.

తా॥ వైశాఖ కృష్ణ దశమి హనుమజ్జన్మదినము, ఆరోజున హనుమంతుని పూజచేయవలెను. సంకల్పపూర్వకముగా ఒక వేదికయందు పీఠమును ఉంచి బంగారు వెండి రాగి మొదలైన లోహములతో యథాశక్తిగా హనుమన్మూర్తిని చేయించి పూర్వోక్తపీఠమునందు ఈ విగ్రహమును ఉంచి పూర్వవ్రతమున చెప్పినరీతిగా షోడశోపచార పూజలచేత పూజించి హనుమజ్జన్మకథను వినవలెను. ప్రమాదముచేతగాని అజ్ఞానముచేతగాని ఈకథను యెవరువినరో వారికి వ్రతఫలము లభింపదు. ఈపూజయందు దోరపూజయున్నా దోరమును ధరించు నియమమున్నా లేదు. సంవత్సరనియమమున్నా లేదు. (కనుక కల్పమును వ్రాయుచుంటిని. ఆదరముతో గ్రహింతురు గాక. పరాశరసంహితయందు గలదానిని వ్రాయుచుంటిని.)

శ్లో॥ అన్యద్రహస్యం వక్ష్యామి శృణుష్వ మునిపుంగవ।
వైశాఖే మాసి కృష్ణాయాం జయంత్యాం దశమీతిథౌ ॥
యథాశక్తి సువర్ణేన తామ్రేణ రజతేన వా। హనుమద్వి

గ్రహం ధీమాన్కారయిత్వా ప్రయత్నతః ॥ బ్రాహ్మణాయ సుశీలాయ దానం కుర్యాత్కుటుంబినే ॥

తా॥ ఓ మైత్రేయమహర్షీ మరియొక రహస్యమును చెప్పుచుంటిని వినుము. వైశాఖ కృష్ణదశమియందు హనుమజ్జన్మదినము గనుక ఆరోజున తామ్రముచేతగాని వెండిచేతగాని బంగారముచేతగాని ఆంజనేయవిగ్రహమును చేయించి వేద వేదాంగపారగుడును కుటుంబియునగు యోగ్యుడైన బ్రాహ్మణునకు దానముచేయవలెను.

శ్లో॥ జయంతీదివసే పూజాం కృత్వా హనుమతః ప్రభోః। ఉపవాసో యతేః ప్రోక్తో గృహిణాం భోజనం మతమ్॥

తా॥ జయంతీదివసమున పూజచేయువారు యతులయిన నుపవసింపవలెను. గృహస్థులయిన భోజనమును చేయవచ్చును.

శ్లో॥ పూర్వప్రోష్ఠపదాయుక్తా జయంతీదశమీతిథిః । తత్ర నక్షత్రవైరూప్యే తిథిరేవ ప్రయోజికా॥

తా॥ పూర్వాభాద్రనక్షత్రముతో కూడిన దశమియందు హనుమజ్జయంతి యగును. నక్షత్రము అట్లు కలియక పోయినను తిథియే ప్రధానముగనుక వైశాఖబహుళ దశమియందే జయంతి చేయవలెను.

శ్లో॥ వైశాఖే మాసి యత్నేన కుర్యాద్ధర్మమనుత్తమమ్। అసకృద్వా సకృద్వాపి పరాం గతిమవాప్నుయాత్ ॥

తా॥ వైశాఖమాసమునందు స్నానదాన జపాదికధర్మ మును ఒకరోజుగాని ప్రతిదివసమునందును నియమముకల వారై చేసినయెడల శ్రీహనుమంతుని అనుగ్రహమువలన ఇహలోకమునందు సమస్తసౌఖ్యముల ననుభవించి అంత మందు హనుమత్సాయుజ్యము నొందుదురు.

శ్లో॥ వైశాఖమాసమాహాత్మ్యం కల్పకోటిశతైరపి । న శక్యం వర్ణితుం బ్రహ్మన్బ్రహ్మణాపి సమంతతః॥

తా॥ వైశాఖమాసముయొక్క మాహాత్మ్యమునువర్ణిం చుటకు బ్రహ్మకున్నూ శక్యముకాదు.

శ్లో॥ యత స్స్వర్చలాప్రేయా నంజనాగర్భసంభవః । హనుమాన్మారుతిః శ్రీమానవతీర్ణో మహాబలః॥

తా॥ ఏమనగా : ఈవైశాఖమాసమునందు ప్రపంచ సంరక్షణతత్పరుడైన హనుమంతుడు అంజనాగర్భమునందు ఉద్భవించుటవలన వైశాఖమాసము అంత గొప్పదాయెను.

శ్లో॥ తదాప్రభృతి మాసస్య వైశాఖస్య మహాత్మనః । స్నానదానాది యోగ్యత్వం హనూమజ్జన్మకారణాత్॥

తా॥ ఓమైత్రేయా హనుమజ్జన్మకారణమువలన వైశాఖ మాసమున చేయు స్నానదానాదికమునకు అంత మహత్తర మైన యోగ్యత కలిగెను.

శ్లో॥ ఇతి నిశ్చిత్య మతిమాన్స్నాయాద్బాహ్యజలాం తరే । సంతర్పయేత్పితౄన్ స్త్రతదద్యాద్విప్రాయ వై ధనమ్॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా నిశ్చయించుకొనినవారు బాహ్య జలమునందు వైశాఖస్నానము నాచరించి పితృతర్పణము గావించుకొని యథాశక్తిగా బ్రాహ్మణులకు దానము చేసుకొనవలెను.

శ్లో॥ దాపయేదుదకం చాన్నం హనుమత్ప్రీతయే తథా॥

తా॥ అనంతరము అన్నదానముగాని ఉదకదానముగాని హనుమత్ప్రీతికొరకు చేయవలెను.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వాఽపివైశ్యోవాశూద్ర ఏవ వాస్త్రియః పురుషాంసప్షణ్తో వా యథాశక్తినివేదయేత్। తతస్తు హనుమాన్ప్రీతో దద్యాన్నైజపదాంతికమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులున్నా స్త్రీలున్నా పురుషులున్నా నపుంసకులున్నా యథాశక్తిగా ఆంజనేయమూర్తిని పూజించి నివేదనముచేసి ఆమూర్తిని బ్రాహ్మణునకు దానముచేసినయెడల ఆంజనేయమూర్తి సంతోషించినవాడై తనయొక్క పుణ్యలోకమును ఇచ్చును.

హనుమజ్జన్మకథ

మైత్రేయః॥ శ్లో॥ భగవన్ హనుమజ్జన్మప్రభావో భవతశ్శ్రుతః॥ తస్యోత్పత్తిం స్వరూపం చ శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం ప్రభో॥ హనుమాన్నామ కోవాఽసౌ కస్య పుత్రస్సకీదృశః। కింకర్మా తస్య చోత్పత్తిః కథం బ్రహ్మన్వదస్వ మే॥

తా॥ ఓపరాశరమునీంద్రా హనుమంతునియొక్క ప్రభావము నీవలన వినియుంటిని. ఆయనయొక్క పుట్టుకను స్వరూపమును వినవలెనని కోరుచున్నాను. హనుమంతుడనగా యెవరు? ఎవనియొక్క కుమారుడు? ఎటువంటివాడు? ఏమిచేయుచుండును? సవిస్తరముగా చెప్పుమని అడిగెను.

పరాశరః॥ శ్లో॥ ఇతిహాసంపురావక్ష్యేమైత్రేయ శ్రుణు తత్త్వతః। ఛాయా నామమహాసాధ్వీ తనూజా విశ్వకర్మణః॥ స తాం దదౌ భాస్కరాయ సా న సేహే రవేః ప్రభామ్। మాత్రా పృష్టాఽవదత్కన్యా దుర్గమః పతిసన్నిధిః॥

తా॥ ఓమైత్రేయా పూర్వకథా సందర్భమును చెప్పుచుంటిని వినుము. విశ్వకర్మకు ఛాయ అను కుమార్తె కలదు. ఆకుమార్తెను సూర్యునికిచ్చి వివాహము చేసెను. అటుపిమ్మట ఛాయాదేవి తనభర్తయగు సూర్యునివద్ద నుండుటకు అతనియొక్క తేజస్సును సహింపలేక తల్లి వద్దకువెళ్ళిఅతిదీనయైభర్తృసాన్నిధ్యమున ఉండు యోగ్యత నాకు కలుగకున్నది గనుక ఆవేడిమికి నేను ఓర్వజాలనని పలికెను.

శ్లో॥ మాతఃశ్రమాభూదధునా తస్య తీక్ష్ణకరేణ వై। పుత్రికావచనం శ్రుత్వాసావదత్స్వపతేః ప్రసూః॥ భార్యాయా వచనం శ్రుత్వా విశ్వకర్మాప్రభాకరం। శాణాత్తం స్వల్పప్రభం చక్రే సకరదీధితిమ్॥

తా॥ అట్లుపలికిన కుమార్తెయొక్క వచనములను తల్లి విని ఆవిషయమును తనభర్తయగువిశ్వకర్మకు చెప్పెను. అంత

విశ్వకర్మ భార్యయొక్క వాక్యములను విని సూర్యదేవుని యొక్క వేడిమి తగ్గించుటకు సూర్యబింబమును సానపట్టెను. అప్పుడు సూర్యునియొక్క తేజస్సు తగ్గిపోయెను.

శ్లో॥ భానోశ్ఛిన్నకరచ్ఛాయా కన్యా జాతా సువర్చలా । బ్రహ్మాదయో లోకపాలా స్తత్సౌందర్యాద్విసిస్మిరే॥

తా॥ అట్లు సానపెట్టబడిన తేజస్సమూహము ఒక స్త్రీగా అవతరించెను. ఆలావణ్యాతిశయమునుగాంచి ఆమెకు సువర్చల యను నామము పెట్టిరి. ఆసువర్చలయొక్క రూపమునుచూచి ఇంద్రాదిదేవతలు ఆశ్చర్యముతో—

శ్లో॥ బ్రహ్మాణం పరిపప్రచ్ఛుర్దేవాఇంద్రపురోగమాః । ఏనాం ధృత్వా పతిః కోవా భూయాత్ప్రబ్రహ్మన్వదస్వ నః॥

తా॥ బ్రహ్మనుచూచి ఈ చిన్నదానికి ఎవరు భర్త యగునని పలికిరి.

బ్రహ్మోవాచ॥ శ్లో॥ ఈశ్వరస్య మహాత్తేజో హనూమాన్దివి భాస్కరం । ఫలబుద్ధ్యా తు గృహ్ణీయా త్తస్య భార్యా భవిష్యతి॥

తా॥ ఈశ్వరతేజోరూపుడైన హనుమంతుడు ఫలభ్రాంతిచే సూర్యబింబమును పట్టుకొనును. అట్టి మహాపరాక్రమశాలియగు హనుమంతునకు ఈమె భార్య కాగలదు అని చెప్పెను.

శ్లో॥ రాక్షసైః పీడితా దేవా బ్రహ్మాణం శరణం యయుః। బాధంతే రాక్షసా నిత్యం బ్రహ్మన్లోకానృషీంశ్చ నః॥

తా॥ ఓ మైత్రేయా రాక్షసులు దేవతలనున్ను ఋషిశ్వరులనున్ను లోకములనున్నూ అనేకవిధముల బాధించుచుంత దేవతలందరు ఈ బాధను సహింపజాలక బ్రహ్మను చూచి

శ్లో॥ తేషాం కురు వధోపాయం త్వం హి నః పరమా గతిః। ఇత్యుక్తః ప్రాహ తాన్దేవాన్ మయా న జ్ఞాయతేవధః॥

తా॥ ఓబ్రహ్మదేవుడా ఆదుర్మార్గులను వధించుమార్గమును మాకు చెప్పవలసినది. నీకన్న మాకు వేరు శరణ్యము లేదని చెప్పగా విని ఆ రాక్షసుల నాశనముచేయుట నావలన కాదు.

శ్లో॥ శంకరం పరిపృచ్ఛామో గచ్ఛామో రజతాచలం। తత్ర గత్వా మహాదేవమూచుస్తే సపితామహాః॥ రాక్షసానాం వధోపాయం కురు రుద్ర మహాప్రభో॥

తా॥ మనమందరము రజతాద్రికరిగి ఈశ్వరునకు విన్నవించుకొందము రండని చెప్పి బ్రహ్మదేవుడు వారలదోడ్కొని అచ్చటి కరిగి రాక్షసవధోపాయమును జెప్పుమని శంకరుని ప్రార్థించెను.

శంకర ఉవాచ॥ నరనారాయణం దేవమార్తానాం చ పరాయణం। తిష్ఠంతం పరమక్షేత్రే నిత్యం, బదరికాశ్రమే॥ తంపృచ్ఛామః సురశ్రేష్ఠ గచ్ఛామ స్తత్ర మా చిరమ్॥

తా॥ ఓ బ్రహ్మాది దేవతలారా ఆర్తత్రాణపరాయణుం డగు నరనారాయణుండు బదరికాశ్రమమున కలడు. మనమం దరము కలసి అచ్చటికి వెళ్ళి ఏతద్వృత్తాంతమును విన్నవించు కొందము, రండు, ఆలస్యము చేయకుడని పలికెను.

శ్లో॥ బ్రహ్మేశాదిసురాస్సర్వే నరనారాయణప్రభుం।
నమస్కృత్య జగన్నాథం ప్రపచ్ఛురిదమాదరాత్॥

తా॥ బ్రహ్మాదిసురు లందరున్నూ ఈశ్వరసహితముగా బదరికాశ్రమముజేరి జగన్నాథునకు నమస్కరించి ఇట్లు విన్న వించుకొనిరి.

శ్లో॥ బాధంతే రాక్షసా నిత్యం నరనారాయణప్రభో।
ఏతేషాం తు వధోపాయం శీఘ్రం కర్తుమిహార్హసి॥

తా॥ ఓనరనారాయణమూర్తీ రాక్షసులబాధలుసహింప లేక యుంటిమి. ఆర్తులమగుమమ్ము కటాక్షించి రాక్షస నాశముచేయు ఉపాయమును శీఘ్రముగా చెప్పవలసినది.

శ్లో॥ స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా ప్రోవాచ సకలాన్ సురాన్। భవిష్యతి న సందేహో రాక్షసానాం వధస్సురాః॥

తా॥ అట్లు మొరలిడిన దేవతల వాక్యములను విని నరనారాయణమూర్తి ఒకక్షణకాలము ఆలోచించి, ఓ దేవత లారా తప్పక రాక్షసనాశము కాగలదు. భయము లేదని వారించి,

శ్లో॥ ఇత్యుక్త్వా స్వాత్మన స్తేజస్సమాకృష్య జనార్దనః।
బ్రహ్మాదిభిశ్చ సురాణాం చ తేజసా సాకమీశితుః॥

తా॥ తనయొక్క తేజస్సును, బ్రహ్మమొదలైన దేవతల యొక్కయు ఈశ్వరునియొక్కయు తేజస్సును సంగ్రహించి నటువంటివాడై —

శ్లో॥ పిండీకృత్య దదౌ రుద్రః పపౌ సర్వామరాత్మకమ్।
అథోవాచ హరిర్వ్యక్తి రేతత్తేజోద్భవః సురాః । హరంత్యక్త్వా సురాస్సర్వే గచ్ఛతేతి యథాగతమ్॥

తా॥ ఒకముద్దగా చేసి దానిని ఈశ్వరునిచేతి కిచ్చెను. దానిని ఈశ్వరుడు మ్రింగివేసెను. 'ఈ తేజస్సువలన గొప్ప బలముకలిగిన వానరవ్యక్తి పుట్టును. అప్పుడు మీ కష్టములన్నియు తొలగు'నని వారితో చెప్పి ఈశ్వరుని విడిచి మీ నివాసంబులకు మీ రరుగుడనెను.

శ్లో॥ తతః కాలే మహాదేవః పర్యటన్పృథివీమిమాం ।
పార్వతీసహితశ్శ్రీమాన్వేంకటాఖ్యం గిరిం గతః॥

తా॥ తరువాత కొంతకాలమునకు ఈశ్వరుడు పార్వతీసహితుడై భూమండలమున తిరుగుచు వేంకటాచలపర్వతమునకు చేరెను.

శ్లో॥ నిత్యం సన్నిహితో యత్ర శ్రీనివాసస్సతాం గతిః॥
లభంతే పురుషార్థాన్యస్మిన్పండితపామరాః॥

తా॥ ఆపర్వతమునందు శ్రీనివాసమూర్తి వరములిచ్చి పండితపామరులను రక్షించుచుండెను.

శ్లో॥ తౌ తత్ర దంపతీ చైకే శేషాఖ్యే చిత్రకాననే ।
చేరతుః పరమాహ్లాదే నిర్మలోదసరిద్వరే॥ ఏకదా పరమ

ప్రీతా పార్వతీ పతిదేవతా। క్రీడంతం సురతాసక్తం కపి యుగ్మం దదర్శ హ॥

తా॥ ఆపుణ్యదంపతులిరువురును ఆపర్వతము నందలి సుఖకరములైన ప్రదేశములయందు కొంతకాలము గడిపిరి. ఒకానొక సమయమునందు పార్వతీదేవి క్రీడార్థముగా బయలు దేరిన రెండుకోతులను చూచెను.

శ్లో॥ తతస్సా హ్రీమతీ బాలా మహాదేవశ్య పశ్యతః। పుష్పసాంద్రేషు కుంజేషు తదా రంతుం మనో ధధే।

తా॥ అట్లు బయలుదేరిన వానరమిథునమును చూచి లజ్జగలదియై తానును పొదరిండ్లయందు క్రీడించుటకు ఆసక్తి కలదాయెను.

శ్లో॥ సర్వజ్ఞస్తదభిప్రాయం జ్ఞాత్వా స కపిరూపధృత్। రమయామాస తాం దేవీం కపిరూపధరాం శివామ్॥

తా॥ సర్వజ్ఞుడగు పరమేశ్వరుడు ఆపార్వతీదేవియొక్క అభిప్రాయమును తెలుసుకొనివవా డవ్వుటచేత పార్వతీసహిత ముగా వానరరూపమును ధరించి వానరరూపముతోనున్న యామెను సంభోగాదిక్రియలచే సంతోషపరచెను.

శ్లో॥ సహస్రాబ్దప్రమాణేన క్రీడిత్వా స మహాద్యుతిః। తత్తేజః పార్వతీగర్భే నిధాయ విరరామ హ॥

తా॥ వెయ్యిసంవత్సరములు గడచినపిమ్మట ఆ తేజః పుంజమును పార్వతీగర్భమందు ప్రవేశింపజేసెను.

శ్లో॥ అగ్నౌ చిక్షేపతత్తేజః పార్వతీ ధారణాక్షమా ।
స చాప్యశక్తస్తద్వాయౌ నిక్షిపన్ విససర్జ హ॥

తా॥ కపిరూపముతో నున్న పార్వతి ఆ తేజస్సును భరించుటకు అసమర్థురాలై అగ్నియందు వదలెను. అగ్నిదేవుడున్నూ భరింపజాలక వాయుదేవునకు అప్పగించెను. ఇట్లుండ,

శ్లో॥ తస్మిన్కేసరిణో భార్యా కపిసాధ్వీ వరాంగనా
అంజనా పుత్రమిచ్ఛంతి మహాబలపరాక్రమమ్॥ తపశ్చచార సుమహన్నియతేంద్రియమానసా॥

తా॥ ఇట్లుండగా కేసరియను వానరునియొక్క భార్య అంజనయను పేరు గల వానరస్త్రీ మహాబలపరాక్రమములుకల కుమారుని పొందవలెనని గొప్పదైన తపస్సు చేసెను.

శ్లో॥ తస్యై వాయుః ప్రసన్నాత్మా ప్రత్యహం ఫలమర్పయన్ । భక్షార్థమేకదా తస్యాస్తత్తేజశ్చాప్యధాత్కరే ॥౨౯॥ ఫలబుద్ధ్యాతు తత్తేజస్సాప్యభక్షయదంగనా॥

తా॥ వాయుదేవుడు ఆమెయందు అనుగ్రహముకలిగి ప్రతిదినము నందు భక్షించుటకొరకు ఒక ఫలమునిచ్చుచుండెను. ఒకానొక సమయమందు ఆచిన్నదానియొక్క హస్తమందు ఫలమువలెనే ఆ తేజస్సును సమర్పించెను. నిత్యమువలెనే ఫలమనుకొని ఆ తేజఃపిండమును అంజనాదేవి భక్షించెను.

శ్లో॥ నాతిదీర్ఘేణ కాలేన చాఽంజనా పతిదేవతా ।
స్వాంగేషు గర్భచిహ్నాని సా దృష్ట్వా హ్రీమనా హ్యభూత్ ॥౩౦॥

తా॥ కొద్దికాలమునందే ఆ అంజనాదేవి గర్భమును ధరించి గర్భచిహ్నములను చూచి లజ్జపొందెను.

శ్లో॥ విస్మయావిష్టచిత్తాం తాం వ్రతభంగవిశంకితాం ।
ధ్యాయంతీం భయవిత్రస్తామాభాష్యాహాశరీరిణీ ॥30॥

తా॥ హఠాత్తుగా గర్భము ధరించుటచే ఆశ్చర్యమును పొందినదిన్నీ వ్రతభంగమువలన భయముగలదిన్నీ ధ్యానించుచున్నదిన్నీ అయినట్టి అంజనాదేవిని గురించి ఆకాశవాణి పలికెను.

శ్లో॥ మాభూత్తే వ్రతభంగోఽయం మా విషీద వరాననే । దేవప్రసాదాత్తే గర్భే మహావ్యక్తిర్భవిష్యతి ॥31॥

తా॥ ఓ అంజనాదేవీ నీకు వ్రతభంగము కాలేదు. విచారించనక్కరలేదు. భగవత్ప్రసాదముచే నీగర్భమందు మహానుభావుడు పుట్టగలడు.

శ్లో॥ ఏవముక్తాతు సా దేవీ ముదా పరమయా యుతా ॥ వైశాఖే మాసి కృష్ణాయాం దశమీ మందసంయుతా ॥ పూర్వప్రోష్ఠపదాయుక్తా అథా వైధృతిసంయుతా । తస్యాం మధ్యాహ్న వేళాయాం జనయామాస వైసుతమ్। మహాబలం మహాసత్వం విష్ణుభక్తిపరాయణమ్ ॥ సర్వదేవమయం వీరం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం। వేదవేదాంగ తత్త్వజ్ఞం సర్వవిద్యావి

శారదమ్॥ సర్వబ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠం సర్వదర్శనసమ్మతం। మాణిక్యకుండలధరం దివ్యపటాంబరావృతమ్ ॥ కనకాచలసంకాశం పింగాక్షం హేమమాలినం । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతం చ మణినూపురశోభితమ్॥ ధ్వజవజ్రాంకుశచ్ఛత్ర పద్మరేఖాంఘ్రిసంయుతం, దీర్ఘలాంగూలసహితం దీర్ఘకాయం మహాహనుమ్॥ కౌపీనకటిసూత్రాభ్యాం విరాజంతం మహాభుజం । ఆశ్చర్యభూతం లోకానాం వజ్రసంహననం కపిమ్॥ సర్వలక్షణసంపన్నం కిరీటకనకాంగదం । ప్రభయాఽమితయా విష్ణోరవతారమివాపరమ్॥

తా॥ ఈప్రకారముగా ఆకాశవాణిచే చెప్పబడినదై సంతోషముతో కొంతకాలముగడిపెను. అనంతరము వైశాఖమాసమున కృష్ణపక్ష దశమీ మందవారమున పూర్వాభాద్రా నక్షత్రము, వైధృతినామయోగము. అట్టి సమయము మధ్యాహ్నవేళయందు మహాబలము కలిగినవాడును విష్ణుభక్తితత్పరుడు నిగ్రహానుగ్రహాసమర్థుడు వేదవేదాంగతత్త్వములను తెలిసినవాడును బ్రహ్మవేత్తలలో శ్రేష్ఠుండును వేదశాస్త్రములయందు చెప్పబడిన మహిమకలవాడున్నూ మాణిక్యకుండలములను ధరించినవాడును దివ్యపీతాంబరమును ధరించినవాడును మేరుసమానుడును స్వర్ణమాలికలను స్వర్ణయజ్ఞోపవీతమును మణినూపురములను ధరించినటువంటివాడును ధ్వజ వజ్ర అంకుశ చ్ఛత్ర పద్మరేఖలతో గూడిన పాదపద్మములు కలిగినటువంటివాడును పెద్దదైనటువంటి వాలమున్నూ

పెద్దదయిన శరీరమున్నూ బ్రహ్మతేజఃపుంజితమైు ముఖపద్మము కలిగినటువంటివాడున్నూ సర్వలక్షణసంపన్నుడున్నూ సర్వై శ్చర్య నిధియున్నూ గొప్పవైన భుజములు కలిగినటు వంటివాడున్నూ కాంతిచేత విష్ణుమూర్తియొక్క అవతా రమువలె నున్నవాడున్నూ అయిన కుమారుని అంజనాదేవి కనెను.

శ్లో॥ పపాత పుష్పవృష్టిశ్చ నేదు ర్దుందుభయో దివి । ననృతుర్దేంగన్ధర్వా స్తుష్టువుస్సిద్ధచారణాః ॥ వవౌ వాయుస్సుఖ స్పర్శం సరితో నిర్మలోదకాః ॥

తా॥ ఆసమయమునందు దేవతలు పుష్పవర్షము కురి పించిరి. దేవదుందుభులు శుభధ్వని చేసినవి. అప్సరః స్త్రీలు నాట్యముచేసిరి. గంధర్వులు సంగీతమును పాడిరి. సిద్ధచార ణులు సంతోషముతో స్తుతిచేసిరి. వాయువులు సుఖముగా సంచరించినవి. నదులు నిర్మలోదకములై ప్రవహించినవి.

శ్లో॥ యదాంజనా కేసరిధర్మపత్నీ హ్యసూత బాలం కపిసార్వభౌమం । ప్రదక్షిణాకారశిఖం మునీనాం తదైవ వహ్నిత్రితయం విరేజే ॥

తా॥ ఏసమయమునందు అంజనాదేవివానరసార్వభౌము డైనమహానుభావునికనెనో ఆసమయమందుమునీశ్వరులయొక్క గార్హపత్యము ఆహవనీయమూదక్షిణాగ్నియను అగ్నిత్రయము ప్రదక్షిణజ్వాలలతో శుభసూచకముగా ప్రకాశించినది.

శ్లో॥ ప్రసూనాతిగంధానిలసంభృతేషు వనేషు మత్తా మక రందనిర్ఝరైః । మిళిందసంఘా విచరంతి సర్వతస్సకోరకైః పల్లవితద్రుమేషు ॥

అర్థము ॥ ప్రసూనాతిగంధానిలసంభృతేషు = పుష్పపరి మళమిళితవాయువులతో కూడినట్టియు, పల్లవితద్రుమేషు = వికసించినవృక్షములుకల,వనేషు=వనములయందు,సకోరకైః= మొగ్గలతో కూడిన, మకరందనిర్ఝరైః = మకరందప్రవాహ ములచే, మత్తాః=మదించినవై, మిళిందసంఘాః = తుమ్మెదల గుంపులు, సర్వతః = అంతట, విచరంతి = సంచరించినవి.

తా॥ వనములయందు పుష్ప పరిమళములతో కూడిన వృక్షములయందు తుమ్మెదలు సుఖముగ సంచరించినవి.

శ్లో॥ పతంతి రత్నాని సురేతరాణాం కిరీటకోటిగ్రథి తాన్యకాండే । తదంగనామానసగహ్వరేషు సగర్భకంపం భయమావివేశ ॥

టీక ॥ సురేతరాణాం = రాక్షసులయొక్క, కిరీటకోటి గ్రథితాని = కిరీటములయొక్క అంచులయందు అతకబడిన, రత్నాని = రత్నములు, అకాండే = కారణములేకయే, పతంతి = రాలుచున్నవి, తదంగనామానసగహ్వరేషు = ఆ రాక్షసస్త్రీలయొక్క మనస్సులనే గుహాలయందు, సగర్భ కంపం = గర్భముయొక్కవణకుతో కూడుకున్న, భయం = భయము, ఆవివేశ = ప్రవేశించెను.

టీ॥ రాక్షసులు శిరస్సులయందు ధరించిన కిరీటస్థగిత రత్నములు అకస్మాత్తుగా రాలినవి. ఆ రాక్షసస్త్రీలు భయమునుపొందిరి. ఈప్రకారముగా ఆ హనుమజ్జన్మమహోత్సవమందు లోకములకు సుఖమున్నూ లోకబాధకులైన రాక్షసులకు దుఃఖమున్నూ కలిగెను.

శ్లో॥ తతః ప్రోవాచ తాం బాలశ్చతుర్పంచదినాంతరే॥ అమాయాం మాతరం దృష్ట్వా ఆహారో మే ప్రదీయతామ్ ॥

టీ॥ అనంతరమందు ఆమహాబాలుడు నాలుగుఅయిదు దినములయందు అమావాస్యనాడు తల్లినిచూచి 'అమ్మానాకు ఆహారముకావలె' నని అడిగెను.

శ్లో॥ ఇత్యుక్తా ప్రాహ తం దేవీ లాలయంతీ సుతం సతీ । సుపక్వంచ ఫలం సూనో యత్ర కుత్రాపి భుజ్యతామ్ ॥

టీ॥ ఈప్రకారముగా అనగబడిన ఆ అంజనాదేవి కుమారుని లాలనచేయుచు, ఎక్కడదొరికితే అక్కడ పరిపక్వమైన ఫలమును భక్షించుమని చెప్పెను.

శ్లో॥ ఆంజనేయః ప్రహృష్టాత్మా దివముత్పత్య వేగతః॥ శిశురుద్యంతమాదిత్యం ఫలబుద్ధ్యా గృహీతవాన్ ॥

టీ॥ బాలుడైన ఆంజనేయమూర్తి సంతోషించినవాడై ఎదురుగా ఉదయించుచున్న ఆదిత్యమండలమును జూచి ఆకాశమునకు ఎగిరి ఫలమనే బుద్ధిచేత పట్టుకొనెను.

శ్లో॥ ముఖేన గళితం భానుం దృష్ట్వా కోపాత్పురందరః।
చింతయామాస కోన్వేష మహాసత్వః ప్రదృశ్యతే ॥ ఇతి విస్మ
యమాపన్నో వజ్రముద్యమ్య వృత్రహా। బాలే చిక్షేప
రోషాచ్చ రోమ్ణా వజ్రమపోథయత్ ॥ మోఘం తత్ కులిశం
దృష్ట్వా బ్రహ్మణోస్త్రమయోజయత్। తచ్చాపి రోమ్ణా
చిక్షేప విస్మితాశ్చాభవన్సురాః ॥

తా॥ ముఖముచే భక్షించబడినసూర్యుని చూచి దేవేం
ద్రుడు కోపగించినవాడై, మహాబలముకల ఇతను యెవరు! అని
ఆలోచించి ఆశ్చర్యమును పొంది వజ్రాయుధమును యెత్తి
ఆబాలుడైన ఆంజనేయమూర్తిమీదికి విడిచెను. ఆవజ్రాయుధ
మును ఆబాలుడు వాలాగ్రభాగమందున్న రోమముచే దూర
మొనర్చెను. వ్యర్థమైన వజ్రాయుధమును చూచి ఇంద్రుడు
బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించెను. ఆమారుతి బ్రహ్మాస్త్రము
నున్నూ మరియొకరోమముచే పరిహరించెను. దేవతలు ఇది
చూచి ఆశ్చర్యము నొందిరి.

శ్లో॥ తతస్తం ప్రార్థయాంచక్రుః పితామహపురోగమాః॥
అంజనానుప్రజా వీర పార్వతీశ్వరసంభవ॥ సమర్థోసి మహావీర
మహాబలపరాక్రమః। నరాణాం చ సురాణాం చ ఋషీణాం
చహితాయ వై ॥ జగత్ప్రాణకుమారస్త్వ మవతీర్ణోసి
భూతలే। సత్క్రియా న ప్రవర్తంతే వేదోక్తాః క్రతవస్తథా॥
త్యజ సూర్యమితి ప్రోక్తస్సముమోచ ప్రభాకరమ్॥

తా॥ అనంతరమందు బ్రహ్మాదిదేవతలందరు అచ్చట ప్రత్యక్షమై ఆబాలుని, అంజనాదేవికి కుమారుడవు; పార్వతీ పరమేశ్వరుల కుమారుడవు; నీయందు బలశౌర్యధైర్యాది గుణము లనేకములు కలవు; సమర్థుడవు. దేవఋషి మానవుల యొక్క హితముకొరకు వాయువునకు కుమారుడవై అవతారము నొందితివి। నీకు సమానులు లేరు ఓబాలుడా ప్రపంచ మందు సత్కర్మలు వేదోక్త క్రతువులు జరుగుటలేదు. సూర్య దేవుని విడువుమా. అని ప్రార్థింపగా హనుమంతుడు సూర్య దేవుని విడిచెను.

శ్లో॥ ఏతదాశ్చర్యమాలోక్య కులిశం మేఘవాహనః । సమర్థమపి చాపల్యాత్క్రీడాసక్తం శిశుం కపిమ్॥ హనౌ చిక్షేప వేగేన స పపాత శిలాతలే॥

తా॥ ఈ ఆశ్చర్యమును చూచి ఇంద్రుడు ఆపిల్లవానిని క్రీడాసక్తునిగా తెలుసుకొని వజ్రాయుధమును తీసుకుని దవుడ మీద కొట్టెను. అంత నాపిల్లవాడు శిలాప్రదేశమందుపడెను.

శ్లో॥ మూర్ఛితం బాలకం దృష్ట్వా వాయుః పరమ కోపనః । ప్రాణాన్సర్వశరీరేషు నిగృహ్యా న చచాల హా॥

తా॥ మూర్ఛితుడైన ఆకుమారుని చూచి వాయు దేవుడు ఆగ్రహమును పొంది సమస్తశరీరములయందున్న ప్రాణవాయువులను నిగ్రహించి కదలకుండెను.

శ్లో॥ ప్రాణేషు నిగృహీతేషు న ప్రవృత్తాః క్రియా స్తతః॥ అచేతనవదత్యంతసమ్మూఢమభవజ్జగత్ ॥

తా॥ ప్రాణవాయువులను నిగ్రహించగానే వ్యాపారములు జరుగుటలేదు. జగత్తు చైతన్యములేక మూఢమైనదాయెను. అనగా జగత్ప్రియమువారు మృతప్రాయులైరి.

శ్లో॥ తతో దేవాస్సగంధర్వాస్సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః । బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ శంభుశ్చ శక్రశ్చాపి సమాగతాః॥ వరైస్తం ఛందయామాసుర్వాయుం విబుధదుర్లభైః ॥

తా॥ అనంతరమందు దేవగంధర్వసిద్ధ పరమర్షులున్నూ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రులున్నూ ఇంద్రాది దిక్పాలకులున్నూ ఆవాయుదేవుని, నీకుమారునికి వరములిచ్చుచుంటిమని ప్రార్థించి అనేక వరములు ఆకుమారునికి యిచ్చిరి

శ్లో॥ దీర్ఘమాయుర్బలం శౌర్యమారోగ్యంచాఽప్యధృష్యతాం । బుద్ధిం విద్యాస్తప స్తేజో వాక్పటుత్వం ప్రసన్నతమ్॥ చాతుర్యం ధైర్యవైరాగ్యే విష్ణుభక్తిం కృపాళుతాం। పరనారీషు వైముఖ్యమపచారసహిష్ణుతామ్॥ అజేయత్వం చ సర్వాస్త్రైస్సరైర్దేవాసురైరపి । ఏతానన్యాంశ్చ కల్యాణవరాన్దత్త్వా యయుస్సురాః॥

తా॥ దీర్ఘమైన ఆయువు బలము శౌర్యము ఆరోగ్యము అధృష్యత్వము బుద్ధి విద్య తపము తేజస్సు వాక్పటు

త్వము ప్రసన్నత్వము చాతుర్యము ధైర్యము వైరాగ్యము విష్ణుభక్తి కృపాళుత్వము పరస్త్రీపరాఙ్ముఖత్వము అపచారము సహించుట అస్త్రబాధ లేకపోవుట అనే ఈవరములనున్నూ మరికొన్ని వరములనున్నూ ఆ ఆంజనేయమూర్తికి ఇచ్చి దేవతలు వెళ్లిరి.

శ్లో॥ తతస్తుష్టావాంజనేయం బ్రహ్మా లోకపితామహః॥

తా॥ అనంతరము అంజనేయమూర్తిని బ్రహ్మదేవుడు స్తుతించెను.

బ్రహ్మోవాచ॥ శ్లో॥ సాక్షాద్విష్ణురివ శ్రీమాన్దేవానుద్ధారయిష్యసి। సర్వరాక్షససంహారం కరిష్యసి యథా హరః॥ లంకాదైత్యవధం కృత్వా రామకార్యపరాయణః। సంజీవనాచలం నీత్వా లక్ష్మణం జీవయిష్యసి। సీతాప్రవృత్తిమానీయ రామం సంతోషయిష్యసి। త్వం బుద్ధిమాన్మహాశూరో మహాబలపరాక్రమః॥ భవానజేయస్సర్వాస్త్రైస్తథాపి ప్రార్థనామ్మమ। అంగీకార్యం త్వయా వీర క్షణం బ్రహ్మాస్త్రబంధనమ్॥

తా॥ నీవు విష్ణుమూర్తివలెనే దేవతలను ఉద్ధరించగలవు; ఈశ్వరునివలెనే రాక్షసవధ చేయగలవు; రామకార్య తత్పరుడవై లంకయందు రాక్షసవధచేసి సంజీవపర్వతమును తెచ్చి లక్ష్మణమూర్తిని బ్రతికించగలవు; చాలా బుద్ధియుంటివాడవు; పరాక్రమశాలివి; సర్వాస్త్రములు నిన్నుఏమియు చేయజాలవు; అయినను నాప్రార్థనమువల్లనుంచి క్షణమాత్రము బ్రహ్మాస్త్రబంధనమును అంగీకరించవలెను.

శ్లో॥ మహాదేవప్రభావాద్ధి రుద్రస్యామితతేజసః । తేజసోపి సురాణాం త్వమైశ్వరం తేజ ఊర్జితమ్॥

తా॥ నీవు రుద్రాదిదేవతలయొక్క తేజస్సువల్లనుంచి కలిగిన మహాతేజస్స్వరూపుడవు.

శ్లో॥ పార్వతీగర్భసంభూతేః పార్వతీగర్భనామవాన్ । అగ్నినా ధార్యమాణత్వాదగ్నిగర్భో భవాన్భవేత్ ॥ వాయుప్రసాదజననాద్వాయుపుత్రో నిగద్యసే । అంజనాగర్భజననాదాంజనేయ స్తతో భవాన్॥ కేసరిక్షేత్రజన్యత్వాత్పుత్రః కేసరిణః కపేః । హనూవజ్రప్రహారాద్ధి హనూమానితి నామతే॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివాంశత్వా త్త్రిమూర్తిరితి విశ్రుతః । సర్వదేవాంశ సంభూతేః సర్వదేవమయః స్మృతః॥ హనూమత్పూజయా తస్మాత్పూజితాస్సర్వదేవతాః । ప్రతిగ్రామనివాసశ్చ భూయాద్రక్షోనివారణే॥ ఇత్యుక్త్వా లోకనాథోఽపి తత్రైవాంతరధీయత॥

తా॥ నీవు పార్వతీగర్భమందు ప్రవేశించుటవలన పార్వతీగర్భుడవనియు అగ్నిచే ధరించబడుటవలన అగ్నిగర్భుడవనియు వాయువువలన జన్మించుటవలన వాయుకుమారుడవనియు అంజనాగర్భజననమువలన ఆంజనేయుడవనియు కేసరిభార్యయందు పుట్టుటవలన కేసరికుమారుడవనియు హనువులయందు వజ్రప్రహారముకలిగియుండుటవలన హనుమంతుడవనియు బ్రహ్మవిష్ణుశివతేజస్స్వరూపుడవగుటవలన త్రిమూర్త్యాత్మకుడవనియు సర్వదేవతేజస్స్వరూపుడవగుటవలన సర్వదేవస్వరూపుడవనియు

ఇట్టి మంగళప్రదమైన నామములచే వ్యవహరింపబడగలవు. సకలదేవతా తేజస్స్వరూపుడవైన నిన్ను పూజించుటచేత దేవతలందరు పూజింపబడినవారలగుదురు. ప్రతిగ్రామము నీకు నివాసస్థానమగును. సమస్తజనులచే పూజింపబడగలవు. రాక్షస సంహారము చేయగలవు. అని బ్రహ్మదేవుడు వరము లిచ్చి అంతర్ధాన మొందెను.

శ్లో॥ ఆంజనేయస్తతః కాలే బ్రహ్మచర్యపరాయణః। సమర్థోపి మహాతేజాస్సంపశ్యన్లోకసంగ్రహాన్॥ సూర్యమండల ముత్ప్లుత్య వేదాధ్యయనకారణాత్। సప్రశ్రయమువాచేదం నమస్కృత్య దివాకరమ్॥

తా॥ అనంతరమందు బ్రహ్మచర్య వ్రతమును చేయుచు ఆంజనేయమూర్తి లోకసంగ్రహమును ఆలోచించినవాడై సమర్థుడైనప్పటికి వేదాధ్యయనముకొరకు సూర్యదేవుని దగ్గరకు వెళ్ళి నమస్కరించి వినయముతో సూర్యునిగురించి ఇట్లనెను.

శ్లో॥ సాంగోపనిషదో వేదాన్మమ వ్యక్తుంత్వమహసి। రవిః ప్రోవాచాంజనేయమవకాశో న విద్యతే॥

తా॥ వేదవేదాంగములను నీవు నాకు ఉపదేశించుమని సూర్యుని కోరగా ఆదిత్యుడు అవకాశములేదని చెప్పెను॥

శ్లో॥ ఈశ్వరస్య వశే తిష్ఠన్స్వమామీహాతదాజ్ఞయా। ఇత్యుక్తో హనుమానేకపాదయుణ త్తస్య పద్ధతిమ్॥

తా॥ ఈశ్వరునియొక్క వశమందున్నవాడనై తదీయాజ్ఞచే ఈప్రకారము నిత్యము తిరుగుచుంటిని. అని సూర్యుడు చెప్పగా ఆహనుమంతుడు కోపముతో సూర్యుని మార్గమును అడ్డగించెను.

శ్లో॥ త్వమేవోపాయమవక్తేతి సాంత్వయామాస తంరవిః। సూర్యోన్ముఖం పృష్ఠగతో హనూమానేకవాసరే॥ ఇంద్రవ్యాకరణం సూర్యాద్ధారయంశ్చ మహాత్మనః॥

తా॥ సూర్యునికియెదురుగా నిలబడి వెనుకకు నడచుచు ఒక్కరోజున సూర్యునిదగ్గర ఇంద్రవ్యాకరణమును చదివెను.

శ్లో॥ తతో హనూమానేకం స్వం పాదం కృత్వోదయాచలే। అస్తాద్రావేకపాదం చ తిష్ఠన్నభిముఖో రవేః। సాంగోపనిషదో వేదానవాప్య కపిపుంగవః। ఖాస్కారం తోషయామాస సర్వవిద్యావిశారదః॥

తా॥ అనంతరము ఆంజనేయులు ఒకపాదమును ఉదయాద్రియందున్నూ ఒకపాదమును అస్తాద్రియందున్నూ ఉంచి సూర్యుని కెదురుగా నిలిచి సాంగోపాంగముగా వేదములను చదివి సూర్యదేవుని సంతోషపరచెను.

శ్లో॥ తస్య బుద్ధిం చ విద్యాంచబలశౌర్యపరాక్రమాన్। విచార్య తస్మై ప్రదదౌ స్వస్య కన్యాం సువర్చలామ్॥ తాముద్వాహ్య మహాతేజా హనుమాన్మారుతాత్మజః। భూయః కిలికిలాంకుర్వన్నునరాయాన్మహాకపిః॥

తా॥ అతని యొక్క బుద్ధివిశేషమునున్నూ విద్య లనున్నూ బల శౌర్య పరాక్రమములనున్నూ చూచి సూర్యదేవుడు సంతోషించి తనయొక్క కుమార్తెయైన సువర్చలాదేవిని అతనికిసమర్పించెను. హనుమంతుడు సువర్చలాదేవిని వివాహ మాడి కిలికిలాశబ్దమును చేయుచు స్వేచ్ఛగా వెళ్ళెను.

శ్లో॥ ఇదం హనూమచ్చరితం యే శృణ్వంతి పఠంతి చ। లిఖంతి పుస్తకే వాఽపి సర్వాన్కామానవాప్నుయుః॥

తా॥ ఈహనుమచ్చరిత్రమును చదివినవారును విన్న వారును లిఖించినవారును సమస్తములైన కోరికలను పొందుదురు. అని మైత్రేయునకు పరాశరమహర్షి చెప్పెను.

శ్లో॥ సువర్చలాసమేత శ్రీహనుమద్ద్వాదశాక్షరం। యే జపంతి మహాత్మానో లభంతే తే మనోరథాన్॥

తా॥ సువర్చలాసమేతుడగు హనుమంతుని ద్వాదశా క్షరమంత్రమును యెవరు జపించుదురో ఆమహానుభావులు ఇష్టసిద్ధినొందుదురు.

శ్లో॥ జయంతీ నామపూర్వోక్తా హనూమజ్జన్మవాసరః। తస్యాం భక్త్యా కపివరం నరా నియతమానసాః॥ జపంతశ్చార యంతశ్చ పుష్పపాద్యార్ఘ్యచందనైః। ధూపైర్దీపైశ్చనై వే ద్యైఃఫలైః బ్రాహ్మణభోజనైః॥ సమంత్రార్ఘ్యప్రదానైశ్చ నృత్యగీతైస్తథై వ చ। తస్మాన్మనోరథాన్సర్వాన్లభంతే నాత్రసంశయః॥

తా॥ పూర్వమునందు హనుమజ్జయంతిఅని చెప్పితిమి. ఆ జయంతి అనగా హనుమంతుని జన్మదినము. ఆ హనుమ జ్జయంతియందు నియతమైన మనస్సు కలవారై యెవరు. హనుమంతుని అర్ఘ్యపాద్యాదులచే పూజించి పూజాంతమందు హనుమత్కథాశ్రవణ మొనరించి మంత్రార్ఘ్యములనిచ్చి బ్రాహ్మణసమారాధనముచేసి హనుమత్ప్రీతి చేయుదురో అట్టి మహానుభావులు ఆంజనేయుని అనుగ్రహముచే సర్వసిద్ధులను పొందుదురు; ఇది సత్యము.

శ్లో॥ ఏకో దేవస్సర్వద శ్రీహనుమానేకో మంత్రశ్శ్రీ హనూమత్ప్రకాశః । ఏకా మూర్తిః శ్రీహనూమత్స్వరూపా చైతం కర్మ శ్రీహనూమత్సపర్యా॥

తా॥ శ్రీహనుమద్దేవుడే దేవుడు. ఆంజనేయుని మంత్రమే మంత్రము. ఆంజనేయ విగ్రహమే విగ్రహము. ఆంజనేయ పూజాకర్మయే కర్మ. కాన ఆ పూజయే ప్రధానముగా చేయవలెను.

శ్లో॥ జలాధీనా కృషిస్సర్వా భక్త్యధీనం తు దైవతం । సర్వం హనుమతోఽధీనమితి మే నిశ్చితా మతిః॥

తా॥ వ్యవసాయము జలాధీనమైనది. దేవత భక్తి కధీనమైనది. సమస్తము హనుమంతుని కధీనమైనది. ఇది నానిశ్చయము.

శ్లో॥ హనూమాన్కల్పవృక్షో మే హనూమాన్మమ కామధుక్ । చింతామణిస్తు హనుమానో విచారః కుతో భయమ్॥

తా॥ నాకు హనుమంతుడేకల్పవృక్షము, హనుమంతుడే కామధేనవు, హనుమంతుడే చింతామణి గాన విచారములేదు; భయములేదు; అని హనుమజ్జన్మకథా వృత్తాంతమును జయంతీ వృత్తాంతమును మైత్రేయమహామునికి పరాశరమహాముని ఉపదేశించెను.

ఇతి శ్రీహనుమజ్జయంతికథాయాం హనుమజ్జన్మకథనం
సమాప్తమ్.

శ్రీ శివాయగురవేనమః (పూజావిధానం) ఆచమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య, గోత్రస్య, నామధేయస్య ధర్మపత్నీ సమేతస్య శ్రీసువర్చలా సహిత ఆంజనేయ ప్రసాదేన ఆయు రారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధ్యర్థంచ హనుమజ్జన్మ దివసే శ్రీ సువర్చలాసహిత ఆంజనేయస్వామి దేవతాముద్దిశ్య ప్రీత్యర్థం. పురుషసూక్త శ్రీసూక్తవిధాన కల్పోక్త విధానేనచ షోడశోపచార పూజాంచ కరిష్యే ఆదౌ దీపారాధనంకృత్వా, తదుపరిగణపతి పూజాంచకుర్యాత్. తదంగకలశారాధనం కుర్యాత్ । కలశే గంధపుష్పాణ్య భ్యర్చ్య । కలశస్యముఖే = సన్నిధిం కురుబ్రహ్మాండోదర తీర్థాని కరైస్స్పృష్టాని తేరవే । తేనసత్యేనమేదేవతీర్థం దేహి దివాకర । ఓం సర్వానంద తీర్థమయశక్తి ఏహ్యేహిస్వాహా ।

క్రోమిత్వం కళశమ ద్రయాణం నమో భగవత్యంచె అంబాల్యర బికె అశేషతీర్థాలవాలె ఐం హ్రీం శ్రీం శివజటాధిరూఢె గంగె గంగాంబికేస్వాహా । కలశోదకేన దేవమాత్మానం సంప్రోక్ష్య పూజాద్రవ్యాణిచ సంప్రోక్ష్య । పీఠపూజాం కరిష్యే । అం అర్క మండలాయనమః । చం చంద్రమండలాయనమః । రం అగ్నిమండలాయనమః ।

అష్టదళేషు

ఓం విమలాయనమః ఓం ఉత్కర్షిణ్యైనమః ఓం జ్ఞానక్రియాయైనమః । ఓం యోగాయైనమః । అష్టదళాంతరే అనుగ్రహాయనమః । ఓం నమోభగవతే విష్ణవేనమః । ఓం నమో భగవతే సర్వభూతాత్మనేనమః । ఓం నమోభగవతే యోగపీఠాత్మనేనమః । ఓం నమోభగవతే మంత్రపీఠాత్మనేనమః । ఇతి పీఠపూజా, అథద్వారపూజా । ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః । ధాత్రేనమః । విధాత్రేనమః । దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియైనమః । జయాయనమః । విజయాయనమః । పశ్చిమ ద్వారె ద్వారశ్రియైనమః । చండాయనమః । ప్రచండాయ నమః । ఉత్తరద్వారె ద్వారశ్రియైనమః । బలాయనమః ప్రబలాయనమః । విదిక్షు । ఆగ్నేయాం ధర్మాయనమః అధర్మాయనమః । నైరృత్యాం జ్ఞానాయనమః అజ్ఞానాయ నమః । వాయవ్యాం । వైరాగ్యాయనమః । అవైరాగ్యాయ నమః । యీశాన్యాం । ఐశ్వర్యాయనమః । అనైశ్వర్యాయ నమః । సర్వాధారపీఠశక్తిభ్యోనమః । పీఠమధ్యే దేవంనం

ష్ఠాప్య । సంతప్త హేమవర్ణం బ్రహ్మ పిష్టీకేశసంయుతం
హేమమత్సరమాత్మానం ధ్యాయేద్దేవం జగత్పతిం । ధ్యాయే
ద్వానర నారసింహ ఖగరాట్ = పీతాంబరం వానరం । ఆవా
హితో భవ । స్థాపితో భవ । (సన్నిహితో భవ) సన్నిధ్ధో భవ ।
సన్నిరుద్ధో భవ । సమ్ముఖో భవ । అవకుంఠితో భవ । సుప్రసన్నో
భవ । అమృతీభవ । ప్రాణప్రతిష్ఠా । అసునీతె = అథ ఆవరణ
పూజా ।

ఆం అంజనాసుతాయనమః । హృదయ దేవమావాహ
యామి పూజయామి. ఈం రుద్రమూర్తయేనమః శిరో దేవ
పూజయామి । ఊం వాయుసూనవేనమః । శిఖా దేవమావాహ
మావాహయామి యామి పూజయామి। ఐం అగ్నిగర్భాయనమః
కవచ దేవమావాహయామి పూజయామి। ఔం శ్రీరామముఖ్య
దూతాయనమః నేత్ర దేవమావాహయామి పూజయామి । అః
బ్రహ్మాస్త్రనివారణాయనమః । అస్త్ర దేవమావాహయామి
పూజయామి । ఇతి ప్రథమావరణ పూజా । అథ ద్వితీ
యావరణం । జాం జాంబవతేనమః । జాంబవంత మావాహ
యామి పూజయామి। విం వినతాయనమః । వినతామావాహ
యామి పూజయామి ।. నీం నీలాయనమః నీలమావాహయామి
పూజయామి । పం పనసాయనమః పనసమావాహయామి పూజ
యామి । గం గంధమాధనాయనమః । గంధమాధన
మావాహయామి పూజయామి । సుం సుషేణాయనమః ।
సుషేణమావాహయామి పూజయామి । మైం మైందాయ

నమః । మైందమావాహయామి పూజయామి। ద్వీం ద్వివిదాయ నమః । ద్వివిదమావాహయామి పూజయామి । ఇతి ద్వితీయావరణపూజా (అథతృతీయావరణం) లం ఇంద్రాయనమః ఇంద్రదేవమావాహయామి పూజయామి । రం అగ్నయేనమః అగ్నిదేవమావాహయామి పూజయామి హం యమాయనమః యమదేవమావాహయామి పూజయామి షం నిర్ ఋతయే నమః నిర్ ఋతిదేవమావాహయామి పూజయామి వం వరుణాయనమః వరుణదేవమావాహయామి పూజయామి యం వాయవేనమః. వాయుదేవమావాహయామి పూజయామి. సం కుబేరాయనమః కుబేరదేవమావాహయామి పూజయామి శం ఈశానాయనమః ఈశానదేవమావాహయామి పూజయామి. ఇతి తృతీయావరణం (అథ చతుర్థావరణపూజా) వం వజ్రాయనమః । వజ్రదేవమావాహయామి పూజయామి శం శక్తయేనమః శక్తిదేవమావాహయామి పూజయామి దం దండాయనమః దండదేవమావాహయామి పూజయామి ఖం ఖడ్గాయనమః ఖడ్గదేవమావాహయామి పూజయామి. పం పాశాయనమః । పాశదేవమావాహయామి పూజయామి ధ్వం ధ్వజాయనమః।ధ్వజదేవమావాహయామి పూజయామి గం గదాయై నమః । గదా దేవమావాహయామి పూజయామి త్రిం త్రిశూలాయనమః । త్రిశూల దేవమావాహయామి పూజయామి. ఇతి చతుర్థావరణ పూజా॥ - ఓం హ్రీం హరిమర్కట మర్కటాయ స్వాహా. శ్రీసువర్చలాసహిత ఆంజనేయస్వామినేనమః చతుర్థావరణ పూజాం సమర్పయామి । (షోడశోపచారపూజ)

ఆ వా హ న ం

ఓం సహస్ర శీర్షా పురుషః - స్సహస్రాక్షః స్సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులం । హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణ రజతస్రజాం । చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ । శ్లో॥ అథ ధ్యాయేత్కపిశ్రేష్ఠం చతురావరణాన్వితం । వామభాగస్థితాం పత్నీం సూర్యపుత్రీం సువర్చలాం । పశ్యంత స్నిగ్ధయావృష్ట్యా స్మితయుక్త ముఖాంబుజాం । ఛత్రచామరసంయుక్తం వినతాద్యైస్సుసేవితం । ముక్తాహారగణోపేతం రత్నకుండల భూషితం । గ్రైవేయభూషితగ్రీవం కనకాంగదధారిణం । నానా మణి సముత్కీర్ణం కిరీటోజ్వల శేఖరం । మేఖలాదామసంవీతం మణినూపురశోభితం । రత్నకంకణవిద్యోతిం పాణిరక్తాంబుజ ద్వయం । క్వధితస్వర్ణ వర్ణాంగముష్ట్రిధ్వజ సమన్వితం । పద్మాసనే సమాసీనంపీతాంబరసమన్వితం । చతుర్భుజధరంశాంతం సర్వవ్యాపినమీశ్వరం । సర్వదేవపరివారంసర్వాభీష్ట ఫలప్రదం । ఆవాహయామిసర్వేశంసూర్యపుత్రీ ప్రియం ప్రభుం ఓంహ్రీంహరిమర్కటమర్కటాయస్వాహా ॥ శ్రీసువర్చలా సహిత ఆంజనేయస్వామినే నమః । ఆవాహనం సమర్పయామి

ఆసనం॥ పురుష వేదగ్ంసర్వం = తిరోహతి । తాంమ ఆవాహ = పురుషానహం । అంజనాతనయందేవంమాయాతీతం జగద్గురుం । దేవదేవజగన్నాథ కేసరిప్రియనందన । రత్నసింహాసనంతుభ్యందాస్యామిహనుమత్ప్రభో । ఆగచ్ఛ హను

మన్ దేవత్వం సువర్చలయాసహ । పూజాసమాప్తిపర్యం తంథవసన్నిహితోముదా । ఓం హ్రీంహారిమర్కట = స్వాహా । శ్రీసువర్చలాసహితఆంజనేయస్వామినేనమః । నవరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి-

పాద్యం, ఏతావానస్యమహిమా = దివి అశ్వ పూర్వాం = జమతాం । భీమాగ్రజమహాప్రాజ్ఞత్వంమమాభి ముఖోభవ । సువర్చలాపతే శ్రీమత్ప్రసీదజగతాంపతే । యోగిధ్యేయాంఘ్రి పద్మాయజగతాం పతయేనమః । పాద్యం మయార్పితం దేవగృహాణ పురుషోత్తమ । ఓం హ్రీం హారి = స్వాహా । శ్రీసువర్చలాసహిత ఆంజనేయస్వామినేనమః । పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి - (అర్ఘ్యం) త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః = అభి । కాంసోస్మితాం = శ్రియం । లక్ష్మణ ప్రాణ సంరక్షసీతాశోక వినాశన । గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం పార్వతి ప్రియనందన । ఓం హ్రీం హారి = స్వాహా । శ్రీసువర్చలా = నమః । హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి

ఆచమనం । తస్మాద్విరాడజాయత = మధోపురః । చంద్రాం ప్రభాసాం = త్వాంవృణె । వాలాగ్రసేతుబంధాయ శతానన వధాయచ । తుభ్యమాచమనం దత్తం ప్రతి గృహ్ణీ ష్వమారుతే । ఓం హ్రీం హారి = స్వాహా । శ్రీసువర్చలా = నమః ముఖే ఆచమనీయం సమర్పయామి ।-

(మధుపర్కం) యత్పురుషేణ హవిషా = ద్ధవిః ।
ఆదిత్యవర్ణే బాహ్య అలక్ష్మీః । ఋస్తవ ధ్వజసంవాసదశానన
మదాపహా । మధుపర్కం ప్రదాస్యామి హనుమన్ ప్రతి
గృహ్యతాం । ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా । శ్రీసువర్చలా =
నమః । మధుపర్కం సమర్పయామి । స్నానం । సప్తాశ్యాస్ప
రిధయః = పురుషంపశుం । ఉపైతుమాం దేవ = దదాతుమె ।
గంగాది సర్వతీర్థేభ్యస్యమాన తైర్పవోదకైః । భవంతం
స్నాపయిష్యామి కపినాయక గృహ్యతాం । పంచామృత
స్నానం ఆప్యాయస్వసమేతుతే ఇత్యాది పంచామృత మంత్రైః
స్నాపయిత్వా । యాః ఫలినర్యేతి మంత్రేణ ఫలోదకం ।
ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ శుద్ధోదకం । శుద్ధోదక స్నానాంతరం ।
నమకచమక పురుషసూక్త మన్యుసూక్త హనుమత్సూక్తేనచ
అభిషేకం కుర్యాత్ ।—

ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా । సువర్చలా సహిత ఆంజ
నేయస్వామినేనమః । స్నానం సమర్పయామి । స్నానానంత
రం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి వస్త్రం । తం యజ్ఞం
బర్హిషి = ఋషశ్చయె । క్షుత్పిపాసా = గృహాత్ ।
పీతాంబరమిదం తుభ్యం తప్తహాటక సన్నిభం । దాస్యామి
వానరశ్రేష్ఠసంగృహాణనమోస్తుతే ఉత్తరీయ్యంతు దాస్యామి ।
సంసారోత్తారకారణ । గృహాణ పరమప్రీత్యానతోస్మితవ
పాదయోః ।

ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా । శ్రీసువర్చలా = నమః ।
వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి వస్త్రం యుగ్మానంతర

శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి యజ్ఞోపవీతం। తస్మాద్య
జ్ఞాత్సర్వహుతః = గ్రామశ్చయె। యజ్ఞోపవీతం = బలమస్తు
తేజః। బ్రహ్మసూత్రమిదం భవ్యం ముక్తాదామోపశోభితం।
స్వీకురుష్వాంజనాపుత్ర భక్తరక్షణతత్పర। ఓం హ్రీం హరి =
స్వాహా। శ్రీసువర్చలా = నమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి।
భూషణం। భూషణాని మహార్హాణి రీట ప్రముఖాన్యహం
తుభ్యం దాస్యామి సర్వేశ గృహాణకపినాయక। ఓం హ్రీం
హరి = స్వాహా। శ్రీసువర్చలా = నమః। భూషణం సమర్ప
యామి। గంధం। తస్మాద్యజ్ఞా = అజాయత। గంధద్వారాం
న్శ్రియం కస్తూరీకుంకుమోన్మిశ్రం కర్పూరాగరువాసితం।
శ్రీచందనంతుదాస్యామి గృహ్యాతాం హనుమత్ప్రభో।
ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా। శ్రీసువర్చలా = స్వామినేనమః
శ్రీగంధం సమర్పయామి। గంధస్యోపరి కుంకుమం సమర్ప
యామి। పుష్పం। తస్మాదశ్వా అజాయంత = అజావయః।
మనసః కామమాకూతిం = యశః। సుగంధీని సురూపాణి
వస్త్యాని వివిధానిచ। చంపకాదీని పుష్పాణి కమలాన్యుత్ప
లానిచ। తులసీదళనాదీనిమనసా కల్పితానితే। గృహాణహను
మన్దేవప్రణతోస్మిపదాంబుజే। శాలేయానక్షతాన్ రమ్యా
న్పద్మరాగసమప్రభాన్। అఖండాన్ ఖండితధ్వాంతాన్స్వీ
కురుష్వదయానిధే ఆవరణపూజా॥ (అధాంగపూజా) అష్టోత్తర
శత సహస్రనామపూజయా యథాశక్తిపూజాంచకృత్వా॥

సుగ్రీవమిత్రాయనమః పాదౌపూజయామి. అంగద।
మిత్రాయనమః। గుల్ఫౌపూజయామి రామదాసాయనమః

జంఘేపూజయామి । అక్షమారణాయనమః కటింపూజయామి॥ లంకారయేనమః వాలంపూజయామి లక్ష్మణీదప్రఘ్నాయనమః మధ్యంపూజయామి సంజీవాహర్త్రేనమః వళీఃపూజయామి। కుంతిత్రిదశశకంఠాయనమః । వృక్షః పూజయామి । రామాభిషేక కారిణేనమః కంఠంపూజయామి జితకామాయనమః హస్తౌపూజయామి ప్రసన్నవదనాయ నమః వక్త్రం పూజయామి । శ్రుతి పారగాయనమః నేత్రేపూజయామి । ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారిణేనమః శ్రోత్రే పూజయామి । మణికంఠమాలినే నమః । లలాటంపూజయామి సర్వాభీష్టప్రదాయనమః ॥సర్వాణ్యంగాని పూజయామి। ఓం కేశవాయనమః । ఓం నారాయణాయనమః । ఇత్యాది - (అష్టోత్తరశతనామ సహస్రనామ యథాశక్తిపూజానంతరం) ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా శ్రీ సువర్చలాసహిత = నమః నానా విధపరిమళపత్రపుష్పాణ్యక్షతానిచ సమర్పయామి_

ధూపం । యత్పురుషంవ్యదధుః= ఉచ్చైతేఃకదర్శైన= మాలినం కపిలాఘృతసంయుక్తః కృష్ణాగమసముద్భవః। మయాసమర్పితో ధూపో హనుమన్ప్రతిగృహ్యతాం । ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా శ్రీసువర్చలా = నమః ధూపమాఘ్రాపయామి । దీపం । బ్రాహ్మణోస్య = అజాయత । అహ్నస్త జన్తు = మేకులే । నిరస్తాజ్ఞానతిమిర తేజోరాశేజగత్పతే। దీపం గృహాణదేవేశగోఘృతాక్తదశాన్వితం । ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా । శ్రీసువర్చలా = నమః। దీపం దర్శ

యామి దూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి నైవేద్యం । చంద్రమామనసోజాతః = రజాయత, అర్ద్రాం పుష్కరిణీం = మమావహా । ఇదందివ్యాన్నమమృతం నూప శాకఫలాన్వితం । సాజ్యంసదధి క్షీరం శర్కరామధుసంయుతం భక్ష్యం భోజ్యంచలేహ్యంచచోష్యంచాపిచతుర్విధం గృహాణహనుమన్ భక్త్యాస్వర్ణపాత్రేనివేదితం । సమర్పయామి పానీయం మధ్యేమధ్యేసుధోపమం । సచ్చిదానందరూపాయ సృష్టిస్థిత్యంతహేతవే॥

ఓం భూర్భువస్సువః = ప్రచోదయాత్ । సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి. అమృతమస్తు. అమృతోప స్తరణమసి, ఓం హ్రీంహరిమర్కట = స్వాహా శ్రీసువర్చలాసహిత = స్వామినే నమః మహానైవేద్యం సమర్పయామి, ఓంప్రాణాయస్వాహా = సమానయస్వాహా మధ్యేమధ్యే పానీయంసమర్పయామి అమృతాపిధానమసి । ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి । శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి తాంబూలం నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం = అకల్పయన్ । ఆర్ద్రాంయః కరణీం = మమావహా । పూగీఫలైస్సమాయుక్తం కర్పూరాది సమన్వితం స్వర్ణవర్ణదళోపేతం తాంబూలం గృహ్యతాం హరే! ఓంహ్రీంహరిమర్కట స్వాహా । శ్రీసువర్చలా = నమః తాంబూలంసమర్పయామి, తాంబూలచర్వణానంతరంశుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి-

నీరాజనం వేదాహమేతం = యథాస్తే । తాంమ ఆవాహా = పురుషానహం।నీరాజనమిదందివ్యంమంగళార్థం కపి

ప్రభోమయాసమర్పితంతాతగృహాణవరదోభవ సర్వ పక్షాం మే
ఓం హ్రీం గోపాయ = హరిమర్కట = స్వాహా । శ్రీ సువ
ర్చలా = నేనమః, కర్పూర ఆనందనీరాజనం దర్శయామి ।
నీరాజనానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి । మంత్ర
పుష్పం । ధాతాపురస్తాద్యముదాజహార । అయనాయవిద్యతే ।
యశ్శుచిః = సతతంజపేత్ । మందారపారిజాతాది పుష్పాం
జలిమమంప్రభో । స్వర్ణ పుష్పసమాకీర్ణముష్టిధ్వజగృహాణవై
మర్కటేశమహోత్సాహసర్వశోక వినాశన । శత్రూన్ సం
హరమాం రక్షశ్రియందాపయమేప్రభో । ఓం హ్రీం హరి =
స్వాహా శ్రీసువర్చలాసహిత = స్వామినేనమః । సువర్ణ దివ్య
మంత్ర పుష్పం సమర్పయామి । ఈశానస్సర్వవిద్యానామీ
శ్వరస్సర్వ = సదాశివోం । ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సాష్టాం
గాన్ పంచసంఖ్యయా । దాస్యామికపిరాధాయగృహాణాభీష్ట
దాయక । ఓం హ్రీం హరిమర్కట = స్వాహా శ్రీ సువ
ర్చలా = స్వామినేనమః ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్ప
యామి॥ నృత్యం గీతంచవాద్యంచకృతంగంధర్వ సత్తమైః
ప్రకల్పయామి మనసా రామదూతాయతేనమః । రాజోప
చారైస్పతితం పురాణపఠనాదిభిః । సంతుష్టోభవసర్వాత్మన్
సర్వలింగమయాత్మక॥ ఓంహ్రీంహరిమర్కట=స్వాహా । శ్రీ
సువర్చలా = నమః । నృత్యం దర్శయామి । గీతం శ్రావ
యామి । ఆందోళికాధిరోహణంకల్పయామి సమస్త దేవోప
చార । రాజోపచార । భక్త్యుపచార శక్త్యుపచార పూజాం

సమర్పయామి । మైరావణ మహాప్రాజ్ఞ ప్రాణవాయుబిలే శయ । పునరర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి పవనాత్మజగృహ్యతాం ।ఓం హ్రీం హరి = స్వాహా శ్రీసువర్చలా = నమః పునరర్ఘ్యం సమర్పయామి -

అథ పూజాంతే అర్ఘ్యదానం కర్తవ్యమ్. అర్ఘ్యదాన మంత్రాః॥ శ్లో॥ దశమ్యాం మందయుక్తాయాం కృష్ణాయాం మాసిమాధవే । పూర్వాభాద్రాఖ్యనక్షత్రే వైధృతౌ హనుమానభూత్॥ సువర్చలాసమేత శ్రీహనుమతేనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ జాతఃకపికులాంభోధౌ స్వర్ణవర్ణ రం భావనా ప్రియః । భక్తసంరక్షణార్థాయ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే॥ శ్రీసువర్చలా సమేతహనుమతే నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ దుష్టానాం శిక్షణార్థాయ శిష్టానాం రక్షణాయ చ । రామకార్యార్థ సిద్ధ్యర్థం జాతశ్శ్రీహనుమాన్కపిః॥ శ్రీ సువర్చలాసమేతహనుమతే నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ అంజనాగర్భసంభూత హనూమన్పవనాత్మజ । గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కపివర్య నమోఽస్తు తే॥ శ్రీ సువర్చలాసమేతహనుమతే నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ పూర్వాభాద్రాకుంభరాశౌ మధ్యాహ్నే కర్కటాంశకే । కౌండిన్యవంశే సంజాతో హనుమానంజనోద్భవః॥ శ్రీసువర్చలాసమేత హనుమతే నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్ప

యామి॥ అని ప్రతిమంత్రమునకు జలమును ఆంజనేయుని ముందర విడువవలెను. ఈ అర్ఘ్యదానమంత్రములు ప్రతి పూజాంతమునను పఠించవలెను.

తృతీయభాగము సంపూర్ణము.

ఓమ్

శ్రీసువర్చలాసమేతహనుమతే నమః

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః

హనుమద్వ్రత జయంతీప్రదక్షిణ కల్పము

చతుర్థ భాగము

హనుమత్ప్రదక్షిణకల్పము

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం। ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥ వాగీశాద్యాస్సుమనస స్సర్వార్థానాముపక్రమే । యం నత్వా కృతకృత్యాః స్స్యుస్తం నమామి గజాననమ్॥ కపీనాం కరాళాస్యం కరుణాకరవిగ్రహం । కామితార్థప్రదం దేవం కలయే వాయునందనమ్॥ హనూమతో దైవతనాయకస్య సంసేవకానాం శుభదాయకస్య । ప్రదక్షిణానాం విధిమత్ర వక్ష్యే పూర్వోక్తరీత్యా సుఖబోధనాయ॥

తా॥ సమస్తదేవతాశ్రేష్ఠుడై నమస్కరించేవారలకు సమస్తశుభములను ఇచ్చే ఆంజనేయమూర్తియొక్క పూర్వోక్త గ్రంథసమ్మతమైన ప్రదక్షిణవిధిని భక్తులందరకు తెలియుట కొరకు వ్రాయుచుంటిని.

ప్రదక్షిణ క్రమం

పూజానంతరము గాని, పారాయణాంతరము గాని స్వామివారికి ఆత్మ ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేయవలయు నని అగస్త్యమహర్షి ఋషులతో... ..

శ్లో॥ ప్రదక్షిణ క్రమం వక్ష్యే శృణుధ్వం భూసురోత్తమాః ।
సర్వపాపహరం చైవ సర్వదాన ఫలప్రదం ।
సర్వరోగ ప్రశమనం చరే త్తస్మాత్ప్రదక్షిణం॥

తా॥ ప్రదక్షిణ క్రమమును జెప్పెదను. బ్రాహ్మణోత్తములారా ! వినుడు, ప్రదక్షిణము సర్వపాపహరము. సర్వదాన ఫలప్రదము. సర్వరోగ నివారణము కాన ప్రదక్షిణము నాచరింపవలెను.

శ్లో॥ ప్రచ్ఛిన త్తి భయం సర్వం దకారో మోక్షసిద్ధిదః!
క్షికారాత్ క్షీయతే రోగో ణకార శ్శ్రీప్రదాయకః
ప్రదక్షిణార్థం సంయోగా త్ప్రదిక్షిణ మితి స్మృతం॥

తా॥ ప్ర అనెడి అక్షరము సర్వభయములను నివారించును. దకారము మోక్షసిద్ధిని కలుగజేయును. క్షికారము సకలరోగములను క్షీణింపజేయును. ణకారము శ్రీని గలుగజేయును. ప్రదక్షిణార్థమై సంయోజనము చేయుటచే ప్రదక్షిణ మని చెప్పబడినది.

ప్రతిదినమును సాష్టాంగ నమస్కారములు అయిదు పర్యా యములు చేయవలయును,

నమస్కారము చేయువపుడు

శ్లో॥ నమస్తే తు మహావీర నమస్తే వాయునందన ।
విలోక్య కృపయా నిత్యం త్రాహి మాం భక్తవత్సల ॥

అని నమస్కారము చేయువలయును.

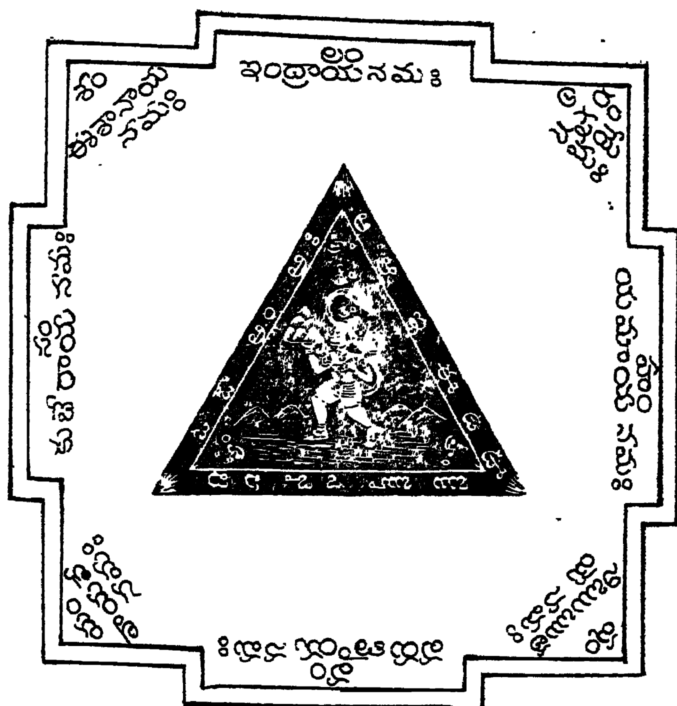
అదౌ దీపం ప్రజ్వాల్య గణాధిపతిం ధ్యాత్వా తతః ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య శ్రీమాన్ గో...నా...స్య మమ సకుటుంబస్య సభ్రాతృకస్య సపుత్రకస్య ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థ మితోధిక మహైశ్వర్యప్రాప్త్యర్థం సుగుణా నేక సుపుత్రావాప్త్యర్థం గృహపశుశిశువృద్ధసర్వజనావహిత దుష్టగ్రహనివారణార్థం భూమ్యంతరిక్షమహోత్పాతాదిదుర్ని మిత్తామృతదర్శన దుష్టాకృష్ట ప్రయోగోపద్రవ సకలక్షుద్ర ప్రయోగ శల్యతంత్రాదిప్రయోగ బగళాప్రయోగాఽఽసురీ ప్రయోగ వార్తాళీప్రయోగ నివారణార్థం బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్రచండాలాదినానాజాతి స్త్రీపురుషదుష్ట గ్రహో చ్చాటనార్థం త్రయోదశసన్నిపాతాఽష్టాదశకుష్ఠ గుల్మాఽష్ట విధ మహాపక్షవాత పాండురోగ కామిలా క్షయ హృదయ శూలాఽక్షిశూల కుక్షిశూలాది సమస్తవ్యాధినివారణార్థం శ్రీసువర్చలాసమేతాంజనేయప్రసాదసిద్ధ్యర్థమాంజనేయప్రదక్షి ణాని కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య దేవం షోడశోపచారైరభ్యర్చ్చ యేత్.

ఈ ప్రకారము సంకల్పమునుచేసి తరువాత ఇందు కన బరచు యంత్రమును పూజచేయవలెను.

అథ పూజా ప్రకారః.

పూర్వోక్తఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టే శుభే శోభనే ముహూర్తే శ్రీమాన్ గో ... నామధేయోహాం శ్రీమతః గో... నామధేయస్య మమఉపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీసువర్చలా సమేతాంజనేయప్రీత్యర్థ మావాహనాదిషోడశోపచారపూజాం కరిష్యే॥ తదంగకలశారాధనం కరిష్యే॥ కలశం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రస్సమాశ్రితః। మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణాః స్మృతాః॥ కుక్షౌ తు సాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా। ఋగ్వేదోథ యజుర్వేద స్సామవేదో హ్యథర్వణః॥ అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః॥ ఆ కలశేషు ధావతి పవిత్రే పరిషిచ్యతే ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే ఆపో వా ఇదగ్ సర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోన్నమాపోమృతమాపస్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాపశ్ఛన్దాగ్స్యాపో జ్యోతీగ్ష్యాపో యజూగ్ష్యాప స్సత్య మాపస్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్॥ శ్లో॥ గంగే చ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి। నర్మదే సింధు కావేరి జలేస్మిన్ సన్నిధిం కురు॥

అని ఈప్రకారము కలశముపై హస్తమునుంచి అభిమంత్రణము చేయవలెను.

ఈ హనుమద్యంత్రమును బంగారు రేకుమీదగాని వెండి రేకుమీదగాని రాగిరేకుమీదగాని ధారణకు తగినట్లుగా చెక్కించి ప్రదక్షిణానంతరమున ధారణచేసుకొనిన చాల మంచిది. ధారణానంతరమున తమకు ఎంతవరకు అవసరమో అంతవరకు ప్రతిశనివారమును ఈ యంత్రమును శనివార నియమములో విధించినపద్ధతిని షోడశోపచారములచేత పూజింపుచుండవలెను. గృహమునందు ఈశాన్యభాగమున, గోమయముతో స్థలశుద్ధి చేసి శని ఉషఃకాలమున ప్రారంభము చేయవలెను.

కలశోదకేన దేవమాత్మానం యాగోపకరణాని సంప్రోక్ష్య ॥

కలశోదకముచే పూజాద్రవ్యములనున్ను దైవమునున్ను తనదేహమునకు మార్జన చేసుకొనవలెను. తరువాత ప్రాణ ప్రతిష్ఠాపన మంత్రముచే ప్రతిమకు ప్రాణముపోయవలెను.

ప్రా ణ ప్ర తి ష్ఠా ప న మ్.

అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహా నో ధేహి భోగం జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చర న్తమనుమతేమృడ యానస్స్వస్తి । అమృతం వై ప్రాణా అమృతమాపః ప్రాణా నేవ యథాస్థానముపహ్వాయతే ॥ ఓమాం హ్రీం క్రోం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం హంసస్సోహం ఆంజనేయ యంత్రప్రాణా ఇహ ప్రాణా ఆంజనేయయంత్రస్య సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనశ్చక్షుః శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణానీ హైవా గత్య సుఖం చిరం తిష్ఠంతు స్వాహా। ఈప్రకారము ప్రాణ ప్రతిష్టాపనసమయమున మాత్రము ౩ పర్యాయములు, నిత్య పూజయందు, ఒకేపర్యాయము మంత్రమునుపఠింపుచు హస్త మును యంత్రమం దుంచవలెను.

శ్లో॥ అథ ధ్యాయేత్కపిశ్రేష్ఠం చతురావరణాన్వితం । వామభాగస్థితాం పత్నీం సూర్యపుత్రీం సువర్చలామ్॥ ప శ్యంతం స్నిగ్ధయా దృష్ట్యా స్మితవక్త్రముఖాంబుజం ఛత్రచా మర సంయుక్తం వినతాద్యైస్సుసేవితమ్॥ ముక్తాహార గణో

పీతం రత్నకుండలభూషితం। గ్రైవేయభూషితగ్రీవం కన కాంగదధారిణమ్॥ నానామణిసముత్కీర్ణం కిరీటోజ్జ్వల శేఖరం। మేఖలాదామసంవీతంమణినూపురశోభితమ్ రత్నకంకణవిద్యోతి పాణిరక్తాంబుజద్వయం । క్వథితస్వర్ణ వర్ణాంగముష్ట్రధ్వజసమ న్వితమ్॥ పద్మాసనే సమాసీనం పీతాంబరసమన్వితం । చతు ర్భుజధరం శాంతం సర్వవ్యాపిన మీశ్వరమ్॥ సర్వదేవపరీ వారం సర్వాభీష్ట ఫలప్రదమ్॥ ఆవాహయామి సర్వేశం సూర్య పుత్రీప్రియం విభుమ్ । అంజనాతనయం దేవంమాయాతీతం జగద్గురుం॥ ఏవం ధ్యాత్వా హనూమంతం పూజయే చ్ఛ్రద్ధ మానసః॥ శ్రీసువర్చలాసమేత శ్రీహనుమతే నమః ధ్యాయామి॥ ఆగచ్ఛ హనుమద్దేవ త్వం సువర్చలయా సహ। పూజా సమాప్తి పర్యన్తం భవ సన్నిహితోముఖః॥ శ్రీసువర్చలా సమేత శ్రీహనుమతేనమః ఆవాహయామి॥ భీమాగ్రజ మహా ప్రాజ్ఞ త్వం మమాభిముఖో భవ। సువర్చలాపతే శ్రీమన్ ప్రసీద జగతాంపతే। దేవదేవ జగన్నాథ కేసరిప్రియనన్దన। రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి హనుమత్ప్రభో॥ శ్రీ॥సు॥ నవరత్న ఖచితహేమసింహాసనం సమర్పయామి॥ యోగి ధ్యేయాంఘ్రి పద్మాయ జగతాం పతయే నమః । పాద్యం మయార్పితం దేవ గృహాణ పురుషోత్తమ॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి॥ లక్ష్మణప్రాణసంరక్ష సీతాశోకవినాశన । గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం పార్వతీ ప్రియనందన॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః అర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ వాలాగ్రసేతుబంధాయ శతాననవధాయ చ । తుభ్యమాచ

మనం దత్తం ప్రతిగృహ్ణీష్వ మారుతే॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః ఆచమనీయం సమర్పయామి॥ అస్తవస్త్వజసంవాస దశానన మదాపహ । మధుపర్కం ప్రదాస్యామి హనుమన్ప్రతి గృహ్యతామ్॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః మధుపర్కం సమర్పయామి॥ గంగాదిసర్వతీర్థేభ్యస్సమానీతైశ్శుభోదకైః। భగవంతం స్నాప యిష్యామి కపినాయక గృహ్యతామ్॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః స్నానం సమర్పయామి॥ పీతాంబర మిదం తుభ్యం తప్త హాటక సన్నిభం । దాస్యామి వానరశ్రేష్ఠ సంగృహాణ నమోస్తు తే॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః॥ వస్త్రయుగ్మం సమర్ప యామి॥ బ్రహ్మసూత్రమిదం దివ్యం ముక్తాదామోపశోభితం। స్వీకురుష్వాంజనాపుత్ర భక్తరక్షణతత్పర॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి॥ ఉత్తరీయం తు దాస్యామి సంసారోత్తారకారణ । గృహాణ పరమప్రీత్యానతోస్మి తవ పాదయోః॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః ఉత్తరీయం సమర్పయామి॥ భూషణాని మహార్హాణి కిరీటప్రముఖాన్యహం । తుభ్యం దాస్యామిసర్వేశ గృహాణ కపినాయక॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నమః ఆభరణాని సమర్పయామి॥ కస్తూరీకుంకుమోన్మిశ్రం కర్పూరా గురువాసితం । శ్రీచందనం తు దాస్యామి గృహ్యతాం హను మన్ప్రభో । శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః॥ దివ్యశ్రీచందనం సమర్ప యామి॥ సుగంధీని సురూపాణి వన్యాని వివిధాని చ । చంప కాదీని పుష్పాణి కమలాన్యుత్పలాని చ ॥ తులసీదళ బిల్వాని మనసా కల్పితాని తే । గృహాణ హనుమన్దేవ ప్రణతోస్మి పదాంబుజే॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః॥ పుష్పా॥ స...మి॥ శాఖ

యానక్షతాన్ సమర్ప్యాన్విద్మ రాగ సమప్రభాన్ । అఖండా న్ఖండిత ధ్వాంత స్వీకురుష్వ దయానిధే ॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః అక్షతాన్ సమర్పయామి॥

అథాంగ పూజా.

మారుతయే నమః పాదౌ పూజయామి । సుగ్రీవ సఖాయ నమః గుల్ఫౌ పూజయామి । అంగదమిత్రాయ నమః జంఘే పూజయామి । రామదాసాయ నమః ఊరూ పూజయామి । అక్షఘ్నాయ నమః కటిం పూజయామి । లంకాదహనాయ నమః వాలం పూజయామి । రామమణిదాయ నమః నాభిం పూజయామి । సాగరోల్లంఘనాయ నమః మధ్యం పూజయామి। లంకామర్దనాయ నమః వళిత్రయం పూజయామి । సంజీవినీహర్త్రే నమః స్తనౌ పూజయామి । సౌమిత్రిప్రాణదాయ నమః వక్షఃస్థలం పూజయామి । కుంఠితదశకంఠాయ నమః కంఠం పూజయామి । రామాభిషేకకారిణే నమః హస్తౌ పూజయామి । మంత్రరచితరామాయణాయ నమః వక్త్రం పూజయామి । ప్రసన్నవదనాయ నమః వదనం పూజయామి । పింగనేత్రాయ నమః నేత్రే పూజయామి । శ్రుతిపారాయణాయ నమః శ్రోత్రే పూజయామి । ఊర్ధ్వపుండ్రధారిణేనమః కపోలం పూజయామి। మణికంఠమాలినే నమః శిరః పూజయామి సర్వాభీష్టప్రదాయనమః సర్వాంగాణి పూజయామి॥

అథాష్టోత్తరశతనామపూజా.

ఓం ఆంజనేయాయ నమః
కేసరిప్రియనందనాయ
వాయుకుమారాయ
అసహాయాయ
ఈశ్వరపుత్రాయ
పార్వతీగర్భసంభూతాయ
వానరనాయకాయ
సకలవేదశాస్త్రపారగాయ
సంజీవిపర్వతోత్పాటనాయ
లక్ష్మణప్రాణరక్షకాయ
భీమప్రాణరక్షకాయ
సీతాదుఃఖనివారణాయ
దుర్దండిబంధమోచనాయ
నీలమేఘరాజ్యదాయకాయ
సుగ్రీవరాజ్యకారణాయ
భీమసేనాగ్రజాయ
ధనంజయధ్వజవాహనాయ
కాలనేమిసంహారకాయ
మైరావణమర్దనాయ
వృత్రాసురభంజనాయ
సప్తమంత్రిసుతధ్వంసనాయ
ఇంద్రజిద్వధకారణాయ
అక్షకుమారసంహారకాయ
లంకిణీభంజనాయ
రావణమర్దనాయ ౨౫
కుంభకర్ణవధపరాయణాయ
ఓం జంబుమాలినిషూదనాయ
ఏకపిరాయ నమః
రాక్షసకులదహనాయ
అశోకవనవిదారణాయ
లంకాదహనాయ
శతముఖవధకారణాయ
సప్తసాగరవాలాయ
సేతుబంధనవాలాయ
నిరాహారాయ
నిర్గుణాయ
సగుణస్వరూపాయ
హేమవర్ణాయ
పీతాంబరధరాయ
సువర్చలాప్రాణనాయకాయ
త్రయస్త్రింశత్కోట్యర్బుద రుద్రగణపోషకాయ
భక్తపాలనచతురాయ
నవకనకకుండలాభరణాయ
రత్నకిరీటహారనూపురశోభికాయ
శ్రీరామభక్తితత్పరాయ
హేమరంభావనవిహారాయ

వజ్రకుశాంకితాయ
మేఘవాహనాయ
నీలమేఘశ్యామాయ
సూక్ష్మకాయాయ
మహాకాయాయ
బాలసూర్యగ్రసనాయ
ఋశ్యమూకగిరినివాసకాయ
మేరుపీఠార్చనాయ
ద్వాత్రింశదాయుధధరాయ
చిత్రవర్ణాయ
విచిత్రసృష్టినిర్మాణకర్త్రే
అనంతనామ్నే
దశావతారాయ
అఘటనాఘటనసమర్థాయ
అనేకబ్రహ్మాండనాయకాయ
దుర్జనసంహారకాయ
సజ్జనసంరక్షకాయ
దేవేంద్రవందితాయ
సకలలోకారాధ్యాయ
సత్యసంకల్పాయ
భక్తసంకల్పపూరకాయ
అతిసుకుమారదేహాయ
యక్షకర్దమవిలేపాయ
కోటిమన్మథాకారాయ
ఓం రణకేళీమర్దనాయనమః
విజృంభమాణాయ

సకలలోకకుక్షింభరాయ
సప్తమహామంత్రతంత్రస్వరూపాయ
భూతప్రేతపిశాచశాకినీ డాకినీ విధ్వంసనాయ ౭౫
శివలింగప్రతిష్ఠాపనకారణాయ
దుష్కర్మవిమోచనాయ
దౌర్భాగ్యనాశనాయ
జ్వరాదిసకలరోగనివారణాయ
భుక్తిముక్తిదాయకాయ
కపటనాటకసూత్రధారిణే
లీలావినోదాయ
అగణితకల్యాణపరిపూర్ణాయ
మంగళప్రదాయ
గానలోలాయ
గానప్రియాయ
అష్టాంగయోగనిపుణాయ
సకలవిద్యాపారీణాయ
ఆదిమధ్యాంతరహితాయ
యజ్ఞకర్త్రే
యజ్ఞభోక్త్రే
మన్మథవైభవానుభూతిచతురాయ
సకలలోకాతీతాయ
విశ్వంభరాయ
విశ్వమూర్తయే

విశ్వాకారాయ
దయాస్వరూపాయ
దాసజనహృదయకమలవిహారాయ
మనోవేగినే
మనోభావజ్ఞనిపుణాయ ౧౦౦
ఋషిగణగేయాయ
భక్తజనమనోరథదాయకాయ
భక్తరక్షకాయ
దీనపోషకాయ
దీనమందారాయ
సర్వస్వతంత్రాయ
శరణాగతరక్షకాయ
ఆర్తత్రాణపరాయణాయ ౧౦౮

శ్రీసువర్చలాసమేతహనుమతే నమః నానావిధ పరిమళ పత్రపుష్పాక్షతాన్ సమర్పయామి ॥ శక్తశ్చేత్సహస్రనామభి పూజయేత్ ॥ (శక్తికలిగినవారు సహస్రనామములచేత పూజ చేయవచ్చును) కపిలాఘృతసంయుక్తః కృష్ణాగురుసముద్భవః । మయాసమర్పితో ధూపో హనుమన్ప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ ధూపం॥ నిరస్తాజ్ఞానతిమిర తేజోరాశే జగత్పతే । దీపం గృహాణ దేవేశ గోఘృతాక్తం దశాన్వితమ్ ॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ దీపం॥ ఇదం దివ్యాన్నమమృతం సూపశాకఫలాన్వితం । సాజ్యం సదధి సక్షీరం శర్కరామధుసంయుతమ్ ॥ భక్ష్యం భోజ్యం చ లేహ్యం చ చోష్యం చాఽపి చతుర్విధం । గృహాణ హనుమన్భక్త్యా స్వర్ణపాత్రే నివేదితమ్ ॥ । శ్రీ॥ సు॥ హ॥ మహానై ॥ మి॥ సమర్పయామి పానీయం మధ్యే మధ్యే సుధోపమం । సచ్చిదానందరూపాయ సృష్టిస్థిత్యంతహేతవే॥ శ్రీ॥ సు॥ హనుమతే నమః మధ్యే మధ్యే॥ పా ॥మి॥ పూగీఫలై స్సమాయుక్తం కర్పూరాది సమన్వితం । స్వర్ణవర్ణదళోపేతం

తాంబూలం గృహ్యాతాం హరే॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ తాం॥ మి॥ నీరాజనమిదం దివ్యం మంగళార్థం కపిప్రభో । మయా సమ ర్పితం తాత గృహాణ వరదోభవ॥ శ్రీ॥ సు॥ నమః॥ నీ॥ మి॥ నృత్యం గీతం చ వాద్యం చ కృతం గంధర్వసత్తమైః । ప్రకల్పయామి మనసా రామదూతాయ తే నమః॥ శ్రీ॥సు॥హ॥ నృత్యగీత వాద్యాని సమర్పయామి॥ రాజోపచారైస్సతతం పురాణపఠనాదిభిః । సంతుష్టోభవ సర్వాత్మన్ సర్వలింగ మయాత్మక॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ నమః రాజోపచారాన్దేవోప చారాన్త్సమర్పయామి॥ మైరావణమహా దైత్యప్రాణవాయు బిలేశయ । పునరర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి పవనాత్మజ గృహ్యా తామ్॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ పునరఘర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ మందార పారిజాతాది పుష్పాంజలిమిమం ప్రభో । స్వర్ణపుష్పసమాకీర్ణ ముష్టిధ్వజ గృహాణ వై॥ శ్రీ॥ సు॥ హ॥ పుష్పాంజలిం సమర్ప యామి॥ ప్రదక్షిణనమస్కారాన్త్సాష్టాంగా న్పంచసంఖ్యయా। దాస్యామి కపినాథాయ గృహాణాఽభీష్టదాయక॥ శ్రీ॥ సు॥ ప్రదక్షిణనమస్కారాన్త్సమర్పయామి (ప్రదక్షిణనమస్కా రములు అయిదుచేయవలయును.) అశక్తులగువారు, రోగ గ్రస్తులు యథాశక్తి కేశవనామములతో పూజించవలెను.

అస్య శ్రీహనుత్కవచస్తోత్రమహామంత్రస్య రామచం ద్రో భగవానృషిః అనుష్టుప్ ఛందః హనుమాన్దేవతా మారు తాత్మజ ఇతి బీజమ్ అంజనాసూనురితి శక్తిః వాయుపుత్ర సితి కీలకమ్ సమస్తపాపక్షయార్థం శీఘ్రమేవ ఆయురారోగ్య

సిద్ధ్యర్థం హనుమత్కవచస్తోత్రపారాయణే వినియోగః. అంజనానూనవే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః రుద్రావతారాయ తర్జనీభ్యాం నమః వాయుపుత్రాయ మధ్యమాభ్యాం నమః అగ్నిగర్భాయ అనామికాభ్యాం నమః రామదూతాయ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః బ్రహ్మాస్త్రనివారణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః అంజనానూనవే హృదయాయ నమః రుద్రావతారాయ శిరసే స్వాహా వాయుపుత్రాయ శిఖాయై వషట్ అగ్నిగర్భాయ కవచాయ హుమ్ శ్రీరామదూతాయ నేత్రత్రయాయ వౌషట్ బ్రహ్మాస్త్రనివారణాయ అస్త్రాయ ఫట్. భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః. ధ్యానమ్. వామే కరే వైరిభిదం వహంతం శైలం వరే శృంఖలహారటంకం, దధాన మచ్ఛాచ్ఛసువర్ణవర్ణం భజే జ్వలత్కుండల మాంజనేయమ్. ౧ ధ్యాయేద్బాలదివాకరద్యుతినిభం దేవారిదర్పావహం దేవేంద్రప్రముఖప్రశస్తయశసం దేదీప్యమానం రుచా, సుగ్రీవాదిసమస్తవానరయుతం సువ్యక్త తత్త్వప్రియం సంరక్తారుణలోచనం పవనజం పీతాంబరాలంకృతమ్. ౨. బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వ మరోగతా। అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్స్మరణా ద్భవేత్. ఉద్యన్మార్తాండకోటి ప్రకటరుచియుతం చారువీరాసనస్థం మౌంజీ యజ్ఞోపవీతాభరణమురుశిఖాశోభితంకుండలాక్తం, భక్తానామిష్ట కామప్రదమనుదినం వేదనాదప్రమోదం ధ్యాయే ద్దేవం విధేయం ప్లవగకులపతిం గోష్పదీభూతవార్ధిమ్. ౪. వామం భూతబలప్రభంజనయుతం కట్యాం నివేశ్య స్థితం భాహ్వాం

దక్షిణహస్తపద్మ మభయం ప్రద్యుమ్నరక్తప్రభం, రోమే నే మశకానివామకరిపుర్లానంకాపురీ సంస్థితాం స్తం వందే రఘునాథ నాథచరణ శ్రీపద్మభృంగం హరిమ్. ౫.

ఓమ్. హనుమా న్పూర్వతః పాతు దక్షిణేపవనాత్మజః। పాతు ప్రతీచ్యామక్షఘ్నః పాతు సాగరతారకః॥ ఉదీచ్యా మూర్ధ్వతః పాతు కేసరిప్రియనందనః। అధస్తా ద్విష్ణుభక్తస్తు పాతు మధ్యం చ పావనిః॥ లంకావిదాహకః పాతు సర్వా పద్భ్యో నిరంతరం। సుగ్రీవసచివః పాతు మస్తకం వాయు నందనః॥ ఫాలం పాతు మహాతేజా భ్రూమధ్యేచ నిరంతరం। నేత్రే ఛాయాపహారీ చ పాతు నః ప్లవగేశ్వరః॥ కపోలే కర్ణ మూలే తు పాతు శ్రీరామకింకరః। నాసాగ్రమంజనాసూనుః పాతు వక్త్రం హరీశ్వరః॥ పాతు కంఠం చ దైత్యారిః స్కంధౌ పాతుసురార్చితః। భుజౌ పాతు మహావీరః కరౌ చ చరణాయుధః॥ నఖా న్నఖాయుధః పాతు కుక్షిం పాతు కపీశ్వరః। వక్షో ముద్రాపహారీ చ పాతు పార్శ్వే భుజా యుధః॥ సీతాశోకాపహారీ చ స్తనౌ పాతు కపికుంజరః॥ నాభిం తు రామదూతస్తు కటిం పాత్వ నిలాత్మజః॥ లంకిణీభంజనః పాతు పృష్ఠదేశే నిరంతరం। గుహ్యం పాతు మహాప్రాజ్ఞో మేఢ్రం పాతు శివప్రియః॥ ఊరూ చ జానునీ పాతు లంకా ప్రాసాదభంజనః। జంఘే పాతు కపిశ్రేష్ఠో గుల్ఫౌ పాతు మహాబలః॥ అచలోద్ధారకః పాతు పాదౌ భాస్కర సన్నిభః। అంగాన్యమితసత్వాఢ్యః పాతు పాదాంగుళీస్సదా॥ సర్వాం

గాణి మహాశూరః పాతు రోమాణి మాత్మవాన్ । హనూ
మత్కవచం యస్తు పఠేద్విద్వాన్ విచక్షణః । స ఏవ పురుష
శ్రేష్ఠో భుక్తిం ముక్తిం చ విందతి । త్రికాలమేకకాలం వా
జపేన్మాసత్రయం నరః ॥ సర్వాన్రిపూన్క్షణే జిత్వా స పుమా
న్ శ్రియమాప్నుయాత్ । అర్ధరాత్రే జలే స్థిత్వా సప్తవారం
పఠేద్యది ॥ క్షయాపస్మారకుష్ఠాదితాపజ్వరనివారణమ్ । అశ్వత్థ
మూలేఽర్కవారే స్థిత్వా పఠతి యః పుమాన్ । స పుమాన్ శ్రి
యమాప్నోతి సంగ్రామేషు జలాంతరే । యః పఠేద్ధారయే
ద్వా త్తస్య శరస్థాస్సర్వసిద్ధయః । లిఖిత్వా పూజయేద్యస్తు సర్వత్ర
విజయీ భవేత్ ॥ యో వారాన్నిధిమల్పపల్వలమివోల్లంఘ్య
ప్రతాపాన్వితో వైదేహీఘనశోకతాపహరణో వైకుంఠ
భక్తప్రియః । అక్షాద్యూర్జితరాక్షసేశ్వరమహాదర్పాపహారీ రణే
సోఽయం వానరపుంగవోఽవతు సదా త్వస్మాన్సమీరా
త్మజః ॥౧॥ యత్ర యత్ర రఘునాథకీర్తనం తత్ర తత్ర కృత
మస్తకాంజలిం । బాష్పవారిపరిపూర్ణలోచనం భావయామి
పవమాననందనమ్ ॥ ౨ । మండలీకృత వాలాగ్రం స్వర్ణవర్ణం
మహాహనుం । కుండలాలంకృతం శూరం భజే వాయుసుతం
హృది ॥ ౩॥ అమలకనకవర్ణం ప్రజ్వలత్పావకాక్షం సరసిజనిభ
వక్త్రం సర్వదా సుప్రసన్నం । పటుతరఘనగాత్రం కుండలా
లంకృతాంగం రణచలకరవాలం రామదూతం నమామి ॥ ౪ ॥
మనోజవం మారుతతుల్యవేగం జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం
వరిష్ఠం । వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం శ్రీరామదూతం
శిరసా నమామి ॥౫॥ దివ్యామథప్రదానేన కపికోటీరనేకశః ।

హనూమతే జీవయతే నమ స్తస్మై మహాత్మనే॥౬॥ ఆంజనేయ మతిపాటలాననం కాంచనాద్రికమనీయవిగ్రహం। పారిజాత తరుమూలవాసినం భావయామి పవమాననందనమ్ ॥౭॥ రాజ్య ప్రదం హనూమంతం వదాన్యం మధురప్రియం॥ శ్రుతిచింతా మణిం కామధేనుం కల్పక మాశ్రయే ॥౮॥ పద్మరాగమణి కుండలత్విషా పాటలీకృతకపోలమండలం। దివ్యహేమకదళీ వనాంతరే భావయామి పవమాననందనమ్ ॥ ౯ ॥ అంజనావర పుత్రాయ రామేష్టాయ హనూమతే। సర్వలోకైక వీరాయ భవిష్యద్బ్రహ్మణే నమః ॥౧౦॥ హనూమా నంజనాసూను ర్వాయుపుత్రో మహాబలః। రామేష్టః ఫల్గునసఖః పింగాక్షో ఽమితవిక్రమః॥ ఉదధిక్రమణశ్చైవ సీతాశోకవినాశకృత్ ॥ లక్ష్మణప్రాణదాతాచ దశగ్రీవస్య దర్పహా॥ ఏతద్ద్వాదశనా మాని కపీంద్రస్య మహాత్మనః। స్వాపకాలే పఠేన్నిత్యం యాత్రా కాలే విశేషతః। భయాని తస్య నశ్యంతిసర్వత్ర విజయీభ వేత్ ॥ ఇతి శ్రీహనుమత్కవచస్తోత్రమ్ ॥

ఇదం కవచపారాయణం కృత్వా ప్రదక్షిణానికుర్యాత్॥ ఈ కవచమును పఠించి ఈక్రింది మూడుమంత్రములతో ప్రద క్షిణము చేయవలెను.

కష్టములోనున్నవారు

మర్కటేశ మహోత్సాహ సర్వశోకవినాశన॥ శత్రూ న్సంహర మాం రక్ష శ్రియం దాపయ మే ప్రభో॥ ఏతపఠంతః హస్తేన ఫలపుష్పాదికమాదాయ గణానాం కుర్వంతః అష్ట

త్తర శతసంఖ్యాకాని వా తదర్ధంవా తదర్ధం వా యథాశక్తి ప్రదక్షిణాని కుర్యుః॥ మయాకృతైరేభిః ప్రదక్షిణైః శ్రీసువర్చలాసమేత హనూమాన్సు ప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదో భూత్వా మమాభీష్టసిద్ధిం దదాతు ఇతి జలం విసృజేత్ ॥ స్వయంవా కుర్యుః అశక్తాశ్చేదన్యైర్వా కారయేయురితి విధిః॥ ఏవం పంచచత్వారింశద్దినేషు వా ఏకపంచశదినేషు వా కామనాపూర్తయే కుర్వంతి చేత్తత్కామనాసిద్ధిః॥ అభీష్టం ప్రబలం చేద్బహుదినేషు కార్యమ్, అల్పం చేత్ అల్పదినేషు ఇతి పూర్వాచారపద్ధతి.

తా॥ 'మర్కటేశ' అనేమంత్రమును పఠించుచూ ఒక ప్రదక్షిణము చేయవలెను. ఈప్రకారము హస్తమునందు ఫలమును పుష్పములను వుంచుకొని అష్టోత్తరశతము (౧౦౮) ను నిత్యముచేయవలెను. అథవా ౫౪ గాని ౨౭ గాని శక్తికొలది చేయవలెను. శక్తిలేనివారు ఇతరులచే చేయించవలెను ఈప్రకారము ౪౦ దినములుగాని ౨౦ దినములుగాని దృఢభక్తితో చేయువారికి హనుమదనుగ్రహముచే కోరికలు సిద్ధించును,

వివిధ కోరికలు గలవారు తమ కోరికను మంత్రమందు సంకల్పించి ప్రదక్షిణములు చేయవలెను

కొన్ని ముఖ్యమయిన విషయములను ఈక్రింద వుదహరించుచున్నాను. శత్రువులచే బాధపడువారు ఈక్రింది మంత్రమును యథాశక్తి జపించుచూ యంత్రమునకు ప్రదిక్షణము చేయవలెను.

మర్కటేశ మహోత్సాహ సర్వశత్రు నివారక ।
శత్రూన్ సంహార మాంరక్ష శ్రియందాపయమే ప్రభో॥
అని చెప్పుచూ ప్రదక్షిణములు చేయాలి.

రోగ గ్ర స్తు లు

మర్కటేశ మహోత్సాహ సర్వరోగనివారణ ।
శత్రూన్ సంహారమాం రక్షశ్రియం దాపయమే ప్రభో॥
అని పై విధంగా జపించుచూ ప్రదక్షిణము చేయాలి.

సం తా నా ర్థు లు

అంజనాసుత దేవేశ కేసరి ప్రియనందన ।
దేహిమే తనయం శీఘ్రం సర్వభాగ్య నిధింప్రభో ॥

ఈవిధంగా 108 పర్యాయములు ప్రదక్షిణము చేసి ఈగ్రంథములోని హనుమజ్జన్మకథను చదువుకోవాలి, శని వార నియమము పాటించాలి.

సంతాన హనుమన్మంత్రః

శ్రీ పరాశరః ॥ అన్యవిశేషం వక్ష్యామి లోకానాముప కారకం సంతానహనుమన్మంత్రం శృణుష్వ మునిపుంగవ । యస్య శ్రవణమాత్రేణ సంతానం ప్రాప్నుయాద్బహు। సారా త్సారతమం మంత్రం మంగళానాంచ మంగళం । మంత్రేణా నేన సవసాబహావసిద్ధిమాప్నుయుః । సర్వసౌభాగ్య జనకం । మంత్రాణా ముత్తమోత్తమం । అస్యశ్రీ సంతాన హనుమ న్మంత్రస్య బ్రహ్మఋషిః । గాయత్రీ ఛందః । శ్రీ సంతాన

హనుమాన్దేవతా॥ ఓం బీజం । స్వాహాశక్తిః। శ్రీ కీలకం మమ సంతాన హనుమత్ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః। మూలేన న్యాసం కుర్యాత్ ॥ ధ్యానం ॥ అంజనాసుత దేవేశ కేసరి ప్రియనందన । దేహిమేతనయం శీఘ్రం సర్వభాగ్యనిధింప్రభో॥ గ్రంథాంతరే ॥ ప్రాలేయద్యుతి బింబకోటి రుచిర ప్రస్పర్ధి దేహ ప్రభం । భాస్వద్రత్న కిరీట కుండలమణిం । వ్యాకీర్ణగండస్థలం వామేవ్యాధిభి రాపకం । నిగళ భిల్లంకం కరేదక్షిణే । బిభ్రాణం హనుమంత ముజ్వల తటిత్కోటి ప్రభం। సంశ్రయే। పురశ్చర్యా క్రమంవక్ష్యే పంచలక్షం ద్విజోత్తమ। నారికేళో దకంవాపి । గోక్షీరేణ విశేషతః । గుడోదకం వా యోగీంద్ర దశాంశం తర్పణంబుధః । తద్దశాంశం హునేద్విద్వాన్ సదా జప పరాయణః॥ ఖర్జూరఫల సంయుక్తం ఇక్షుఖండ మధు ప్లుతం । పుత్రజీవాఖ్య బీజాని ఘృతశర్కర సంయుతం। పర మాన్నంచ విప్రేంద్రీ హోమం కుర్యాద్వి చక్షణః । బ్రాహ్మ ణాన్ భోజయెత్పశ్చాత్ । తద్దశాంశం క్రమేణ వై పుత్రజీవ్య క్షమాలాభః । జపంకుర్యాచ్చ బుద్ధిమాన్ । ఏవంయః కురుతే యోగీ సంతానం ప్రాప్నుయాద్ధ్రువం ।

సంతాన హనుమన్మంత్రః

అస్యశ్రీ సంతాన హనుమన్మంత్రస్య । బ్రహ్మఋషిః । గాయత్రీఛందః । శ్రీ సంతాన హనుమదేవతా । ఓం బీజం । స్వాహాశక్తిః । శ్రీంకీలకం । మమ సంతాన హనుమత్ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ।

ఓం శ్రీం హ్రీం క్లీం సంతానహనుమన్ మమ పుత్రం దేహిదేహిస్వాహా। ఇతి మూలమంత్రః। మూలమంత్రేణ అంగన్యాస, హృదయాది న్యాసాన్ కుర్యాత్ ।

ధ్యానం॥

అంజనాసుత దేవేశ కేసరీ ప్రియనందన।
దెహిమే తనయం శీఘ్రం సర్వభాగ్య నిధింప్రభో ॥

మూలమంత్రము సంపుటీకరణచేసి పారాయణ చేయవలెను. పై మంత్రమును యథాశక్తి జపించవలెను, పైన చెప్పిన విధముగా అనుసరించినవారికి సంతాన హనుమంతుడు సంతానవంతులను చేయును. ఎట్టి సందియమును లేదు.

ఆ ప్త బం ధు స మా గ మ ము న కు

శ్లో॥ విశ్లిష్టబంధుసంయోగ। కామనా చే ద్ధనూమతః ।
రామాంగులీయార్పణంతు । సీతాయై సంధ్యయోః
పఠేత్ ॥

ఆదావంతేపివా నిత్యం పనసామ్ర ఫలార్పణమ్ ॥

శ్లో॥ మర్కటేశ మహోత్సాహ సర్వశోకనివారక ।
శత్రూన్ సంహారమాం రక్షశ్రియందాపయమే ప్రభో ॥

అని చదువుచూ ప్రదక్షిణములు.పూర్తిచేసి ఈక్రిందివిధముగా చేయాలి.

తా॥ భార్యాభర్తలుగాని, సోదరులుగాని, యేమిత్రులు శత్రులుగా మారినను, దేశాంతరములయందున్నవారలు

తిరిగి ఒకచో జేయుటకును శ్రీరామముద్రికను హనుమంతుడు సీతకు యిచ్చిన స౦॥ ౩౬ వ సర్గను త్రికాలములయందు పఠించి, పఠనకుముందు, అనంతరము పనసఫలములుగాని, మామిడి ఫలములుగాని నివేదించవలెను. అట్లు సంప్రాప్తము కానిచో సంప్రాప్తమగు ఫలములు నివేదించ వచ్చును. వివాహము కోరువారు కూడా పై విధంగా చేయాలి. ఏకామ్యము గలవారు ఆకోరిక ప్రకారము ప్రదక్షిణ మంత్రము చెప్పి సుందరకాండలోని ౩౬ వ సర్గను పారాయణ చేయాలి. ప్రదక్షిణకాలములో నియమము కలవారై తారా బలము చంద్రబలము చూసుకుని ప్రారంభించాలి.

శ్రీమత్సుందరకాండే షట్త్రింశ స్సర్గః

శ్లో॥ భూయఏవ మహాతేజా హనుమా న్మారుతాత్మజః ।
అబ్రవీ త్ప్రశ్రితం వాక్యం సీతా ప్రత్యయకారణాత్ ॥

వానరోఽహం మహాభాగే దూతో రామస్య ధీమతః ।
రామనామాంకితం చేదం పశ్య దేవ్యంగుళీయకమ్ ॥

ప్రత్యయార్థం తవాఽఽనీతం తేన దత్తం మహాత్మనా ।
సమాశ్వసిహి భద్రం తే క్షీణదుఃఖఫలా హ్యసి ॥

[ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తస్యై సీతాయై వానరోత్తమః]
గృహీత్వా ప్రేక్షమాణా సా భర్తుః కరవిభూషణం ।
భర్తారమివ సంప్రాప్తా జానకీ ముదితాఽభవత్ ॥

చారు తద్వదనం తస్యా స్తామ్రశుక్లాయ తేక్షణం ।
అశోభత విశాలాక్ష్యా రాహుముక్త ఇవోడురాట్ ॥

తత స్సా హ్రీమతీ బాలా భర్తృసందేశహర్షితా ।
పరితుష్టా ప్రియం కృత్వా ప్రశశంస మహాకపిమ్ ॥

శ్లో॥ విక్రాంత స్త్వం సమర్థ స్త్వం ప్రాజ్ఞ స్త్వం వానరోత్తమ ।
యే నేదం రాక్షసపదం త్వయైకేన ప్రధర్షితమ్ ॥

శతయోజనవిస్తీర్ణ స్సాగరో మకరాలయః ।
విక్రమ శ్లాఘనీయేన క్రమతా గోష్పదీకృతః ॥

నహి త్వాం ప్రాకృతం మన్యే వానరం వానరర్షభ ।
యస్య తే నాస్తి సంత్రాసో రావణా న్నాపి సంభ్రమః ॥

అర్హసే చ కపిశ్రేష్ఠ మయా సమభిభాషితుం ।
యద్యపి ప్రేషిత స్తేన రామేణ విదితాత్మనా ॥

ప్రేషయిష్యతి దుర్ధర్షో రామో న హ్యపరీక్షితం ।
పరాక్రమ మవిజ్ఞాయ మత్సకాశం విశేషతః ॥

దిష్ట్యా చ కుశలీ రామో ధర్మాత్మా సత్యసంగరః ।
లక్ష్మణశ్చ మహాతేజా స్సుమిత్రానందవర్ధనః ॥

కుశలీ యది కాకుత్స్థః కిం ను సాగరమేఖలాం ।
మహీం దహతి కోపేన యుగాంతాగ్నిరివోత్థితః ॥

అథవా శక్తిమంతౌ తౌ సురాణామపి నిగ్రహే ।
మమైవ తు న దుఃఖానా మస్తి మన్యే విపర్యయః ॥

కచ్చి న్నవ్యథితో రామః కచ్చి న్న పరితప్యతే ।
ఉత్తరాణి చ కార్యాణి కురుతే పురుషోత్తమః ॥

కచ్చి న్నదీన స్సంభ్రాంతః కార్యేషు చ న ముహ్యతి ।
కచ్చి త్పురుషకార్యాణి కురుతే నృపతే స్సుతః ॥

ద్వివిధం త్రివిధోపాయ ముపాయమపి సేవతే ।
విజిగీషు స్సుహృ త్కచ్చి న్మిత్రేషు చ పరంతపః ॥

శ్లో॥ కచ్చి న్మిత్రాణి లభతే మిత్రై శ్చా వ్యభిగమ్యతే ।
కచ్చి త్కల్యాణమిత్రశ్చ మిత్రైశ్చాపి పురస్కృతః ।

కచ్చి దాశాస్తి దేవానాం ప్రసాదం పార్థివాత్మజః ॥
కచ్చి త్పురుషకారం చ దైవం చ ప్రతిపద్యతే ॥

కచ్చి న్నవిగతస్నేహః ప్రవాసా న్మయి రాఘవః ।
కచ్చి న్మాం వ్యసనా దస్మా న్మోక్షయిష్యతి వానర ॥

సుఖానా ముచితో నిత్య మసుఖానా మనోచితః ।
దుఃఖ ముత్తర మాసాద్య కచ్చి ద్రామో న సీదతి ॥

కౌసల్యా స్తథా కచ్చిత్సుమిత్రాయా స్తథైవచ ।
అభీక్ష్ణం శ్రూయతే కచ్చి త్కుశలం భరతస్య చ ॥

మన్నిమిత్తేన మానార్హః కచ్చిచ్ఛోకేన రాఘవః ॥
కచ్చి న్నాన్యమనా రామః కచ్చి న్మాం తారయిష్యతి

కచ్చి దక్షౌహిణీం భీమాం భరతో భ్రాతృవత్సలః ।
ధ్వజినీం మంత్రిభి ర్గుప్తాం ప్రేషయిష్యతి మత్కృతే ॥

వానరాధిపతిశ్శ్రీమాన్ సుగ్రీవః కచ్చిదేష్యతి ॥
మత్కృతే హరిభి ర్వీరై ర్వృతో దంత నఖాయుధైః ॥

కచ్చిచ్చ లక్ష్మణ శ్శూర స్సుమిత్రానందవర్ధనః ।
అస్త్రవి చ్ఛరజాలేన రాక్షసా న్విధమిష్యతి ॥

రౌద్రేణ కచ్చి ద స్త్రేణ జ్వలతా నిహతం రణే ।
ద్రక్ష్యా మ్యల్పేన కాలేన రావణం ససుహృజ్జనమ్ ॥

శ్లో॥ కచ్చిన్నతద్ధేమసమానవర్ణం।తస్యాననం పద్మసమానగంధి,
మయా వినాశుష్యతి శోకదీనం। జలక్షయేపద్మమివాతపేన॥

ధర్మాపదేశా త్త్యజతశ్చ రాజ్యం ।
మాం చాప్యరణ్యం నయతః పదాతిం ।

నాసీద్వ్యథా యస్య న భీర్న శోకః ।
కచ్చి త్సధైర్యం హృదయే కరోతి ॥

న చాస్య మాతా న పితా చ నాన్య ।
స్స్నేహా ద్విశిష్టోఽ స్తి మయా సమో వా ।

తావ త్త్వహం దూత జిజీవిషేయం ।
యావ త్ప్రవృ త్తిం శృణుయాం ప్రియస్య ॥

ఇతీవ దేవీ వచనం మహార్థం ।
తం వానరేంద్రం మధురార్థ ముక్త్వా ।

శ్రోతుం పున స్తస్య వచోఽభిరామం ।
రామార్థయు క్తం విరరామ రామా ॥

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా మారుతి ర్భీమవిక్రమః ।
శిర స్యంజలి మాధాయ వాక్య ము త్తర మబ్రవీత్ ॥

న త్వా మిహస్థాం జానీతే రామః కమలలోచనే।
తేన త్వాం నానయత్యాశు శచీమివ పురందరః॥

శ్రుత్వైవ తు వచో మహ్యం క్షిప్రమేష్యతి రాఘవః।
చమూం ప్రకర్ష న్మహతీం హర్య్యక్షగణసంకులామ్॥

విష్టంభయిత్వా బాణౌఘై రక్షోభ్యం వరుణాలయం
కరిష్యతి పురీం లంకాం కాకుత్స్థ శ్శాంతరాక్షసామ్॥

శ్లో॥ తత్ర య ద్యంతరా మృత్యు ర్యది దేవా స్సహాసురాః।
స్థాస్యంతి పథి రామస్య స తానపి వధిష్యతి॥

తవాదర్శనజేనార్యే శోకేన స పరిప్లుతః।
న శర్మ లభతే రామ స్సింహార్దిత ఇవ ద్విపః॥

మలయేన చ వింధ్యేన మేరుణా మందరేణ చ।
దర్దురేణ చ తే దేవి శపే మూలఫలేన చ॥

యథా సునయనం వల్గు బింబోష్ఠం చారుకుండలం।
ముఖం ద్రక్ష్యసి రామస్య పూర్ణచంద్ర మివోదితమ్॥

క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి వైదేహి రామం ప్రస్రవణే గిరౌ।
శతక్రతు మివాసీనం నాగరాజస్య(నాకపృష్ఠస్య)మూర్ధని॥

న మాంసం రాఘవో భుఙ్క్తే న చాఽపి మధు సేవతే॥
వన్యం సువిహితం నిత్యం భుక్త మశ్నాతి పంచమమ్॥

నైవ దంశా న్నమశకా న్నకీటా న్నసరీసృపాన్।
రాఘవోఽపనయేద్గాత్రా త్త్వద్గతే నాంతరాత్మనా॥

నిత్యం ధ్యానపరో రామో నిత్యం శోకపరాయణః ।
నాన్య చ్చింతయతే కించి త్స తు కామవశం గతః ॥

అనిద్ర స్సతతం రామ స్సుప్తోఽపి చ నరోత్తమః ।
సీతేతి మధురాం వాణీం వ్యాహరన్ ప్రతిబుధ్యతే ॥

దృష్ట్వా ఫలం వా పుష్పం వా యద్వాఽన్య
త్సుమనోహరం,
బహుశో హా ప్రియే త్యేవం శ్వసం స్త్వా మభిభాషతే ॥

స దేవి నిత్యం పరితప్యమాన
స్త్వామేవ సీతే త్యభిభాషమాణః ।
ధృతవ్రతో రాజసుతో మహాత్మా
తవైవ లాభాయ కృతప్రయత్నః ॥

సా రామసంకీర్తన వీతశోకా రామస్య శోకేన
సమానశోకా ।
శరన్ముఖేసాంబుద శేషచంద్రా నిశేవ వైదేహసుతా
బభూవ ॥

ఇతి శ్రీమత్సుందరకాండే - షట్త్రింశస్సర్గః ।

ముప్పదియేడవ సర్గము

తా॥ మహాపరాక్రమశాలియు వాయుదేవుని కుమారుండు నగు హనుమంతుండు సీతకు నమ్మకంబు గల్గించుటకై మరల వినయంబుతో నిట్లని చెప్పెను.

మహాభాగుశాలవగు సీతాదేవీ; నేను వానరుండను గాని రాక్షసుండను గాను. బుద్ధిమంతుఁడగు రాముండు పంపఁగా వచ్చిన దూతను.

సీతాదేవీ ! ఇదిగో రాముని పేరు వ్రాసిన యుంగరము దెచ్చి యున్నాను. చూడుము.

నీకు నమ్మకము గలుగుటకై మహాత్ముండగు రాముం డివ్వఁగాఁ దీసికొని వచ్చినాను.

ఇంక నూఱట నొందుము. నీకు మంగళము గలుగుఁ గాక. నీ దుఃఖములన్నియు నశించినవి. (అని చెప్పి యా యుంగరమును సీత కిచ్చెను.)

ఆ సీతాదేవి తన పెనిమిటి హస్తభూషణమయిన యుంగరమును దీసికొని పలుమాఱులు చూచి చూచి పెనిమిటియగు రామునిం బొందినట్లు పరమసంతోషమునొందినది.

అప్పుడు సంతోషముచే కొనల నెఱ్ఱనైనదుమండెల్లనై విశాలములయిన కండ్లుగలిగి సుందరంబై యుండునా సీతాదేవి ముఖము రాహువుచే విడువంబడిన చంద్రుఁడుంబోలెఁ బ్రకాసించెను.

అంత బాలయగు నాసీతాదేవి పెనిమిటి వార్త విన్నందులకై సంతుష్టయయి మేనం బులకలు పొడమఁ గొంత లజ్జనొంది సంతోషమున హనుమంతునిం బొగడెను.

వానరశ్రేష్ఠుడవగు హనుమంతుఁడా! నీ వొక్కఁడవె రాక్షసులచే నిండిన యీ లంకను సరకుసేయక ప్రవేశించినావే! నీ పరాక్రమమును, నీ ధైర్యమును, నీ బుద్ధిని ఏమని కొనియాడఁగలను? నీవే పరాక్రమశాలివి. నీవే ధైర్యశాలివి. నీవే బుద్ధిశాలివి.

సముద్రము నూఱుయోజనముల వైశాల్యము గలది. మొసళ్ళధికముగాఁగలది. అట్టి సముద్రమును నీవు ఆవుపాదమంతటిదానిఁగాఁ దలఁచి దాఁటినావే. నీ పరాక్రమము గొనియాడం దగినదిగదా!

వానరశ్రేష్ఠుండవగు హనుమంతుఁడా! సర్వభూతభయంకరుండగు రావణునివలన నీకు భయములేదు, కొంచెము తొట్రుపాటైనను లేదు. కావున నీవు సాధారణమయిన కోతియని నాకుఁ దోఁచుటలేదు.

వానరశ్రేష్ఠుండగు హనుమంతుఁడా! పరమాత్మవేత్తయగు రాముఁడు పంపఁగా వచ్చినావు. కావున నీతో నేను మాటలాడవచ్చును,

రాముఁడు మహాబుద్ధిశాలి. నీపరాక్రమంబు దెలిసికొనక, నిన్ను నానావిధంబులం బరీక్షింపక యెచ్చటికిని పంపఁడు. అందును విశేషించి నాయొద్ద కెంతమాత్రమును పంపఁడు. అట్టిరాముఁడు నిన్ను నాయొద్దకుఁ బంపుటవలననే నీశక్తియుత్కృష్టమని తెలియవచ్చుచున్నది.

నాభాగ్యవశంబున ధర్మాత్ముండును సత్యసంధుండు నగు రాముండును మహాపరాక్రమశాలి యగు సుమిత్రాపుత్రుండు లక్ష్మణుండును క్షేమంబుగ నున్నవారు.

రాముండు క్షేమంబుగ నున్నవఌమున ప్రియభార్య నగు నన్ను రాక్షసుండు గొనిపోవుటంజేసి కోపంబు నొంది ప్రళయకాలాగ్నియుంబోలె భూమియంతయును దహించుచున్నాఁడా ? ఎందువలన దహింపఁడు ? శక్తిలేనివాఁడా యేమి ? శక్తియున్నచో దహించుచునే యుండును. అది లేదు కావుననే యూరకున్నాఁడు.

అటుకాదేని రాముండును లక్ష్మణుండును దేవతలనైన జయింప సమర్థులే. అయితే నాదుఃఖములకు నాశము లేదు. కాబోలు. అందువలననే వారలకు నామీఁద మనసు డాకున్నది.

రావణుండు నాదుఃఖంబునఁ గృశింపకున్నాఁడుగదా ? మఱియు నన్నుగూర్చియే యెల్లప్పుడును పరితపింప కున్నాఁడుగదా ?

పురుషశ్రేష్ఠుండగు రాముండు అట్లు దుఃఖమునొందక నన్నుఁ బొందుటకై చేయవలసిన పనులను జేయుచుండుఁ గదా !

దశరథమహారాజపుత్రుం డగు రాముండు ఎల్లప్పుడును దీనుండై యుండఁడుగదా ? అట్లు సంభ్రమంబునొంది కార్యములం జెఱపుకొనఁడుగదా ? ఊరకుండక పురుషుండు చేయవలసిన ప్రయత్నంబులం జేయుచుండునుగదా !

శత్రువులం దపింపజేయునట్టి రాముండు స్నేహితుల యెడ మంచి తలంపుగలిగి వారల సామ దానంబుల రెంటను ఉపలాలించుచు శత్రువులయెడ దాన భేద దండోపాయంబులఁ బ్రయోగించుచు సమయంబుకొలంది మెలంగుచుండునుగదా!

రాముఁడు క్రొత్తక్రొత్త స్నేహితులం బొందును గదా! ఇతరులును అతండు తమకు స్నేహంబు గావలయునని గోరుదురుగదా !

రామునకు మంచి స్నేహితులు గల్గుదురుగదా ! ఆ స్నేహితు లతనిం దమకుఁ బ్రధానముగాఁ దలంతురుగదా !

రాచకొమరుండగు రాముఁడు దేవతానుగ్రహమును గోరుచుండునుగదా ।

రాముఁడు సేయు ప్రయత్నమునకు దైవము అనుకూలముగా నుండునుగదా !

రామునకు ఇట్లు ఎడఁబాటు గల్గుటవలన నా యందలి స్నేహము తెగకున్నదిగదా !

హనుమంతుఁడా ! రాముఁడు నా దుఃఖమును బోఁగొట్టునుగదా !

ఎల్లప్పుడును సుఖంబులనే యనుభవింపం దగిన వాఁడును అతిసుకుమారుఁడుగావున దుఃఖంబు లనుభవింపం దగనివాఁడు నగు రాముఁడు ఇప్పు డిట్టి మహాదుఃఖంబు నొంది కృశింపకున్నాఁడుగదా !

కౌసల్య సుమిత్ర భరతుఁడు వీరల క్షేమవార్త యెవ్వ డెప్పుడు తెలియవచ్చుచున్నదిగదా !

పూజింపఁదగిన రాముఁడు నన్ను గురించి దుఃఖించు చున్నాఁడుగదా !

రాముఁడు నా దుఃఖంబున నితరకార్యంబు లన్నియు విడిచియుండునా యేమి ? నా బాధల గడతేర్చునుగదా ?

అన్నయందు మిక్కిలి భక్తిగల భరతుఁడు నాకై మంత్రులచే రక్షింపఁబడి భయంకరంబై యుండు నొక యక్షౌహిణిసేనం బంపునా యేమి ?

వానరాధీశ్వరుండును శ్రీమంతుండునగు సుగ్రీవుండు పరాక్రమశాలురును, దంతములు, నఖంబులు నాయుధంబు లుగాఁ గలవారలగు వానరులతోఁగూడి నాకై యిచ్చటికి వచ్చునా యేమి ?

శూరుండు, నస్త్రంబులం దెలసినవాఁడు నగు సుమిత్రా పుత్రుండయిన లక్ష్మణుం డిచ్చటికి వచ్చి బాణంబులం బరఁ గించి రాక్షసులనంజఱను వధించునా యేమి ?

యుద్ధంబున భయంకరంబుగ జ్వలించుచున్న యస్త్రం బులచేత రావణుండును, అతని బంధువర్గంబును చంపఁబడుట నే నింక స్వల్పకాలంబునం జూడఁగలనా యేమి ?

జలమంతయు నెండిపోయినపిమ్మట నెండతాకునకుఁ గమలంబు శోషిల్లునట్లు, బంగారమువలె నిర్మలంబును

తామరపూవువలె సుగంధంబుగలదియు నగు నా రాముని ముఖంబు నన్ను విడచి దుఃఖంబున శోషిలకున్నదిగదా ?

ఎవ్వనికి మున్ను ధర్మసిద్ధికై రాజ్యంబు విడచి నన్నుఁ బాదచారిణిగా నరణ్యంబునకుం దోడ్కొని వచ్చినప్పుడు కొంచెమయినను చింతగాని, భయముగాని, దుఃఖముగాని కలుగకుండెనో అట్టి రాముఁ డిప్పుడు నేను లేకుండుటచే మనంబున ధైర్యంబు దప్పకున్నాఁడుగదా ?

రామునికి తల్లియందుగాని తండ్రియందుగాని యితర బంధువులయందుగాని నా పైనున్న ప్రేమతో సమమగు స్నేహము లేదు.

అట్లు కావున రాముఁడు నన్నుఁ దోడ్కొని పోవఁ దలంచి యున్నాఁడో లేదో యనుసంగతి నాకుఁ దెలియునంత వరకు నేను బ్రతుకఁ గోరియున్నాను. రాముఁడు నన్ను మరలం దోడ్కొని పోవంగోరునేని సరే; లేనిచోఁ బ్రాణంబుల విడచెదను. అని సీతాదేవి హనుమంతునితోఁ జెప్పెను.

సీతాదేవి యిట్లు హనుమంతునితో నధికమయిన యర్థములు గలదియు, మధురము నగు మాటం జెప్పి యంత నతనివలన రామునిం గుఱించిన దగుటం జేసి మనోహరమయిన మాటను వినుటకై యూరకుండెను.

భయంకరంబయిన పరాక్రమంబుగల వాయుపుత్రుఁ డగు హనుమంతుఁడు సీతాదేవి చెప్పినమాటను విని శిరంబున కేమోద్ఘాటించుకొని యిట్లని బదులు చెప్పెను.

తామరపూవులంబోలు కండ్లుగల సీతాదేవి! నీ విచ్చట నున్నావని రాముం డెఱుంగఁడు.

అందు చేతనే అనుహ్లాదునొద్దనుండు శచీదేవి నెఱుంగ కుండుటంజేసి యింద్రుఁడు తీసికొని పోవకుండునట్లు నిన్ను శీఘ్రముగాఁ దీసికొని పోవకున్నాఁడు. కాని వేఱుగాదు. ఇంద్రునకు శచీదేవి యనుహ్లాదు నొద్దనున్నదని తెలిసిన పిమ్మట నాబిసం గొనిపోయినట్లు నేనుఁ బోయి చెప్పినంతనే నిన్నుఁ గొనిపోవం గలఁడు.

రాముఁడు నేనుబోయి నీసంగతిం జెప్పినంతనే వానరులను, భల్లూకంబులను బిలుచుకొని శీఘ్రంబుగా నిచ్చటికి వచ్చును.

రాముఁడు అక్షోభ్యంబగు సముద్రంబును బాణంబులచే స్తంభించి దాఁటివచ్చి యీ లంకాపట్టణంబునందలి రాక్షసుల నందఱిం జంపును.

అప్పుడు రాముని మార్గంబునకు మృత్యువుగాని, దేవతలుగాని, యసురులుగాని యడ్డమువచ్చిన రాముఁడు వారలంగూడఁ జంపును. ఇంక నీరాక్షసుల జంపునని చెప్పనేల ?

పూజ్యురాలవగు సీతాదేవి ! రాముఁడు నిన్నుఁ జూడకుండుటచేత దుఃఖసముద్రంబున మునింగి సింహాంబుచేఁ బీడింపఁబడుచుండు నేనుంగుంబోలె నెంతమాత్రము సుఖంబు నొందకున్నాఁడు.

సీతాదేవీ ! సుందరములయిన కండ్లు గలిగి మనో హరంబై దొండపండువంటి పెదవితోఁ గూడి సుందరము లయిన కుండలంబులతో నొప్పుచునుండు చందురునిం బోలు రాముని ముఖంబును నీవు నిశ్చయముగాఁ జూడఁ గలవు. అట్లు నేను నావాసస్థానములగు మలయ వింధ్య మేరు మందర దర్దురంబులు మొదలగు పర్వతంబులచేతను నానాహారంబగు కందమూలంబుల చేతను నీకు నమ్మకంబు గలుగుటకై శపథము సేయుచున్నాను.

సీతాదేవీ ! నీ వింక శీఘ్రుంబుగనే ప్రస్రవణం బను పర్వతంబుపైఁ గూర్చుండి యైరావతంబుపై నున్న [పాఠాంతర పక్షమునందు - నాకపృష్ఠంబుపై నున్న] దేవేంద్రునింబోలు రామునిఁ జూడఁగలవు.

రాముఁడు నీదుఃఖంబున మాంసమును భుజింపఁడు. మద్యమును ద్రావఁడు

రాముఁడు ప్రతిదినంబును సాయంకాలంబునం దొక్క- మాఱు వానప్రస్థులకు యోగ్యములయిన వన్యంబులగు మూలఫలంబులను దినుచున్నాఁడు.

రాముఁడు మనంబున నిన్నే ధ్యానించుచు. దేహం బున నుండి యడవి యీఁగలనుగాని, పురుగులనుగాని, పాము లనుగాని, యవ్వలికిఁ దోలికొనఁడు.

రాముఁడు నీవు లేకుండుటంజేసి మన్మథవశవశుఁడై యెల్లప్పుడును నిన్నే పేర్కొని దుఃఖించుచు నితరము దేనిని గొంచెమయినను దలంపఁడు.

పురుషశ్రేష్ఠుఁడగు రాముఁడు నీదుఃఖంబున నెప్పుడును నిదురింపఁడు. అట్లు కొంచెము నిదురవోయినను సీతా! యని మధురంబుగా నిన్నుఁబేర్కొనుచు మేలుకొనును.

రాముఁడు ఫలమునుగాని పుష్పముతుగాని. యట్టి మనోహర పదార్థమును మఱిదేనినిగాని చూచుచేని అప్పుడే నిన్నుఁ దలంచుకొని "ప్రియురాలా" అని నిన్నుఁ బేర్కొనుచు నిట్టూర్పులు విడచును.

సీతాదేవి! తండ్రియాజ్ఞచే వానప్రస్థవ్రతము నవలంబించియున్న వాఁడును మహాపరాక్రమశాలియును రాచకొమరుఁడు నగు రాముండు ఎల్లప్పుడును నిన్నే దలంచుకొని పరితపించుచు నిన్నే "సీతా" యని పేర్కొనుచు నిన్నుఁ బొందుటకే యత్నము సేయుచున్నాఁడు. అని హనుమంతుఁడు సీతతోఁ జెప్పెను.

జనకుని కొమార్తెయగు నాసీతాదేవి "రాముఁడు తన్ను దోడ్కొనిపోవుటకై వచ్చును" అని వినుటచే దుఃఖము లేనిదయ్యు "రాముఁడు విరహంబునఁ బరమదుఃఖితుఁడై యున్నా"డని వినుటచే రామునవలెం గల్గినంతటిదుఃఖముపొందె

శరదారంభమున గొంచెము మేఘముచే గప్పబడినచంద్రునితో గూడిన రాత్రివలె ప్రకాశము గల్గియు లేకయు నుండెను.

(౩౬ సర్గము)

ప్రదక్షిణదీక్షాదినానంతరం వేదవేదాంగపారగాన్బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్, తదాశిషో గృహ్ణీయాత్.

ప్ర ద క్షి ణ కా ల ని య మాః

శ్లో. బ్రహ్మచర్యమధశ్శయ్యా నిత్యం దైవతపూజనమ్, అసంభాషణమక్రోధః దేవే విశ్వాసమాశ్రయేత్.

శ్లో. మృదు కోష్ణం సుపక్వం చ కుర్యాద్వై లఘు భోజనం, నేంద్రియాణాం వికారశ్స్యాత్తథా భుంజీత సాధకః.

తా॥ బ్రహ్మచర్యము అధశ్శయ్యయు దేవపూజనము కోపము లేకపోవుట మౌనము పూజించు దేవతలయందు విశ్వాసముగలవారై చేయవలెను. శక్తికలవారు ఏకభుక్తమును అశక్తు లగువారు లఘుభోజనమును చేయవలెను. సులభముగా భుజించుట పరాన్నమును విడుచుట ఇంద్రియవికలత్వము కలుగకుండుట ఈలక్షణములుకలవారై ప్రదక్షిణములు చేయవలెను.

ప్ర ద క్షి ణ యో గ్య స్థ ల ని ర్ణ యః.

శ్లో॥ అశ్వత్థే వా కదళ్యాంవా బిల్వే చామలకే తథా। తులసీవృక్షమూలే వా స్వగృహే శుద్ధదేశతః ॥౧॥ ఏతద్యంత్రం వినిక్షిప్య పూజయిత్వా యథావిధి। ప్రదక్షిణాని పూర్వోక్త మంత్రోచ్చారణపూర్వకమ్॥ ౨॥

తా॥ హనుమద్యంత్రమును రావిచెట్టుయొక్కయు అరటిచెట్టుయొక్కయు మారేడుచెట్టుయొక్కయు ఉసిరికచెట్టు యొక్కయు తులసిమొక్కయొక్కయు మొదటను వుంచిగాని స్వగృహామునందు శుచియైన ఈశాన్య ప్రదేశమందు వుంచి గాని పూర్వము చెప్పబడినరీతిని షోడశోపచార పూజలు చేసి ప్రదక్షిణ మంత్రములచే యథాశక్తిగా ఆచరించవలెను.

శ్లో॥ పూర్వం ప్రతిష్ఠితో దేవో మారుతిర్విద్యతే యది। యంత్రస్య స్థాపనం నైవ కింతు పూజాదికం చరేత్॥

తా॥ ఏస్థలమునందు పూర్వప్రతిష్ఠిత మైన హనుమన్మూర్తి యుండునో అచ్చట ప్రత్యేకము యంత్రమునువుంచి పూజించనవసరములేదు. ఆప్రతిష్ఠితహనుమన్మూర్తికే విధ్యుక్త రీత్యా సంకల్పము మొదలైన షోడశోపచారములచే పూజచేసి కవచమును పఠించి ప్రదక్షిణములు చేయవలసినది

ఈ గ్రంథమందు చెప్పిన విధులచే ఆచరించుటకుశక్తి లేనివారు సంకల్పము మొదలైనవన్నియు పారాయణమును పూజాంతముచేసి కవచపారాయణమున్నూ చేసినతరువాత ప్రదక్షిణ మంత్రములను ౧౦౮ పర్యాయములు స్మరించినను ప్రదక్షిణమును చేసిన ఫలితము నొందుదురు. తమయిష్టమును తలచి ఆచరించవలెను.

అథహనుమల్లక్ష ప్రదక్షిణ విధానం

యుధిష్ఠిర ఉవాచ॥ భగవన్ జ్ఞానినాంశ్రేష్ఠసర్వవిద్యా విశారద । కించిద్విజ్ఞప్తుమిచ్ఛామివక్తుమర్హస్యశేషతః॥ (౧)

అజ్ఞానాదథవాజ్ఞానాత్ప్రమాదాద్వాకృతానిహి । పాపానిసు
బహూన్యత్రనిలయంయాంతి తద్వద॥ (౨)

వ్యాసఉవాచ॥ లక్షప్రదక్షిణాః కార్యాగోద్విజాగ్ని
హనూమతాం । స్వచ్ఛతేనారదాయేతిప్రాహబ్రహ్మాశ్వణు
స్వతత్॥ (3)

నారద ఉవాచ॥ యేచపాపరతానిత్యం ధర్మాధర్మ
వివర్జితాః । వ్రతహీనాదురాచారాజ్ఞానహీనాశ్చజంతవః॥ (౪)
తేషాంపాపవినాశార్థం । ప్రాయశ్చిత్తం కథంభవేత్॥ (౫)

బ్రహ్మోవాచ॥ కింవర్ణయామి సాధూనాం మాహా
త్మ్యంచ భవాదృశాం॥ (౫) సాధుసాధుచవిప్రేంద్రవచ్మితేవ్రత
ముత్తమం । బ్రహ్మహత్యాదిపాపేషు సంకలీకరణేషుచ॥ ౬ ॥
జాతిభ్రంశకరేవాపి అభక్ష్యభక్షణేతథా । విష్ణునానిర్మితం
పూర్వం । వ్రతంలక్షప్రదక్షిణం ॥ ౭ ॥ సర్వేషామతి పాప
నాం । నాశకంపరమంశుభం॥ ఆషాఢేశుక్లపక్షేతుఏకాదశ్యాం
విశేషతః ॥ ౮ ॥ ద్వాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాంవా ప్రారంభే
ద్వ్రతముత్తమం । దేశకాలాతుసంకీర్త్యనత్వాగురు వినాయ
కౌ ॥ ౯ ॥ లక్షః ప్రదక్షిణాఃకార్యాస్త్రీనగ్నంశ్చశుచివ్రత ।
జితేంద్రియోజితప్రాణోముఖేనమనుముచ్చరేత్ ॥౧౦॥ నమస్తే
గార్హపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే । నమ ఆహవనీ
యాయ మహావేద్యైనమోనమః ॥ ౧౧ ॥ గవాంప్రదక్షిణాః
కార్యాలక్షసంఖ్యాయథావిధి । పూర్వంసంపూజ్యచగామేకాం
దత్వానైవేద్యముత్తమం॥ ౧౨॥ పశ్చాత్ప్రదక్షిణాః కార్యా

నత్వాతాంచపునఃపునః । గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ॥౧౩॥ యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాదిహలోకే పరత్రచ ఏవం ప్రదక్షిణాః కృత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౧౪ ॥ కర్మ నిష్ఠం శుచిం విప్రం పూజయేద్విధివద్బుధః । తతః ప్రదక్షిణాః కార్యాయామ్వల్లకుంభ వేష్టితి ॥౧౫॥ భూమిదేవనమస్తుభ్యం నమస్తే బ్రహ్మరూపిణె । పూజితో దేవదత్త్యేన స్వయంతః శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ౧౬॥ ఏవం హనుమతేకార్యా భూతప్రేత వినాశినే ॥ షోడశైరుపచారైశ్చ పూజయేద్వాయునందనం ॥౧౭॥ తతః ప్రదక్షిణాః కుర్యాతాత్మకామ్యార్థ సిద్ధయే ॥౧౮॥ మనోజవం మారుత తుల్యవేగం జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్టం । వాతాత్మజం వానరయూధ ముఖ్యం శ్రీరామ దూతం శిరసానమామి॥ ౧౯॥ ఏవం ప్రదక్షిణావర్తం కుర్యాద్దేవం ప్రయత్నతః । భూతప్రేత పిశాచాద్యావినశ్యంతిన సంశయః॥ ౨౦॥ ఆదిత్యాది గ్రహాస్సర్వే శాంతింయాంతి శివాజ్ఞయా । ఉద్యాపనంచ సర్వేషాం కుర్యాత్పూర్ణ ఫలాప్తయే॥ ౨౧॥ ఉద్యాపన విధానాదౌ పుణ్యాహం వాచయేత్తతః । ఆచార్యం వరయిత్వాచ ప్రతిమాస్వర్ణ సంభవాం॥ ౨౨॥ అవ్రణం కలశం పూర్వం స్థాపయేన్మండలే శుభే । విరచ్యలింగతో భద్రం పూజయేద్దేవమంజసా॥ ౨౩॥ పాయసం జుహుయాత్తత్ర తత్తన్మంత్రైర్ద్విచత్వః । అష్టోత్తర సహస్రంతు ప్రాయశ్చిత్తంచరేచ్ఛుభం॥ ౨౪॥ మండలం దక్షిణాయుక్తమాచార్యాయని వేదయేత్ । బ్రాహ్మణాన్భోజయేచ్ఛక్త్యా విత్తశాఠ్యవివర్జితః॥ ౨౫॥ యేకుర్వంతి వ్రతమిదం ।

పాపముక్తా భవంతితే। భుక్త్వాయథేప్సితాన్భోగానం తే సాయుజ్య మాప్నుయుః॥ ౨౬॥

అ థ ప్ర యో గః

దేశకాలౌ స్మృత్వా మమ భూత ప్రేత పిశాచాది బాధాపరిహార ద్వారా ఆదిత్యాది నవగ్రహశాంతి ద్వారావా శ్రీమన్మహారుద్ర హనుమత్ప్రీత్యర్థం అముకసంఖ్య ప్రదక్షిణాం కరిష్యే॥

ఇతి సంకల్ప్య షోడశోపచారై హనుమంతం పూజ యిత్వా ప్రదక్షిణాః కార్యాః॥

త త్ర మ ం త్రః.

మంత్రః॥ మనోజవం మారుత తుల్యవేగం జితేంద్రి యం బుద్ధిమతాం వరిష్టం। వా తాత్మజం వానరయూథ ముఖ్యం శ్రీరామదూతం శిరసానమామి॥ ఇతి మంత్రం పఠన్ ప్రదక్షిణాః ప్రతి దివసం నియమానుసారం కృత్వా ప్రార్థ యేత్॥ అన్యథాశరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ తస్మా త్కారుణ్య భావేనరక్షమాం పరమేశ్వర మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం కపీశ్వర య। త్వూజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ ౨॥ ఇతిక్షమాప్య॥

అనేనాముక సంఖ్యా ప్రదక్షిణాఖ్యేన కర్మణా శ్రీహను మద్దేవతా ప్రియతాం॥

గమనిక :- 309 పేజీలోని నీలుదు కథానంతరము ఈ స్తోత్రము పఠించాలి.

సీలక్ష్మీకృత హనుమత్ స్తోత్రమ్

ఓం జయ జయ ఆంజనేయ కేసరీప్రియనందన వాయుకుమార ఈశ్వర పుత్ర పార్వతీ గర్భసంభూత వానరనాయక సకల వేదశాస్త్రపారగ సంజీవ పర్వతోత్పాటన లక్ష్మణ ప్రాణరక్షక విభీషణ ప్రాణరక్షక గుహప్రాణదాయక సీతాదుఃఖ నివారణ ధాన్యమాలీ శాపవిమోచన దోర్దండీ బంధవిమోచన నీలమేఘ రాజ్యదాయక సుగ్రీవ రాజ్యదాయక భీమసేనాగ్రజ ధనంజయ ధ్వజవాహన కాలనేమి సంహార మైరావణ మర్దన వృత్రాసురభంజన సప్తమంత్రిసుత ధ్వంసన ఇంద్రజిద్వధ కారణ అక్షయ కుమారసంహార లంకిణీ భంజన రావణమర్దన కుంభకర్ణవధ పరాయణ జంబుమాలీని షూదన వాలినిబర్హణ రాక్షసకులదహన అశోకవన విదారణ లంకాదహన శతముఖవధ కారణ సప్తసాగర సేతుబంధన వాల నిరాకార నిర్గుణ సగుణస్వరూప హేమవర్ణ పీతాంబరధర సువర్చలా ప్రాణనాయక త్రయ స్త్రీం శతకోట్యర్బుద రుద్రగణపోషక భక్తపాలన చతుర కనకకుండలాభరణ రత్నకిరీటహార నూపుర శోభిత శ్రీరామభక్తి తత్పర హేమరంభా వనవిహార వజ్రక్షతాంకిత మేఘవాహన నీలమేఘశ్యామ సూక్ష్మకాయ మహాకాయ బాల సూర్యగ్రసన ఋష్యమూకగిరి నివాసక మేరుపీఠకార్చన ద్వాత్రింశ దాయుధధర చిత్రవర్ణ విచిత్ర సృష్టి నిర్మాణ కర్తః అనంతనామన్ దశావతార అఘటనా ఘటన సమర్థ అనంతకోటి బ్రహ్మాండనాయక దుర్జన సంహార సజ్జన సంరక్షక దేవేంద్రవందిత సకలలోకారాధ్య సత్యసంకల్ప

భ_క్తసంకల్ప పూరక అతిసుకుమార దేహ యక్షకర్దమ వినోద లేపన కోటి మన్మథాకార రణకేళీమగ్న విజృంభమాణ సకలలోకకుక్షింభర సప్తకోటి మహామంత్ర తత్వ స్వరూప భూతప్రేత పిశాచ శాకినీఢాకినీ విధ్వంసన శివలింగ ప్రతిష్ఠాపన కారణ దుష్కర్మ విమోచన దౌర్భాగ్యనాశన జ్వరాది సకలరోగ సంహార భుక్తిముక్తి ప్రదాయక కపటనాటక సూత్రధారిన్ లీలావినోద అగణిత కల్యాణగుణ పరిపూర్ణ మంగళప్రద గానలోల గానప్రియ అష్టాంగయోగ నిపుణ సకలవిద్యాపారీణ ఆదిమధ్యాంతరహిత యజ్ఞకర్త యజ్ఞభోక్త షణ్మతవైభవానుభూతి చతుర సకలలోకాతీత విశ్వంభర విశ్వమూర్తే విశ్వాకార దయాస్వరూప దాసజన హృదయకమల విహారణ మనోవేగిన్ మనోభావజ్ఞ నిపుణ ఋషిగణగేయ భక్తజనమనోరథదాయక భక్తవత్సల దీన పోషక దీనమందార సర్వస్వతంత్ర శరణాగతరక్షక ఆర్తత్రాణ పరాయణ ఏకవీర అసహాయశూర వీరహనుమన్ విజయీభవ దిగ్విజయీభవ——

చ తు ర్థ భా గ ము స ం పూ ర్ణ ము.

ఓమ్

శ్రీసువర్చలాసమేతహనుమతే నమః

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః

హనుమద్వ్రత జయంతీప్రదక్షిణ కల్పము

(పంచమ భాగము)

హనుమద్విశేషవిధికల్పము

పంచముఖీ హనుమత్కవచమ్

అస్య శ్రీపంచముఖి వీరహనుమత్కవచస్తోత్రమంత్రస్య బ్రహ్మ ఋషిః । గాయత్రీ చ్ఛందః । శ్రీరామచంద్రో దేవతా । రాం బీజం । మం శక్తిః । చంద్ర ఇతి కీలకం। రామచంద్రప్రసాదసిద్ధ్యర్థే పంచముఖివీరహనుమత్కవచస్తోత్రమంత్ర జపే వినియోగః॥ రాం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః రీం తర్జనీభ్యాంనమః రూం మధ్యమాభ్యాంనమః రైం అనామికాభ్యాంనమః రౌం కనిష్టికాభ్యాం నమః రః కరతలకరపృష్టాభ్యాం నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ వందే వానర నారాసింహఖగరాట్క్రోడాశ్వవక్త్రాంచితంనానాలంకరణం త్రిపంచనయనం దేదీవ్యమానం రుచా । హస్తాబ్జైరసిఖేట పుస్తకసుధాకుంభాంకుశాద్రీన్ గదాం ఖట్వాంగం ఫణిభూరుహౌ దశభుజం సర్వాంగవ్యాతహామ్॥ అథ ధ్యానం ప్రవక్ష్యామి శృణు పార్వతి యత్నతః । మద్ప్రితం దేవదేవస్య

ధ్యానం హనుమతః పరమ్॥ పంచవక్త్రం మహాభీమం త్రిపంచ
నయనైర్యుతం । దశభిర్బాహుభిర్యుక్తం సర్వకామార్థసిద్ధిదమ్॥
పూర్వేతు వానరం వక్త్రం హృదయం సూర్యసన్నిభం । దం
ష్ట్రాకరాళవదనం భ్రుకుటీకుటిలోద్భవమ్॥ అస్యైకం దక్షిణం
వక్త్రం నారసంహం మహాద్భుతమ్ । అత్యుగ్రతేజోజ్వలితం
భీషణం భయనాశనమ్॥ పశ్చిమేగారుడంవక్త్రంవజ్రదంష్ట్రం
మహాబలం । సర్వరోగప్రశమనం విషరోగనివారణమ్॥ఉత్తరే
సూకరం వక్త్రం కృష్ణదీప్తనభోజ్జ్వలం । పాతాళే సిద్ధిదం
నృణాం జ్వరరోగాదినాశనమ్॥ ఊర్ధ్వం హయాననంఘోరం
దానవాంతకరం పరం। యేన వక్త్రేణవిప్రేంద్రసర్వవిద్యా విని
ర్యయుః ॥ ఏతత్పంచముఖం తస్య ధ్యాయతామభయంకరం।
ఖడ్గం త్రిశూలం ఖట్వాంగం పాశమంకుశపర్వతౌ। ద్వౌముష్టి
సంగతౌమూర్ధ్ని సాయుధైర్దశభిర్భుజైః । ఏతాన్యాయుధజా
లాని ధారయంతం యజామహే॥ ప్రేతాసనోపవిష్టం తుసర్వా
భరణభూషితం । సర్వాశ్చర్యమయం దేవ మనంతం విశ్వతో
ముఖమ్॥ పంచాస్య మచ్యుతమనేక విచిత్రవీర్యం శ్రీశంఖచక్ర
మణిసర్ప (భుజంగ) భుజాగ్రదేశం । పీతాంబరం మకరకుండల
నూపురాంగం ప్రద్యోతితం కపివరం హృది భావయామి॥
మాం పశ్య పశ్య హనుమన్నిజదృష్టిపాతైః మాం రక్ష రక్ష
పరితోరిపుదుఃఖపుంజాత్ । వశ్యాన్ కురు త్రిజగతీవసుధాధి
పాన్మేదేహిదేహిమహతీంవసుధాంశ్రియంచ॥ఓంహరిమర్కట
మర్కటాయ వం వం వం వం వం వౌషట్ హుం ఫట్
ఫేః ఫేః స్వాహాః సప్తయోగాయ నమః ఓం హరిమర్కటమర్క-

టాయ ఓం ఓం ఓం ఓం ఓం హుం ఫట్ స్వాహాః హరిమర్కట మర్కటమంత్రమిదం యది లిఖ్యతి లిఖ్యతి భూమితలే, పరి మార్జతి మార్జతి వామకరే ప్రవినశ్యతి నశ్యతి శత్రుకులం పరిముంచతి ముంచతి శృంఖలికామ్॥ ఓం నమో భగవతే పంచవదనాయ పూర్వకపిముఖాయ వీరహనుమతే హ్రాం ఠం ఠం ఠం ఠం ఠం మమ సర్వశత్రుసంహారకాయ మహా బలాయ హుం ఫట్ ఘే ఘే స్వాహా॥ ఓం నమో భగవతే పంచవదనాయ దక్షిణముఖే కరాళవదనాయ నృసింహాయ క్ష్రౌం హుం హుం హుం హుం హుం వీరహనుమతే సకల భూతప్రేతపిశాచసర్వప్రయోగగ్రహోచ్చాటనాయ హుం ఫట్ స్వాహా॥ ఓం నమో భగవతే పంచవదనాయ పశ్చిమ ముఖే వీరగరుడాయ క్ష్మ్ర్యౌం మం మం మం మం మంమహా రుద్రాయ సకలరోగవిషహారాయ హుం ఫట్ స్వాహా। ఓం నమో భగవతే పంచవదనాయ ఉత్తరముఖే ఆదివరాహాయ గ్లాం లం లం లం లం లం లక్ష్మణప్రాణరౌద్రవీర హనుమతే లంకోపదహనాయ సకలసంపత్కరాయ పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి కరాయ ఓం నమః స్వాహా। ఓం నమోభగవతే పంచవద నాయ ఊర్ధ్వముఖే హయగ్రీవాయ హ్స్ఫ్రౌం రూం రూం రూం రూం రూం రుద్రమూర్తయే సకలలోకవశీకరణాయ వేదవిద్యాస్వరూపిణే ఓం నమః స్వాహా। ఓం ఖం ఘం జం ఛం ఝం ఠం ఢం ణం తం ధం నం ఫం భం మం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం స్వాహా॥ ఇతి దిగ్బంధః॥

ఓం నమో భగవతే ఆంజనేయాయ మహాబలాయ హుం ఫట్ స్వాహా । ఓం నమో భగవతే ప్రబలపరాక్రమా క్రాంత సకలదిఙ్మండలయశోవితాన ధవళీకృత జగత్త్రిత యాయ వజ్రదేహాయ రుద్రావతారాయ లంకాపురీదహనాయ దశశిరఃక్రాంతాయ సీతావిశ్వాసనాయ అనంతకోటిబ్రహ్మాండ నాయకాయ మహాబలాయ వాయుపుత్రాయ అంజనాగర్భ సంభూతాయ శ్రీరామలక్ష్మణానందకరాయ కపిసైన్యప్రియ కరాయ సుగ్రీవసాహాయ్యకరణకార్యసాధకాయ పర్వతోత్పాట నాయ కుమారబ్రహ్మచర్యాయ గంభీరశబ్దోదయాయ ఓం హ్రీంక్లీంసర్వదుష్టగ్రహనివారణాయ సర్వరోగజ్వరోచ్చాట నోచ్చాటనాయ డాకినీవిధ్వంసవిధ్వంసనాయ ఓం శ్రీం హ్రీం హుం ఫట్ స్వాహా॥ ఓం నమో భగవతే శ్రీహనుమతే మహాబలాయ సర్వరోగనివారణాయ సర్వవిఘ్ననివారణాయ సర్వ దుష్టగ్రహరోగరోగోచ్చాటనాయసర్వభూతమండలప్రేత మండల పిశాచమండలాది సర్వదుష్ట మండలోచ్చాటనాయ ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రుం ఫట్ ఘే ఘే స్వాహా॥ ఓం నమో భగవతే శ్రీవీరహనుమతే సర్వభూతజ్వరప్రేతజ్వరై కాహికద్వ్యాహిక త్ర్యాహికచాతుర్థిక సంతప్తవిషమజ్వర శ్లేష్మ జ్వరతాపజ్వరశీత మాహేశ్వర వైష్ణవజ్వర సర్వజ్వరాన్ఛింది ఛింది భింది భింది యక్షరాక్షసబ్రహ్మరాక్షసాన్ ఉచ్చా టయోచ్చాటయ ఓం శ్రీం హ్రీం హుం ఫట్ స్వాహా ॥ ఓం నమో భగవతే పవనాత్మజాయ డాకినీ శాకినీ కామినీ మోహినీ నిశ్శేషనిరసనాయ సర్వవిషం నిర్విషం కురు కురు

హారాయ హారాయ హుం ఫట్ స్వాహా। ఓం నమోభగవతే శ్రీవీరహనుమతే సింహశరభశార్దూల గండభేరుండ పురుషామృగాణా మాశానివాసినామాక్రమణం కురు కురు సర్వరోగాన్ నివారయ నివారయ ఆక్రోశయ ఆక్రోశయ మమ శత్రూన్ (మదం భవఃం) భింది భింతి ఛిఃది ఛింది ఛేదయ చ్ఛేదయ మారయ మారయ శోషయ శోషయ మోహాయ మోహాయ జ్వాలయ జ్వాలయ ప్రహారయ ప్రహారయ మమ సకలరోగాన్ ఛేదయఛేదయ ఓం శ్రీం హ్రీం హుం ఫట్ స్వాహా।ఓంనమో భగవతే శ్రీవీరహనుమతే సర్వరోగదుష్టగ్రహోచ్చాటనాయ మమ శత్రుబలాని క్షోభయ క్షోభయ మమ సర్వకార్యాణి సాధయ సాధయ శృంఖలాబంధనం మోచయ మోచయ కారాగృహాన్ మోచయ మోచయ శిరస్శూలకర్ణశూల అక్షిశూల కుక్షిశూల పార్శ్వశూల గుల్మశూలాది మహారోగాన్నివారయ నివారయ నిర్మూలయ నిర్మూలయ నాగపాశానంతవాసుకి తక్షక కర్కోటక కాలియ గులిక పద్మ కుముద జలచర రాత్రించర దివాచరాదిసర్వవిషం నిర్విషం కురు కురు సర్వదుష్టజన ముఖస్తంభనం కురు కురు సర్వస్త్రీజన ముఖస్తంభనం కురుకురు సర్వరాజ భయచోరభయ అగ్నిభయ ప్రశమనం కురు కురు సర్వనరమంత్ర పరమంత్ర పరయంత్ర పరతంత్ర పరవిద్యాశ్ఛేదయ చ్ఛేదయ సంత్రాసయ సంత్రాసయ మమ సర్వవిద్యాః ప్రకటయ ప్రకటయ మాం పోషయ పోషయ సర్వారిష్టం శమయ శమయ సర్వశత్రూన్ సంహారయ సంహారయ సర్వరోగపిశాచబాధా విషబాధా

న్నివారయ నివారయ మమఅసాధ్యాకార్యం సాధయసాధయ ఓం క్రోం హ్రీం హూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హుంఫటా స్వాహా॥ ఓం నమో భగవతే శ్రీవీరహనుమతే వరప్రసాద కాయ మమ సర్వాభీష్టసంప్రదక్షిణకరాయ జగదాపన్నివార ణాయ ఓం ఓం ఓం ఓం ఓం హుం ఫట్ ఘే ఘే స్వాహా॥ య ఇదంకవచం నిత్యం సర్వశత్రునివారణం।ద్వివారం తుపఠేన్ని త్యం సర్వసంపత్కరం శుభమ్॥ త్రివారం యః పఠేన్నిత్యం సర్వరోగ నివారణం । చతుర్వారం పఠేన్నిత్యం సర్వశత్రు వశీకరమ్ । పంచవారం పఠేన్నిత్యపంచవక్త్రి (ముఖి) వశీ కరమ్ । షడ్వారం యః పఠేన్నిత్యం సర్వదేవ వశీకరమ్ ॥ సప్తవారం పఠేన్నిత్యం సర్వ సౌభాగ్యదాయకమ్ । అష్ట వారం పఠేన్నిత్యం సర్వకామార్థ సిద్ధిదమ్ ॥ నవవారం సప్త కేన రాజ్యభోగ సమన్వితం । దశవారం ద్విసప్తకేన త్రైలోక్య జ్ఞానదర్శనమ్ ॥ ఏకాదశే త్రిసప్తకేన త్రైలోక్య విజయీభవేత్ । కవచం స్మరణం చైవ మహాబల సమన్వితమ్ ॥

తా॥ ఈ కవచము నిత్యము పఠించువారలకు సర్వ శత్రునివారణ మగును. నిత్యమును రెండు పర్యాయములు చొప్పున పఠించువారలకు సర్వసంపదలు కలుగును. నిత్యమును మూడు పర్యాయములు పఠించువారలకు సర్వరోగనివారణ మగును. నిత్యమును నాలుగు పర్యాయములు పఠించువారలకు సర్వశత్రు వశీకరమగును. నిత్యమును అయిదుపర్యాయములు

స్మరించువారలకు హనుమంతుడే వశుడగును. సత్యమును ఆరు పర్యాయములు స్మరించువారలకు సర్వదేవతలు వశులగుదురు. నిత్యము యేడుపర్యాయములు పఠించువారలకు సర్వసౌభాగ్యములు కలుగును. నిత్యమును యెనిమిది పర్యాయములు పఠించువారలకు అన్నికోరికలు ఫలించును. ఏడుదినములు రోజుకు తొమ్మిది పర్యాయముల చొప్పున పఠించువారికి రాజ్యభోగము లభించును. పదునాల్గు రోజులు రోజుఒకటెంటికి పది పర్యాయములు పఠించువారికి మూడులోకముల సంగతులు తెలియును. ఇరువదియొక్క రోజు రోజు ఒకటెంటికి పదకొండు పర్యాయములు పఠించువారికి త్రైలోక్యవిజయము కలుగును. ఈ కవచపారాయణమువలన గొప్ప సామర్థ్యముకలవారగుదురు.

పంచముఖి హనుమన్మాలా మంత్రము

అస్య శ్రీపంచముఖీవీరహనుమన్మాలామంత్రస్య రామచంద్ర ఋషిః। అనుష్టుప్ ఛందః। శ్రీ సీతారామౌ దేవతా। హాం బీజం। హుం శక్తిః। మమ సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థే భూతప్రేత నివారణార్థే సర్వజనవశీకరణార్థే శ్రీపంచముఖీ హనుమన్మాలా మంత్రజపే వినియోగః॥ ఓం హాం హనుమతే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। ఓం యం వాయుదేవతాయై తర్జనీభ్యాం నమః। ఓం హం అం జనాసూనవే మధ్యమాభ్యాం నమః। ఓం రం రామదూతాయ అనామికాభ్యాం నమః। ఓం హాం హనుమతే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః। ఓం రుం రుద్రమూర్తయే కరతల

కరపృష్ఠాభ్యాం నమః । ఓం హాం హనుమతే హృదయాయ నమః । ఓం యం వాయుదేవతాయై శిరసే స్వాహా । ఓం హాం అంజనాసూనవే శిఖాయై వషట్ । ఓం రం రామదూతాయ కవచాయ హుం । ఓం హాం హనుమతే నేత్రత్రయాయ వౌషట్ । ఓం రుం రుద్రమూర్తయే అస్త్రాయ ఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥ పంచాస్య మచ్యుత మనేకవిచిత్రవీర్యం చక్రాసిశంఖవిధృతం కపిరాజవర్యం । పీతాంబరాదిముకుటై రుపశోభితాంగం పింగాక్షమాద్య మనిశం మనసా స్మరామి॥ మనుః॥ వందే వానరనారసింహఖగరాట్క్రోడాశ్వవక్త్రాంచితం నానాలంకరణం త్రిపంచనయనం దేదీప్యమానం రుచా । హస్తాబ్జై రసిఖేటపుస్తకసుధాకుంభాంకుశాద్రీ న్గదాం ఖట్వాంగం ఫణిభూరుహౌ దశభుజం సర్వారిగర్వాపహమ్॥ ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః। ఓం నమో భగవతే ప్రకటపరాక్రమాక్రాంత సకలదిఙ్మండలాయ నిజకీర్తిస్ఫూర్తిధావళ్యవితాయమానజగత్త్రితయాయ అతులబలైశ్వర్యరుద్రావతారాయ మైరావణమదవారణగర్వనిర్వాపణోత్కంఠ కంఠీరవాయ బ్రహ్మాస్త్రగర్వసర్వంకషాయ వజ్రశరీరాయ లంకాలంకారహారిణే తృణీకృతార్ణవలంఘనాయ అక్షశిక్షణవిచక్షణాయ దశగ్రీవగర్వపర్వతోత్పాటనాయ లక్ష్మణప్రాణదాయనే సీతామనోల్లాసకరాయ రామమానసచకోరామృతకరాయ మణికుండలమండితగండస్థలాయ మందహాసోజ్జ్వలన్ముఖారవిందాయ మౌంజీకౌపీనవిరాజత్కటితటాయ కనకయజ్ఞోపవీతాయ దుర్వారవా

కీలితలంబశిఖాయ తటిత్కోటిసముజ్జ్వల పీతాంబరాలంకృ
తాయ తప్తజాంబూనదప్రభాభాసుర రమ్య దివ్య మంగళ
విగ్రహాయ మణిమయగ్రైవేయాంగదహారకంకణ కిరీటో
దారమూర్తయే రక్తపంకేరుహాక్షాయ త్రిపంచనయనస్ఫుర
త్పంచవక్త్రఖట్వాంగత్రిశూలఖడ్గోగ్ర పాశాంకుశక్ష్మాధరభూ
రుహ కౌమోదకీ కపాల హాలభృద్దశభుజాటోపప్రతాపభూష
ణాయ వానరనృసింహతార్క్ష్యవరాహహయగ్రీవాననధరాయ
నిరంకుశవాగ్వైభవప్రదాయ తత్త్వజ్ఞానదాయినే సర్వో
త్కృష్టఫలప్రదాయ సుకుమారబ్రహ్మచారిణే భరతప్రాణసం
రక్షణాయ గంభీరశబ్దశాలినే సర్వపాపవినాశాయ రామసుగ్రీవ
సంధానచాతుర్యప్రభావాయ సుగ్రీవాహ్లాదకారిణే వాలివినాశ
కారణాయ రుద్రతేజస్వినే వాయునందనాయ అంజనాగర్భ
రత్నాకరామృతకరాయ నిరంతర రామచంద్రపాదారవిందమక
రందమత్తమధుకరాయమాణమానసాయనిజవాలవలయీకృత
కపిసైన్యప్రాకారాయ సకలజగన్మోదకోత్కృష్టకార్యనిర్వా
హకాయ కేసరినందనాయ కపికుంజరాయ భవిష్యద్బ్రహ్మణే
ఓం నమో భగవతే పంచవక్త్రహనూమతే తేజోరాశే ఏ
హ్యేహి దేవభయ మసురభయం గంధర్వభయం యక్షభయం
బ్రహ్మరాక్షసభయం భూతప్రేతభయం పిశాచభయం విద్రా
వయ విద్రావయ రాజభయం చోరభయం శత్రుభయం సర్ప
భయం వృశ్చికభయం మృగభయం పక్షిభయం క్రిమిభయం
కీటకభయం ఖాదయ ఖాదయ ఓం నమో భగవతే పంచ

వక్త్రహనూమతే జగదాశ్చర్యకరశౌర్యశాలినే ఏహ్యేహి శ్రవణజభూతానాం దృష్టిజభూతానాం శాకినీ డాకినీ కామినీ మోహినీ బేతాళబ్రహ్మరాక్షస సకలకూశ్మాండానాం విషయ దుష్టానాం విషయ విశేషజనానాం భయంహర హర మథ మథ భేదయ భేదయ ఛేదయ ఛేదయ మారయ మారయ శోషయ శోషయ ప్రహారయ ప్రహారయ ఠ ఠ ఠ ఠ ఖ ఖ ఖ ఖ ఖే ఖే ఓం నమో భగవతే , పంచవక్త్రహనూమతే శృంఖలాబంధవిమోచనాయ ఉమామహేశ్వర తేజోమహిమావతార సర్వవిషభేదన సర్వభయోత్పాటన సర్వజ్వరచ్ఛేదన సర్వభయ భంజన. ఓం నమోభగవతే పంచవక్త్రహనోమతే కబలీకృతార్కమండల భూతమండల ప్రేతమండల పిశాచమండలా న్నిర్ఘూన్టయ నిర్ఘూన్టయ భూతజ్వర ప్రేతజ్వర పిశాచజ్వర మాహేశ్వరజ్వర బేతాళజ్వర బ్రహ్మరాక్షసజ్వర ఏకాహికజ్వర ద్వ్యాహికజ్వద త్రాహికజ్వర చాతుర్థికజ్వర పాంచరాత్రికజ్వర విషమజ్వర బ్రహ్మరాక్షసజ్వర దోషజ్వర బేతాళపాశమహానాగకుల విషం నిర్విషం కుకుకుకు ఝుట ఝుట దహదహ ఓం నమో భగవతే పంచవక్త్రహనూమతే కాలరుద్ర రౌద్రావతార సర్వగ్రహానుచ్చాట యోచ్చాటయ ఆహ ఆహ ఏహి ఏహి దశదిశో బంధ బంధ సర్వతో రక్ష రక్ష సర్వశత్రూన్ కంపయ కంపయ మారయ మారయ దాహయ దాహయ కబళయ కబళయ సర్వజనానా వేశయా వేశయ మోహయ మోహయ ఆకర్ష యాకర్షయ ఓం నమో భగవతే పంచవక్త్రహనూ

మతే జగద్గిత కీర్తయే ప్రత్యర్థిదర్పదళనాయ పరమంత్రదర్ప దళనాయ పరమంత్రప్రాణనాశనాయ ఆత్మమంత్ర పరిరక్షణాయ పరబలం ఖాదయ ఖాదయ క్షోభయ క్షోభయ హారయ హారయ త్వద్భక్త మనోరథాన్ పూరయ పూరయ సకలసంజీవినీ నాయక వరం మే దాపయ దాపయ ఓం నమో భగవతే పంచవక్త్ర హనూమతే ఓం హ్రాం క్ష్రాం క్ష్మ్రౌ శ్రం గ్లాం హ్స్రాం శ్రీం భ్రీం ఫ్రీం ఓం న్రాం క్లీం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హుం ఫట్ ఖే ఖే హుం ఫట్ స్వాహా.

తా॥ ఈమాలామంత్రమును నిత్యము త్రికాలముల యందుగాని ఏకకాలమందుగాని నియమముకలవారై ఆపత్తుల యందును భూతప్రేత పిశాచాది బాధలయందును ఉద్యోగ విఘ్నములయందును విద్యార్థులు పరీక్షలయందు ఉత్తీర్ణులు కాగలందులకును బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులును స్త్రీలును పఠించినయెడల సకలకార్యసిద్ధులు చేకూరు నను టకు సందియము లేదు, వారి వారి ఇష్టకార్యములను తలచి ఈమాలను ధ్యానముచేయవలసినది. ప్రతిదివసమునందునను తెల్లవారుజామున మేల్కాంచి మానసికముగా ఈమాలా మంత్రమును అయిదుపర్యాయములు పఠించిన సకలకార్య సాఫల్యము చేకూరును. ప్రతిశనివారమునందు దీక్షకలవారై మూడువేళలయందు జపించుచు ఒకబ్రాహ్మణుని భోజనముచే తృప్తిపరచిన సకల ఆపత్తులు తొలగును. అయిదుఅప్పములు

ఆంజనేయమూర్తివారికి వారివారి కులాచార ప్రకారమున్నై వే ద్యముపెట్టవలెను ఇటులదీక్షతో చేయువారికి శ్రీఆంజనేయ మూర్తి స్వప్నమందు దర్శనమిచ్చుచుండునుగానభక్తులెల్లరు హనుమత్సేవజేసి తరింతురుగాక.

శ ని వా ర ని య మ ము

శ్లో॥ మందవారే తు సంప్రాప్తేహనూమంతంప్రపూ జయేత్ । సర్వేష్వపిచ వారేషు మందవారః ప్రశస్యతే ॥౧॥ హనూమజ్జన్మనో హేతో స్తస్య ప్రాశస్త్యముచ్యతే । తస్మా త్తస్మిన్ కృతా పూజా సర్వకామఫలప్రదా ॥ ౨ ॥

తా॥ ప్రతిశనివారమునను ఆంజనేయమూర్తినిపూజించ వలసినది. శనివారమురోజున చేసినపూజవలన హనుమంతుడు సంతోషించి సర్వసిద్ధులనిచ్చును. శనివారము హనుమజ్జన్మ దివసమగుటవలన సప్తవారములలోను గొప్పదైనది.

శ్లో॥ దీపం ప్రజ్వాల్య పూజాదౌ గోఘృతేన ప్రయ త్నతః । ప్రమాదాద్యది నో కుర్యా త్పూజా నిష్ఫలతా మియాత్ ॥

తా॥ పూజాప్రారంభమునందు ఆవునేతితో దీపము నుంచిన శ్రేష్ఠము, లేదా నువ్వులనూనెతో నైనను చేయ వచ్చును. శ్రీఆంజనేయమూర్తిని పూజించవలెను. ప్రమాద వశముచేతను తీపారాధనములేనిపూజ ఫలకారి కానేరదు.

శ్లో॥ పూర్వోక్తేన ప్రకారేణ పూజయేత్కపినాయకం । షోడశైరుపచారైశ్చ భక్తియుక్తేన చేతసా॥

తా॥ భక్తియుక్తులగుచు పూర్వముచెప్పిన పూజ ప్రకారము షోడశోపచారములచే పూజింపవలసినది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణః క్షత్రియోవాఽపి వైశ్య శ్శూద్రోథవా స్త్రియః । పూజయేచ్ఛ హనూమంతం మందవారే విశేషతః॥

తా॥ బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు స్త్రీలు శనివారమునందు యథాశక్తిగా ఆంజనేయుని పూజించవలెను.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణా న్భోజయే త్పశ్చా దేకభుక్తవ్రతం చరేత్ ॥ ఏవం యః కురుతే పూజాం హనుమద్వాసరే శుభే। తస్య ప్రసన్నో హనుమాన్సర్వాభీష్టం ప్రయచ్ఛతి॥

తా॥ శనివారమునందు ఏకభుక్తవ్రతము కలవారై ఎవరు హనుమంతునిసేవ చేయుదురో వారికి ఆంజనేయమూర్తి సర్వాభీష్టములనిచ్చును. ఈ ఒక్కశనివారనియమము చేసిన వారును ఇహలోకమునందు ఇష్టసిద్ధులు వడసి అంతమందు హనుమత్సాయుజ్యము నొందుదురు. ఈ శనివారమునందు భరతుడు పూజించి యిష్టసిద్ధులు పొందెను ఈ విషయమై శౌనక సంహితయందు 'సతతం మందవారేషు భరతః క్షత్రియోత్తమః హనూమంతం భజంస్తస్థౌ నిరంకుశపరాక్రమః' అని కలదు.

ధ్యానమ్

శ్లో॥ నమస్తే దేవదేవేశ । నమస్తే రాక్షసాంతక ।
నమస్తే వానరాధీశ । నమస్తే వాయునందన ॥

నమ స్త్రిమూర్తివపుషే । వేదవేద్యాయ తే నమః ।
రేవానదీవిహారాయ । సహస్రభుజధారిణే ॥

సహస్రవనితాలోల । కపిరూపాయ తే నమః ।
శతానన వధార్థాయ । పంచానన ధరాయచ ॥

సువర్చలా కళత్రాయ । తస్మై హనుమతే నమః ।
కర్కటీ వధవేళాయాం । షడానన ధరాయచ ॥

సర్వలోక హితార్థాయ । వాయుపుత్రాయ తే నమః ।
రామాంక ముద్రాధారాయ । బ్రహ్మలోక నివాసినే ॥

వింశద్భుజసమేతాయ । తస్మై రుద్రాత్మనే నమః ।
సర్వస్వతంత్ర దేవాయ । నానాయుధ ధరాయచ ॥

దివ్యమంగళ రూపాయ । హనూమ ద్బ్రహ్మణే నమః ।
దుర్గండీ బంధమోక్షాయ । కాలనేమి హరాయచ ॥

మైరావణ వినాశాయ । వజ్రదేహాయ తే నమః ।
సర్వలోక ప్రపూర్ణాయ । భక్తానాం హృన్నివాసినే ॥

ఆర్తానాం రక్షణార్థాయ । వేదవేద్యాయ తే నమః ।
సర్వమంత్ర స్వరూపాయ । సృష్టి స్థిత్యంతహేతవే ॥

నానావర్ణ ధరాయాస్తు । పాపనాశాయ తే నమః ।
గంగాతీరే విప్రముఖ్యా । కపిలానుగ్రహేచ్ఛయా ॥

చతుర్భుజావతారాయ । భవిష్యద్బ్రహ్మణే నమః ।
కౌపీన కటిసూత్రాయ । దివ్యయజ్ఞోపవీతినే ।
పీతాంబర ధరాయాస్తు । కాలరూపాయ తే నమః ॥

యజ్ఞకర్త్రే యజ్ఞభోక్త్రే । నానావిద్యా విహారిణే ।
త్రిమూర్తి తేజోవపుషే । దివ్యరూపాయ తే నమః ॥

కదలీఫల హస్తాయ । హేమరంభా విహారిణే ।
భక్తోద్యాన వసంతాయ । సర్వభూతాత్మనే నమః ॥

వల్లరీభార్య యుక్తాయ । సహస్రాశ్వరథాయి చ ।
గుండక్రియా గీతగాన । చతురాయ నమో నమః ॥

పంచాశ ద్వర్ణరూపాయ । సూక్ష్మరూపాయ విష్ణవే ।
నర వానర వేషాయ । బహురూపాయ తే నమః ॥

లంఘిణీ వధ వేళాయా । మష్టాదశ భుజాత్మనే ।
ధ్వజదత్త ప్రసన్నాయ । అగ్నిగర్భాయ తే నమః॥

ఉష్ట్రారోహ విహారాయ । పార్వతీనందనాయచ ।
వజ్రప్రహార చిహ్నాయ । తస్మై సర్వాత్మనే నమః ॥

పంపాతీరవిహారాయ । కేసరీనందనాయ చ ।
తప్తకాంచన వర్ణాయ । వీరరూపాయ తే నమః ॥

శక్తిం పాశం చ కుంతం । పరశు మపి హాలం తోమరం ఖేటకం వా ।
శంఖం చక్రం త్రిశూలం ముసల మపి గదాం పట్టసం ముద్గరం చ ।
గాండీవం చాపు పద్మం ద్వినవభుజవరైః ఖడ్గమప్యాదధానం ।
వందే హం వాయుసూనుం సురరిపుమథనం భక్తరక్షాధురీణం ॥

శ్లో॥ మందవారే హనూమంతం । పూజయే ద్భక్తిపూర్వకం ।
బ్రాహ్మణా న్భోజయేత్పశ్చా । దేకభుక్తవ్రతం చరేత్ ।
ఏవం యః కురుతే పూజాం । హనుమద్వాసరే శుభే ।
తస్య ప్రసన్నో భగవాన్ । సర్వాభీష్టం ప్రదాస్యతి ॥

తా॥ శనివారమున శుచియై మారుతపుత్రుని పూజించి బ్రాహ్మణునకు అపూపములు కూడా వండి భోజనమిడి తాను భుజించి రాత్రియందు ఫలహారము చేయవలెను అశక్తులు భుజించవచ్చును.

రుద్రయామిళే: పార్వతీం ప్రతి పరమేశ్వరోక్తిః

శ్లో॥ కైలాస శిఖరే రమ్యే దేవ దేవం మహేశ్వరం ।
ధ్యానోపరత మాసీనం నన్దిభృంగిగణై ర్వృతం॥
ధ్యానాన్తే చ ప్రసన్నాస్య మేకాంతే సముపస్థితం ।
దృష్ట్వా శంభుం తదా దేవి పప్రచ్ఛ కమలాననా ॥

దేవ్యువాచ :-

శ్లో॥ శృణు దేవ ప్రవక్ష్యామి సంశయోऽస్తి మహాన్మమ ।
రుద్రైకాదశమాఖ్యాతం పురాऽహం న చ వేద్మి తం॥
కథయస్వ మహాప్రాజ్ఞ సర్వతో నిర్ణయం శుభం ॥
య మారాధయతో లోకే భుక్తి ముక్తి ఫలం భవేత్ ॥
మంత్రం యంత్రం తథా న్యాసం ధ్యానం చ విధిపూజనం
తత్సర్వం బ్రూహి మేనాథ కృతార్థా చ భవా మ్యహం॥

ఈశ్వర ఉవాచ :-

శ్లో॥ శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి గోప్యం సర్వాగమే సదా ।
సర్వస్వం మమ లోకానాం సృష్టా స్వర్గాపవర్గదం ॥

దశవిష్ణు ర్ద్వాదశార్క స్తైచైకాదశ సంస్మృతాః ।
రుద్రః పరమచండశ్చ లోకేస్మిన్ భుక్తిముక్తిదః ॥

హనుమా న్స మహాదేవః కాలకాల స్సదాశివః ।
భుక్తిదో ముక్తి కైవల్య ముక్తిదః సర్వకామదః ॥

చిద్రూపీ చ జగద్రూప స్తథా రూపవిరా డభూత్ ।
రావణస్య వధార్థాయ రామస్య చ హితాయ చ ॥

అంజనీగర్భ సంభూతో వాయురూపీ సనాతనః ।
యస్య స్మరణమాత్రేణ సర్వవిఘ్నం వినశ్యతి ॥

మంత్రం తస్య ప్రవక్ష్యామి కామదం సురదుర్లభం ।
నిత్యం పరతరం లోకే దేవ దైత్యేషు దుర్లభం ॥

ప్రణవం పూర్వ ముద్ధృత్య కామరాజం తతో వదేత్ ।
ఓం నమో భగవతే హనుమతేపి తతోవదేత్ ॥

తతో వైశ్వానరో మాయా మంత్రరాజ మిమం ప్రియే।
ఏవం బహుతరా మంత్రా స్సర్వశాస్త్రేషు గోపితాః ॥

యేన విజ్ఞానమాత్రేణ త్రైలోక్యం వశ మానయేత్ ।
వహ్నిం శీతం కరోత్యేవ వాతం చ స్థిరతాం నయేత్ ॥

శ్లో॥ విఘ్నంచ నాశయ త్యాశు దానవ త్స్యే జ్జగత్త్రయం ।
ధ్యానం తస్య ప్రవక్ష్యామి హను ర్యేన ప్రసీదతి ॥
ప్రదీప్త స్వర్ణవర్ణాభం బాలార్కారుణ లోచనం ।
స్వర్ణ మేరు విశాలాంగం శతసూర్య సమప్రభం ॥
రక్తాంబరధరాసీనం సుగ్రీవాదియుతం తథా ।
గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృత రాక్షసం ॥
పుచ్ఛవ స్తం కపీశం తం మహారుద్రం భయంకరం ॥
జ్ఞానముద్రా లసద్బాహుం సర్వాలంకారభూషితం ।
ధ్యానస్య ధారణాదేవ విఘ్నా న్ముక్త స్సదా నరః ॥
త్రిషు లోకేషు విఖ్యాత స్సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ।
నామ్నాం తస్య సహస్రంతు కథాయిష్యామి తే శృణు ॥
యస్య స్మరణమాత్రేణ వాదీ మూకో భవే ద్ధ్రువం ।
స్తంభనం పరసైన్యానాం మారణాయచ వైరిణాం ॥
దారయే చ్ఛాకినీ శీఘ్రం ఢాకినీం భూత ప్రేతకాన్ ।
హరణం రోగశత్రూణాం కారణం సర్వకర్మణాం ॥
తారణం సర్వవిఘ్నానాం మోహనం సర్వయోషితాం ।
ధారణం సర్వయోగానాం వారణం శీఘ్రమాపదాం ॥

తా॥ కైలాస శిఖరమున పరమేశ్వరుడు నంది, భృంగి మొదలగువారిచే సేవింపబడుచు ధ్యాననిష్ఠుడై యుండి ధ్యానాంతమున ప్రసన్నముఖుడై యేకాంతమునం దుండగా పార్వతి పరమేశ్వరుని క్రింది విధముగ ప్రశ్నించెను. నాథా !

నా కొక సంశయ మున్నది, అది యేమనగా పూర్వమొకప్పుడు రుద్రులుపదునొకండ్రుగురని చెప్పియుంటిరి. వారలెవ్వరో వినఁ గుతూహలముగ నున్నది. మఱియు ఏ రుద్రుని బూజించుటవలన, ఏ రుద్రుని మంత్ర; యంత్ర, న్యాస, ధ్యాన పూజాదులవలన భుక్తిముక్తులు గలుగునో, ఆ రుద్రుని గూర్చి విశేషించి చెప్పవలయునని ప్రార్థింపగా పరమేశ్వరుడు దేవితో నిట్లు చెప్పందొడగెను.

దేవీ ! స్వర్గమోక్షప్రదము॥ సమస్తాగమములయందు గోప్యముగా నున్నదియును, నాసర్వస్వమునగు రహస్యమును జెప్పెదను వినుము. విష్ణునకు దశావతారములవలె. సూర్యునకు పండ్రెండవతారములవలె, రుద్రునకు పదునొకండు అవతారములు గలవు. పదునొకండ్రుగురు నెవ్వరో చెప్పెదను. రుద్రుడు, చండుడు, కాలకాలుడు, సదాశివుడు, హనుమంతుడు, మహాదేవుడు, విరాట్ మొదలగు నేకాదశ రుద్రులుండిరి. హనుమదవతారము రావణవధార్థమై రాముని హితమునకై అంజనాదేవి గర్భమున వాయుదేవునివలన అవతరించినది. అ హనుమంతుని స్మరణమాత్రముననే సకల విఘ్నములు నశించును. ఆ హనుమంతుని మంత్ర జపము వలన త్రిలోకములు వశ్యమగును. అగ్ని శీతల మగును. వాయువు నిశ్చలమగును. ముల్లోకములవారు దాసు లగుదురు. ఆ హనుమంతుని ధ్యానప్రకారమును జెప్పెదను వినుము.

“సువర్ణకాంతి గలవాడును, బాలసూర్యునివలె నెఱ్ఱని నేత్రములు గలవాడును, మేరుపర్వతమువంటి శరీరము

గలవాడును, నూరుగురు సూర్యుల ప్రకాశము గలవాడును, సముద్రమును గోష్పాదమునువలె దాటినవాడును, రాక్షసులను దోమలనుగా హతముచేసినట్టివాడును, గొప్పపుచ్ఛము గలవాడును, కపీశ్వరుండును, మహారుద్రుండును, భయంకరుడును, జ్ఞానముద్రచే నొప్పుచున్న హస్తము గలవాడును. సర్వాలంకారభూషితుడునుఅయియుండెనని ధ్యానించుటచే సర్వవిఘ్నములు తొలగిపోవును. ముల్లోకములలో ప్రఖ్యాతి నొందును. పై విధమున ధ్యానించినవాడు సర్వత్ర విజయము గలవాడగును. ఆ హనుమంతుని సహస్రనామములను జెప్పెదను వినుము. నామసహస్రమును పఠించుటవలన ప్రతివాదులు మూకప్రాయులగుదురు. శత్రుస్తంభనము గలుగును. శత్రు క్షయము కలుగును. శాకినీ ఢాకినీ మొదలగు గ్రహములవలని భయము తొలగును. రోగవిముక్తి కలుగును. సర్వవిఘ్నములు తొలగును. స్త్రీలను మోహింపజేయును. సర్వాపదలను నివారించును.

ఓం అస్యశ్రీ హనుమత్సహస్రనామ స్తోత్ర మహామంత్రస్య।సదాశివ ఋషిః। అనుష్టుప్ ఛందః । శ్రీ హనుమాన్ దేవతా। ఓం క్లీం ఇతి బీజం।నమ ఇతి కీలకం।స్వాహేతిశక్తిః। సమస్తపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥ ధ్యానం ॥

శ్లో॥ ప్రదీప్త స్వర్ణవర్ణాభం బాలార్కారుణలోచనం ।
స్వర్ణమేరువిశాలాంగం శతసూర్య సమప్రభం ॥

శ్లో॥ రక్తాంబరధరాసీనం స్సుగ్రీవాదియుతం తథా ।
గోష్పదీకృత వారాశిం మశకీకృత రాక్షసం ॥

పుచ్ఛవన్తం కపీశం తం మహారుద్రం భయంకరం ।
జ్ఞానముద్రాలసద్బాహుం సర్వాలంకారభూషితం ॥

ధ్యానస్య ధారణాదేవ విఘ్నాన్ముక్త స్సతా నరః ।
త్రిషులోకేషు విఖ్యాత స్సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ॥

శ్రీం ఓంకారనమోరూప మోం నమో రూపపాలకః ।
ఓంకార మయ ఓంకార ఓంకారాత్మ సనాతనః ।

బ్రహ్మ బ్రహ్మమయో బ్రహ్మజ్ఞానీ బ్రహ్మ స్వరూపవిత్ ।
కపీశః కపినాథశ్చ కపినాథ స్సపాలకః ॥

కపినాథః ప్రియః కాలః కపినాథస్య ఘాతకః ।
కపినాథ శోకహర్తా కపిభర్తా కపీశ్వరః ॥

కపిజీవనదాతాచ కపిమూర్తిః కపిస్తుతః ।
కాలాత్మా కాలరూపీచ కాలకాలస్తు కాలభుక్ ॥

కాలజ్ఞానీ కాలకర్తా కాలహానిః కలానిధిః ।
కలానిధి ప్రియః కర్తా కలానిధిసమప్రభః ॥

కలాపీ కలపాతాచ కీశత్రాతా కిశాంపతిః ।
కమలాపతిప్రియః కాకస్వరఘ్నః కులపాలకః ॥

కులభర్తా కులత్రాతాకులాచారపరాయణః ।
కాశ్యపాహ్లాదకః కాకధ్వంసీ కర్మకృతాంపతిః ॥

శ్లో॥ కృష్ణః కృష్ణస్తుతిః కృష్ణ కృష్ణరూపో మహాత్మవాన్ ।
కృష్ణవేత్తా కృష్ణభర్తా కపీనః క్రోధవాన్కపిః ॥

కాలారాతిః కుబేరశ్చ కుబేరవనపాలకః ।
కుబేరధనదాతాచ కౌసల్యానందజీవనః ॥

కౌసలేశ ప్రియః కేతుః కపాలీ కామపాలకః ।
కారుణ్యః కరుణారూపః కరుణానిధి విగ్రహః ॥

కారుణ్యకర్తా దాతాచ కపిః కావ్యః కృతాంతకః ।
కూర్మః కూర్మపతిః కూర్మభర్తా కూర్మస్యప్రేమవాన్ ॥

కుక్కుటః కుక్కుటాహ్వానః కుంజపః కమలాననః ।
కుఞ్జరః కలభః కేకినాథజిత్కల్పజీవనః ॥

కల్పభవాపీ కల్పాన్తత్రాతా కల్పవిబోధకః ।
కలభః కలహాస్తశ్చ కమ్బుః కంపపతిస్తథా ॥

కర్మఫలప్రదః కర్మా కమనీయః కలావవాన్ ।
కమలాసనస్య బంధశ్చ కమలాసన పూజకః ॥

కమలాసనసేవీచ కమలాసనమానితః ।
కమలాసనప్రియః కంబుః కంబుకంఠోపి కామధుక్ ॥

కింజల్కరూపీ కింజల్కః కింజల్క వినివాసకః ।
ఖగనాథప్రియః ఖడ్గీ ఖగనాథః ప్రహారకః ॥

ఖగనాథ సుపూజ్యశ్చ ఖగనాథ ప్రబోధకః ।
ఖగనాథ సుపూజ్యశ్చ ఖరధ్వంసీ ఖరాంతకః ॥

శ్లో॥ ఖరారి ప్రియబంధుశ్చ ఖరారీ జీవన స్సదా ॥
ఖడ్గహ స్తః ఖడ్గధనః ఖడ్గహాసీ చ ఖడ్గపః ॥

ఖంజరీట ప్రియః ఖంజః ఖఞ్జత్రాతా ఖమూర్తిమాన్ ।
ఖేదరః ఖేచరత్రాతా ఖేచరాత్మా ఖరారిజిత్ ॥

ఖఞ్జరీటపతిః పూజ్యః ఖఞ్జరీటేన చంచలః ।
ఖద్యోతబంధుః ఖద్యోతః ఖద్యోతనప్రియ స్సదా ॥

గరుత్మాన్ గరుడో గోప్యో గరుత్మా న్గర్వహారకః ।
గర్విష్ఠో గర్వహర్తా చ గర్వహా గర్వనాశకః ॥

గర్వో గుణప్రియో గాణో గుణసేవీ గుణాన్వితః ॥
గుణత్రాతా గుణరతో గుణవస్త్ర ప్రియో గుణీ ॥

గణేశో గణపాతా చ గణరూపో గణప్రియః ।
గంభీరోఽథ గుణాకారో గరిమా గరిమప్రదః ॥

గణ రక్షో గణ హారో గణదో గణసేవితః ॥
గవేశో గవయత్రాతా గర్జిత స్సగణాధిపః ॥

గంధమాదన హర్తాచ గంధమాదన పూజకః ।
గంధమాదనసేవీచ గంధమాదన రూపధృత్ ॥

గురు న్గేయప్రియో గాహో గురుసేవ్యో గురూన్నతః ।
గురుగీతావరో గీతా గీతవిద్యాగురు ర్గురుః ॥

గీతప్రియో గీతరతో గీతజ్ఞో గీతవానపి ।
గాయత్ర్యా జాపకో గోష్ఠో గోష్ఠ దేనోఽథగోష్ఠపః ॥

శ్లో॥ గోపాలో గోపదో గోష్ఠో గోపీవల్లభ వత్సలః ॥
గోపీజనప్రియో బంధో గన్ధపో గన్ధపూజకః ॥

గోష్పదీకృతవారీశో గోవిన్దో గోపబన్ధకః ।
గోవర్ధనధరో గర్వో గోవర్ధన ప్రపూజకః ॥

గంధర్వో గంధర్వరతో గంధర్వానందనందితః ।
గన్ధో గదాధరో గుప్తో గదా యో గుహ్యకేశ్వరః ॥

గిరిజాపూజకో గీశ్చ గీర్వాణో గోష్పత్తి స్తథా ।
గిరి గ్గిరిప్రియో గర్వో గర్భపో గర్భవాసకః ।

గభ స్తి గ్రాసకో గ్రాసో గ్రాసదాతా గ్రహేశ్వరః ।
గ్రహీగ్రహేశపో గ్రాహో గ్రహదోషవినాశనః ॥

గ్రహారూఢో గ్రహపతి గ్గృహిణో గ్రహణాధిపః ।
గోలో గవ్యో గవేష్యశ్చ గవాక్షో మోక్షదాయకః ॥

గణో గమ్యో గణే దాతా గరుడధ్వజవల్లభః ।
గేహో గేహప్రదో గమ్యో గీతాగానపరాయణః ॥

గహ్వరో గహ్వరత్రాణో గర్గో గర్గాశ్రయప్రదః ।
గర్గప్రియో గర్గరతో గౌతమో గౌతమప్రదః ॥

గంగాస్నాయీ గయానాథో గయాపిండ ప్రదాయకః ।
గౌతమీ తీర్థచారీచ గౌతమీ తీర్థపూజకః ॥

గగణేంద్రో గణత్రాతా గ్రంథదో గ్రంథకారకః ।
ఘనాఙ్గో ఘాతకో ఘోరో ఘోరరూపీ ఘనప్రదః ॥

శ్లో॥ ఘోరదంష్ట్రో ఘోరనఖో ఘోరఘాతీ ఘనేతరః ।
ఘోర రాక్షస ఘాతీచ ఘోరరూపీ హ దర్పహా ॥

ఘర్మో ఘర్మప్రద శ్చైవ ఘర్మరూపీ ఘనాఘనః ।
ఘనధ్వనిరతో ఘంటావాద్యప్రియ ఘృణాకరః ॥

ఘాఘో ఘనస్వనో ఘూర్ణో ఘూర్ణితోపి వనాలయ
ఙకారో ఙప్రదో ఙ స్త చంద్రికామోద మోదకః ॥

చంద్రరూప శ్చంద్రవంద్య శ్చంద్రాత్మా చంద్రపూజకః॥
చంద్రప్రేమ శ్చంద్రబింబ శ్చామరప్రియ చంచలః ॥

చంద్రవక్త్రి శ్చకోరాక్ష శ్చంద్రనేత్ర శ్చతుర్భుజః ।
చంచలాత్మా చర శ్చామీ చల త్ఖంజనలోచనః ॥

చిద్రూప శ్చిన్నపానశ్చ చలచ్చిత్త చిదార్చితః ।
చిదానంద శ్చిత శ్చైత్ర శ్చైత్రవంశస్య పాలకః ॥

ఛత్ర శ్ఛత్రప్రద శ్ఛత్రీ ఛత్రరూపీ ఛందాం ఛందః ।
చలహా ఛలద శ్ఛిత్ర చ్ఛిన్నఘాతీ క్షపాకరః ॥

ఛద్మరూపీ ఛద్మహారీ ఛలీ ఛలతరు స్తథా ।
ఛాయాకరద్యుతి శ్ఛంద శ్ఛందవిద్యా వినోదకః ॥

ఛిన్నారాతి శ్ఛిన్నపాప శ్ఛందవారణవాహకః ।
ఛన్ద శ్ఛత్రవాన శ్ఛిప్ర శ్చవన శ్చన్మయః శ్చమీ ॥

క్షమాగారః క్షమాబన్ధః క్షపాపతి ప్రపూజకః ।
ఛలఘాతీ ఛిద్రహారీ ఛిద్రాన్వేషణ పాలకః ॥

శ్లో॥ జనో జనార్దనో జేతా జితారి ర్జితసంగరః ।
జితమృత్యు ర్జరాతీతో జనార్దనప్రియో జయః ॥

జయదో జయకర్తాచ జయపాతా జయప్రియః ।
జితేంద్రియో జితారాతి ర్జితేంద్రియప్రియో జయీ ॥

జగదానందదాతా చ జగదానందకారకః ।
జగద్వంద్యో జగజ్జీవో జగతా ముపకారకః ॥

జగద్ధాతా జగద్ధారీ జగద్బీజో జగత్పితా ।
జగత్పతిప్రియో జిష్ణు ర్జిష్ణుజి జ్జిష్ణురక్షకః ॥

జిష్ణువంద్యో జిష్ణుపూజ్యో జిష్ణుమూర్తి విభూషితః ।
జిష్ణుప్రియో జిష్ణురతో జిష్ణులోకాభివాసకః ॥

జయో జయప్రియో జాయో జాయకో జయజాడ్యహా ।
జయప్రియో జనానన్దో జనదో జనజీవనః ॥

జయానన్దో జయా పుష్పవల్లభో జయపూజకః ।
జాడ్యహర్తా జాడ్యదాతా జాడ్యకర్తా జడప్రియః ॥

జగన్నేతా జగన్నాథో జగదీశో జనేశ్వరః ।
జగ న్మంగళదో జీవో జగత్పావనపావనః ॥

జగత్త్రాణో జగత్ప్రాణో జానకీపతివత్సలః ।
జానకీపతిపూజ్యశ్చ జానకీపతిసేవకః ॥

జానకీశోకహారీ చ జానకీదుఃఖ భంజనః ।
యజుర్వేదో యజుర్వక్తా యజుః పాఠప్రియ వ్రతీ ।

శ్లో॥ జిష్ణు ర్జిష్ణురతో జిష్ణుధాతా జిష్ణువినాశినః ।
జిష్ణుహా జిష్ణుపాతా తు జిష్ణురాక్షస ఘాతకః ॥

జతీనా మగ్రగణ్యశ్చ జతీనాం వరదాయకః ।
ఝుంఝురో ఝార్జనవహో ఝుంఝావాత నిషేవితః॥

ఝిల్లీరవస్వనో ఞన్తో ఞవర్ణో ఞనతో ఞదః ।
టకారాది ష్టకారాన్త ష్టవర్ణ ష్టప్రపూజకః ॥

టిట్టిభ ష్టిట్టిభరత ష్టిట్టిభప్రియవత్సలః ।
ఠకారవర్ణ నిలయ ష్ఠకారార్ణ వనాసితః ॥

ఠకారవీరనిరత ష్టకారప్రియదర్శకః ।
డమరుధ్వనిరతో ఢంకో ఢంకిణీ ప్రాణహారకః ॥

ఢాకినీవర్గదాతా చ డాకినీభయనాశనః ।
డిండిమధ్వని కర్తా చ డింభో డింభాతరేతరః ॥

ఢక్కా ఢక్కానవో ఢక్కా వాద్యఢక్కా మహోత్సవః।
ణంతో ణాన్తో ణవర్ణశ్చ ణ సేవ్యో ణప్రపూజకః ॥

తంత్రీ తంత్రప్రియ స్తల్ప స్తంత్రజి త్తంత్రవాహకః ।
తంత్రపూజ్య స్తంత్రరత స్తంత్రవిద్యావిశారదః ॥

తంత్ర మంత్ర జయీ తంత్రధారక స్తంత్రవాహకః ।
తంత్రవేత్తా తంత్రకర్తా తంత్రయంత్ర వరప్రదః ॥

తంత్రద స్త్రింత్రదాతా చ తంత్రవ స్త్రింత్రదాయకః ।
తత్త్వదాతా చ తత్త్వజ్ఞ స్తత్త్వ స్తత్త్వప్రకాశకః ॥

శ్లో॥ తంద్రాచ తపన స్తల్ప స్తలాతలనివాసకః ।
తప స్తపప్రియ స్తావ స్త్రయస్తాపీ తపఃపతిః ॥

తపస్వీ చ తపోజ్ఞాతా తపతా ముపకారకః ।
తపా స్తపోవ్రత స్తాపీ తాపద స్తాపహారకః ॥

తపస్సిద్ధి స్తపో బుద్ధి స్తపోనిధి స్తపప్రభుః ।
తీర్థ స్తీర్థరత స్తీర్వ స్తీర్థవాసీతు తీర్థదః ॥

తీర్థవ స్తీర్థకృ త్తీర్థస్వామీ తీర్థవిగోధకః ।
తీర్థసేవీ తీర్థపతి స్తీర్థవ్రతపరాయణః ॥

త్రిదోషహా త్రినేత్రశ్చ త్రినేత్రప్రియ పాలకః ।
త్రినేత్రప్రియ దాసశ్చ త్రినేత్రప్రియ పూజకః ॥

త్రివిక్రమ స్త్రిపాదూర్ధ్వ స్తరణి స్తారణి స్తమః ।
తమోరూపీ తమోధ్వంసీ తమస స్తమఘాతకః ॥

తమోధృ త్తామస స్త ప స్త మోమాలీ తమో న్తకః ।
తమోహృ త్తమకృ త్తామస్తా పత్రిపధిగుణప్రదః ॥

తైజస స్తేజసాం మూర్తి స్తైజసః ప్రతిపాలకః ।
తరుణ స్తర్కవిద్యా చ తర్క శాస్త్రవిశారదః ॥

తిమిఙ్గిల స్తత్వకర్తా తత్వదాతా చ తత్త్వవిత్ ।
తత్త్వదర్శీ తత్త్వగామీ తత్వభు క్తత్వవాహనః ॥

త్రిదివం త్రిదివేశశ్చ త్రికాలశ్చ తమిస్రహా ।
స్థాణు స్థాణుప్రియ స్థాణుః సర్వతోఽపి చ వాసకః ॥

శ్లో॥ దయాసింధు ర్దయారూపో దయానిధి ర్దయాపరః ।
దయమూ _ర్తి ర్దయాదాతా దయాదానపరాయణః ॥

దేవేశో దేవరో దేవో దేవరాజాధిపాలకః ।
దీనబంధు ర్దీనదాతా దీనోద్ధరణ దివ్యదృక్ ॥

దివ్యదేహో దివ్యరూపో దివ్యాసననివాసకః ।
దీర్ఘకేశో దీర్ఘపుచ్ఛో దీర్ఘనూత్రోపి దీర్ఘభుక్ ॥

దీర్ఘదర్శీ దూరదర్శీ దీర్ఘబాహు స్తు దీర్ఘపః ।
దానవారి ర్దరి(ద్రారి ర్దైత్యారి ర్దస్యుభంజనః ॥

దంష్ట్రీ దండీ దండధరో దండ్యో దండప్రదాయకః ।
దామోదరప్రియో దత్తాత్రేయపూజనతత్పరః ॥

దర్వీ దలపతి ర్ద(దు దక్ష(దురోగవినాశకః ।
ధర్మో ధర్మాధిపో ధర్మీ ధర్మశాస్త్రపరాయణః ॥

ధర్మాత్మా ధర్మనేతా చ ధర్మధు ర్ధర్మధారకః ।
ధర్మధ్వజో ధర్మమూ _ర్తి ర్ధర్మరాజస్య (తాసకః ॥

ధాతా ధ్యేయో ధనో ధన్యో ధనదో ధనపో ధనీ ॥
ధనద(త్రాణక_ర్తాచ ధనప్రపతిపాలకః ॥

ధరణీధర(ప్రియో ధన్వీ ధనుష్మా న్ధనధారకః ।
ధాత్రేశవరదాతా చ ధాత్రేశ (ప్రతిపూజకః ।

ధాత్రాత్మా చ ధరానాథో ధరానాథ (ప్రబోధకః ॥
ధర్మిష్ఠో ధర్మకేతుశ్చ ధవళో ధవళప్రియః ।

శ్లో॥ ధవళాబలవాసీ చ ధేనుదో ధేనుపో ధనీ ।
ధ్వనిరూపో ధ్వనిప్రాణో ధ్వనిధర్మ ప్రబోధకః ।
ధర్మాధ్యక్షో ధ్వజో దూమ్రో ధాతురోధీ విరోధకః ।
నారాయణో నరో నేతా నదీశో నరవానరః ।
నదీసంక్రమణో నాట్యో నాట్యవేత్తా నటప్రియః ॥
నారాయణాత్మకో నందీ నందీభృంగీ గణాధిపః ।
నందికేశ్వర వర్మా చ నందికేశ్వర పూజకః ॥
నరసింహో నటీ నర్మి నఖయుద్ధ విశారదః ।
నఖాయుధో నలో నీలో నల నీల ప్రమోదకః ॥
నవద్వారపు రాధారో నవద్వార పురాతనః ।
నరనారాయణ స్తుత్యో నఖనాథ మహేశ్వరః ॥
నఖ దంష్ట్రాయుధో నిత్యో నిరాకారో నిరంజనః ।
నిష్కళంకో నిరవద్యో నిర్మలో నిర్మమో నగః ॥
నగర గ్రామ పాలశ్చ నిరంతర నగారిపః ।
నాగకన్యా భయధ్వంసీ నాగారిప్రియ నాగరః ॥
పీతాంబరః పద్మనాభః పుండరీకాక్షః పావనః ।
పద్మాక్షః పద్మవక్త్రశ్చ పద్మాసన ప్రపూజితః ॥
పద్మమాలీ పద్మపదః పద్మపూజన తత్పరః ।
పద్మపాణిః పద్మపాదః పుండరీకాక్ష పావనః ॥
పావనః పవనాత్మా చ పవనాత్మజ పాపహా ।
పరః పరతరః పద్మః పరమః పరమాత్మకః ॥

శ్లో॥ పీతాంబరప్రియః ప్రేమ ప్రేమదః ప్రేమపాలకః ।
ప్రౌఢః ప్రౌఢతరః ప్రేతదోషహా ప్రేతనాశకః ॥

ప్రభంజనాన్వయః పంచ పంచాక్షర మన్మప్రియః ।
పన్నగారిః ప్రతాపీచ । ప్రపన్న పరదోషహా ॥

పరాభిచారశమనః పరసైన్య వినాశకః ।
ప్రతివాది ముఖ స్తంభః పురాధారః పురారినుత్ ॥

పరాజితః పరబ్రహ్మ పరాత్పర పరాపరః ।
పాతాళగః పురాణశ్చ పురాతన ప్లవంగమః ॥

పురాణపురుషః పూజ్యః పురుషార్థః ప్రపూరకః ।
ప్లవంగేశః పలాశోపి పృథుకః పృథివీపతిః ॥

పుణ్యశీలః పుణ్యరాశిః పుణ్యాత్మా పుణ్యపాలకః ।
పుణ్యకీర్తిః పుణ్యగీతిః ప్రాణదః ప్రాణపోషకః ॥

ప్రవీణశ్చ ప్రసన్నశ్చ పార్థధ్వజనివాసకః ।
పింగకేశః పింగరోమా ప్రణవః పింగలప్రణః ॥
పరాశరః పాపహర్తా పిప్పలాశ్రయసిద్ధిదః ॥

పుణ్యశ్లోక పురాతీతః ప్రథమః పురుషః పుమాన్ ॥
పురాధరశ్చ ప్రత్యక్షః పరమేష్టీ పితామహః ।
ఫుల్లారవిందవదనః ఫుల్ల త్కమలలోచనః ॥

ఫూత్కారః ఫూత్కారః ఫూశ్చ ఫూదమంత్ర పరాయణః॥
స్ఫటికాద్రినివాసీ చ ఫుల్లేందీవరలోచనః ॥

శ్లో॥ వాయురూపీ వాయుసుతో వాయ్వాత్మా వాయునాశకః ।
వనో వనచరో బాలో బాలత్రాతా తు బాలకః ।

విశ్వేశో విశ్వనాథశ్చ విశ్వాత్మా విశ్వపాలకః ।
విశ్వదాతా విశ్వకర్తా విశ్వవేత్తా విశాంపతిః ॥

విమలో విమలజ్ఞానో విమలానందదాయకః ।
విమలోత్పలవక్త్రశ్చ విమలాత్మా విలాసకృత్ ॥

బిందుమాధవపూజ్యశ్చ బిందుమాధవసేవకః ।
బీజోఽథ వీర్యదో బీజహారీ బీజప్రదో విభుః ॥

విజయో బీజకర్తా చ విభూతి ర్భూతిదాయకః ।
విశ్వవంద్యో విశ్వగమ్యో విశ్వహర్తా విరాడ్తనుః ॥

తులకార హాతారాతి ర్వసుదేవో వసప్రదః ।
బ్రహ్మపుచ్ఛో బ్రహ్మపరో వానరో వానరేశ్వరః ॥

బలిబంధనకృ ద్విశ్వతేజా విశ్వప్రతిష్ఠితః ।
విభోక్తా చ వాసుదేవో వీంవీరో వసుంధరః ॥

వనమాలీ వనధ్వంసీ వారుణో వైష్ణవో బలీ ।
విభీషణప్రియో విష్ణుసేవీ వాయుగతి ర్విధుః ॥

విపద్మా వాయువంశశ్చ వేదవేదాంగపారగః ।
బృహత్తనుర్బృహత్పాదో బృహత్కాయో బృహద్యశాః॥

బృహన్నాసో బృహద్బాహుర్బృహన్మూర్తిర్బృహత్స్తుతిః।
బృహద్ధను ర్బృహజ్జంఘో బృహత్కాయో బృహత్కరః

శ్లో॥ బృహద్గతి ర్బృహత్పశ్చో బృహ ల్లోక ఫలప్రదః ।
బృహత్సేవ్యో బృహచ్ఛక్తి ర్బృహద్విద్యా విశారదః ।
బృహల్లోకరతో విద్యా విద్యాదాతా విదిక్పతిః ।
విగ్రహో విగ్రహారతో వ్యాధినాశీ చ వ్యాధిదః ॥

విశిష్టో బలదాతా చ విఘ్ననాశో వినాయకః ।
వరాహో వసుధానాథో భగవా న్భవభంజనః ॥

భాగ్యదో భయకర్తా చ భగో భృగుపతిప్రియః ।
భవ్యో భక్తో భరద్వాజో భవాంఘ్రి భయనాశనః ॥

మాధవో మధురానాథో మేఘనాదో మహామునిః ।
మాయాపతి ర్మనస్వీ చ మాయాతీతో మహోత్సుకః ॥

మైనాక వందితామోదో మనోవేగీ మహేశ్వరః
మాయానిర్జిత రక్షాశ్చ మాయానిర్జిత విష్టపః ॥

మాయాశ్రయశ్చ నిలయో మాయావిధ్వంసకోమయః ।
మనోయమపరో యామో యమదుఃఖ నివారణః ।

యమునాతీరవాసీ చ యమునాతీర్థచారణః ।
రామో రామప్రియో రమ్యో రాఘవో రఘునందనః ॥

రామప్రపూజకో రుద్రో రుద్రసేవీ రమాపతిః ।
రావణారీ రమానాథో వత్సలో రఘుపుంగవః ॥

రక్షోఘ్నో రామదూతశ్చ రామేష్టో రాక్షసాంతకః ।
రామభక్తో రామరూపో రాజరాజో రణోత్సుకః ॥

శ్లో॥ లంకావిధ్వంసకో లంకాపతిఘాతీ లతాప్రియః ।
లక్ష్మీనాథప్రియో లక్ష్మీనారాయణాత్మపాలకః ॥

లవణాబ్ధి హేలకశ్చ లంకేశ గృహాభంజనః ।
బ్రహ్మస్వరూపీ బ్రహ్మాత్మా బ్రహ్మజ్ఞో బ్రహ్మపాలకః ॥

బ్రహ్మవాదీ చ విక్షేత్రం విశ్వబీజం చ విశ్వదృక్ ।
విశ్వంభరో విశ్వమూర్తి ర్విశ్వాకారోఽథ విశ్వదృక్ ॥

విశ్వాత్మా విశ్వసేవ్యోఽథ విశ్వో విశ్వేశ్వరో విధుః ।
శుక్తః శుక్తప్రదః శుక్తః శుక్తాత్మా చ శుభప్రదః ॥

శర్వరీపతి శ్శూరశ్చ శరభశ్చ శ్రుతిశ్రవాః ।
శాకంబరీ శక్తిధరః శత్రుఘ్న శ్శరణప్రదః ॥

శంకర శ్శాంతిద శ్శాంతః శివ శ్శూలీ శివార్చితః ।
శ్రీరామరూప శ్శ్రీనివాసః శ్రీప్రదః శ్రీకర శ్శుచిః ॥

శ్రీశః శ్రీదః శ్రీకర శ్చ శ్రీకాంత ప్రియ శ్శ్రీనిధిః ।
షోడశ స్వర సంయుక్తః షోడశాత్మా ప్రియంకరః ॥

షడంగ స్తోత్ర నిరతః షడానన ప్రపూజకః ।
షట్ఛాస్త్రవేత్తా షడ్బాహుః షట్స్వరూపః షడూర్మిపః ॥

సనాతన స్సత్యరూపః సత్యలోక ప్రబోధకః ।
సత్యాత్మా సత్యదాతా చ సత్యవ్రత పరాయణః ॥

సౌమ్యః సౌమ్యప్రదః సౌమ్యోదక్సౌమ్యః సౌమ్యపాలకః ।
సుగ్రీవాదియుత స్సర్వః సంసారభయ నాశనః ॥

శ్లో॥ సూత్రాత్మా సూత్రసంధ్యశ్చ స్థూలః సర్వగతిః ప్రభుః ।
సురభి స్సాగర స్సేతుః సత్యః సత్యపరాక్రమః ॥

సత్యగర్భః సత్యసేతుః సిద్ధిస్తు సత్యగోచరః ।
సత్యవాదీ సుకర్మా చ సదానందైక ఈశ్వరః ॥

సిద్ధిః సాధ్యః సుసిద్ధశ్చ సంకల్ప స్సిద్ధి హేతుకః ।
సప్తపాతాళ చరణః సప్తర్షి గణవందితః ॥

సప్తాబ్ధిలంఘనో వీరః సప్తద్వీపోరుమండలః ।
సప్తాంగ రాజ్య సుఖదః సప్తమాతృనిషేవితః ॥

సప్తచ్ఛందో నిధిః సప్త సప్తపాతాళ సంశ్రయః ।
సంకర్షణ స్సహస్రాస్యః సహస్రాక్షః సహస్ర పాత్ ॥

హనుమాన్ హర్ష దాతా చ హరో హరి ర్హరీశ్వరః ।
క్షుద్రరాక్షస ఘాతీ చ క్షుద్ఘ్నవః క్షాంతి దాయకః ॥

అనాదిశో హ్యనంతశ్చ ఆనందోధ్యాత్మ బోధకః ।
ఇంద్ర ఈశోత్తమ శ్చైవ ఉన్మత్త ఋషి బుద్ధిదః ॥

తృవర్ణో తృపదోపేత ఐశ్వర్య ఔషధీ ప్రియః ।
ఔషధ శ్చాంశుమాంశ్చైవ అకార స్సర్వకారణః ॥

* ఇత్యేత ద్రామదూతస్య నామ్నాం చైవ సహస్రకం ।
ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం శ్రద్ధయాన్వితః ॥

పఠనా త్పాఠనాద్వాపి సర్వసిద్ధి ర్భవే త్ప్రియే ।
మోక్షార్థీ లభతే మోక్షం కామార్థీ కామ మాప్నుయాత్ ।

శ్లో॥ విద్యార్థీ లభతే విద్యాం వేదవ్యాకరణాదికం ।
ఇచ్ఛా కామ స్తు కామాదీన్ ధర్మార్థీ ధర్మ మక్షయం ।

పుత్రార్థీలభతే పుత్రం చిరాయుస్సహితం పుమాన్ ।
క్షేత్రం చ బహుసస్యం స్యా ద్గావశ్చ బహుదుగ్ధదాః ॥

దుస్స్వప్నం చ నృభిర్దృష్టం సుస్వప్న ముపజాయతే ।
దుఃఖౌఘో నస్యతే తస్య సంప త్తి ర్వర్ధతే చిరం ॥

వ స్తుచతుర్విధం తస్య భవత్యేవ నసంశయః ।
అశ్వద్ధమూలే జపతాం నాస్తి వైరికృతం భయం ॥

త్రికాల పఠనా త్తస్య సిద్ధిస్స్యా త్కరసంస్థితా ।
అర్ధరాత్రౌ రవౌ ధృత్వా కంఠదేశే నర శ్శుచిః ।
దశావ ర్తం పఠేన్మ ర్త్యః సర్వాన్కామా నవాప్నుయాత్ ॥

నిశాన్తే ధామే న్యగ్రోధమూలే స్థిత్వా విచక్షణః ।
దశావ ర్తం పఠే న్మ ర్త్యః సార్వభౌమ ప్రజాయతే ।

అర్కమూలేర్క వారేతు యోమధ్యాహ్నే శుచిర్జపేత్ ।
చిరాయు స్స సుఖీ పుత్రీ విజయీజాయతే క్షణాత్ ।

బ్రాహ్మముహూ ర్తే చోత్థాయ ప్రత్యహం చ పఠేన్నరః ।
యం యం కామయతే కామం లభతే త న్నసంశయః ।

సంగ్రామే సన్నివిష్టానాం వైరి విద్రాణవణం పరం ।
ఢాకినీ భూత ప్రేతేషు గ్రహపీడాహారం తథా ।

జ్వరాపస్మార శమనం యక్ష ప్లీహాది వారణం ।
సర్వసౌఖ్య ప్రదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధి ప్రదం తథా ।
సర్వా న్కామా నవాప్నోతి వాయుపుత్ర ప్రసాదతః ॥

* ఫలశ్రుతి

ఇవ్విధముగ రామభక్తుడగు హనుమంతుని నామ సహస్రమును రెండు కాలములయందుగాని, మూడు కాల ములయందుగాని ప్రతిదినము శ్రద్ధతో పఠించువారలకును, పఠింపజేయువారలకును, సర్వకార్యములు సిద్ధించును. దేవి ! మోక్షార్థి పై సహస్రనామములను బఠించినయెడల మోక్ష మును బొందును. కాముకుడు తనకోరికను దీర్చుకొనును. విద్యార్థిగ నున్నవాడు హనుమత్సహస్రనామ పారాయణ ముచే విద్యలను పొందును. మనస్సునందలి వాంఛలు గలవాడు పఠించుటచే వాంఛాసిద్ధి నొందును. ధర్మార్థియగు నతడు పఠించుటచే అక్షయమైన ధర్మమును పొందును. పుత్రార్థి యగువాడు పఠించినచో పుత్రప్రాప్తి గలవాడగును. క్షేత్ర కాముడు క్షేత్రమును, పశుకాముడు పశువులను బొందును. సహస్రనామ పఠనముచే దుస్స్వప్నములు నశించును. మఱియు సమస్త దుఃఖములు తొలగును. సకలసంపదలు వృద్ధినొందును అశ్వత్థమూలమునందు గూర్చుండి పై సహస్ర నామములను బఠించువారలకు శత్రుక్షయమగును. శత్రు భయము దొలగును. త్రికాలములయందు బఠించువారలకు కార్యసిద్ధి కరతలామలకమై యుండును.

రవివారమున రాత్రి మధ్యభాగమున దశావర్తముగ పఠించినచో సర్వార్థసిద్ధిని బొందును. మంగళవారమున తెల్లవారు సమయమున పఠించినచో సార్వభౌము డగును.

ఆదివారమున జిల్లేడుచెట్టుమొదట నుండి పై సహస్రనామము లను బఠించినచో దీర్ఘాయుష్మంతుడును, పుత్రవంతుడును, జయముగలవాడు నగును. బ్రాహ్మముహూర్తమున లేచి దీనిని పఠించినవారలకు సమస్తమయిన యభీష్టములు సిద్ధించును. యుద్ధము చేయుచున్నవారలు పఠించినచో శత్రువులు పారిపోవుదురు. మఱియు గ్రహబాధలు తొలగును. సహస్రనామపారాయణమువలన జ్వరాపస్మార పాండు క్షయాది సర్వరోగములు నివారణమగును. ఇంతియేకాక హనుమదనుగ్రహమువలన సర్వసౌఖ్యములు గలుగును. సర్వము సిద్ధించును. సర్వకామములు ఫలించును. శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ధ్యానమ్

శ్లో॥ శ్రీసీతారామపాదాంబుజ మధులహరీ పానమత్తద్విరేఫః । విజ్ఞాతాగాధసేవావిధిసలిలనిధి స్ఫారగంభీరభావః । దుర్వారోద్యద్దృషీక ప్రణవతురగ సంశిక్షణాత్యంతదక్షః స్వార్థత్యాగైక ధీరస్సపది మమ భవత్వాంజనేయః ప్రసన్నః॥ త్యాగీయోగీ విరాగీ పరహిత కరణానుక్షణానంద భోగీ త్రాతా నేతా విధాతా నిఖిలసురరిపు వ్రాతదుఃఖ ప్రదాతా । సారాచార ప్రకార స్మరపరగణాజయ్య వీరాధివీరః కేళీతూలీకృతాద్రి స్సపదిమమ భవత్వాంజనేయః ప్రసన్నః॥ శ్రుత్వా రామాభిదానం పులకితసుతనుర్యో విధత్తేజడత్వం రామాఖ్యోచ్చారణాద్యో నయన జలభరారుద్ధకంఠో విభాతి । రామం హిత్వాన కించిన్నివసతి హృదయే యస్య భక్తిప్రపూర్ణే

భూయః శ్రేయః ప్రదాతా సహి మమ భగవానాంజనేయః ప్రసన్నః॥ అంభోధేర్లంఘనేనా ఽసురపతినగరే భూమిజాన్వేష ణేన లంకాయాం చారణే॥ ప్రతిభటబలవద్దైత్యవిద్రావణేన। సంజీవన్యాః ప్రదానాత్సౌమిత్రి రహిత రఘుభ్రాతు రుజ్జీవనేన ప్రఖ్యాతతి ప్రభావస్సహి మమ భగవానాంజనేయ ప్రసన్నః॥ పౌరందర్యం శివత్వం జలరుహభవతా భూతయస్సిద్ధయోఽష్ట శ్రీమద్రామాంఘ్రిపంకేరుహ గతరజసో యస్యనాంశేన తుల్యాః। దాస్యంయస్మైత్వ దూష్యం ప్రమదమతితరాం దాస్యతిప్రాభవాద వ్యానం దామందకంద స్స హి మమ భగవానాంజనేయః ప్రసన్నః॥

సర్వ దేవ తా స్తో త్ర గ ద్య ము

శ్రీమాన్ నిరంతరకరుణామృతసారవర్షి పింగళాక్ష మహాఘ మహేంద్రాయదక్షి తాంచితమహాహాను కరుణా ధరబింప భూషితముఖ చంద్రమండల అత ప్తకా ర్తస్వరా భాస్వరకలిత చూ డా వి రా జి త అ ప్ర తి మ దివ్య మాణిక్యకుండలమండిత గండభాగః సమానమానవీయ రమాకాంతకర కమలకలిత పాంచజన్యభందు కంబుకంధర ఐరావత హ స్తసువ ర్తుల దీర్ఘ భుజార్గళ అనన్యసాధారణ సం కల్పసంభవాస్థాన పీటపరిణాహిబాహ్యాంతర అమూల్య పీతాం బరాలంకృత కటిప్రదేశ అనవరతవినుతజనమనోరథ సాధన పాదయుగళ ఉష్ట్రవాహన అమరగంగానది పరివేష్టితహాటకా చలవద్దీర్ఘలాంగూల రంగదుత్తుంగ మంగళాంగద అంజనానంద

వర్ధన అమ లోర్ధ్వపుండ్ర స్తదుపరికర్పూర సమ్మిశ్రశుభ్ర విభూతి ధారణో యజ్ఞోపవీత తులసీభద్రాక్ష లుద్రాక్ష మాలాభిరామః శ్రీరామచంద్ర చరణారవిందసంధితహృదయా రవింద అఖిల కల్యాణగుణవాన్ శ్రీహనూమా నుపాస్యతే ఒస్మాభిః॥

ఆంజనేయుని భక్తులెల్లరు కాలనియమము లేక యే యెల్లప్పుడు ఈ స్తోత్రమును పఠించిన సకలకార్యములు చేకూరును,

శ్రీగురుభ్యో నమః

శ్రీ మ ద్ధ ను మ న్ను తి రూ ప శ్లో కా ష్ట క ము

శ్లో॥ వీక్షే్య కదాఽహం తరుణాఽర్క-సన్నిభమ్ ।
దయామృతార్ద్రారుణపంక జేక్షణమ్ ।
ముఖం కపీంద్రస్య మృదుస్మితాంచితమ్ ।
చిరత్నరత్నాంచితకుండలోజ్జ్వలమ్ ॥

తా॥ ఉదయించు సూర్యునితో దీపైనదియును, కరుణా రూపమైన యమృతరసముచే నార్ద్రమైన నెఱ్ఱతామర పూల తోఁబోలిన కనులు కలదియును, మృదువైన లేనగవుతో నొప్పునదియును, పురాతనములైన రతనములతో రచితము లగు స్వర్ణకుండలములచే నెంతయు విరాజిల్లు శ్రీహనుద్భగ వానుని ముఖారవిందము నెపుడు కనుఁగొందునో కదా !

శ్లో॥ కదాఽహ మారా దుపయాంత మద్భుత ।
ప్రభావ మీశం జగతాం కపిప్రభుమ్ ।
సమీక్ష్య వేగా దభిగమ్య సంస్తువన్ ।
జగామ హర్షా త్ప్రపత స్పదాఽబ్జయోః ॥

తా॥ తననే ధ్యానించుచున్న నాచేరువకుఁ గరుణతో నరుగుదెంచుచున్న జగత్ప్రభువును నద్భుత ప్రభావుఁడు నగు కపిప్రభువును గాంచి వేగముగా నుతించుచు నెదుర్కొని పరమానందముతో నప్పరమపురుషునిపదాబ్జముల యందెప్పుడు సాగిలి పడుదునోగదా !

శ్లో॥ కదాఽంజనాసూను పదా బుజద్వయం ।
కఠోర సంసార భయప్రశామకమ్ ।
కరద్వయేన ప్రతిగృహ్య సాదరో ।
మదీయ మూర్ధాన మలంకరో మ్యఽహమ్ ।

తా॥ మిగుల కఠినమైన సంసారపు నదటును సమూలముగాఁ జల్లార్చునట్టి శ్రీమదంజనాతనయుని పాదారవింద యుగళమును బరమాదరముతో రెండుచేతులతోఁ బట్టి నా యాదలం బెట్టుకొని యెప్పుడెసఁగుదునో గదా!

శ్లో॥ కదా లుఠంతం స్వపదాబ్జయో ర్ముదా ।
హఠా స్వముద్ధాప్య హరీంద్ర నాయకః ।
మదీయమూర్ధ్ని స్వకరాంబుజం శుభం ।
విధాయ మాభీ రితి వక్ష్యతే విభుః ॥

తా॥ పరమానందముతోఁ తన పాదారవిందముల యందు దొరలుచున్న నన్ను వెంటనే లేవనెత్తి 'వత్సా ! వెరువకు' మని తన మంగళకరమగు కరకమలము నాశిరముపై నుంచి దయతో నెపుడు నుడివెడునో గదా !

శ్లో॥ ప్రదీప్త కార్తస్వర శైలభాస్వరం ।
ప్రభూతరక్షోగణదర్ప శిక్షకమ్ ।
వపుః కదాలింగ్య వరప్రదం సతాం ।
సువర్చలేశస్య సుఖీభవా మ్యహమ్ ॥

తా॥ చెన్నునెంతయుంగను బంగరుకొండవలె ప్రకాశించునట్టియును, విస్తారమైన రాక్షసులగుమిదగు దర్పమును శిక్షించునట్టిదియు సత్పురుషులకు వరముల నొసంగునదియును, సువర్చలా ప్రాణనాథుని మేనిఁ గవుంగలించి యెప్పుడు నే సుఖనగుదునో గదా !

శ్లో॥ ధన్యా వాచః కపివరగుణస్తోత్రపోతాః కవీనాం ।
ధన్యో జంతుర్జగతి హనుమత్పాదపూజా ప్రవీణః ।
ధన్యాఽవాసా స్సతత హనుమత్పాదముద్రాభిరామా ।
ధన్యం లోకే కపికుల మభూ దాంజనేయావతారాత్ ॥

తా॥ వానరశ్రేష్ఠుండగు శ్రీ హనుమంతుని గొనముల వినుతించుటచే బవిత్రంబులైన సుకవుల పలుకులే ధన్యములు. లోకమున శ్రీ యంజనాసుతుని పాదములనర్పింప నేర్చిన ప్రాణియే ధన్యమైనది. నిరంతరమును మారుతాత్మజుని పాద పద్మముల చిహ్నములచే విలసిల్లెడు భవనములే ధన్యమును,

మఱియును లోకమున శ్రీ మదాంజనేయావతారము చేతనే కపికుల మెంతయు ధన్యమైనది.

శ్లో॥ జంతూనా మతి దుర్లభా మనుజతా తత్రాపి భూదేవతా ।
బ్రాహ్మణ్యేఽపి చ వేదశాస్త్రవిషయా ప్రజ్ఞా తతో దుర్లభా ।
తత్రాఽప్యుత్తమదేవతావిషయిణీ భక్తి ర్భవాబ్ధేర్దినీ ।
దుర్లభ్యా సుతరాం తథాఽపి హనుమత్పాదారవిందే రతిః ॥

తా॥ లోకమున మానవత్వమెంతయు దుర్లభము. అందునను బ్రాహ్మణత్వము పురాకృతసుకృత లభ్యము. బ్రాహ్మణ్య మొదవినను వేదశాస్త్ర విషయకమగు విజ్ఞానము నంద నవశక్యము, అందును జన్మ బంధముఃబాపెడు నుత్తమ దేవతావిషయకమగు భక్తియందుట దుర్లభము; అయినను శ్రీ హనుమత్పాదారవిందములయందు నిరంతర రతి మిగుల దుర్లభము.

శ్లో॥ అహం హనూమత్పదవాచ్య దైవం ।
భజామి సానంద మనోవిహంగం ।
త దన్యదైవం నకదాఽపి దేవం
బ్రహ్మాది భూమావపి న ఫాలనేత్రం ॥

తా॥ నేను ఆనందముతో కూడిన మనమనుపక్షి గల వాఁడును స్వయంజ్యోతియునగు హనుమత్పదముచే నొప్పు

దైవమునుతప్ప నెవ్వుడుగాని బ్రహ్మయు శివుఁడు మున్నగు నితరదైవముల భజింపను.

శ్లో॥ యశ్చాష్టక మిదం పుణ్యం ప్రాత రుద్ధాయ మానవః ।
పఠే దనన్యయా భక్త్యాసర్వా న్కామా
నవాప్నుయాత్ ॥

తా॥ ఏమనుజుండు వేకువనే లేచి పవిత్రమగు నీ శ్లోకాష్టకము ననన్యభక్తిచేఁ బఠించునో యతఁ డఖిలవాంఛాఫలముల బొందును.

నమస్కారపూర్వక షోడశోపచార హనుమత్పూజ

శ్లో॥ విప్రాదయోజనగణాః స్తవనం ప్రచక్రు ।
ర్బ్రహ్మాస్యరూప జగతాంపరిపాలకస్య ।
రామప్రభావబలపూరిత రుద్రమూర్తే ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమ న్నమస్తే ॥

శ్రీరామదూత శరణాగత దీనబంధో ।
వజ్రాంగదేహ కరుణాకర రుద్రమూర్తే ॥
శ్రీరామ రామ ఇతి జాపకృతాత్మశక్తే ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

సింధూరతైల రచితాతివిభూషణాత్మన్ ।
లాంగూలతాడన కృతాసుర సంఘనాశ ॥

శ్లో॥ క్రోధా ద్దశాననపురీ దహనప్రకారిన్ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

ధామారిణాకృత హృతా జనకాత్మజాయా ।
లంకాస్థితా జనక జేతి సుశోకకారిన్ ।
సీతాతిశోకహరణ ప్రబలారిహంత ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

సమ్యార్చితాంగ విభు లక్ష్మణ సౌఖ్యకారిన్ ।
రౌద్రాంగదీర్ఘ హనుమ న్నగహస్తధారిన్ ।
దుష్టసురాహిమహిరావణ నాశకారిన్ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

శైలీ గదాధర సమార్జిత వజ్రకచ్ఛి ।
న్యామాంఘ్రిపీడిత మనోజ సులబ్ధకీర్తే ।
శ్రీరామదాస దృఢబుద్ధిమతాంవరిష్ఠ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

విప్రాదిజాతిక నికేతనకారిచాన ।
గ్రామాధివాస కృతధామ విశాలకీర్తే ।
శ్రీరామదాస దృఢబుద్ధి మతాంవరిష్ఠ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

ఫల్గూనదీతట సముద్భవ జాతివృక్షే ।
ప్రసాదమండిత మనోహరవాస ధామ్ని ।

శ్లో॥ యూవం విభాతి కపిరాజ మనోహరం తే ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

శుక్లా సుభాద్రపదమాస భవా ద్వితీయా ।
భాతి త్వదీయ హావనోత్సవ జాతవార్తా ।
యాత్రాళుసంఘ దచితా జనవీధికాత్ర
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

జన్మాదిహీన పవనాంజనికాత్త దేహా ।
శ్రీజానకీపతి మనోజవ దీప్త కాంతే ।
నానా కపీంద్రచయనాయక బ్రహ్మచారిన్ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ।

లాంసూలదారక జితేంద్రియ వాయుపుత్ర ।
పట్పంచహస్త రచిత ధ్వజ దీర్ఘమాన ।
శ్రీరామసేవన పరేణ నదోర్ధ్వకాయ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ॥

హే పావనేయ జనరక్షక రామభక్త ।
రాజీవలోచన విశాల సుబాలధారిన్ ।
దీర్ఘర్క్రస్గర జటామకుటాదిధారిన్ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమస్తే ।

ఆవాహనాది శుభషోడశ శోపచారా ।
స్తుభ్యం నివేదనకృతా హనుమ న్మయా తే ।

శ్లో॥ అంగీకురుష్వ భగవ న్హనుమ న్మహేశ ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమ స్తే ॥

రోగాన్వినాశయ రిపూ నథ విఘ్నజాలం ।
తాపత్రయం యమభయం భవపాప సంఘం ।
దుఃఖాని నాశయ వినాశయ రిష్ట కిష్టం ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమ స్తే ॥

హే భ క్తవత్సల విభో భగవ న్దయాళో ।
పుత్రా న్యశాంసి ఖలు దేహి ధనాని దేహి ।
జాయానుభాగ్యక గవాది సుఖాని దేహి ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమ స్తే ॥

న్యూనాతిరి క్త భవదోషభయం క్షమస్వ ।
పూజాం గృహాణ సకలాం స్తుతిపాఠయుక్తాం ।
దేవ ప్రసీద భగవ న్హనుమ న్కృపాళో ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమ స్తే ॥

వాక్పూజనం త్వయి సమర్పిత మేవ భక్త్యా ।
దోషా న్విహాయ సకలాన్ ఖలు తత్రసంస్థాన్ ।
సమ్యగ్గృహాణ సుగుణా నివ రాజహంసః ।
శ్రీరామదూత సతతం హనుమన్నమ స్తే ॥

ప్రతి శ్లోకమునకు న మ స్తే యనునప్పుడు భ క్తి యు క్తులై హనుమంతునకు చేతులు జోడించి నమస్కారము చేయవలయును. యిందువలన సర్వరోగములు, సర్వ శత్రు భయములు నశించును.

సర్వ శత్రుంజయ హనుమత్ స్తోత్రం

శ్లో॥ శ్రీమంతం హనుమంత మాత్తరిపుభి ర్భూభృత్తరుభ్రాజితం ।
వల్గద్వాలధిబద్ధ వైరినిచయం చామీకరాది ప్రభం ।
రోషాద్రక్తపిశంగ నేత్రనలినం భ్రూభంగ మంగస్ఫుర ।
త్ప్రోద్యచ్చండమయూఖ మండలముఖం దుఃఖాపహం దుఃఖినాం ॥
కౌపీనం కటిసూత్ర మౌంజ్యజినయుగ్దేహం విదేహాత్మజా ॥
ప్రాణాధీశ పదారవింద నిహితస్వాంతం కృతాంతం ద్విషాం ।
ధ్యాత్వైవం సమరాంగణస్థిత మథానీయ స్వహృత్పంకజే ।
సంపూజ్యాఖిల పూజనోక్తవిధినా సంప్రార్థయే ప్రార్థితం ॥

తా॥ ఇట్లు ధ్యాన మొనర్చిన ఈ క్రింద వ్రాయబడిన స్తోత్రము చేయవలెను.

శ్లో॥ హనుమ న్నంజనీసూనో మహాబలపరాక్రమ ॥
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥
మర్కటాధిప మార్తాండ మండల గ్రాసకారక ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

శ్లో॥ అక్షక్షపణపింగాక్ష క్షితిజాశుగ్వినాశన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
రుద్రావతార సంసార దుఃఖభారాపహారక ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
శ్రీరామచరణాంభోజ మధురాయితమానస ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
వాలికాలరదక్లాంత సుగ్రీవోన్మోదన ప్రభో ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ।
సీతావిరహవారీశ మగ్నసీతేశతారక ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ।
రక్షోరాజప్రతాపాగ్ని దహ్యమానజగద్వన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
గ్రస్తాశేషజగత్స్వాస్థ్య రక్షసాంభోధిమందర ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
పుచ్ఛగుచ్ఛస్ఫూర్జద్ధామానల దగ్ధారిపత్తన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
జగన్మనోదురల్లంఘ్య పారావారవిలంఘన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥
స్మృతమాత్రసమస్తేష్టపూరక ప్రణతప్రియ ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీన్నిపాతయ ॥

శ్లో॥ రాత్రించరచమూరాశి కర్తనైక వికర్తన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

జానకీ జానకీజాని ప్రేమపాత్ర పరంతప ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

భీమాదిక మహావీర వీరావేశావతారక ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

వజ్రాంగనఖ దంష్ట్రేశ వజ్రివజ్రావగుంఠన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

అఖర్వ గర్వ గంధర్వ పర్వతోద్భేదనస్వర ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

లక్ష్మణప్రాణసంత్రాణ త్రాత తీక్ష్ణకరాన్వయ ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

సీతాశీర్వాదసంపన్న సమస్తావయవాక్షిత ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

రామాది విప్రయోగార్త భరతాద్యార్తి నాశన ।
లోలల్లాంగూలపాతేన మమారాతీ న్నిపాతయ ॥

ఇత్యేవ మశ్వత్థతలోపవిష్టః ॥
శత్రూ ఞ్జయ న్నామ పఠే త్స్వయం యః ॥

సశీఘ్రమేవా స్త సమ స్తశత్రుః ।
ప్రమోదతే మారుతజ ప్రభావాత్ ॥

పై విధముగ అశ్వద్ధ వృక్షమూలమునఁ గూర్చుని పై స్తోత్రము నెవడు పఠించునో వెంటనే వాని సమస్త శత్రువులు నశించుననియు, హనుమత్ప్రసాదమువలన సంతోషముతో నుండుననియు తాత్పర్యము.

సర్వాపన్నివారక హనుమత్కవచం

పరాశరమహర్షి మైత్రేయులవారికి చెప్పుచున్నారు :

శ్లో॥ అథాపరం ప్రవక్ష్యామి మైత్రేయ మునిసత్తమ ।
వసిష్ఠమునినా ప్రోక్తం హనూమత్కవచం శుభం ॥
పురా హి వాయుదేవాయ బ్రహ్మణా సముదీరితం ।
శ్రీరామాయ వసిష్ఠోక్త మిదం కవచ ముత్తమం ॥

తా॥ మైత్రేయా ! మునివర్యా ! వసిష్ఠునిచేఁ జెప్పబడిన శుభప్రదమైన హనుమత్కవచమును పూర్వము వాయుదేవునకు బ్రహ్మదేవునిచేఁ జెప్పబడినదియును, శ్రీరామునికొరకు వసిష్ఠునిచే జెప్పబడినదియు నగు కవచమును జెప్పెదను వినుము అని చెప్పెను.

వసిష్ఠ ఉవాచ :

శ్లో॥ హనుమత్కవచం పుణ్యం వక్ష్యామి శృణు రాఘవ ।
ఆయురారోగ్యదం పుంసాం సర్వాభీష్టప్రదాయకం ॥

శ్లో॥ బల శ్రీ కీర్తిజనకం సర్వశత్రువినాశనం ।
యత్పురా వాయుదేవాయ బ్రహ్మణా సముదీరితం ।

ఆదిత్యాది గ్రహాస్సర్వే దుష్టస్థానస్థితాయది ।
పఠేత్తత్కవచం నిత్యం గ్రహాదోషోపశాంతయే ॥

తా॥ వసిష్ఠుడు రామునితో నిట్లనెను : రామచంద్రా! ఆయురారోగ్యప్రదమును, సర్వాభీష్టప్రదమును, బలమును సంపదను కీర్తిని గలుగజేయునదియును, శత్రుసంహారకమును, పూర్వము వాయుదేవునకు బ్రహ్మదేవునిచే జెప్పబడి నదియు నగు శ్రీ హనుమత్కవచమును నీకు జెప్పెదను వినుము. మఱియు ఆదిత్యాదిగ్రహములు దుష్టస్థానముల యందున్నపుడు తద్దోషనివారణార్థము నీ కవచమును బఠించినచో తద్గ్రహ దోషములు నివర్తించును.

శ్లో॥ దివ్యామధప్రదానేన కపికోటీరనేకశః ।
హనూమతే జీవయతే సమస్తస్మై మహాత్మనే ॥
ఏతచ్ఛ్లోకం పఠిత్వాతు పంచవారం నరోత్తమః ।
నమస్కృత్య హనూమంతం కవచం చ పఠేత్తతః ॥

తా॥ "దివ్యామధప్రభావేన" అను మొదటిశ్లోకమును అయిదు పర్యాయములు పఠించి హనుమంతునకు నమస్కారముచేసి పిదప కవచమును పఠించవలయును.

శ్లో॥ యత్పురా వాయుదేవాయ ప్రోక్తంనా పరమేష్ఠినా ।
పాదాద్యామూర్ధ్వాంతం న్యసేత్కవచ ముత్తమం ।
నియతః ప్రాఙ్ముఖ స్తిష్ఠన్ శుచౌ దేశే దృఢవ్రతః ।
నమస్కృత్య హనూమంతం కవచం చ పఠేత్తతః ॥

శా॥ శుచియగు ప్రదేశమున ప్రాఙ్ముఖుఁడై, స్థిరచిత్త ముతోఁ పాదములు మొదలు శిరస్సువరకును కవచము నుంచ వలయును. (అనగా) ఆయా స్థానములయందుమంత్రాదిదైవత మున్నట్లుగా భావన చేయవలయును.

శ్రీ ఆంజనేయస్వామివారికి నమస్కరించి పిదప కవచ మును పఠించవలయును. పై జెప్పిన విధముగా ప్రతి శని వారముగాని, లేనిచో ఐదు శనివారములైనను, - నువ్వుల నూనె, నెయ్యి, ఆముదము - ఈ మూడింటిని కలిపి రాగి ప్రమిదయందు దీపారాధన జేసి శ్రీ హనుమత్కవచమును పఠన జేసినచో, ఆదిత్యాది సర్వగ్రహదోషములు నివారణమయి శుభములు చేకూరుననుటలో సందియము లేదు.

శ్రీ హ ను మ త్క వ చ ప్రా రం భః

అస్య శ్రీ హనుమత్కవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య - వశిష్ఠః ఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - శ్రీహనుమాన్ దేవతా - మారుతాత్మజ ఇతి బీజం - ఆంజనాసూను రితి శక్తిః - వాయుపుత్ర ఇతి కీలకం - శ్రీహనుమత్ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥

ధ్యా నం :

శ్లో॥ ఉల్లంఘ్య్య సింధోః స్సలీలం సలీలం
యశ్శోకవహ్నిం జనకాత్మజాయః
ఆదాయ తే నైవ దదాహ లంకాం
నమామి తం ప్రాంజలి రాంజనేయం ॥

మనుః :

శ్లో॥ పాదౌ వాయుసుతః పాతు రామదూత స్తదంగుళీః
గుల్ఫౌ హరీశ్వరః పాతు జంఘే చార్ణవలంఘనః
జానునీ మారుతిః పాతు ఊరూ పాత్వసురాంతకః
గుహ్యం వజ్రతనుః పాతు జఘనం తు జగద్ధితః
ఆంజనేయః కటిం పాతు నాభిం సౌమిత్రిజీవనం
ఉదరం పాతు హృద్గేహీ హృదయం చ మహాబలః
వక్షో వాలాయుధః పాతు స్తనౌ చాఽమితవిక్రమః
పార్శ్వే జితేంద్రియః పాతు బాహూసుగ్రీవమంత్రకృత్
కరావక్షజయీ పాతు హనుమాంశ్చ తదంగుళీః
పృష్ఠం భవిష్యద్బ్రహ్మా చ స్కంధౌ మతిమతాం వరః
కంఠం పాతు కపిశ్రేష్ఠో ముఖం రావణదర్పహా
వక్త్రంచ వక్తృప్రవణో నేత్రే దేవగణస్తుతః
బ్రహ్మాస్త్రసన్మానకరో భ్రువౌ మే పాతు సర్వదా
కామరూపః కపోలే మే ఫాలం వజ్రనఖోఽవతు
శిరో మే పాతు సతతం జానకీశోకనాశనః
శ్రీరామభక్త ప్రవరః పాతు సర్వ కళేబరం
మామహ్ని పాతు సర్వజ్ఞః పాతు రాత్రౌ మహాయశాః
వివస్వదంతేవాసీచ సంధ్యయోః పాతు సర్వదా
బ్రహ్మాది దేవతాదత్తవరః పాతు నిరంతరం
య ఇదం కవచం నిత్యం పఠేచ్చ శృణుయా న్నరః
దీర్ఘమాయు రవాప్నోతి బలం దృష్టించ విందతి
పాదాక్రాంతా భవిష్యంతి పఠత స్తస్య శత్రవః

స్థిరాం సుకీర్తి మారోగ్యం లభతే శాశ్వతం సుఖం
ఇతి నిగదిత వాక్యవృత్త తుభ్యం
సకలమపి స్వయ మాంజనేయవృత్తం
అపి జని జనరక్షణైకదీక్షా
వశగతదీయ మహామను ప్రభావః ॥

ఈ కవచమును పైన చెప్పినవిధిగా ప్రతి నిత్యము
పఠించినచో సర్వరోగములు, సర్వ శత్రుభయములు తప్పక
నశించును. ఇది పూర్వము శ్రీరామునకు వసిష్ఠముని యుప
దేశించిన అత్యద్భుత కవచము. ఇది పరాశర సంహితనుండి
గ్రహింపబడినది.

ఓమ్ శ్రీ సీతారామాంజనేయాయ నమః

శ్రీ ఆంజనేయస్తవము

శ్లో॥ ఉదగ్రవాల భ్రమణాఽ నిలాహతా ।
భవంతి యస్యాంబుధరా స్సమంతతః ।
స దివ్యపంచానన వాయునందనో ।
మమాస్తు కళ్యాణవివృద్ధయే హరిః ॥

—: దండకము :—

శ్రీరామదూతా ప్రసన్నాంజనేయా భవజ్జన్మవృత్తంబు
బలోచోద్యమై వ్రాప్యమై నవ్యమై దివ్యమై జన్మ సాఫల్య
మున్ గూర్చు నో వాయుపుత్రా బుధస్తోత్రపాత్రా త్రినేత్రా

శివా నీవు మున్నర్ధనారీశ్వరుండౌచు వేసారి విరాగచిత్తుండవై శాశ్వతంబైన నిష్కల్మష బ్రహ్మచర్యంబు గాంక్షించి శ్రీ కేసరిక్షేత్రజుండౌచు నయ్యంజనాపుత్రుడై యొంటి జందెంబుతో పీతవస్త్రంబుతో నుద్భవం బందితో రామ కార్యప్రియా యేకపాదాహ్వయా కీశ నీశైశవంబందె క్షుద్బాధతో పన్ ఫలభ్రాంతి సమ్యగ్గ్రహాధీశు సప్తాశ్వు వీక్షించి వాలంబు సంధించి బంధించి మర్దించె స్వర్భాను బాధించి స్వర్గేశు గద్దించి వాణీశు రావించి గౌరీశ దిక్పాల గీర్వాణ సంఘంబు చేతన్ వరప్రాప్తి దీర్ఘాయువున్ భాను తేజంబునున్ వజ్రశస్త్రాస్త్ర నిర్భీతిన్ కర్ణ భూషాదులన్ గొంటివా నిష్క శంకా మహాసాహసాంకా పరాభూత శూరా త్రిలోకైక వీర్యా అసామాన్య శౌర్యైకరాశీ భవద్బాల్య చారిత్ర మెన్నన్ జతుర్వేద వేదాంగ వేదాంత షట్శాస్త్ర పారంగత జ్ఞానసంసిద్ధినిం గాంచి బల్ గాయకాచార్యుడై గానవిద్వేత్తవై వ్యాకృతి జ్ఞాన సంపన్నుడై సాహ సౌదార్య విద్యా దయా ధైర్య దార్ఢ్యాదులున్ శాంతి దాంతి క్షమా ధ్యాన వైరాగ్య ధర్మంబులున్ గాంచితో గాదె శుద్ధప్రచారా చతుర్వేద సారా శుభాకార సంగీత సాహిత్య విద్యానిధీ ధీనిధీ నిర్వికారా నవ వ్యాకృతి జ్ఞానధీరా సదాచార నీమామయా భానుజుం జేసి మంత్రిత్వమున్ జేసి శ్రీరామ భక్తుండవై జానకీదేవికై వార్ధి లంఘించి వైదేహినింగాంచి శ్రీరామ ముద్రాంకితం బిచ్చి యాలంకనుంగాల్చి తద్వార్త కిష్కింధకుం దెచ్చి యాకైకసీ పుత్రునిన్ మిత్రునిం జేసి శ్రీరామ సౌమిత్రి సుగ్రీవులను తోడ్కొని

సందనున్ జాంబవన్ముఖ్యులన్ గూడి దైత్యేశుపై దండు
సాగించి యా సేతుబంధంబు పౌలస్త్యనాశంబు తద్దోషమున్
ద్రోయగా రామలింగ ప్రతిష్ఠాపనంబన్న కార్యక్రమంబందు
నీ శౌర్యమున్ బూర్తిగా చేసి శ్రీరామపట్టాభిషేకంబు
సాగించితో రామభక్తా సదా స్వామిసేవానురక్తా శతాస్యా
సుకుం ద్రుంపగా నేగుడో తొల్త నీ విశ్వరూపంబునుం జూపి
శ్రీజానకీరామ రామానుజాప్తాదులన్ సైన్యవర్గంబులన్
నీశిరంబందు నెక్కించి యంభోధులన్ జుల్కదాటించి పాతాళం
బులం డించి యా యుద్ధమం దద్భుతంబౌ నృసింహాశ్వ
క్రోడ్వనాకాహినాశాస్యముల్ దోపగా పంచవక్త్రావ
తారంబునుం దాల్చి రెండైదు కేలుం బదేనైన నేత్రంబు
లున్ గల్గగా ముద్గజంబున్ గదా శూల ఖట్వాంగ ధాత్రీజ
సీరాద్రి పాశాంకుశంబుల్ కపాలంబునా జెల్లు శస్త్రంబులన్
బూని యా దైత్యు మర్దించుటేగాక దీనికిన్ లంకకున్ నీదు
లాంగూలపున్ సేతువున్ గట్టు నీ దివ్య సామర్థ్యమున్ స్వామి
సేవాపరత్వంబు నర్మ్మము లొప్పారు వాణీశుడున్ దెల్పగా
జాలునే పావనీ సాగరోత్తారకా ఆపదుద్ధారకా శత్రు
విధ్వంసకా పంచవక్త్రా పవిత్రా భళీ కోటిసింహైకసత్వా
భవన్మూర్తి కొక్కొంబునన్ డాల్చుటన్ జేసి గాండీవి
దుస్సాధ్యుడై మించి ఘోరార్భటిన్ శత్రుతండంబులన్
గుండెలన్ జీల్చి చెండాడెహో ఖండనోద్దండ భీముండు
సౌగంధికా పేక్షచే బోవుచున్ మార్గమధ్యంబునన్నుండు నీవాల

మొక్కింత యల్లార్ప లేకయ్యెగా బావురే సోదర ప్రేమచే
నీవు చేనిడ్డ సప్తరోమావళి సాహాయ్యమున్ గాంచిగాదే
నుపర్వేశుడున్ భీతివెవ్వాడు నుగ్రాటవిన్ జేరి పెల్లార్చి
వెంటాడ బర్వెత్తి యొక్కొక్క రోమంబున్ వేయగా నద్ది
కాసారమున్ లింగమున్ తోటలున్ గోపురాలట్టె సృష్టించు
టన్ జేసి యాపూరుషంబౌ మృగంబున్ మహాయాగశాలాది
శుద్ధ్యర్థమై తోడితేగల్గె నీరోమమే యింతసేయంగ నీవెంత
సేయంగ శక్తుండవో నీ నామమంత్రంబె పెద్దన్ దాల్చుటన్ జేసి
యాకార్తికేయుం డసాధ్యారియౌ తారకాఖ్యాసురున్
నంతలో ద్రెళ్ళగా నేసెనా సీరిరి నాగారి దేవర్షులా గాయక
ద్వంద్వమున్ నాడు నీదౌ కృపన్ గాదె దోర్గర్వదోషంబునుం
బాసి శుద్ధాత్ములై రీశ యిప్పట్టు లింతంతగా జేసి ముందింక
నున్ బ్రహ్మవై యెట్లు పాలింపగా నుంటివో వీరగుండ క్రియా
రాగసక్తా స్వయంవ్యక్త వేదోక్త మార్గానురక్తా మహాభక్తా
శాండిల్యమౌనీంద్రు శాపార్తిచే నద్రియైయున్న యాధాన్య
మాలిన్ భళీ శాపమున్ బాపి కాపాడితౌ సంగరంబందు
నీముష్టిఘాతంబులన్ ముక్తులైనట్టి యా రాక్షసశ్రేణి లెక్కిం
పగా శక్యమే దుష్ట పాతాళ లంకేశు మైరావణున్ ద్రుంపగా
నేగుచో బుత్రు మత్స్యేశు మెప్పించి యాదైత్యునిన్ బుత్ర
మిత్రాళితో ద్రుంచి కంకాళికర్పింపవై భద్రకాళీ గృహం
బందునం నుప్తులై యున్న శ్రీరామ సౌమిత్రులన్ బంధముల్
బాపితో తెచ్చితౌ సర్వ భద్రా మహాకాలరుద్రా లసన్మిత్ర
కోన్నిద్ర భద్రాంజలీ ముద్రికన్ జేతికందిచ్చుటన్ జానకిన్

జూసి తద్వార్తచే రామునిన్ సంజీవిచే లక్ష్మణున్ రాము సేవనక్ సుధాసారమున్ జల్లుటన్ గైకయీపుత్రు శత్రుఘ్నునిన్ జీవమున్నిల్పుటౌగాక, యా పుష్పకం బెక్కుచో నాహవం బందు ముం జచ్చి స్వర్గస్థుడై యున్న సద్భక్తుడౌ కీశు డొక్కం డటన్ గానరాకున్న శ్రీరామునాజ్ఞన్ దలన్దాల్చి వే భూర్భువర్లోక ముఖ్యోర్ధ్వ లోకంబులన్ దాటి యవ్వాని నాసత్యలోకంబునన్ గాంచి దోడ్తెచ్చి మోదంబునుం గూర్చితో నిట్టి నీదౌ ప్రభావంబు నీశక్తి నీయుక్తి నీభక్తి వర్ణింప వేనోళ్ళ భోగీశుడుం జాలునే ఈశ ఓంకారరూపా ప్రశస్తప్రతాపా పనాకాధిపా పింగళాక్షా సదా సాధురక్షైక దీక్షా మహాత్మా హరి వైష్ణవారాధ్యుడున్ శంభువంశస్థుడున్ భావిహైరణ్యగర్భుండు నైయొప్పు నోవిశ్వబీజా త్రిమూర్త్యాత్మకా దివ్యమంత్రస్వరూపా హయగ్రీవ ఓంకార హ్రీంకార శ్రీంకార బీజంబు శ్రీకార సచ్ఛక్తి దైత్యేశువిధ్వంసనా యేతి వర్మంబు భూ భూ భువాఃకారా యుక్కలకంబొప్పు నీబ్రహ్మ మంత్రంబు ప్రొద్దుటం లేచి ఆత్మధ్యానించినన్ భక్తి వాక్రుచ్చినన్ ప్రీతి నాలించినన్ భూత భేతాళులున్ వ్యాళముల్ బ్రహ్మరక్షస్సులున్ శాకినీ ఢాకినీ త్యాది దుష్టగ్రహంబుల్ మశూచీవిషూచీ మహామారి లోనౌ విషవ్యాధులున్ శత్రు దౌష్ట్యంబులున్ దుష్ప్రయోగంబులు న్నాశముం జెందుటే గాక దీర్ఘాయురారోగ్య సంపత్తులున్ భోగభాగ్యంబులున్ గల్గు నిత్యంబునున్ బాడినన్ దివ్య సంగీత సాహిత్య విజ్ఞానమున్ సత్కవిత్వంబు దార్ఢ్యంబు ధీశక్తి యుక్త్యాదులున్

యిష్టకామ్యార్థ సంసిద్ధియున్ గల్గు సర్వార్థ సంధాయకా హే మహారిష్టవిధ్వంసకా స్వప్రకాశా చిరంజీవి మాంపాహి మాం పాహి శ్రీదా లసత్కీర్తిదా భుక్తిముక్తిప్రదా సూర్య చంద్రాగ్ని నేత్రా జగత్త్రాణ కైవల్యరూపా సముద్ధూత పాపా నమోవాయుపుత్రా నమః పంచవక్త్రా నమో దుష్ట హంతానమో గ్రామశాంతా నమో ధర్మనేతా నమో రామ దూతా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః నమః॥

అగ్ని భయ నివారణ శీతకృత స్తోత్రం

అగ్నిహోత్ర భయముకలిగి నప్పుడు ఈ దిగువ నుదహరించిన స్తోత్రమును చేసిన అట్టి భయనివారణ మగునని అనాదిగానున్న తాళపత్రాది గ్రంథముల యందు లిఖింపబడినది గాన భక్తులెల్లరు ఆయా తరుణమునందు దీనిని పఠించి అగ్నిహోత్ర బాధనుంచి విముక్తులగుదురు గాక.

ఓం వరుణాయనమః

శ్లో॥ మంగళాభిముఖీతస్యసాతదాసీ న్మహాకపేః ।
ఉపతస్థే విశాలాక్షే ప్రయతాహవ్యవాహనం ॥

ఓం వరుణాయనమః

యద్యస్తి పతి శుశ్రూషా యద్యస్తి చరితంతపః ।
యదివాస్త్యేక పత్నిత్వం శీతో భవ హనూమతః ॥

ఓం వరుణాయనమః

యదికించిదను క్రోశ స్తస్యమ స్యాస్తిధీమతః ।
యదివా భాగ్యశేషోమే శీతో భవ హనూమతః ॥

ఓం వరుణాయనమః

యదిమాంవృత్త సంపన్నాం తత్సమాగమ లాలసాం
స విజానాతి ధర్మాత్మా శీతోభవ హనూమతః ॥

ఓం వరుణాయనమః

యది మాంతారయే దార్య స్సుగ్రీవ స్సత్యసంగరః ।
అస్మాద్దుః ఖాంబు సంరోధాచ్ఛీతో భవ హనూమతః ॥

ఓం వరుణాయనమః

తత స్తీక్ష్ణార్చిరవ్యగ్రః ప్రదక్షిణ శిఖోఽనలః ।
జజ్వాల మృగశాబాక్ష్యా శ్శంస న్నివ శివంకపేః ॥

ఓం వరుణాయనమః

హనుమజ్జనక శ్చాపి పుచ్ఛానలయుతోఽనిలః ।
సవౌ స్వాస్థ్య కరోద్దేవ్యాః ప్రాలేయానిలశీతలః ॥

ప్రకారాంతరేణ హనుమత్స్తోత్రం

శ్లో॥ శంశంశం సిద్ధినాథం ప్రణమతి చరణం వాయుపుత్రంచ
రౌద్రం ।
వంవంవం విశ్వరూపం హాహాహా హాసితం గర్జితం
మేఘ చిత్రం ।
తంతంతం త్రైలోక్యనాథం తపతి దినకరం తంత్రి
నేత్ర స్వరూపం ।
కం కం కం కందర్పవశ్యం కమలమనహారం శాకినీ
కాలరూపం ।
రం రం రం రామదూతం రణగజదమితం రావణ
చ్ఛేద దక్షం ।
బం బం బం బాలరూపం నతగిరి చరణం కంపిత
సూర్యబింబం ।
మం మం మం మంత్ర సిద్ధిం కపికులతిలకం మర్దనం
శాకినీనాం ।
హుం హుం హుం హుంకారబీజం హనతి హనుమంతం
హస్యతేశత్రుసైన్యం ।
దం దం దం దీర్ఘరూపం ధరఖరశిఖరం పాతితం
మేఘనాథం ।
ఊం ఊం ఊం ఉచ్చాటితంవై సకల భువతలం యోగినీ
బృందరూపం ।

క్షుం క్షుం క్షుం క్షిప్రవేగం భ్రమతి చజలధిం జ్వాలితం
రక్షదుర్గం ।

క్షేం క్షేం క్షేం క్షేమతత్త్వం దనురుహకులకం ముచ్యతే
బింబకారం ।

కం కం కం కాలదుష్టం జలనిధి తరణం రాక్షసానాం
వినాశే ।

దక్షం శ్రేష్ఠం కపీనాం త్రిభువన చరతాం ప్రాణినాం
ప్రాణరూపం ।

హ్రాం హ్రాం హ్రాంస హ్రాం తత్త్వం త్రిభువనరచితం దేవతం
సర్వభూతే ।

దేవానాం చక్రయానాం ఫణిభువనధరం వ్యాపకం
వాయురూపం ।

త్వం త్వం త్వం వేదతత్త్వం బహురుచయజుషాం
సామ చాధర్వరూపం ।

కం కం కం కందనే త్వం నను కమలతలే
రాక్షసాన్ రౌద్రరూపాన్ ।

ఖం ఖం ఖం ఖడ్గహస్తం ఝుటితి భువితలే
త్రోటితం నాగపాశం ।

ఓం ఓం ఓం ఓంకారరూపం త్రిభువనపతితం
వేదమంత్రాధిమంత్రం ॥

సంగ్రామే శత్రుమధ్యే జలనిధితరణే
వ్యాఘ్రసింహే చ సర్పే ।

రాజద్వారేచ మార్గే గిరిగుహా విహారే
చోపరే కందరేవా ।
భూత ప్రేతాదియుక్తే గ్రహగణవిషయే శాకినీ ఢాకినీనాం।
దేశే విస్ఫోటకానాం జ్వరదమన శిరోపీడనే నాశకస్త్వం ॥

తా॥ ఓహనుమంతా! యుద్ధములోకాని, శత్రుమధ్యమునఁగాని. సముద్రతరణమునగాని, సింహవ్యాఘ్రసర్పాది భయముకలిగినపుడుగాని, రాజద్వారమునగాని, మార్గమునగాని, గుహాలయందుగాని, భూత ప్రేతాది గ్రహములవలని భయముకలిగినపుడుగాని, శాకినీ ఢాకినీ మొదలగు గ్రహములున్న ప్రదేశమునగాని, విస్ఫోటకాది భయముగలిగినపుడుగాని, జ్వర శిరోవేదనాదులందుగాని, నిన్ను పైవిధముగ స్తుతించినచో సర్వభయములను నీవు తొలగించెదవని పై స్తోత్రమునకు ఫలశ్రుతి చెప్పబడినది.

శ్రీ హనుమత్సూక్తము

శ్రీమాన్ సర్వలక్షణ సంపన్నో జయప్రదః సర్వాభరణ భూషిత ఉదారో మహోన్నత ఉష్ట్రారూఢః కేసరిప్రియనందనో వాయుతనూజో యథేచ్ఛం పంపాతీరవిహారీ గంధమాదనసంచారీ హేమప్రాకారాంచిత కనక కదళి వనాంతర నివాసీ పరమాత్మా మకరీ శాపవిమోచనో హేమవర్ణో నానారత్న ఖచిత మమూల్యాం మేఖలాంచ స్వర్ణోపవీతం కౌశేయ వస్త్రంచ బిభ్రాణః సనాతనో మహాబలా

ప్రమేయ ప్రతాపశాలీ రజతవర్ణః శుద్ధస్ఫటిక సంకాశః పంచ వదనః పంచదశనేత్ర స్సకల దివ్యాస్త్రధారీ శ్రీ సువర్చలారమణో మహేంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకత్రయస్త్రింశద్గీర్వాణ మునిగణగంధర్వ యక్షకిన్నర పన్నగాసుర పూజిత పాదపద్మయుగళో నానావర్ణః కామరూపః కామచారీ యోగిధ్యేయం శ్రీహనుమాన్ ఆంజనేయః విరాడ్రూపీ విశ్వాత్మా పావకనందనః పార్వతీపుత్రః ఈశ్వరతనూజః సకల మనోరథాన్నోద దాతుః॥ ఇదం హనుమత్సూక్తః యో ధీమాన్యద్యేకగారం పఠేత్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తోభూయాత్॥ ద్వివారపిదంపఠే త్సమస్తతీర్థస్నాతః సర్వవేదవేదాంగ పారగర్భ భూయాత్. ఇదం త్రివారం యః పఠేత్ సపుమాన్ శ్రీ హనుమత్సాయుజ్యం ప్రాప్నుయాత్; సర్వాన్కామాన్ప్రాప్నోతి పీషు వర్వదినేష్వేవం సంపూజ్య కపిశేఖరం। తథాద్వాదశ వారంతు జుహుయాద్గోఘృతేనచ॥ యథాశక్తి బ్రాహ్మణాంశ్చ భోజయే ద్దిష్టవస్తుభిః। ఆంజనేయ ప్రసాదేన సర్వాన్కామాన వాప్నుయాత్ ॥

తా॥ (శ్రీ) హనుమత్సూక్తమును ఒకమారు పఠించిన యెడల సర్వపాపములు నశించును. రెండుమారులు పఠించినచో సమస్త తీర్థస్నాన ఫలము లభించును. మూడు మారులు పఠించినయెడల హనుమత్సాయుజ్యము ప్రాప్తించును. సర్వకామార్థములును సిద్ధించును. సర్వదివసముల

యుందు హనుమంతుని యథావిధిగా పూజించి పన్నెండు మారులు గోఘృతముచే హోమముచేసి యథాశక్తిగా బ్రాహ్మణ సంతర్పణముచేసినవారు ఆంజనేయ ప్రసాదమునే సర్వేష్టసిద్ధులను పొందుదురు.

అథ హనుమత్పూజా పుష్పాణి

శ్లో॥ కుందపాటల పున్నాగ కేతకీవకుళానిచ ।
నంద్యావర్తజపానీపలకుచాబ్జోలాన్యపి ॥౧॥
కరవీరాణి జాతించ మల్లికాంచం పకాన్యపి ।
రక్తసితారోజిహార పలాశ కుసుమానిచ ॥౨॥

కనకాంబర పుష్పాణి ద్రోణాన్యపి తథైవచ ।
పీలాంబరాణి భవ్యాని కుటజాని శుభాన్యపి ॥3॥

కురంటస్థల పద్మాని కేశరాసన మాధవీః ।
వనమల్లీం కర్ణికారం కుబ్జార్కే చంద్రకాంతకమ్ ॥౪॥

సురపున్నాగ కౌసుంభ కకుభాష్టావదాన్యపి ।
సీమంతినీ సుపుష్పాణి హరిద్రామకుతానపి ॥౫॥

విలాకుతాక్షీ్వ్రతపర్ణా ఖ్యారియానప్రణాపి ।
బిల్వామలక దూర్వాశ్చాప్యరవింద వసంతథా ॥౬॥

సిందువార శమీచూత జంబూరుద్ర జటాఅపి ।
తులసీం మాచపత్రీంచ సౌగంధిక మథాపిచ ॥౭॥

గౌరీజటా మపామార్గం పూజయేచ్ఛ్రీ హనూమతః.

తా॥ మొల్ల పాటల పొన్నపువ్వు మొగలిపొగడ నంది వర్ధన మందార కడిమి (దబ్బ) గజనిమ్మ పద్మము నల్లకలువ యెఱ్ఱగన్నేరు సన్నజాజి మల్లె సంపెంగ గులాబి మోదుగ కనకాంబర ములుగోరింట నీలాంబరము తెల్లగోరింట పచ్చి గోరింట మెట్టతామర పొద్దుతిరుగుడు మంకెన బండిగురివెంద అడవిమల్లె కొండగోగు దింటెనజిల్లేడు చంద్రకాంత సురపున్నాగ కుంకుమపువ్వు మద్ది సువర్ణపుష్పము గౌరీమనోహరము పసుపు అక్షతలు తిలలు అక్షతలు ధవళాక్షతలు మారేడుదళములు ఉసిరిక దూర్వ తామర నల్లదింటెన జమ్మి మామిడి నేరేడు రుద్రజడ ఆకులు తులసి మాచిపత్రి ఎఱ్ఱకలువ గౌరీజట ఉత్త రేణుపీట్లచే పూజించవలయును.

-: హ ను మ న్ని వే ద నా ర్థ ఫ లా ని :-

శ్లో॥ కదళీచూత జంబీర పనసామలకానిచ ।
కపిత్థ జంబూ ఖర్జూర బదరీ దాడి మాన్యపి ।
సీతాఫలం మహాస్వాద ముర్వారుక ఫలం తథా ।
ద్రాక్షాఫలం చేక్షుఖండం నారికేళం తథైవచ ॥
ఏవమద్యాని పక్వాని ఫలాని మధురాణ్యపి ।
సమర్పయేత్కపీశాయ ప్రత్యహం మునిసత్తమ ॥

తా॥ అరటి, మామిడి, నిమ్మ, పనస, ఉసిరిక, వెలగ నేరేడు, ఖర్జూర, రేగు, దానిమ్మ, సీతాఫల, దోస, ద్రాక్ష,

చెరకు; కొబ్బరికాయ, ఈ మొదలగు ఫలములు హను మంతునికి నివేదన చేయవలెను.

-: ఉ ప చా రాః :-

శ్లో॥ కారయేచ్చ ప్రతిదిన ముపచారాంశ్చ వింశతిం ।
అవాహనంచాసనం పాద్యమర్ఘ్య మాచనీయకమ్ ॥౧॥
స్నానం వస్త్రోపవీతం చ గన్ధ పుష్పాక్షతాదాయః ।
ధూపందీపంచ నైవేద్యం పానీయం తదనంతరమ్ ॥౨॥
తాంబూలం మంత్రపుష్పంచ నృత్యం గీతం తథైవచ ।
ప్రదక్షిణ నమస్కారా ఉపచారాశ్చ వింశతిః ॥౩॥

తా॥ ప్రతినిత్యము ఆంజనేయునకు ఇరువది ఉపచారములు చేయవలయును. అవియేవియన ? అవాహనము, ఆసనము, పాద్యము అర్ఘ్యము, ఆచమనీయము, స్నానము, వస్త్రము, ఉపవీతము, గన్ధము పుష్పము, అక్షతలు, ధూపము, దీపము, నైవేద్యము పానీయము, తాంబూలము, మంత్రపుష్పము, నృత్యము, గీతము, ప్రదక్షిణ నమస్కారములు. (౨౦)

శ్రీ అంజనేయ మంగళాష్టకమ్

శ్లో॥ వైశాఖే మాసికృష్ణాయాం దశమ్యాం మందవాసరే ।
పూర్వాభాద్రాప్రభూతాయ మంగళం శ్రీహనూమతే॥౧॥

కరుణారస పూర్ణాయ ఫలాపూపప్రియాయచ ।
మాణిక్య హారకంఠాయ మంగళం శ్రీహనూమతే ॥౨॥

సువర్చలాకళత్రాయ చతుర్భుజ ధరాయచ ।
ఉష్ట్రారూఢాయ వీరాయ మంగళం శ్రీ హనుమతే ॥3॥

దివ్యమంగళదేహాయ పీతాంబర ధరాయచ ।
తప్తకాంచన వర్ణాయ మంగళం శ్రీహనూమతే ॥౪॥

భక్తరక్షణశీలాయ జానకీ శోకహారిణే ।
జ్వలత్పావకనేత్రాయ మంగళం శ్రీహనూమతే ॥౫॥

పంపాతీరవిహారాయ సౌమిత్రిప్రాణదాయినే ।
సృష్టికారణ భూతాయ మంగళం శ్రీ హనూమతే ॥౬॥

రంభావనవిహారాయ గంధమాదన వాసినే ।
సర్వలోకైకనాథాయ మంగళం శ్రీ హనూమతే ॥౭॥

పంచాననాయ భీమాయ కాలనేమిహరాయచ ।
కౌండిన్యగోత్ర జాతాయ మంగళం శ్రీహనూమతే ॥౮॥

ఇతి స్తుత్వా హనూమంతం నీలమేఘో గతవ్యథః ॥

తా॥ ఈ ప్రకారము పై ఎనిమిది శ్లోకములచేతను నీలమేఘుఁడు స్తోత్రముచేసినవాఁడై అనేక దుఃఖములనుండి

తొలగి ఇహమందు అఖిల భోగములను స్వేచ్ఛగా అనుభవించి అంతమందు హనుమత్సాయుజ్యము నొందెను. గావున భక్తులెల్లరు పై మంగళాష్టకమును పఠించి వారివారి దుఃఖముల నుంచి విముక్తినొంది సర్వాభీష్టముల నొందుదురుగాక !

పంచమభాగము సంపూర్ణము.

శ్రీ హనుమద్వ్రత జయంతి ప్రదక్షిణ కల్పము

సంపూర్ణము.

మంగళం మహత్.

శ్రీ హనుమద్వ్రతజయంతీ ప్రదక్షిణ వ్రతకల్పము

తప్పొప్పుల పట్టిక.

పుట	పంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసినది
1	8	ద్రుమ	ద్రుమం
,,	19	ధేయా	ధేయాం
,,	22	వంపాద్య	సంపాద్య
2	8	రీతినాచ	రీతి
5	8	ఆదివ్యాధు	అధివ్యాధు
8	17	అదివ్యాధు	అధివ్యాధు
10	19	మనీషిభిః	మనీషిణః
12	2	పాత్రాణ్యేవ	పాత్రాణ్యేవ
18	7	లోకినా	లోకానా
22	10	శ్వంపూజ్య	వ్వంపూజ్య
30	7	పుష్పాంబు	పృష్ఠాంబు
32	5	హానబృథం	హావబృధం
36	8	పంచకాయ	వంచకాయ
37	24	తార్క్షో	తార్క్ష్యో
40	10	మాకిర్ణం	మాకీర్ణం
,,	15	అథాస్మి	అధాస్మి
41	3	భుక్త్వావసిష్ఠం	భుక్త్వావశిష్టం
,,	6	అథాసి	అధాసీ
,,	16	ముపాగమత్	ఉపాగమత్
42	11	వాక్షికే	వార్క్షికే
,,	18	పత్యశ్యా	పత్యవశ్యా

43	2	క్షితే	క్షితి
,,	19	ర్జనసైః	ర్జనైః
44	15	యయో	య్యయా
45	8	కేచికా	కేచిత్
,,	14	బిందు	బింబ
,,	15	శనెర్భ్ర	శనైర్భ్ర
,,	19	పాష్టాంగం	పాష్టాంగం
46	9	నాభూత	నాభూద
,,	22	దుఃఖి	దుఃఖ
47	13	శిద్ధి	సిద్ధి
,,	22	రశీభ్రమం	రశ్మీభ్రమం
,,	23	కాయధ	కాయాథ
48	9	మాత్మః	మాత్మనః
,,	11	గణ్రామ	గణాగ్రమ
,,	18	మంత్రంమ	మంత్రమ
,,	19	జపతిపః	జపతిస్మపః
49	12	వదార్భా	వదార్భా
,,	19	కేనోయేన	కేనోపాయేన
51	20	సంపీత	సంపీతో
54	10	ధీయతాం	దీయతాం
55	11	ద్రయార్థ	ద్రియార్థ
,,	14	జిజావ	జజావ
56	5	శిష్యో	శిష్యో
57	3	తస్మి ప్ర	తస్మిం ప్ర
,,	10	వమో	వమో
,,	15	పుషర	పుష్కర

58	3	వరనుం	వరమం
,,	8	మహా శా	మహాశా
,,	22	శ్మశ్మనై	శ్మనై
59	20	నేవసర్వ	వేవ
60	14	తీర్దైవ	తీర్థైవ
,,	15	వృత్తవ్య	వృత్తప్వ
,,	20	సత్యా	వత్యా
,,	,,	జస్తుం	జప్తుం
61	4	అంగదా	అంగదాడీ
,,	10	హెమాద్రి	హేమాద్రి
,,	16	సేనోం	సేనాం
,,	20	శ్రవణాచ్ఛ	శ్రవణాచ్ఛ
,,	23	ర్చమలా	ర్చలా
,,	24	మహాత్మకే	మహాత్మకే
62	12	దిన్యేజ	ద్వ్యజ
,,	15	విధ్యంతి	షిధ్యంతి
,,	24	జిన్శా	[illegible]
64	6	శింసా	శిరసా
64	11	సువచన్లా	సువర్చలా
65	2	హాస్కారో	భాస్కారో
,,	5	ఎనవ్య	ఒవవ్య
,,	8	కపి	పిక
,,	10	ఇతిరితం	ఇతిరితం
,,	18	ఎయం	ఒయం
,,	24	పర్లకమ్	వర్గకమ్
66	4	ప్తమ	ప్తమ

,,	8	ఊ ప్తవ్య	ఊ ప్తవ్య
,,	10	సహివ	సహీన
,,	11	మంత్రోభా	మంత్రాభా
,,	12	దిపాత్ప	ద్విపాత్ప
,,	13	మూదో	మూధో
,,	,,	గ్యోయో	గ్యోఽయో
,,	,,	భిద్యాసే	విద్యాసే
,,	15	అద్యాత్మ	అధ్యాత్మ
,,	18	పసంశయః	వసంశయః
67	2	దేవత	దైవత
,,	9	విప్రేందం	విప్రేంద్ర
,,	12	పారాయ	సారాయ
,,	14	వాద్యపి	వాన్యపి
,,	15	ర్నిందియా	ర్నిందయా
,,	19	మంత్రజ	మంత్రంజ
68	5	సువర్చలే	సువర్చలే
,,	7	త్రై కధితం	త్రైకధితం
,,	11	ముద్ధిశ్య	ముద్దిశ్య
,,	14	వీర్యచః	వీర్యచః
,,	20	శనక్తు	భునక్తు
,,	22	వున	పున
,,	,,	అతోఽన్స్ప	అతోఽన్య
69	9	ఫల	ఫలం
,,	10	అతిస్తు	అతితు
,,	18	మవసూ	మవసూ
,,	20	త్రిర్లో	త్రిర్గా

,,	24	ఇత్థం	ఇత్థం
70	2	మీశ్వరః	మీశః
,,	4	కామ్ం	కామం
72	2	ముఖైశ్చ	ముఖైశ్చ
,,	4	వివిధ	వివిధై
,,	9	వః	వః
,,	12	పక్షిబిః	పక్షిభిః
,,	13	సాధ్వీ	సాధ్వీం
,,	20	వృతమ్	వృతామ్
73	3	విపేంద్రో	విప్రేంద్రో
,,	7	ద్గా ్వద	ద్వా ్వద
,,	,,	తరె	తరే
,,	18	మాత్మ్యా	మహాత్మ్యా
74	3	గంత్రిం	గంత్రీం
,,	12	ఖాష్ప	బాష్ప
,,	13	వ్వఖార్యా	స్వ్వభార్యా
75	12	తిథ	తిథి
,,	14	సూనో	సూనోః
,,	15	ఐవ	వవ
,,	16	కాయా	కాయాం
87	13	విసగన్	విసర్గ
,,	16	వగన్	వర్గ
,,	18	బున్ధాః	ర్బుధాః
,,	21	వణన్	వర్ణ
88	4	వణన్	వర్ణం
,,	6	వణన్	వర్ణ

,,	9	సమా ప్త	సమా ప్తం
,,	11	కాణన్	కార్ణ
,,	13	హనుత్కోడకాణన్	హనుమత్కోడకార్ణ
89	18	తేవ	తేవ
93	5	ద్వైళవం	ద్వైళవం
93	10	ద్వైవస్య	ద్వైవస్య
,,	14	దివాతి	దివావి
,,	16	భాగ్యోవ	భాగ్యోవ
,,	20	క్రుత్యా	క్రుత్వా
,,	23	విప్రం:	విప్ర:
95	6	ర్వవ్వర	ర్వ్యావ్సర
,,	11	కిమస్మై	కిమస్మై
,,	14	జగత్కర్త	జగత్కర్తా
,,	22	త్రైవం	త్రైయవం
,,	24	భార్యా:	భార్యాయా:
99	6	పభావం	ప్రభావం
,,	10	మఘున్య	మర్త్య
,,	,,	ఘాన్వ	ర్ధావ
,,	13	దాన్వ	ర్దావ
,,	19	త్వడీ	త్వడ్గీ
,,	21	విన్లో	ర్విలో
,,	22	హితు	హీతు
,,	23	ముచ:	మ్లుచ:
,,	24	ప్రవిష్ట	ప్రవిష్ట:
100	6	హతున్రుధైకదా	హర్తుకామ స్తధైకదా
,,	,,	కుత్వం	కుద్యం

"	9	ద్రష్ట్వా	దృష్ట్వా
"	10	బలాధాల్ప	బలాదాక్ర
"	12	వస్త్రిక	వస్త్రిచక
"	14	దపేన్ణ	దర్పేణ
"	18	స్రస్య	ప్రస్య
"	17	అహతోప	ఆహతోపి
"	20	చొరం	చోరం
"	21	ఘాత్తె	ఘ్రాత్రై
101	6	జ్ఞాన్యే	ర్జ్ఞాయే
"	3	వివిభన్	వివిర్ఫ
"	4	యిత్యాతం	యిత్యాతం
"	"	జగ్మర్య	జగ్మర్య
"	16	నూవిరా	మావిరా
"	18	బుజెరపి	బుజై రపి
"	20	పముద్రా	పమద్రా
"	22	మూతిన్నా	మూర్తినా
102	8	వేద్మాయ	వేద్యాయ
"	9	స్మర్హనను	స్మర హ్నమ
"	10	కళత్రవాఽ	కళత్రవాన్
"	12	మైత్రేయ	మైత్రేయ
105	14	హన్ను	ర్హను
"	17	విగవ్త్య	విర్గత్య
"	18	గన్తో	ర్గతో
106	8	మాగేన్	మార్గే
"	10	లాద్దృష్ట్వా	ల్యాద్దృష్ట్వా
"	14	క్షుదార్తో	క్షుధార్తో

,,	,,	మూఛిన్తో	మూర్ఛితో
,,	19	కపిత్థ	కపిత్థ
,,	24	తదన్ధే	తర్ధధే
107	14	వివిదై	వివిధై
,,	17	విన్షయం	ర్విషయం
,,	22	భై భన్వా	భై ర్భవా
108	4	శర్వాపి	శర్మాపి
,,	13	విఘున్రం	విర్ఘు రం
110	19	దెవమే	దైవమే
111	7	రస్సులో	సరస్సులో
112	4	త్రృతియే	త్రృతయే
,,	8	కున్వతోః	కుర్వతోః
,,	9	గోవ	గోవ
,,	10	మాగన్	మార్గ
,,	13	పవన్శః	పర్వశః
,,	20	మాగన్	మార్గ
,,	21	మాగస్	మార్గ
113	18	ప ర్వం	పర్వం
,,	22	యోగి	యోగీ
117	9	శ్మాంతి	శాంతి
,,	15	హనూ	హనూ
118	4	హ_ర్తి	హ_ర్తీ
,,	24	పప	ప_ప్త
120	5	మశః	మఃశ
,,	9	చేవ	చేసి
121	9	నావి	వావి

123	9	ధృవో	ధ్రువో
,,	11	తృప్పై	తృప్పైవ
126	3	మాఘాచి	మాఘాది
,,	13	తంధో	తధో
,,	15	అపనె	అపవే
,,	17	లబ్ద్వా	లబ్ధ్వా
128	13	అపఘర్ మఘర్య	అపర్ఘ్య మర్ఘ్య
,,	14	అఘర్యం	అర్ఘ్యం
,,	19	వావ్రి	ర్వారి
,,	24	యజ్ఞా	యజ్ఞో
,,	,,	యజ్ఞా	యజ్ఞో
129	10	వరే	వరే
,,	17	గులా	గుశా
,,	,,	హారిజ్ఞై	హారి క్షై
,,	23	బాహు	బాహురా
130	2	దీఘన్	దీర్ఘ
,,	6	స్విశురు	స్వేతురు
,,	22	గపి	కపి
132	11	పీరహ్య	పీరప్యా
,,	15	లోళాకా	లోకా
,,	17	మహల్లో	మహార్లో
,,	18	మధేమే	మధ్యమే
,,	,,	రవే	రవయే
133	9	పుత్రిం	పుత్రిం
134	15	ప్యామున్	ప్నామిన్

134	22	ఘన్యం	ర్ఘ్యం
,,	23	అఘన్యం	అర్ఘ్యం
136	8	వఖాయ	వఖాయ
,,	18	వదవ	వదవం
137	3	నూవవే	సూవవే
,,	13	పూజ	పూజ
138	6	మంగిళ	మంగళ
,,	22	విధ్వంపవా	విధ్వంపవాయ
,,	,,	విపుణా	విపుణా
142	10	పుఅదరీ	పుండరీ
145	15	పుచ్ఛ	పుచ్ఛ
147	2	వమ	వమః
,,	13	పత	వర
149	15	ఙ్ఞాయ	ఙ్ఞాయ
,,	27	విజితరక్షనే	విర్జితరక్షపే
156	8	నరాయ	వరాయ
,,	27	జంగాయ	జంఘాయ
159	4	బిజాయ	బీజాయ
,,	23	వశీః	వశీ
160	9	మద్భక్త్రాయ	మవ్భక్త్రాయ
,,	13	వ్రమా	వ్రమా
,,	14	పోతం	పేతం
,,	18	యామిః	యామి
,,	21	పటవా	పటవా
,,	23	త్ర్వమ	వ్రమ
,,	24	రఘన్యం	ర్ఘ్యం

161	8	త్స్వమ	త్వమ
,,	10	త స్త్వం	తత్త్వం
,,	11	యోపోశే	యోపేశే
,,	13	త్స్వర్వా	వృర్వా
,,	16	యెపుత్ర	యేపుత్ర
162	16	మాతం	సూతం
163	19	వేదిభి	వేదిభిః
165	9	ద్గుహ్యే	ద్గుహ్యే
166	19	బహుంబి	బహుంభి
167	14	చచక్షె	చచక్షే
,,	15	తద్దైవ	తద్దేవ
,,	20	వటు	వటు
168	5	బ ద్ధి	బద్ధి
169	12	వస్యే	వమ్యే
170	10	ఋశ్యే	ఋశ్యమూక
171	20	మిత్యాబ్రి	మిత్యబ్రి
172	19	క ర్తవ్య	క ర్తవ్య
173	12	యత్వ్వతః	యత్నతః
,,	13	శోవచారం	షోవచారం
177	20	దత్రా	దత్రో
,,	21	వావహం	మావవహం
,,	22	ప్రవదః	ప్రవతః
178	6	శత్రు	శత్రు
180	13	బాధరే	బాదతే
181	20	భగవన్నతినాపార్థ	భగవప్పతినాపార్థ
182	9	సత్యధ్యా	సత్యధ్యా

184	16	అఛిరించ	అచరించ
186	5	వకకాజ్బ	ఏకలాక్ష్య
,,	8	ప్తవస్త్రీః	ప్తవస్త్రీః
,,	18	ప్రసాదేవ	ప్రసాదేన
187	12	ద్వర్ల	దర్శ
190	3	మయ	మయో
195	2	మద్రత్వం	మద్ర్వతం
,,	,,	భువిః	భువి
198	10	హరాః	హతాః
200	23	రథ	రథః
203	16	కుళమా	కుళమా
206	18	మాన్యథ	మాస్యధ
207	8	పంచవక్త	పంచవక్త్రి
210	9	హవన	హస్తవ
214	13	నాహనా	నావాహనా
,,	16	పవంగ	పనాంగ
215	9	ఖ్యానమః	ఖ్యానమః
216	19	దిర్మంగ	దిఖిర్మంగ
219	20	వ్నపవనం	వ్నపనం
,,	22	ధాన్యమ	దాన్యేమ
,,	23	రాంత్యా	రాంతాన్
220	8	తతలశే	తత్కాలశే
224	16	శక్త్యైదేవవ్య	శక్త్యైదేవస్య
225	2	మింద్రా	మింద్రండా
,,	18	తిథా	తిథా

226	19	విష్ణారరాజ	విష్ణోరరాజ
,,	22	మిచతురో	మితిచతురో
,,	24	విష్ణా	విష్ణో
226	3	విమమే	విమతే
,,	,,	ఖాయన	ఖాయదు
,,	17	కాండివ్యష్ఠ	కాండివ్యవ
227	22	పుర్నధృష్మ్య	పురవ్నధృష్య
228	10	ధాపామపీత్యావ	ధావమపీత్యాపః
,,	24	మేఅవ్యక్త	మేవ్యక్తావ్యక్త
231	10	బ్రాహ్మ	బ్రహ్మ
233	17	వందారి	వంచారి
,,	18	కుర్వ్యాత్సదా	కుర్యాత్పదా
,,	21	వత్రాతరా	వత్రాంతరా
234	3	మణి	మణిం
236	4	తాంగే	తాగ్ం
,,	13	శ్రీశ్రియ	శ్రీశ్చ్రియ
237	11	ధరధీ	ధరణీ
239	11	మగమ్	మతమ్
240	21	యాద్భాహ్య	యాద్భాహ్య
,,	22	వంతర్పయే	వంతర్పుయే
241	15	బ్రాస్మాణ	బ్రాహ్మణ
242	10	వృష్ఠో	వృష్ఠా
242	19	వదత్స్య	వదత్స్వ
245	22	బ్రహ్మాధిత్య	బ్రహ్మాణశ్చ
246	6	వ్యక్తి	వ్యక్తి
,,	19	వ్యక్ష్మ	వ్యక్ష్మ

248	21	దీక్షేన్ణ	దీక్షేణ
249	15	ముదా	ముదా
,,	17	అథా	అథః
251	9	నవ్పృతః	నవ్పృతః
257	16	వ్నమ	వ్నమ
258	2	స్వామిత	స్వామిత
,,	9	క్షేద్ర	క్షేత్ర
259	17	పాంగో	సాంగో
	,,	మహన్పి	మర్హసి
,,	21	ఈశ్వర	ఈశ్వర
,,	,,	దృప్రిమామీ	గృప్రిపీమీ
261	19	పాద్యామన్య	పాద్యార్ఘ్య
263	23	వృష్ఠా	వృష్ఠా
264	2	త్యంచె	త్యంచే
,,	6	అకన్	అర్క
,,	9	త్కషిణ్యై	త్కరిణ్యై
,,	17	చందాయ	చండాయ
,,	19	అగ్నేయాం	అగ్నేయ్యాం
265	10	శిరోదేవ	శిరోధేవమావాహయామి
,,	12	యామియామి	యామి
267	4	త్వాత్పతి	త్వాత్యతి
,,	8	పశ్యంత	పశ్యంతం
,,	13	విద్యోతిం	విద్యోతి
269	4	దాస్వామి	దాస్యామి
,,	6	వప్తాత్వార్ప	వప్తాత్వావన్వరి
,,	8	త్యవ్యమాత	త్యవ్యమాఫీ

269	18	బహిర్గ్లషి	బర్హిషి
270	3	హంతాః	హంత్య
,,	,,	గ్రామశ్ఛ్రయి	గ్రామ్యాశ్ఛ్రయే
,,	7	మహాహర్గ్లి	మహాగ్లాణి
,,	11	వశ్రియం	శ్రియం
,,	12	దాసాదమి	దాస్యామి
,,	16	మామాతిం	మాకూతిం
271	5	వృక్షః	వక్షః
,,	15	కదర్మేవ	కర్దమేవ
,,	16	మాలినం	మాలినీం
,,	,,	ఘృవ్రత	ఘృత
,,	,,	గమవ	గరువ
272	5	క్షీరం	వక్షీరం
,,	14	మావయ	మావాయ
,,	21	యధాస్తే	యదాప్తే
,,	22	వాహా	వహా
273	2	వర్త్యవజ్రాం	వర్త్యవ్రజాం
,,	3	ఓంహ్రీంగోపాయ	గోపాయఓంహ్రీం
,,	8	మమం	మిమం
,,	10	హ్రాం	హ్రీం
,,	14	నఖ్యయా	వంఖ్యయా
,,	15	హ్రిం	హ్రీం
,,	20	హ్రిం	హ్రీం
[illegible]	11	గృహాస్తన్కం	గృహాణార్ఘ్యకం
278	2	పర్జితౌ	పర్జితౌ
,,	9	వహాస్త్రి	రహాప్తి

278	21	ప్రపాత	ప్రపాద
280	16	ఇదగ్వ	ఇదగ్ంథ
,,	23	మంత్రరణము	మంత్రణము
287	14	విర్గణాయ	విర్గుణాయ
288	7	ప్రథిష్టా	ప్రతిష్ఠా
290	23	పితి	ఇతి
291	15	యశవం	యశవం
294	22	ఏతవ	ఏతత్స
295	3	కృత్తై	కృత్తై
,,	5	మాఖీష్ట	మాఖీష్ఠ
,,	7	దినేష	దినేషు
296	2	హో త్వాన	హో త్వాహాన
,,	16	అన్యవి	అన్యంవి
,,	17	శృణష్వ	శృణుష్వ
,,	20	నెనవకసా	పేనవహసా
,,	,,	బహవసిద్ధి	బహనస్పిద్ధి
297	12	హంనేద్వి	హంవేధ్వి
,,	15	విప్రేంద్రీ	విప్రేంద్రో
,,	18	యాద్వహం	యాద్వహం
,,	20	బ్రహ్మఋషిః	బ్రహ్మఋషిః
,,	21	మదేవతా	మాన్ దేవతా
298	16	వంతిసి	వంతేపి
300	10	అర్థనే	అర్థపే
301	12	మనాచి	మనూచి
,,	14	త్యాక్త	ల్యాయాత్త
302	2	తచిచ్ఛ	తచ్చిచ్ఛ

302	12	నమో	నమో
,,	18	రామూర్థ	రామార్థ
303	5	హర్యక్ష	హర్యక్ష
307	15	లావణంతు	రాముండు
315	23	శేషతలి	శేషతః
316	2	జ్ఞానా	జ్ఞానా
,,	3	విలయం	విలయం
,,	,,	తర్వద	తద్వద
,,	5	న్యచ్చతే	వ్యచ్చతే
,,	,,	బ్రహ్మకృణు	బ్రహ్మకృణు
,,	8	వ్యతత్	వ్యతత్
,,	11	త్కృచ	త్కృంచ
,,	14	వర్వేషా	వర్వేషా
,,	17	కాలాతు	కాలాతు
,,	18	వగ్నం	వర్ణ్యం
,,	22	జ్యచగా	జ్యగా
317	5	ప్రవధషిణాః	ప్రదక్షిణాః
,,	18	యిత్యాద	యిత్యాద
,,	21	ద్విచక్షః	ద్విచక్షుః
,,	14	కార్క్ష	కార్క్ష
,,	,,	కుర్యంతి	కుర్వంతి
318	9	చార్రై	చార్రై
,,	19	క్షమావ్యా	క్షమావ్యా
,,	20	కన్మణా	కర్మణా
319	7	మాపీ	మాతి
321	9	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ

321	19	రళఘు	దళఘు
,,	,,	పర్వాంగర్వాత	పర్వాంగర్వావ
322	8	పంహం	సింహం
323	23	స్వాహ	స్వాహా
324	6	శిర	శిరః
,,	14	రోష	దోష
,,	19	ప్రతాహిత	ప్రత్యాహిత
,,	21	హ్రిం	హ్రీం
,,	22	కామనీ	కామినీ
326	3	ఫటా	ఫట్
,,	4	ప్రపాద	ప్రసాధ
328	9	పీతాంవ	పీతాంబ
,,	13	ఘురహా	ఘూరహా
,,	14	హ్రెం	హ్రేం
,,	21	దాయనే	దాయినే
329	8	తాక్షర్య	తార్క్ష్య
,,	12	హాద	హ్లాద
330	13	విరభాన్	విర్భాం
,,	,,	విరభూన్	విర్భా
,,	15	జ్వద ప్రాహి	జ్వర ప్రత్యాహి
337	4	వృణా	వృతాం
,,	15	ద్రుతిత	ద్రుతత్వ
338	15	ప్రేదకాన్	ప్రేతకాన్
341	6	వ్రుతా	వ్రుదా
	14	కపి	కపి
342	6	విగ్రహ్యః	విగ్రహ్యః

342	14	బంధశ్చ	బంధుశ్చ
343	5	ఖేదరః	ఖేచరః
,,	8	శ్మాన్‌గర్వ	శ్మద్గర్వ
,,	11	త్వ్రప్రిమో	ద్వప్రియా
,,	18	ర్గేరు	ర్గురు
,,	,,	పేనో	సైనో
344	8	గోష్పత్తి	గోష్పతి
345	12	వనాలయ	వనాలయః
349	12	ర్గద్రుదన్	ర్దద్రుర్ద
350	18	ప్రవహూజతః	ప్రవహూజతః
351	9	పురుషార్థః	పురుషార్థ
,,	13	వ్నర్చ	వ్నశ్చ
,,	20	పూ త్కారః	పూత్కారః
352	20	బృహత్తాసో	బృహత్త్రాసో
,,	,,	త్సుతిః	త్స్రుతిః
353	8	ద్వాజో	ద్వాజో
,,	19	దూదశ్చ	దూతశ్చ
354	17	షడ్పాత్ర	షట్పాత్ర
356	14	సార్వభౌమ	సార్వభౌమః
359	4	చారణే	చారణేవ
,,	6	ప్రఖ్యాతతి	ప్రఖ్యాతితః
360	3	లుద్రాక్ష	రుద్రాక్ష
361	20	వ్రముద్వావ్య	త్రముద్దావ్య
363	7	ర్వహా	ర్వహో
,,	18	వవశక్య	వశక్య
364	12	బ్రహ్మవ్య	బ్రహ్మవ్య

364	16	దేహ	దేహా
365	3	దూద	దూత
,,	,,	హనుమ	హనుమ
,,	4	హృతౌ	హృతా
,,	21	ప్రసాద	ప్రాసాద
366	6	దచితా	రచితా
,,	12	లాంసూలదా	లాంగూలధా
,,	17	సుబాలి	సుఫాలి
,,	18	దీర్ఘరక్ష	దీర్ఘారక్ష
367	6	కష్టం	కష్టా
368	3	ద్రాఖితం	ద్రాదితం
,,	4	వగ్ల	వల్గ
,,	6	త్రోప్యద్య	త్రోప్యద్య
369	2	గ్వినా	గ్వినా
,,	8	వోన్మాదవ	వోన్మాదవ
,,	14	సాభోధి	సాంభోధి
369	16	స్ఫురద్దూర్మా	స్ఫురద్ధూమా
,,	,,	దగ్ధారి	దగ్ధారి
,,	18	జనవ్మనోధుర	జనవ్మధురు
370	2	కర్తసైక	కర్తనైక
,,	19	త్వ్యయం	త్వ్యయం
371	20	కర్త్రి	కీర్తి
,,	,,	పిర్వా	పర్వా
372	19	ప్రోక్తంసా	ప్రోక్తంవా
,,	20	పాదామా	పాదావా
373	10	ఇధి	ఇతి

,,	18	గం౹	గః
,,	21	జాయః	జాయాః
374	7	వనంః	వనః
376	8	మర్ధించే	మర్ధించి
,,	13	పీర్యా	పీరా
,,	24	వులను	వులన్
377	7	నేగుడో	వేగుచో
,,	11	క్రోద్వనా	క్రోదవనా
,,	20	చెందాడె	చెండాడె
378	11	సీరిరి	సీరి
379	5	ధైర్యున్న	ధైర్యున్న
,,	15	వచ్చిక్తి	వచ్చక్తి
380	17	విశాలాక్షే	విశాలాక్షి
381	3	త్రవ్య	త్రవ్య
,,	9	స్సుగ్రీవ	సుగ్రీవ
,,	13	శ్కంప	శ్కంప
,,	14	వమిః	నమః
,,	16	నకా	వకా
383	10	హ్రాంహ్రానహ్రాం	హ్రాంహ్రాంహ్రావ
385	4	ద్విక్పాల	దిక్పాల
,,	6	ధ్యేయం	ధ్యేయః
,,	9	దాతుః	దాతు
,,	,,	త్వాక్తః	త్వాక్తం
,,	,,	గారం	వారం
,,	11	పిదం	మిదం
,,	,,	గర్వ	గర్వః
386	8	చాజ్ఞోలా	చాజ్ఞోత్పలా
,,	14	కర్ధికారం	కర్ణికారం